BETTY MAHMOODY

WILLIAM HOFFER

numai cu fiica mea

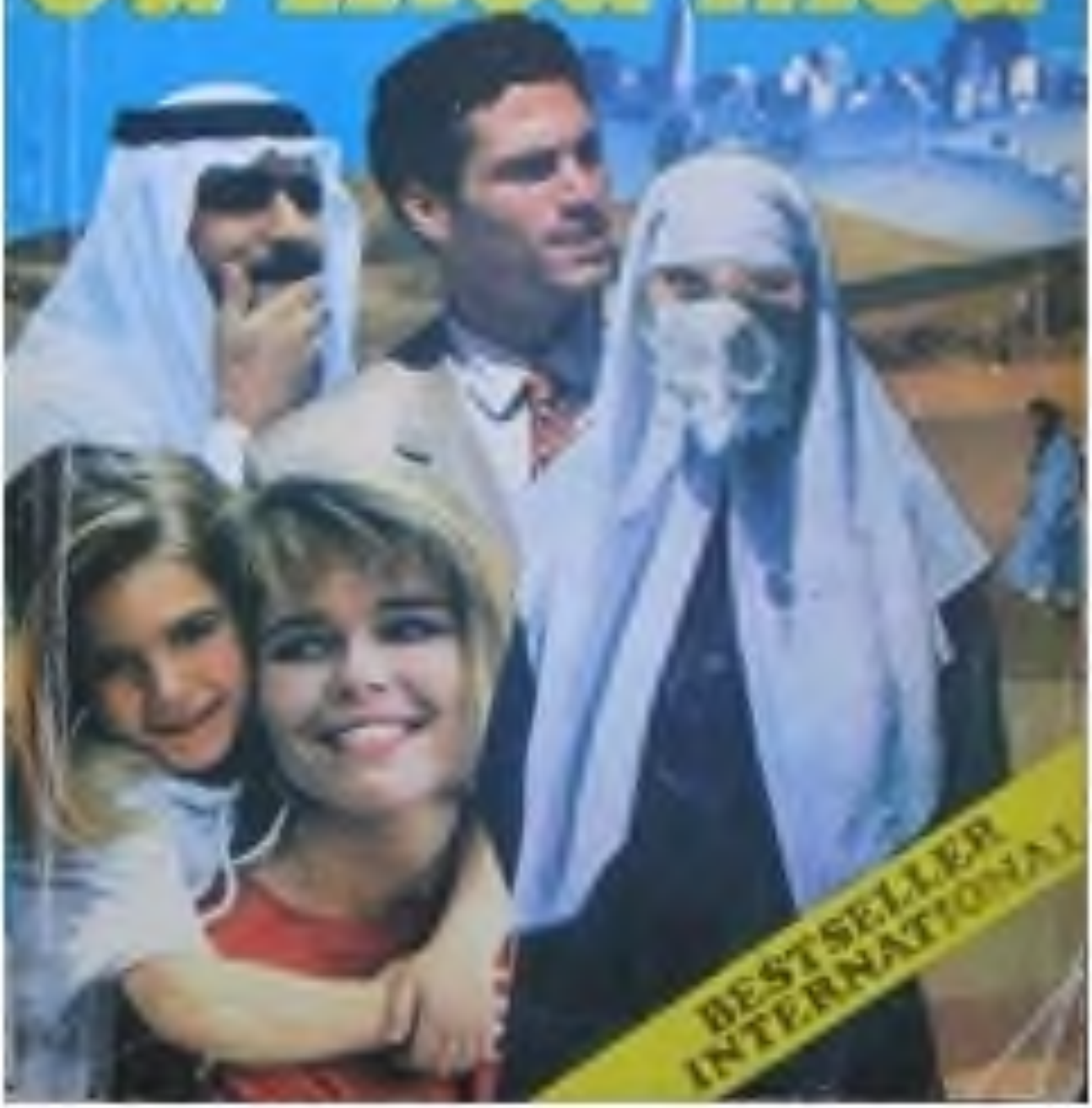

BESTSELLER INTERNATIONAL

BETTY MAHMOODY WILLIAM HOFFER

NUMAI CU FIICA MEA

Coperta Puşa HALPERT

St. Martin's Paperbacks edition / august 1988
Copyrigh, 1987, by Betty Mahomoody with William Hoffer.

Toate drepturile asupra versiunii româneşti aparţin editurii CAPITOLIU, Bucureşti, 1993

BETTY MAHMOODY WILLIAM HOFFER

NUMAI CU FIICA MEA

Traducere de Emanuela Stifter Buza

Editura Criss Cezar
Bucureşti, 1994

Această carte este dedicată amintirii
tatălui meu, Harold Lover.

IN SEMN DE RECUNOȘTINȚĂ

O contribuție deosebită la elaborarea acestei cărți a avut-o Marlyn Hoffer, care a îmbinat talentul ei de scriitoare cu înțelegerea pentru femeie ca soție, mamă și prietenă. Apariția acestei lucrări ar fi fost deosebit de dificilă — poate chiar imposibilă — fără perspicacitatea de care ea a dat dovadă. A fost coechipiera de bază de la început pînă la sfîrșit. O admir și-i sînt profund recunoscătoare.

1

Fiica mea stătea în genunchi pe locul ei de la fereastra avionului Liniilor Aeriene Britanice. Buclele arămii îi cădeau libere pînă la umeri, încadrîndu-i obrazul. Nu i le tunsesem încă niciodată.

Ne aflam în 3 august 1984..

Copilul meu drag era obosit de această lungă călătorie. Părăsisem Detroit-ul de miercuri dimineaţa, iar acum, cînd ne apropiam de sfîrşitul ultimei etape a călătoriei noastre, răsăritul soarelui marca deja ziua de vineri.

Desprinzîndu-şi privirea de pe paginile cărţii pe care o avea în braţe, Moody, soţul meu, îşi ridică ochelarii pe fruntea-i ce devena tot mai înaltă, şi-mi spuse :

— Mai bine te-ai pregăti de aterizare.

Mi-am desfăcut centura de siguranţă, mi-am luat poşeta şi, croindu-mi drum pe culoarul îngust, m-am îndreptat spre toaleta din spatele avionului. Personalul începuse deja să facă ordine şi să se pregătească de aterizare.

— Am făcut o greşeală, îmi spuneam singură. Dacă aş putea coborî chiar acum din avionul ăsta ! M-am încuiat în toaletă şi, privindu-mă în oglindă, am văzut o femeie cuprinsă de panică. Împlinisem de curînd treizeci şi nouă de ani, ori la această vîrstă o femeie trebuie să fie stăpînă pe propria-i viaţă. Oare de ce, mă întrebam, mi-am pierdut cumpătul ?

Mi-am refăcut machiajul încercînd să arăt cît mai bine şi să mă gîndesc la altceva. Deşi împotriva voinţei mele, mă aflam totuşi aici, aşa că trebuia să mă comport cît mai bine. Încercam să mă liniştesc spunîndu-mi că, poate, cele două săptămîni se vor scurge repede. Cînd ne vom întoarce acasă, la Detroit, Mahtob va frecventa grădiniţa unei şcoli din Montessori, o suburbie a oraşului, iar Moody se va adînci din nou în munca lui. Vom începe să lucrăm din nou la casa pe care visasem s-o avem.

Mi-am spus : nu e nevoie decît să suport aceste două săptămîni.

Am căutat în poşetă o pereche de ciorapi groşi, negri, pe care mi-i cumpărasem după cum îmi ceruse Moody. Mi i-am pus ; apoi mi-am netezit fusta costumului verde-închis, de o croială clasică, pe care îl purtam.

Aruncîndu-mi încă o dată privirea în oglindă, am renunţat să-mi mai periez părul castaniu. La ce bun ? Mi-am legat baticul gros, verde, pe care, după cum spunea Moody, trebuia să-l port mereu, ori de cîte ori ieşeam din casă. Cu baticul înnodat sub bărbie, păream o ţărancă bătrînă.

Mi-am privit cu un ochi critic ochelarii. Fără ei mă consideram mai atrăgătoare. M-am întrebat însă dacă voiam să impresionez familia lui Moody sau să văd cît mai mult din această ţară copleşită de probleme. Mi-am lăsat ochelarii pe nas, realizînd că, şi aşa, baticul provocase pierderi ireparabile.

În cele din urmă m-am întors la locul meu.

— M-am gîndit că ar fi mai bine să ne ascundem paşapoartele americane, mi-a spus Moody. Ni le vor confisca dacă le vor găsi.

— Şi ce trebuie să facem ? l-am întrebat eu.

Moody întîrzia cu răspunsul.

— Ţie îţi vor percheziţiona poşeta fiindcă eşti americană, mi-a spus el. Aşa că dă-mi mie paşapoartele. Pe mine abia dacă mă vor băga în seamă !

Raţionamentul lui era probabil corect, căci soţul meu aparţinea, în patria lui, unei familii renumite, potrivit chiar semnificaţiei numelui său. Fiecare nume persan are un anume înţeles şi pentru orice iranian numele în-

treg al lui Moody — Sayyed Bozorg Mahmoody — reprezenta o sursă bogată de informaţii.

„Sayyed“ reprezintă un titlu religios care indică un descendent direct al profetului Mohamed din partea ambelor ramuri ale familiei, iar Moody, scris în farsi, un complicat arbore genealogic, întărind informaţia anterioară.

Părinţii lui îi dăduseră numele de Bozorg, „venerabil“ în speranţa că, într-o zi, va ajunge tot atît de celebru, demn şi onorat pe cît promitea numele său de familie propriu-zis, care era Hakim. Deoarece Moody se născuse într-o perioadă în care şahul emisese un Edict prin care erau interzise numele islamice de acest gen, tatăl lui a schimbat numele de familie în Mahmoody, care e mai curînd un nume persan decît islamic, fiind derivat de la Mahmud, care înseamnă ceva de genul „glorificatul, slăvitul“.

La măreţia numelui s-a adăugat şi prestigiul învăţăturii. Deşi oficial compatrioţii lui Moody urau tot ceea ce era american, sistemul de educaţie american se bucura la ei de o mare apreciere. Ca medic format în America, Moody se putea considera în mod sigur ca aparţinînd unei elite privilegiate.

Am cotrobăit în poşetă, am găsit paşapoartele şi i le-am dat lui Moody, care le-a strecurat în buzunarul interior al hainei.

Curînd după aceea avionul survolă spaţiul aerian de deasupra Teheranului. Zgomotul motoarelor s-a micşorat simţitor şi botul avionului s-a aplecat neobişnuit de mult, în aşa fel încît coborîrea a fost rapidă şi abruptă.

— Trebuie să coborîm atît de repede din cauza munţilor care înconjoară oraşul, mi-a spus Moody.

Întregul avion vibra sub greutate. Mahtob s-a trezit brusc şi, speriată, m-a strîns de mînă privindu-mă nelinîştită.

— Totu-i în ordine, am lămurit-o. Aterizăm imediat.

Cum ajunsesem oare, eu, o americancă, să zbor într-o ţară care, dintre toate ţările lumii, se comporta atît de făţiş duşmănos faţă de americani ? De ce-mi adusesem fiica într-o ţară care era implicată într-un teribil război cu Irakul ?

Oricît m-aş fi străduit, nu reuşeam să-mi risipesc teama inexplicabilă care mă urmărea de cînd nepotul lui Moody, Mammal Ghedsi, ne propusese această călătorie. Un concediu de două săptămîni putea fi suportat oriunde dacă te puteai bucura la gîndul că după aceea vei reveni la viaţa obişnuită.

Eu însă eram obsedată de o presimţire care, după părerea tuturor prietenilor mei, era neîntemeiată : şi anume aceea că Moody, de îndată ce ne-ar fi dus pe Mahtob şi pe mine în Iran, va încerca să ne oprească acolo pentru totdeauna.

— Moody e cu totul americanizat, n-ar face niciodată aşa ceva, mă asigurau prietenii. A trăit douăzeci de ani în Statele Unite. Întreaga lui avere, cabinetul său medical — sumumul prezentului şi viitorului său — se află în America. Ce l-ar putea determina să-şi reia viaţa din trecut ?

Din punct de vedere logic, argumentele lor erau convingătoare, dar nimeni nu cunoştea atît de bine ca mine personalitatea contradictorie a lui Moody. Deşi era un tată şi un soţ iubitor, înclina totuşi să facă abstracţie cu totală indiferenţă de nevoile şi dorinţele propriei sale familii. Inteligenţa lui sclipitoare convieţuia alături de cea mai adîncă confuzie.

Ca formaţie culturală, Moody reprezenta un amestec între Est şi Vest, fără ca măcar el însuşi să-şi dea seama exact ce influenţe predominau în viaţa lui.

Moody avea, deci, toate motivele ca, după cele două săptămîni de concediu, să ne ducă înapoi în America, dar avea şi dreptul de a ne convinge să rămînem în Iran.

De ce oare, cu toată această înspăimîntătoare perspectivă a realităţii, am încuviinţat totuşi să fac o asemenea călătorie ?

Mahtob a fost în primii ani de viaţă un copil fericit, vesel, plină de vitalitate şi legată sufleteşte de mine, de tatăl ei şi de un iepuraş, un animal de pluş, ieftin şi turtit, înalt de 1,20 m, cu pete albe pe un fond verde. Pe labe, iepuraşul avea un soi de cauciuc, aşa încît ea şi-l putea lipi de picioare şi dansa cu el.

În farsi, limba oficială a Republicii Islamice Iran, cuvîntul *Mahtob* înseamnă „rază de lună".

Pentru mine însă, Mahtob însemna „rază de soare".

Cînd roţile avionului au rulat pe pista de aterizare, m-am uitat mai întîi la Mahtob şi apoi la Moody şi mi-am dat limpede seama de ce am venit în Iran.

* * *

Am ieşit din avion în căldura de vară, sufocantă, a Teheranului, o căldură care părea că ne va distruge fizic în timp ce înaintam pe fîşia de asfalt dintre avion şi autobuzul care aştepta să ne ducă la ieşire. Şi era de abia ora şapte dimineaţa.

Mahtob se agăţase strîns de mîna mea şi privea cu ochi mari această lume străină.

— Mamă, şopti ea, vreau la toaletă !

— Bine, o să căutăm toaleta.

Cînd am ajuns la intrare şi am pătruns într-o sală mare de primire, toate simţurile noastre au fost năpădite de o duhoare neplăcută şi pătrunzătoare de transpiraţie care, din cauza căldurii, era şi mai puternică.

Speram că vom putea ieşi cît mai repede afară, dar în sală se îngrămădeau pasagerii mai multor avioane şi toţi se grăbeau şi se înghesuiau la singurul ghişeu de control al paşapoartelor, care reprezenta şi unica ieşire din această sală.

Ştiam deja că în Iran femeile erau obligate să-şi acopere braţele, picioarele şi fruntea, dar am fost surprinsă să văd că toate salariatele aeroportului, ca şi cele mai multe dintre călătoare, erau înfăşurate aproape complet în ceva pe care Moody îl numea *chador*. Un *chador* este o bucată mare de pînză, în formă de semilună, care se înfăşoară în jurul umerilor, frunţii şi bărbiei, lăsînd liberi numai ochii, nasul şi gura.

Rezultatul aminteşte de costumul călugăriţelor din vremuri trecute. Iraniencele foarte credincioase lasă să se întrevadă doar un singur ochi. Femei purtînd mai multe bagaje grele într-o mînă, întrucît cu cealaltă îşi ţineau *chador*-ul strîns sub bărbie, se strecurau repede şi tăcut prin aeroport ; pînza lungă şi neagră a *chador*-urilor era umflată de vînt. Cel mai mult mă fascina faptul că pur-

tau *chador*-ul de bună voie. Existau și alte veșminte care satisfăceau severele regulamente vestimentare, dar aceste femei musulmane purtau cu hotărîre *chador*-ul peste toate celelalte haine, în ciuda căldurii înăbușitoare. Mă uimea puterea pe care o aveau asupra lor atît societatea cît și religia.

Am avut nevoie de o jumătate de oră ca să ne croim drum prin mulțime pînă la punctul de control, unde un funcționar cu o privire întunecată și pătrunzătoare ne-a cercetat pașaportul iranian care ne legitima pe toți trei, ni l-a ștampilat și ne-a făcut semn că putem trece. Apoi, dînd colțul, o treaptă mai sus, eu și Mahtob l-am urmat pe Moody spre vasta încăpere unde se eliberau bagajele, plină pînă la refuz cu pasageri.

— Mamă, trebuie să merg la toaletă, îmi spuse Mahtob din nou și se mută neliniștită de pe un picior pe altul.

Moody a întrebat în farsi o femeie, învăluită în *chador*, unde se afla toaleta. Aceasta i-a indicat un loc aflat la capătul opus al încăperii și și-a văzut, grăbită, de treburile ei.

Mahtob și cu mine l-am lăsat pe Moody pe loc ca să aștepte bagajele și ne-am îndreptat spre toaletă. Cînd ne-am apropiat de intrare, am ezitat, speriate de duhoare.

Am intrat în sală. Am căutat cu privirea, în încăperea întunecoasă, ceva care să aducă cu un WC, dar n-am văzut decît o gaură în podeaua de beton, în mijlocul unui vas de porțelan oval și nu prea adînc. Podeaua era toată acoperită cu grămăjoare de excremente, deasupra cărora zburau roiuri de muște, căci oamenii sau nu nimeriseră gaura, sau, pur și simplu, nu-i dăduseră atenție.

— Pute îngrozitor ! a țipat Mahtob și m-a tras afară.

Am fugit repede înapoi la Moody.

Deși în mod evident avea mare nevoie să meargă la toaletă, Mahtob n-a mai avut nici un chef să căutăm alta. Era dispusă să aștepte pînă vom ajunge acasă la mătușa ei, sora lui Moody, o femeie despre care acesta ne vorbise întotdeauna pe un ton plin de venerație. Sara Mahmoody Ghodsi era femeia cea mai în vîrstă din familie, căreia toți i se adresau cu mult respect, numind-o Ameh Bozorg, adică „mătușa venerabilă". Totul se va rezolva cînd vom ajunge la Ameh Bozorg acasă, mă gîndeam eu.

Mahtob era epuizată, dar nu avea nicăieri unde să se așeze, așa încît, în cele din urmă am fost nevoiți să desfacem căruciorul pliant pe care îl aduseserăm cadou pentru una din rudele lui Moody care născuse de curînd. Mahtob s-a așezat, ușurată, în el...

În timp ce ne așteptam bagajele, în privința cărora nu aveam nici un indiciu cînd vor fi aduse, am auzit un țipăt ascuțit care se apropia de noi.

— *Da-hi-jon !* țipa strident vocea. *Da-hi-jon !*

Auzind în farsi cuvintele „dragă unchiule", Moody s-a întors ca să salute un bărbat ce se îndrepta grăbit în direcția noastră. Bărbații s-au îmbrățișat de mai multe ori și, văzînd lacrimi alunecînd pe obrazul lui Moody, am avut dintr-o dată mustrări de conștiință fiindcă abia după multe ezitări aprobasem această călătorie. Aici se afla familia lui. Aici îi erau rădăcinile. Trebuia, desigur, să-și vadă rudele. O să se bucure de ei două săptămîni, apoi vom pleca din nou acasă.

— Asta-i Zia, mi-a spus Moody.

Zia Hakim mi-a strîns prietenos mîna.

Era unul dintre nenumăratele rude tinere pe care Moody le cuprindea sub denumirea practică de „nepot". Sora lui Zia, Malouk, era căsătorită cu Mostafa, al treilea fiu al venerabilei surori mai mari a lui Moody. Mama lui Zia fusese sora mamei lui Moody, iar tatăl său fusese fratele tatălui lui Moody, sau invers ; relațiile lor de rudenie nu mi-au fost clare niciodată. Așa că „nepot" era cea mai simplă denumire.

Zia era foarte tulburat de prima întîlnire cu soția americană a lui Moody. Într-o engleză aleasă, mi-a urat bun-venit în Iran.

— Sînt atît de bucuros că ați venit ! spuse el. Cît de mult am așteptat acest lucru ! Apoi a tras-o pe Mahtob la el și a copleșit-o cu sărutări și îmbrățișări.

Era un bărbat bine, ale cărui nobile trăsături arabe erau luminate de un zîmbet cuceritor. Era mai înalt decît iranienii, destul de scunzi, din jurul nostru, iar

farmecul şi educaţia lui aleasă erau evidente. Aşa sperasem eu să fie familia lui Moody. Părul castaniu al lui Zia era tuns modern. Purta un costum de comandă, o cămaşă proaspăt călcată, cu gulerul deschis. Şi, cel mai important dintre toate, era curat.

— Afară aşteaptă multă lume să vă vadă, spuse el radiind de fericire. Vă aşteptăm de multe ore.

— Cum ai trecut prin vamă ? l-a întrebat Moody.

— Am un prieten care lucrează aici.

Figura lui Moody s-a luminat. A scos pe furiş paşapoartele noastre americane din buzunarul hainei.

— Ce trebuie să facem cu ele ? l-a întrebat. Nu vrem să ni le confişte.

— O să vi le păstrez eu, a spus Zia. Ai bani ?

— Da.

Şi Moody a numărat mai multe bancnote pe care 1 le-a dat lui Zia împreună cu paşapoartele noastre americane.

Eram emoţionată. Apariţia lui Zia şi impresia de putere pe care o emana, confirma ceea ce Moody îmi povestise despre familia lui. Cei mai mulţi erau cultivaţi, absolviseră Universitatea. Erau medici, ca Moody, sau oameni de afaceri. Cunoscusem mai mulţi dintre „nepoţii" săi care ne vizitaseră în Statele Unite şi toţi păreau să se bucure de un anumit prestigiu social în faţa compatrioţilor lor.

Se vede însă că nici Zia nu putea accelera ritmul lucrătorilor de la bagaje. Toţi se agitau, vorbeau continuu, dar fără nici un rezultat. În concluzie, am stat trei ore întregi în arşiţă, mai întîi aşteptîndu-ne bagajele, apoi la coada nesfîrşită de la vamă.

Mahtob a stat liniştită şi răbdătoare, deşi ştiam că trece prin chinuri groaznice. În fine, împingîndu-ne şi îmbulzindu-ne, cu Moody înainte, urmat de mine şi de Mahtob în cărucior, am ajuns în faţă.

Vameşul ne-a controlat cu atenţie fiecare bagaj şi, descoperind un geamantan întreg cu medicamente ce nu puteau fi eliberate decît pe bază de reţetă, i s-a tăiat parcă respiraţia. El şi Moody au avut o discuţie aprinsă în farsi. Moody mi-a spus în engleză că i-a explicat vameşului că e medic şi a adus medicamentele ca să le pună la dispoziţia centrului local de aprovizionare medicală.

Devenind neîncrezător, vameşul a început să pună întrebări. Moody adusese nenumărate cadouri pentru neamurile sale. A trebuit să le despachetăm pe toate pentru a fi controlate. Vameşul a deschis geamantanele noastre cu haine şi a găsit iepuraşul lui Mahtob, luat în ultima secundă, drept completare a bagajului nostru. Era un iepure ce călătorise mult, căci ne însoţise deja în Texas, Mexic şi Canada. Chiar în momentul în care ieşeam din casa noastră din Detroit, Mahtob a hotărît că nu poate să călătorească în Iran fără cel mai bun prieten al ei.

Vameşul ne-a permis să ne păstrăm geamantanul cu haine şi — spre uşurarea lui Mahtob — iepuraşul. Restul bagajului, ne-a spus el, ne va fi trimis mai tîrziu, după ce va fi controlat amănunţit.

Uşuraţi, am părăsit clădirea aeroportului după abia patru ore de la aterizarea avionului.

Într-o secundă, Moody a fost înconjurat de o mulţime de oameni îmbrăcaţi festiv, care îl trăgeau de haine şi urlau de entuziasm. Mai mult de o sută de rude se îmbulzeau în jurul nostru şi scoteau strigăte stridente, îi scuturau mîna, îl îmbrăţişau, îl sărutau, mă sărutau şi pe mine, o sărutau pe Mahtob. Toţi aveau flori în mînă pe care mi le dădeau mie şi lui Mahtob, aşa încît, curînd, aveam braţele pline.

— De ce port baticul ăsta tîmpit ? mă întrebam eu. Părul mi se lipise de cap. Mă gîndeam că între timp, scăldată în sudoare, miroseam şi eu la fel ca şi ceilalţi.

Moody avea în ochi lacrimi de bucurie cînd Ameh Bozorg i-a sărit de gît. Era înfăşurată în *chador*-ul gros şi negru, prezent pretutindeni, dar am recunoscut-o, totuşi, din fotografii. Nasul ei coroiat ieşea în evidenţă. Era o femeie osoasă, cu umeri laţi şi, la cei 47 de ani ai săi, ceva mai bătrînă decît Moody. Îşi aruncase braţele de gîtul fratelui, ţinîndu-l strîns. Ridicîndu-şi picioarele de pe podea, îl înconjurase strîns cu ele, ca şi cum nu i-ar mai fi dat drumul niciodată.

În America, Moody era medic osteopat, anestezist, un medic de prestigiu, cu un venit anual de 100 000 $. Aici el devenise din nou, ca altădată, băiatul cel mic al lui Ameh Bozorg. Părinții lui Moody, medici amîndoi, muriseră cînd Moody avea numai șase ani și sora lui îl crescuse ca pe propriul ei fiu. Întoarcerea lui, după o absență de zece ani, o tulburase într-atît încît celelalte rude au fost nevoite, în cele din urmă, s-o smulgă de lîngă el.

Moody ne-a prezentat și ea ne-a copleșit și pe noi cu afecțiunea ei ; m-a îmbrățișat furtunos, m-a sărutat și a flecărit tot timpul în farsi. Nasul ei, atît de uriaș încît de-abia îmi venea să cred că era adevărat, țîșnea de sub doi ochi căprui, acum stîclogi din cauza lacrimilor, iar gura-i era plină cu dinți strîmbi și pătați.

Moody ni l-a prezentat apoi și pe soțul ei, Baba Hajji. Ne-a explicat că numele lui înseamnă „tată care a fost la Mecca". Acesta era un om mic de statură, îmbrăcat într-un costum cenușiu, mototolit, ai cărui pantaloni cădeau prea mult peste pantofii cu fețe din pînză de in. El n-a rostit nici un cuvînt, și se uita la un punct fix, aflat în fața mea, pe podea, astfel încît ochii lui, adînciți într-un obraz brun, zbîrcit, să nu-mi întîlnească privirea. Barba-i albă și ascuțită era copia fidelă a aceleia ce-l împodobea pe Ayatollahul Khomeini.

Brusc, am simțit cum o coroană de flori, mai mare decît mine, mi-a fost trecută peste cap, așa încît se odihnea acum pe umerii mei. A fost, mi s-a părut, un fel de semnal, căci, pe dată, puhoiul rudelor a luat-o către locul de parcare. Cu toții se îndreptau în goană spre un grup de mașini, întru totul asemănătoare una cu alta, — mici, albe, ca o cutie — și cîte șase, opt, chiar și doisprezece, din cei prezenți se înghesuiau strivindu-se în fiecare din ele. Nu se mai puteau vedea decît brațe și picioare care se agitau.

Moody, Mahtob și cu mine am fost conduși, în mod ceremonios, la o mașină deosebit de mare, spațioasă, de culoare turcoaz, un Chevy, construit la începutul anilor '70. Ne-am așezat pe bancheta din spate. Ameh Bozorg stătea în față, lîngă fiul ei, căruia, fiind cel mai mare

fiu al ei, îi revenise onoarea să ne conducă. Zoreh, cea mai mare fiică, necăsătorită, stătea lîngă mamă și frate.

Am părăsit zgomotoasa adunare de la aeroport în mașina împodobită cu ghirlande. Am trecut chiar pe lîngă giganticul turn Sayad ce se sprijinea elegant pe patru picioare zvelte. De un cenușiu-deschis, încrustat cu mozaicuri de culoare bleu-turcoaz, strălucea în soarele amiezii. Fusese construit de șah ca un splendid exemplu al arhitecturii persane.

Moody îmi povestise că Teheranul era renumit pentru acest turn impresionant care stătea de strajă la marginea orașului.

Depășind turnul, am cotit pe autostradă. Hosein a apăsat pe accelerație și bătrînul Chevy a atins viteza maximă de 130 km/h.

Pe cînd goneam așa, Ameh Bozorg s-a întors deodată spre mine și mi-a aruncat un pachet frumos înfășurat în hîrtie de cadouri.

Era greu.

L-am deschis și am găsit în el un fel de pardesiu lung, larg, care mi-ar fi ajuns pînă la glezne. Nu avea o croială modernă, nu exista nici cea mai vagă idee de talie. Țesătura — care după cum mi-a explicat Moody — era dintr-un amestec scump de lînă, părea însă la pipăit. un fel de nailon sau alt material sintetic. Destul de subțire, dar deosebit de deasă, mi se părea că ar fi făcut, cu siguranță, zăpușeala de afară și mai puternică. Culoarea mi s-a părut groaznică : un măsliniu-cenușiu deschis. Alături, am descoperit un batic mare, verde, mult mai gros decît cel pe care îl purtam eu.

Admirîndu-și generozitatea, Ameh Bozorg zîmbi, apoi îi spuse lui Moody ceva ce el îmi traduse astfel :

— Pardesiul se numește *manto*. Asta e ceea ce purtăm noi aici. Baticul se cheamă *rusari*. În Iran trebuie să porți astea ori de cîte ori ieși pe stradă.

Nu-mi spusese nimeni dinainte acest lucru. Cînd Mammal, al patrulea fiu al lui Baba Hajji și Ameh Bozorg ne-a propus această călătorie, cu ocazia unei vizite, în Michigan, îmi spusese numai că pe stradă trebuie să porți mîneci lungi, un batic și ciorapi de culoare închisă.

Dar despre un pardesiu lung, mult prea călduros pentru această zăpușeală insuportabilă, nu amintise nimic.

— Nu-ți face gînduri din cauza asta, mi-a spus Moody. Ea ți l-a dăruit. Trebuie să-l porți numai cînd ieși afară din casă.

Eu eram însă foarte îngrijorată. Cînd Hosein a ieșit cu mașina de pe autostradă, am privit cu atenție femeile care se strecurau tăcute prin mulțimea ce mișuna pe trotuarele Teheranului. Erau acoperite complet, din cap pînă-n picioare, cele mai multe purtînd peste pardesie și baticuri asemănătoare *manto*-ului și *rusari*-ului care tocmai îmi fuseseră dăruite, cîte un *chador* negru. Toate erau niște umbre de un cenușiu-întunecat.

— Ce-mi vor face dacă nu voi îmbrăca hainele astea ? mă întrebam, o să mă închidă ?

I-am pus această întrebare lui Moody, iar el mi-a răspuns simplu : „Da".

Cînd Hosein a intrat în aglomerația circulației urbane, am uitat repede de îngrijorarea mea provocată de regulamentul vestimentar local.

Străzile mai strîmte erau blocate, iar mașinile se înghesuiau una în alta. Fiecare șofer căuta un spațiu liber și cînd îl găsea apăsa simultan pe accelerație și pe claxon. Pe o stradă cu sens unic, enervat din cauza unui blocaj, Hosein a dat brutal mașina înapoi. Am văzut atunci urmarea mai multor caramboluri : șoferii și pasagerii, care coborîseră din mașini, țipau unii la alții, ba cîțiva s-au și pălmuit reciproc.

Cu ajutorul lui Moody, Ameh Bozorg mi-a explicat că vinerea, de obicei, era mai puțină circulație, aceasta fiind, la musulmani, ziua lor liberă, în care familiile se adună în casa celei mai bătrîne rude pentru a-și petrece timpul în rugăciuni. Acum însă era tocmai ora rugăciunii care urma să fie rostită în centrul orașului de unul dintre cei mai sfinți bărbați ai Islamului. De cele mai multe ori această sfîntă obligație o îndeplinea președintele, Hojatoleslamul Seyed Ali Khamenei (a nu fi confundat cu Ayatollahul Ruhollah Khomeini care, ca șef religios, avea un rang mai înalt decît președintele). El era ajutat de Hogeatoleslamul Ali Akbar Hașemi Rafsandjani, purtătorul de cuvînt al Camerei. Milioane

de oameni — nu doar mii, după cum subliniase Ameh Bozorg — luau parte la rugăciunea de vineri.

Mahtob privea plictisită această scenă. Își îmbrățișa iepurașul ei, cu ochii măriți de uimire văzînd această lume străină și nouă plină de imagini, zgomote și mirosuri. Știam însă cît de urgent avea nevoie să se ducă la WC.

După o oră, în care viața noastră s-a aflat în mîinile lui Hoseim, am ajuns, în fine, în fața casei lui Baba Hajji și Ameh Bozorg, gazdele noastre.

Moody se mîndrea cu poziția distinsă în care se afla casa surorii sale, în partea de nord a Teheranului, la numai două case depărtare de Ambasada Chinei. Era despărțită de stradă printr-un gard înalt, verde, din zăbrele de fier foarte dese. Am intrat în curtea cimentată printr-o poartă metalică dublă.

Mahtob și cu mine știam deja că în casă nu aveai voie să intri încălțat, așa că, urmînd exemplul lui Moody, ne-am scos pantofii, lăsîndu-i în curte. Numeroși oaspeți sosiseră înaintea noastră, așa încît o mare parte a curții era plină de un număr considerabil de perechi de pantofi. În curte se mai aflau și trei grătare de care se ocupau chelneri special angajați pentru această ocazie.

Am intrat în ciorapi în casa uriașă de beton, cu acoperișul plan. Încăperea în care pătrunsesem era cel puțin de două ori mai mare decît o sufragerie americană. Pereții și ușile din lemn masiv de nuc erau îmbrăcați cu aceleași lambriuri viu colorate. Trei-patru covoare persane foarte scumpe, puse unul peste altul, acopereau cea mai mare a podelei. Deasupra lor erau întinse niște mușamale decorative, *sofrays*, imprimate cu modele și flori viu colorate. În afara unui mic televizor într-un colț, în încăpere nu mai exista altă mobilă.

Prin fereastra din partea cealaltă a camerei, am putut să zăresc în fugă un bazin de înot, aflat în spatele casei, în care apa sclipea albăstriu. Deși nu-mi plăcea să înot, astăzi apa rece mă adenenea totuși.

Mai multe grupuri de rude, flecărind fericite, coborau din mașini și intrau în urma noastră în încăpere. Moody se mîndrea cu soția lui americană. Radia cînd rudele lui o dădăceau pe Mahtob.

Ameh Bozorg ne-a arătat camera noastră, aflată într-o aripă laterală a casei, în stînga sălii de primire. Era o încăpere mică, pătrată, cu două paturi apropiate, ale căror saltele erau uzate la mijloc. Un dulap mare şi gol constituia singura mobilă din încăpere.

Am găsit repede o toaletă pentru Mahtob. Se afla la capătul coridorului pe care era situată camera noastră. Cînd am deschis uşa, Mahtob şi cu mine ne-am speriat zărind cel mai mare gîndac pe care îl văzusem vreodată şi care a fugit înapoi pe podeaua umedă de marmoră. Mahtob nu mai voia să intre, dar lucrurile nu mai puteau fi amînate. M-a tras şi pe mine înăuntru. Aici se afla cel puţin un WC de tip american şi chiar un bideu. În locul hîrtiei higienice, în perete atîrna un furtun de apă.

Încăperea mirosea a mucegai şi o duhoare scîrboasă, înţepătoare, venea prin fereastra deschisă dinspre un WC persan, aflat alături ; era totuşi o îmbunătăţire faţă de grupul sanitar al aeroportului. În fine, avîndu-mă alături de ea, Mahtob şi-a găsit uşurarea.

Întorcîndu-ne în încăperea cea mare, l-am găsit pe Moody aşteptîndu-ne.

— Veniţi cu mine, ne-a spus el, vreau să vă arăt ceva.

Mahtob şi cu mine l-am urmat afară în curte.

Deodată Mahtob a scos un strigăt. O baltă roşie de sînge proaspăt se lăţea între noi, pe stradă. Mahtob şi-a întors faţa ca să n-o mai vadă.

Moody ne-a explicat calm că familia lui a cumpărat de la un negustor o oaie, care fusese tăiată în cinstea noastră. Acest lucru ar fi trebuit, de fapt, să se petreacă înainte de sosirea noastră, astfel încît am fi fost obligaţi să intrăm în casă păşind prin balta de sînge. Aşa că, ne-a anunţat el, va trebui să intrăm din nou, călcînd de data asta prin sînge.

— Ascultă, i-am spus eu, poţi s-o faci singur ! Eu nu voi face niciodată ceva atît de stupid.

Moody mi-a replicat calm, dar răspicat :

— Trebuie să faci acest lucru. Trebuie să le arăţi respect. Carnea va fi dată apoi oamenilor săraci.

Am considerat că era un obicei trăznit, dar cum nu voiam să jignesc pe nimeni, am încuviinţat şovăind. Cînd am luat-o pe Mahtob în braţe, aceasta şi-a îngropat faţa la pieptul meu. L-am urmat pe Moody pe lîngă balta de sînge, afară în stradă, păşind apoi spre casă prin ea, în timp ce rudele sale intonau o rugăciune. În fine, eram în mod oficial bine-veniţi.

Au fost împărţite daruri. Obiceiul pretinde ca mireasa iraniană să primească bijuterii de aur de la familia mirelui. Eu nu mai eram mireasă, dar ştiam suficient despre practicile sociale ale acestor oameni, ca să mă pot aştepta la aşa ceva din partea lor cu ocazia primei noastre întîlniri. Dar Ameh Bozorg a ignorat obiceiul. Ea i-a dăruit două brăţări de aur lui Mahtob, mie, însă, nu mi-a făcut cadou nici o bijuterie. Era o categorică punere la punct ; ştiam cît de supărată fusese aflînd că Moody s-a însurat cu o americancă.

Ea ne-a dăruit amîndurora, lui Mahtob şi mie, *chador*-uri decorative, pe care trebuia să le purtăm în casă. Al meu era crem, cu un model floral de culoarea piersicii ; al lui Mahtob era alb, cu boboci roz de trandafir.

Am îngăimat un „mulţumesc“ pentru cadouri.

Zohreh şi Fereshteh, fiicele lui Ameh Bozorg, se zoreau, trebăluind, de colo pînă colo : turnau tuturor ceai, iar oaspeţilor mai importanţi le ofereau ţigări, pe tăvi.

Era deja după-amiază. În timp ce femeile aduceau mîncarea şi o puneau pe muşamalele desfăcute pe covoare, musafirii se aşezau pe jos, în sala cea mare. Nenumărate platouri cu salate, garnisite cu ridichi tăiate frumos în formă de trandafiri şi morcovi aşezaţi cu măiestrie, astfel încît arătau ca nişte pini, castroane mari, pline cu iaurt, platouri cu lipii subţiri, bucăţi mari de brînză iute şi tăvi purtînd mormane de fructe proaspete fuseseră aşezate peste tot pe podea. *Sabzy*-uri (platouri cu busuioc proaspăt, mentă şi frunze verzi de praz) fuseseră adăugate pentru a întregi panorama strălucitoare de culori. Chelnerii au dus apoi vesela afară în curte, ca să poate aduce înăuntru mîncarea pregătită la restaurant. Două oale uriaşe cu pilaf, una cu orez alb, obişnuit, alta cu pilaf „verde“, adică fiert cu *sabzi* şi cu boabe mari de fasole, fuseseră gătite după reţete ira-

niene, așa cum îmi arătase mie Moody cu mult timp în urmă : orezul, fiert mai întîi, se călește și se înăbușă în ulei, astfel încît să capete o culoare gălbuie. Acest element de bază al hranei iraniene este apoi completat cu nenumărate garnituri foarte diverse, numite *khoresche*, care constau din legume, condimente și adeseori din bucățele de carne.

Chelnerii au distribuit pilaful pe platouri ; peste pilaful alb au presărat bobițe roșii și acrișoare sau l-au garnisit cu dungi galbene de șofran lichid. Au adus platourile în sală, punîndu-le alături de celelalte preparate. Pentru această ocazie fuseseră pregătite două feluri de *khoresche*, dintre care unul era cel pe care îl preferam și noi acasă. Era făcut cu vinete, roșii, ceapă și cîteva boabe de mazăre galbenă.

Felul principal era carnea de găină, o delicatese iraniană, fiartă mai întîi cu ceapă și apoi prăjită în ulei.

Iranienii se așezară pe jos, cu picioarele încrucișate, pe vine sau într-un genunchi, năpustindu-se asupra mîncării cu o lăcomie disperată, ca o turmă de animale sălbatice. Singurele tacîmuri, puse la dispoziția tuturor, erau niște linguri mari, asemănătoare unor căușe. Cîțiva le foloseau împreună cu mîinile sau cu cîte o bucată de pîine, îndoită ca o lopățică ; alții nici măcar nu se mai chinuiau cu lingura. În cîteva secunde peste tot era numai mîncare. Toți și-o îndesau de-a valma în gură, plescăind și flecărind, și pretutindeni, pe covoare sau în castroanele pentru servit se aflau scuipate resturi. Scena dezgustătoare era însoțită de frînturi de farsi. Fiecare propoziție părea să se sfîrșească în *„Insh Allah"*. „Cum vrea Allah". Se părea că nu era deloc necuviincios să pomenească numele lui Allah, în același timp în care scuipau peste tot resturi de mîncare.

Nimeni nu vorbea englezește. Nimeni nu ne lua în seamă pe mine și pe Mahtob.

Încercam să mănînc dar mi-era greu să mă aplec ca să ajung la mîncare și, în același timp, să-mi păstrez echilibrul și decența. Fusta mea strîmtă nu era făcută ca să cinez pe dușumea. Cu toate astea, am reușit totuși să-mi umplu o farfurie.

Moody mă învățase să gătesc multe dintre mîncărurile iraniene și atît eu cît și Mahtob învățasem să prețuim nu numai mîncarea din Iran, ci și pe aceea din alte țări islamice. Cînd am gustat însă din această mîncare festivă am găsit-o incredibil de grasă. În Iran uleiul — chiar și uleiul comestibil — e un semn de bogăție. Și pentru că era vorba de o ocazie specială, mîncărurile înotau într-o mare de ulei. Nici Mahtob, nici eu n-am putut mînca prea mult. Ciuguleam din diversele salate, întrucît ne trecuse pofta de mîncare.

Atenția întregii familii era concentrată asupra lui Moody, așa că scîrba mea și a lui Mahtob pentru mîncarea servită a putut fi ușor trecută cu vederea. Înțelegeam și acceptam acest lucru, dar mă simțeam singură și izolată.

Și toate aceste ciudate întîmplări din seara asta ce nu se mai sfîrșea odată nu m-au ajutat cu nimic să-mi înăbuș teama că Moody ar putea încerca să prelungească vizita noastră mai mult de cele două săptămîni, după care stabilisem să ne reîntoarcem. Era desigur fericit să-și revadă familia, deși acest mod de viață nu corespundea stilului său. El era medic. Cunoștea importanța higienei, aprecia alimentația sănătoasă. Era un om mult mai drăguț decît toți ceilalți de pe aici. În afară de asta, îi plăcea mult confortul, conversația, dar și să tragă, după-amiază, cîte un pui de somn în balansoarul lui preferat. Aici, pe podea, stătea țeapăn, nefiind obișnuit să șadă cu picioarele încrucișate. Știam acum că nu putea să prefere Iranul Americii.

Mahtob și cu mine schimbam priviri pline de înțeles. Această vacanță era o scurtă întrerupere a vieții noastre, americane, de altfel foarte banale. Puteam s-o suportăm, dar nu trebuie să ne și placă. Din chiar momentul ăsta am început, să socotim zilele pînă cînd vom putea să zburăm din nou spre casă.

Masa se prelungea. În timp ce adulții continuau să se îndoape cu mîncare, copiii deveniseră neastîmpărați. Începuseră să se certe, să arunce unii în alții cu resturi de mîncare, și, scoțînd țipete ascuțite să alerge în cruciș și-n curmeziș peste acele *sofray*, călcînd uneori cu picioarele lor goale și murdare chiar în castroanele cu

mîncare. Am băgat de seamă că unii dintre copii sufereau de malformaţii congenitale, sau diferite alte diformităţi. Alţii aveau, în mod ciudat, un chip lipsit de orice expresie. M-am întrebat dacă ceea ce vedeam nu erau urmările căsătoriilor între rude. Moody încercase să-mi explice că acest lucru n-ar avea nici un fel de repercursiuni nefaste, dar eu ştiam că multe dintre perechile din cameră erau veri căsătoriţi cu verişoare. Rezultatele negative păreau să apară uneori la copil.

După cîtva timp, Reza, al cincilea fiu al lui Baba Hajji şi a lui Ameh Bozorg mi-a prezentat-o pe soţia lui, Essey. Îl cunoşteam bine pe Reza. Locuise un timp la noi, în Corpus Christi, în Texas. Prezenţa lui fusese acolo o povară pentru mine, aşa încît, în cele din urmă, i-am dat un ultimatum lui Moody să-l îndepărteze din casă. M-am bucurat totuşi, revăzîndu-l aici, în aceste împrejurări, mai ales că era unul dintre puţinii care vorbeau cu mine englezeşte. Essey studiase în Anglia şi vorbea acceptabil englezeşte. Ea îşi legăna bebeluşul în braţe.

— Reza vorbeşte mult despre tine şi Moody, mi se adresă Essey. E foarte recunoscător pentru ceea ce aţi făcut pentru el.

Am întrebat-o pe Essey despre copilaş şi pe chipul ei s-a putut citi descumpănirea. Îl născuse pe Mehdi cu picioarele strîmbe, răsucite spre spate. De altfel, şi capul era diform, cu o frunte prea mare în raport cu faţa. Ştiam că Essey este atît verişoara cît şi soţia lui Reza. Am vorbit cu ea numai cîteva minute întrucît Reza a dus-o în capătul celălalt al sălii.

Mahtob încercase în zadar să prindă un ţînţar care îi lăsase o pată roşie pe frunte. Zăpuşeala serii de august era copleşitoare. Aşa cum sperasem, casa beneficia de o instalaţie de aer condiţionat, aflată chiar în funcţiune, dar, nu se ştie din ce motiv, Ameh Bozorg nu închisese nici uşile, nici ferestrele — care n-aveau plasă — lăsînd cale liberă zădufului şi ţînţarilor.

Vedeam că Mahtob se simţea la fel de prost ca mine. Oricărui occidental o conversaţie obişnuită iraniană i se pare o discuţie aprinsă, o flecăreală asurzitoare cu gesturi expansive, punctate cu *„Insh Allah"*. Zarva este uluitoare.

Începuse să mă doară capul. Mirosul greu al mîncărurilor grase şi al oamenilor, vorbăria continuă a atîtor oaspeţi şi consecinţa diferenţei de fus orar, îşi cereau tributul.

— Mahtob şi cu mine vrem să mergem în pat, i-am spus soţului meu.

Era încă seara devreme ; cele mai multe rude încă nu plecaseră, dar Moody ştia că ele voiau să vorbească numai cu el, nu şi cu mine.

— Bine, a spus el.

— Am nişte dureri de cap groaznice, m-am plîns eu. Ai vreun medicament pentru asta ?

Moody s-a scu'at un moment, ne-a dus în dormitor şi a găsit un medicament pe care vameşii nu-l observaseră. Mi-a dat trei pastile şi s-a întors la familia lui.

Mahtob şi cu mine ne-am cocoţat în pat ; eram atît de obosite că nici saltelele uzate, nici aşternuturile jilave, nici pernele tari nu ne-au putut împiedica somnul. Ştiam că Mahtob spunea aceeaşi rugăciune pe care o repetam şi eu în minte în timp ce capul îmi plesnea de durere : Te rog, Doamne, fă ca aceste două săptămîni să treacă cît mai repede.

2

Era aproximativ ora patru dimineaţa cînd Baba Hajji a bătut, a doua zi, la uşa dormitorului nostru. El a strigat ceva în farsi.

Afară, la un microfon, vocea unui *azan*, îşi chema credincioşii la obligaţiile lor religioase, pe un ton trist, plîngăreţ şi tărăgănat.

— E ora rugăciunii, a şoptit Moody. S-a întins căscînd şi s-a dus în baie pentru a-şi face spălarea rituală. Şi-a stropit subsorile, fruntea şi nasul, precum şi partea de deasupra a labelor picioarelor.

Mă durea tot corpul după noaptea petrecută pe saltelele subțiri, adîncite la mijloc și fără arcuri. Mahtob, care dormise între mine și Moody nu putuse să se odihnească deloc în spațiul dintre cele două paturi, căci ramele tari de lemn o chinuiau. Alunecase în adîncitura saltelei mele și dormea acum atît de adînc încît nici nu o puteam mișca. Cu toată zăpușeala, zăceam acolo, înghesuire una în alta, în timp ce Moody s-a îndreptat spre camera cea mare, la rugăciune.

În cîteva minute vocea i s-a amestecat cu cele ale lui Baba Hajji. Ameh Bozorg, ale fiicelor ei, Zohreh și Fereshteh, și cu a lui Majid, care, la 30 de ani, este fiul lor cel mai tînăr. Ceilalți cinci fii și fiica lor Ferri își aveau fiecare propria casă, nu departe de noi.

Nu știu cît a durat rugăciunea, căci am moțăit în continuare și nici n-am observat cînd s-a întors Moody în pat. Dar cu asta înălțarea sufletească a familiei nu se sfîrșise încă. Baba Hajji rămăsese treaz și citea din Coran, cîntînd din toate puterile. Puteam s-o aud și pe Ameh Bozorg, care în dormitorul ei, din partea cealaltă a casei, citea și ea din Coran. Au continuat așa ore în șir, pînă cînd vocile lor au căpătat un ton hipnotizator.

Baba Hajji și-a terminat totuși, înainte de a mă scula eu, rugăciunea și a plecat la muncă — avea o firmă de import-export, pe numele H.S. Salam Ghodsi § Fiii.

Primul meu gînd a fost să-mi spăl sub duș urmele căldurii cotropitoare din ziua trecută. În baie nu se afla însă nici un prosop. Moody mi-a spus că probabil Ameh Bozorog nu avea nici unul, așa că am luat un cearșaf de pe pat și l-am folosit cu toții drept prosop. În fața dușului nu exista nici o perdea, iar apa se scurgea pur și simplu printr-o gaură practicată în podeaua înclinată de marmură. În ciuda acestor impedimente, apa era răcoritoare.

Mahtob s-a spălat după mine, apoi Moody, în timp ce eu mă îmbrăcam cuviincios cu o fustă simplă și cu o bluză încheiată pînă sus. Mi-am machiat ușor fața și mi-am pieptănat cu grijă părul. În casă, în mijlocul familiei, îmi spusese Moody, nu trebuia să stau acoperită.

Înfășurată într-un *chador* de casă cu modele, Ameh Bozorg trebăluia preocupată în bucătărie. Pentru că avea

nevoie de ambele mîini ca să poate lucra, își înfășurase pînza largă încă o dată în jurul corpului și și-o ținea strînsă la subțiori, așa încît, ca să nu-i alunece, era obligată să-și țină brațele strins lipite de corp.

Astfel încorsetată, muncea într-o încăpere care, la fel ca întreaga casă, fusese probabil frumoasă, dar acum era dărăpănată. Pereții erau căptușiți cu un strat de grăsime ce se depusese timp de zeci de ani. Rafturi mari de metal, asemănătoare marilor bucătării americane, rugineau de la sine. În chiuveta dublă, inoxidabilă, se îngrămădea un morman de vase murdare. Oale și crătiți de toate felurile erau așezate unele peste altele pe masa de lucru și pe o altă masă pătrată. Pentru că nu mai avea nici un spațiu liber unde să lucreze, Ameh Bozorg folosea pur și simplu podeaua bucătăriei. Aceasta, din marmură maroniu-deschis, era acoperită în parte de un covor roșu cu negru. Podeaua era toată stropită cu picături uleioase și lipicioase de grăsime, cu resturi de mîncare și dîre ciudate de zahăr. Am fost surprinsă să văd un frigider alături de un congelator și o mașină de înghețată, marca GE. O privire în interiorul lui releva o învălmășeală de castroane fără capac, în care mai zăceau încă lingurile de servit. În afară de asta, bucătăria mai era dotată cu o mașină automată de spălat, de fabricație italienească, și cu singurul telefon din toată casa.

Cea mai mare surpriză pentru mine a fost că Moody se fălea în fața mea că Ameh Bozorg făcuse curățenie generală în cinstea sosirii noastre. Oare cum arăta casa atunci cînd era murdară, mă întrebam, dacă acum e curată.

O servitoare slabă, între două vîrste, ai cărei dinți cariați se potriveau foarte bine cu *chador*-ul ei bleumarin ponosit, îndeplinea fără nici o tragere de inimă poruncile lui Ameh Bozorg. Pe o tavă așezată direct pe podeaua bucătăriei a pus ceaiul, brînza și pîinea, pe care ni le-a servit apoi pe podeaua încăperii celei mari.

Ceaiul ne-a fost oferit în *estacons*, niște pahare mititele — în care nu intra nici măcar un sfert din conținutul unei cești normale de ceai — și într-o foarte strictă ierarhie : mai întîi lui Moody, ca singurul bărbat prezent, apoi lui Ameh Bozorg, ca femeia avînd cel mai înalt rang,

după aceea mie și, în cele din urmă, lui Mahtob. Ameh Bozorg și-a îndulcit ceaiul cu zahăr și l-a vînturat cu lingura din castron în paharul ei, lăsînd astfel o dîră groasă de zahăr pe covoare, o invitație, ca să spunem așa, pentru gîndacii de bucătărie.

Ceaiul tare și fierbinte, mi s-a părut surprinzător de gustos. După ce l-am gustat, Ameh Bozorg i-a spus ceva lui Moody.

— Nu ai servit nici un pic de zahăr, mi s-a adresat el.

Am remarcat noul mod ciudat de exprimare al lui Moody. Acasă ar fi spus simplu : „N-ai luat...". Acum vorbea făcînd abstracție de exprimarea familiară, folosind un stil formal, utilizat de toți cei pentru care engleza reprezenta o limbă străină, deși de multă vreme se obișnuise să vorbească ca un american. Oare de ce s-a schimbat ? mă întrebam în tăcere. Începuse din nou să gîndească în farsi pe care o traducea în engleză înainte de a vorbi ? I-am răspuns cu voce tare la întrebare.

— Nu pun zahăr în ceai. E bun și așa.

— Ea e îngrijorată din cauza ta, m-a anunțat el. Dar eu i-am spus că tu ești destul de dulce. Nu ai nevoie de zahăr.

Ochii adînciți în orbite ai lui Ameh Bozorg spuneau foarte clar că nu prețuise gluma. Să bei ceaiul fără zahăr era evident ceva ofensator, dar nu-mi păsa. Am evitat privirea plină de fulgere a cumnatei mele, mi-am sorbit ceaiul și am izbutit să încropesc un rînjet.

Pîinea care ni se servise era nedospită, fără gust, turtită și uscată, avînd consistența unei scînduri ceva mai fărîmicioase. Brînza era mai iute decît cea de oaie. Lui Mahtob și mie ne plăcea mult brînza de oaie, dar Ameh Bozorg nu știa că, pentru a-și menține gustul, brînza se păstrează acoperită de un lichid. Brînza asta putea a picioare murdare. Mahtob și cu mine ne-am străduit să înghițim din ea cît am putut.

Mai tîrziu, în aceeași dimineață, Majid, cel mai tînăr fiu, s-a întreținut îndelung cu mine. Era binevoitor și prietenos și vorbea într-o engleză acceptabilă. Erau atîtea lucruri pe care voia să ni le arate. Trebuia să vedem

palatul șahului, zicea el, și Parcul Melatt, unde exista gazon — o raritate pentru Teheran. În afară de asta voia să meargă cu noi la cumpărături.

Cu toate astea a fost nevoie să mai așteptăm. Primele zile trebuiau consacrate primirii musafirilor. Rudele și prietenii apropiați și chiar cei mai îndepărtați voiau să-l vadă pe Moody și familia sa.

În dimineața asta Moody a insistat să le telefonez părinților mei în Michigan, și acest lucru a ridicat o problemă. Fiii mei, Joe și John, care se aflau la fostul meu soț în Michigan, știau unde sîntem, dar îi obligasem să păstreze secretul. Nu voiam ca mama și tata să afle acest lucru. Ar fi fost neliniștiți. Și, în acest moment, aveau și așa destule griji. Tatăl meu lupta cu o boală ce fusese diagnosticată drept un cancer al colonului. N-am vrut să-mi împovărez părinții și mai mult, de aceea le spusesem că plecăm în Europa.

— Nu vreau să le spun că sîntem în Iran, am spus eu.

— Au știut totuși că plecăm, mi-a răspuns el.

— Nu, n-au știut. Le-am spus că plecăm la Londra.

— Cînd i-am văzut ultima oară, a spus Moody, le-am spus la despărțire, că plecăm în Iran.

Le-am telefonat așadar. Și, străbătînd o jumătate de lume, am auzit vocea mamei mele. După ce ne-am salutat am întrebat-o de tata.

— Îi merge bine, a spus mama. Nu se împacă însă prea bine cu tratamentul chimioterapeutic.

În cele din urmă, i-am spus că o sun din Teheran.

— O, Dumnezeule ! a exclamat ea. Tocmai de asta mi-a fost teamă.

— Nu-ți face griji. Timpul e frumos aici, am mințit eu. Totul e în ordine. Pe 17 sîntem acasă.

Am lăsat-o pe Mahtob le telefon și am văzut cum îi străluceau ochii auzind vocea familiară a bunicii.

După ce-am închis telefonul, m-am întors spre Moody.

— M-ai mințit ! l-am învinovățit eu. Mi-ai spus că erau la curent încotro zburăm, dar nu știau.

— Bine, dar eu le-am spus, zise el ridicînd din umeri.

Un val de panică m-a cuprins. Oare părinții mei nu-l înțeleseseră exact ? Sau îl prinsesem pe Moddy cu o minciună ?

Rudele lui Moody veneau în cîrduri, înghesuindu-se în încăperea cea mare, la masa de prînz și de seară. Bărbaților li se ofereau la intrare un fel de pijamale lejere. După ce mergeau repede să se schimbe în altă cameră, veneau să ni se alăture în sala cea mare. Ameh Bozorg avea pregătită mereu o provizie de *chador-uri* înflorate pentru femeile care venau în vizită și care știau, cu o pricepere surprinzătoare, să-și schimbe *chador*-ul negru de pe stradă cu unul viu colorat, de societate, fără să lase să se întrevadă nici cea mai mică părticică a feței, care era interzisă vederii.

Vizitele erau consacrate în întregime conversației și mîncatului.

Chiar și în timpul conversației, bărbații își spuneau nesfîrșitele rugăciuni. Fiecare avea în mînă un *tassbead* — mătănii de rugăciune din plastic, sticlă sau pietre prețioase — și numărau cu ele cele 33 de repetări ale formulei *„Allahu akbar"* „Dumnezeu e mare".

Dacă musafirii veneau dimineața, către prînz începea o nesfîrșită ceremonie de rămas bun. Se schimbau în hainele de stradă, se sărutau încă o dată de despărțire, făceau încet cîțiva pași în direcția ușii, sporovăiau din nou, se mai sărutau o dată, mai făceau cîțiva pași, flecăreau, hohoteau, țipau, se îmbrățișau încă o jumătate pînă la trei sferturi de oră, uneori chiar și o oră întreagă. Nici unul nu-și făcea griji să respecte vreun program.

Reușeau însă întotdeauna să plece înainte de prînz, pentru că după amiaza era rezervată siestei, necesară din cauza căldurii și a programului riguros de rugăciune.

Cînd vizitatorii venau la cină, rămîneau pînă tîrziu, căci îl așteptau întotdeauna pe Baba Hajji să se întoarcă de la muncă — ceea ce nu se întîmpla niciodată înainte de ora zece seara — ca să se alăture, într-o încăpere ticsită, unor bărbați în pijamale și unor femei înfășurate în *chador*-uri, pentru masa de seară.

În mod obișnuit, cînd stăteam în casă nu mă sinchiseam să-mi acopăr capul, dar se pare că unii dintre vizitatorii noștri erau mai habotnici decît alții. O dată am fost obligată să mă acopăr. Într-o seară, cînd au venit pe

neașteptate niște oaspeți. Ameh Bozorg a năvălit ca o vijelie în dormitorul nostru, mi-a aruncat un *chador* negru și i-a strigat ceva lui Moody.

— Puneți-l repede, mi-a ordonat Moody. Avem oaspeți.

Printre ei se afla și un bărbat cu turbun. Bărbatul cu turban e șeful unei *masjed* — moschei, fiind echivalentul unui preot sau pastor creștin. Îmbrăcat într-o *abbah*, un veșmînt în formă de pelerină, și cu veșnicul acoperămînt pentru cap, care îi sporește renumele, omul cu turban este imediat recunoscut în mijlocul celorlalți bărbați iranieni care sînt îmbrăcați simplu, fie într-un costum, fie într-o haină sport, și fără nimic pe cap. Un bărbat cu turban se bucură de un respect deosebit.

De aceea, de data asta nu puteam să mă împotrivesc lui Moody, dar cînd mi-am pus *chador*-ul, această îmbrăcăminte stînjenitoare, am constatat că era tare murdar. Voalul care acoperea partea de jos a feței era năclăit de salivă uscată. Nu văzusem în toată casa un șervețel de pînză sau de hîrtie și observasem că femeile foloseau în locul lor acest văl. Mirosul era respingător.

Imamul, *Aga* Marashi, a cărui soție era sora lui Baba Hajji, se înrudea pe departe și cu Moody. Sprijinindu-se într-un baston cioplit de mînă, pășea nesigur prin încăperea cea mare ; cele 150 de kilograme îl apăsau cu povara lor. Lăsîndu-se să alunece încet spre podea, gîfîia din cauza efortului. Pentru că nu putea sta cu picioarele încrucișate, la fel ca toți ceilalți, și-a întins picioarele lui uriașe, în formă de V, și și-a gîrbovit umerii. Sub haina-i neagră, burta îi atingea podeaua. Zohreh a adus repede o tavă cu țigarete pentru oaspetele de onoare.

— Adu-mi ceai, a poruncit el brutal și și-a aprins imediat o țigară nouă direct de la mucul celei vechi. Tușea și gîfîia zgomotos, dar nici o clipă nu i-a trecut prin cap să-și ducă mîna la gură. Ceaiul i-a fost servit pe dată. *Aga* Marashi și-a pus o linguriță cu vîrf de zahăr în ceai.

— Am să-ți fiu pacient, i-a spus el lui Moody. Trebuie să-mi tratez diabetul...

Nu reușeam să-mi dau seama ce mi se părea mai respingător, *chador*-ul năclăit pe care-l țineam lipit de față sau imamul, în onoarea căruia eram obligată să-l port.

Am suportat vizita şezînd tăcută şi încercînd să nu vomit. Cînd oaspeţii au plecat, mi-am aruncat *chador*-ul şi i-am spus lui Moody cît de scîrbită eram de murdăria de aici.

— Femeile astea folosesc *chador*-ul ca să-şi şteargă nasul, m-am plîns eu.

— Nu-i adevărat, m-a contrazis el. Minţi.

— Bine, priveşte !

Numai după ce a controlat el însuşi vălul, a recunoscut că spusesem adevărul. Mă întrebam ce lucruri ciudate îi trec lui Moody prin cap. I-a fost atît de uşor să revină la mediul copilăriei sale, încît totul să i se pară firesc, pînă cînd îi atrăgeam eu atenţia ?

Primele cîteva zile, Mahtob şi cu mine le-am petrecut mai mult în dormitorul nostru. Nu ieşeam decît atunci cînd Moody ne anunţa că au sosit noi oaspeţi. În camera noastră puteam măcar să stăm în pat şi nu pe podea. Mahtob se juca cu iepuraşul ei sau cu mine. Deseori însă ne plictiseam, ne era foarte cald şi ne cuprindea tristeţea.

Tîrziu, după-amiaza, la televiziunea iraniană se transmiteau ştiri în limba engleză. Moody îmi amintea de această emisiune în fiecare zi şi am început s-o aştept cu plăcere nu pentru ceea ce se spunea, ci pentru faptul că-mi auzeam propria limbă. Ştirile începeau în jurul orei patru treizeci şi durau cincisprezece sau douăzeci de minute, dar spicherii nu o transmiteau niciodată cu punctualitate.

Prima grupă de ştiri se referea în mod obligatoriu la războiul lung cu Irakul. În fiecare zi erau transmise reportaje laudative despre uciderea unor soldaţi irakieni, dar niciodată nu se pomenea nimic despre soldaţii iranieni căzuţi în război. Întotdeauna erau transmise cîteva scurte imagini ale unor tineri bărbaţi şi femei care se duceau, mărşăluind zeloşi, la războiul cel sfînt (bărbatul lupta ; femeia gătea şi în afară de asta prelua îndeletnicirea ce-i revenea altfel bărbatului, aceea de a coace pîinea), totul fiind urmat de un apel patriotic pentru cooptarea de noi voluntari. Urmau apoi cinci minute de ştiri din Liban — deoarece şiiţii musulmani din Lebanon, o fracţiune puternică şi violentă, susţinută de Iran, îi erau devotaţi Ayatollahului Khomeini — apoi, în trei minute era difuzat

un rezumat al ştirilor internaţionale din întreaga lume, reprezentînd de fapt comentarii critice despre America. Americanii mureau ca muştele de Sida. Rata divorţurilor la americani era ameţitor de mare. Dacă Forţele Aeriene irakiene bombardau vreo navă militară în Golful Persic, acest lucru se întîmpla numai pentru că aşa ordonaseră americanii.

Curînd mi s-a făcut scîrbă de această propagandă. Mă întrebam ce le spuneau ei iranienilor dacă la emisiunea în limba engleză făceau asemenea comentarii ?

Sayyed Salam Ghodsi, căruia îi spuneam Baba Hajji, era pentru mine o enigmă. Nu era aproape niciodată acasă şi de altfel nu vorbea aproape deloc cu familia, decît ca să-i cheme la rugăciune sau să le citească din Coran. Cu toate astea, influenţa lui se făcea permanent simţită în casă. Cînd pleca dis-de-dimineaţă de acasă, după ora de rugăciune, îmbrăcat în acelaşi costum cenuşiu mirosind a transpiraţie, mormăind rugăciuni şi numărînd mătăniile, lăsa în urmă-i voinţa lui de fier. Influenţa prezenţei sale sumbre îşi punea amprenta asupra casei, chiar şi peste zi, cînd pentru puţin timp îşi întrerupea munca doar pentru a se duce la moschee. Tatăl său fusese imam. Fratele său murise de curînd ca un martir în Irak. Întotdeauna cînd îmi amintesc de el, remarc încrederea, exprimată de întregul său comportament, că este o persoană net superioară celor din jurul său.

Cînd sosea acasă, la sfîrşitul unei zile în care muncise şi se rugase, provoca întotdeauna o oarecare vînzoleală, declanşată pe la ora zece seara, odată cu zgomotul porţii de fier care se deschidea.

— Baba Hajji ! spunea atunci cineva şi avertismentul se răspîndea repede prin toată casa. La sosirea tatălui, Zohreh şi sora ei mai mică, Fereshteh, care în timpul zilei se acopereau numai cu un *rusari*, îşi puneau repede pe deasupra un *chador*.

Eram de vreo cinci zile oaspeţii lui Baba Hajji, cînd Moody mi-a spus :

— Trebuie să începi şi tu să porţi un *chador*, sau cel puţin un *rusari*.

— N-am să port, am răspuns eu. Tu şi Mammal mi-aţi explicat înaintea acestei călătorii că acasă nu trebuie să umblu acoperită. Şi m-aţi asigurat că se va înţelege acest lucru, deoarece eu sînt americancă.

Moody a continuat :

— Baba Hajji e foarte supărat că nu umbli acoperită. Aici e casa lui.

Vocea lui Moody devenise aproape sentenţioasă. Avea chiar o nuanţă autoritară — aproape o rezonanţă ameninţătoare. Cunoşteam bine această latură a personalităţii lui şi în trecut fusesem nevoită să lupt împotriva ei. Dar aici era ţara lui, poporul lui. Evident că nu aveam de ales în această privinţă, dar de fiecare dată cînd îmi aruncam odiosul şal pe mine ca să mă pot prezenta în faţa lui Baba Hajji, mă gîndeam că vom pleca în curînd acasă, la Michigan, în ţara mea, la poporul meu.

Odată cu trecerea timpului, Ameh Bozorg a devenit mai puţin binevoitoare. I s-a plîns lui Moody de obiceiul nostru american, costisitor, de a face duş în fiecare zi. Cînd se pregătise pentru vizita noastră, ea se dusese la *hamum* (baia publică) — unde ritualul durează o zi întreagă. De atunci, afirmase ea, nu se mai spălase şi nici nu avea de gînd s-o facă într-un viitor apropiat. Cu toată căldura înăbuşitoare, atît ea cît şi restul familei, se îmbrăcau în fiecare zi cu aceleaşi haine murdare.

— Nu puteţi face duş zilnic, a spus ea.

— Noi trebuie să facem zilnic duş, i-a răspuns Moody.

— Nu e bine, a replicat ea. Vă luaţi un rînd de piele de pe voi, o să răciţi la burtă şi o să vă îmbolnăviţi.

Cearta s-a terminat fără nici un rezultat. Continuam să ne facem duş în fiecare zi. Ameh Bozorg şi familia ei continuau să pută.

Deşi era preocupat de curăţenia propriei persoane, Moody nu avea totuşi, în mod surprinzător, ochi să vadă murdăria din jurul lui pînă cînd nu i-am atras atenţia.

— În orez sînt gîndaci, m-am plîns eu.

— Nu-i adevărat, a spus el. Urmăreşti doar să nu-ţi placă aici.

Seara, la masă, mestecînd pe furiş în orez, am adunat mai mulţi gîndaci negri într-o porţie pe care am îngrămădit-o pe farfuria lui Moody. Întrucît era nepoliticos să las ceva în farfurie şi pentru că i-a fost imposibil să fie lipsit de tact, el a mîncat gîndacii şi cred că m-a înţeles

În orice caz, a remarcat mirosul respingător care se împrăştia în toată casa cînd Ameh Bozorg considera că sosise timpul să alunge duhurile rele. Pentru asta ardea într-un vas de metal cu găuri, ca un ciur, — o strecurătoare absolut necesară cînd vrei să găteşti orezul după reţeta iraniană, căci distribuie căldura în mod egal şi permite formarea crustei — nişte seminţe negre cu miros neplăcut. Purtată însă de Ameh Bozorg, plină cu aceste seminţe ce ardeau mocnit, în toate colţurile casei era un adevărat instrument de tortură. Moody, ura această duhoare la fel ca mine.

Cîteodată Mahtob se juca cu copiii care veneau în vizită şi învăţase chiar cîteva cuvinte în farsi, dar atmosfera îi era atît de străină, încît rămînea tot timpul în preajma mea şi a iepuraşului ei. O dată, ca să-şi omoare timpul, Mahtob şi-a numărat înţepăturile de ţînţari de pe faţă. Erau douăzeci şi trei. De fapt, avea tot corpul plin de umflături roşii.

Odată cu trecerea timpului, Moody părea să uite de existenţa noastră. La început traducea orice conversaţie, orice replică neînsemnată. Nu s-a ostenit însă s-o facă prea multă vreme. Mahtob şi cu mine eram prezentate musafirilor, fiind apoi obligate să şedem nemişcate ore în şir, şi să arborăm o figură prietenoasă, chiar dacă nu înţelegeam nici un cuvînt. Trecuseră chiar mai multe zile în care n-am vorbit decît între noi.

Aşteptam amîndouă — trăiam numai pentru asta — clipa întoarcerii noastre în America.

O oală plină cu mîncare, mereu caldă, se afla pe maşina de gătit pregătită pentru oricine ar fi fost flămînd. I-am văzut adeseori pe cîte unii cum gustau cu polonicul, lăsînd să le cadă — ceea ce nu le încăpea în gură — fie înapoi în oală, fie pe jos. Masa de bucătărie şi podeaua erau pline cu dîre de zahăr, lăsate de băutorii de ceai neatenţi. Gîndacii prosperau în bucătărie şi în baie.

Nu mîncam aproape nimic. Ameh Bozorg gătea adeseori la cină *khoreshe* din carne de oaie, la care se adăuga din belşug ceva ce ea numea *dohmbeh,* şi care nu era altceva decît punga de grăsime, cu un diametru de 45 cm, care atîrnă sub coada oii iraniene caracul şi care se clatină cînd animalul aleargă. Grăsimea are un gust rînced, dar e pe gustul iranienilor şi reprezintă un înlocuitor mai ieftin al uleiului.

Ameh Bozorg avea un astfel de *dohmbeh* în frigider şi în fiecare zi începea gătitul tăind cîte un bulgăre de grăsime, pe care îl topea în tigaie. Călea apoi ceapa, adăuga cîteva bucăţi de carne şi arunca în cratiţă fasole sau orice alte legume avea la îndemînă. Toate erau lăsate la înăbuşit întreaga după-amiază şi seară, iar mirosul pătrunzător al grăsimii de *dohmbeh* se împrăştia în toată casa. La cină, nici eu nici Mahtob nu puteam suporta aspectul mîncării gătite de Ameh Bozorg. Nici lui Moody nu-i plăcea.

Treptat, pregătirea de medic a lui Moody, concepţia lui sănătoasă de viaţă au intrat în conflict cu respectul pentru familie.

Întrucît mă plîngeam în permanenţă de condiţiile neigenice, Moody s-a hotărît în fine să discute cu ei.

— Eu sînt medic, i-a spus el, sorei lui, şi consider că trebuie să mă ascultaţi.Nu sînteţi curaţi. Trebuie să faceţi duş. Trebuie să-ţi obişnuieşti copiii să facă duş. Sînt nemulţumit de modul vostru de trai.

Ameh Bozorg n-a dat nici o atenţie cuvintelor fratelui ei mai mic. Cînd el n-o putea vedea, îmi arunca cîte o privire plină de ură, făcîndu-mă să înţeleg că pe mine mă considera vinovată pentru că-i tulburasem tihna.

Duşul zilnic nu era singurul obicei occidental din pricina căruia cumnata mea se simţea jignită. Într-o zi, cînd Moody se pregătea să iasă, el m-a sărutat, în fugă, pe obraz. Ameh Bozorg a observat acest lucru şi s-a înfuriat imediat.

— Nu poţi să faci aşa ceva în casa asta, l-a certat ea pe Moody. Aici sînt copii.

În realitate, „copilul" nu era decît Fereshteh, care se pregătea să intre la Universitatea din Teheran, dar acest lucru nu părea să aibă vreo importanţă.

După mai multe zile de „detenţie", în casa groaznică a lui Ameh Bozorg, am plecat, în fine, la cumpărături. Moody, Mahtob şi cu mine ne-am bucurat de acest aspect al călătoriei noastre şi de prilejul de a cumpăra cadouri exotice pentru prietenii şi rudele noastre de acasă. În afară de asta, voiam să profităm de preţurile relativ scăzute din Teheran, ca să ne cumpărăm şi noi covoare şi bijuterii.

În mai multe dimineţi la rînd, am fost însoţiţi în oraş de către Zohreh sau Majid. Fiecare călătorie de acest fel însemna o aventură într-un oraş în care, în cei patru ani de la Revoluţie, numărul locuitorilor crescuse de la cinci la aproape paisprezece milioane. Era absolut imposibil să obţii date reale în privinţa recensămîntului. Sate întregi fuseseră distruse de catastrofa economică. Disperaţi, locuitorii fugeau la Teheran. Mii — poate milioane — de refugiaţi de pe urma războiului din Afganistan năvăleau în oraş.

Pretutindeni puteai întîlni grupuri de oameni care se îndreptau grăbiţi spre treburile lor, cu un aer încrîncenat. Nicăieri nu vedeai un zîmbet. Zohreh sau Majid se strecurau cu maşina prin incredibile aglomeraţii de circulaţie, printre care mişunau pietoni, punîndu-şi viaţa în primejdie, şi copii care traversau în cruciş şi-n curmeziş, alandala, străzile supraaglomerate.

Străzile erau mărginite de şanţuri largi, prin care se scurgea apa de la munte. Populaţia folosea apa asta, pe care o avea gratis la dispoziţie, în diverse scopuri. Pînă departe, pe ea pluteau gunoaie. Prăvăliaşii îşi muiau aici măturile. Unii urinau în ea. Alţii îşi spălau aici mîinile. La fiecare colţ de stradă eram nevoiţi să sărim peste cîte o baltă murdară.

Peste tot în oraş se construia ; ceea ce te uimea, era că acest lucru se făcea manual şi la voia întîmplării. Astfel, pentru rame de ferestre şi tocuri de uşi nu erau folosite scînduri, ci trunchiuri de copaci cu un diametru de cca 10 cm, care, deşi cojite, erau încă verzi şi dese-

ori strîmbe. Nefiind cîtuşi de preocupaţi de exactitatea lucrului, constructorii îmbinau grinzi de mărimi diferite fără să se gîndească deloc, construind case de o calitate şi o trăinicie îndoielnică.

Întrucît oraşul se afla în stare de asediu, orice activitate era supravegheată de soldaţi înarmaţi pînă-n dinţi şi de poliţişti cu priviri pătrunzătoare şi întunecate. Încercai o senzaţie de spaimă cînd, mergînd pe stradă, treceai prin faţa puştilor încărcate. Pretutindeni se vedeau bărbaţi în uniforme bleumarin de poliţie, care, obişnuiţi cu demonstranţii, ţineau puştile îndreptate spre noi. Ce s-ar întîmpla dacă vreunul ar trage din neatenţie?

Peste tot, zăreai soldaţi în costume de camuflaj ce participaseră la Revoluţie. Ei opreau, fără excepţie, toate maşinile, pentru a căuta articole interzise de lege, ca droguri, scrieri ce criticau învăţătura islamică şiită, sau casete produse în America. Pentru ultima contravenţie puteai fi pedepsit cu închisoarea pînă la şase luni.

Pe lîngă asta, exista şi ameninţătoarea *pasdar*, o trupă specială de poliţie, care patrula continuu pe străzi în maşini mici, albe, de teren, tip Nissan, cu tracţiune pe patru roţi. Oricine părea să poată spune oricînd cîte o poveste plină de groază în legătură cu această *pasdar*. Ea reprezenta replica Ayatollahului la *savak*, poliţia secretă a şahului. Imediat după înfiinţarea ei, despre *pasdar*, ai cărei membri erau ceva mai mulţi chiar decît hoţii de pe stradă, avînd oficial împuterniciri din cele mai surprinzătoare, au circulat zvonuri înspăimîntătoare.

Una dintre îndatoririle *pasdar-ului* era să ia aminte ca femeile să fie îmbrăcate decent, conform regulamentului. Îmi era foarte greu să înţeleg ce însemna, după ei, noţiunea de decenţă. Femeile îşi alăptau copiii în public, putînd să-şi arate oricît de mult sînii, atîta timp cît capul, bărbia, încheieturile mîinilor şi gleznele erau acoperite.

În cadrul acestei ciudate societăţi, după cum mi-a spus Moody, noi aparţineam elitei. Beneficiam de prestigiul unei familii mult mai rafinate şi mai culte. Chiar Ameli Bozorg era, în comparaţie cu oamenii obişnuiţi de pe străzile Teheranului, un model de înţelepciune şi curăţenie. Şi eram, relativ, bogaţi.

Moody mi-a spus că a luat cu el cecuri de călătorie în valoare de 2000 $, dar adusese, evident, mult mai mulţi şi voia să-i cheltuiască cu amîndouă mîinile. Pe de altă parte, şi lui Mammal îi făcea plăcere să ne umple de bani, ca să ne arate astfel puterea şi poziţia de care se bucura şi, în acelaşi timp, să ne despăgubească pentru că-l primisem la noi în America.

Era foarte de greu de înţeles care era fata de schimb a dolarului în riali. Băncile plăteau aproximativ 100 de riali pentru un dolar, dar Moody spunea că la bursa neagră, cursul ar fi mai favorabil. Presupun că acesta era motivul unor drumuri, cînd pleca fără mine. Moody avea atîţia bani lichizi încît îi era imposibil să-i poartă pe toţi cu el. Îi îndesa, cît mai mulţi, în buzunarele hainelor care erau atîrnate în şifonierul din dormitorul nostru.

Acum mi-am dat seama de ce oamenii de pe stradă aveau, la vedere, teancuri groase de bani cam de zece centrimetri. Ca să poţi cumpăra ceva aveai nevoie de munţi de riali. În Iran nu exista plata în cecuri sau cărţi de credit.

Şi eu şi Moody pierdusem orice socoteală generală a sumei de bani pe care o aveam. Era plăcut să te simţi bogat şi tîrguiam corespunzător acestei situaţii. Am cumpărat feţe de perne brodate manual, rame de tablouri lucrate manual, cu decoraţie cu aur de douăzeci şi două de carate şi miniaturi cu o lucrătură foarte fină. Moody i-a cumpărat lui Mahtob cercei de aur cu briliante, iar mie un inel, o brăţară şi o pereche de cercei cu briliante. În afară de asta, mie mi-a făcut un cadou special — un lanţ de aur cu o valoare de 3000 dolari. Ştiam că în America ar fi costat mult mai mult.

Pentru că Mahtob şi cu mine am admirat nişte rochii lungi, în culori aprinse, din Pakistan, Moody ni le-a cumpărat şi pe astea.

Ne-am căutat mobilă pentru două camere, din lemn lustruit, cu incrustaţii din foiţă de aur şi cu tapiţerie din materiale exotice. Ne-am ales o sufragerie, o sofa şi un fotoliu pentru camera noastră de zi. Majid a spus că se va

interesa de condițiile în care pot fi transportate cu vaporul în America. Plăcerea lui Moody de a face aceste cumpărături mi-a adormit întrucîtva bănuielile. Plănuia, într-adevăr, să ne întoarcem acasă.

Într-o dimineață, cînd Zohreh se pregătea să meargă la cumpărături împreună cu mine, Mahtob și alte rude de gen feminin, Moody mi-a dat, generos, un pachet gros de riali pe care nu-i numărase. Am descoperit în ziua aceea o carpetă italienească de 1, 50 m pe 2, 50 m, care știam că s-ar potrivi foarte bine acasă, pe perete. Costa aproape 20 000 riali, aproximativ 200 dolari. Cum spre sfîrșitul zilei îmi rămăsese însă cea mai mare parte din bani, i-am păstrat pentru cumpărăturile ulterioare. Moody cheltuia banii cu atîta ușurință încît știam că o să-i fie indiferent, sau nici măcar n-o să observe.

Aproape în fiecare seară avea loc cîte o petrecere la una dintre rudele ce făceau parte din vasta galerie de familie a lui Moody. Mahtob și cu mine reprezentam întotdeauna străinii, curiozitățile. Serile erau teribil de plictisitoare, dar aveam prilejul să părăsim casa îngrozitoare a lui Ameh Bozorg.

În curînd mi-am dat seama că, în mod evident, rudele lui Moody se împărțeau în două categorii distincte. O jumătate a clanului trăia la fel ca Ameh Bozorg, indiferenți în fața murdăriei, desconsiderînd obiceiurile și idealurile occidentale, etalînd o exaltare fanatică a Islamului șiit al Ayatollahului Khomeini. Cealaltă jumătate părea mai occidentalizată, mai receptivă la transformări, mai cultivată și, în orice caz, categoric mult mai conștientă de necesitatea unor condiții higienice de viață. Le plăcea mai mult să vorbească englezește și erau mult mai curtenitori cu mine și cu Mahtob.

Ne bucuram cînd mergeam în vizită la Reza și Essey. La el acasă, nepotul lui Moody era prietenos și atent. Essey părea să mă placă și ea. Folosea orice prilej, atunci cînd discuta cu mine, ca să-și folosească modestele cunoștințe de limba engleză. Essey și alte cîteva rude ne ajutau astfel să alungăm puțin plictiseala și frustarea.

Foarte rar mă lăsau însă să uit că eu, o americancă, eram un dușman. Într-o seară, de exemplu, fuseserăm invi-

tați la una din verișoarele lui Moody, Fatimah Hakim. Unele femei iraniene își iau la căsătorie numele de familie al soțului, cele mai multe, însă, își păstrează numele de fată. În cazul lui Fatimah, acest lucru nici nu se mai punea în discuție întrucît ea, născută Hakim, luase în căsătorie o rudă apropiată, tot Hakim. Era o persoană prietenoasă, de vreo 40—50 de ani, care risca adeseori să ne acorde lui Mahtob și mie cîte un zîmbet. Nu vorbea englezește, dar în timpul cinei mi s-a părut foarte prietenoasă și plină de solicitudine față de noi. Soțul ei, neobișnuit de înalt pentru un iranian, și-a petrecut cea mai mare parte a serii mormăind rugăciuni și cîntînd versete din Coran, în timp ce, în jurul nostru, se auzea sporovăiala, cu care ne obișnuisem de-acum, a celorlalte rude.

Fiul lui Fatimah avea o înfățișare ciudată. De vreo 30—40 de ani, avea o înălțime de abia 1,20 m și un chip cu trăsături de adolescent. Mă întrebam dacă nu era și el unul dintre numeroasele exemple de degenerări genetice pe care le observasem în familia lui Moody, în care mulți erau căsătoriți între ei.

În timpul cinei, această ființă pocită a vorbit cu mine englezește, cu un accent curat, tipic britanic. Deși eram bucuroasă să aud vorbindu-se englezește, manierele sale mă descumpăneau. Ca orice bărbat evlavios, nu mă privea niciodată cînd vorbea cu mine.

După cină, uitîndu-se fix într-un colț, mi-a spus :

— Am fi bucuroși dacă ne-ați însoți pînă sus.

Moody, Mahtob și cu mine l-am urmat, în sus, pe scară, unde, spre surprinderea noastră, am descoperit o sufragerie mobilată cu mobilă americană. Pereții erau plini de cărți englezești. Fiul lui Fatimah mă invită să mă așez în mijlocul unei canapele joase. Moody și Mathob se așezară de-o parte și de alta.

În timp ce sorbeam cu privirea binecuvîntatul decor care îmi era familiar, au intrat și alți membri ai familiei. S-au așezat într-o ordine ierarhică foarte strictă, locul de onoare revenindu-i soțului lui Fatimah.

L-am privit întrebător pe Moody. El a ridicat din umeri, căci nici el nu știa ce va urma.

Soțul lui Fatimah rosti ceva în farsi și fiul traduse, adresîndu-mi-se direct :

— Îți place președintele Reagan ?

Surprinsă, străduindu-mă să fiu politicoasă, am șoptit :

— Așa și așa.

Au urmat apoi rapid alte întrebări.

— Dar președintele Carter ți-a plăcut ? Ce părere ai avut despre relațiile lui cu Iranul ?

N-am răspuns ; nu eram pregătită să-mi apăr patria în timp ce mă aflam prinsă ca într-o cursă într-o cameră de zi iraniană. Nu voiam să discut despre astfel de lucruri. Nu mă interesase niciodată politica.

Dar ei insistau în continuare.

— Sînt sigur, spuse fiul, că înaintea călătoriei ai auzit multe lucruri despre cît de asuprite sînt femeile în Iran. Acum, după ce ai stat un timp aici, ai văzut singură că nu-i nimic adevărat, că totul e o minciună, nu-i așa ?

Întrebarea era prea ridicolă ca s-o ignor.

— Tocmai că n-am văzut acest lucru, am replicat eu.

Eram pe punctul de a rosti o tiradă împotriva oprimării femeilor iraniene, dar în jurul meu se aflau numai bărbați insolenți, înfumurați care își numărau mestecînd mătăniile *„Allahu akbar"*, în timp ce femeile stăteau tăcute, înfășurate în *chador*, într-o stare de servitute.

— Nu vreau să discut asemenea probleme, am spus brusc. Nu mai răspund la nici o întrebare.

M-am întors către Moody și i-am șoptit :

— Trebuie să mă scoți de aici. N-am chef să stau pe banca acuzaților.

Și pentru Moody discuția era neplăcută ; era prins între grija pentru soția lui și obligația de a fi respectuos cu rudele sale. N-a spus nimic și discuția s-a mutat asupra religiei.

Fiul a luat de pe raft o carte și a scris pe ea o dedicație : „Pentru Betty. Acesta-i un cadou din inima mea pentru tine."

Era o carte cu învățături ale imamului Ali, întemeietorul sectei șiite. Mi-a explicat că însuși Mohamed

îl numise pe imamul Ali urmașul său, dar că, după moartea profetului, suniții au preluat prin forță puterea și și-au asigurat controlul asupra unei mari părți a lumii islamice. Acest lucru era încă și acum motivul principal al continuei răfuieli dintre suniți și șiiți.

Am încercat să primesc cadoul cît mai politicos cu putință, dar seara s-a încheiat totuși într-o notă discordantă. Ne-am băut ceaiul și am plecat.

Întorși în dormitorul nostru, acasă, la Ameh Bozorg, Moody m-a certat.

— N-ai fost politicoasă. Trebuia să fii de părerea lor.

— Dar nu spuneau adevărul.

— Ba da, ăsta-i adevărul, a spus el.

Spre uluirea mea, propriul meu soț îmi arunca în față instrucțiunile sectei șiite, care pretindeau că în Iran femeile ar avea cele mai multe drepturi decît oriunde în altă parte.

— Ești plină de prejudecăți, mi-a spus el. Femeile nu sînt asuprite în Iran.

Nu-mi venea să-mi cred urechilor. Doar văzuse cu ochii lui cum nevestele iraniene erau sclavele bărbaților lor, și ce forță coercitivă aveau, la fiecare pas, asupra lor religia și regulile impuse, o practică exemplificată de insistența orgolioasă în privința unei îmbrăcăminți învechite și nesănătoase.

Ne certam în fiecare seară cînd mergeam la culcare.

Mai mulți membri ai familiei insistau să vizităm unul din palatele fostului șah. Cînd am sosit acolo, am fost separați după sex. Le-am urmat pe celelalte femei pînă într-un vestibul, unde am fost percheziționate dacă nu aveam mărfuri ilegale și controlate dacă eram îmbrăcate corespunzător. Purtam *manto*-ul și *rusari*-ul pe care mi le dăruise Ameh Bozorg, și ciorapi groși, negri. Deși nu mi se vedea nici o fărîmă de picior, n-am trecut de inspecție. O supraveghetoare m-a informat, cu ajutorul unui translator, că mai trebuie să îmbrac pe deasupra o pereche de pantaloni lungi, groși.

Cînd Moody a venit să se intereseze de motivul întîrzierii, el a început să argumenteze explicîndu-le că eu sînt străină și n-am pantaloni lungi la mine. Dar expli-

cația n-a ajutat la nimic și tot grupul a fost obligat să aștepte pînă cînd Nasserine, soția lui Mammal, s-a dus pînă la casa părinților ei, care se afla în apropiere și a împrumutat o pereche de pantaloni lungi.

Moody continua să susțină insistent că acest lucru nu reprezenta nici o opresiune.

— Asta nu e decît una care-și dă importanță ! mi-a șoptit el. În realitate lucrurile nu stau chiar așa.

Cînd, în fine, am putut vizita palatul, am fost dezamăgită. Cea mai mare parte din bogățiile legendare fuseseră furate de revoluționarii jefuitori ai lui Khomeini, iar ceea ce mai rămăsese era distrus, sfărîmat.

Nimic nu mai amintea de existența șahului, dar ghidul descria pentru noi bogăția plină de păcat, risipitoare, a șahului și, în cele din urmă, ne-a dus să privim pe fereastră un cartier mizer din apropiere pentru a ne întreba cum putuse șahul să trăiască într-o asemenea splendoare, cînd, alături, mulțimea trăia în mizerie. Ne-am plimbat prin săli goale, sau camere mobilate sumar, în timp ce copii nespălați și nesupravegheați alergau peste tot. Cea mai mare atracție părea să o reprezinte un chioșc de unde se putea cumpăra literatură islamică.

Deși fusese o experiență lipsită de importanță, atît eu cît și Mahtob puteam să scădem o zi din timpul pe care îl mai aveam de stat în Iran.

Timpul trecea atît de încet încît Mahtob și cu mine tînjeam să ne întoarcem în America, ne era dor după o viață normală, sănătoasă.

Pe la mijlocul celei de-a doua săptămîni de concediu, Reza și Essey, ne-au oferit ocazia să ne simțim ca acasă. Una dintre cele mai plăcute amintiri ale lui Reza din perioada petrecută la noi, în Corpus Christi, era Sărbătoarea Recunoștiinței. Așa că m-a întrebat dacă aș fi dispusă să pregătesc o cină cu carne de curcan.

Am fost entuziasmată. I-am dat lui Reza o listă întreagă de cumpărături și el și-a petrecut o zi întreagă ca să facă rost de toate cele necesare.

Curcanul era o pasăre slabă, care mai avea capul ghiarele, o mare parte din pene și toate intestinele. Reprezenta însă o chemare la un fel de întrecere și, pentru mine, o zi întreagă de muncă. Chiar dacă bucătăria lui Essey era și ea murdară, oricum, față de cea a lui Ameh Bozorg, părea să fie sterilă, așa că am lucrat cu plăcere ca să realizez o masă festivă americană.

Essey nu avea cuptor. Nu folosise niciodată cuptorul aragazului. Am fost nevoită să tai curcanul în mai multe bucăți mari și să-l prăjesc în oale. Cu asta i-am însărcinat pe Moody și pe Reza, în timp ce eu făceam curse între bucătăria lui Essey și cea a lui Ameh Bozorg pentru a da indicațiile necesare gătitului.

A trebuit să înlocuiesc multe ingrediente. Astfel, pentru sos, am folosit *matze*, o plantă aromată, și țelină proaspătă, pe care Reza o descoperise după cîteva ore de căutare prin piețe. Am copt bucăți dintr-un fel de franzelă pentru umplutură. Am pasat cartofii, o delicatesă rară, cu un pisălog de lemn, de forma unui popic, printr-o sită și, bătîndu-i încă o dată, i-am transformat în piure.

Fiecare etapă de lucru întîmpina cîte un obstacol datorat diferenței de civilizație. Nu existau nici prosoape, nici cîrpe de bucătărie. Iranienii nu cunosc aceste lucruri. Nu exista nici o hîrtie curată, nici o folie de plastic ; în Iran se folosesc ziarele. Planul meu de a face o plăcintă cu mere a fost zădărnicit de lipsa unei tăvi, așa că am copt un desert din mere și cocă rasă. A trebuit să potrivesc flacăra așa am crezut de cuviință întrucît n-am înțeles numerele de pe scală, iar Essey se afla și ea în fața unei enigme, deoarece nu folosise niciodată cuptorul.

Gătitul a durat o zi întreagă, iar eu am obținut o friptură de curcan uscată, tare și aproape fără gust. Dar Reza, Essey și oaspeții lor au fost încîntați. Chiar eu trebuia să recunosc că în comparație cu mîncarea grasă ce ne fusese oferită pînă acum în Iran, era într-adevăr o masă festivă.

Moody era foarte mîndru de mine.

În sfîrșit, a sosit și ultima zi a vizitei noastre. Majid a insistat să ne petrecem dimineața în parcul Mellatt.

A fost frumos. Majid era singura rudă simpatică din familia lui Ameh Bozorg, singurul cu o sclipire plină de viață în ochi. Majid și Zia — care mă impresionase atît de mult la aeroport — erau coproprietarii unei mici fabrici de produse cosmetice. Principalul lor produs era un deodorant, deși în casa lui Ameh Bozorg nu remarcasem așa ceva.

Ocupația lui părea să-i lase lui Majid destul timp liber ca să se joace cu mulțimea de copii din familie. De altfel, era singurul adult care părea să se intereseze de copii. Mahtob și cu mine îl porecliserăm „Păcălici".

În parcul Mellatt ne-am plimbat numai noi patru — Majid, Moody, Mahtob și cu mine. A fost cea mai veselă distracție pe care mi-aș fi putut-o imagina pentru această ultimă zi a celor două săptămîni ce mi se păruseră fără sfîrșit. Mahtob și cu mine număram deja orele pe care le mai aveam pînă la plecare.

Parcul era o oază cu spații verzi, înconjurate de grădini cu flori. Mahtob era fericită că a găsit un loc de joacă. Ea și Majid se jucau veseli și alergau în fața noastră. Moody și cu mine mergeam încet în urmă.

Cît de multă plăcere mi-ar fi făcut această plimbare, mă gîndeam eu, dacă mi-aș fi putut arunca șalul și *manto*-ul ăsta ridicol. Cît uram zăpușeala și duhoarea copleșitoare de oameni nespălați, care invadase pînă și acest Paradis. Cît de scîrbită eram de Iran!

Brusc, am observat că Moody m-a luat de mînă, o neînsemnată încălcare a obiceiurilor șiite. Era gînditor și trist. Mi-a spus:

— S-a întîmplat ceva înainte de plecarea noastră. Tu n-ai știut nimic despre asta.

— Ce?

— Am fost concediat.

Mi-am retras mîna, întrucît am bănuit un truc, și, intuind pericolul, simțeam că temerile mele mă cuprindeau din nou.

— De ce? l-am întrebat.

— Clinica voia să mă înlocuiască cu cineva cu un salariu mult mai mic.

— Minți, m-am răstit înfuriată. Nu-i adevărat!

— Ba da, ăsta-i adevărul.

Ne-am așezat pe iarbă și am continuat să discutăm. Am văzut întipărite pe chipul lui Moody semnele unei puternice depresiuni, care îl chinuise în ultimii doi ani. Își părăsise de tînăr patria ca să-și încerce norocul în Vest. Muncise din greu; s-a întreținut singur în timpul studiilor și în cele din urmă și-a dat examenul de medic osteopat, apoi și-a completat specializarea ca anestezist. Am lucrat împreună în cabinetul lui de practician mai întîi la Corpus Christi, apoi în Alpena, un mic orășel în partea de nord a jumătății sudice a peninsulei Michigan. Am trăit bine pînă cînd au început certurile. Cele mai multe erau provocate chiar de el, deși Moody nu voia să recunoască acest lucru. Unele greutăți se datoraseră anumitor prejudecăți rasiale, altele ghinionului. Oricare ar fi fost motivul, venitul lui Moody scăzuse simțitor, iar onoarea sa profesională fusese grav înjosită. Am fost obligați să părăsim Alpena, orașul care nu fusese atît de drag.

De mai bine de un an era angajatul clinicii de pe strada 14 din Detroit, post pe care îl primise doar la îndemnurile mele. Se părea însă că nici pe ăsta nu-l mai avea.

Viitorul nu era însă atît de întunecat. Șezînd acolo, în parc, mi-am șters lacrimile și am încercat să-l încurajez.

— Nu-i nimic, i-am spus, vei găsi un alt post și voi începe și eu să lucrez din nou.

Moody era de neconsolat. Privirea îi devenise tulbure și goală, la fel ca a multor iranieni.

Tîrziu, după amiază, am început cu Mahtob o aventură tulburătoare; să împachetăm! Ceea ce doream cel mai mult pe lume era să plecăm acasă. Niciodată nu dorisem cu atîta disperare să plec de undeva. Doar încă o cină iraniană! îmi spuneam. Numai o seară încă printre oameni ale căror obiceiuri și limbă nu le puteam înțelege.

Trebuia să găsesc loc în bagajul nostru pentru toate comorile pe care le adunasem, dar asta era o treabă plăcută. Ochii lui Mahtob străluceau de fericire. Știa că

mîine, ea şi iepuraşul ei, se vor afla în avion, îndreptîndu-se spre casă.

O parte din mine îl intuia pe Moody. Ştia că îi dispreţuiesc patria şi familia, dar nu vedeam nici un motiv să accentuez acest lucru manifestîndu-mi atît de intens bucuria la sfîrşitul acestui concediu. Cu toate astea, doream ca şi el să se pregătească de plecare.

Cînd mi-am aruncat o privire în camera cea mică, să văd dacă n-am uitat ceva, am băgat de seamă că el tot mai stătea în pat, meditînd.

— Vino, i-am spus, haide să împachetăm împreună lucrurile.

Uitîndu-mă în geamantanul plin cu medicamente, pe care le adusese ca să le dăruiască medicilor de aici, l-am întrebat :

— Ce faci cu astea ?

— Nu ştiu, mi-a răspuns el.

— De ce nu i le dai lui Hossein ? i-am sugerat eu.

Fiul cel mare a lui Baba Hajji şi Ameh Bozorg era un farmacist foarte apreciat.

Departe s-a auzit sunînd un telefon, dar de-abia dacă i-am dat atenţie. Voiam să termin cu împachetatul.

— Încă nu m-am hotărît ce să fac cu ele a rostit Moody.

Vocea îi era slabă, îndepărtată. Avea o expresie gînditoare.

Înainte de a putea continua discuţia, Moody a fost chemat la telefon şi eu l-am urmat în bucătărie. La telefon era Majid, care se dusese să obţină confirmarea locurilor rezervate pentru avionul nostru. Au vorbit cîteva minute în farsi înainte ca Moody să spună în englezeşte : „Problema asta o discuţi cu Betty."

Cînd i-am luat telefonul din mînă, m-a înfiorat o presimţire. Brusc mi-am dat seama că totul se aranja într-un mozaic înspăimîntător. Trebuia să mă gîndesc la bucuria atît de intensă a lui Moody cînd îşi revăzuse familia şi înţelegerea plină de afecţiune pentru revoluţia islamică. La uşurinţa cu care cheltuise banii. Dar mobila pe care o cumpărasem ? Atunci mi-am amintit că Majid nu aranjase încă nimic în legătură cu transportarea ei în America. Fusese oare o simplă întîmplare că azi dimineaţă, în parc,

Majid dispăruse împreună cu Mahtob pentru ca Moody şi cu mine să putem discuta singuri ? Trebuia să mă întorc cu gîndul înapoi la toate discuţiile misterioase în farsi, dintre Moody şi Mammal, pe cînd Mammal locuia la noi în Michigan. Chiar de atunci bănuiam că plănuiau o conspiraţie împotriva mea.

Acum ştiam că un lucru înspăimîntător e pe cale să se întîmple, chiar înainte de a-l auzi pe Majid spunîndu-mi la telefon :

— Nu veţi putea pleca mîine.

Încercînd să nu-mi dau în vileag panica din voce l-am întrebat :

— Ce vrei să spui cu asta — că nu vom putea pleca mîine ?

— Pentru a obţine confirmarea ieşirii din ţară, trebuie predate paşapoartele la aeroport cu trei zile înainte de plecare. Voi nu v-aţi predat paşapoartele la timp.

— Nu ştiam asta. Nu sînt eu răspunzătoare pentru acest lucru.

— Bine, oricum mîine nu veţi putea pleca.

În vocea lui Majid se simţea parcă o urmă de condescendenţă, ca şi cînd ar fi vrut să spună : voi, femeile — în special voi, femeile din Vest — n-o să înţelegeţi niciodată cum stau în realitate lucrurile în lume. Dar cuvintele sale mai exprimau ceva — o siguranţă rece care părea învăţată pe de rost. Nu-mi mai plăcea Majid.

Am ţipat la telefon :

— Cînd pleacă primul avion pe care să-l putem lua ?

— Nu ştiu. Trebuie să mă uit încă o dată.

Cînd am lăsat receptorul din mînă, mi se părea că tot sîngele mi se scursese din corp. Nu mai aveam pic de putere. Îmi dădeam seama că era vorba de ceva care întrecea mult problema birocratică a paşapoartelor.

L-am tras pe Moody înapoi în dormitor :

— Ce se întîmplă aici ? vreau să ştiu şi eu.

— Nimic, nimic. Vom lua următorul avon posibil.

— De ce n-ai avut grijă de paşapoarte ?

— A fost o greşeală. Nimeni nu s-a gîndit la asta.

Eram aproape în panică. Încercam să nu-mi pierd firea, dar simţeam cum încep să tremur din tot corpul. Vo-

cea îmi devenea tot mai stridentă şi mai tare şi n-o puteam împiedica să nu tremure.

— Nu te cred ! i-am strigat. Strînge-ţi lucrurile. Mergem la aeroport. O să le spunem că n-am ştiut de acel termen de trei zile şi poate ne vor lăsa în avion. Dacă nu, rămînem acolo pînă vom putea lua avionul.

Moody a rămas tăcut un moment. Apoi a oftat adînc. O mare parte din cei şapte ani de căsnicie îi petrecusem evitînd certurile. Devenisem adevăraţi maeştri în arta de a înlătura problemele grele, tot mai dificile, pe care ni le ridica viaţa noastră în comun.

Acum Moody ştia că nu mai putea să prelungească această situaţie, iar eu ştiam, înainte ca el să să înceapă să vorbească, ce-o să-mi spună.

S-a aşezat lîngă mine pe pat şi a încercat să mă ia de mijloc, dar eu m-am ferit. Vorbea încet şi hotărît, cu o voce ce devenea tot mai puternică.

— Într-adevăr, nu ştiu cum să-ţi spun, zise el. Nu plecăm acasă. Rămînem aici.

Cu toate că bănuisem cu cîteva minute mai înainte ceea ce voia să-mi spună, nu puteam să-mi reţin furia. În fine, am înţeles ce-mi spusese.

Am sărit de pe pat ţipînd :

— Mincinosule, mincinosule, mincinosule ! Cum poţi să-mi faci una ca asta ? Ştii că n-am venit decît dintr-un singur motiv. Trebuie să mă laşi să plec acasă !

Moody ştia, într-adevăr, dar, în mod evident, nu-i păsa.

În faţa lui Mahtob care nu putea să înţeleagă schimbarea urîcioasă din comportamentul tatălui ei, Moody a mîrîit :

— N-am să te las să pleci acasă. Trebuie să faci ce-ţi spun eu şi trebuie să rămîi *aici !*

M-a împins de umeri, aşa încît am căzut pe spate în pat. Strigătele lui căpătaseră un ton plin de insolenţă şi rîdea aproape, ca şi cînd ar fi fost învingătorul fericit al unui îndelungat război, nedeclarat însă.

— Aici vei rămîne tot restul vieţii tale. Ai înţeles ? N-ai să mai părăseşti Iranul. Ai să rămîi aici pînă la moarte.

Zăceam pe pat, mută de uluire, cu lacrimile şiroindu-mi pe faţă şi auzeam cuvintele lui Moody ca şi cînd ar

fi venit de la celălalt capăt al unui tunel. Mahtob plîngea cu sughiţuri şi-şi strîngea iepuraşul. Recele, groaznicul adevăr era ameţitor şi plin de cruzime. Captivele acestui străin înrăit care fusese odată un soţ şi un tată iubitor ?

Trebuia să existe o cale de ieşire din această nebunie. Avînd sentimentul unei revolte justificate îmi era clar, că, ironic vorbind, chiar şi Allah era de partea mea.

Lacrimi de furie şi de frustare îmi curgeau din ochi cînd am ieşit în goană din dormitor şi m-am trezit în faţa lui Ameh Bozorg şi a altor cîţiva membri ai familiei, care, potrivit obiceiului, se aflau acolo.

— Sînteţi cu toţii nişte mincinoşi ! le-am strigat eu.

Nimeni nu părea să înţeleagă ce o supără pe nevasta americancă a lui Moody. Stăteam acolo în faţa lor, a chipurilor lor duşmănoase şi mă simţeam caraghioasă şi neputincioasă.

Nasul îmi curgea. Lacrimile mi se rostogoleau pe obraji. N-aveam nici batistă, nici şervetel de hîrtie, aşa că mi-am şters nasul cu basmaua, la fel cum procedau şi ceilalţi membri ai familiei lui Moody. Am ţipat :

— Pretind chiar acum o discuţie cu întreaga familie !

Am rămas mai multe ore în dormitor împreună cu Mahtob, plîngînd şi luptînd împotriva senzaţiei de vomă, oscilînd între mînie şi neputinţă. Cînd Moody mi-a cerut carnetul de cecuri i l-am dat supusă.

— Unde sînt celelalte ? m-a întrebat el. Aveam trei conturi.

— N-am luat decît unul, i-am spus eu.

Explicaţia l-a mulţumit şi nu s-a mai ostenit să-mi controleze poşeta. M-a lăsat apoi singură şi am reuşit oarecum să-mi adun curajul şi să-mi fac un plan de apărare.

La o oră tîrzie din noapte, după ce Baba Hajji a venit de la muncă, după ce a cinat şi după ce s-a strîns toată familia, am fost chemată şi eu şi am intrat în încăpere nu fără să mă asigur mai înainte că sînt înfăşurată cuviincios, potrivit regulamentului. Strategia mea era stabilită. Îmi întemeiasem apărarea pe morala religioasă întruchipată de Baba Hajji pentru care dreptatea şi nedreptatea erau net despărţite.

— Reza, am spus eu, străduindu-mă să-mi păstrez calmul vocii, tradu ce spun eu pentru Baba Hajji.

Auzindu-şi numele, bătrînul mi-a aruncat o privire scurtă, apoi, ca întotdeauna, şi-a plecat capul, căci pioşenia îi interzicea să mă privească direct.

Sperînd ca vorbele mele să fie corecte traduse în farsi, m-am repezit să-mi prezint apărarea mea disperată. I-am explicat lui Baba Hajji că nu voisem să vin în Iran deoarece ştiam precis că făcînd acest lucru renunţam la drepturile fundamentale pe care le are orice femeie americană. Tocmai pentru asta îmi era frică, pentru faptul că atîta vreme cît ne aflam în Iran, Moody era stăpînul meu absolut.

— Şi atunci de ce am venit ? am întrebat eu retoric. Am venit ca să cunosc familia lui Moody şi să-i dau acesteia posibilitatea s-o vadă pe Mahtob. Exista încă un motiv mult mai temeinic şi mai cumplit al venirii mele, dar nu puteam şi nici nu îndrăzneam să-l exprim în cuvinte şi mai ales să-l împărtăşesc familiei lui Moody. În loc de asta, le-am relatat blasfemia lui Moody.

Cînd, înainte, acasă, în Detroit, i-am mărturisit lui Moody teama mea că va dori să mă reţină în Iran, el nu a făcut altceva decît să încerce să mă asigure de buna lui credinţă.

— Moody a jurat pe Coran că nu va încerca să mă reţină aici împotriva voinţei mele, le-am spus — şi mă întrebam cît a vrut Baba Hajji să audă şi să înţeleagă din asta : Dumneata eşti un om cu teamă de Dumnezeu, cum poţi admite să se comporte aşa cînd a jurat pe Coran ?

Moody a intervenit foarte scurt, recunoscînd că într-adevăr îmi făcuse această promisiune jurîndu-se pe Coran, dar, a adăugat el :

— Mi se va ierta acest lucru. Dumnezeu o să mă ierte fiindcă, dacă n-aş fi procedat aşa, ea n-ar fi venit.

Hotărîrea lui Baba Hajji a fost rapidă şi n-a suportat nici o contrazicere. În traducerea lui Reza suna cam aşa :

— Vom face aşa cum doreşte *dahijon* (unchiul), indiferent de ce va spune el.

Am intuit răutatea acestei formalităţi şi le-am replicat usturător, deşi ştiam că orice argument era zadarnic.

— Sînteţi o grămadă de mincinoşi ! am strigat eu. Aţi ştiu cu toţii înainte despre asta. A fost doar un truc. L-aţi plănuit de luni de zile, vă urăsc pe toţi ! Plîngînd în hohote, continuam să le strig : O să v-o plătesc eu odată ! V-aţi folosit de Islam ca să vă atingeţi scopul, fiindcă ştiaţi c-o să-l respect. O să mi-o plătiţi într-o zi. Dumnezeu o să vă pedepsească !

Nimeni din întreaga familie nu părea să se sinchisească de starea proastă în care mă aflam. Schimbau între ei priviri complice şi erau vizibil impresionaţi în mod plăcut văzînd cîtă putere avea Moody asupra acestei femei americane.

3

Mahtob şi cu mine am plîns ore în şir pînă cînd fetiţa, extenuată, s-a cufundat într-un somn adînc. Am rămas trează toată noaptea. Simţeam că-mi plesneşte capul. Îl dispreţuiam şi în acelaşi timp mă temeam de bărbatul ăsta care dormea pe cealaltă latură a patului.

Între noi, Mahtob gemea prin somn de mi se rupea inima. Oare cum putea Moody să doarmă atît de adînc lîngă mica lui fiică, atît de neliniştită ? Cum a putut oare să-i facă una ca asta ?

Eu măcar avusesem de ales, dar biata Mahtob nu avusese nimic de spus în această problemă. Era o copilă nevinovată de patru ani, prinsă în plasa cumplită a ciudatei şi tulburei noastre căsnicii, care, într-un fel, nici eu nu-mi dădeam seama cum — luase turnura unei melodrame, urmînd scurgerea implacabilă a evenimentelor politice mondiale.

Toată noaptea mi-am reproşat că am adus-o aici.

Nu găseam însă nici o explicaţie. Cum aş fi ptut să *nu* fac asta ?

Oricît de ciudat ar părea, singura posibilitate pe care o întrevăzusem de a o ţine pe Mahtob permanent în afara Iranului, era de a o aduce acum doar temporar. Acum această încercare disperată eşuase.

Nu mă interesase niciodată politica sau intrigile internaţionale. Tot ceea ce-mi dorisem era fericirea şi ar-

monia familiei mele. Dar în noaptea aceea, cînd mii de amintiri mi-au revenit în minte, mi s-a părut că și acele luni de experiență fericită pe care le trăisem nu fuseseră scutite de umbre.

De fapt, ceea ce ne făcuse să ne întîlnim, pe Moody și pe mine, cu mai bine de zece ani în urmă, a fost o suferință. O durere care se instalase mai întîi în partea stîngă a capului și se extinsese apoi în tot corpul. În februarie 1974 avusesem accese de migrenă, amețeală și vomă care îmi dădeau o senzație generală de slăbiciune.

Chiar și cînd deschideam ochii simțeam dureri. Cel mai mic zgomot îmi provoca puternice dureri în ceafă și și pe șira spinării. Nu puteam să dorm decît luînd medicamente puternice.

Durerile erau cu atît mai neplăcute cu cît credeam, că acum, în sfîrșit, la cei 28 de ani ai mei, am să fiu în stare să-mi încep propria-mi viață. Mă căsătorisem la repezeală, direct de pe băncile școlii și legătura mea, lipsită de iubire, se sfîrșise cu un divorț care a durat mult și pentru care am avut de învins numeroase dificultăți. A urmat apoi o perioadă de echilibru și de fericire, ca rezultat direct al propriilor mele strădanii. Postul meu de la ITT Hancock, din orășelul Elsie, aflat chiar în centrul peninsulei Michigan, îmi deschidea perspectivele unei cariere în domeniul managementului. Inițial, am fost angajată ca secretară de noapte și am lucrat mult, ajungînd în cele din urmă să conduc tot biroul personal și să fiu direct subordonată directorului întreprinderii. Salariul îmi ajungea să întrețin un cămin confortabil, chiar dacă modest, pentru mine și fiii mei, Joe și John.

Găsisem un post onorific de conducere în cadrul Asociației locale de Atrofie Musculară, a cărei activitate, pe care am coordonat-o mai bine de un an de zile, fiind remarcată de Jerry Lewis în cunoscuta sa emisiune Telethon. De 1 Mai apărusem la televiziune. Mă simțeam bine singură și eram mulțumită de modul în care îmi aranjasem o viață independentă. Totul demonstra progresul pe care-l făcusem pornind de la ambițiile mele de adolescentă, destul de vagi, și totuși reale. În jurul meu vedeam o mulțime de bărbați și femei în uniforme albastre care, după părearea mea, se mulțumeau cu scopuri

mult prea modeste. Eu voiam mai mult de la viață, poate o diplomă universitară, poate o carieră de reporter, poate o afacere proprie, poate — cine știe? Voiam *mai mult* decît viața mohorîtă pe care o văzusem în jurul meu.

Dar tocmai atunci au început migrenele. Zile în șir singura mea preocupare a fost să scap de această suferință îngrozitoare, care îmi crea o stare de slăbiciune.

Căutînd disperată un ajutor, l-am vizitat pe dr. Roger Morris, care fusese vreme îndelungată medicul familiei mele și chiar în aceeași după-amiază mi-a dat o trimitere către spitalul din Carson City, o clinică de osteopatie, aflată la o jumătate de oră pe autostradă, la vest de Elsie.

Internată acolo, zăceam în pat, în camera mea, cu perdelele trase și cu lumina stinsă, ghemuită în poziția fetusului, și ascultam neîncrezătoare discuțiile medicilor despre posibilitatea existenței unei tumori pe creier.

Părinții mei veneau să mă viziteze cu mașina din Bannister și mi-i aduceau în cameră pe Joe și pe John, cu toate că erau încă prea mici pentru a li se permite să intre în spital. Eram bucuroasă să-mi văd fiii, dar încălcarea regulilor normale de vizită din spital mă înspăimînta. Cînd preotul a trecut pe la mine în ziua următoare, i-am spus că aș vrea să întocmesc un testament.

Cazul meu era disperat. Medicii îmi prescriau ședințe zilnice de fizioterapie, urmate de un tratament de întreținere, după care eram trimisă înapoi în camera mea întunecată și tăcută. Terapia prin masaj reprezintă una dintre deosebirile majore dintre osteopatie și tratamentul alopatic cunoscut, așa cum e aplicat de medicii de formație tradițională. Un osteopat are aceeași formație ca medicii specialiști în medicină generală, dar se deosebește în mod esențial de aceștia prin concepția sa teoretică. El folosește aceleași metode ca orice medic alopat — anestezist, chirurg, ginecolog, pediatru, neurolog — pentru a da cîteva exemple. Numai că un medic osteopat își asumă o altă metodă de vindecare. Tratamentul terapeutic prin manipulare încearcă să amelioreze durerile pe cale naturală, stimulînd punctele nervoase și urmărind relaxarea mușchilor dureroși. Acest gen de tratament ajutase și înainte, aducîndu-mi ușurarea unor suferințe și speram ca

metoda să fie și de astă dată eficientă, întrucît căutam cu disperare alinarea.

Înduram asemenea chinuri încît abia dacă îl băgam în seamă pe medicul internist care urma să-mi aplice primul tratament de masaj. Zăceam cu fața în jos pe o masă tapițată, care prelua apăsarea în timp ce mîinile lui îmi lucrau mușchii spatelui. Atingerea lui era plăcută, iar comportamentul politicos.

Mă ajuta apoi să mă întorc pe spate ca să poată repeta tratamentul cu mușchii gîtului și ai umerilor. Ultima parte a tratamentului consta dintr-o răsucire rapidă a gîtului, ce producea un fel de trosnitură, și-mi provoca pe dată o senzație de ușurare.

În timp ce zăceam pe spate, puteam să-l observ pe doctor mai atent. Părea să fie cu vreo șase ani mai în vîrstă decît mine — și desigur mai în vîrstă decît toți ceilalți medici interniști. Începuse să chelească ușor. Maturizarea îl avantaja, căci îi dădea o oarecare autoritate. Nu era deosebit de frumos, dar statura lui vînjoasă, solidă, era atrăgătoare. Ochelarii dădeau chipului său, cu ușoare trăsături arabe, un aer de savant. Pielea îi era doar cu o nuanță mai închisă decît a mea. Cu excepția unui ușor accent, comportamentul și personalitatea sa erau cele ale unui american.

Se numea Dr. Sayyed Bozorg Mahmoody, dar ceilalți medici îl strigau simplu, cu diminutivul Moody.

Tratamentele doctorului Mahmoody au devenit pentru mine clipele luminoase ale ședерii în spital. Ele mi-au diminuat durerile și doar simpla lui prezență începuse să aibă un efect terapeutic asupra mea. Era cel mai grijuliu doctor pe care îl întîlnisem vreodată. Deși îl vedeam zilnic la tratament, trecea și în cursul zilei pe la mine, numai așa, ca să mă întrebe „cum merge?" și seara tîrziu ca să-mi ureze noapte bună.

Un șir de teste au exclus posibilitatea unei tumori și medicii au ajuns la concluzia că sufăr de o formă violentă de migrenă care, eventual, va dispare de la sine. Diagnosticul a fost corect, întrucît, după cîteva săptămîni, durerile au început să cedeze. Nu am rămas cu nici o urmare fizică de pe urma acestui incident, dar cursul vieții mele a luat o întorsătură dramatică.

În ultima zi de spital, în toiul tratamentului, dr. Mahmoody mi-a spus :

— Îmi place parfumul pe care îl folosiți. Asociez acest miros plăcut cu persoana dumneavoastră.

Se referea la apa de toaletă Charlie pe care o foloseam întotdeauna.

— Cînd ajung seara acasă, mai simt încă mirosul parfumului dumneavoastră pe mîini.

M-a întrebat dacă ar putea să-mi telefoneze acasă ca să afle cum mă simt.

— Desigur, i-am răspuns.

Și-a notat grijuliu adresa și numărul meu de telefon.

Apoi, cînd tratamentul a luat sfîrșit, calm și blînd s-a aplecat și m-a sărutat pe buze. Nu știam încă unde mă va duce acest simplu sărut.

Lui Moody nu-i plăcea să vorbească despre Iran.

— Nu vreau să mă mai întorc *niciodată*, acolo, zicea el. M-am schimbat ; familia mea nu mă mai înțelege. Nu ne mai potrivim.

Deși Moody aprecia modul de viață american, îl ura pe șah pentru că americanizase Iranul. Ceea ce-l irita cel mai mult era faptul că nu mai putea să-și cumpere la fiecare colț de stradă *chelokebab*, un delicios preparat iranian din carne de oaie cu orez. În locul acestuia apăruseră peste tot, ca ciupercile, magazinele Mc Donalds și alte chioșcuri cu preparate la minut. Nu mai era aceeași țară în care crescuse el.

Moody se născuse la Shusthar, în sud-vestul Iranului, dar după moartea părinților se mutase la sora lui, la Khorramshahr, în aceeași provincie. Iranul este tipic pentru țările din lumea a treia prin faptul că diferența dintre pătura de sus și cea de jos este foarte clar marcată. Dacă s-ar fi născut într-o familie aparținînd păturii inferioare, Moody ar fi trăit probabil asemenea numerosilor săraci ai Teheranului, lîncezind într-o mică colibă făcută provizioriu din deșeuri de la lucrările de construcții și constrîns să caute o muncă de ocazie și ceva de pomană. Dar familia lui se bucurase de bogăție și de un nume de prestigiu ; așa încît, imediat după terminarea școlii, beneficiase de suportul material pentru a se

aventura în căutarea norocului. Şi el voia mai mult de la viaţă.

Pe vremea aceea iranienii bogaţi călătoreau în masă în alte ţări. Guvernul şahului sprijinea educaţia în străinătate, sperînd să impulsioneze astfel occidentalizarea ţării. Dar, în cele din urmă, această strategie a dat greş. Iranienii se opuneau cu încăpăţînare să preia cultura occidentală. Chiar şi aceia care trăiseră zeci de ani în America rămîneau adesea izolaţi şi aveau legături în special cu iranienii emigraţi. Continuau să-şi păstreze credinţa islamică şi obiceiurile persane. Am întîlnit o dată o femeie iraniană care, deşi trăise douăzeci de ani în America, nu ştia ce este un ştergar de bucătărie. Cînd i-am arătat unul, a găsit că este o invenţie minunată.

Mulţi studenţi iranieni au preluat însă ideea că poporul poate să-şi hotărască forma de guvernămînt şi această conştiinţă politică în continuă dezvoltare a dus în final la prăbuşirea şahului.

Experienţa lui Moody era netipică. Timp de aproape două decenii îşi însuşise mult din comportamentul societăţii occidentale şi, spre deosebire de compatrioţii săi, nu făcuse politică. Găsise o lume care se deosebea mult de cea a copilăriei lui, o lume care oferea bunăstare, cultură şi demnitate umană, o lume care depăşea tot ceea ce exista în societatea iraniană. Moody şi-a dorit cu adevărat să fie un occidental.

El a călătorit mai întîi la Londra, unde timp de doi ani a învăţat engleza. Sosind în America, la 11 iulie 1961, cu o viză de student, şi-a obţinut licenţa La Northeast Missouri State University şi a predat cîţiva ani matematica la liceu. De o inteligenţă strălucită, şi avînd astfel posibilitatea să studieze orice specialitate, el a descoperit că pregătirea sa foarte diversificată îl împinge spre o împlinire mult mai importantă. Dezvoltîndu-şi afinităţile pentru meseria de inginer, s-a întors din nou pe băncile şcolii, lucrînd apoi la o firmă sub conducerea unui om de afaceri turc. Ca furnizor al NASA, firma a cooperat la programul „Apollo", ce urmărea zborul spre lună.

— Am ajutat la trimiterea unui om pe lună, spunea adeseori Moody plin de mîndrie.

Nu împlinise încă treizeci de ani cînd a fost încă o

dată cuprins de febra neastîmpărului. Acum însă şi-a concentrat interesul asupra meseriei pe care compatrioţii lui o cinsteau cel mai mult şi pe care o exercitaseră şi părinţii lui. S-a hotărît să devină medic. Cu toate certificatele sale excelente, mai multe facultăţi de medicină i-au refuzat înscrierea din cauza vîrstei. În cele din urmă, a fost admis la Colegiul din Kansas City pentru medicină osteopatică [1].

În perioada cînd am început să ieşim împreună, Moody era la sfîrşitul practicii sale în Carson City şi se pregătea să-şi înceapă curînd stagiatura de trei ani la spitalul de osteopatie din Detroit, unde plănuia să se specializeze ca anestezist.

— De fapt ar trebui să devii medic practician, i-am spus eu, te descurci atît de bine cu pacienţii.

— Dar cu anestezia se pot cîştiga bani mulţi, mi-a replicat el, dovedindu-mi astfel că era într-adevăr americanizat.

Şi-a obţinut apoi „cartea verde" care îi permitea să practice oriunde în Statele Unite şi care îi netezise drumul spre obţinerea cetăţeniei americane.

Părea că voia să rupă complet toate legăturile cu familia sa. Abia dacă mai scria cîte o scrisoare rudelor sale ; nici măcar lui Ameh Bozorg care se mutase de la Khorramshahr la Teheran, şi această lipsă de contact cu familia lui mă neliniştea puţin. Şi eu aveam probleme cu rudele mele, dar credeam în continuare în legăturile naturale, de înrudire.

— Ar trebui să dai cel puţin cîte un telefon din cînd în cînd. Eşti medic. Îţi poţi permite o dată pe lună să dai un telefon în Iran.

Eu fusesem cea care îl îndemnase să-şi viziteze patria. După ce, în iulie, şi-a terminat practica, i-a făcut, în silă,

[1] Osteoptie — metodă de tratament, introdusă de americanul D. D. Palmer, potrivit căruia cauza diferitelor boli constă în vătămarea rădăcinilor nervoase datorită deplasării unor vertebre. Metoda de vindecare constă în repunerea lor la loc cu mîna. Întrucît procedeul nu e lipsit de pericol, este necesar ca modificarea poziţiei vertebrei să fie mai întîi dovedită radiologic. (n.tr.).

o vizită lui Ameh Bozorg. Mi-a scris zilnic de acolo ca să-mi spună cît de mult îi lipsesc . La rîndul meu, eram și eu surprinsă de cît de mult îmi lipsea el mie. Așa că în această perioadă mi-am dat seama că eram pe cale să mă îndrăgostesc.

Trei ani de zile, cît a durat asistența lui Moody, ne-am întîlnit regulat și îmi făcea curte după moda de altădată. De fiecare dată cînd venea aducea dulciuri pentru Joe și John și flori, bijuterii sau cîte un parfum pentru mine.

Cadourile lui aveau o notă personală. Primul meu soț nu dăduse niciodată atenție zilelor festive, dar Moody se gîndea pînă și la cele mai neînsemnate prilejuri și concepea pentru fiecare cîte o felicitare. De ziua mea de naștere mi-a făcut cadou o cutie muzicală lucrată foarte fin, avînd pe ea o decorație în relief ce reprezenta o mamă legănîndu-și copilul.

— Fiindcă ești o mamă atît de bună, mi-a spus el.

Am folosit-o seara ca să-l adorm pe John cu „cîntecul de leagăn" al lui Brahms. Viața mea era presărată cu trandafiri.

Hotărîsem însă foarte clar să nu mă mai recăsătoresc.

— Vreau să fiu liberă, i-am spus. Nu mai vreau să depind de nimeni.

La fel gîndea și el pe atunci.

În timpul perioadei de asistență la Spitalul osteopatic din Detroit, Moody lucra neoficial și ca medic general la Clinica de pe strada 14. Iar eu, fiind din nou acasă în Elsie, mă dedicam cu și mai mult zel obligațiilor de șef al propriei mele gospodării. Reușisem să-mi împlinesc un alt vis din tinerețe, înscriindu-mă la una din filialele Colegiului Lansing Community din Owosso, unde studiam managementul industrial. Primisem o serie întreagă de note maxime.

De cîte ori avea liber la sfîrșit de săptămînă, Moody făcea o călătorie de cîte trei ore și jumătate ca să mă viziteze pe mine și pe băieți. Și întotdeauna apărea încărcat de cadouri. Cînd, la sfîrșit de săptămînă era de gardă, mergeam eu la Detroit și locuiam în apartamentul lui.

Sărutul lui Moody mă făcuse să uit totul. Era un partener tandru pentru care bucuria și plăcerea mea erau tot atît de importante de parcă ar fi fost ale lui. Niciodată cineva nu mă atrăsese fizic atît de puternic. Se părea că eram sortiți unul altuia. Întreaga noapte dormeam strîns îmbrățișați.

Viața noastră era plină și fericită. Cu prilejul unor ocazii Moody era un tată bun pentru copiii mei. Împreună cu el, cu Joe și John făceam excursii la grădina zoologică sau mergeam deseori la Detroit la serbările diferitelor grupuri etnice, avînd prilejul să cunoaștem cultura Orientului.

Moody mi-a arătat cum se gătește mîncarea islamică — bazată în special pe carne de oaie și orez, peste care se toarnă sosuri exotice, și folosind multe legume proaspete și fructe. Fiii, prietenii mei și cu mine i-am prins repede gustul.

Fără să-mi dau seama, îmi dădeam tot mai multă osteneală să-i plac. Făceam cu plăcere ordine în locuința lui, găteam și îi făceam cumpărăturile. Uneori, în gospodăria lui de burlac era absolut necesară o mînă de femeie.

Moody avea puțini prieteni, dar, curînd, prietenii mei au devenit și prietenii lui. Moody avea o mulțime de cărți conținînd tot felul de glume și scamatorii, cu ajutorul cărora, la întîlnirile noastre de societate, reușea să devină în mod firesc, fără a fi sîcîitor, centrul atenției generale.

Cu timpul, Moody m-a familiarizat cu cîteva concepte de bază ale Islamului și am fost impresionată cîte principii fundamentale au în comun cu tradiția iudeo-creștină. Allah este aceeași ființă superioară pe care noi și alți membri ai bisericii libere metodiste o venerăm ca Dumnezeu. Musulmanii cred că Moise a fost un profet trimis de Dumnezeu și că Thora dată evreilor este legea lui Dumnezeu. Ei cred că și Isus a fost un profet al lui Dumnezeu și că Noul Testament este o carte sfîntă. Potrivit religiei lor, Mahomed a fost ultimul și cel mai important profet, ales direct de Dumneezu. Coranul lui are,

fiind cea mai nouă carte sfîntă, prioritate față de Vechiul și Noul Testament.

După cum explica Moody, Islamul este împărțit în numeroase secte. Așa cum un creștin poate fi baptist, catolic sau luteran, tot așa pot exista deosebiri substanțiale între legile religioase fundamentale ale diverșilor mahomedani. Familia lui Moody aparținea mahomedanilor șiiți, despre care în Occident se știa foarte puțin. Mi-a explicat că ei sînt fundamentaliști fanatici. Deși era secta dominantă în Iran, nu aveau nici o putere asupra regimului pro-occidental al șahului. Moody nu mai practica această formă extremă a mahomedanismului în care fusese crescut.

Deși refuza carnea de porc, bea totuși cu plăcere un pahar de alcool. Rareori își scotea covorașul de rugăciuni pentru a-și îndeplini obligațiile religioase.

Îndată ce am ajuns în locuința lui din Detroit la sfîrșit de săptămînă a sunat telefonul. A vorbit scurt cu cel ce chemase și mi-a spus :

— O urgență. Mă întorc cît pot de repede.

De abia a plecat că am alergat afară, la mașină, și am adus, unul după altul, scaune pliante, lăzi cu veselă și pahare de vin, platouri cu mîncare persană pregătită acasă, în Elsie.

La scurt timp după aceea au venit și dr. Gerald White cu soția aducînd alte mîncăruri pe care le lăsasem la ei, și, în afară de asta, tortul pe care îl comandasem special. Era ornat cu un steag roșu-alb-verde și cu urarea scrisă în farsi „La mulți ani pentru ziua de naștere".

Au sosit apoi alți oaspeți, așa încît ne-am strîns vreo treizeci de persoane care aranjaseră să sosească în timpul absenței lui Moody pe care o pusesem la cale. Cînd s-a întors ne-a găsit pe toți într-o dispoziție sărbătorească.

— Surpriză ! a strigat mulțimea.

A rîs cu toată fața și zîmbetul i s-a lățit și mai mult pe chip cînd i-am cîntat „Mulți ani trăiască".

Împlinea 39 de ani, dar a reacționat cu entuziasmul unui școlar.

— Cum ați reușit să faceți asta ? a întrebat el uluit. Nu pot decît să mă minunez cum ați realizat acest lucru.

Încercam sentimentul plăcut al unei reale împliniri — aceea că-l făcusem fericit.

Din ce în ce mai mult acest lucru devenea țelul propriu-zis al vieții mele. După doi ani de cînd eram împreună, devenise punctul central al gîndurilor mele. Ziua de lucru obișnuită nu mă mai atrăgea. Importante erau numai sfîrșiturile de săptămînă.

Pînă și planurile mele profesionale paliseră. Avansasem într-o funcție în care îndeplineam munca făcută mai înainte de un bărbat, dar eram plătită mai puțin. În afară de asta îmi era din ce în ce mai greu să împiedic curtea pe care mi-o făcea un alt funcționar al firmei care considera, numai fiindcă eram necăsătorită, că aș fi și disponibilă. În cele din urmă m-a făcut clar să înțeleg că nu voi mai avansa dacă nu mă voi culca cu el.

Spectacolul devenise insuportabil și aveam nevoie de zilele de la sfîrșitul săptămînii pe care le petreceam cu Moody ca să mă odihnesc după atîta stres. Petrecerea a fost un eveniment deosebit de îmbucurător căci nu l-am surprins numai pe Moody, ci chiar pe mine însumi. Eram mîndră că reușisem s-o organizez de la distanță. Eram o gazdă pricepută pentru societatea unor medici și a soțiilor acestora și acest statut social se deosebea mult de lumea micului meu orășel.

Petrecerea a durat pînă la miezul nopții. Cînd ultimul oaspete s-a hotărît să plece, Moody m-a luat de mijloc și mi-a spus :

— Te iubesc pentru toate astea.

În ianuarie 1977 m-a cerut în căsătorie.

Trei ani înainte m-aș fi apărat violent împotriva unei asemenea cereri, indiferent dacă ar fi venit de la Moody sau de la oricine altcineva. Dar acum mi-am dat limpede seama că mă schimbasem. Avusesem experiența libertății și constatasem că eram capabilă să-mi întrețin familia și pe mine. Nu-mi făcea însă plăcere să trăiesc singură. Uram stigmatul de divorțată.

Îl iubeam pe Moody și știam că și el mă iubește. Timp de trei ani nu avusesem nici măcar o discuție. Aveam posibilitatea să aleg șansa unei vieți noi cu împlinirea datoriei de soție și mamă. Mă bucuram să devin o gazdă perfectă cu ocazia numeroaselor petreceri de societate în care dr. Mahmoody și soția să fi avut invitați. Poate voi termina Colegiul. Poate vom avea un copil.

Șapte ani mai tîrziu, mă consumam îngrozitor, o noapte întreagă, răsucindu-mă în pat cînd pe o parte cînd pe alta, alături de fiica mea și de bărbatul pe care odată îl iubisem atît. Și o revelație tîrzie mi-a deschis ochii. Existaseră atîtea semne asupra acestui sfîrșit, pe care eu le ignorasem însă.

Dar nu ne trăim viața privind înapoi. Știam că acum evocarea trecutului nu-mi mai era de nici un ajutor. Mahtob și cu mine ne aflam aici, reținute într-o țară străină. În acest moment nu mai contau nici motivele care provocaseră nenorocirea noastră. Singurul lucru care conta era realitatea zilelor care ne așteptau.

Zile ?

Săptămîni ?

Luni ?

Cît timp va trebui să îndurăm ? Nu puteam să-mi închipui că aș putea folosi în această privință termenul de ani. Moody n-ar vrea — n-ar putea — să ne facă una ca asta. Ar vedea mizeria din jurul lui și asta l-ar dezgusta.

Și-ar da seama că viitorul lui e în America și nu într-o țară înapoiată care trebuie să mai învețe încă cele mai elementare reguli de igienă și dreptate socială. Și-ar schimba părerea. Ne-ar duce acasă fără să țină cont de posibilitatea că, odată atingînd cu piciorul pămîntul american, aș putea s-o iau pe Mahtob de mînă și să fug la primul avocat.

Dar ce se va întîmpla dacă nu-și va schimba părerea ? Cu siguranță că ne-ar veni cineva în ajutor. Părinții mei ? prietenii mei de acasă ? Ministerul de Externe ? Mahtob și cu mine eram cetățene americane chiar

dacă Moody nu era. Aveam anumite drepturi. Trebuia numai să găsim o cale ca să ni le putem exercita.

Dar cum ?

Și cît de mult ar fi durat asta ?

4

După ce Moody ne-a anunțat că vom rămîne în Iran am petrecut mai multe zile ca într-o pîclă plină de tenebre.

Oricum, în prima noapte avusesem prezența de spirit să-mi evaluez situația financiară. Moody îmi luase carnetul de cecuri dar uitase să mă întrebe cîți bani lichizi aveam la mine. Cînd mi-am deschis poșeta am constatat că posedam o mică avere de care uitaserăm amîndoi în frenezia cumpărăturilor. Aveam aproape două sute de mii de riali și o sută de dolari americani, pe care puteam să-i schimb la bursa neagră cu o rată de unu la șase. Mi-am ascuns averea sub salteaua subțire a patului meu. Dimineața, în zori, cînd Moody și restul familiei își făceau rugăciunile, am scos banii și i-am ascuns printre multele mele haine, împăturite în dulap, ca să-i am la îndemînă dacă în cursul zilei s-ar fi ivit vreo ocazie neașteptată. Banii reprezentau puterea mea, singura mea salvare. Nu aveam încă nici o idee ce aș fi putut întreprinde cu ajutorul lor, dar poate voi reuși să-mi cumpăr cu ei libertatea. Cîndva, cumva, vom reuși, Mahtob și cu mine să scăpăm din închisoarea asta.

Căci era într-adevăr o închisoare. Atît pașapoartele noastre americane și iraniene cît și certificatele noastre de naștere se aflau la Moody. Și fără aceste importante documente nu puteam părăsi Teheranul chiar dacă am fi reușit să fugim din casă.

Multe zile de-a rîndul eu și cu Mahtob de-abia dacă am părăsit dormitorul. O serie de boli se abătuseră asupra mea : nu puteam să mănînc decît orez alb obișnuit —

și din aceasta foarte puțin. Deși eram extrem de slăbită, nu puteam să dorm. Moody mi-a administrat niște medicamente.

De cele mai multe ori ne lăsa singure, căci voia să ne dea timp să ne acceptăm destinul și să ne obișnuim cu gîndul că ne vom petrece restul vieții în Iran. Pe mine mă trata mai mult ca un paznic de închisoare decît ca un soț, cu dispreț, manifestîndu-și însă speranța absurdă că Mahtob, care nu-și sărbătorise încă a cincea ei aniversare, se va obișnui cu ușurință și bucurie cu această răsturnare a vieții ei. Încerca să-i cîștige cu viclenie simpatia, dar ea se ținea deoparte, plină de neîncredere. De cîte ori voia s-o ia de mînă, ea și-o retrăgea și mi-o apuca pe-a mea. Ochii ei negri exprimau un soi de nedumerire, neputînd să-și explice cum tatăl ei devenise deodată dușmanul nostru.

În fiecare noapte Mahtob plîngea în somn. Îi era încă frică să meargă singură la toaletă. Sufeream amîndouă de crampe stomacale și diaree, așa că o bună parte a zilelor și nopților o petreceam în baia în care mișunau gîndaci, dar care devenise locul nostru de refugiu. Sigure că nu vom fi deranjate aici, ne rugam în șoaptă : „Iubite Dumnezeule, te rugăm ajută-ne să găsim o cale de a rezolva această problemă. Ajută-ne, te rugăm, să găsim o cale sigură de a ajunge împreună acasă în America, și de a fi alături de familia noastră.“ I-am explicat lui Mahtob că trebuie să rămînem împreună. Teama mea cea mare era ca nu cumva Moody să mi-o ia de lîngă mine.

Singurul divertisment pe care îl aveam la îndemînă era Coranul în traducerea engleză a dr. fil. Rashad Khalifa, imamul moscheei din Tucson, Arizona. Mi-l puseseră la dispoziție spre edificare. Eram atît de disperată să am o preocupare încît abia așteptam ca primele raze de soare ale dimineții să intre pe fereastra dormitorului, lipsit de lumină, ca să pot citi. Incantațiile lui Baba Hajji răsunînd în sala cea mare rămîneau undeva departe în timp ce citeam cu atenție cartea sfîntă căutînd pasajele ce defineau relația dintre soț și soție.

De fiecare dată cînd găseam cîte un paragraf care părea să se refere într-o oarecare măsură la situația

mea — intervenind pentru drepturile femeilor și copiilor, îl arătam lui Moody și celorlalți membri ai familiei.

În *Sura* (Capitol 4, verset 34) am găsit următoarea învățătură a lui Mahomed, care m-a neliniștit.

„Bărbatul are sarcina de a îngriji de femeie pentru că Dumnezeu l-a dăruit cu calitățile necesare pentru asta, și l-a făcut pe el să fie în măsură a cîștiga cele necesare traiului. Femeile cinstite trebuie așadar să primească ascultătoare această situație ; ele sînt obligate să-și onoreze bărbații în absența acestora, ascultînd de poruncile Domnului. Femeile care se răzvrătesc trebuie lămurite, și dacă nu ascultă, lăsate singure în pat, și, cu orice prilej, pedepsite cu bătaie. Dacă însă sînt ascultătoare, atunci nu vi se va ierta mînia împotriva lor. Dumnezeu este mai mare și mai puternic decîe toți.“

În următorul verset am găsit totuși un motiv de speranță.

„Cînd între soți există după căsătorie, anumite neînțelegeri, atunci alegeți judecători atît din familia lui cît și din familia ei. Dacă soții se împacă și Dumnezeu îi va ierta. Dumnezeu este atotștiutor și înțelept.“

— Amîndouă familiile noastre ar trebui să ne ajute ca să ne rezolvăm problemele, i-am spus eu lui Moody, arătîndu-i versetul.

— Familia ta nu e musulmană, mi-a răspuns el. Ea nu contează. Și a adăugat : în afară de asta, aceasta-i numai problema *ta* și nu a noastră.

Acesta era modul de gîndire al acestor șiiți musulmani care glorificau încă succesul revoluției, învești mîntați în dreptatea propriului lor fanatism. Cum puteam eu, o creștină — americancă și femeie — să îndrăznesc să consider modul meu de a interpreta Coranul mai presus de cel al imamului Reza, al Ayatolahului Khomeini, Baba Hajji sau chiar al soțului meu ? Fiecare era de părere că eu, ca soție a lui Moody, eram proprietatea lui, el putînd să facă cu mine ce voia.

În a treia zi a arestului nostru, în care de fapt ar fi trebuit să sosim din nou acasă, în Michigan, Moody m-a forțat să le telefonez părinților mei. Mi-a spus ce trebuia să le spun și a urmărit toată discuția cu multă atenție.

Purtarea lui era destul de amenințătoare ca să mă facă ascultătoare.

— Moody a hotărît să mai rămînem încă puțin aici, am explicat eu familiei mele. Nu ne întoarcem chiar acum.

Mama și tata au fost uluiți.

— Nu vă faceți griji, am spus eu, încercînd să mă prefac veselă. Vom fi curînd din nou acasă. Chiar dacă mai rămîneam cîtva timp aici, ne întoarcem nu peste multă vreme.

Asta i-a liniștit. Uram să-i mint, dar cu Moody, a cărui prezență o simțeam în spatele meu, nu aveam de ales. Îmi era dor să fiu cu ei să-mi strîng în brațe fiii, pe Joe și John. Îi voi mai revedea oare vreodată ?

Moody devenise capricios. Uneori era posac și ne vorbea amenințător lui Mahtob și mie. Alteori încerca să fie drăguț și cald. Poate, mă gîndeam eu, era și el la fel de nehotărît și dezorientat ca mine. Cîteodată încerca să mă ajute la acomodare.

— Astă seară gătește Betty pentru toți, o anunță el într-o zi pe Ameh Bozorg.

M-a luat cu el la piață. Cu toată bucuria inițială, simțind razele calde ale soarelui, privelișlea, zgomotele și mirosurile orașului mi se păreau mai străine și mai respingătoare ca oricînd. Am mers la o mezelărie, vreo patru blocuri mai departe, ca să ni se spună :

— Abia după-masă pe la ora patru primim carne proaspătă. Reveniți.

Am primit același răspuns în multe alte prăvălii. Repetînd expediția după-amiază, am găsit în sfîrșit carne de vită pentru friptură la o prăvălie situată la vreo doi kilometri de casă.

Lucrînd în bucătăria murdară a lui Ameh Bozorg, am încercat să fac totul cît mai bine, să curăț vasele, să pregătesc o mîncare americană care îmi era familiară și să ignor privirile întunecate ale cumnatei mele.

După cină Ameh Bozorg și-a exercitat din nou influența maternă asupra fratelui mai tînăr.

— Stomacurile noastre nu suportă carnea de vită, i-a spus ea lui Moody. În casa asta nu va mai exista niciodată carne de vită.

În Iran carnea de vită este considerată ca o carne fără valoare. Ceea ce voise de fapt să spună Ameh Bozorg era că eu gătisem o mîncare ce fusese sub demnitatea ei.

Incapabil să-i țină piept surorii sale, Moody n-a mai insistat. Era clar că Ameh Bozorg refuza să accepte orice contribuție pe care aș fi putut-o avea la programul zilnic din casa ei. De fapt, întreaga familie mă ignora ; cînd intram în cameră îmi întorceau spatele sau se uitau urît la mine. Pentru ei faptul că eram americană părea să cîntărească mai mult decît îndoielnicul meu rol de soție a lui Moody.

În aceste prime săptămîni de prizonierat numai Essey a vorbit prietenos cu mine. Într-o zi, cînd ea și Reza au venit în vizită, a reușit să mă scoată un moment afară și să-mi spună :

— Îmi pare într-adevăr rău. Mie îmi placi, dar ei ne-au spus să ne ținem departe de tine. Nu avem voie să stăm lîngă tine sau să vorbim cu tine. Mă doare sufletul pentru situația în care te afli, dar nu pot să mă pun rău cu întreaga familie.

Aștepta oare Ameh Bozorg să trăiesc la nesfîrșit în izolare și dispreț ? mă întrebam. Ce se întîmpla în casa asta de nebuni ?

Moody părea să se mulțumească trăind din generozitatea familiei sale. Bolborosea ceva foarte vag despre posibilitatea de a-și găsi undeva de lucru. Dar în concepția lui asta se rezuma la a-și trimite un nepot care să se intereseze în privința posibilității de recunoaștere a statutului de medic. Era sigur că studiile sale de medic american i-ar permite intrarea imediată în lumea medicală de aici, avînd posibilitatea să-și exercite astfel meseria.

Pentru iranianul de rînd timpul pare să nu reprezinte nimic, iar Moody s-a obișnuit din nou foarte ușor cu această concepție. Își petrecea vremea ascultînd radio, citind ziare și pălăvrăgind îndelung, ore în șir, cu Ameh Bozorg. Rareori ne lua, pe mine și pe Mahtob la cîte o plimbare scurtă, dar ne veghea cu multă vigilență. Uneori,

după-amiaza sau seara, cînd era sigur că familia lui mă păzea, mergea împreună cu nepoții să-și viziteze alte rude. O dată a participat la o demonstrație anti-americană și s-a întors repetînd lozinci împotriva Statelor Unite.

Și zilele treceau — fără sfîrșit, nefericite, fierbinți, grețoase, anoste, înfricoșătoare. Mă cufundam mai mult, și tot mai mult, în melancolie. Mă simțeam ca și cînd aș fi fost pe moarte. Mîncam puțin și aveam un somn neliniștit, deși Moody continua să-mi administreze tranchilizante. De ce nu mă ajuta nimeni ? Din fericire, într-o seară din a doua săptămînă a prizonieratului meu eram întîmplător lîngă telefon cînd acesta a sunat.

Instinctiv am ridicat receptorul și am tresărit înspăimîntată cînd am auzit vocea mamei mele care chema din America. Mi-a spus că încercase de mai multe ori să mă prindă mai înainte ; fără să mai piardă timp cu o vorbărie inutilă, mi-a dat repede numărul de telefon și adresa Reprezentanței secției de interese americane de la ambasada Elveției din Teheran. Inima îmi zvîcnea, am memorat numerele. Cîteva secunde mai tîrziu, Moody mi-a smuls furios receptorul din mînă și a întrerupt legătura.

— Nu ai voie să vorbești cu ei decît dacă sînt lîngă tine, a decretat el.

Noaptea, în dormitorul meu, mi-am compus un cod simplu ca să-mi cifrez adresa și telefonul ambasadei și mi-am notat totul în carnețelul cu adrese pe care îl ascunsesem împreună cu banii sub saltea. Ca o măsură de precauție în plus, am repetat întreaga noapte încă o dată și încă o dată numerele în minte. În sfîrșit mi se ivise o sursă de ajutor. Eram cetățeană americană. Cu siguranță că ambasada ar putea să ne scoată de aici pe Mahtob și pe mine — numai să pot găsi o cale să iau contact cu un funcționar înțelegător.

Ocazia a apărut chiar a doua zi după-amiază. Moody a plecat fără să-și dea osteneala să mă anunțe unde se duce. Ameh Bozorg și restul familiei se cufundaseră în siesta lor zilnică, asemănătoare unei stări de apatie. Inima îmi zvîcnea în piept cînd m-am furișat în bucătărie, am luat receptorul și am format numărul pe care îl memorasem. Secundele mi se păreau ore în timp ce așteptam ca, la celălalt capăt al firului cineva să ridice

receptorul. Telefonul a sunat — o dată, de două ori, de trei ori — mă rugam să mi se răspundă repede. Tocmai cînd, în sfîrșit, cineva a ridicat receptorul, în bucătărie și-a făcut apariția Fereshteh, fiica lui Ameh Bozorg. Am încercat să par calmă. Ea nu vorbise niciodată englezește cu mine și eram sigură că nu putea înțelege convorbirea.

— Alo ! am zis eu cu voce înăbușită.

— Trebuie să vorbiți mai tare, a spus o voce de femeie la capătul celălalt al firului.

— Nu pot. Vă rog, ajutați-mă. Sînt reținută aici.

— Trebuie să vorbiți mai tare ! Nu vă pot înțelege.

Încercam să-mi reținlacrimile de dezamăgire și am rostit ceva mai tare :

— Ajutați-mă, sînt o ostatică !

— Trebuie să vorbiți mai tare, a zis femeia. Apoi a închis.

La zece minute după ce s-a întors acasă, Moody s-a năpustit în dormitor, m-a smuls de pe pat și m-a zgîlțîit cu violență.

— Cu cine ai vorbit la telefon ? voia el să știe.

Am fost cu totul surprinsă. Știam că toată casa era aliata împotriva mea, dar nu mă așteptam ca Fereshteh să mă pîrască de îndată ce el s-a întors acasă. Trebuia să încropesc cît mai repede o minciună.

— Cu nimeni, am spus cu jumătate de voce și ăsta era adevărul aproximativ.

— Ba da, ai vorbit. Ai telefonat azi cuiva.

— Am încercat s-o sun pe Essey. Dar n-am prins-o. Am avut un număr greșit.

Moody și-a înfipt adînc degetele în umerii mei. În spate, într-un colț, Mahtob țipa.

— Minți ! urlă Moody. M-a azvîrlit înapoi pe pat și a mai continuat să strige încă vreo cîteva minute înainte de a părăsi fudul camera, aruncîndu-mi, pe cînd ieșea, un ultim ordin :

— Nu te vei mai atinge niciodată de telefon !

Moody mă făcea să mă simt mereu descumpănită. Întrucît, de la o zi la alta, nu puteam să-i prevăd comportamentul față de mine, îmi era greu să concep un plan de bătaie. Cînd mă amenința, mi se întărea convingerea

că trebuie să reușesc să iau cumva legătura cu Ambasada. Cînd avea o comportare prietenoasă, nutream speranța că și-ar putea schimba părerea și că ne va duce acasă. Jocul lui făcea imposibilă utilizarea vreunui procedeu oarecare. În fiecare noapte găseam alinarea în tabletele pe care mi le dădea. Întîmpinam fiecare dimineață cu multă nesiguranță.

Într-o dimineață, către sfîrșitul lui august, cînd ne aflam de aproape o lună în Iran, m-a întrebat :

— Vrei să dăm vineri o petrecere în cinstea zilei de naștere a lui Mahtob ?

Era ciudat. Mahtob împlinea cinci ani, marți, pe 4 septembrie, și nu vineri.

— Vreau să fac petrecerea de ziua ei, am spus eu.

Moody a început să se agite. Mi-a explicat că sărbătorirea aniversării reprezenta în Iran un eveniment important în societate și avea loc întotdeauna vinerea, cînd musafirii nu trebuiau să meargă la muncă.

Am continuat să mă opun. Dacă nu puteam să-mi apăr propriile interese în fața lui Moody, atunci trebuia să lupt măcar pentru puțina bucurie pe care i-o puteam oferi lui Mahtob. Nu-mi păsa de obiceiurile iraniene. Spre surpriza mea și spre ciuda familiei sale, Moody a consimțit să organizăm petrecerea marți după-amiază.

— Vreau să-i cumpăr o păpușă, am spus, folosindu-mă de avantajul meu.

Moody a fost de acord și a aranjat cu Majid să ne ducă pe amîndouă la cumpărături. Am hoinărit prin numeroase prăvălii, dar am refuzat păpușile iraniene întrucît mi se păreau prea sărăcăcioase. În cele din urmă am găsit o păpușă japoneză îmbrăcată într-o pijama roșu cu alb. Avea în gură o suzetă și, dacă i-o scoteai, rîdea sau plîngea. Costa în bani iranieni contravaloarea a treizeci de dolari.

— E mult prea scumpă a spus cu hotărîre Moody. Nu putem cheltui atîția bani pentru o păpușă.

— Trebuie s-o cumpărăm, am insistat eu cu încăpățînare. Nu are nici o păpușă aici, așa că o luăm.

Și am cumpărat-o.

Speram ca petrecerea s-o bucure pe Mahtob — erau primele momente mai vesele de o lună de zile încoace

O aștepta cu un entuziasm crescînd. Era atît de bine s-o văd rîzînd și strălucind de fericire !

Cu două zile înainte de marele eveniment s-a petrecut însă ceva care i-a micșorat buna dispoziție. Jucîndu-se în bucătărie, Mahtob a căzut de pe un taburet mic, care s-a rupt sub greutatea ei și vîrful ascuțit al unui picior de lemn i-a intrat adînc în braț. La țipetele ei am alergat repede și m-am îngrozit văzînd cum îi țîșnea sîngele din artera tăiată.

Moody i-a aplicat imediat un bandaj, în timp ce Majid și-a pregătit mașina ca să se ne ducă la spital. Îmi legănam în brațe copilul care suspina și îl auzeam pe Moody spunîndu-mi că nu trebuie să-mi fac griji. Cîteva blocuri mai departe de casa noastră se afla un spital.

N-am fost însă primiți.

— Nu primim urgențe, ne-a explicat un funcționar de la biroul de gardă, indiferent la suferința lui Mahtob.

Conducînd mașina printr-un trafic aglomerat, Majid ne-a dus repede la un alt spital, care avea serviciu de urgență. Ne-am năpustit înăuntru, dar aici am găsit o mizerie și o dezordine înspăimîntătoare. Nu aveam însă unde să ne ducem în altă parte. Sala de așteptare pentru urgențe era plină de pacienți.

Moody s-a ținut după un doctor și i-a explicat că el e medic în America, dar că se află aici în vizită și fiica lui are o rană care trebuie cusută. Medicul iranian ne-a luat imediat în sala de tratamente și s-a oferit, cu politețe colegială, să facă tratamentul gratuit. Cînd doctorul a controlat rana și și-a pregătit instrumentele, Mahtob s-a agățat bănuitoare de mine.

— Aici nu se face nici o anestezie, am întrebat eu neîncrezătoare.

— Nu, a răspuns Moody.

Mi s-a întors stomacul pe dos.

— Mahtob, acum trebuie să fii foarte curajoasă, i-am spus eu.

Ea a țipat cînd a văzut acul de sutură. Moody i-a spus că trebuie să stea liniștită. Brațele lui mușchiuloase o țineau strîns de masa de operație. Pumnul ei mic îmi

zdrobea aproape mîna. Ţinută strîns şi ţipînd isteric Mahtob se zbătea domol. Cînd acul i-a înţepat pielea mi-am întors privirea. Fiecare ţipăt care răsuna în sală părea să-mi sfîşie inima. Un val de ură m-a străbătut din cap pînă-n picioare. Totul era din vina lui Moody, căci el ne adusese în iadul ăsta.

Procedura a durat mai multe minute. Lacrimile îmi curgeau pe obraji. Nu există o durere mai mare pentru o mamă decît să stea alături de fiica ei care suferă fără să-i poată veni în ajutor. Aş fi vrut să suport eu tortura la care era supusă fiica mea, dar nu puteam. Stomacul meu se revolta şi tot corpul mi se acoperise de o sudoare rece. Mahtob era însă aceea care trebuia să accepte aceste chinuri fizice. Nu puteam face nimic decît s-o ţin de mînă, ajutînd-o astfel să suporte.

Terminînd cu cusutul rănii, doctorul iranian a scris o reţetă pentru o injecţie împotriva tetanosului, i-a înmînat-o lui Moody şi i-a mai dat cîteva indicaţii.

Am ieşit afară. Mahtob scîncea la pieptul meu în timp ce Moody îmi explica procedura de-a dreptul bizară pe care o aveam de îndeplinit. Urma să găsim o farmacie care să aibă disponibil un antidot împotriva tetanosului, apoi să mergem la o altă clinică, care avea aprobarea să administreze injecţii.

Nu puteam înţelege cum de se hotărîse Moody să practice aici medicina şi nu în America. Nici el nu era mulţumit de munca medicului iranian. După propriile-i afirmaţii dacă ar fi avut aici instrumentele, ar fi putut să-i coasă mult mai bine rana lui Mahtob.

Cînd am ajuns din nou acasă la Ameh Bozorg, Mahtob era epuizată şi a căzut pe dată într-un somn agitat. Îmi făcea atît de rău s-o văd în starea asta. M-am hotărît ca în cele două zile cîte mai rămăseseră pînă la aniversarea ei să par cît mai veselă.

Două zile mai tîrziu, dimineaţa devreme, cu ocazia celei de a cincea aniversări a fiicei mele, ne-am dus, Moody şi cu mine, la o brutărie ca să comandăm un tort mare ce trebuia să fie de forma unei chitare, cu o lungime de vreun metru şi douăzeci. Urma să fie, în ce privește culoarea şi consistenţai ceva asemănător cu un *yellow cake* american, numai că oarecum fără gust.

— De ce nu-l decorezi tu însăţi ? mi-a propus Moody. Acesta era unul din talentele mele deosebite.

— Nu, n-am nimic cu ce l-aş putea face.

Sigur de sine, Moody s-a lăudat în faţa brutarului :

— Nevastă-mea decorează torturile absolut deosebit !

Pe dată brutarul mi s-a adresat în engleză :

— Aţi dori oare să faceţi acest lucru aici, la mine ?

— Nu, i-am răspuns eu pe un ton muşcător.

Nu voiam să fac nimic în Iran care ar fi putut aduce chiar pe departe cu ceva ce semăna a muncă.

Ne-am întors acasă şi am pregătit petrecerea. Trebuiau să vină mai mult de o sută de rude, deşi pentru această ocazie fuseseră nevoiţi să-şi ia liber. Ameh Bozorg lucrase cu sîrg la bucătărie şi pregătise un fel de mîncare din carne de găină peste care turnase din abundenţă maioneză. Pe ea scrisese cu boabe de mazăre numele lui Mahtob în farsi. Fiicele ei pregăteau platouri cu chebab şi felii de carne de oaie rece, brînză şi mlădiţe de legume, aranjate festiv.

Morteza, al doilea fiu a lui Hajji şi Ameh Bozorg, venit şi el să dea o mînă de ajutor şi-a adus-o cu el pe soţia lui, Nastaran, şi pe fiica lor de un an, Nelufar, un copilaş dulce, cu ochi strălucitori şi o fire prietenoasă. Mahtob se juca cu ea în timp ce Morteza şi Nastaran împodobeau sala cu baloane, steguleţe şi foiţe colorate. Mahtob uitase de şocul de alaltăieri şi vorbea tot timpul despre cadourile pe care avea să le desfacă după aceea.

Oaspeţii invadau casa aducînd pachete divers colorate. Ochii lui Mahtob deveneau tot mai mari uitîndu-se spre mormanul de lucruri minunate ce creştea mereu.

Morteza, Nastaran şi Nelufar au plecat pentru a se întoarce puţin mai tîrziu cu o surpriză — un tort identic cu cel pe care îl comandaserăm noi. Chiar în clipa aceea a adus şi Majid tortul nostru de la bucătărie. Dubla comandă a fost însă o întîmplare norocoasă căci în momentul în care Majid a intrat cu tortul în casă, Nelufar s-a repezit spre el vijelioasă şi l-a tras de mînă.

Tortul a căzut pe podea şi s-a rupt, spre consternarea lui Majid şi a lui Nelufar.

Cel puţin mai aveam un tort.

Petrecerea a fost deschisă de Mammal care bătea ritmic din palme acompaniat de nişte cîntecele pentru copii care îmi sunau străin. Am ajuns acum la concluzia că în Iran surîsul era probabil împotriva obiceiului. Nici unul nu părea să fie vesel. Cu toate astea, azi, întreaga familie era cu adevărat bucuroasă pentru aniversarea fiicei noastre.

Cîntecele au mai durat vreo trei sferturi de oră. Mammal şi Reza erau într-o dispoziţie sărbătorească şi se jucau vesel cu copiii. Apoi, ca la un semnal, aceşti doi oameni în toată firea s-au repezit spre grămada de cadouri şi au început să desfacă ambalajele.

Lui Mahtob nu-i venea să creadă. Lacrimi mari i se rostogoleau pe obraji.

— Mamă, îmi desfac toate cadourile, a suspinat ea.

— Nu vrea să se întîmple asta, i-am spus lui Moody. Las-o să-şi desfacă singură cadourile.

Moody a vorbit cu Mammal şi cu Reza. Bombănind, aceştia i-au permis lui Mahtob să-şi despacheteze cîteva dintre cadouri, dar cînd Reza şi Mammal au continuat să împrăştie peste tot hîrtia colorată de la cadouri, Moody ne-a explicat că obiceiul iranian era ca bărbaţii maturi să despacheteze cadourile copiilor.

La sfîrşit, decepţia lui Mahtob s-a mai temperat datorită numărului mare de cadouri. Primise multe jucării iraniene, un înger drăguţ cu roşu şi alb, care se legăna pe un şnur, o minge, o vestă de înot, un colac de înot, o lampă caraghioasă cu baloane, multe lucruri de îmbrăcăminte şi păpuşa.

Erau prea multe jucării ca să se poată juca cu toate deodată. Mahtob şi-a strîns în braţe păpuşa, dar o ceată de copii străini s-au năpustit asupra celorlalte cadouri, s-au luat la ceartă pe ele şi le-au azvîrlit prin toată camera. Mahtob a izbucnit din nou în plîns, dar nu era nici o posibilitate să stăpîneşti atîţia copii neastîmpăraţi. Adulţii nu dădeau nici un semn că ar trebui să fie atenţi la comportamentul acestora.

Mahtob îşi ţinea păpuşa în siguranţă în braţe şi tot timpul cinei a fost posomorîtă ; abia la vederea tortului privirea i s-a luminat. Cu inima plină de îngrijorare mă uitam cum îşi înghite felia de tort, căci ştiam că darul pe care şi l-ar fi dorit cel mai mult nu i-l puteam oferi.

După aniversarea lui Mahtob tristeţea a devenit mai adîncă. Eram deja în septembrie. Trebuia să fi fost acasă de trei săptămîni. În curînd a urmat o altă zi de naştere, care mi-a accentuat şi mai mult starea depresivă. Era ziua Imamului Reza, fondatorul sectei şiite. Într-o asemenea zi sfîntă, un adevărat şiit trebuia să viziteze mormîntul imamului, dar cum acesta era îngropat într-o ţară duşmană, Irak, am fost obligaţi să ne mulţumim cu mormîntul surorii sale din Rey, vechea capitală a Iranului, la o oră de mers cu maşina, la sud de Teheran.

Tocmai în această dimineaţă mai deosebită s-a instalat din nou zăpuşeala copleşitoare a verii. Erau cu siguranţă 50° la umbră. Mă gîndeam la îmbrăcămintea groasă pe care trebuia s-o port şi nu puteam să-mi imaginez un drum de o oră într-o maşină supraîncărcată pe această căldură înspăimîntătoare, numai ca să vizitez un mormînt care mie nu-mi spunea nimic.

— Nu vreau să merg, i-am spus eu lui Moody.

— Totuşi trebuie s-o faci, mi-a replicat el şi cu asta a rezolvat totul.

Am numărat persoanele care se strînseseră la Ameh Bozorg. Douăzeci de inşi erau pregătiţi să se strivească în două maşini.

Mahtob era la fel de agitată ca şi mine. Şi ea arăta jalnic. Înainte de a pleca, ne-am spus din nou în baie rugăciunea noastră : „Iubite Dumnezeule, te rugăm, găseşte o cale sigură să ajungem amîndouă acasă."

La această ocazie solemnă Moody m-a silit să-mi pun *chador*-ul meu negru şi gros. În maşina supraîncărcată am fost obligată să stau în braţele lui Moody, iar Mahtob în braţele mele. După o oră chinuitoare de drum am coborît la Rey, în mijlocul unei furtuni de praf şi a unei învălmăşeli de pelerini îmbrăcaţi în negru care se îmbulzeau şi scoteau strigăte puternice. Automat, Mahtob şi

cu mine am pornit în urma femeilor spre intrarea la mormînt.

— Mahtob poate să vină cu mine, a spus Moody. O duc eu.

— Nu vreau, a strigat ea.

Moody a apucat-o de mînă, dar ea și-a retras-o. Oamenii au întors capul ca să vadă motivul zarvei.

— Nuuu ! a zbierat Mahtob.

Înfuriat de rezistența ei, Moody a smucit-o de mînă, a tras-o cu brutalitate de lîngă mine și, în același timp, a lovit-o puternic în spate.

— Nu ! am urlat eu. Împiedicîndu-mă de *chador*-ul gros, am căzut în spatele fiicei mele.

Moody și-a îndreptat imediat furia împotriva mea și mi-a aruncat în față, zbierînd în engleză cît îl ținea gura, toate obscenitățile care i-au venit în minte.

Am început să plîng, neputincioasă dintr-o dată în fața furiei sale. Mahtob a încercat să mă salveze, strecurîndu-se între noi. Moody și-a coborît privirea spre ea ca și cum abia acum și-ar fi adus din nou aminte de existența ei. Și, orbit de furie, a lovit-o brutal cu dosul palmei peste față. Dintr-o tăietură la buza de sus a început să-i țîșnească sîngele și să picure în praf.

— „*Najess*", șopteau oamenii în jurul nostru, „murdar".

În Iran sîngele e considerat ca un semn de necurățenie și trebuie imediat șters. Nimeni nu s-a amestecat însă în ceva care arăta clar a fi o ceartă de familie. Nici Ameh Bozorg, nici altcineva din familie n-ar fi încercat să potolească furia lui Moody. Priveau în pămînt sau undeva, în spațiu.

Mahtob plîngea de durere. Am luat-o în brațe și am încercat să-i opresc sîngele cu colțul *chador*-ului în timp ce Moody continua să reverse asupra mea valul de obscenități, aruncîndu-mi în față tot felul de expresii triviale pe care nu le mai auzisem niciodată la el. Prin perdeaua de lacrimi vedeam cum figura i se schimonosise într-o grimasă plină de ură, înspăimîntătoare.

— Trebuie să facem rost de gheață pentru buzele ei, i-am strigat.

Imaginea chipului plin de sînge a lui Mahtob l-a făcut pe Moody să se mai calmeze puțin, chiar dacă nu arăta că regretă ceva. Și-a controlat însă comportamentul și am căutat împreună un vînzător dispus să taie cîteva bucățele dintr-un bloc mare și murdar de gheață și să ne vîndă un pahar plin.

Mahtob sîncea. Moody avea un chip întunecat și nu părea deloc să se căiască. Iar eu încercam să mă obișnuiesc cu constatarea că mă măritasem cu un nebun și acum mă aflam prinsă în capcană într-o țară în care legile îi confereau dreptul de stăpîn absolut asupra mea.

Se scursese aproape o lună de cînd Moody ne reținuse ostatice și, cu cît se prelungea șederea noastră în Iran, cu atît ceda el tot mai mult puterii inimaginabile de atracție a culturii sale originare. Ceva în personalitatea lui Moody se dereglase îngrozitor. Trebuia să-mi salvez fiica și pe mine din acest coșmar înainte ca el să ne omoare.

Cîteva zile mai tîrziu, în timpul orelor lîncede ale după-amiezii, cînd Moody era plecat, am hotărît să încerc o disperată fugă spre libertate. Am scos cîțiva riali din ascunzătoare, am luat-o pe Mahtob și am părăsit în grabă casa. Dacă nu puteam să iau contact cu ambasada prin telefon, trebuia să ajung cumva acolo.

Înfășurată în *manto* și în *rusari*, speram să nu fiu recunoscută ca străină. N-aveam chef să explic nimănui acțiunea mea. Îmi trăsesem *rusari*-ul mult pe față ca să nu atrag atenția acelei *pasdar*, înspăimîntătoarea poliție secretă, prezentă peste tot.

— Unde ne ducem, mami, a întrebat Mahtob.

— O să-ți spun imediat. Acum grăbește-te.

Nu voiam să-i dau nici o speranță înainte de a ne afla în siguranță.

Mergeam repede, intimidate de forfota orașului plin de agitație, neștiind în ce direcție trebuia să ne îndreptăm. Inima îmi bătea înfricoșată: Trecusem la acțiune. Nu puteam să prevăd reacția plină de ferocitate a lui Moody cînd ar fi realizat că am fugit, dar nici nu aveam intenția să mă întorc. Mi-am permis un oftat încet de ușurare la gîndul că nu-l voi revedea niciodată.

În sfîrșit am dat peste o clădire cu o tăbliță pe care era scris în engleză cuvîntul TAXI. Am intrat ca să cerem un taxi și în cinci minute ne aflam pe drumul spre libertate.

Am încercat să-i explic șoferului că trebuia să ne ducă la Reprezentanța Americană de la Ambasada Elvețiană, dar el nu m-a putut înțelege. Am repetat adresa pe care mama mi-o dăduse la telefon : „Park Avenue și strada șaptesprezece." La cuvîntul „Park Avenue" fața i s-a luminat și a luat-o din loc prin traficul aglomerat.

— Unde mergem mămico, m-a întrebat Mahtob din nou.

— Mergem la Ambasadă, i-am spus. Acum, că ne aflam în drum spre ea, puteam din nou să respir mai ușurată. Acolo vom fi în siguranță. De acolo vom putea zbura acasă.

Mahtob radia de fericire.

După ce s-a strecurat în viteză cu mașina aproape o jumătate de oră pe străzile Teheranului, șoferul a oprit la Ambasada Australiană din Park Avenue. A vorbit cu soldatul de pază care l-a îndrumat să dea colțul. Cîteva clipe mai tîrziu ajungeam în fața refugiului nostru, o clădire de beton mare, modernă, cu o placă ce menționa denumirea Reprezentanței Americane din cadrul Ambasadei Elvețiene. Intrarea era apărată cu gratii de fier și păzită de un polițist iranian.

Am plătit șoferul de taxi și am apăsat la poartă pe butonul unui interfon. Poarta s-a deschis cu un bîzîit electronic, iar Mahtob și cu mine ne-am năpustit pe pămînt elvețian — nu iranian.

Un iranian vorbind englezește a venit la noi și ne-a întrebat de pașapoarte.

— Nu avem pașapoartele, am spus.

Examinîndu-ne atent, a constatat că eram americance, așa că ne-a lăsat să intrăm.

A trebuit să ne supunem unui control corporal. Cu fiecare clipă îmi creștea buna dispoziție datorită acestei realizări extraordinare — eram libere.

În cele din urmă am primit permisiunea să intrăm la secția administrativă, unde o armeniană-iraniană, cu o înfățișare severă dar prietenoasă, care se numea Helen

Balassanian, m-a ascultat calmă cînd eu am explodat cu povestea prizonieratului nostru care dura de o lună. Helen, o femeie înaltă și slabă, probabil în jur de patruzeci de ani, îmbrăcată, în mod clar neiranian, cu un taior după moda occidentală, avînd o fustă pînă la genunchi, cu capul descoperit, injurios, ne-a privit cu multă înțelegere.

— Acordați-ne azil, am implorat-o eu. Veți găsi apoi o posibilitate de a ne duce acasă.

— Despre ce vorbiți dumneavoastră ? a replicat Helen. Nu puteți rămîne *aici*.

— Dar nu ne putem întoarce acasă la el.

— Sînteți cetățeană iraniană, a spus Helen cu blîndețe.

— Nu, eu sînt cetățeancă *americană*.

— Sînteți iraniană, a repetat ea. Și trebuie să vă supuneți legilor iraniene.

Prietenoasă, dar fermă, ne-a lămurit că eu, în momentul în care m-am căsătorit cu un iranian, am devenit, potrivit legii iraniene, cetățeană iraniană. Legal, atît eu cît și Mahtob, eram, de fapt, iraniene.

O transpirație rece mi s-a prelins pe spate.

— Nu vreau să fiu iraniană, am spus eu. Eu sînt născută americană. Vreau să am cetățenia americană.

Helen a clătinat din cap.

— Nu, a spus ea blînd. Trebuie să vă întoarceți la el.

— O să mă bată, am țipat. I-am arătat-o pe Mahtob. O să *ne* bată !

Helen înțelegea situația mea, dar nu avea nici o putere să ne ajute.

— Sîntem deținute în casa aceea, am spus, încercînd încă o dată s-o conving, în timp ce lacrimi mari mi se rostogoleau pe obraji. Am reușit să fugim pe ușa din față numai pentru că toți dormeau. Nu putem să ne întoarcem. Ne va închide. Mi-e tare frică de ce se va întîmpla cu noi.

— Nu înțeleg de ce femeile americane fac asta, a șoptit Helen. Pot să vă fac rost de haine, pot să trimit cîteva scrisori pentru dumneavoastră. Pot să iau contact cu

familia dumneavoastră, să le comunic că sînteţi sănătoase. Asta e tot ce pot să fac pentru dumneavoastră, altceva nimic.

Aceasta era realitatea simplă şi copleşitoare — eu şi Mahtob ne aflam cu totul în puterea legilor acestui patriarhat fanatic.

În ora pe care am petrecut-o la Ambasadă am fost într-o stare de şoc. Am făcut ce-am putut. Am telefonat în America.

— Caut o posibilitate de a veni acasă, i-am strigat mamei, aflată la o depărtare de mii de kilometri. Vezi ce poţi face şi tu de acolo.

— Am luat deja legătura cu Ministerul de Externe, mi-a spus mama şi vocea ei se frînse distrusă. Facem tot ce ne stă în putinţă.

Helen mi-a ajutat să compun o scrisoare către Ministerul de Externe al SUA, ce urma să ajungă prin Elveţia. În ea prezentam faptul că eram reţinută în Iran împotriva voinţei mele şi că nu fusesem de acord ca soţul meu să retragă averea noastră din Statele Unite.

Helen a completat nişte formulare şi mi-a cerut amănunte despre Moody. O interesa în special cetăţenia lui. După ce fusese implicat în evenimentele tulburi ale revoluţiei iraniene, Moody nu mai încercase niciodată să ceară cetăţenia americană. Helen m-a întrebat despre cartea verde a lui Moody — permis oficial de rezidenţă şi muncă în America. Pînă în prezent se mai putea încă întoarce să muncească în Statele Unite. Dar dacă mai întîrzia mult, cartea verde expira şi el n-ar mai fi avut aprobarea să practice acolo medicina.

— Mie mi-e frică mai mult că ar putea primi aici un post, am spus eu. Dacă poate lucra aici, sîntem prinse în capcană. Dacă nu reuşeşte să primească aici nici un loc de muncă se va hotărî, poate, să ne întoarcem în Statele Unite.

După ce Helen a făcut tot ceea ce putea face, a urmat, în fine şi invitaţia de care mă temeam.

— Acum trebuie să vă întoarceţi, ne-a spus ea încet. Vom face tot ce ne stă în putere. Aveţi răbdare.

A chemat un taxi pentru noi. Cînd acesta a sosit, a ieşit împreună cu noi în stradă şi a vorbit cu şoferul. I-a dat o adresă în apropierea casei lui Ameh Bozorg. De la ultimele blocuri vom merge pe jos, ca să nu ne vadă Moody sosind cu taxiul.

Stomacul mi se strîngea dureros în timp ce mă întorceam cu Mahtob pe străzile Theranului, neputînd să ne ducem în altă parte decît la un soţ şi un tată care îşi luase rolul de paznic de închisoare atotputernic.

Am încercat să cîntăresc limpede lucrurile, dar capul îmi vîjîia. I-am spus cu prudenţă lui Mahtob :

— Nu-i putem povesti nici tatii, nici nimănui altcuiva unde am fost. O să-i spunem că am fost să ne plimbăm şi ne-am rătăcit. Dacă-ţi pune întrebări, nu-i răspunde.

Mahtob a aprobat. Era silită să se maturizeze foarte repede.

Moody ne aştepta deja cînd am sosit.

— Unde aţi fost ? a mîrîit el.

— Am fost să ne plimbăm, am minţit eu, şi ne-am rătăcit. Pur şi simplu am ajuns mai departe decît ne propusesem. Sînt atîtea de văzut.

Moody a cîntărit un moment explicaţia mea, apoi a respins-o. Ştia că am un simţ de orientare foarte bun. Ochii i-au sclipit ameninţător ca oricărui musulman pe care l-a supărat o femeie. M-a înhăţat şi, în timp ce şi-a înfipt degetele unei mîini în braţul meu, m-a apucat cu cealaltă de păr. Apoi m-a tîrît în faţa membrilor familiei, în număr de vreo zece, care se aflau răspîndiţi prin casă.

— Ea nu are voie să părăsească această casă ! a poruncit el.

Apoi mi s-a adresat :

— Dacă mai încerci o dată să părăseşti casa, *te omor !*

Înapoi la dormitorul singuratic, înapoi la zilele de lîncezeală, înapoi la greţuri şi la vome, înapoi la stările de adîncă depresiune. De cîte ori ieşeam din cameră, eram urmărită, pas cu pas, de Ameh Bozorg sau de una din fiicele ei. Simţeam cum îmi slăbeşte voinţa. Curînd mi-am

dat seama foarte limpede că-mi voi accepta nenorocirea și că voi rămîne despărțită pentru totdeauna de familia și de patria mea.

Ruptă de lume, am descoperit cu o oarecare ironie că ceea ce mă apăsa cel mai mult erau lucrurile mărunte : nu știam nimic, de exemplu, ce făcuseră „Tigrii" în această ultimă lună a sezonului de bassebal. Fuseseră liderii diviziei cînd plecasem spre Iran. De fapt, planificasem, în mod original, ca la întoarcere să-l însoțesc pe tata la un meci, știind că aceasta ar putea fi ultima lui ocazie de a mai urmări un joc.

Copleșită de dorul de acasă, am încercat, într-o după-amiază, să scriu o scrisoare părinților mei, fără să știu exact cum aș putea s-o pun la poștă. Am constatat însă, spre consternarea mea, că mîna îmi era prea slăbită pentru a scrie. Nu eram în stare nici măcar să mă semnez.

Ore în șir am încercat să înțeleg ce se întîmplase cu mine. Eram bolnavă, nervoasă, într-o stare depresivă ; pe punctul de a pierde contactul cu realitatea. Moody părea satisfăcut că mă prinsese la strîmtoare ; era convins că nu-mi mai puteam manifesta voința, că nu mă mai puteam răzvrăti împotriva lui, că nu mai eram în stare să lupt pentru libertatea mea. Mă uitam la copilul meu. Pielea fină a lui Mahtob era plină cu pete mari, urme ale nenumăratelor ciupituri de țînțari. Vara trecea. În curînd va sosi iarna. Înainte să-mi dau seama, anotimpurile și chiar timpul în sine vor deveni nimicnicie. Cu cît vom rămîne mai mult timp aici, cu atît ne vom accepta mai ușor destinul.

Mi-am adus aminte de cuvintele preferate ale tatei : „Acolo unde e voință, există și o cale de rezolvare Dar chiar dacă aș mai avea voință, cine știe o cale să ne ajute ? mă întrebam. Exista oare cineva care să ne poată smulge pe mine și pe copilul meu din acest coșmar ?

Treptat, în ciuda cetii ce mă învăluia din cauza bolii și a medicamentelor pe care mi le dăduse Moody, mi-am clarificat răspunsul.

Nimeni nu ne putea ajuta.

Numai eu puteam să mă smulg de aici.

5

Într-o seară, la puțin timp după ce abia se întunecase, mă găseam în sala cea mare a casei lui Ameh Bozorg cînd am auzit uruitul amenințător al avioanelor de vînătoare cu reacție zburînd jos și apropiindu-se de cartierul nostru. Fulgerele strălucitoare ale apărării antiaeriene au luminat cerul, urmate de ecoul ascuțit, răsunător, al exploziilor aeriene.

— Dumnezeule, m-a gîndit, războiul a ajuns la Teheran !

— M-am întors, căutînd-o pe Mahtob, ca să fug cu ea într-un loc sigur. Dar Majid, văzîndu-mi expresia înspăimîntată, s-a străduit să mă liniștească :

— E numai o demonstrație, mi-a explicat el, pentru „Săptămîna Războiului."

Moody mi-a explicat că „Săptămîna Războiului" este o sărbătoare anuală care celebrează lupta glorioasă a islamului în războiul cu Irakul, și, prin extensie, cu America, întrucît toată propaganda iraniană declara că Irakul ar fi, pur și simplu, marioneta controlată și înarmată de americani.

— Sîntem în război cu America, îmi spuse Moody cu o bucurie nedisimulată. Așa-i drept. Tatăl tău l-a ucis pe tatăl meu.

— Ce vrei să spui cu asta ?

Și Moody încercă să-mi explice că în timp ce tatăl meu servise în cadrul forțelor de luptă americane din Abadan — o localitate din sudul Iranului —, tatăl său lucrase ca medic de război, și tratase mulți soldați contra malariei, molipsindu-se chiar el, în cele din urmă, de această boală, care, în cazul lui, a fost mortală.

— Așa că va trebui să plătiți pentru asta, sfîrși Moody. Fiul tău Joe va muri în războiul din Golf. Poți fii sigură de asta.

Îmi dădeam seama foarte bine că Moody voia să mă enerveze, dar nu reușeam să fac distincția între realitate și fanteziile lui sadice. Acesta nu mai era omul cu care

mă căsătorisem. Cum puteam să aflu dacă ceva era adevărat din toate astea ?

— Vino, mi s-a adresat el, mergem pe acoperiș.

— De ce ?

— Să vezi o demonstrație.

Nu putea fi decît o demonstrație anti-americană.

— Nu, m-am opus. Nu vin cu tine.

Fără nici un cuvînt, Moody a apucat-o pe Mahtob și a scos-o din cameră. Țipînd de uimire și de spaimă, ea se zbătea în brațele lui. Dar el a ținut-o strîns urmîndu-și familia, sus, pe acoperiș.

În curînd s-au auzit niște strigăte înspăimîntătoare ce intrau în casă pe ferestrele deschise.

Maag barg Amrika ! urla un cor de voci de pe toate acoperișurile învecinate. Acum știam bine acest strigăt de luptă întrucît îl auzeam mereu la emisiunile lor de actualități. El însemna „Moarte Americii !"

Maag barg Amrika ! Strigătele deveneau tot mai puternice și mai pătimașe. Mi-am astupat urechile cu mîna, dar urletul fanatic n-a scăzut în intensitate.

Maag barg Amrika !

Am strigat-o pe Mahtob care se afla pe acoperiș împreună cu ceilalți membri ai familiei, ținută cu forța de un tată nebun care îi cerea să se întoarcă împotriva țării ei.

Maag barg Amrika !

În noaptea aceea patrusprezece milioane de voci ca una singură au răsunat în Teheran. Rostogolindu-se într-un crescendo de la un acoperiș la altul, transpunînd populația într-o stare de frenezie hipnotică, strigătul distrugător, enervant, înspăimîntător mi-a sfîșiat sufletul.

Maag barg Amrika ! Maag barg Amrika ! Maag barg Amrika !

— Mîine plecăm la Qum, m-a anunțat Moody.

— Ce-i asta ?

Qum este centrul religios al Iranului. E un oraș sfînt. Mîine este prima vineri a *Moharram*-ului, luna de doliu. Acolo se află un mormînt. Ai să porți un *chador* negru.

M-am amintit de vizita la Rey, o excursie neplăcută, care se sfîrșise prin bătaia pe care o luase Mahtob de la tatăl ei. De ce trebuia familia să ne tîrască pe Mahtob și pe mine în pelerinajele lor ridicole ?

— Nu vreau să merg, i-am spus.

— O să mergem.

Între timp ajunsesem să cunosc destul de bine legile islamice ca să găsesc un motiv plauzibil.

— Nu pot să merg la mormînt, am spus eu. Am ciclul.

Moody s-a încruntat. Fiecare ciclu îi amintea faptul că eu, în ciuda celor cinci ani care trecuseră de la nașterea lui Mahtob, nu fusesem în stare să-i dăruiesc încă un copil, un fiu.

— Mergem, a spus el.

A doua zi dimineața Mahtob și cu mine ne-am trezit într-o stare accentuată de deprimare avînd în vedere perspectiva acelei zile. Mahtob avea diaree, dovadă a stării de tensiune în care se afla, încordare cu care eu începusem să mă obișnuiesc.

— Mahtob e bolnavă, i-am spus eu lui Moody. Ar trebui să rămînă acasă.

— *Mergem* cu toții, a repetat el sever.

Adînc mîhnită, mi-am îmbrăcat uniforma — pantaloni negri, ciorapi lungi negri, *manto*-ul negru, *rusari*-ul negru, înfășurat în jurul capului. Peste tot acest echipament trebuia să îmbrac *chador*-ul negru pe care îl uram.

Noi mergeam în mașina lui Morteza, un nepot al lui Moody, unde ne-am înghesuit împreună cu Ameh Bozorg, cu fiica ei Fereshteh, cu Morteza, soția acestuia, Nastaran, și fetița lor, o mititică veselă, Nelufar. Am avut nevoie de cîteva ore ca să ajungem la autostradă, și de aici încă de două ore, în care mașinile, una după alta, bară la bară, pline pînă la refuz cu credincioși au străbătut un peisaj tot atît de dezolant ca și sufletul meu.

Qum era un oraș al colbului de un roșu-arămiu deschis. Nici o stradă nu era asfaltată, iar mașinile mulțimii adunate ridicau nori înecăcioși de praf. Cînd am coborît din mașină veșmintele noastre transpirate prinseseră o crustă de murdărie.

În mijlocul unei piețe mari se afla un bazin cu apă de dimensiuni olimpice, înconjurat de pelerini care zbierau încercînd să ajungă pînă la marginea apei, pentru a-și face spălarea rituală, pregătitoare a rugăciunii. Adunătura de oameni nu vădea nici un semn de iubire pentru aproapele său. Ajutîndu-se cu lovituri de coate puternice, date fără alegere, și șuturi bine plasate, încercau să-și asigure un loc la marginea apei. Ici și colo se auzea cîte o plescăitură la suprafața apei, urmată de răcnetul furios al vreunui credincios care primise un botez imprevizibil.

Pentru că nici eu nici Mahtob nu ne gîndeam să luăm parte la rugăciune, nu ne-am înghesuit să ne spălăm în apa murdară. I-am așteptat pe ceilalți.

Apoi am fost separați după sex. Mahtob și cu mine le-am urmat pe Ameh Bozorg, Fereshteh, Nastaran și Nelufar în camerele pentru femei ale moscheii. Nu aveam loc ca să ne putem apleca să ne scoatem pantofii, așa că i-am azvîrlit pur și simplu din picioare, aruncîndu-i deasupra unui morman de încălțăminte.

Împinsă cu putere din toate părțile, Mahtob mi s-a agățat înspăimîntată de mînă în clipa în care am pătruns într-o sală uriașă ai cărei pereți erau prevăzuți de jur împrejur cu oglinzi. O muzică islamică se revărsa din megafoane, dar nu putea acoperi vocile miilor de femei îmbrăcate în *chador*-uri negre, care, așezate pe jos și bătîndu-se cu pumnii în piept, își rosteau rugăciunile. Lacrimi de înmormîntare le șiroiau pe obraji.

Uriașele oglinzi erau decorate cu aur și argint și luciul metalelor prețioase se reflecta de la o oglindă la alta. Strălucirea lor alcătuia un contrast puternic cu *chador*-urile negre ale femeilor ce se rugau.

— *Bishen* — așezați-vă — spuse Ameh Bozorg.

Mahtob și cu mine ne-am așezat pe jos, iar Nastaran și Nelufar s-au ghemuit pe vine lîngă noi.

— *Bishen*, repetă Ameh Bozorg. Prin gesturi, și cu ajutorul cîtorva cuvinte în farsi, mi-a dat de înțeles că trebuie să privesc în oglindă. Ea și Fereshteh s-au dus la un sicriu mare, bogat decorat, care se afla într-o încăpere alăturată.

Am privit în oglindă. În cîteva clipe am simțit că alunec într-un fel de transă, un vîrtej care mă absoarbe. Oglinzile ce reflectau alte oglinzi creau iluzia infinitului. Muzica islamică, bătaia ritmică a femeilor care se loveau cu pumnii în piept, bocetul lor te captivau împotriva voinței tale. Pentru credincioși experiența era probabil copleșitoare.

Nu mi-am dat seama cît timp a trecut. Am observat la un moment dat că Ameh Bozorg și Fereshteh se întorseseră înapoi în sala în care așteptam noi — Mahtob, Nastaran și Nelufar. Hoașca cea bătrînă s-a îndreptat direct spre mine, a țipat cît a putut în farsi și a arătat cu degetul ei osos spre fața mea.

Ce nu mai făcusem ? mă întrebam.

Nu înțelegeam nici un cuvînt din ceea ce spunea Ameh Bozorg, în afară de *Amrika*.

Lacrimi de mînie îi curgeau din ochi. Și-a băgat mîna sub *chador* ca să se tragă de păr. Cu cealaltă mînă se bătea în piept și apoi se lovea în cap.

Cu un gest furios ne-a cerut să plecăm și am urmat-o toate afară din moschee, oprindu-se doar să ne găsim din nou pantofii.

Moody și Morteza își isprăviseră rugăciunile și ne așteptau. Ameh Bozorg alergă către Moody țipînd și bătîndu-se în piept.

— Ce s-a întîmplat ? l-am întrebat eu.

S-a întors privindu-mă furios.

— De ce te-ai împotrivit să mergi la *haram* ?

— Nu m-am împotrivit. Ce e un *haram* ?

— Mormînt. *Haram* înseamnă mormînt. Nu te-ai dus și tu cu ea acolo.

— Mi-a poruncit să mă așez și să mă uit în oglindă.

Mi se părea că întîmplările nefericite de la Rey se repetă. Moody bombănea atît de furios încît mi s-a făcut frică să nu mă bată. Am împins-o pe Mahtob în spatele meu, în siguranță. Mi-am dat seama că bătrîna cea ticăloasă mă băgase din nou în necaz. Voia cu orice preț să provoace un scandal între mine și Moody. Am așteptat pînă Moody a făcut o pauză în debitarea tiradei sale. Pe un ton cît mai blînd cu putință i-am spus cu multă hotărîre :

— Liniștește-te și gîndește-te ce spui. Mi-a spus să mă așez și să mă uit în oglindă.

Moody s-a întors către soră-sa care continua să se poarte teatral. Au schimbat cîteva cuvinte, apoi Moody mi s-a adresat :

— Ea ți-a spus să te așezi și să privești oglinda, dar asta nu însemna că trebuia să rămîi acolo.

Cît o uram pe femeia asta rea !

— Nici Nastaran nu s-a dus, am remarcat eu. Pe ea de ce nu-i supărată ?

Moody i-a pus întrebarea lui Ameh Bozorg. Era încă atît de furios pe mine încît a început să traducă pe loc răspunsul surorii sale înainte de a-i pricepe înțelesul.

— Nastaran are ciclu, a spus el. Ea nu poate...

Apoi și-a amintit că și eu aveam ciclul.

În mod excepțional logica i-a învins nebunia. Comportarea sa față de mine a devenit mai prietenoasă și s-a întors furios spre soră-sa. S-au certat cîteva minute în șir și au continuat să discute în contradictoriu și după ce ne-am îngesuit în mașină și ne îndreptam de-acum spre casa fratelui ei.

— I-am spus că e nedreaptă, mi-a spus Moody cu mult mai multă blîndețe și pe un ton compătimitor. Nici nu înțelegi limba. I-am spus că nu are destulă răbdare cu tine.

Încă o dată mă prinsese fără apărare. Astăzi fusese plin de înțelegere. Dar cum se va comporta mîine ?

A început anul școlar. În prima zi de școală copiii au fost duși de profesori prin Teheran la o demonstrație de masă pe străzi. Sute de elevi ai unei școli apropiate au mărșăluit prin fața casei lui Ameh Bozorg, scandînd într-un glas sloganul pe care îl uram : *„Maag barg Amrika“* ! adăugînd încă un dușman : *Maag barg Israil“* !

În dormitor, Mahtob își astupase urechile, dar strigătele ajungeau totuși pînă la ea.

Mai rău a fost faptul că acest exemplu despre rolul școlii în viața unui copil iranian l-a inspirat pe taică-său. Era hotărît s-o facă pe Mahtob o fiică iraniană ascultătoare. Cîteva zile mai tîrziu a anunțat pe neașteptate.

— Mahtob merge mîine la școală !

— Nu, nu poți face una ca asta ! am strigat eu.

Mahtob s-a agățat posesiv de mîna mea. Știam că ar fi teribil de înspăimîntată dacă ar fi dusă de lîngă mine. Știam amîndouă că „școală“ înseamnă ceva de durată.

Dar Moody a rămas neclintit. Mahtob și cu mine ne-am certat cu el minute în șir, dar fără nici un rezultat.

În cele din urmă, eu am spus :

— Vreau mai întîi să văd școala. Și Moody a fost de acord.

După-amiază devreme ne-am dus să inspectăm școala. Am fost surprinsă să găsesc o clădire modernă și curată, cu o mică grădină drăguță și îngrijită, cu bazin de înot și WC-uri ca în America.

Moody mi-a explicat că asta ar fi o școală particulară pregătitoare. Cînd un copil este apt pentru clasa întîi iraniană, el trebuie să urmeze o școală de stat. Acesta ar fi fost ultimul an în care Mahtob putea fi primită într-o școală pregătitoare și el voia ca ea să înceapă aici, înainte de a fi obligată să urmeze severa școală de stat.

Eram hotărîtă să intre în clasa întîi în America, dar mi-am ținut gura în timp ce Moody vorbea cu directorul și traducea întrebările mele.

— Vorbește cineva englezește aici ? am întrebat. Mahtob nu vorbește prea bine farsi.

— Da, mi s-a răspuns. Dar persoana respectivă nu e aici în momentul ăsta.

Moody a explicat că ar dori ca Mahtob să înceapă chiar de a doua zi, dar directorul i-a explicat că există o listă de așteptare de șase luni.

Cînd a auzit, Mahtob a răsuflat ușurată ; pe moment problema era astfel rezolvată. Dar, pe drum, în timp ce ne întorceam spre casa lui Ameh Bozorg, capul îmi vîjîia. Dacă Moody și-ar fi realizat planul, m-aș fi simțit pentru prima oară învinsă în proiectul meu de apărare. Ar fi fost un pas concret spre stabilirea noastră în Iran. Dar, poate, ar fi fost un pas intermediar spre libertate.

Poate ar fi bună ideea existenței unei fațade de normalitate.

Moody era în permanență în alertă ; fiecare gest al meu îl făcea să se înfurie. În aceste condiții nu aveam nici o posibilitate să întreprind vreun pas pentru a ne scoate pe mine și pe Mahtob din Iran. Treptat, mi-am dat seama că nu-i voi adormi vigilența lui Moody decît făcîndu-l să creadă că acceptam să trăiesc aici.

Toată după-amiaza și seara am încercat, închisă în dormitorul devenit celulă de închisoare, să-mi pregătesc un plan de acțiune. Mintea îmi era confuză, dar mi-am impus să fiu cît mai lucidă. Mai întîi, știam asta, trebuia să dau atenție sănătății mele. Chinuită de boli și de stări depresive, dormind puțin și abia mîncînd, mă refugiasem în medicamentele lui Moody. Trebuia să termin cu ele.

Trebuia să-l conving pe Moody să ne mutăm de la Ameh Bozorg. Întreaga familie avea rolul unui paznic de închisoare. De șase săptămîni de cînd locuiam acolo eram tratată de Ameh Bozorg și Baba Hajji cu un dispreț din ce în ce mai accentuat. Baba Hajji începuse chiar să pretindă să iau și eu parte la nesfîrșitele lor rugăciuni zilnice. Era unul dintre subiectele de conflict dintre el și Moody. Moody îi explica că eu studiez Coranul și, în ritmul meu propriu, învățam cîte ceva despre Islam. Nu voia să mă constrîngă la rugăciuni. Gîndindu-mă mai bine la atitudinea lui Moody, mi-am dat seama că el spera într-adevăr că m-aș putea aclimatiza.

Desigur că nu voia ca familia lui să trăiască mereu așa. Nu făcusem dragoste de șase săptămîni. Mahtob nu-și putea ascunde antipatia pe care o nutrea față de el. Undeva, în mintea dezorientată a lui Moody exista fantezista închipuire că într-o zi ne-am fi putut organiza o viață normală aici în Iran. Singura mea posibilitate să-i adorm vigilența era să-l fac să creadă că și eu împărtășeam acea închipuire și că acceptam hotărîrea lui de a trăi pe mai departe în Iran.

Reflectînd asupra sarcinii ce-mi revenea, am fost cuprinsă de îndoieli. Pentru a-mi croi drumul spre libertate, era necesar să dau dovadă de calitățile unei artiste de primă mînă. Trebuia să-l fac pe Moody să creadă cu

adevărat că încă îl mai iubeam, deși între timp în rugăciunile mele îi doream moartea.

Pentru prima oară de cîteva săptămîni m-am coafat și m-am machiat. Am căutat o rochie drăguță, o rochie pakistaneză, de bumbac, cu mîneci lungi și cu un volan la fustă. Moody a remarcat imediat schimbarea și a acceptat de îndată să avem discuția pe care i-o cerusem. Am ieșit afară, în curtea din spate, lîngă bazinul de înot, unde nu ne deranja nimeni.

— Nu m-am simțit bine, am început eu. Sînt foarte slăbită. Nu pot nici măcar să-mi scriu numele.

A reținut spusele mele cu un evident început de simpatie.

— N-am să mai iau nici un medicament.

Moody m-a aprobat. Ca osteopat, era, chiar prin formația sa, împotriva abuzului de medicamente. Mi-a dat medicamente — mi-a spus el — încercînd să mă ajute ca să depășesc momentele grele. Probabil că sosise însă momentul să mă opresc.

Încurajată de răspunsul lui, am adăugat.

— M-am obișnuit cu ideea că vom trăi în Teheran și doresc să ne luăm viața de la început. Însă vreau să ne facem o viață a noastră aici.

Puteam citi pe expresia feței lui Moody că era în gardă, dar eu am continuat.

— Vreau să avem o viață a noastră, dar am nevoie de ajutorul tău. Nu pot s-o fac singură și nu pot aici, în casa asta.

— Totuși va trebui s-o faci, mi-a spus el ridicînd tonul. Ameh Bozorg e sora mea și îi datorez respect.

— Nu pot s-o sufăr, am țipat eu. Lacrimile începură să-mi curgă șiroaie pe obraz și brusc cuvintele mele au țîșnit, pline de venin : O urăsc ! E murdară, împuțită. De cîte ori intri în bucătărie, cineva mănîncă deasupra mașinii de gătit și mîncarea cade din nou în oală. Nu spală ceștile în care se servește ceaiul, în mîncare sînt gîndaci iar în orez viermi ; casa duhnește. Așa vrei tu să trăim ?

În ciuda planului pregătit cu grijă, am făcut greșeala să-i stîrnesc mînia.

— Trebuie să trăim aici, a mîrîit el.

Ne-am certat groaznic întreaga dimineaţă. Am încercat să-l fac să recunoască cît de murdară este casa lui Ameh Bozorg, dar el îşi apăra cu încăpăţînare sora.

În cele din urmă, dîndu-mi seama că planul meu ar putea da greş, mi-am ţinut cumpătul ca să preiau iniţiativa şi să joc rolul unei femei supuse. Am luat în mînă volanul lat al rochiei şi l-am folosit ca să-mi şterg lacrimile.

— Te rog, i-am spus eu, vreau să te fac fericit. Vreau s-o fac pe Mahtob fericită. Te rog, fă ceva ca să mă ajuţi. Trebuie să mă ajuţi să ieşim din casa asta dacă vrem să începem din nou şi să reuşim să întreprindem ceva în Teheran.

Moody mi-a răspuns cu cuvinte mai blînde. Îşi dădea seama că spuneam adevărul, dar nu ştia cum să împace cerinţele soţiei cu cele ale surorii.

— Nu avem unde să mergem nicăieri în altă parte, a spus el.

Mă pregătisem pentru o astfel de replică.

— Întreabă-l pe Reza dacă n-am putea locui la el.

— Dar ţie nu-ţi place Reza.

— Ba da, e mai drăguţ cu mine de cînd sînt în Iran. Şi Essey la fel.

— Ei, nu ştiu dacă o să ţină asta.

— Dar el ne-a invitat de mai multe ori să-l vizităm, am adăugat eu.

— Asta e numai *taraf*. De fapt nu gîndeşte aşa. *Taraf* reprezintă la iranieni o invitaţie din politeţe, dar nu o promisiune făcută în mod serios.

— Ei şi ! I-ai în considerare promisiunea de politeţe, am spus eu.

I-am lăsat lui Moody cîteva zile. A putut să vadă că mă străduiam să fiu mai prietenoasă cu familia. Buna dispoziţie mi s-a accentuat într-adevăr după ce n-am mai luat medicamente şi m-am hotărît să duc la îndeplinire cu orice chip sarcina grea ce-mi stătea în faţă.

În fine, Moody mi-a spus că Reza voia să vină pe seară la noi şi mi-a promis să-l întrebe dacă ne-am putea muta la ei.

— Sigur că puteţi, a spus Reza. Dar nu astă seară. Trebuie să ne mai ducem undeva. *Taraf*.

— Dar mîine ? am insistat eu.

— Desigur. Închiriez o maşină şi venim să vă luăm. *Taraf*.

Moody mi-a permis să împachetez numai cîteva lucruri din puţina noastră îmbrăcăminte.

Oricît de mult mă ura, Ameh Bozorg a fost adînc jignită că mergeam să trăim în altă parte. Moody încerca, lăsînd aici o mare parte a lucrurilor noastre, să-i arate că vizita noastră la Reza şi la Essey va fi de scurtă durată. Dar şi-a petrecut ziua încercînd să evite privirile întunecate ale soră-si.

La ora zece seara, Reza tot nu venise să ne ia la el, aşa că am insistat ca Moody să mă lase să-i telefonez. M-a privit peste umăr în timp ce formam numărul.

— Te aşteptăm, i-am spus lui Reza. N-ai venit să ne iei.

— Ah, da, am fost ocupaţi, mi-a răspuns el. Trecem mîine pe acolo. *Taraf*.

— Nu, eu nu pot aştepta pînă mîine. Nu putem totuşi să venim astă-seară ?

Raza a înţeles în cele din urmă că trebuia să-şi ţină promisiunea.

— Bine, vin, mi-a spus el.

Eram pregătită să ies în clipa în care el intra pe uşă, dar Reza a insistat să nu ne grăbim. Şi-a pus o pijama de salon, a băut ceai, a mîncat fructe şi s-a întreţinut într-o lungă discuţie cu maică-sa, Ameh Bozorg. Ritualul de despărţire cu sărutări, îmbrăţişări şi flecăreală a durat o oră întreagă.

Era mult după miezul nopţii cînd am plecat în sfîrşit şi am mers numai cinci minute pînă la o casă cu două etaje de pe o mică străduţă, pe care Reza o avea împreună cu fratele său Mammal. Reza şi Essey locuiau jos, împreună cu fiica lor de trei ani, Maryam, şi cu fiul lor în vîrstă de patru luni, Mehdi. Mammal, soţia lui, Nasserine, şi fiul lor, Amir, locuiau sus.

Cînd am sosit, Essey făcea curăţenie, ceea ce explica tactica lui Reza de a mai trage de timp. Nu se aşteptaseră la musafiri, bazîndu-se cu totul pe *taraf*. Cu toate astea, Essey ne-a urat prietenoasă pun venit.

Era atît de tîrziu încît m-am dus de îndată în dormitor şi mi-am pus o cămaşă de noapte. Mi-am ascuns banii şi carnetul de adrese sub saltea. Apoi, după ce am băgat-o pe Mahtob în pat şi aceasta a adormit, am trecut la următoarea etapă a planului meu.

L-am strigat pe Moody în dormitor şi l-am luat uşor de braţ.

— Te iubesc fiindcă ne-ai adus aici, i-am spus.

Văzînd că este încurajat, m-a cuprins blînd cu braţul. Trecuseră şase săptămîni. M-am întins lîngă el şi mi-am înălţat faţa ca să mă las sărutată.

În următoarele minute mi-am dat toată osteneala să nu vomit şi chiar am reuşit să dau oarecum impresia de plăcere. Îl urăsc ! Îl urăsc ! Îl urăsc ! îmi repetam singură în timpului acelui act oribil.

Dar, cînd totul s-a terminat, am şoptit : „Te iubesc".

Taraf !

6

A doua zi dimineaţă, Moody s-a sculat devreme şi şi-a făcut un duş ca să spele orice urmă de sex, înainte de rugăciune după cum cerea legea musulmană. Atît pentru Reza şi Essey, cît şi pentru Mammal şi Nasserine, aflaţi un etaj mai sus, duşul a reprezentat un semn că eu şi Moody ne înţelegeam bine.

Desigur că lucrul ăsta nu era adevărat. Viaţa sexuală cu Moody era numai unul dintre multele lucruri neplăcute pe care trebuia să le suport în lupta mea pentru libertate.

În cea dintîi dimineaţă pe care am petrecut-o la Reza şi Essey, Mahtob s-a jucat cu Maryam, fetiţa lor de trei ani şi cu marea ei colecţie de jucării, dăruită de un unchi care trăia în Anglia. Maryam avea chiar şi un leagăn, în curtea din spatele casei.

Curtea, ca o mică insulă privată în mijlocul oraşului zgomotos, era împrejmuită de un gard din cărămidă înaltă de trei metri şi cuprindea în perimetrul ei, alături de un leagăn, un cedru, un arbore de rodii şi multe tufe de trandafiri. Vrejuri de viţă de vie se căţărau în sus, pe zidul de cărămidă.

Casa se afla şi ea în mijlocul unui grup de locuinţe întunecate, de aceeaşi formă, legate între ele prin ziduri comune. Fiecare casă avea cîte o curte de aceeaşi mărime şi formă ca aceasta. În spatele curţilor se afla un alt grup asemănător de case-tip.

După părerea mea, Essey era o gospodină cu mult mai bună decît Ameh Bozorg, chiar dacă o asemenea comparaţie era relativă. Deşi făcuse curăţenie seara trecută, casa ei era totuşi murdară în raport cu standarurile americane. Peste tot alergau gîndaci. De fiecare dată cînd voiam să ne încălţăm ca să ieşim, trebuiam să scuturăm mai întîi pantofii de gîndaci. Dezordinea generală era accentuată de mirosul de urină întrucît Essey îl lăsa pe micul Mehdi, să stea pe covor fără scutece, astfel încît el putea să-şi facă nevoile peste tot Essey curăţa repede fecalele, dar urina pătrundea în covoarele persane.

Poate pentru că-l deranja prea tare mirosul — ceea ce totuşi n-a recunoscut niciodată — Moody ne-a luat în prima dimineaţă pe Maryam, Mahtob şi pe mine la plimbare într-un parc din apropiere, doar la cîteva blocuri distanţă.

Era nervos şi agitat cînd, după ce am ieşit pe uşa de la intrare, am intrat pe o alee lăturalnică îngustă, care ducea printre case. Se uita mereu în jur, ca să fie sigur că nimeni nu ne urmăreşte.

Încercam să nu-l iau în seamă şi priveam detaliile noii mele lumi înconjurătoare. Modelul acestor grupuri de case — în şiruri lungi de două cîte două, cu acoperişuri plane, înghesuite între curţi — se repeta iar şi iar, cît puteam cuprinde cu vederea. Sute, poate mii de oameni se îmbulzeau în oraş în asemenea aglomerări de case, alergînd la treburile lor pe aceste străduţe ticsite.

Ziua frumoasă şi însorită de septembrie era marcată deja de primele semne ale toamnei. Ajungînd în parc,

mi s-a părut o schimbare binefăcătoare în raport cu nesfîrșitele șiruri de case-tip. Parcul se întindea pe o suprafață destul de mare, cît aproximativ trei grupuri de case, plantat cu minunate flori de grădină și cu copaci bine îngrijiți. Se aflau acolo și cîteva fîntîni arteziene decorative, dar ele nu funcționau deoarece electricitatea disponibilă de abia dacă ajungea pentru toate gospodăriile, iar guvernul nu-și putea permite să consume energie ca să pompeze apă în mod inutil.

Mahtob și Maryam se jucau vesele la cîteva leagăne și un tobogan, dar curînd Moody ne-a anunțat plin de nerăbdare că trebuie să ne întoarcem acasă.

— De ce ? l-am întrebat eu. Aici afară e mult mai frumos.

— Trebuie să plecăm, mi-a spus el cu bruschețe.

Mi-am respectat planul și m-am supus fără să scot o vorbă. Voiam să creez cît mai puțină încordare cu putință.

Pe măsură ce zilele treceau, m-am obișnuit oarecum cu mirosul înțepător din apartament și cu agitația continuă din vecinătate. Cît era ziua de lungă prin ferestrele deschise pătrundeau glasurile negustorilor ambulanți.

„Ashkali ! Ashkali ! Ashkali !“ striga gunoierul cînd se apropia cu harabaua lui ale cărei roți scîrțîiau, tîrîndu-și tălpile pantofilor rupți prin mizeria străzii. Gospodinele se grăbeau să-i aducă gunoiul pe trotuar. Uneori, după ce aduna gunoiul, gunoierul se întorcea cu un măturoi mare de nuiele, legate pe un băț ; mătura cîteva resturi de pe stradă, pe care pisicile și șobolanii le tîrîseră din gunoi. Dar în loc să ducă gunoiul ce duhnea, îl împingea în rigolele umede, pe care, se pare, nimeni nu le curăța vreodată.

— *Namakieh !* striga vînzătorul de sare împingîndu-și căruciorul încărcat cu un bulgăre uriaș de sare umedă și zgrunțuroasă. La un semn, femeile adunau resturi de pîine veche ca să le schimbe pe sare ; sărarul vindea apoi pîinea ca hrană pentru vite.

— *Sabzi !* striga omul care cără încet în spate spanac, pătrunjel, busuioc și toate celelalte verdețuri de sezon. Uneori, ca să-și anunțe sosirea folosea un megafon. Dacă venea pe neașteptate, Essey, își punea mai întîi iute *chador*-ul, înainte de a da fuga afară ca să cumpere *sabzi* pe care negustorul i le cîntărea.

Sosirea negustorului de oi era anunțată de behăiturile înspăimîntate ale unei turme de zece pînă la douăsprezece oi, al căror *dombeh* se legăna la fel ca ugerele vacilor. Adesea oile erau însemnate cu cercuri colorate, făcute cu spray-uri, după care putea fi recunoscut stăpînul lor. Negustorul nu era decît un intermediar.

Ocazional, apărea tocilarul, îmbrăcat în zdrențe, cu un biciclu.

Essey mi-a povestit că toți acești oameni erau teribil de săraci și trăiau probabil în barăci.

Perechile lor feminine erau cerșetoarele care sunau la ușa caselor cerînd de pomană ceva de mîncare sau cîte un rial. Cu *chador*-ul zdrențuit ce le înfășura strîns fața, așa încît să nu li se vadă decît un ochi liber, se milogeau cerînd ajutor. Essey deschidea întotdeauna și avea de fiecare dată cîte ceva pentru ele. Spre deosebire de ea, soția lui Mammal, Nasserine putea să refuze și cea mai disperată rugăminte.

Rezultatul pe ansamblu era o bizară simfonie a oropsiților, bărbați și femei, luptînd pentru supraviețuire.

Essey și cu mine ne agream reciproc, ca doi oameni care vin întîmplător în contact cu prilejul unor asemenea împrejurări neobișnuite. Aici puteam cel puțin să vorbim împreună. Era o ușurare să trăiești într-o casă în care fiecare vorbea englezește. Essey, spre deosebire de Ameh Bozorg, a primit cu recunoștință oferta mea să-i ajut la gospodărie.

Era o gospodină împrăștiată, dar o bucătăreasă conștiincioasă. Am fost impresionată, de fiecare dată cînd i-am ajutat la gătit, de ordinea care domnea în frigiderul ei, cel mai curat pe care îl văzusem vreodată. Carnea și legumele, curățate, tăiate, gata pentru a fi folosite, erau păstrate în cutii de plastic. Meniul era planificat pe o lună înainte și era afișat pe peretele bucătăriei. Preparatele erau cîntărite și pregătite cu multă atenție la respectarea higienei. Am petrecut ore întregi

ca să căutăm cu multă meticulozitate gîndacii din orez, înainte de a-l fierbe.

Ce ciudat că mă amuza această îndeletnicire de a-mi scoate gîndacii din mîncare! În decursul celor două luni preferințele mele se schimbaseră în mod dureros. Realizam foarte clar cît de răsfățată fusesem de stilul american de viață, încît mă enervam din cauza unor lucruri neînsemnate. Aici totul era altfel. Am învățat că întîmplările neînsemnate ale vieții cotidiene nu trebuie să influențeze cu nimic planurile mai importante. Dacă în orez erau gîndaci, trebuiau scoși. Dacă micuțul își făcea nevoile pe covorul persan, acesta trebuia curățat. Dacă bărbatul voia să plece imediat spre casă din parc, atunci plecai imediat.

Zohreh a adus-o în vizită pe Ameh Bozorg. Ea ne-a dăruit o pernă, ceea ce l-a enervat pe Moody. Mi-a explicat că, potrivit obiceiului, musafirul primea cîte un dar atunci cînd pleca înapoi în casa unde trăia. Aluzia era clară. Ea nu considera vizita noastră la Reza și Essey decît ceva temporar. Fusese jignită că îi respinsesem ospitalitatea.

Nu am avut timp să dezbatem rezolvarea acestei probleme. Zohreh a refuzat ceaiul oferit de Essey, explicîndu-ne:

— Trebuie să plecăm repede fiindcă o duc pe mama la *hamum*.

— Era și timpul, a bodogănit în șoaptă Moody. Sîntem deja aici de opt săptămîni și e prima oară cînd își face din nou baie.

Seara a telefonat Zohreh.

— Te rog, unchiule, vino, i-a spus ea lui Moody. Mama e bolnavă.

Reza a plecat la sora lui, Ferri, care locuia doar la cîteva blocuri depărtare, ca să-i ia mașina și s-a întors să-l caute pe Moody. Acesta era foarte mîndru că poate să facă o vizită medicală la domiciliu.

Cînd s-a întors, seara tîrziu, se plîngea supărat din cauza soră-si. Obosită, după efortul de a se îmbăia, se

întorsese acasă de la *hamum* și se întinsese în pat plîngîndu-se de dureri în tot corpul. O pusese pe Zohreh să amestece în apă *henna*, pînă cînd aceasta obținuse un fel de alifie. Cu această alifie se unsese pe mîini și pe frunte.

Moody a găsit-o înfofolită în multe haine și înfășurată în cearșafuri ca să îndepărteze demonii prin transpirație.

— De fapt nu era bolnavă, bombănea el. Voia numai să exagereze faptul că a făcut baie.

Comportarea prietenoasă a lui Reza față de mine era surprinzătoare. Cînd îl dădusem afară din casa noastră de la Corpus Christi plecase proferînd tot felul de epitete nu prea politicoase la adresa mea. Dar acum părea că uitase momentele de încordare dintre noi și — cu toate că susținea revoluția iraniană — păstrase amintiri frumoase despre SUA.

Într-o seară a vrut să creeze o atmosferă în stil american și ne-a invitat să mîncăm pizza. Mahtob și cu mine eram agitate și flămînde, dar ne-a trecut pofta cînd am fost servite. Baza din cocă era o pîine subțire și uscată, cunoscută în Iran sub denumirea de *lavash*. Era umplută cu pastă de roșii peste care erau azvîrlite bucăți din carne de miel. Fără brînză. Avea un gust îngrozitor, dar am mîncat cît am putut și i-am fost profund recunoscătoare lui Reza pentru gestul său.

Nepotul lui Moody era încîntat că-și poate dovedi generozitatea față de noi și se mîndrea cu faptul că se pricepea în sofisticatele obiceiuri culinare occidentale. După masă mi-a făcut o propunere care se potrivea perfect cu propriile-mi planuri.

— Aș vrea să-i arăți lui Essey cum se gătesc mîncărurile americane, mi-a spus el.

Ca s-o învăț pe Essey cum se pregătește o friptură sau piure de cartofi trebuia să facem drumuri lungi, pentru a găsi și cumpăra ingrediente mai rare. M-am repezit să primesc oferta ce mi se propusese, înainte ca Moody să se poată opune. În zilele următoare trebuia să ne însoțească pe mine și pe Essey cîțiva kilometri buni

prin pieţele iraniene. Cu atenţia încordată, am învăţat să mă orientez prin oraş. Am învăţat că era mai bine să iau taxiul „oranj", în locul celor scumpe şi greoaie prevăzute cu telefon. Şoferul unui taxi oranj putea fi oricine care avea din întîmplare o maşină şi voia să cîştige cîţiva riali înghesuind aproape o duzină de pasageri şi ducîndu-i în lungul străzii principale. Taxiurile oranj parcurgeau rute mai mult sau mai puţin stabilite, semănînd întrucîtva cu autobuzele.

Prezenţa lui Moody la cumpărături era inoportună. Speram să-şi slăbească întrucîtva paza şi să merg numai eu cu Essey. Poate chiar să ne permită mie şi lui Mahtob să ieşim singure. Aş avea prilejul să mai iau încă o dată contact cu Ambasada şi să aflu dacă Helen avea vreo corespondenţă pentru mine sau dacă Ministerul de Externe întreprinsese ceva în ajutorul meu.

Moody avea o fire leneşă. Ştiam că dacă l-aş putea face să creadă că, puţin cîte puţin, încep să mă obişnuiesc cu viaţa din Teheran, ar socoti prea obositor să mă urmeze mereu pentru rezolvarea treburilor mele femeieşti.

Spre sfîrşitul celei de a doua săptămîni, am observat că pentru Reza şi Essey timpul devenea presant. Fiecare zi aducea încă un semn că deveniserăm stînjenitori pentru gazdele noastre. Maryam era un copil egoist şi nu se arăta dispusă să-şi împartă jucăriile cu Mahtob. Essey continua să rămînă prietenoasă, dar era clar că prezenţa noastră în locuinţa lor destul de neîncăpătoare nu era binevenită. Reza încerca să rămînă şi el prietenos, dar cînd venea acasă după o zi lungă de muncă la Intreprinderea de import-export a lui Baba Hajji, puteam să-i citesc pe chip decepţia văzîndu-l pe Moody atît de inactiv. Foaia se întorsese. În America se complăcuse să trăiască pe cheltuiala generoasă a lui Moody. Dar nici nu-i plăcea ideea de a-l întreţine pe unchiul său. Invitaţia lor fusese totuşi numai *taraf*.

Moody a fost iritat de memoria scurtă a lui Reza, dar în loc să-şi impună prestigiul ce i se cuvenea datorită locului important pe care îl avea în cadrul familei, a hotărît să se retragă.

— Nu mai putem rămîne aici, mi-a spus el. Am venit aici numai pentru scurt timp, ca tu să te simţi mai

bine. Trebuie să ne întoarcem. Nu putem răni şi mai mult sentimentele sorei mele.

O panică cumplită a pus stăpînire pe mine. L-am rugat pe Moody să nu mă închidă din nou în casa îngrozitoare a lui Ameh Bozorg, dar a rămas neînduplecat. Mahtob era la fel de îngrozită ca şi mine de această veste. Deşi ea şi Maryam se certau permanent, prefera totuşi această locuinţă. Seara, în baie, ne-am rugat amîndouă ca Dumnezeu să intervină.

Şi a făcut-o. Nu ştiu dacă Moody, văzînd cît de triste sîntem, a vorbit mai întîi cu ei, dar Mammal şi Nasserine au venit jos ca să ne propună un nou aranjament. Am fost surprinsă auzind-o pe Nasserine vorbind fluent englezeşte — un secret a cărui revelaţie o aveam acum.

— Mammal trebuie să lucreze toată ziua, iar eu merg după-masa la Universitate, ne-a lămurit ea. Avem nevoie de cineva care să aibă grijă de copil.

Mahtob a ţipat de bucurie. Amir, fiul de un an al Nasserinei, era un copilaş vioi, inteligent şi Mahtob se juca cu el cu multă plăcere. La asta se adăuga şi faptul că avea chiloţi impermeabili.

În America îl urîsem pe Mammal mai mult decît pe Reza. Nasserine mă jignise tot timpul şederii mele în Iran. Şi totuşi, posibilitatea de a ne muta în locuinţa de la etajul întîi era oricum de preferat reîntoarcerii la Ameh Bozorg — şi această ofertă nu era *taraf*. Voiau şi aveau nevoie să locuim la ei. Moody a fost de acord cu mutarea, dar mi-a atras încă o dată atenţia că acest lucru nu e decît ceva trecător şi că în curînd ne vom reîntoarce în casa surorii sale.

Cum nu adusesem cu noi decît puţine lucruri, a fost simplu să împachetăm şi să ne mutăm imediat.

Cînd tocmai ne duceam sus puţinele noastre bagaje, am văzut cum Nasserine balansa deasupra capului fiului ei, înainte ca acesta să adoarmă, o strecurătoare, în care arsese seminţe rău-mirositoare, ca să alunge duhurile rele din timpul nopţii. M-am gîndit că o poveste frumoasă şi un pahar de lapte cald ar fi fost mult mai potrivite, dar am tăcut din gură.

Nasserine și Mammal ne-au oferit îndatoritori dormitorul lor, deoarece, ne-au spus, ei, puteau dormi pe jos, într-o altă cameră, la fel de comod ca în patul lor dublu. Aveau într-adevăr un dispreț total pentru mobilă. În sufragerie aveau numai o masă lungă și o duzină de scaune, iar în camera de zi, o mobilă modernă, tapițată cu mătase verde. Dar preferau să ignore aceste relicve ale influenței occidentale din timpul șahului, ținînd închise aceste încăperi și să converseze sau să mănînce pe podeaua sălii de la intrare, unde, în afara covoarelor persane, nu se mai afla decît un telefon și un televizor color de fabricație germană.

Nasserine își întreținea locuința mai curată decît Essey, dar curînd am descoperit că era o bucătăreasă îngrozitoare. Nu știa nimic și nici nu se sinchisea de igienă, alimentație, bun gust. De cîte ori cumpăra o pulpă de oaie sau făcea rost de cîte un pui, le înfășura pur și simplu în ziare — puiul, cu fulgi și intestine — și le azvîrlea în congelator. Dezgheța aceeași carne de patrucinci ori, congelînd-o apoi din nou, pînă cînd o folosea pe toată. Provizia ei de orez era cea mai murdară din cîte văzusem pînă atunci. Nu numai că era plină de gîndaci negri, dar existau și viermi albi care mișunau peste tot. Și nici măcar nu-și dădea osteneala să spele acest orez înainte de a-l găti.

Din fericire, în curînd, mi-a revenit mie sarcina de a găti. Mammal pretindea mîncare iraniană, dar cel puțin aveam siguranța că era curată.

În sfîrșit aveam ceva de făcut toată ziua. În timp ce Nasserine era la cursuri, eu făceam toată gospodăria : măturam, spălam pe jos, ștergeam praful, lustruiam. Mammal era membru în comitetul de conducere al unei întreprinderi farmaceutice iraniene și acest lucru, după cum am observat, îi permitea să aibă acces la anumite mărfuri mai rare. Cămara Nasserinei era plină cu lucruri ce mă bucurau : mănuși de plastic, o duzină de sticle de șampon hidrant și peste o sută de pachete de detergent, produs aproape imposibil de găsit altfel.

Nasserine a fost deosebit de uimită să constate că pereții se pot spăla și că, de fapt, inițial, ei fuseseră albi nu cenușii. Era foarte mulțumită că menajera locuia

cu ea în casă, întrucît, datorită acestui fapt, avea mai mult timp liber nu numai pentru studiu, ci și pentru cîteva ore în plus de rugăciune și lectură a Coranului. Mult mai evlavioasă decît Essey, stătea chiar și în casă înfășurată în *chador*.

În primele zile Mahtob s-a jucat cu Amir, în timp ce eu găteam și făceam curățenie, iar Moody și-a petrecut timpul nefăcînd nimic. Într-o anumită privință eram mulțumite, întrucît Moody nu mai pomenea nimic de reîntoarcerea la Ameh Bozorg.

Iranienii își complică viața cu orice preț. De exemplu, într-o zi Moody m-a luat să cumpăr zahăr, și această treabă simplă a devenit o însărcinare care ne-a luat toată ziua. Iranienii se diferențiază între ei prin preferința pentru anumite sorturi de zahăr cu care își îndulcesc ceaiul. Ameh Bozorg prefera zahărul tos pe care îl împrăștia neatentă peste tot. Mammal prefera să-și pună pe limbă o bucățică de zahăr, pe care s-o sugă în timp ce-și bea ceaiul.

Mammal i-a dat lui Moody cartelele de alimente cu care puteam cumpăra din ambele sorturi o provizie pentru mai multe luni. Stăpînul prăvăliei a examinat cartelele și a luat cu o cupă cîteva kilograme de zahăr dintr-un morman ce fusese răsturnat direct pe podea, ca o invitație îmbietoare pentru gîndaci. Apoi a spart cu un ciocan o bucată dintr-un bloc mare de zahăr.

Acasă a trebuit să fac din ea „cuburi". Mai întîi l-am spart în bucăți mai mici, din care am tăiat apoi cuburi cu un soi de clește, de la care am avut palmele pline de bășici.

Cu treburi de acest fel s-au scurs zilele mohorîte ale lui octombrie 1984, dar constatasem un progres. Moody își slăbea din ce în ce mai mult paza severă. După părerea lui puteam să gătesc mîncarea iraniană mai bine decît orice iranian și știa că pentru asta trebuia să merg zilnic în piețele învecinate la cumpărături, care îmi luau destul timp, căutînd cele mai proaspete legume, fructe și carne. După ce-i îmbrăcam gros pe Mahtob și pe Amir, datorită vremii reci de toamnă de afară, plecam în fiecare dimineață pe la mai multe magazine.

Am descoperit un magazin ciudat, un fel de combinație între o pizzerie și un magazin de hamburger, în care mi s-a spus că, fiind americancă, erau dispuși să-mi vîndă două kilograme de brînză iraniană, asemănătoare brînzei proaspete de vacă, produs ce se găsea foarte rar. Am reușit astfel să încropesc o imitație destul de reușită a unei pizze americane. Proprietarul acestui magazin de Pol-Pizza mi-a spus că îmi va vinde oricînd această brînză — dar numai mie. Era prima oară cînd eram avantajată de naționalitatea mea.

Moody stătea mereu lîngă mine în cursul acestor prime ieșiri, urmărindu-mă cu multă atenție, dar, curînd, spre bucuria mea, am remarcat în comportamentul lui primele semne de plictiseală.

O dată i-a permis Nasserinei să meargă cu mine ca să cumpărăm lînă pentru a-i tricota lui Mahtob un pulover. Toată dimineața am căutat andrele, dar fără succes.

— Trebuie să ai noroc ca să găsești așa ceva, mi-a spus Nasserine, dar ți le pot împrumuta pe ale mele.

Treptat, l-am făcut pe Moody să-și dea seama că era prea obositor să însoțească femeile la cumpărături. Am aranjat în așa fel încît, tocmai cînd începeam să pregătes cina, să-mi lipsească cîte ceva important.

— Trebuie să mă duc să cumpăr chiar acum fasole, spuneam. Sau brînză, sau pîine sau chiar ketchup, care le place foarte mult iranienilor.

În răstimp de cîteva zile, Moody a devenit brusc, dintr-un motiv pe care nu-l știam, și mai posac decît în mod obișnuit, deși era de părere că băgase destulă frică în sufletul meu. Într-o zi, preocupat de problemele lui, a bodogănit că n-are timp să meargă la piață și mi-a spus :

— Fă-ți singură cumpărăturile.

Acest lucru a adus o problemă în plus întrucît Moody nu voia să dispun eu însumi de bani ; acest lucru mi-ar fi dat o oarecare libertate. El nu aflase nimic de comoara mea secretă. Așadar mi-a comandat :

— Du-te mai întîi și vezi cît costă, apoi vii înapoi, îți dau banii și te întorci să cumperi lucrurile.

Era o îndrăzneală foarte mare, dar voiam să reușesc. Toate alimentele se vindeau la kilogram, iar măsurile erau pentru mine la fel de neînțeles ca și limba farsi. La început luam un creion și o hîrtie și-l puneam pe vînzător să scrie prețurile. Treptat, am început să citesc numerele persane.

Acest complicat aranjament s-a dovedit a fi o îmbunătățire pentru planurile mele, întrucît aveam ocazia să mă îndepărtez de Moody de fiecare dată cînd plecam, chiar dacă numai pentru un timp foarte scurt.

La primele drumuri fără Moody, i-am respectat instrucțiunile întocmai, întrucît nu voiam să-l supăr sau să-i trezesc vreo bănuială. În afară de asta mi-era teamă că m-ar putea urmări și mi-ar spiona intențiile. Apoi, cînd totul a devenit rutină, mi-am prelungit absența cîte puțin, plîngîndu-mă apoi de aglomerația din magazine și de proasta deservire. Erau scuze demne de crezut într-un oraș ca Teheranul, strivit de o asemenea aglomerație. În fine, a patra sau a cincea oară cînd am ieșit după cumpărături, m-am hotărît să risc și să dau un telefon la Ambasada Elvețiană. Am ascuns cîțiva riali sub haine și am alergat cu Mahtob și cu Amir în brațe, de-a lungul străzii, în căutarea unui telefon, sperînd că voi reuși să mă descurc.

Am găsit curînd o cabină telefonică, dar am fost nevoită să constat că bancnotele nu-mi foloseau la nimic. Telefonul nu funcționa decît cu un *dozari*, o monedă de doi riali, cu valoare de jumătate de cent, care era greu de obținut. Am intrat la rînd în mai multe prăvălii și am îngînat : *dozari ?* Dar vînzătorii erau sau prea ocupați sau pur și simplu mă ignorau, pînă cînd am intrat într-un magazin de confecții bărbătești.

— *Dozari ?* am întrebat eu.

Un bărbat înalt, cu părul negru, care stătea în spatele tejghelei m-a privit lung un moment și apoi m-a întrebat :

— Vorbiți englezește ?

— Da, am nevoie de mărunțiș pentru telefon, vă rog.

— Puteți folosi telefonul meu, a spus el.

Se numea Hamid și mi-a povestit plin de mîndrie că fusese de mai multe ori în America. În timp ce el lucra

mai departe, am telefonat la Ambasadă și am reușit s-o prind pe Helen la aparat.

— Așadar, ați primit mesajul nostru, a spus ea bucuroasă.

— Care mesaj ?

— Nu v-a spus soțul dumneavoastră că trebuie să ne telefonați ?

— Nu.

— Oh, spuse Helen, puțin surprinsă, am încercat să luăm legătura cu dumneavoastră. Părinții dumneavoastră s-au adresat Ministerului de Externe și noi am fost rugați să vă confirmăm adresa și să constatăm dacă vă merge bine dumneavoastră și fetiței. Am sunat-o pe cumnata dumneavoastră de mai multe ori, dar ea mi-a spus că ați plecat la Marea Caspică.

— N-am fost niciodată plecate la Marea Caspică, am spus eu, adoptînd modul de exprimare a lui Helen — atît de caracteristic vorbitorilor europeni și asiatici — presărînd peste tot articolul „the".

— Așadar, cumnata dumneavoastră mi-a spus că nu știe cînd vă întoarceți, de aceea i-am dat să înțeleagă că trebuie să vorbesc de îndată cu dumneavoastră.

Helen mi-a mai explicat că guvernul iranian i-ar fi îngăduit Ministerului de Externe American să facă cîte ceva pentru noi. De exemplu Moody trebuia să fie constrîns să aducă la cunoștință familiei mele unde ne aflam eu și Mahtob, pentru ca Ministerul de Externe să poată supraveghea dacă ne merge bine. Helen mi-a spus apoi că i-ar fi trimis lui Moody două scrisori recomandate, în care i-ar fi ordonat să ne ducă la ambasadă. Moody nu luase în seamă prima scrisoare, dar tocmai în dimineața aceea el telefonase ca răspuns la a doua scrisoare.

— Nu a fost prea cooperativ, a spus Helen.

Brusc m-a cuprins frica. Moody știa așadar că părinții mei încercau să ne ajute pe căi oficiale cu tot ce le stătea în putere. Asta era probabil motivul proastei sale dispoziții din ultimele zile ?

N-am mai îndrăznit să-mi întîrzii întoarcerea acasă cu atît mai mult cu cît mai aveam încă de cumpărat pîine.

Dar, după ce am pus receptorul în furcă, Hamid a insistat să mai vorbesc cu el cîteva minute.

— Aveți vreo problemă ? m-a întrebat el.

Pînă acum nu spusesem nimănui povestea mea în afara celor de la Ambasadă. Singurele mele contacte cu iranienii fuseseră cele cu membrii familiei lui Moody. Singura mea posibilitate de a vedea atitudinea iranienilor față de americani fusese numai prin prisma reacției familiei sale față de mine, care se dovedise dușmănoasă și disprețuitoare. Toți iranienii erau așa ? Proprietarul magazinului de Pol-Pizza era altfel. Dar cîtă încredere puteam avea într-un iranian oarecare ?

Mi-am înghițit teama și, fiindcă știam că mai devreme sau mai tîrziu trebuia să găsesc pe cineva din afara familiei care să mă ajute, mi-am dat drumul, spunîndu-i toată povestea mea acestui străin.

— De cîte ori voi putea face ceva pentru dumneavoastră, vă voi ajuta, mi-a promis Hamid. Nu toți iranieni sînt ca soțul dumneavoastră. Dacă vreți să telefonați puteți veni oricînd aici.

Apoi continuă :

— Lăsați-mă să mă informez. Am prieteni la serviciul de pașapoarte.

Mulțumindu-i lui Dumnezeu că mi-l scosese în cale pe Hamid, am alergat cu Mahtob și cu copilașul la *nanni*, brutărie. Trebuia să cumpărăm *lavash* (un fel de lipie) pentru cină : acesta fusese de fapt motivul propriu-zis al plecării mele la cumpărături. Ca întotdeauna am stat la o coadă care se mișca foarte încet și am putut să-i observ pe cei patru oameni care munceau. Procesul începea din fundul încăperii, unde se afla un fel de butoi din oțel inoxidabil, înalt de aproape 1,20 m, cu un diametru de 1,80 m, plin cu cocă.

Lucrînd ritmic și transpirînd intens din cauza căldurii care venea dinspre cuptorul aflat în fundul încăperii, un bărbat lua cu mîna stîngă o bucată de cocă din butoi, o arunca pe un cîntar și tăia cu un cuțit porția dorită. Arunca apoi coca pe podeaua de ciment, presărată cu făină, unde lucrau doi bărbați în picioarele goale.

Următorul lucrător, stînd turcește pe podea și legănîndu-se încoace și încolo, ca și cînd ar fi spus Coranul pe de rost, ridica din nou bucata umedă de cocă, o tăvălea de cîteva ori prin făină, o frămînta, aducînd-o în formă de minge, apoi o arunca din nou pe podea, într-un șir, mai mult sau mai puțin ordonat de mingi de cocă.

Un al treilea muncitor lua cîteva mingi de cocă și le arunca într-o formă mică și plată de lemn. Folosind un fel de par drept sucitor, întindea foaia ca o lipie subțire, o arunca de cîteva ori în aer și o prindea apoi cu capătul vergelei. Cu o mișcare rapidă învîrtea foaia pe un stativ rotund acoperit cu pînză, care era ținut de cel de-al patrulea lucrător.

Acest al patrulea stătea într-un fel de groapă făcută în podeaua de ciment. Nu i se vedeau decît capul, umerii și brațele. Podeaua era acoperită cu cîrpe ca să-l apere de dogoarea cuptorului deschis, lîngă care se afla. Mereu, cu aceeași mișcare neîntreruptă, scotea de fiecare dată cîte o porție gata coaptă de *lavash*.

În ziua aceea am așteptat la pîine mai mult decît de obicei și eram îngrijorată gîndindu-mă cum va reacționa Moody.

Cînd ne-a venit rîndul, am pus banii pe podea, am ridicat de aici *lavash*-ul proaspăt și l-am luat acasă neîmpachetat așa cum era.

În timp ce ne grăbeam spre casă, o lămuream pe Mahtob că nu are voie să-i spună lui taică-său nimic despre Hamid sau despre convorbirea telefonică. Dar dăscăleala mea era inutilă. Fetița mea, în vîrstă de cinci ani, știa de mult cine îi era prieten și cine dușman.

Moody nu ne-a crezut că această treabă simplă ne-a luat atîta timp. Ca să evit cearta, am mințit și i-am spus că după ce la o brutărie am stat la o coadă interminabilă, nu mai aveau pîine cînd ne-a venit și nouă rîndul, așa că a trebuit să căutăm alta.

Nu știu dacă avea îndoieli în privința poveștii mele sau scrisorile de la Ambasadă îl puseseră în gardă, în orice caz, în zilele următoare Moody mă amenință în mod deschis și deveni tot mai certăreț.

Ne-am certat cumplit și din cauza unei scrisori primite de la îngrijorata mea mamă. Pînă atunci Moody îmi interceptase toate scrisorile trimise de rudele mele neliniștite sau de către prieteni. Nu știu însă din ce motive mi-a adus deodată un plic nedesfăcut, a cărui adresă era scrisă de mîna mamei mele. Era prima oară cînd îi vedeam scrisul de cînd mă aflam în Iran. Moody s-a așezat lîngă mine pe podea și s-a uitat peste umărul meu în timp ce citeam scrisoarea. Era concepută astfel :

„Dragă Betty, dragă Mahtob,

Ne-am făcut multe griji pentru voi. Chiar înainte să plecați am visat că se va întîmpla ceva, c-o să vă ducă și n-o să vă mai lase acasă. Nu ți-am spus asta niciodată fiindcă n-am vrut să mă amestec. Dar acum am avut din nou un vis în care Mahtob își pierduse un picior în explozia unei bombe. Dacă vreuneia dintre voi i se va întîmpla ceva să se simtă mereu vinovat. Totul e numai din vina lui."

Moody mi-a smuls scrisoarea din mînă.

— E o tîmpenie nemaipomenită ! a țipat el. N-am să mai permit să primești nici o scrisoare de la ei sau să mai vorbești vreodată cu ei !

În zilele următoare a avut grijă să ne însoțească la cumpărături, ceea ce mă făcea să tremur de frică ori de cîte ori treceam pe lîngă prăvălia lui Hamid.

Pînă acum Moody părea să fi uitat că mai exista și o altă lume în afara Iranului, iar iresponsabilitatea lui începuse să se răsfrîngă și în cealaltă jumătate de lume.

Înainte de a părăsi Statele Unite, Moody cheltuise banii ca un nebun. Fără ca eu să știu, el cumpărase atunci, pe cărți de credit, cadouri pentru rudele sale în valoare de 4 000 $. Semnaserăm un contract de închiriere a unei case în Detroit, dar acum nu mai era nimeni acolo ca să plătească proprietarului chiria lunară de 600 $. Nimeni nu ne plătea datoriile. Eram restanțieri chiar și la Secția Financiară.

Mai aveam încă economii pe care le strînsesem în decursul anilor, cînd Moody mai avea încă acel post ren-

tabil, de medic practician. Înainte de a pleca în Iran, Moody scosese în secret sume mari de bani de pe contul nostru de la bancă, dar nu voise să lichideze toată averea noastră, căci mi-ar fi atras atenţia asupra planurilor sale. Aveam o casă mobilată cu mobilă scumpă şi două maşini. Casa de închiriat din Corpus Christi ne aparţinea şi ea. Depuseserăm cu dobînzi mari cîteva zeci de mii de dolari şi Moody se hotărîse ca tot capitalul nostru să-l transfere în Iran.

Nu ştia nimic despre faptul că eu mă adresasem Ministerului de Externe cu contraindicaţii, iar el nu întreprindea nimic ca să-şi achite obligaţiile de plată în America. Înainte de toate nu mai voia ca vreun bănuţ din banii *lui* să revină pe mai departe visteriei publice americane.

— Niciodată n-am să mai plătesc nici măcar un bănuţ impozit în Statele Unite, se lăuda el. Am terminat cu asta. De la mine nu vor mai primi nici un şfanţ!

Cu toate astea, Moody ştia că dacă datoriile nu erau plătite la timp, creditorii ne puteau da în judecată ca să-şi ceară înapoi banii, plus dobînda şi taxele de întîrziere. Cu fiecare zi care trecea, averea noastră se micşora.

— Părinţii tăi trebuie să vîndă totul şi să ne trimită banii! bombănea Moody, ca şi cînd necazurile financiare mi se datorau mie, iar părinţii mei ar fi fost obligaţi să le rezolve.

Neputinţa de a acţiona era ceva tipic pentru Moody şi, cu fiecare zi ce trecea, reîntoarcerea noastră în Statele Unite era mai puţin plauzibilă. Îşi încurcase viaţa — şi la fel pe a noastră — în aşa hal încît nu mai exista nici o cale de a o repara.

Întors acasă, în Statele Unite, ar fi fost asaltat de creditori şi — asta o ştia de-acum — eu aş fi divorţat de el.

Pe lîngă toate astea, aici în Iran calificarea lui medicală nu avusese nici o valoare. Povara care-l apăsa devenise insuportabilă şi se manifesta printr-o enervare crescîndă faţă de cei din jurul lui. Mahtob şi cu mine ne îndepărtam din ce în ce mai mult de el, evitînd, pe cît posibil, pînă şi cel mai mic contact. Citeam în ochii tulburi ai lui Moody un mare pericol.

Muncitorii au început să repare canalizarea aflată în vecinătate. Două zile în şir n-am avut nici un strop de apă, aşa că strînsesem un morman de vase murdare. Cel mai rău era că nu mai aveam nici o posibilitate să gătesc curat. Auzindu-mi plîngerea, Mammal ne-a promis să ne invite la restaurant în seara următoare. Fiindă familia lui Moody nu ieşea aproape niciodată la restaurant, acest lucru era pentru noi un eveniment deosebit. În după-amiaza următoare, în loc să pregătim cina, eu şi Mahtob am încercat — cum am putut mai bine în aceste împrejurări — să ne aranjăm.

Eram gata cînd Mammal s-a întors de la serviciu, dar el era obosit şi prost-dispus.

— Nu mergem la restaurant, a bombănit el.

Invitaţia fusese doar un taraf.

Mahtob şi cu mine am fost amîndouă dezamăgite. Aveam şi aşa mult prea puţine lucruri care să ne înseninеze viaţa.

— Am putea lua un taxi şi să ieşim doar noi, i-am propus lui Moody, pe cînd el, Mahtob şi cu mine, ne aflam împreună în hol.

— Nu ieşim, mi-a replicat el.

— Te rog!

— Nu. Locuim în casa lor şi nu putem merge fără el. Dacă nu vor să iasă, gătesti tu ceva.

Într-o clipă de deznădejde mi-am uitat prudenţa. Nu m-am mai gîndit la situaţia mea lipsită de orice apărare şi, dînd drumul supărării pe care o acumulasem în mine, am izbucnit:

— Am hotărît ieri că astăzi vom ieşi undeva să mîncăm. Şi acum Mammal nu mai are nici un chef.

Mammal mi se părea principalul vinovat pentru nefericirea mea. El fusese primul care ne invitase în Iran. Îi mai vedeam şi acum zîmbetul afectat de pe chip cînd m-a asigurat, atunci în Detroit, că familia lui n-ar permite niciodată ca Moody să mă reţină în Iran, contra voinţei mele.

M-am ridicat, l-am privit de sus pe Moody şi i-am azvîrlit în faţă:

— E un mincinos! E un mincinos ordinar!

Moody a sărit în picioare și figura i s-a schimonosit într-un rînjet de mînie turbată :

— Îi spui lui Mammal mincinos ? a răcnit el.

— Da, spun că e un mincinos, am strigat eu. Și tu ești la fel. Amîndoi spuneți tot felul de lucruri...

Izbucnirea mea de furie a fost întreruptă de pumnul strîns al lui Moody care m-a atins chiar în tîmpla dreaptă. M-am clătinat și un moment am fost prea uimită ca să simt durerea. Am observat că Mammal și Nasserine intraseră în cameră ca să vadă care era cauza scandalului, am auzit țipetele disperate ale lui Mahtob și înjurăturile mînioase ale lui Moody. Holul se învîrtea în fața ochilor mei.

Împleticindu-mă, m-am repezit spre dormitor, sperînd să găsesc acolo un loc de refugiu unde să mă închid pînă cînd lui Moody îi va trece furia. Mahtob m-a urmat urlînd. Am ajuns la ușa dormitorului cu Mahtob în urma mea, dar Moody se afla chiar în spatele nostru. Cînd Mahtob a vrut să se strecoare între noi, Moody a dat-o la o parte cu brutalitate. Trupușorul ei firav s-a lovit puternic de perete și ea a început să strige de durere. Cînd am vrut să mă aplec spre ea, Moody m-a tîrît spre pat.

— Ajutor ! am strigat. Mammal, ajută-mă !

Moody mă trăgea cu mîna stîngă de păr, iar cu pumnul celălalt mă lovea continuu în tîmplă.

Mahtob a vrut să-mi vină în ajutor, dar Moody a împins-o din nou.

Luptam împotriva strînsorii lui, dar era prea puternic față de mine. M-a pălmuit de cîteva ori peste față.

— Te omor ! răcnea el.

L-am lovit și, eliberîndu-mă parțial din strînsoarea lui, am încercat să mă trag înapoi, dar el m-a lovit atît de tare în spate încît am simțit dureri paralizante în jos, pe șira spinării.

Cum Mahtob zăcea scîncind într-un colț, iar eu eram la cheremul lui, a început să acționeze conștient. Înjurînd tot timpul și strigînd fără întrerupere „am să te omor, am să te omor", m-a lovit peste brațe, m-a tras de păr, m-a pălmuit peste față.

— Ajutor, am strigat eu de mai multe ori, vă rog, să mă ajute cineva !

Dar nici Mammal, nici Nasserine n-au încercat să intervină. Și nici Reza sau Essey care, cu siguranță, auziseră totul.

Nu știu cîtă vreme m-a mai snopit încă în bătaie. Așteptam să mă prăbușesc inconștientă, așteptam moartea pe care mi-o promitea.

Treptat, a slăbit tăria loviturilor. S-a întrerupt o clipă ca să tragă aer în piept, dar mă ținea încă strîns apăsată în pat. Undeva, în spatele meu, Mahtob plîngea isteric.

— *Dahijon*, zise o voce calmă din ușă. *Dahijon !*

Era Mammal. În sfîrșit.

Moody a ridicat capul, părea să-și revină treptat în fire.

— *Dahijon*, a repetat Mammal Apoi cu blîndețe l-a luat pe Moody de lîngă mine și l-a dus afară în hol. Mahtob a alergat la mine și și-a ascuns capul în poala mea. Împărtășeam aceeași durere, nu numai trauma corporală ci și adînca suferință lăuntrică. Plîngeam și respiram adînc, dar cîteva momente nici una din noi n-a fost în stare să rostească vreun cuvînt.

Îmi simțeam corpul ca o rană imensă. De la loviturile lui Moody aveam în cap două cucuie atît de mari încît mă temeam să nu fiu rănită mai serios.

După cîteva minute, Nasserine a intrat în cameră în vîrful picioarelor — un exemplu de femeie iraniană-model, supusă, ținîndu-și strîns cu mîna stîngă *chador*-ul în jurul capului. Mahtob și cu mine mai suspinam încă. Nasserine s-a așezat pe pat și m-a luat de umeri.

— Nu-ți face griji, totul e în ordine.

— Totul e în ordine ? am întrebat eu neîncrezătoare. E în ordine ca el să mă lovească așa ? Ce poate fi în ordine cînd spune că o să mă omoare ?

— N-o să te omoare, zise Nasserine.

— A spus-o însă. De ce nu m-ai ajutat ? De ce n-ai făcut ceva ?

— Noi nu ne putem amesteca, m-a lămurit ea. Nu puteam întreprinde nimic împotriva voinței lui *Dahijon*.

Nasserine a încercat astfel, atît cît a putut, să mă consoleze, să mă învețe regulile acestei lumi îngrozitoare.

Mahtob asculta cu atenție cuvintele ei și, cînd i-am văzut ochii de copil plini de lacrimi, căutînd să înțeleagă totul, un gînd îngrozitor mi-a trecut prin minte, un gînd care a făcut să-mi treacă din nou fiori pe șira spinării mele torturate.

Ce s-ar întîmpla dacă într-adevăr m-ar omorî ? Ce s-ar alege de Mahtob ? Ar omorî-o și pe ea ? Ea era prea mică și destul de supusă ca să învețe să accepte această nebunie ca pe ceva normal. Va deveni oare într-o zi o femeie ca Nasserine sau Essey, care să-și ascundă frumusețea, mintea și sufletul sub vălul unui *chador* ? Ar mărita-o Moody cu vreun văr care s-o snopească în bătaie, s-o lase gravidă și să aibă copii malformați cu ochi goi de orice expresie.

— Noi nu ne puteam împotrivi voinței lui *Dahijon* a repetat Nasserine. Dar acum totul e în ordine. Toți bărbații sînt așa.

— Nu, i-am răspus tăios. Nu toți bărbații sînt așa.

— Ba da, m-a asigurat ea cu gravitate. Mammal face la fel cu mine. Reza face la fel cu Essey. Toți bărbații sînt așa.

Doamne, m-am gîndit. La ce trebuie să ne așteptăm în continuare ?

7

Am șchiopătat zile în șir și nu mă simțeam în stare să fac nici cel mai scurt drum pînă la piață. În afară de asta, nici nu voiam să fiu văzută. Chiar de sub *rusarî* se iveau numeroase vînătăi care mă stînjeneau.

Mahtob s-a îndepărtat și mai mult de tatăl ei. În fiecare noapte plîngea în somn.

Zilele treceau pline de încordare, Moody rămînea posac și poruncitor. Mahtob și cu mine trăiam într-o continuă teamă, starea de neajutorare și disperare în care ne aflam era tot mai greu de suportat. Loviturile lui brutale

ne-au făcut să vedem limpede care erau riscurile ce ne stăteau în față. Rănile mele adevereau faptul că Moody era destul de nebun ca să mă omoare — să ne omoare — dacă ceva i-ar dezlănțui mînia. Ca să-mi urmez planurile mele destul de vagi pentru a-mi obține libertatea însemna să-mi periclitez tot mai acut siguranța. Viața noastră era la cheremul lui Moody.

De fiecare dată cînd era necesar să mă ocup de el, să vorbesc cu el, să-l privesc sau să mă gîndesc la el, hotărîrea mea rămînea neclintită. Îl cunoșteam prea bine pe acest om. Ani întregi urmărisem cum umbrele nebuniei coborau asupra lui. N-am încercat să-mi permit luxul de a spune „știiusem deja acest lucru", căci n-aș fi făcut decît să mă autocompătimesc, deși era inevitabil să nu regret trecutul. Dacă măcar aș fi dat ascultare temerilor mele mai vechi înainte de a fi urcat în avionul de Teheran ! Cînd mă gîndeam la asta — ceea ce se întîmpla des — aveam și mai mult sentimentul că sînt prinsă într-o cursă.

Puteam să trec în revistă motivele pentru care venisem aici — de ordin financiar, juridic, sufletesc sau chiar medical. Dar toate convergeau spre un singur sens : eu o adusesem pe Mahtob în Iran într-o ultimă încercare disperată de a-i asigura libertatea și acum suportam ironia sorții.

Puteam să mă supun felului de viață din Iran ca s-o apăr pe Mahtob de pericol ? Cu greu. Îmi era indiferent cît de îndatoritor și împăciuitor era Moody din cînd în cînd. Știam însă că crizele lui de nebunie vor reapare periodic și inevitabil. Ca să salvez viața lui Mahtob trebuia să risc totul, deși de curînd mi se demonstrase cît de grav era acest risc.

Departe de a-mi înfrînge voința, mînia lui Moody nu făcuse decît să mi-o întărească și mai mult. Contrar simplității problemelor mele zilnice, fiecare gînd și fiecare faptă erau îndreptate într-un singur scop.

Mahtob mă susținea în hotărîrea mea.

— Știu cum putem să ajungem în America, îmi spuse ea. Cînd tata doarme, ieșim pe furiș, mergem la aeroport și ne urcăm într-un avion.

Într-o zi, pe cînd ne aflam în baie, ea mi-a explicat pe un ton grav și rugător cum să plecăm de la tatăl ei și să ajungem în America.

Cît de simplă părea viața la cinci ani. Și cît era de complicată.

Rugăciunile noastre se intensificau. Deși mulți ani nu frecventasem cu regularitate biserica, îmi păstrasem destul de puternic credința în Dumnezeu. Nu puteam înțelege de ce ne dăduse această povară, dar știam că fără ajutorul lui n-o vom ridica de pe umeri.

Hamid, proprietarul magazinului de confecții bărbătești, ne-a ajutat întrucîtva. După ce am intrat prima oară după bătaie în magazinul lui, m-a întrebat :

— Ce s-a întîmplat cu dumneavoastră ?

I-am povestit.

— Trebuie să fie nebun, a spus el încet și gînditor. Unde locuiți ? Aș putea trimite pe cineva acolo ca să vorbească cu el.

Era o alternativă care merita să fie luată în seamă, dar, gîndindu-ne mai bine, ne-am dat seama amîndoi foarte clar că Moody ar afla astfel de faptul că-mi făcusem prieteni pe ascuns.

După ce mi-am revenit și ieșeam mai des, foloseam orice prilej ca să trec pe la Hamid și să-i telefonez lui Helen la Ambasadă sau să discut amănunțit situația cu prietenul pe care mi-l descoperisem de curînd.

Hamid era un fost ofițer din armata șahului, care acum trebuia să se ascundă cu grijă.

— Poporul iranian a dorit revoluția, mi-a explicat el pe un ton calm, dar nu asta — și el mi-a arătat un grup de iranieni triști care treceau tăcuți pe stradă. Nu asta e ceea ce am vrut noi.

Și Hamid căuta pentru el și pentru familia lui un mijloc de a fugi din Iran. Dar înainte de asta erau multe lucruri mărunte de rezolvat. Trebuia să-și vîndă prăvălia familiei, să obțină o avere lichidă, să-și ia măsurile necesare de siguranță. Era hotărît să fugă înainte ca trecutul să-l prindă din urmă.

— Am mulți prieteni influenți în SUA, mi-a spus el. Fac și ei tot ce pot pentru mine.

Familia și prietenii mei din America, făceau și ei ce puteau pentru mine, i-am spus eu. Dar se părea că pe căi oficiale se putea obține doar foarte puțin.

Posibilitatea de a folosi telefonul lui Hamid era pentru mine un ajutor considerabil. Deși informațiile pe care le obțineam — sau nu — prin Ambasadă erau demoralizante, acesta era totuși singurul contact cu țara mea. Prietenia cu Hamid avea și alt scop. Era primul care îmi arăta că existau mulți iranieni care știau încă să aprecieze stilul de viață occidental și cărora li se făcea părul măciucă cînd auzeau blestemele proferate de regimul actual împotriva Americii.

Pe măsură ce timpul trecea, mi-am dat foarte bine seama că Moody nu era potentatul atotputernic, așa cum se vedea el în imaginația lui. Abia dacă progresa în obținerea licenței de a-și putea exercita în Iran dreptul de medic. În cele mai multe cazuri formația lui americană îi conferea un anumit prestigiu, dar în birourile guvernamentale ale Ayatollahului îl făcea să întîmpine greutăți.

Și nici pe scara complicată a ierarhiei familiale Moody nu se afla pe treapta cea mai de sus. Trebuia să asculte de rudele sale mai în vîrstă, la fel cum făceau și cei mai tineri decît el. Întrucît nu se putea sustrage de la obligațiile sale de familie, acest lucru a început să lucreze în favoarea mea. Rudele sale îl întrebau despre mine și Mahtob. În primele două săptămîni petrecute în țară își prezentase peste tot familia. Unele rude voiau să ne revadă și Moody știa că nu ne va putea ascunde veșnic.

În silă, Moody a trebuit să primească invitația la cină a lui *Aga* („domnul") Hakim, omul căruia el îi datora un respect deosebit.

Erau veri de gradul întîi și împărțeau împreună moștenirea complexului și complicatului arbore de familie. De exemplu, fiul surorii lui *Aga* Hakim era căsătorit cu sora lui Essey, iar fiica surorii sale era căsătorită cu fratele lui Essey. Zia Hakim, pe care îl cunoscusem la aeroport, era nepotul lui *Aga* Hakim — de primul, al doilea, sau al treilea grad. Și *Khanum* („doamna") Hakim, soția lui, era și ea verișoara lui Moody. Lanțul continua așa, la nesfîrșit.

Toate aceste legături de rudenie pretindeau respect, dar, inițial, puternica influență a lui *Aga* Hakim asupra lui Moody consta în statutul lui de „persoană cu turban" (preot), conducătorul *masjed*-ei de la Niavaran, aflată lîngă palatul șahului. În afară de asta, el preda și la Institutul Teologic din Teheran. Era un apreciat autor de cărți islamice și tradusese din arabă în farsi numeroase opere didactice ale lui Tagatie Hakim, bunicul lui și al lui Moody. În timpul revoluției condusese cu succes ocuparea palatului șahului, faptă datorită căreia îi apăruse fotografia în *Newsweek*. Și *Khanum* Hakim era supranumită cu mîndrie, *Bebe Hajji* „femeia care a fost la Mecca".

Moody nu putea să refuze invitația lui *Aga* Hakim.

— Trebuie să porți *chador*-ul negru, mi-a spus el. Fără el nu poți intra în casa lor.

Casa lor din Niavaran, un elegant cartier din nordul Teheranului, era modernă și spațioasă, dar nu avea aproape nici o mobilă. Mă bucuram de această ieșire, dar disprețuiam prescripțiile vestimentare și așteptam o seară plictisitoare în prezența încă unui „bărbat cu turban".

Aga Hakim era slab, cu cîțiva centimetri mai înalt decît Moody ; avea o barbă deasă, spicată cu fire albe și un surîs continuu, care te cucerea. Era îmbrăcat în negru din cap pînă-n picioare, chiar și turbanul îi era negru — amănunt important, căci majoritatea preoților purtau unul alb. Turbanul negru al lui *Aga* Hakim indica că purtătorul lui era un urmaș direct al lui Mahomed.

Spre surprinderea mea, nu era atît de sfînt încît să nu mă privească în ochi atunci cînd îmi vorbea.

— Tu de ce porți *chador*? m-a întrebat el cu ajutorul traducerii făcute de Moody.

— Mă gîndeam că așa se cade.

Moody se rușina probabil de observațiile pe care le făcea *Aga* Hakim, dar le traduse totuși.

— *Chador*-ul este pentru tine un lucru neobișnuit. *Chador*-ul nu este islamic, ci persan. În casa mea nu trebuie să porți *chador*.

Îmi plăcea de el.

Aga Hakim s-a interesat de familia mea din America ; era primul iranian care o făcea. I-am spus că tatăl meu

este grav bolnav de cancer și că-mi făceam griji pentru el, pentru mama și pentru fiii mei.

El m-a aprobat compătimitor. Înțelegea importanța legăturilor de familie.

* * *

Moody îi rezervase ceva lui Mahtob și i-a prezentat acest lucru în felul său brutal, caracteristic. Așa că, fără s-o pregătească în nici un fel, i-a spus într-o dimineață :

— Mahtob, azi ai să mergi la școală.

Mahtob și cu mine am izbucnit în plîns, căci înainte de toate ne temeam cel mai mult de ceea ce ar fi putut să ne despartă chiar și o clipă.

— N-o sili ! l-am implorat eu.

Moody a rămas însă de neclintit. Argumenta că Mahtob trebuia să se adapteze, iar școala era primul pas necesar. Învățase pînă acum destule cuvinte în farsi ca să se poată înțelege cu alți copii. Era timpul să înceapă școala.

Moody nu avusese răbdare să aștepte un loc la școala particulară pregătitoare, pe care o vizitaserăm. Nepoata lui, Ferri, care era profesoară, o înscrisese pe Mahtob în clasa pregătitoare a unei școli de stat. Era greu să găsești un loc într-o școală pregătitoare a unei școli de stat, spunea Moody, dar, datorită lui Ferri, reușise.

— Te rog, lasă-mă să merg cu voi, am spus eu și el a fost de acord cu acest lucru.

Înfruntînd vîntul de toamnă care bătea dinspre munții aflați în nordul Teheranului, înfășurate gros, am alergat de la casa lui Mammal cîteva blocuri mai departe, spre strada Shariati, strada principală, unde Moody a oprit un taxi oranj. Ne-am urcat alături de încă o jumătate de duzină de iranieni și am gonit spre țina noastră, aflată la circa zece minute depărtare.

Madrasay Zainab era o clădire plană de ciment, vopsită într-un verde închis, care, pe dinafară, arăta ca o fortăreață. Fete de vîrste diferite, toate îmbrăcate în negru sau în gri închis, cu capul și fața acoperite de *rusari* intrau tăcute. Șovăind, eu și Mahtob l-am urmat pe Moody într-un hol întunecat. O femeie paznic a venit grăbită în clipa în care a intrat el. Era o școală exclusiv de fete. Femeia paznic a bătut repede la ușa secretariatu-

lui, a crăpat ușa avertizîndu-le pe femeile dinauntru că va intra un bărbat.

În timp ce Moody discuta cu directoarea școlii care își ținea *chador*-ul strîns lipit de față, eu și Mahtob am rămas înfricoșate în secretariat.

Tot timpul cît Moody a vorbit, ea a rămas cu ochii în podea, aruncîndu-mi doar din cînd în cînd o privire, fără să se uite însă niciodată la bărbatul cu care vorbea. După cîteva minute, Moody s-a întors spre mine și a mîrîit :

— Directoarea spune că soția mea nu arată prea fericită. Ochii lui mi-au poruncit să fiu cooperativă, dar încă o dată — și mai ales cînd era vorba de Mahtob — am găsit puterea să mă împotrivesc.

— Mi-e nu-mi place școala asta, i-am spus, vreau să văd clasa în care va fi ea.

Moody a continuat să discute cu directoarea.

— *Khanum* Shahin — ea este directoarea — ți-o va arăta, mi-a spus el. Asta e o școală de fete ; bărbații nu au voie să intre.

Khanum Shahin era o femeie tînără, între douăzeci și treizeci de ani, cu o înfățișare atractivă sub *chador* și ochii ei au înfruntat privirea mea dușmănoasă cu sinceră prietenie. Era una din puținele iraniene cu ochelari pe care le văzusem pînă acum. Ne-am înțeles, pe cît am putut de bine, prin gesturi și cîteva cuvinte simple în farsi.

Am fost îngrozită atît de felul în care era amenajată școala cît și de activitățile care se desfășurau acolo. Am trecut în grabă prin holuri murdare, pe lîngă un portret uriaș al Ayatollahului mînios și pe lîngă numeroase afișe care glorificau războiul. O poză preferată părea să fie cea a soldatului curajos și mîndru de arma pe care o are lîngă el și de bandajul însîngerat care îi înfășoară fruntea.

Elevele stăteau înghesuite în bănci lungi și, deși înțelegeam foarte puțin farsi, puteam să-mi dau seama foarte ușor care era metoda de predare : exclusiv învățarea pe de rost — învățătoarea spunea o propoziție pe care copiii o repetau apoi toți în cor.

Credeam că văzusem deja cele mai proaste condiții igienice pe care le oferea Iranul pînă în momentul în care am aruncat o privire în WC-ul școlii, singurul pentru cinci sute de eleve. Acesta era o cabină mică, prevăzută

cu o fereastră înaltă, deschisă, prin care putea pătrunde vîntul, ploaia, zăpada, mușteleș și țînțarii. Closetul propriu-zis era numai o gaură în podea, care, după cum se părea, numai cu totul întîmplător era nimerită. În locul hîrtiei igienice era un furtun din care țîșnea apă rece ca gheața.

După ce ne-am întors la secretariat, i-am spus lui Moody :

— Nu plec de aici pînă nu vezi și tu școala asta. Nu-mi pot închipui că vrei să-ți dai fata la o astfel de școală !

Moody a întrebat dacă ar avea voie să viziteze școala.

— Nu, a răspuns *Khanum* Shahin în farsi. Nici un bărbat nu are voie să intre în școală.

Vocea mea a devenit tare și stridentă, era vocea unei mame furioase.

— Nu plecăm de aici înainte de a vedea și tu școala, am repetat.

În cele din urmă directoarea a cedat. A trimis înainte o paznică să avertizeze profesoara și elevele că un bărbat va intra în împărăția interzisă.

Apoi l-a condus pe Moody prin școală, în timp ce eu și Mahtob așteptam în secretariat.

— Ai dreptate, a confirmat Moody, cînd s-a întors. Nici mie nu-mi place. E îngrozitoare. Dar toate școlile sînt aici la fel, așa că va merge la această școală. E mai bună decît școala la care am fost eu.

În taxi, în timp ce ne întorceam acasă, Mahtob l-a implorat pe taică-său să n-o trimită la școală, dar el a rămas neînduplecat.

Mahtob a ascultat în tăcere, deprimată. Ochii îi erau plini de lacrimi. A răsuflat însă ușurată cînd Moody a spus :

— Astăzi, n-o mai pot primi. Va începe mîine.

Întreaga după-amiază a plîns la pieptul meu.

— Doamne, Dumnezeule, te rog, fă ceva să nu mai fiu nevoită să merg la școală, se ruga ea în baie.

Ascultînd cum se ruga copilul meu, mi-a venit o idee, poate întîmplător, poate era o inspirație. Mi-am amintit ceea ce învățasem chiar la început despre rugăciuni și i-am explicat acest lucru și lui Mahtob. I-am spus :

— Știi că Dumnezeu îți va asculta rugăciunea, dar, uneori, el îndeplinește rugăciunile noastre altfel decît îi cerem noi. Poate că trebuie să te duci la școală ; poate că Dumnezu tocmai asta vrea. Poate iese ceva bun din faptul că trebuie să mergi la școală.

Mahtob a rămas neconsolată, dar un calm desăvîrșit a pus stăpînire pe mine. Poate, într-adevăr, va ieși ceva bun din faptul că Mahtob se va duce la școală. Atît Mahtob cît și eu disprețuiam în continuare școala pe care urma s-o frecventeze. Dar am realizat faptul că școala pregătitoare îi va da lui Mahtob o preocupare timp de șase zile pe săptămînă, de dimineața de la opt, pînă la prînz. În fiecare zi, cu excepția zilei de vineri, vom avea un motiv să plecăm de acasă și cine putea să prevadă ce va ieși de aici ?

În dimineața următoare toți trei ne-am trezit devreme ; și numai acest simplu fapt îmi dădea un motiv de optimism în plus. Între timp, Moody și-a adăugat la statutul său de *Dahijon*, rolul de conducător spiritual în casă. Se scula cu mult înainte de răsăritul soarelui ca să fie sigur că toți (în afară de mine și de Mahtob) participau la rugăciune.

Era doar ceva teoretic, căci Mammal și Nasserine erau foarte evlavioși amîndoi. Dar Moody și-a extins autoritatea și asupra locatarilor de jos, Reza și Essey, puțin mai delăsători în privința asta. În mod deosebit, cel mai neplăcut era pentru Reza deoarece îl aștepta apoi o lungă zi de muncă, pe cînd Moody se cocoța din nou în pat.

Epuizat din cauza rugăciunilor, Moody își luase obiceiul să doarmă pînă la zece-unsprezece dimineața. Era limpede deci că se va sătura repede de noul orar al lui Mahtob. Poate că-mi va permite curînd s-o duc eu însămi la școală și îmi dădeam seama că asta îmi va da mai multă libertate.

În ciuda acestei speranțe, în dimineața asta atmosfera era încordată. Mahtob nu scotea o vorbă în timp ce o pregăteam pentru școală, îmbrăcînd-o cu același fel de *rusari* pe care îl aveau și celelalte fete. N-a scos nici un cuvînt pînă cînd, odată ajunsese la secretariatul școlii, o învățătoare-ajutor i-a întins mîna ca s-o conducă în clasă, departe de mine. Mahtob a scos un țipăt și lacrimile care-i

umpleau ochii au început să-i curgă șiroaie pe obraji. S-a agățat cu încăpățînare de tivul *manto*-ului meu.

Privirea mea a întîlnit-o pe a lui Moody și n-am văzut în ea nici un fel de milă, ci doar amenințare.

— Mahtob trebuie să te duci, i-am spus străduindu-mă să-mi păstrez calmul. Totul va fi bine, vom veni să te luăm. Nu-ți face nici o grijă.

Ajutoarea de învățătoare a luat-o cu ușurelul pe Mahtob de lîngă noi. Fiica noastră a încercat să fie curajoasă, dar cînd eu și Moody ne-am întors ca să plecăm, am auzit-o începînd din nou să plîngă, îndurerată de despărțire. Mi se sfîșia inima, îmi dădeam seama că în acest moment nu puteam risca să mă împotrivesc acestui om nebun care mă ținea strîns de braț și mă împingea spre ieșire.

Ne-am întors acasă tăcuți cu un taxi oranj. Aici Nasserine ne aștepta cu o veste.

— Au dat telefon de la școală, a spus ea. Mahtob le face mari necazuri. Trebuie s-o luați de acolo.

— Asta-i numai vina ta ! a țipat Moody. Tu ai făcut-o așa. Nu mai e un copil normal. Ești prea posesivă.

Am ascultat tăcută reproșurile lui deoarece nu voiam să risc înutil mai mult decît era necesar. Era vina mea ? Aș fi vrut să strig cît aș fi putut de tare :

— Tu ești cel care i-ai dat toată viața peste cap !

Dar m-am oprit, întrucît știam bine că avea în parte dreptate. Eu eram aceea care o corcolisem pe Mahtob foarte mult. Mie îmi era frică să n-o scap din ochi întrucît mă temeam că Moody și familia lui ar putea pune la cale cine știe ce înșelătorie care s-o îndepărteze de mine. Era oare vina mea ? Dacă exista o situație care să ceară o mamă mai mult decît grijulie, atunci, tocmai aceasta era situația de față.

Moody a ieșit singur val-vîrtej din casă și a apărut puțin mai tîrziu tîrînd după el o Mahtob supusă.

— Mîine ai să mergi din nou la școală ! i-a poruncit el. Ai să rămîi singură acolo. Și vai de tine dacă plîngi !

În acea după-amiază și seară am vorbit cu Mahtob între patru ochi ori de cîte ori am avut ocazia.

— Trebuie să faci acest lucru, am sfătuit-o. Fii tare. Poartă-te ca o fetiță mare. Știi bine că Dumnezu va fi cu tine.

— M-am rugat ca Dumnezeu să găsească o cale ca să nu mai fiu nevoită să merg la școală, a plîns Mahtob. El însă nu mi-a auzit rugăciunea.

— Poate totuși a auzit-o, am încurajat-o eu. Poate există un motiv pentru care trebuie să mergi la școală. Să nu te gîndești că ești vreodată singură. Dumnezeu e mereu lîngă tine. El va avea grijă de tine. Să nu uiți asta. Cînd ești singură, cînd ți-e frică, cînd nu știi ce se întîmplă, trebuie pur și simplu să te rogi. Nu lua în seamă ce spun alții, roagă-te pur și simplu. Și totul va fi bine.

Cu toate sfaturile mele, Mahtob s-a trezit a doua zi plîngînd înspăimîntată. Mă durea inima în timp ce Moody a îmbrăcat-o brutal și a luat-o la școală. Mie mi-a interzis să mai merg cu ei. Ecoul țipetelor ei pline de spaimă a mai răsunat în inima mea încă multă vreme după ce ea plecase.

Mă învîrteam nervoasă încoace și-ncolo, cu inima îndurerată și încercînd să-mi înghit nodul din gît în timp ce așteptam întoarcerea lui Moody.

În momentul în care s-a întors singur, Essey l-a oprit jos pe trepte ca să-i spună că s-a telefonat din nou de la școală, fiindcă trebuia s-o ia acasă pe Mahtob. Nu voia să participe deloc la lecții. Țipetele ei deranjau toată școala.

— Mă duc s-o aduc, mi-a spus el furios. Am să-i trag o bătaie încît data viitoare o să rămînă acolo.

— Te rog, nu-i face nimic, am strigat după el în timp ce ieșea ca o furtună din casă. Te rog, am să vorbesc eu cu ea.

N-a bătut-o. Cînd s-a întors, și-a revărsat nervii mai mult asupra mea decît asupra lui Mahtob, căci directoarea îi ceruse un lucru cu care el nu era de acord.

— Ele vor ca tu să te duci cu ea la școală, mi-a spus el, și să rămîi la secretariat în timp ce ea se află în clasă. Cel puțin cîteva zile. Numai așa sînt de acord s-o mai primească.

Lucrurile încep să se miște ! mi-am spus. Eram necăjită și tristă că el o constrîngea pe Mahtob să meargă la o școală iraniană, dar pe neașteptate pentru mine se ivise astfel prilejul de a putea ieși regulat din casă.

Moody era nemulțumit de acest aranjament, dar nu vedea altă alternativă. Așa că a stabilit niște reguli foarte stricte :

— Vei rămîne în secretariat ; nu ai voie să te duci nicăieri pînă cînd nu vin eu să vă iau, a spus el. Nu vei folosi telefonul.

— Da, i-am promis, cu *taraf* în inimă.

În dimineața următoare am luat toți trei un taxi spre școală. Mahtob era încă înfricoșată, dar vizibil mai calmă decît în celelalte două dimineți anterioare.

— Mama ta va rămîne aici, i-a spus Moody și a arătat un scaun, pe hol, în fața secretariatului. Ea nu va pleca de aici cît timp tu vei fi în clasă.

Mahtob a aprobat și s-a îndepărtat, dusă în clasă de o învățătoare-ajutor. La jumătate drumului pe hol, s-a întors ca să se uite în urmă. Văzîndu-mă pe scaun, și-a continuat drumul.

— Tu rămîi aici, pînă mă întorc eu, a repetat Moody. Apoi a plecat.

Dimineața se scurgea greu. Nu-mi adusesem nimic de făcut ca să-mi treacă timpul. Holurile se goleau, elevele intrau în clase și curînd am auzit primul exercițiu de dimineață.

— *Maag barg Amrika* ! se auzea din fiecare clacă. *Maag barg Amrika ! Maag barg Amrika !*

Sloganul, implantat continuu în creierele supuse ale elevelor și în urechile inocentei mele fiice, exprima politica oficială a Republicii Islamice Iran... *Moarte Americii !*

După ce ritualul politic a luat sfîrșit, în holuri a răzbătut un zumzet ușor — elevele trecuseră la procedeul obișnuit de învățare pe de rost. În fiecare clasă, chiar și la elevele mai mari, profesoarele intonau o întrebare, iar elevele răspundeau în cor, rostind toate aceleași cuvinte. Nu exista nici o cale, nici un loc pentru o gîndire proprie sau pentru vreo întrebare, nici măcar pentru un sunet propriu. Tot așa se învățase și pe vremea cînd Moody fusese copil. Analizînd lucrurile mai atent, mi-am dat seama de ce atît de mulți iranieni erau dispuși să urmeze

o autoritate fără să crîcnească. Dimpotrivă, par să întîmpine greutăți deosebite cînd sînt obligați să ia singuri o hotărîre.

Datorită acestui gen de educație era firesc deci să ai locul tău într-o ierarhie, să dai comenzi severe subalternilor și să te supui orbește superiorilor. Acest sistem de educație școlară îl făcuse pe Moody să poată cere și să aștepte controlul total asupra familiei sale, iar pe Nasserine să se supună dominației bărbatului. Un asemenea sistem școlar putea determina o întreagă națiune să asculte, pînă la moarte, un Ayatollah, considerat drept conștiința și rațiunea țării. Dacă s-a ajuns aici, mă întrebam, ce i s-ar putea întîmpla unei fetițe de cinci ani?

După un timp, *Khanum* Shahin a ieșit pe hol și mi-a făcut semn să intru în secretariat. Am reacționat cu un gest iranian de refuz — ridicînd ușor capul, am scos un fel de țîțîit cu limba.

În clipa aceea uram orice iranian, în special pe femeile umile, în *chador*-urile lor. Dar directoarea, prietenoasă, a insistat, cu fermitate și hotărîre să mă cheme înăuntru.

Am intrat în birou. Cu ajutorul cîtorva gesturi, *Khanum* Shahin mi-a oferit un scaun comod și ceai. Am primit și, sorbindu-mi ceaiul, mă uitam cum munceau femeile acelea. În ciuda sloganurilor antiamericane dușmănoase, pe care trebuia să le predea elevelor, păreau totuși să mă privească cu simpatie. Am făcut, dar cu puțin succes, cîteva încercări de a conversa.

Ardeam de nerăbdare să folosesc telefonul, care se afla lîngă mine, și să telefonez la Ambasadă, dar nu îndrăzneam să le fac din prima zi o asemenea propunere îndrăzneață.

În micul birou se aflau trei mese de scris pentru cinci funcționari. Directoarea stătea într-un colț al camerei și părea să nu facă nimic. La celelalte mese de scris stăteau secretarele, care cu o mînă sortau niște acte, iar cu cealaltă își țineau *chador*-ul strîns la gît. Din cînd în cînd se ridica cîte una ca să apese pe butonul unei sonerii. Au fost și cîteva apeluri telefonice. Majoritatea timpului însă femeile și l-au petrecut flecărind și, deși nu înțelegeam ceea ce spuneau, era evident că nu făceau decît să bîrfească.

Pe la jumătate dimineții s-a auzit gălăgie pe hol. Pe ușa biroului s-a năpustit o învățătoare tîrînd după ea o elevă care își ținea rușinată capul în jos.

Învățătoarea a înșirat țipînd un lung pomelnic de învinuiri, folosind des cuvîntul *baad*, care în farsi înseamnă „prost", exact ca în engleză.

Khanum Shahin și celelalte funcționare din secretariat erau de acord cu învinuirile. Au copleșit-o pe fată într-un singur glas cu cuvinte umilitoare, făcînd-o să plîngă. În timp ce procedura educației mai dura, una din funcționare a dat un telefon. Cîteva minute mai tîrziu pe ușa biroului și-a făcut apariția o femeie cu o privire sălbatică, desigur mama fetei. Țipa și o țintuia cu un deget acuzator pe fiică-sa, vărsîndu-și astfel mînia pe un copil lipsit de apărare.

— *Baad! Baad!* urla mama, iar fata răspunse cu hohote jalnice de plîns.

Scena umilitoare a durat cîteva minute, pînă ce mama a smuls-o pe fiică-sa din încăpere, trăgînd-o de braț.

Khanum Shahin și celelalte femei au pus imediat capăt comportării lor furioase. Rînjeau și se felicitau pentru succesul misiunii lor care constase, evident, în a o face pe fată să-și dea seama, cît mai concret posibil, cît de *baad* era. Habar n-am ce făcuse, dar nu puteam să n-o compătimesc pe biata fată. Mă rugam ca Mahtob să nu devină vreodată victima vreunui astfel de spectacol.

Chiar dacă nu cu prea mult entuziasm, Mahtob a rezistat relativ bine în dimineața aceea, știind că eu mă aflam în apropiere.

La prînz, cînd orele pregătitoare s-au sfîrșit, Moody a venit să ne ducă acasă cu taxiul.

A doua zi dimineață, pe cînd stăteam din nou în secretariat, *Khanum* Shahin a adus o profesoară la mine.

— Mă numesc doamna Azahr, a spus femia. Vorbesc puțin englezește. Am să încerc să discut cu dumneavoastră.

S-a așezat lîngă mine și mi-a scrutat cu privirea figura neîncrezătoare.

— Ştim că nu ne agreaţi, a continuat ea, dar nu vrem să ne consideraţi drept un popor *baad*. Nu vă place şcoala.

— E murdară, i-am răspuns eu. Nu-mi place s-o ştiu pe Mahtob aici.

— Ne pare rău, a spus d-na Azahr. Cred că o socotiţi *baad* pentru că sînteţi străină în ţara noastră. Am face cu plăcere ceva pentru dumneavoastră.

Khanum Shahin se afla lîngă noi, ascultînd discuţia. Mă întrebam cît înţelege din ceea ce vorbeam. Ea spusese ceva în farsi, iar d-na Azahr traduse :

— Directoarea spune că femeile de aici ar vrea într-adevăr să înveţe englezeşte. Întreabă dacă le-aţi putea da în fiecare zi ore de engleză în timp ce o aşteptaţi pe Mahtob ? Iar ele v-ar putea învăţa farsi.

Aşadar, rugăciunile mele fuseseră ascultate. Ne puteam cunoaşte una pe alta.

— Da, am aprobat.

Am trecut la treabă. Femeile de la secretariat aveau puţin de lucru în birou, cu excepţia disciplinărilor şi înjosirilor ocozionale, de acea ne puteam petrece dimineţile dîndu-ne reciproc lecţii. Şi, în timp ce lucram cu ele, am început să le înţeleg pe aceste femei, cel puţin în parte. Chiar dacă lumi întregi ne despărţeau în privinţa obiceiurilor şi visurilor, erau şi ele tot femei care iubeau copiii şi voiau să-i îngrijească şi să-i ocrotească în singurul mod pe care îl ştiau. Sistemul educaţional în care erau angrenate le indica exact ce şi cum aveau de făcut, dar cu toate astea puteau fi percepute anumite izbucniri de individualitate. Comunicarea era dificilă, dar mi-am format impresia că existau mai mulţi iranieni care nu-şi mai făceau nici o iluzie în ceea ce priveşte starea în care se afla naţiunea lor.

În ce ne priveşte, personal, pe Mahtob şi pe mine se părea că noile noastre prietene ne plăceau cu adevărat. În fiecare dimineaţă o salutau foarte cordial pe Mahtob şi o luau mereu, cînd una cînd alta, în braţe, sărutînd-o. Khanum Shahin îi spunea mereu lui Mahtob cît de frumos „miroase", referindu-se la un parfum interzis, cu care Mahtob se dădea în fiecare dimineaţă. Aceste femei îşi arătau, cînd erau între ele, dispreţul pentru Moody care

îşi exercita cu fidelitate rolul său de paznic de închisoare, aducîndu-ne în continuare în fiecare dimineaţă şi luîndu-ne la prînz. Deşi îşi ascundeau cu grijă părerea pe care o aveau, îl antipatizau pentru purtarea lui de stăpîn faţă de soţie şi de fiică.

D-na Azahr trebuia să-şi predea lecţiile ş nu putea petrece prea mult timp cu noi, dar venea cît putea de des la secretariat.

Spre surprinderea mea, am aflat într-o zi că d-na Azahr ocupase ea însăşi mai demult postul de directoare la o altă şcoală. Dar asta fusese înainte de revoluţie. Sub noul regim, persoane competente ca ea, cu grade profesionale şi experienţă îndelungată fuseseră înlocuite cu cadre din administraţie, mai active pe plan politic. Aceşti noi conducători de şcoală erau în general mai tineri, mai prost pregătiţi profesional, dar cu mult zel religios, prioritar acum în noul regim.

Acestea au fost motivele pentru care a fost aleasă *Khanum* Shahin. Ea şi familia ei sînt foarte religioşi. Trebuie să provii dintr-o familie fanatică, lucru ce este verificat foarte exact. Altfel, în zadar îţi petreci timpul doar muncind.

Din punct de vedere politic, *Khanum* Shahin era evident anti-americană, dar în timpul convieţuirii noastre silite a început să mă agreeze, în ciuda naţionalităţii mele.

Într-o zi, după o convorbire în şoaptă cu Khanum Shahin, d-na Azahr mi-a spus :

— Am face într-adevăr cu plăcere ceva pentru dumnevoastră.

— Okay, i-am răspuns, riscînd pasul hotărîtor, lăsaţi-mă să folosesc telefonul.

D-na Azahr a vorbit cu Khanum Shahin. Directoarea a ridicat capul şi a ţîţîit cu limba. Nu. A şoptit cîteva cuvinte, pe care d-na Azahr le-a tradus :

— I-am promis soţului dumneavoastră că nu vă vom permite niciodată să părăsiţi şcoala sau să folosiţi telefonul.

Am realizat acum că şi aceste femei erau prinse într-o capcană la fel ca a mea, supuse legilor lumii bărbaţilor, dispreţuind-o, dar nevoite să fie ascultătoare.

M-am uitat în jurul meu prin cameră și le-am întîlnit privirea. N-am văzut altceva decît o profundă compătimire.

8

Era o după-amiază de toamnă neobișnuit de caldă și de însorită pentru acest anotimp, cînd Moody a cedat, destul de în silă, rugăminții lui Mahtob de a merge cu noi în parc. Trebuia să ne deplasăm doar cîteva blocuri mai departe, dar Moody a bodogănit ceva în legătură cu depărtarea.

— Nu puteam rămîne decît cîteva minute, ne-a spus el.

Știam. Avea multe de făcut: să citească ziarul, să asculte flecăreala de la radio, să tragă un pui de somn.

Am ajuns la leagănele și toboganul din fundul parcului și Mahtob a scos un țipăt fericit cînd a zărit o fetiță mică, blondă, care avea poate vreo patru ani și purta șort și bluză și exact același model de pantofi sport pe care Mahtob și-i luase cu ea din America.

O pereche care stătea alături de leagăn o urmărea. Mama era o femeie tînără, drăguță, ale cărei șuvițe blonde de păr ieșeau de sub *rusari*. Purta un trenci bej — în contrast cu mantourile iraniene — cu curea.

— E americancă, i-am spus eu lui Moody.

— Nu, a mîrîit el, vorbește nemțește.

Cînd Mahtob a alergat la tobogan ca să se joace cu fetița, eu m-am dus repede, în ciuda protestului lui Moody, la femeia din apropiere. Aceasta discuta cu un iranian, dar vorbea într-adevăr englezește. M-am prezentat, în timp ce Moody stătea supărat lîngă mine.

Se numea Judy. Soțul ei, născut în Iran, avea o firmă de construcții la New-York și rămăsese acolo, în timp ce Judy venise cu copiii în Iran, să-i viziteze pe bunici. Concediul lor de odihnă trecuse deja pe jumătate. Cît o invidiam pentru biletul ei de avion, pașaport și viza de ieșire!

Judy ne-a prezentat iranianului, cumnatul ei, Ali. De îndată ce Ali a aflat că Moody era medic, ne-a povestit că tocmai încerca să obțină o viză medicală pentru Statele

Unite, ca să-și trateze acolo o boală de inimă. Judy adăugă că în săptămîna următoare, zburînd la Frankfurt, va încerca să obțină de la Ambasada Americană de acolo o viză pentru el. Era interesată și de sfatul unui medic iraniano-american. Brusc, mîndru de statutul său, Moody a devenit foarte important și și-a transferat toată atenția de la mine asupra lui însuși.

Fetele au sărit de pe tobogan și s-au hotărît să se dea în leagăn. Judy și cu mine le-am urmat.

De îndată ce ne-am depărtat de Moody, astfel încît el să nu mă mai poată auzi, nu am mai pierdut nici o clipă și i-am șoptit:

— Sînt ținută aici prizonieră. Trebuie să mă ajuți. Vă rog, cînd mergeți la Ambasada Americană din Frankfurt, spuneți-le că sînt aici. Trebuie să întreprindă ceva să mă ajute.

Moody și Ali veneau încet în direcția noastră. Discutau în continuare. Judy mi-a prins privirea și ne-am îndepărtat puțin de bărbați.

— Nu-mi dă voie să vorbesc cu alți oameni, am continuat eu. Sînt ținută aici prizonieră și nu mai am nici un contact cu familia mea.

— Cum pot să vă ajut, a întrebat Judy.

M-am gîndit un moment.

— Să-l mai lăsăm puțin să vorbească despre meseria de medic, i-am sugerat eu. Discuția pe astfel de teme îl face să se simtă mîndru de sine însuși.

— E foarte bine atunci spuse Judy. Trebuie oricum să primim viza medicală pentru Ali. Să vedem dacă nu-l putem procupa pe soțul dumneavoastră cu asta.

Ne-am întors la bărbați.

— Poți să-i ajuți, l-am întrebat pe Moody.

— Da, o s-o fac cu plăcere.

Am văzut că Moody se simțea acum fericit în postura de medic, cum nu mai fusese de luni de zile.

— Vă voi scrie o scrisoare, a propus el. Știu cui trebuie să mă adresez. Am chiar și hîrtie de scris cu antet american. Dar am nevoie de o mașină de scris, a adăugat el.

— Pot să vă fac rost de una, a spus Judy.

Am schimbat între noi numerele noastre de telefon şi am aranjat să ne întîlnim în scurt timp din nou în parc.

Drumul scurt pînă acasă a fost vesel. Moody era în toane foarte bune. Era atît de mîndru de reînviatul său prestigiu de medic, încît nici măcar nu înregistrase faptul că discutasem în secret cu o americancă.

Judy a acţionat repede. Două zile mai tîrziu, a telefonat şi ne-a invitat pe Mahtob şi pe mine să ne întîlnim în parc. Nutream o slabă speranţă că Moody ne va lăsa să mergem singure, dar el avea un comportament patern. Nu părea să se mai teamă de vreo conspiraţie, dar era hotărît să nu ne scape din ochi.

De data asta Judy se afla în parc cu un iranian scund, cu barbă, de vreo treizeci de ani. Ea a făcut prezentările. Iranianul se numea Rashid şi era directorul administrativ al unei mari clinici. Moody a fost entuziasmat că poate avea din nou o discuţie de specialitate şi l-a bombardat pe acest om cu întrebări privind procedura de admitere pentru medici în Iran. În acest timp, eu m-am îndepărtat împreună cu Judy, ca să vorbim între patru ochi.

— Nu vă faceţi nici o grijă, mi-a spus ea. Rashid e informat despre situaţia dumneavoastră. Ştie ce trebuie să-i spună şi ce nu soţului dumneavoastră. Am sperat să putem vorbi singuri cu dumneavoastră, dar el o să-l preocupe pe soţul dumneavoastră ca noi să putem vorbi. Mi-a strecurat cîteva mărci poştale ; ca să vă puteţi trimite scrisorile cînd treceţi pe lîngă o cutie poştală, a spus ea.

Apoi mi-a explicat următorul pas al planului ei Soacra ei voia să dea într-una din serile următoare o masă de adio în cinstea ei şi a copiilor şi Judy aranjase în aşa fel încît să fim şi noi invitaţi. Împrumutase o maşină de scris ca eu să pot bate scrisoarea lui Moody pentru Ali. Ea spera ca în învălmăşeala din timpul cinei să se ivească o ocazie ca să pot sta de vorbă cu Rashid, căci, mi-a spus ea, el cunoştea pe cineva care trecea oameni clandestin în Turcia.

Următoarele două zile în care am aşteptat cina şi posibilitatea de a afla mai multe despre o eventuală fugă din Iran, s-au scurs foarte încet. Scot oamenii cu avionul ? Cu maşinile ? Pentru ce făceau asta ? De ce riscau să

primească pedepsele grele impuse de Ayatollah împotriva oricărei încălcări a legii islamice ? Va costa mult ? Vom avea nevoie, eu şi Mahtob, de paşapoarte ? Dumnezeule iubit, fă în aşa fel încît la petrecere să am timp să vorbesc singură cu Rashid !

În acest timp am hotărît s-o folosesc pe Judy drept curier. I-am scris mamei, tatei, lui Joe şi John, ca să le spun cît de mult îi iubesc şi cît de mult îmi lipsesc şi să le prezint amănunţit situaţia noastră actuală. Recitind scrisorile, mi-am dat seama cît de deprimate şi ce ton disperat aveau. Îmi venea aproape să le rup, dar în cele din urmă am hotărît, totuşi, să le trimit, căci ele oglindeau de fapt dispoziţia în care mă aflam.

Am mai scris o scrisoare fratelui meu Jim şi soţiei sale, Robin, propunîndu-le un plan. Le-am explicat că Moody avea probleme financiare. Cheltuisem aici cam mulţi bani, iar el nu avea nici o slujbă. Întreaga noastră avere se afla încă în SUA. Poate Moody avea nevoie doar de o scuză ca să se reîntoarcă. I-am propus ca Jim să telefoneze şi să ne anunţe că starea sănătăţii tatălui meu s-a înrăutăţit şi de aceea trebuie să mergem „în vizită" acasă. Jim putea spune că familia strînsese banii ca să suporte costurile de zbor pentru avionul nostru. Un drum gratis acasă i-ar putea oferi lui Moody o ieşire din starea de mizerie financiară.

Petrecerea din casa soacrei lui Judy era plină de voioşie. În clipa cînd am intrat în casă am auzit muzică americană dată la maximum şi ni s-a oferit un tablou incredibil : musulmani şiiţi dansînd rock-and-roll. Femeile erau îmbrăcate în haine occidentale şi nimeni nu se ostenea să se acopere cu vreun *chador* sau un *rusari*. Fără să-şi dea seama, oaspeţii au devenit complicii mei la conspiraţie. S-au simţit deosebit de onoraţi să aibă la petrecerea lor un medic american, aşa încît Moody a fost înconjurat de un auditoriu interesat. Şi în timp ce el se complăcea în mijlocul acestui anturaj, cu încuviinţarea lui, m-am îndreptat spre dormitorul lui Judy ca să pot scrie scrisoarea. Aici mă aştepta deja Rashid.

— Prietenul meu trece clandestin oameni în Turcia, mi-a spus el. Costă 30 000 dolari.

Banii nu contează, i-am răspuns. Vreau numai să plec de aici împreună cu fiica mea.

Știam că familia mea, prietenii mei voiau și puteau să-mi procure orice sumă de care aș fi avut nevoie pentru acest lucru.

— Cînd trebuie să pornim ? am întrebat eu neliniștită.

— Acum el este în Turcia, dar în curînd vremea se va strica. Nu cred că veți putea porni la drum în timpul iernii, înainte de topirea zăpezii. Sunați-mă peste două săptămîni. Între timp mă voi interesa.

Am cifrat numărul de telefon al lui Rashid și l-am notat în carnetul meu de adrese.

El a părăsit camera, dar Judy și cu mine am mai rămas multă vreme aici, chiar după ce i-am scris la mașină scrisoarea lui Moody. Aruncam mereu cîte o privire peste umăr spre ușă, temîndu-mă că Moody, căutîndu-mă, va intra pe ușă. Dar el n-a venit.

I-am dat lui Judy scrisorile pe care le scrisesem și ea mi-a promis să le expedieze de la Frankfurt. Am vorbit mult despre America în timp ce i-am ajutat la treaba amărui-dulceagă a împachetatului pentru plecarea din ziua următoare. Nici Judy, nici eu nu știam dacă va reuși să mă ajute cu ceva sau dacă prietenul lui Rashid ne va putea trece în Turcia, dar ea era hotărîtă să facă tot posibilul.

— Am și alți prieteni pe care îi voi contacta, mi-a spus ea.

La sfîrșitul seratei, Moody era în extaz.

— Rashid mi-a oferit un post la clinica lui, mi-a spus el radios. Trebuie să mă informez cum stau lucrurile cu licența mea.

Era tîrziu cînd ne-am luat la revedere. Judy și cu mine ne-am despărțit cu lacrimi în ochi, căci nu știam dacă ne vom mai revedea vreodată.

Ameh Bozorg era obișnuită ca în fiecare vineri toată familia să se adune la ea acasă, ca să celebreze această zi de sărbătoare, dar Moody se simțea din ce în

ce mai puțin atras să meargă la sora lui și într-o zi a declarat că în vinerea următoare noi am avea alte planuri.

— Mama e pe moarte, i-a spus Zohreh la telefon lui Moody. Trebuie să vii imediat și să-ți petreci ultimele minute cu ea.

Deși bănuia o șiretenie de-a soră-si pentru a-și impune personalitatea, Moody a fost totuși îngrijorat, așa că a gonit împreună cu noi în taxi pînă la casa acesteia.

Zohreh și Fereshteh ne-au condus în dormitorul mamei lor, unde Ameh Bozorg zăcea lungită pe podea, în mijlocul încăperii, cu capul înfășurat în cîrpe și înfofolită într-un strat gros de 20 cm de pături. Transpirația, pe care și-o ștergea cu mîna, îi curgea pe frunte. Se încovoia de dureri și gemea mereu, în farsi :

— Am să mor ! Am să mor !

Majid și Reza se aflau deja acolo ; alte rude erau în drum spre ea.

Moody a consultat-o foarte conștiincios, dar n-a putut să descopere nici un simptom al vreunei boli. Mi-a șoptit că probabil îi era rău mai curînd din pricina numeroaselor pături puse pe ea, decît din cauza febrei. Dar ea se plîngea că o doare tot corpul și continua să spună într-una : „Am să mor !“

Zohreh și Fereshteh i-au făcut o supă de găină. Au dus-o în camera muribundei și fiecare membru al familiei o implora, pe rînd, să mănînce ca să se întărească.

Fiul cel mai mic, Majid, a reușit să-i apropie de buze o lingură plină cu supă, dar ea a strîns gura, refuzînd să înghită.

În cele din urmă, Moody a fost cel care a convins-o să înghită o lingură de supă. Toți cei ce se îmbulzeau în cameră în momentul acela au scos un strigăt triumfător.

S-a stat de gardă la patul bolnavei întreaga noapte și ziua următoare. Baba Hajji și-a băgat capul pe ușă de mai multe ori, dar și-a petrecut mai tot timpul în rugăciuni și citind Coranul.

Moody, Mahtob și cu mine am început să ne pierdem din ce în ce mai mult răbdarea față de Ameh Bozorg, care, evident, simula boala. Mahtob și cu mine voiam să

plecăm, iar Moody se afla prins din nou între respectul față de familia sa și bunul simț. Ameh Bozorg a zăcut pe patul ei de muribundă toată seara de vineri, cînd noi voiam să ne ducem în altă parte.

Apoi, ridicîndu-se de unde zăcea, i-a mulțumit lui Allah și a anunțat că va face imediat un pelerinaj la orașul sfînt Meshed, în partea de nord-est a țării, unde exista o moschee renumită pentru puterile ei tămăduitoare.

Întregul clan a însoțit-o sîmbătă la aeroport pe o Ameh Bozorg remarcabil de sprintenă și au condus-o pînă la avion, femeile gemînd sfîșietor din cauza îngrijorării, iar bărbații învîrtindu-și mătăniile și rugîndu-se pentru o minune.

Moody a jucat și el comedia, îndeplinindu-și astfel obligațiile, dar îndată ce-am rămas singuri, a mormăit :

— Totul e numai în imaginația ei.

După octombrie a venit noiembrie. Frigul de dimineață din apartamentul insuficient încălzit ne anunța că iarna la Teheran va fi tot atît de cumplită pe cît de fierbinte fusese vara. Bineînțeles că veniserăm în această țară fără să fim pregătiți de iarnă, și, în special, Mahtob, avea nevoie de un palton. Spre surprinderea mea, Moody s-a împotrivit acestei cumpărături și am realizat că avea probabil mari probleme bănești.

Planul cu fratele meu Jim a eșuat. El a sunat la Mammal, la vreo două săptămîni după ce i-am dat scrisoarea lui Judy și a urmat exact instrucțiunile mele. I-a explicat lui Moody că tata e foarte bolnav și că familia ar fi procurat banii pentru a ne plăti zborul spre casă.

— Vrei să trimit tichetele, l-a întrebat el. Ce dată vrei să trec.

— Asta-i doar un truc, a țipat Moody la telefon. N-o să meargă acasă. N-o las să plece !

A trîntit receptorul în furcă și și-a vărsat mînia asupra mea.

Ne-am certat violent din cauza banilor. Din oferta făcută de Rashid, ca să-l angajeze la clinică, nu a ieșit nimic. Oricum, bănuiesc că fusese numai un *taraf*.

În orice caz recunoașterea licenței de medic a lui Moody era încă în suspensie și el considera că eu eram de vină că el nu poate munci.

— Trebuie să stau acasă ca să te păzesc pe tine, îmi reproșă el și imputările pe care începu să mi le facă deveniră tot mai lipsite de rațiune.

— Îmi trebuie un paznic pentru tine. Din cauza ta nu am deloc libertate de mișcare. CIA mă urmărește fiindcă tu ai întreprins ceva ca oamenii ei să te caute pe tine și pe Mahtob.

— Cum ai ajuns la ideea că oamenii ei mă caută ? l-am întrebat.

Privirea cu care mi-a răspuns spunea multe. Cît știa ? mă întrebam. Știam că din cauza mea Ambasada luase legătura cu el, dar el nu știa că eu aflasem acest lucru. Sau, poate, știa ?

Era limpede că avea propriile lui dificultăți.

Cît putea avea încredere în mine ? se întreba el. Ar fi putut fi vreodată sigur că n-aș mai încerca să fug ? Cînd m-ar fi supus definitiv ?

Moody mă amenințase și mă mințise ca să vin cu el în Iran. Acum nu mai știa cum să procedeze.

— Vreau să le scrii o scrisoare în America, părinților tăi. Să le spui că trebuie să ne trimită cu vaporul toate lucrurile noastre.

Îmi era greu să întocmesc această scrisoare, cu atît mai mult cu cît se uita peste umărul meu la fiecare cuvînt. Dar m-am conformat ordinelor lui, fiind încredințată că părinții nu vor îndeplini în nici un caz cerințele lui Moody.

Cînd totul a fost gata, Moody a fost de acord să-i cumpărăm lui Mahtob un palton. Nasserine și Amir trebuiau să ne însoțească la cumpărături.

Moody a hotărît să rămînă acasă, știind că Nasserine este o spioană și o paznică de nădejde. Și-a tîrșîit picioarele pînă în dormitor ca să-și facă somnul de după-amiază.

Eram gata de plecare, dar, tocmai cînd voiam să ieşim, a sunat telefonul.

— E pentru tine, a spus Nasserine mînioasă. O doamnă care vorbeşte englezeşte. Mi-a dat receptorul şi mă păzea în timp ce vorbeam.

— Alo !

— Aici e Helen, a rostit o voce.

Am fost surprinsă şi şocată că cineva de la Ambasadă îmi telefonează aici, dar am încercat să-mi ascund îngrijorarea faţă de Nasserine.

— Trebuie să vorbesc neapărat cu dumneavoastră, a spus Helen.

— Probabil aţi greşit numărul, am răspuns eu.

Helen a ignorat răspunsul meu, căci era conştientă de situaţia mea grea.

— De fapt nu voiam să telefonez acasă, s-a scuzat ea. Dar cineva a luat legătura cu noi în privinţa dumneavoastră, şi trebuie să vorbesc cu dumneavoastră despre asta. Sunaţi-mă sau treceţi pe aici cît mai repede posibil.

— Nu ştiu despre ce vorbiţi, am minţit. Cu siguranţă aţi greşit numărul.

În clipa în care am închis telefonul, Nasserine s-a răsucit pe călcîie şi s-a dus cu paşi repezi în dormitorul nostru ca să-l trezească pe Moody din somnul lui de după-amiază.

Eram furioasă pe ea, dar n-aveam în acel moment nici o posibilitate să mă cert cu ea, căci Moody şi-a revărsat supărarea asupra mea.

— Cine a telefonat ? a întrebat el.

— Nu ştiu, m-am bîlbîit eu. O femeie. Nu ştiu cine a fost.

Moody şi-a ieşit din fire.

— Ştii bine cine a fost ! a ţipat el. Şi vreau şi eu să aflu asta imediat.

— *Nu ştiu,* l-am contrazis, încercînd să fiu calmă cît mai mult posibil, în timp ce mă strecuram între el şi Mahtob pentru cazul cînd ar fi devenit din nou agresiv. Nasserine, iscoada islamică conştiincioasă, l-a tras pe Amir într-un colţ.

— Vreau să ştiu tot ce a spus, a pretins Moody.

— A fost o femeie care a întrebat : Tu eşti Betty ? I-am spus da, şi ea a zis : Vă merge bine dumneavoastră şi lui Mahtob ? Eu am spus, ne merge bine şi cu asta conversaţia s-a sfîrşit. Am fost întrerupte.

— Tu ştii cine a fost, mi-a reproşat Moody.

— Nu, nu ştiu.

Prin pînza somnului întrerupt şi cu îndoielnica sa capacitate de discernămînt, Moody încerca să rezolve problema în mod logic. Ştia că Ambasada încercase să ia legătura cu mine, dar nu ştia că eu ştiam acest lucru. A hotărît să creadă în neştiinţa mea, dar era vizibil furios că cineva — probabil careva de la Ambasadă — îmi luase urma pînă la casa lui Mammal.

— Fii atentă, i-a spus el lui Nasserine, şi a repetat avertismentul şi seara, cînd era şi Mammal de faţă. Cineva e pe urma ei. Vor probabil s-o ridice de pe stradă.

Telefonul îmi produse în următoarele cîteva zile şi o mai mare nedumerire. Ce putea fi atît de important încît Helen să mă sune acasă ? Ştia ce riscuri rezultau din toanele lui Moody şi oare ce se putuse întîmpla ca să merite acest pericol ? O săptămînă întreagă am trăit numai cu presupuneri, căci telefonul mărise vigilenţa lui Moody. Avea grijă ca el sau Nasserine să mă însoţească la cumpărăturile de la piaţă. Această amînare era chinuitoare. Poate libertatea nu era departe, dar eu nu puteam să aflu.

În fine, într-o după-amiază binecuvîntată, cînd Nasserine era la cursuri la universitate, Moody, găsind că era prea mare osteneala să mă însoţească pe mine şi pe Mahtob la piaţă, ne-a permis să mergem singure.

Am alergat la prăvălia lui Hamid şi am sunat-o pe Helen.

— Vă rog, fiţi prevăzătoare, m-a avertizat ea. Au fost pe aici două femei care s-au interesat de dumneavoastră. Au vorbit cu familia dumneavoastră şi vor să încerce să vă scoată de aici. Dar fiţi prudentă întrucît ele nu prea ştiu ce spun. Apoi adăugă : Vă rog, încercaţi să treceţi pe aici cît mai curînd posibil. Avem multe de vorbit.

Discuţia cu Helen m-a buimăcit şi mai mult decît înainte. Cine puteau fi cele două femei misterioase ? Reuşise Judy să pună la cale un complot ca să ne scoată

pe mine și pe Mahtob din Iran ? Puteam să am încredere în oamenii ăștia ? Puteau să se descurce în mod real și aveau destulă influență ca să ne ajute ? Helen nu părea să creadă acest lucru, încît riscase, chiar cu prețul de a trezi mînia lui Moody, să mă avertizeze de prezența acestor oameni în Teheran. Și eu aveam îndoieli. Mi se părea atît de incredibil ceea ce se întîmplase. Cum trebuia să procedez eu, prinsă în țesătura acestei intrigi încurcate ?

La cîteva zile după ce vorbisem cu Helen, într-o dimineață de decembrie, care anunța începutul unei ierni cumplit de friguroase, s-a auzit soneria de la ușă. Essey, care locuia jos, a deschis unei femei înalte, slabe, înfășurate într-un *chador* negru, care a întrebat-o dacă poate vorbi cu doctorul Mahmoody. Essey a trimis-o sus, unde eu și Moody o așteptam, la ușa locuinței lui Mammal.

În ciuda faptului că era înfășurată în *chador* puteam să văd că nu era iraniancă, dar nu puteam să-i ghicesc naționalitatea.

— Aș vrea să vorbesc cu Dr. Mahmoody, a spus ea.

Moody m-a împins la o parte, înapoi în apartament. A intrat pe hol, sus pe trepte, și m-a încuiat. Mi-am lipit urechea de ușă ca să ascult.

— Sînt americancă, a rostit femeia într-o engleză perfectă. Am anumite tulburări, întrucît sînt diabetică. Ați putea să-mi faceți o analiză de sînge ?

Mai adăugă că era măritată cu un iranian din Meshed, orașul în care Ameh Bozorg se afla tocmai acum în pelerinaj. Soțul ei era soldat, angajat în războiul contra Irakului, așa că ea locuia de mai multă vreme la familia lui din Teheran.

— Sînt într-adevăr bolnavă, a spus ea. Familia nu înțelege ce este diabetul. Trebuie să mă ajutați.

— Nu pot să vă fac pe loc o analiză de sînge, i-a răspuns Moody. După intonația vocii mi-am dat seama că încearcă să cîntărească miile de posibilități contradictorii. Nu avea încă permisiunea să practice în Iran ; în fața lui se afla o pacientă care îi solicitase ajutorul. El nu avea serviciu ; putea să cîștige bani măcar de la o singură pacientă. Săptămîna trecută o femeie străină încercase să ia legătura cu mine. Acum la ușa casei sale se află o femeie străină.

— Trebuie să veniți din nou mîine dimineață, la ora nouă, a spus el în sfîrșit. Și în seara asta nu trebuie să mîncați nimic.

— Mîine dimineață nu pot veni, a răspuns ea, căci am lecții de Coran.

După mine, care mă aflam de partea cealaltă a ușii, povestea asta nu mi se părea plauzibilă. Dacă locuia numai pentru puțin timp la Teheran — o lună, precizase ea — de ce se înscrisese atunci aici la lecții de Coran ? Dacă avea într-adevăr diabet, de ce nu urma prescripțiile medicului ?

— Dați-mi numărul Dumneavoastră de telefon, propuse Moody. Am să vă sun și putem stabili o zi.

— Nu pot să vă dau numărul meu de telefon, a răspuns femeia. Familia soțului meu nu știe că am consultat un medic american. Aș avea neplăceri.

— Cum ați venit atunci aici ? a întrebat-o atunci Moody grosolan.

— Cu taxiul cu telefon. Mă așteaptă afară.

M-am cutremurat. Nu voiam ca Moody să descopere cum se putea descurca o americancă singură în Teheran.

După plecarea femeii, Moody a rămas întreaga după-amiază adîncit în gînduri. A sunat-o pe Ameh Bozorg la hotelul ei din Meshed, ca să afle dacă ea a povestit acolo cumva că fratele ei era un doctor american : nici-vorbă de așa ceva, îi spusese ea.

Seara, Moody le relată ciudata întîmplare lui Mammal și Nesserine, fără să ia în considerare că aud și eu, prezentîndu-le motivele neîncrederii sale.

— Știu că avea un microfon ascuns sub haine, zise Moody. Sînt sigur că e de la CIA.

Era oare posibil ? Femeia aceea putea fi o agentă CIA ?

Ca un animal hăituit care caută o scăpare, tot așa aveam și eu un singur gînd : libertatea mea și a fiicei mele. Iscodeam neîncetat și cîntăream mereu în minte posibilele urmări ale fiecărei întîmplări sau discuții. După ce m-am gîndit adînc, am ajuns la concluzia că teza lui Moody era îndoielnică. Încercarea femeii de a se apropia de noi dădea impresia de amatorism și apoi ce fel de interese putea să aibă CIA ca să ne elibereze pe Mahtob și pe mine din Iran ? Era CIA atît de omniprezentă

și puternică așa cum se zvonea ? Mi se părea destul de puțin probabil ca agenții americani să aibă vreo șansă de reușită în Iran. Agenții Ayatollahului, soldații, poliția și *pasdar*-ul se aflau pretutindeni. La fel ca toți cetățenii americani, Moody supraaprecia puterea guvernului meu aflat în controversă cu un guvern fanatic străin.

Mai plauzibil mi se părea, după părerea mea, că femeia fusese informată despre situația mea disperată prin Judy sau prin negustorul Hamid. Nu aveam nici o posibilitate să descopăr asta ; tot ce puteam face era să aștept și să văd ce se va întîmpla mai departe.

Nesiguranța a adus o oarecare tensiune, dar și curiozitate. Vedeam pentru prima oară că strategia pe care o desfășurasem începuse să funcționeze. Voi face tot ce voi putea și, mai devreme sau mai tîrziu, voi găsi oameni potriviți, care să mă ajute. Un lucru era limpede, și anume că trebuia să-mi ascund cu multă precauție toate strădaniile în fața supravegherii omniprezente a lui Moody.

Într-o zi, mergînd la piață după cumpărături, m-am furișat în prăvălia lui Hamid ca să-i telefonez lui Rashid, prietenul lui Judy, care-mi promisese să ia legătura cu persoana care trecea clandestin oameni în Turcia.

— Nu poate să ia nici un copil, a spus Rashid.

— Lăsa-ți-mă, vă rog, să vorbesc eu cu el, m-am rugat eu. Pot s-o duc eu pe Mahtob. Asta nu-i nici o problemă.

— Nu. Mi-a spus că nici pe dumneavoastră, o femeie, nu v-ar lua. E foarte greu chiar și pentru bărbați. Pe drumul folosit de el trebuie să mergi patru zile prin munți. Nu e posibil să reușești asta cu un copil.

— Sînt destul de puternică, i-am spus eu, crezînd și eu doar pe jumătate minciuna pe care o spuneam. Mă simt bine. Pot s-o duc tot drumul. Asta nu-i nici o problemă. Lăsați-mă cel puțin să vorbesc cu acest om.

— N-ar folosi la nimic. În munți e zăpadă. În timpul iernii nu puteți trece oricum în Turcia.

Cînd decembrie se apropie de sfîrșit, Moody mi-a ordonat să ignorăm sărbătoarea Crăciunului care se apropia. Nu voia să-mi dea voie să cumpăr cadouri pentru Mahtob sau să-l sărbătorim în vreun fel. Nici unul din-

tre cunoscuții noștri din Iran nu recunoșteau Crăciunul ca sărbătoare.

Din munții vecini, iarna a coborît peste Teheran. Vînturi reci învîrtejeau valurile de zăpadă, așternîndu-le apoi în troiene. Gheața de pe străzi a mărit numărul accidentelor, blocînd circulația continuă, dar fără să aibă vreun efect asupra modului plin de nerv în care conduceau maniacii șoferi.

Moody a răcit. Într-o dimineață, el s-a trezit la timp ca să ne ducă la școală, dar gemea din cauza efortului de a se da jos din pat.

— Ai febră, i-am spus punîndu-i mîna pe frunte.

— Din cauza frigului... a bodogănit el. De-am fi avut măcar paltoanele noastre. Părinții tăi ar trebui să aibă atîta minte încît să ni le trimită.

Am trecut cu vederea această acuză egoistă și caraghioasă fiindcă nu voiam să încep nici o discuție tocmai în dimineața asta în care adulmecam o ocazie să-mi îmbunătățesc situația.

Încercînd să-mi păstrez un ton cît se poate de cumpătat, am spus, în timp ce-i periam părul lui Mahtob :

— E în ordine. Putem să mergem și singure la școală. Moody se simțea prea bolnav ca să devină bănuitor, dar nu credea că aș fi în stare să rezolv singură treaba asta.

— Nu știi nici măcar cum să iei singură un taxi, a spus el.

— Ba da, pot. Te-am observat în fiecare zi.

I-am explicat că mă voi duce pe strada Shariati și voi striga : *„Seda Zafar"*, ceea ce înseamnă că doream un taxi care să se îndrepte spre strada Shariati.

— Trebuie să fii insistentă, a spus Moody.

— Eu pot fi insistentă, chiar încăpățînată.

— În ordine, a aprobat el și s-a întors ca să doarmă mai departe.

În aerul dimineții se simțea o adiere de gheață, dar nu-mi păsa. Mi-a luat destul de mult timp pînă am oprit un taxi. Am fost aproape nevoită să-mi risc viața, sărind în fața roților unuia, dar eram împăcată cu gîndul că reușisem. Dar, puteam să mă descurc prin Teheran și asta însemna un pas pe calea ieșirii din oraș, poate chiar din țară.

Taxiul, supraaglomerat cu iranieni, se strecura prin aglomerația circulației, cînd pornind cu toată viteza, cînd frînînd cu scrîșnet de roți, în timp ce șoferul claxona ca un nebun, numindu-și frații islamici „*sagg*", o insultă foarte expresivă, care se traduce textual prin „cîine".

Am ajuns la școală punctual și fără alte evenimente. Patru ore mai tîrziu, cînd ne întorceam spre casă, așteptînd în fața școlii un taxi oranj, pe banda dreaptă de circulație s-a apropiat încet de mine un Pakon alb (o marcă iraniană de mașină foarte cunoscută), în care se aflau patru femei în *chador*-uri negre. Spre surprinderea mea, femeia care stătea lîngă șofer, a dat în jos fereastra și mi-a strigat ceva în farsi.

Vrea să mă întrebe în ce direcție s-o ia ? mă întrebam eu.

Puțin mai departe, mașina a intrat pe trotuar și a oprit. Toate cele patru femei au coborît și au alergat înapoi spre noi. Își țineau *chador*-urile strînse sub bărbie și țipau într-un glas la mine.

Nu puteam să-mi dau seama ce făcusem ca să le enervez astfel pe femeile acelea, pînă cînd Mahtob mi-a oferit răspunsul :

— Aranjază-ți *rusari*-ul, mi-a spus ea.

Mi-am pipăit șalul și am simțit cîteva fire de păr ieșind afară, așa că mi l-am tras mai jos, pe frunte. Cele patru femei străine au dispărut pe neașteptate, așa cum apăruseră, urcîndu-se din nou în Pakon-ul cel alb. Am făcut cu mîna unui taxi oranj și Mahtob și cu mine ne-am îndreptat spre casă.

Moody era mîndru de mine că mă descurcasem singură cu drumul, iar eu eram mulțumită întrucît îmi dădeam seama că reușisem să fac un lucru foarte important. Amîndouă, însă, Mahtob și cu mine, eram iritate din cauza celor patru femei din Pakonul alb.

D-na Azahr mi-a explicat a doua zi această enigmă.

— Am văzut că ieri ați avut un necaz. Le-am zărit pe doamnele acelea care au venit la dumneavoastră cînd, după școală, încercați să luați un taxi. Am vrut să vă vin în ajutor, dar erați deja plecate.

— Cine erau femeile acelea ? am întrebat-o.

— *Pasdar-ul. Pasdar-ul* feminin.

În sfîrșit, în acest domeniu funcționa egalitatea în drepturi. Poliția secretă feminină avea la fel de multă autoritate, ca și perechea ei masculină, în a constrînge femeile să respecte regulile vestimentare.

25 Decembrie 1984 a fost cea mai cumplită zi din viața mea. Nu s-a întîmplat nimic neobișnuit și tocmai acesta era motivul supărării mele. N-am putut să-i fac lui Mahtob nici o bucurie de Crăciun, de altfel în aceste condiții, nici nu voiam să-i aduc aminte de Crăciun ca să nu-i sporesc și mai mult dorul de casă. Întreaga zi m-am gîndit la cei de acasă din Michigan, la Joe și John și la părinții mei. Moody nu mi-a permis să le dau telefon și să le urez Crăciun fericit. Se scurseseră săptămîni de cînd putusem să vorbesc cu Helen de la ambasadă, atunci cînd mă avertizase despre femeile misterioase care se interesau de mine. Nu mai știam nimic despre starea tatălui meu, nici despre fiii mei.

Teheranul nu vorbea de această zi nici măcar într-o notiță oficială, așa că pentru Mahtob a fost o zi de școală normală.

Moody era tot răcit, și considera că sînt o soție rea întrucît rămîneam cu Mahtob la școală.

— Ar trebui între timp să vii acasă și să-mi faci o supă de pui, mi-a spus el.

— Nu rămîne singură la școală, i-am răspuns. Știi foarte bine. Nasserine o să-ți facă supa.

Moody și-a dat ochii peste cap. Amîndoi știam că Nasserine era o bucătăreasă foarte nepricepută. Sper ca supa ei să-l dea gata, mă gîndeam eu. Sau, poate, febra. De altfel chiar mă rugam : „Fă, Doamne, să aibă un accident. Fă să-l lovească o bombă. Fă să aibă un infarct". Deși știam bine cît era de urît ceea ce făceam, nu reușeam să mă debarasez de aceste gînduri.

La școală, profesoarele au făcut tot ce le-a fost ou putință ca să mă înseninеze puțin.

— Crăciun fericit, mi-a urat doamna Azahr și mi-a întins un pachet.

Desfăcîndu-l, am găsit o minunată ediție ilustrată a *Rubaiatei* lui Omar Khayyam, într-un tiraj limitat, cu textul în engleză, franceză și farsi.

Khanum Shahin era o musulmană atît de zeloasă, încît nu credeam că ar putea considera Crăciunul un eveniment special. Ea mi-a dăruit însă un set de manuale islamice care explicau amănunţit regulile şi regulamentele pentru rugăciuni, sărbători sfinte şi alte ritualuri. Cartea care prezenta cel mai mare interes pentru mine a fost o traducere engleză a Constituţiei iraniene. Atît în dimineaţa asta cît şi în cele următoare, am studiat-o cu grijă şi am căutat în mod special pasajele despre drepturile femeilor.

Unul dintre capitole discuta despre problemele căsătoriei. Se părea că o iraniană, care se afla în conflict cu soţul ei, îşi putea prezenta cazul la un anume birou dintr-un anume minister. Se făceau investigaţii asupra respectivei gospodării, şi amîndoi, soţ şi soţie, urmau să fie supuşi unui interogatoriu. Amîndoi trebuiau apoi să asculte de un arbitru care, firește, era tot un bărbat. Am respins această strategie.

Capitolul despre bani şi proprietate era clar. Bărbatul poseda totul, femeia nimic. Iar proprietatea includea şi copiii. Copiii din căsătoriile desfăcute trăiau la tată.

Constituţia voia, pe cît posibil, să dicteze chiar în privinţa celor mai critice amănunte din viaţa individului, chiar şi în cele mai intime probleme ale femeilor. Era, de exemplu, considerată crimă, dacă vreo femeie încerca să se opună conceperii, împotriva voinţei bărbatului ei. Ştiam acest lucru. Moody îmi spusese deja că acest lucru echivala cu o crimă capitală. Faptul că am citit aici din nou despre asta a declanşat în mine un val de spaimă. Ştiam că, probabil, încălcasem pînă acum o mulţime de legi iraniene şi, cu siguranţă, o voi face şi pe mai departe, dar era neliniştitor să ştiu că, fără ştirea lui Moody, purtam în trupul meu o membrană anticoncepţională, care ar fi putut să-mi pună viaţa în pericol. Ar fi executată oare o femeie numai pentru că îşi ţine sub control naşterile ? Cunoşteam răspunsul la această întrebare. În ţara asta bărbaţii puteau şi erau în stare să facă orice femeilor.

Un alt capitol al Constituţiei a trezit în mine o şi mai mare groază. Acesta explica că în cazul morţii bărbatului, copiii nu intrau în proprietatea văduvei lui, ci aparţineau familiei acestuia. Aşadar, dacă Moody ar fi murit, Mahtob nu mi-ar fi aparţinut mie. Ea ar deveni pupila celei mai apropiate rude a lui Moody, deci a lui Ameh Bozorg. Am încetat de îndată să mă mai rog pentru moartea lui Moody.

Nicăieri în Constituţia Iranului nu exista nici o indicaţie la o lege precisă, o linie politică sau un program public care să-mi dea o fărîmă de speranţă. Cartea confirma numai ceea ce, instinctiv, ştiam demult : fără aprobarea lui Moody, nu exista nici o lege legală pentru Mahtob şi pentru mine să părăsim împreună ţara. Existau mai multe eventualităţi care ar fi putut duce la expulzarea mea, în mod special divorţul sau moartea lui Moody, dar atunci aş fi pierdut-o pe Mahtob pentru totdeauna.

Mai curînd aş muri decît să accept lucrul ăsta. Venisem în Iran tocmai ca să evit această posibilitate, care acum devenise reală. În tăcere, mi-am înnoit jurămîntul. Voi încerca să ieşim de aici. Amîndouă. Într-un fel sau în altul. Cîndva.

Buna dispoziţie mi-a revenit pe măsură ce se apropia Anul Nou. Nu mai stăteam toată ziua închisă în locuinţa lui Mammal, iar la şcoală îmi găsisem prieteni. Erau elevii silitori şi recunoscători care învăţau limba engleză. În ceea ce mă priveşte, orice cuvînt pe care îl învăţam în farsi era un ajutor pentru orientarea în interiorul şi în afara Teheranului. Începeam să presimt că 1985 va fi anul în care eu şi Mahtob ne vom întoarce acasă ; de altfel, nici nu mă mai puteam gîndi la altceva.

Moody a rămas la fel de imprevizibil ca întotdeauna ; uneori era prietenos şi vesel, alteori grosolan şi amenin-ţător, dar, în general, se arăta mulţumit de modul în care ne aranjaserăm viaţa şi nu mai pomenea de întoarcerea la Ameh Bozorg. După cum sperasem, devenea din ce în ce mai leneş. Curînd ne-a permis să mergem regulat singure la şcoală şi, treptat, nu s-a mai ostenit nici să ne ia la prînz acasă. Atîta timp cît soseam punctual acasă era mulţumit. Posibilitatea tot mai mare de mişcare pe care începusem s-o am, mă făcea să sper.

Acest mod de evoluţie al lucrurilor, faptul că Moody nu mai apărea decît foarte rar pe la şcoală, a influenţat-o

și pe *Khanum* Shahin. Într-o zi, prin intermediul doamnei Ahzar mi-a spus în mod discret.

— I-am promis soțului dumneavoastră că nu vă vom permite să folosiți telefonul sau să părăsiți clădirea, mi-a spus ea. Și trebuie să ne respectăm această promisiune. Dar, continuă ea, nu i-am promis să-i spunem dacă o să întîrziați o dată. Nu ne spuneți unde mergeți, căci dacă ne întreabă trebuie să-i spunem. Dar dacă nu știm, nici nu trebuie să-i spunem.

9

Suferind din cauza răcelii sale, din zi în zi mai leneș, Moody slăbea în continuare hățurile. Părea să fie atît de sigur că profesoarele iraniene mă vor păzi din respect pentru rugămintea lui, încît nu mai avea nici o suspiciune.

Într-o zi, ca să testez reacția profesoarelor, m-am dus mai tîrziu la școală. Nu s-a întîmplat nimic ; *Khanum* Shahin se ținea de cuvînt. Mi-am folosit timpul ca să-i telefonez lui Helen, la Ambasadă ; aceasta m-a avertizat din nou în privința celor două femei misterioase care păreau ahtiate să-mi ajute. Mi-a spus că trebuie să mă vadă personal, dar am ezitat din cauza drumului lung și riscant. O gîtuială a circulației putea avea urmări catastrofale.

Devenea însă tot mai evident faptul că trebuia să acționez. Mă neliniștea, de exemplu, felul în care se jucau împreună Mahtob și Maryam. Celor două fetițe le plăcea să se joace cu păpușile și vesela. Le făcea plăcere să imite activitatea gospodinelor. Deodată Maryam zise în farsi :

— Acolo vine un bărbat ! și amîndouă s-au înfășurat în grabă în *chador*.

Așa încît, într-o dimineață, am riscat să iau taurul de coarne. Mahtob și cu mine am pornit pe drumul spre școală, spre strada Shariati, unde, în mod obișnuit, făceam cu mîna unui taxi oranj. M-am uitat de cîteva ori în jur ca să fiu sigură că nici Moody nici altcineva nu ne urmărea.

— Mahtob, i-am spus, azi mergem la Ambasadă. N-ai voie să-i spui asta lui tata.

— *Chash*, mi-a răspuns Mahtob, folosind în mod inconștient cuvîntul „da" în farsi.

Acest lucru mi-a dovedit cu și mai multă claritate necesitatea de a acționa cît mai urgent. Mahtob voia să plece cît mai repede din Iran, dar prelua în fiecare zi cîte o părticică din cultura iraniană.

Știam că, în timp, Mahtob se va adapta, chiar împotriva voinței ei.

Am găsit un birou pentru un taxi-telefon și i-am dat indicații șoferului în privința drumului spre Reprezentanța SUA din cadrul Ambasadei Elvețiene. Mahtob mi-a ajutat la traducere. După un drum chinuitor de lung de-a curmezișul orașului, urmat de procedura obositoare de control și percheziție, iată-ne în cele din urmă primite în biroul lui Helen.

Am devorat repede scrisorile de la Joe și John, ale mamei și ale tatei. Scrisoarea lui John m-a impresionat în mod deosebit. „Te rog ai grijă de Mahtob și n-o lăsa de lîngă tine", scria el.

Lucrurile încep să se miște, a spus Helen. Oricum, așa se pare. Ministerul de Externe știe unde vă aflați și face tot ce poate.

Ceea ce nu e prea mult, m-am gîndit eu.

— În afară de asta, o americancă a informat Ambasada Americană din Frankfurt despre tine, a continuat Helen.

— Judy !

— Fac și ei ce pot.

Dar atunci de ce eu și Mahtob mai eram încă aici ? aș fi vrut eu să strig.

— Ceea ce putem să facem pentru dumneavoastră este să vă procurăm noi pașapoarte americane, a spus Helen. Sînt emise de Ambasada Americană din Elveția. Desigur, nu vor avea viza adecvată, dar poate, într-o zi, vă vor fi de ajutor. Le vom păstra aici pentru Dumneavoastră.

Am petrecut o jumătate de oră completînd formularele necesare pentru noile noastre pașapoarte.

— Acum trebuie să vorbim despre cele două femei care au fost aici să să întrebe despre dumneavoastră, a spus Helen. Ele au luat legătura cu familia dumneavoastră din America. Dar, vă rog, fiți atentă. Habar n-au ce vorbesc. Nu faceți ceea ce vă cer, căci veți avea numai necazuri. Amîndouă sînt americance căsătorite cu iranieni. Cea care se numește Trish este căsătorită cu un pilot. Cealaltă, Suzanne, este măritată cu un înalt funcționar de stat. Amîndouă se bucură de libertate nelimitată, pot călători oriunde vor în țară sau chiar pot părăsi Iranul, dacă vor, dar înțeleg foarte bine situația în care vă aflați și vor să vă ajute.

— Cum pot lua legătura cu ele, am întrebat.

Helen s-a încruntat deoarece voiam să fructific această posibilitate, dar dezamăgirea mea în fața neputinței forurilor oficiale creșteau mereu, și ea putea să citească pe chipul meu neliniștea și disperarea.

— Veniți, vă rog, cu mine, mi-a spus ea.

Ne-a condus pe Mahtob și pe mine în biroul șefului ei, domnul Vincop, vice-consul al Ambasadei.

— Vă rog să nu intrați în combinație cu femeile astea, m-a avertizat șeful. Sînt nebune. Nu știu ce fac. Ne-au povestit că unul din planurile lor ar fi să vă răpească pe stradă și apoi să vă scoată din țară, dar habar n-au cum. La ele totul se petrece ca într-un film. Lucrurile nu se pot rezolva însă așa.

De fapt, viața mea era mai complicată decît orice film de aventuri. Se putea întîmpla orice. De ce nu trebuia nici măcar să vorbesc cu femeile astea? Și atunci mi-a venit o idee.

— Ce știți despre drumul prin Turcia? am întrebat eu și m-am gîndit la prietenul lui Rashid care trecea clandestin oamenii peste munți.

— Nici nu poate fi vorba, mi-a retezat-o Dl. Vincop tăios. Acest lucru e foarte periculos. Există oameni care pretind că vă pot trece clandestin și vă duc pînă la graniță, vă violează, vă omoară sau vă predau apoi oficialităților. Așa ceva nu poate intra în discuție căci puneți în joc viața fiicei dumneavoastră. Pur și simplu e prea riscant.

Ochii lui Mahtob s-au mărit de frică, iar mie începu să-mi bată inima foarte tare. Pînă acum Mahtob nu știuse că întoarcerea în SUA putea implica și un pericol fizic. S-a ghemuit și mai strîns în brațele mele.

Helen povesti încă o întîmplare. Cu puțin timp înainte, o iraniană, împreună cu fiica ei, încercase să fugă astfel și plătise contrabandistului care trebuia s-o treacă granița. Contrabandiștii le-au dus pînă în apropierea graniței turcești și pur și simplu, le-au părăsit acolo în munți. Fiica ei a murit de frig și de foame. În cele din urmă, cu mintea zdruncinată, aproape pe moarte, femeia a ajuns într-un sat. Îi căzuseră toți dinții din gură.

— Dintre toate drumurile de evadare, zise Helen, cel mai periculos este cel prin Turcia. Și îmi propuse: Puteți divorța. Pot să prezint cazul dumneavoastră în fața Națiunilor Unite, să introduc divorțul din motive umanitare. Ați obține astfel permisiunea de a vă reîntoarce în America.

— Numai cu fiica mea! am replicat eu tăios.

— Sînteți nebună! spuse Helen. Și, cu toate că Mahtob era de față, ea adăugă: De ce nu plecați și n-o lăsați aici? Părăsiți această țară. Uitați-vă fiica!

Nu puteam să-mi cred urechilor că Helen putea fi atît de lipsită de inimă, încît să spună toate astea în prezența lui Mahtob. Evident, nu avea nici o idee despre profunzimea legăturii care se stabilește între mamă și fiică.

— Mami, tu nu poți să pleci fără mine în America, plînse Mahtob.

Am strîns-o și mai tare la pieptul meu și am asigurat-o că n-aș putea s-o părăsesc vreodată. Și în clipa aceea m-am hotărît să acționez — și încă imediat!

— Vreau să iau legătura cu cele două femei, am rostit hotărîtă.

Helen își dădu ochii peste cap, iar Dl. Vincop tuși nervos.

Cîteva minute nimeni n-a scos nici un cuvînt. Cînd, în cele din urmă, Dl. Vincop a înțeles că hotărîrea mea e de neclintit, mi-a spus cu un oftat:

— E de datoria noastră să vă dăm această informație, dar vă avertizez foarte serios încă o dată să nu luați legătura cu ele.

— Voi folosi orice ocazie care se va ivi, am spus eu. Voi încerca orice şansă pe care o voi avea.

Mi-a dat numărul de telefon al lui Trish şi eu am sunat-o pe-loc.

— Vă sun din biroul vice-consulului Ambasadei, i-am spus.

Auzindu-mă, Trish era în culmea fericirii.

— Tocmai am vorbit în noaptea asta cu mama dumneavoastră ! mi-a spus ea. Am vorbit zilnic cu ea. Plînge tot timpul şi e disperată. Vrea să întreprindem ceva şi i-am spus că vom face tot posibilul. Aşteptăm demult să putem lua contact cu dumneavoastră. Cum v-am putea întîlni.

Am stabilit amănuntele. Îi voi spune lui Moody că mîine, după şcoală, va trebui să mai cumpăr cîte ceva, aşa încît vom ajunge mai tîrziu decît de obicei acasă. Dacă nu se va supăra prea tare, îi voi telefona lui Trish ca să-i confirm înţelegerea noastră. Mahtob şi cu mine vom fi la douăsprezece şi un sfert la poarta din spate a parcului Karoesch. Trish şi Suzanne vor veni cu un Pakon alb.

— Bine, a spus Trish. Vom fi acolo.

Eram în acelaşi timp şi entuziasmată dar şi neîncrezătoare din cauza entuziasmului lor. Ce urmăreau de fapt ? Voiau bani sau o aventură incitantă ? Simţeam că puteam avea încredere în motivele care o împingeau să acţioneze, dar cîtă competenţă avea în acest sens ? Pe de altă parte, însă, răspîndea optimism, iar eu aveam nevoie de o doză. Mă bucuram de întîlnire şi mă întrebam ce va ieşi din asta.

Cînd am pus telefonul în furcă, Helen îşi frîngea mîinile.

— Ce-ar fi să mîncăm mîine la cină pizza ? am întrebat eu.

— Desigur, au răspuns într-un glas Moody, Mammal şi Nesserine, fără ca vreunul să bănuiască că le întinsesem o cursă.

Am petrecut o noapte agitată. O mulţime de întrebări îmi umblau prin minte, încît mi-a fost imposibil să dorm. Acţionasem oare raţional ? Trebuia să ascult de sfatul funcţionarilor de la Ambasadă sau trebuia fără preget să

înhaţ libertatea de oriunde s-ar fi ivit ea ? O puneam oare pe Mahtob în pericol ? Aveam acest drept ? Ce s-ar întîmpla dacă ne-ar prinde ? Mă vor trimite înapoi la Mahtob o vor da celui pe care ei îl consideră singurul proprietar de drept — tatăl ei ? Acesta a fost cel mai cumplit coşmar care mi-a bîntuit întreaga noapte. Nu doream cu nici un chip să mă întorc singură în America.

Îmi era imposibil să cîntăresc riscurile. Mai eram încă trează cînd începu să se crape de ziuă şi Moody se dădu jos din pat pentru rugăciune ; şi încă nu luasem nici o hotărîre cînd s-a întors. Din cauza frigului dimineţii de iarnă, el s-a lipit strîns de mine, căutînd căldura. M-am prefăcut că dorm şi m-am hotărît rapid. Trebuia neapărat să plec de lîngă bărbatul ăsta pe care ajunsesem să-l urăsc !

Două ore mai tîrziu, Moody mai lîncezea încă în patul cald, cînd Mahtob şi cu mine ne pregăteam să mergem la şcoală.

— Vin azi puţin mai tîrziu, i-am spus în trecere. Trebuie să mă opresc la Pol-Pizza ca să cumpăr brînză.

— Îhî, mormăi Moody. Am interpretat asta ca o încuviinţare.

Cînd orele şcolii pregătitoare s-au terminat, la prînz, Mahtob era la fel de agitată ca mine, dar, poate, ştia mai bine s-o ascundă. Am luat un taxi şi ne-am îndreptat spre parcul Karosch, unde am găsit o cabină telefonică.

— Sîntem aici, i-am spus lui Trish.

— Ajungem acolo în cinci minute.

Pakonul alb, plin, în care se aflau două femei şi mai mulţi copii gălăgioşi sosi cu exactitate. O femeie sări de pe locul din faţă, de lîngă şofer, mă apucă de braţ şi mă trase spre maşină.

— Veniţi cu noi, zise ea. Mergeţi cu noi.

Mi-am retras braţul.

— Trebuie să vorbim, am spus eu. Cum vreţi să procedaţi ?

— Vă căutăm deja de şaptămîni întregi, zise femeia. Acum o să vă luăm pur şi simplu cu noi. M-a tras din nou de braţ, iar cu mîna liberă a apucat-o pe Mahtob.

Speriată, Mahtob s-a tras înapoi și a început să țipe strident.

— Trebuie să mergeți imediat cu noi, a spus femeia. Nu mai aveți de ales. Sau mergeți acum pe loc cu noi, sau nu vă mai ajutăm.

— Ascultați, dar nu vă cunosc deloc, am spus. Spuneți-mi cum ați auzit despre mine. Ce plan aveți ?

Femeia vorbea repede și încerca să-i înfrîngă teama lui Mahtob. În timp ce vorbea, se uita nervoasă în jur, sperînd ca scena să nu atragă atenția poliției sau a *pasdar*-ului.

— Eu sînt Trish. Judy mi-a povestit totul despre dumneavoastră. Vorbim în fiecare zi cu ea. Vorbim în fiecare zi cu familia dumneavoastră. Știm cum v-am putea scoate din țară.

— Cum ? am întrebat.

— Vă ducem într-un apartament. Va trebui să stați ascunsă acolo o lună, numai cîteva zile, sau cîteva ore ; asta nu știu. Dar vă vom scoate din țară.

Șoferița a coborît din mașină ca să se intereseze de motivul întîrzierii. Am recunoscut în ea pe „diabetica" care-l căutase pe Moody. Trish mi-a prezentat-o ca fiind Suzanne.

— Bine, prezentați-mi planul vostru, am spus. Sînt de acord să colaborăm.

— Ne-am gîndit la toate, mă asigură Trish. Dar nu vrem să-l divulgăm.

O mulțime de întrebări m-au asaltat și m-am hotărît să nu urc în mașina acestor femei ciudate și nervoase pînă cînd nu primesc cîteva răspunsuri.

— Mergeți acasă și pregătiți-vă planul, am spus eu. Ne vom întîlni din nou, și cînd planul este gata, voi merge cu dumneavoastră.

— N-am făcut altceva decît să vă căutăm zi și noapte și să ne facem un plan ca să vă scoatem de aici și acum aceasta este șansa dumneavoastră. Veniți cu noi sau renunțați.

— Vă rog ! Acordați-mi 24 de ore, construiți-vă un plan.

— Nu. Acum sau niciodată.

Cîteva minute în șir ne-am certat pe stradă, dar nu eram în stare să am încredere într-un asemenea salt brusc în libertate. Ce s-ar întîmpla dacă Mahtob și cu mine am sta ascunse într-un apartament și femeia n-ar putea să organizeze un plan ? Cît de mult ar fi putut o americancă și fiica ei să scape nedescoperite într-o țară care îi ura pe americani ?

În cele din urmă, le-ams pus : „Ei bine, la revedere !"

Trish s-a întors și a deschis furioasă ușa mașinii.

— De fapt nu vreți să-l părăsiți, a spus ea. N-o să-l părăsiți niciodată. Spuneți așa numai ca omenii să creadă că vreți să plecați. Noi nu vă credem. În realitate vreți să rămîneți aici.

Mașina a demarat în vîrtejul circulației din Teheran.

Mahtob și cu mine ne-am regăsit singure, paradoxal de izolate, în mijlocul mulțimii de iranieni ce treceau pe lîngă noi. Tiradele lui Trish îmi răsunau în urechi. De ce nu mă agățasem de această șansă ca să-mi dobîndesc libertatea ? Ar putea exista vreo fărîmă de adevăr în acuzația ei ? Mă înșelam singură cînd credeam că voi putea fugi vreodată împreună cu Mahtob ?

Erau întrebări înfricoșătoare. Eu și Mahtob am fi putut să gonim în Pakonul alb spre o destinație necunoscută și poate, spre un viitor nesigur și periculos. În loc de asta, ne grăbeam spre magazinul Pol-Pizza ca să pot cumpăra brînză pentru a-i pregăti soțului meu o cină deosebită.

10

Am început să ne întîlnim regulat cu *Aga* și *Khanum* Hakim. Îmi plăcea foarte mult de acest bărbat cu turban, pentru modul cum înțelega preceptele religiei sale. Moody îl plăcea și el. Prin relațiile sale cu alți bărbați cu turban, colegi de studii, acum bătrîni, încerca să-l ajute pe Moody să-și găsească de lucru sau ca medic practician sau ca profesor. *Aga* Hakim l-a încurajat pe Moody să pună acasă bazele unui proiect, acela al traducerii în engleză a operelor bunicului lor, pe care *Aga* Hakim le tradusese deja din arabă în farsi.

Moody își cumpără o mașină de scris, mă anunță că voi fi secretara lui și începu să lucreze la traducerea lucrării *„Tată și copil"*, care prezenta opiniile lui Tagatie Hakim asupra acestui subiect.

Curînd, masa de sufragerie a lui Mammal și Nasserine, puțin folosită pînă acum, se acoperi de mormane de manuscrise. Moody stătea la un capăt al mesei, își mîzgălea traducerea și-mi dădea mie foile pe care trebuia să le dactilografiez.

Lucrînd împreună, am început să înțeleg mai bine comportamentul lui Mody. Pentru Tagatie Hakim întreaga răspundere în ceea ce privește educația copilului revenea numai tatălui, în așa fel încît el trebuia să aibă o comportare cumpătată și respectuoasă, să gîndească într-o manieră „corectă" și să trăiască potrivit regulilor fundamentale ale Islamului. Mama nu avea nici un rol în acest proces.

Săptămîni întregi am muncit la această sarcină grea. Bunicul lui Moody avea un stil încărcat, didactic. În fiecare după-amiază cînd o aduceam pe Mahtob de la școală, mă aștepta un nou teanc de foi și Moody pretindea să trec imediat la treabă, întrucît pentru el acest proicet era deosebit de important.

Odată cuvintele lui Tagatie Hakim m-au tulburat foarte tare. Prezentînd amănunțit obligațiile unui copil față de tatăl său, povestea cum un tată muribund voia să-și mai vadă fiul pentru ultima oară. Lacrimile mi se rostogoleau pe obraji. Propriul meu tată era pe moarte și eu ar fi trebuit să fiu lîngă el.

Moody mi-a văzut lacrimile.

— Ce s-a întîmplat ? m-a întrebat el.

— Povestea asta despre tatăl muribund... am suspinat eu. Cum poți să mă știi departe de tatăl meu cînd el e pe moarte ? Nu urmezi nici măcar obligațiile pe care propriul tău bunic le-a stabilit.

— Tatăl tău e musulman ?

— Nu, desigur că nu.

— Atunci nu mă privește, a spus Moody. Nu contează.

Am alergat în dormitor ca să pot plînge singură. Depărtarea m-a copleșit atît încît simțeam că mă sufoc. Chipul tatei îmi apărea în spatele pleoapelor închise și îl

auzeam spunîndu-mi încă o dată : „Unde e voință, există și o cale de rezolvare."

Trebuie să existe o cale, îmi spuneam. Trebuie să existe o cale.

Cu ocazia unei vizite, *Aga* și *Khanum* Hakim ne-au propus ca Mahtob și cu mine să asistăm la lecțiile de Coran, care se țineau pentru femeile care vorbeau limba engleză în fiecare joi după-amiază la moscheea Hossaini Ershad. Își arătau din nou, prin această propunere, bunăvoința față de mine. Sperau desigur să mă convertească ; dar această dorință venea dintr-un interes sincer în ceea ce privea norocul și fericirea mea, acestea fiind, după ei, roadele Islamului. În afară de asta, propunerea lor includea și un sfat pentru Moody, acela de a mă lăsa să ies mai des din casă, permițîndu-mi să am legături și cu alți oameni care vorbeau limba mea. Familia Hakim ar fi fost încîntată dacă aș fi devenit o ascultătoare soție islamică, dar numai dacă aș fi consimțit la acest lucru de bunăvoie.

Propunerea lor mi-a redat pe dată buna dispoziție. N-aveam nici un chef să studiez Coranul, dar ideea de a mă întîlni regulat cu un grup de femei care vorbeau engleza era incitantă.

Moody a fost reticent la această idee, căci aveam astfel ocazia să mă sustrag controlului său. Dar știam că va ceda. Fiecare „propunere" pe care *Aga* Hakim i-o făcea lui Moody avea asupra lui efectul unei porunci clare.

În joia următoare, după școală, ne-a dus, în silă, pe Mahtob și pe mine, cu taxiul la moschee. A încercat să-și demonstreze autoritatea voind să inspecteze el clasa înainte de a ne lăsa să intrăm, dar o englezoaică hotărîtă i-a barat drumul.

— Vreau să intru ca să văd ce se întîmplă aici, a spus el. Vreau să văd ce e aici.

— Nu, i-a răspuns ea. E numai pentru femei. Nu permitem nici unui bărbat să intre.

Mă temeam că Moody va avea un acces de furie și măcar în această zi se va opune dorințelor lui *Aga* Hakim. Mijindu-și ochii, le studie pe celelalte femei care veneau la curs. Toate erau înfășurate în *chador*. Păreau să fie toate niște soții musulmane bune, cu toate că vorbeau

englezește. Nici una dintre ele nu arăta ca o agentă CIA.

După cîteva minute de nehotărîre, și-a dat seama că *Aga* Hakim avea dreptate că asta îmi ajuta să mă obișnuiesc cu viața la Teheran. Așa că a plecat ridicînd din umeri și m-a lăsat pe mine și pe Mahtob sub protecția englezoaicei.

Ea mi-a schițat în linii mari, regulamentul :

— Aici nu se stă de vorbă. Venim aici numai ca să studiem Coranul.

Și chiar îl studiam. Citeam în cor Coranul, participam la o ședință de întrebări și răspunsuri care ridica în slăvi islamismul, denigrînd creștinismul și spuneam împreună rugăciunea de după-amiază. În sine, nu era o activitate veselă, dar curiozitatea mea era trează pentru a putea observa puținul ce se putea vedea pe figurile acestor femei. Voiam să le aflu povestea. Ce căutau aici ? Veniseră de bunăvoie ? Sau cîteva din ele erau niște sclave, ca și mine ?

Mă așteptam ca Moody să fie în fața moscheii, dar nu l-am văzut nicăieri în mulțimea de iranieni grăbiți, cu priviri întunecate, care se îmbulzeau de-a lungul trotuarului. Ca să nu-i trezesc bănuielile în această primă zi de școală, am făcut cu mîna unui taxi oranj și m-am dus în grabă acasă cu Mahtob. În momentul în care am intrat pe ușă, Moody s-a uitat la ceas și păru să fie mulțumit că nu am exploatat privilegiul pe care îl avusesem.

— M-a impresionat într-adevăr cursul ! i-am povestit eu. Dar trebuie să muncești serios pentru asta. Nu ți se permite să participi decît dacă te pregătești. Cred că pot să învăț acolo o mulțime de lucruri.

— Bine, a spus Moody, bucurîndu-se în sinea lui că soția sa a făcut un pas hotărîtor în ceea ce privește rolul care-i revine în Republica Islamică Iran.

Și eu eram mulțumită, bineînțeles, dintr-un motiv cu totul opus. Făcusem un mic pas în direcția posibilității de a fugi din Republica Islamică Iran. Lecția de studiere a Coranului începea la scurt timp după ce se sfîrșeau orele de la școală. Chiar dacă la început, Moody a considerat necesar să ne ducă de cîteva ori pînă la Moschee, știam că mai curînd sau mai tîrziu ne va lăsa să mergem singure, ceea ce însemna aproape întreaga zi de joi liberă.

În ciuda regulamentului ce interzicea discuțiile în clasă, flecăream, firește, înainte și după curs. După cea de-a doua oră, o femeie m-a întrebat de unde sînt. Cînd am răspuns „Din Michigan", ea mi-a spus :

— Oh, atunci trebuie s-o cunoașteți pe Ellen. Și ea e din Michigan.

Am făcut cunoștință. Ellen Rafaie era o femeie înaltă, osoasă, în jur de 30 de ani, dar cu pielea ridată și uscată. Își strîngea atît de tare *rusari*-ul pe față, încît nu puteam să-mi dau seama de culoarea părului.

— Unde ați locuit în Michigan ? am întrebat eu.

— Lîngă Lansing.

— Unde mai exact ?

— Ah, nimeni nu cunoaște localitatea asta, răspunse Ellen.

— Spune-mi-o totuși, fiindcă și eu am trăit lîngă Lansing.

— La Owosso.

— Glumiți, am spus eu. Părinții mei trăiesc în Bannister. Eu am lucrat în Elsie, iar în Owosso am mers la școală !

Eram agitate ca două școlărițe descoperind această neașteptată coincidență și am știut imediat că avem multe să ne povestim una alteia.

— N-ați vrea să veniți cu familia dumneavoastră la noi vineri seara, a întrebat Ellen.

— Nu știu. Soțul meu nu-mi permite să vorbesc cu alți oameni sau să ies cu ei. Nu cred că va accepta, dar am să-l întreb.

De data asta Moody ne aștepta afară în fața moscheii ca să ne ia pe Mahtob și pe mine după curs și a fost surprins văzînd pe chipul meu un autentic surîs.

— Poți să-ți închipui, l-am întrebat. N-ai să ghicești niciodată ce mi s-a întîmplat. Am întîlnit o femeie din Owosso !

Moody s-a bucurat pentru mine. Era primul surîs pe care îl vedea pe chipul meu după luni de zile. I-am prezentat-o pe Ellen și am vorbit împreună cîteva minute ca să se poată cunoaște înainte de a-i spune :

— Ellen ne-a invitat la ei vineri după-amiază, deși știam în sufletul meu că Moody nu va accepta.

Dar el spuse : „S-a făcut."

Ellen părăsise liceul puţin înainte de absolvire ca să se mărite cu Hormoz Rafaie şi să-şi înceapă astfel viaţa de soţie dependentă. Inginer electrician, educat în America, Hormoz avea o poziţie financiară şi socială superioară celei a lui Ellen şi era firesc pentru el să-şi asume — şi să preia — rolul de susţinător şi apărător. Ca şi Moody, fusese odinioară americanizat. În Iran figura pe liste ca duşman al regimului şahului. Întoarcerea în patrie în acea perioadă ar fi însemnat pentru el închisoarea, probabil chiar tortura şi moartea în mîinile *Svak*-ului. Dar, la fel ca şi Moody, Hormoz observase că şi evenimentele ce se petreceau în cealaltă parte a Pămîntului, pot avea o influenţă puternică asupra condiţiilor sale personale de viaţă.

Hormoz şi-a luat un post în Minnesota şi el cu Ellen trăiau acolo ca o familie mai mult sau mai puţin tipic americană. Aveau o fetiţă care se numea Jessica.

Cînd Ellen urma să aducă pe lume cel de-al doilea copil, s-a întors, cu această ocazie, înapoi la Owosso. Şi, pe 28 februarie 1976, ea a născut un băiat. Seara tîrziu, cînd i-a telefonat soţului ei ca să-i împărtăşească marea bucurie, acesta i-a răspuns :

— Nu pot să vorbesc acum cu tine, tocmai ascult ştirile.

Era ziua în care şahul părăsise Iranul.

Oare cîţi au fost aceia pentru care, asemenea lui Hormoz şi Moody, exilul şi dizgraţia şahului a însemnat o chemare tentantă pentru reînvierea trecutului ?

Cînd, în cele din urmă, a găsit timp să ia cunoştinţă de faptul că fusese binecuvîntat ca un fiu, Hormoz i-a dat un nume iranian, Ali. Viaţa lui, şi, implicit, viaţa lui Ellen s-a modificat pe dată.

Moody rezistase încă cinci ani, dar Hormoz s-a hotărît aproape imediat să se întoarcă şi să trăiască sub regimul Ayatollahuui Khomeini.

Ellen, o americancă loială, a fost înspăimîntată de această idee. Dar era, în acelaşi timp şi soţie şi mamă. Hormoz a declarat răspicat că el, cu sau fără familie, se va întoarce în Iran. Strînsă cu uşa, Ellen a fost

de acord, cel puţin pentru o perioadă de timp, să încerce să trăiască în Iran. Hormoz a asigurat-o că, în cazul în care s-ar simţi nefericită în Teheran, ea şi copiii se puteau întoarce oricînd în Statele Unite, dacă ar fi dorit acest lucru. Odată ajunsă la Teheran, Ellen a recunoscut că ea, la fel ca şi mine, era de fapt o captivă. Hormoz hotărî că nu mai avea voie să se mai întoarcă vreodată acasă. Era cetăţeancă iraniană care trebuia să se supună legilor acestei ţări şi voinţei lui. O perioadă de timp o ţinuse închisă şi chiar o bătuse.

Ce ciudat mi se părea să aud această istorisire ! Hormoz şi Ellen ne-o povestiră împreună, pe cînd ne aflam vineri după-amiază în holul locuinţei lor neîngrijite.

La început m-am întrebat dacă Moody se simţea stînjenit din cauza acestei discuţii, dar, pe urmă, mi-am dat seama că, dimpotrivă, trebuia să fie încîntat. El ştia finalul acestei povestiri, căci astăzi, şase ani mai tîrziu, Ellen se afla tot în Iran şi se hotărîse definitiv să trăiască în ţara soţului ei. Era tocmai ceea ce voia Moody să aud şi eu !

— Primul an a fost într-adevăr îngrozitor, ne povestea Hormoz. Apoi situaţia s-a îmbunătăţit.

Exact în ziua în care se împlinea un an de cînd Ellen venise în Iran, Hormoz i-a spus :

— Bine, du-te acasă. Un an întreg am încercat să te conving să rămîi aici ca să vezi dacă te poţi hotărî să trăieşti aici. Acum, du-te acasă.

Asta voiam să aud şi eu de la Moody. O, cît mă rugam să asculţe atent şi să recunoască cît de inteligent ar fi să-mi lase mie o asemenea alegere !

Cu cît povestirea continua, cu atît eram tot mai mult cuprinsă de nelinişte. Ellen plecase cu Jessica şi Ali înapoi în Statele Unite, dar, şase săptămîni mai tîrziu, l-a sunat pe Hormoz şi i-a spus :

— Vino şi ia-mă înapoi.

Nu-mi venea să cred că acest lucru se întîmplase de două ori. Căci de două ori Ellen părăsise Iranul cu acordul lui Hormoz şi de fiecare dată se întorsese înapoi. Era un lucru aproape de necrezut — şi, totuşi, ea se afla aici, ca o soţie musulmană ascultătoare. Lucra ca redactor la *„Majubeh"*, o revistă de limbă engleză pentru femeile islamice, care era răspîndită în toată lumea. Tot ceea ce Ellen

înainta spre publicare, trebuia aprobat de Consiliul Islamic Coordonator. Era mulţumită de ceea ce făcea.

Tare mult aş fi vrut să vorbesc singură cu Ellen ca să încerc să-i aflu motivele, dar în după-amiaza asta n-am avut nici un prilej.

Povestea lui Ellen mă lăsase mută de invidie şi de uimire. Cum putea o americancă — sau, în general, cineva — să prefere Iranul Statelor Unite ? Aş fi dorit s-o zgîlţîi de umeri şi să-i strig : „De ce ?"

Conversaţia a luat apoi o întorsătură neplăcută. Hormoz ne povesti că de curînd, la moartea tatălui său, moştenise nişte bani şi erau pe cale să-şi construiască o casă ce urma să fie gata în curînd.

— Şi noi ne-am face cu plăcere o casă, zise Moody vesel. De fapt voiam să ne facem una în Detroit, dar acum vom construi aici, de îndată ce ne transferăm banii în Iran.

Gîndul ăsta m-a cutremurat.

Moody şi cu mine ne-am împrietenit repede cu Ellen şi cu Hormoz şi ne întîlneam regulat cu ei. Pentru mine situaţia era oarecum amestecată. Era, desigur, minunat să am o prietenă care vorbea englezeşte, şi, mai ales, din împrejurimile oraşului meu natal. Era cu totul altfel decît să vorbeşti cu iranieni — vorbitori de limbă engleză —, căci niciodată nu puteam fi sigură cît de bine mă puteau ei înţelege. Cu Ellen, dimpotrivă, puteam vorbi liber şi eram sigură că ea mă înţelegea. Era însă prea greu pentru mine să-i văd împreună pe Ellen şi Hormoz — era prea mult, era ca şi cum mi-aş fi privit viitorul într-o oglindă strîmbă. Trebuia neapărat să petrec mai mult timp singură cu Ellen. Moody era precaut. Voia, evident, să afle mai întîi cît mai multe despre ea, înainte de a-mi permite să am cu ea legături mai strînse.

Ellen şi Hormoz nu aveau telefon. Acest confort reclama o aprobare specială a cărei obţinere dura mai mulţi ani. Ca mulţi alţii, se înţelege, aveau şi ei un aranjament cu proprietarul unui magazin din vecinătate pentru a putea folosi telefonul atunci cînd aveau nevoie.

Într-o zi Ellen ne dădu un telefon de acolo, spunîndu-i lui Moody că ar vrea să ne invite pe mine şi pe Mahtob

după-amiază la un ceai. În silă, Moody mi-a permis să vrbesc cu ea, căci nu voia să se afle întreaga dimensiune a prizonieratului meu.

— Am făcut gogoşi cu ciocolată, mi-a spus ea. Am acoperit receptorul şi i-am cerut lui Moody permisiunea.

— Şi cu mine ce e ? a întrebat el neîncreztăor. Şi eu sînt invitat ?

— Nu cred, căci Hormoz nu-i acasă, am spus eu.

— Nu, atunci nu poţi merge nici tu.

O dezamăgire profundă mi se întipări pe faţă. În clipa aceea nu mă gîndeam atît de mult să plec cît mai departe de Moody, cît mai ales la gogoşile cu glazură de ciocolată. În orice caz, în ziua aceea Moody fusese în toane bune şi cum pentru el avantajele prieteniei cu Ellen erau mai presus de riscul de a mă lăsa liberă o după-amiază, mi-a spus după un moment :

— Bine, du-te atunci.

Gogoşile erau delicioase, la fel şi libertatea de a putea vorbi singură cu Ellen. Mahtob se juca bucuroasă cu Maryam (numele musulmanizat al Jessicăi), care avea nouă ani, şi cu Ali, de şase ani. Cel mai grozav lucru era că Maryam şi Ali aveau jucării americane. Aveau cărţi, puzzle şi o veritabilă păpuşă Barbie.

În timp ce copiii se jucau, Ellen şi cu mine aveam o discuţie serioasă. Aşa că de data asta i-am pus întrebarea care mă chinuia.

— De ce te-ai întors ?

— Dacă situaţia mea ar fi fost la fel ca a ta, aş fi rămas, poate, în America, a răspuns ea după un moment de adîncă reflecţie. Dar tot ce am, e aici. Părinţii mei sînt pensionari şi n-au nici un ban ca să mă ajute. Eu nu am nici un ban, nici o pregătire, nici un talent. Şi mai am şi doi copii.

Dar nici acest lucru nu m-a convins. Cu atît mai puţin încă, cu cît Ellen vorbea cu ură despre Hormoz.

— Mă bate, se plînse ea. Îi bate şi pe copii. Şi nimeni nu găseşte nimic rău în asta.

Cuvintele lui Nasserine mi-au venit din nou în minte : „Toţi bărbaţii sînt aşa."

Ellen luase această hotărîre nu din dragoste, ci de teamă. Pentru ea situaţia economică era mai importantă

decît sentimentele. Ellen nu voia să-şi asume riscul nesiguranţei care ar fi reprezentat preţul emancipării sale. Alesese o viaţă cu amărăciuni de fiecare zi, dar care semăna totuşi cu ceva ce ea numea siguranţă.

În cele din urmă răspunsese la „de ce-ul" meu cu suspine.

— Fiindcă mi-e teamă că întorcîndu-mă în America n-aş putea face nimic.

Am plîns alături de ea.

Au trecut mai multe minute pînă cînd Ellen şi-a recăpătat cumpătul, iar eu am avut curajul să atac următorul subiect de pe lista mea.

— Există un lucru despre care mi-ar face plăcere să pot vorbi cu tine. Dar nu ştiu dacă ai putea să păstrezi acest secret faţă de soţul tău. Dar pentru tine n-ar fi o problemă, dacă poţi să taci şi să nu-i povesteşti nimic, atunci îţi spun. Altfel, nu vreau să te împovărez cu problemele mele.

Ellen a meditat profund. Mi-a explicat că după ce se întorsese a doua oară în Iran s-a hotărît să facă tot posibilul ca să devină o soţie musulmană ascultătoare. Se convertise la legile de bază ale islamismului şiit, adoptase regulamentul vestimentar chiar şi în domeniul privat al locuinţei ; de altfel chiar şi acum era înfăşurată — îşi spunea rugăciunile la orele stabilite, respecta sfinţii, studia Coranul şi îşi accepta soarta ca fiind voia lui Allah.

Era o soţie islamică conştiincioasă, dar şi o americancă plină de curiozitate.

— Nu, n-am să-i spun lui nimic, mi-a promis ea în cele din urmă.

— Vorbesc foarte serios. N-ai voie să spui nimănui, absolut nimănui.

— Promit.

Am tras aer adînc în piept şi am început să vorbesc.

— Îţi povestesc toate astea fiindcă eşti americancă şi eu am nevoie de ajutor. Vreau să plec de aici.

— Nu poţi face asta. Numai dacă el te lasă ; altă posibilitate nu există.

— Ba da, am spus. Vreau să fug.

— Eşti nebună. Nu poţi face asta.

— Eu nu te rog să mă ajuţi în chestia asta, i-am spus. Tot ceea ce vreau de la tine e să faci în aşa fel încît să pot ieşi uneori din casă, aşa ca astăzi, ca să pot merge la Ambasada Elveţiană.

I-am povestit despre contactele mele cu Ambasada, de faptul că ei îmi primesc scrisorile şi că făceau tot ce puteau ca să mă ajute.

— Te ajută ei să pleci din ţară ? m-a întrebat Ellen.

— Nu. Nu pot decît să trimit veşti prin intermediul biroului, atît. Dacă cineva vrea să ia legătura cu mine, o poate face pe această cale.

— Bine, eu nu vreau să merg la Ambasadă, spuse Ellen. N-am fost niciodată acolo. Cînd am venit aici, de mult, soţul meu mi-a interzis să mă duc la Ambasadă, aşa că n-am fost niciodată acolo.

— Nici nu trebuie să mergi cu mine, am asigurat-o. Va dura probabil un timp pînă cînd Moody va admite să întreprindem mai multe lucruri împreună, dar întrevăd posibilitatea de a mă lăsa pînă la sfîrşit să ies cu tine, fiindcă te agrează. Trebuie să găseşti numai un motiv ca să mă poţi scoate din casă. Să-i spui că mergem la cumpărături sau orice altceva şi apoi să mă acoperi pentru o perioadă de timp.

Ellen s-a gîndit cîteva minute la propunerea mea pînă cînd şi-a plecat capul în chip aprobator. Am petrecut restul după-amiezii făcînd tot felul de planuri provizorii, căci nu ştiam cînd le vom putea pune în aplicare.

Lui Mahtob îi făcea atîta plăcere să se joace cu Maryam şi cu Ali, încît nu mai voia să plece, dar copiii lui Ellen au făcut ca despărţirea să fie mai uşoară, întrucît i-au permis să împrumute cîteva cărţi. Ellen avea şi un Nou Testament pe care vreodată mi-l putea împrumuta.

Moody oscila în comportamentul său ; uneori îşi folosea superioritatea sa fizică, alteori însă încerca să mă atragă de partea lui prin amabilitate.

— Hai să mergem mîine să mîncăm undeva, mi-a propus el, pe 13 februarie. Mîine e Sfîntul Valentin [1].

— Bine, i-am spus. eu. Cu plăcere.

Voia să ne invite la restaurantul Hotelului Khayan, care se mîndrea cu un personal care vorbeşte englezeşte.

[1] **Patronul îndrăgostiţilor.**

Mahtob şi cu mine eram foarte agitate. În după-amiaza zilei de Sf. Valentin, am petrecut ore în şir ca să ne aranjăm. Purtam un „deux-pièces" din mătase roşie, care se potrivea pentru un concediu, dar considerat scandalos în Iran. Desigur că trebuia să mi-l acopăr cu *manto*-ul şi *rusari*-ul, dar speram ca hotelul să fie atît de americanizat încît să pot să mă dezbrac şi să-mi arăt costumul. M-am coafat cu grijă şi mi-am pus lentile de contact în loc de ochelari. Mahtob avea o rochiţă albă, brodată cu boboci de trandafiri, un model Polly-Flinders, şi pantofi albi de lac.

Toţi trei ne-am îndreptat spre strada Shariati şi ne-am urcat în primul din cele patru taxiuri oranj care şerpuiau odată cu noi prin oraş, îndreptîndu-se spre est, spre locul nostru de destinaţie — o arteră principală de circulaţie pe care mulţi o mai numeau încă Bulevardul Palavi, după numele şahului.

Cînd am coborît din taxi, Moody i-a plătit şoferului. În spatele nostru circulaţia vîjîia în ambele direcţii. Întorcînd spatele taxiului, Mahtob şi cu mine ne-am pomenit în faţa unei bălţi mari, cu apă murdară, care ne tăia drumul spre trotuar. Balta era prea lată ca să putem sări peste ea, aşa că am luat-o pe Mahtob de mînă şi am mers pînă la un grătar, pe unde se putea traversa. Păşind pe gratii, m-am uitat în jos şi am zărit un şobolan uriaş şi scîrbos, mare cît un pisoi, care se oprise pe pantoful alb al lui Mahtob.

Am întins repede braţul şi am smucit-o pe Mahtob, care înlemnise de uimire, înapoi pe stradă. Şobolanul fugise.

În spatele meu, Moody strigă :

— Ce faci aici ?

— N-am vrut s-o lovească maşina, am minţit eu, căci am evitat să spun de şobolan ca să n-o sperii pe Mahtob.

Am urcat pe pantă în sus spre Khayan-Hotel. I-am spus în şoaptă lui Moody adevărul, dar el nu păru să ia în seamă treaba asta. Şobolanii aparţineau vieţii de zi cu zi din Teheran.

M-am calmat şi am încercat să mă bucur de această seară. Contrar reclamei, la Khayan-Hotel nimeni nu vorbea englezeşte, aşa că am fost nevoită să-mi păstrez pe

mine *manto*-ul şi *rusari*-ul tot timpul cît a durat cina. Am riscat totuşi să atrag asupra mea mînia lui Allah deoarece mi-am deschis puţin *manto*-ul şi m-am bucurat de o delicioasă masă cu crabi şi cartofi prăjiţi.

Moody, generos, a insistat ca, după masă, să comandăm şi cafea, deşi fiecare ceaşcă însemna contravaloarea a patru dolari. Ne-a fost servită în ceşcuţe de expresso şi avea un accentuat gust de cafea instant. Nu era grozav de bună, dar ceea ce conta era gestul lui Moody. El era prevenitor ca să-mi fie pe plac. În ceea ce mă priveşte, încercam să-l conving că eram mulţumită.

De fapt, eram mai mult derutată, deoarece ştiam că Moody era în stare în orice moment să se transforme dintr-un soţ atent într-un diavol. Afecţiunea lui nu-mi inspira încredere.

Un singur gînd mă chinuia continuu. Ar fi trebuit oare ca, împreună cu Mahtob, să plec cu Trish şi Suzanne ? Nu ştiam, nu-mi puteam da seama ce s-ar fi întîmplat. Cîntăream toate posibilităţile şi încă mai credeam că hotărîrea mea nebunească fusese bună. Cele două amatoare nu concepuseră decît un plan foarte vag. Dacă aş fi fost singură m-aş fi dus poate cu ele, dar aveam oare dreptul s-o tîrăsc pe Mahtob într-un asemenea pericol ?

De cîte ori însă Moody se purta urît, mă asaltau îndoielile. Poate că o împinsesem deja pe Mahtob în cel mai cumplit pericol, acela de a trăi alături de tatăl ei.

Bubuitura unei explozii puternice, înspăimîntătoare mi-a speriat somnul liniştit. Am văzut pe fereastră cerul nopţii puternic luminat, scînteind ca şi cînd ar fi fost în flăcări. Alte explozii ameninţătoare au urmat una după alta în jurul nostru.

Casa se zgîlţîia.

— Bombe, am strigat eu. Ne bombardează.

Am auzit urletul motoarelor de avion deasupra capetelor noastre. Flăcări înalte, alb-gălbui, luminau prin fereastră, urmate apoi, aşa cum tunetul urmează fulgerului, de un uruit înspăimîntător.

Mahtob ţipa de frică. Moody a luat-o şi a pus-o între noi în pat. Ne-am strîns unul în altul, lipsiţi de ajutor, la voia întîmplării.

Moody mormăia rugăciuni disperate în farsi, și puteam să-mi dau seama cît e de înspăimîntat după panica ce i se simțea în voce. Îmbrățișarea lui, concepută ca o apărare, n-a făcut decît să ne înspăimînte și mai mult, întrucît el tremura din tot corpul. Mahtob și cu mine ne rugam în englezește, sigure că sosise momentul să murim. Niciodată nu încercasem un astfel de sentiment de groază. Inima îmi bătea năvalnic. Urechile mă dureau din cauza puternicelor vuiete distrugătoare.

Avioanele veneau în valuri ; ne lăsau un minut de respiro, pentru a continua apoi să se năpustească asupra noastră, pentru ca motoarele lor să-și azvîrle toată ura în jos, spre oamenii de pe pămînt. Luminile portocalii și albe ale rachetelor antiaeriene urcau sus pe cer. De fiecare dată cînd un avion se năpustea urlînd asupra noastră, așteptam, într-o chinuitoare lipsă de apărare, fulgerul luminos și zgîlțîieturile amenințătoare care îi urmau.

Uneori străfulgerarea luminoasă era mai stinsă, iar vuietul mai înfundat. Alteori, cîte o sclipire puternică lumina încăperea și tunetul zguduia casa pînă în temelii, făcea să zdrăngăne ferestrele și smulgea strigăte de groază de pe buzele noastre. La lumina exploziilor, a rachetelor antiaeriene și a incendiilor ce cuprinseseră casele lovite, am putut vedea că Moody era la fel de înspăimîntat ca și mine.

Ne ținea și mai strîns, dar ura mea față de el creștea pînă la o intensitate ucigașă. Un fior de groază m-a străbătut aducîndu-mi aminte de scrisoarea mamei mele și de visul ei, că Mahtob ar putea să-și piardă un picior într-un bombardament.

Doamne, te rog ! Te rog, Doamne ! Te rog ! Te rog ajută-ne ! Apără-ne, Doamne ! Apăr-o pe Mahtob, mă rugam eu.

Un val de avioane a trecut pe deasupra noastră și a dispărut. Așteptam cu respirația tăiată. După cîteva minute nesfîrșite, am slăbit treptat strînsoarea, sperînd că toate chinurile noastre luaseră sfîrșit. Am lăsat să treacă cîteva minute bune pînă cînd am îndrăznit să respirăm adînc. În realitate, atacul surpriză durase vreo 15 minute, deși nouă ni se păruse că trecuseră ore.

Teama făcea acum loc mîniei.

— Acum vezi ce ne-ai făcut ? am țipat la Moody. Asta ai dorit pentru noi ?

Moody schimbă discuția, afirmîndu-și punctul lui de vedere.

— Nu, a răcnit el. Nu eu v-am făcut asta. Țara ta o face poporului meu. Propria ta țară te va ucide.

Înainte ca cearta să continue și mai vehementă, Mammal a vîrît capul pe ușă și a spus :

— Nu-ți face nici o grijă, *Dahijon*, au fost numai rachete antiaeriene.

— Am auzit avioane, am spus eu.

— N-au fost.

Era ceva incredibil, voia oare Mammal să mă facă să cred că fusese vorba numai de un exercițiu militar, asemănător celui din *„Săptămîna Războiului"*.

Afară, în hol, a sunat telefonul și cînd Mammal a răspuns ne-am ridicat și noi și l-am urmat în dormitor. De dormit n-a mai putut fi vorba tot restul nopții. Curentul se întrerupsese. Întregul oraș era scufundat într-un întuneric adînc, luminat numai de focurile palide, ce se aprinseseră la întîmplare, în urma bombardamentului.

Cea care telefonase era Ameh Bozorg. Amîndoi, Mammal și Moody, au asigurat-o că sîntem bine.

Nasserine a aprins lumînări, a făcut ceai și a încercat să ne calmeze.

— Nu există nimic de care trebuie să te temi, a spus ea, cu multă convingere. Pe noi n-o să ne atingă.

Ea credea cu toată puterea în Allah ; iar dacă Allah îngăduia ca ea să fie aruncată în aer de armata irakiană — nu putea exista o moarte mai frumoasă decît cea de martir în războiul sfînt.

— N-a fost aruncată nici o bombă, a asigurat-o Mammal.

— Ce-au fost atunci detunăturile acelea atît de puternice care au zguduit casa ? am întrebat eu.

Mammal a ridicat din umeri. Spre dimineață orașul vuia, își cerceta rănile și urla după răzbunare. Evident, atacul fusese opera armatei irakiene, dar radioul răspîndea binecunoscutele lozinci provocatoare. Irakienii erau aprovizionați de americani. Piloții lor fuseseră instruiți în Statele Unite. Atacul fusese planificat și supravegheat de

consilierii americani. După iranianul de rînd, însuşi Reagan pilotase avionul de comandă. Nu era o zi potrivită ca să fii americancă în Iran.

Moody îşi dădu seama de acest lucru şi a avut o reacţie de apărare în ceea ce ne priveşte. Aşa că Mahtob şi cu mine nu ne-am dus în ziua aceea la şcoală. Într-adevăr, cele mai multe pagube erau localizate în apropierea şcolii. Mulţi oameni îşi pierduseră viaţa.

După-amiază, Ellen şi Hormoz ne-au luat cu maşina ca să vedem distrugerile. Grupuri întregi de case fuseseră nimicite, aruncate în aer sau incendiate. În multe locuri ruinele mai fumegau încă.

Cu toţii eram de părere că războiul era ceva groaznic, dar aveam păreri diferite în privinţa motivelor ce le declanşează. Eu vedeam în el consecinţa firească a obligaţiei de a trăi sub regimul unui nebun fanatic. Moody şi Hormoz îi blestemau pe americani, considerîndu-i cauza acestui holocaust.

Ellen era de partea bărbaţilor.

Moody îl atrase pe Hormoz într-o discuţie asupra subiectelor lui preferate — duplicitatea guvernului american. Ca să menţină echilibrul de forţe în Golful Persic, spunea el, Statele Unite ar trebui să se folosească de ambele părţi — Iranul şi Irakul —, întărîtîndu-le una împotriva alteia, şi, în acelaşi timp, susţinîndu-le atît pe una cît şi pe cealaltă. Era convins că SUA livra nu numai bombele pe care le aruncau avioanele irakiene, ci şi rachetele antiaeriene pe care le foloseau apărătorii iranieni. Dar că, din cauza embargoului de armament care dura de multă vreme, America nu putea aproviziona Iranul decît pe ascuns.

— Iranul este nevoit să-şi cheltuiască toţi banii pentru cheltuieli de război, bombănea el. Din cauza embargoului, trebuie să cumpărăm armamentul prin intermediul unei a treia ţări şi, desigur, să plătim mai mulţi bani.

Ne rugam cu toţii ca acest atac aerian să fi fost unicul. Radioul îl asigura pe Moody că aşa se va întîmpla, şi că armatele şiite se vor răzbuna rapid şi eficient asupra marionetelor americane.

Prin acele informaţii-zvonuri, propagate de la om la om, toată lumea în Teheran ştia că în urma acestui atac

fuseseră omorîţi zeci — chiar sute — de oameni. Dar raportul guvernamental oficial a dat ca număr total al victimelor doar şase, şi a adăugat ştirea că atacul aerian irakian ar fi demonstrat, ca o ironie a Destinului, că Allah era de partea Republicii Islamice Iran. Căci o bombă irakiană, dirijată de Allah, distrusese tocmai un depozit al grupării *Munafaquin,* grupare anit-khomeini, iniţiatoarea unei mişcări de rezistenţă, organizată în favoarea şahului. Cei care cercetaseră dărîmăturile casei, găsiseră nu numai un mare depozit de arme şi muniţii, ci şi aparate de distilare, pentru producerea alcoolului de contrabandă.

Aceasta era o dovadă certă, afirma guvernul, că Allah în mod sigur va avea grijă ca Iranul să cîştige războiul şi, în paralel cu acest lucru, va distruge blestemata mişcare de rezistenţă — *Munafaquin.*

În oraş a fost declarată starea de război. Cablurile de curent fuseseră avariate şi fiecare era sfătuit să consume cît mai puţin curent. În noaptea aceea — şi în nopţile următoare — oraşul a rămas în întuneric, atît pentru a economisi energia, cît şi ca măsură de apărare. Pe străzi nu mai exista nici o lumină. În casă nu ni se permitea să avem decît o palidă lumină şi asta numai atunci cînd nu putea fi văzută de afară. Moody se obişnuise să aibă permanent cu el o lanternă mică.

Urmară apoi zile de discuţii şi consultări, pline de teamă şi încordare. Bombardamentele s-au repetat săptămîni în şir la interval de două-trei nopţi, apoi în fiecare noapte. În fiecare seară, cînd se lăsa întunericul, Mahtob se plîngea de dureri de stomac. Am petrecut multă vreme în camera de baie, rugîndu-ne, plîngînd, tremurînd. Părăsiserăm paturile şi dormeam sub masa solidă de sufragerie, peste ale cărui colţuri atîrnau cearşafuri de protecţie împotriva cioburilor care săreau peste tot. Resimţeam cu toţii lipsa somnului. Un bombardament era cel mai groaznic lucru pe care mi-l puteam imagina.

Într-o zi, după ce orele de şcoală s-au terminat, şi taxiul oranj ne-a lăsat pe strada Shariati, ne-am dedicat îndeletnicirii noastre cotidiene, aceea de a cumpăra chifle. Voiam să cumpărăm în ziua aceea *barbari,* o pîine uşor amăruie, coaptă în forme ovale, lungă de vreo 60 de cm,

și care, atunci cînd era mîncată proaspătă și caldă, era delicioasă, mult mai bună decît cunoscuta *lavash*.

Stăteam la coadă la *nanni*, magazinul de pîine, de mai bine de o jumătate de oră și urmăream încremenită familiarul proces de fabricare al pîinii pe bandă-rulantă. Cîțiva bărbați lucrau repede, cîntăreau coca, o întindeau, o puneau un timp deoparte ca să crească. Cînd coca era gata crescută, un bărbat o frămînta, dîndu-i forma lunguiață, o cresta în lung cu degetele — rezultînd niște umflături — apoi alt bărbat o împingea cu o lopată netedă, prevăzută cu o coadă de vreo doi metri și jumătate, într-un cuptor încins. Tot cu această lopată o scotea afară.

În timp ce așteptam, am observat că rezerva de cocă se terminase. Ultimul bărbat ce lucra la bandă s-a pregătit imediat să frămînte o nouă cocă. A azvîrlit un furtun în putina uriașă și a dat drumul la apă. Fiindcă știa că va mai dura ceva timp pînă cînd putina se va umple, a făcut o pauză. S-a dus la toaletă, o mică încăpere, închisă, aflată în mijlocul prăvăliei. Cînd a deschis ușa ca să intre, era gata să leșinăm de duhoare, și la fel s-a întîmplat și cînd a ieșit, după cîteva minute.

O să-și spele oare mîinile înainte de a se apuca din nou de treabă, mă întrebam eu. Nu se vedea nici o ohiuvetă.

Spre scîrba mea, omul s-a întors la putină și și-a spălat mîinile în aceeași apă pe care o folosea pentru coca următoare.

— N-am mai avut timp să urmăresc cum decurg lucrurile, căci brusc s-a auzit sunînd alarma aeriană. În cîteva secunde uruitul avioanelor care se apropiau a ajuns pînă la noi.

Gîndurile mi se învălmășiseră, deși rațiunea încerca să depășească panica. Trebuia să mergem în adăpost sau să fugim spre casă. Mi se părea important să-i pot arăta lui Moody că am putut să ne descurcăm, ca să ne lase și pe mai departe să ieșim singure.

— Să fugim Mahtob, i-am strigat. Trebuie să ne ducem acasă.

— Mami, mi-e frică, a țipat Mahtob.

Am tras-o lîngă mine pe iubita mea copilă și am luat-o în brațe. Ceva mă îndemna să fug din strada Shariati pe

o stradă laterală. M-am întors în labirintul străduțelor care, pe ocolite, duceau acasă, și am mers cît am putut de repede.

Peste tot, în jurul nostru, auzeam, percepeam uruitul motoarelor de avion ca țipătul întruchipat al morții, bubuitul înfundat al rachetelor antiaeriene, zgîlțîiturile puternice, cînd bombele își atingeau ținta, răcnetele și tînguirile muribunzilor.

În jurul nostru, pe străzi, cădeau schije de la rachetele antiaeriene, cîteva dintre ele destul de mari ca să poată omorî un om. Iar eu încă mai fugeam.

Mahtob își îngropase fața în umărul meu și își înfipsese degetele adînc în carnea mea.

— Mi-e frică ! Mami, mi-e frică ! suspina ea.

— Nu-i nimic, nu-i nimic, strigam eu ca să acopăr zgomotele. Roagă-te, Mahtob, roagă-te !

În sfîrșit am ajuns pe strada noastră și bîjbîiam căutînd ușa. Moody, care ne așteptă îngrijorat, se năpusti afară. Cînd ne-am apropiat, a deschis repede ușa și ne-a tras înăuntru. Ne-am înghesuit în sala de jos, de la intrare și ne-am lipit cu spatele de peretele de beton al casei pînă cînd această oroare a luat sfîrșit.

Într-o zi i-am luat pe Mahtob și pe Amir în parc, împingîndu-l pe micuț în cărucior în fața mea. Ca să ajungem la locul de joacă trebuia să trecem pe lîngă un teren de volei, pe care tocmai se desfășura un joc foarte animat. Vreo douăzeci de băiețandri jucau în strălucirea soarelui unei zile de primăvară timpurie.

Puțin mai tîrziu, cînd Mahtob se dădea în leagăn, am auzit vociferări dinspre terenul de volei. Privind în direcția aceea am văzut patru sau cinci camioane de tip Nissan, care blocau intrarea în parcul neîngrădit. *Pasdar*-ul ! M-am gîndit că veniseră să controleze toată lumea din parc.

Mi-am privit îmbrăcămintea. *Manto*-ul îmi era închis. *Rusari*-ul aranjat corect. Dar cum nu-mi convenea o întîlnire cu *Pasdar*-ul, m-am hotărît să mă întorc repede acasă. Am strigat-o pe Mahtob. Cu Amir în căruciorul pe care îl împingeam în fața mea, cu Mahtob alături, am pornit spre poartă. Apropiindu-mă de terenul de volei,

am văzut că victimele de astăzi ale *pasdar*-ului erau tinerii. Băieţii eram împinşi, cu ţevile puştilor ridicate, pe platforma camioanelor. Se supuneau fără un cuvînt.

Am urmărit cum toţi tinerii au fost urcaţi în maşini, apoi am plecat.

Ce se va întîmpla cu ei ? Agitată şi speriată m-am grăbit să ajung acasă.

Essey a fost cea care mi-a deschis uşa, lăsîndu-mă să intru. I-am povestit ei şi lui Reza ceea ce văzusem, iar Reza şi-a dat cu părerea, afirmînd :

— Asta s-a întîmplat probabil pentru că se strînseseră toţi acolo. Adunarea în grupuri, fără aprobare, e considerată contravenţie.

— Şi ce-o să se întîmple cu ei, am întrebat eu.

Reza dădu din umeri.

— Nu ştiu, zise el, fără îngrijorare în voce.

Moody, de asemenea, trecu peste eveniment cu uşurinţă.

— Dacă *pasdar*-ul i-a luat, înseamnă că au făcut probabil ceva interzis, a spus el.

Doamna Azahr a reacţionat însă cu totul altfel atunci cînd i-am povestit, a doua zi, la şcoală, întîmplarea.

— Cînd văd un grup de tineri, îi înhaţă şi-i trimit la război, a spus ea tristă. Fac asta şi în şcoli. Se duc uneori cu camioanele la cîte-o şcoală de băieţi. Îi iau de acolo, şi-i fac soldaţi. Familiile lor nu-i mai revăd niciodată.

Cît de mult uram războiul ! Era ceva atît de lipsit de sens ! Îmi era imposibil să înţeleg o ţară al cărei popor era atît de avid să ucidă şi atît de pregătit să moară. Aceasta reprezintă — în special pentru americani — una dintre cele mai mari şi mai de neînţeles diferenţe dintre cetăţenii SUA, aparţinînd unei societăţi care îi ocroteşte, şi străinii cu o mentalitate socială comparativ inferioară.

Pentru Mammal şi Nasserine o viaţă de om, chiar a lor proprie, nu valora prea mult. Moartea devenise un eveniment zilnic şi de aceea mai puţin misterios. Ce se putea face în afară de a avea încredere în Allah ? Acea mare nenorocire era oricum fatală. De aceea curajul lor în faţa bombardamentelor nu ascundea nici o prefăcătorie. Era mai curînd dovada că ideologia lor putea da naştere, în cazuri extreme, la teroriști, gata oricînd să moară.

Şi acest lucru a reieşit foarte bine într-o dimineaţă de vineri cînd, potrivit obiceiului, ne aflam la Ameh Bozorg pentru a sărbători această zi cu nesfîrşite rugăciuni. Televizorul era deschis deoarece urma să se transmită din oraş rugăciunea de vineri, dar nu i-am dat nici o importanţă pînă cînd nu i-am auzit pe Moody şi Mammal vociferînd consternaţi.

Ameh Bozorg a început să se vaiete cu glas tare.

— Îi bombardează pe cei veniţi la rugăciunea de vineri, a spus Moody.

Transmisiunea directă arăta o mulţime de credincioşi care se înghesuiseră în locurile publice, iar acum se întorceau, fugind, cuprinşi de panică. Obiectivele camerelor, îndreptate spre cer, arătau că, într-adevăr, deasupra zburau avioane irakiene. În urma exploziilor — ce aveau loc în mijlocul mulţimii — rămîneau gropi cu morţi şi muribunzi.

— Baba Hajji e acolo, îmi aminti Moody. El ia parte întotdeauna la rugăciunea de vineri.

În cartierul comercial al Teheranului domnea o mare zăpăceală. Crainicii de la ştiri dădeau informaţii inexacte despre victimele catastrofei, dar atacul, bine calculat, era o victorie clară, materială şi sirituală, în favoarea Irakului.

Familia aşteptă înspăimîntată întoarcerea lui Baba Hajji acasă. Se făcu ora două, apoi trei. Niciodată Baba Hajji nu întîrziase peste această oră de la rugăciunea de vineri.

Ameh Bozorg n-a pierdut nici un moment şi a adoptat ţinuta de doliu, căinîndu-se şi smulgîndu-şi părul. Şi-a schimbat *chador*-ul înflorat cu unul alb, s-a aşezat pe podea şi, în timp ce citea Coranul, plîngea şi ţipa în acelaşi timp.

— A înnebunit, zise Moody despre sora lui. Tot ce putem face, este să aşteptăm. Ar trebui şi ea să aştepte pînă cînd va primi vestea că a fost într-adevăr omorît.

Rudele alergau pe rînd, afară, în stradă, ca să vadă dacă nu se întorcea capul familiei. Au trecute ore de aşteptare plină de încordare, întrerupte de ţipătul ritual al lui Ameh Bozorg, care părea să se mîndrească cu noul ei statut, acela de văduvă a unui martir.

Era aproape ora cinci, cînd Fershteh a venit în goană spre casă vestind :

— Vine, strigă ea. Vine pe mijlocul străzii !

Tot neamul s-a adunat la uşă şi s-a înghesuit în jurul lui Baba Hajji, cînd a sosit. El a intrat încet, fără un cuvînt, cu ochii îndreptaţi spre podea. Mulţimea s-a dat la o parte făcîndu-i loc bărbatului sfînt să treacă. Hainele îi erau stropite cu sînge şi bucăţele de carne omenească. Spre surprinderea tuturor, s-a îndreptat imediat spre camera de baie americană ca să facă un duş.

Moody a vorbit mai tîrziu cu el şi apoi mi-a povestit :

— E foarte supărat că n-a fost omorît. Voia să fie şi el martir ca fratele său.

Moody nu era de acord cu acţiunile oarbe, iraţionale ale familiei sale. Lui îi era frică de moarte. După ce Teheranul s-a obişnuit cu realitatea războiului, autorităţile civile de apărare au emis noi instrucţiuni. În timpul unui atac, fiecare trebuia să-şi caute apărarea pe podea, într-un spaţiu închis. Astfel că, după ce ne urcam în pat încercam să ne odihnim plini de nelinişte, în aşteptarea semnalului temut, care ne gonea pe toţi, cît mai degrabă, în sala de la intrare, aflată la picioarele scării.

Acolo Moody nu putea să-şi ascundă panica nici măcar faţă de Reza şi Mammal. Mai tîrziu, încercă să-şi mascheze laşitatea prin răbufniri de mînie contra americanilor, dar cu fiecare nou atac, cuvintele-i păreau tot mai lipsite de conţinut.

Întîmplător, ochii noştri se întîlneau într-un scurt moment de înţelegere reciprocă. Moody îşi dădea seama că e responsabil de nenorocirea noastră, dar nu mai ştia cum să lupte împotriva ei.

11

Fiecare iranian îşi face baie o dată pe an.

Şi asta cu ocazia anului nou persan — *No-ruz* — o sărbătoare care durează două săptămîni. E momentul în care femeile îşi curăţă şi casele — într-o oarecare măsură.

No-ruz este aşteptat cu nerăbdare şi de magazinele de încălţăminte, căci toţi îşi cumpără atunci pantofi noi. În timpul acestor două săptămîni se lucrează puţin, întrucît familile îşi petrec timpul cu mese festive, se adună la ceai şi primesc rude. Urmînd o severă ierarhie de familie, rudele schimbă reciproc invitaţii pentru festivităţile zilnice.

În anul acesta, *No-ruz* a căzut pe 21 martie, începutul primăverii. În seara aceea ne-am adunat împreună cu Reza, Mammal şi familiile lor în jurul unui *haft sin* (de şapte ori „S"), o *sofray* întinsă pe care erau aranjate mîncăruri simbolice, a căror denumire începea cu litera „S". Centrul atenţiei îl reprezentau cîteva ouă aşezate în mijloc pe o oglindă. Potrivit legendei persane, Pămîntul se odihneşte pe coarnele unui taur, iar acesta, îşi mută greutatea de pe un corn pe altul. Momentul exact în care începe Anul Nou iranian se observă privind ouăle de pe oglindă, care, atunci cînd taurul mută lumea de pe un corn pe altul, încep să se clatine.

Numărătoarea inversă pentru Noul An ce urma să înceapă, a început exact ca la 31 decembrie în America. Aşteptam momentul în care soarele trebuia să intre în zodia Berbecului şi stăteam cu ochii aţintiţi asupra ouălelor.

Brusc, în cameră s-a făcut întuneric şi o sirenă aeriană ne-a avertizat de apropierea avioanelor de luptă. Ne-am grăbit spre adăpostul holului de la intrare şi am mai îndurat încă o dată cumplita teroare. Sînt sigură că în această zi de *No-ruz* ouăle s-au clătinat zdravăn.

Dar, după cum am constatat, oricît de îngrozitoare erau aceste atacuri aeriene, viaţa mergea înainte, iar ameninţările Forţelor Armate Aeriene irakiene nu puteau opri drumul Iranului spre festivităţi. Seria sărbătorilor a început, după cum fusese prevăzut ; aşa că a doua zi a început şi odiseea noastră, desigur, în casa patriarhului clanului şi a soţiei sale. Reza, Essey, Maryam, Mehdi, Mammal, Nasserine, Amir, Moody, Mahtob şi cu mine ne-am înghesuit în maşina lui Mammal şi ne-am grăbit spre casa lui Ameh Bozorg ca să participăm la marele eveniment. Nu eram într-o dispoziţie de sărbătoare.

În momentul în care am intrat în casă, sora năsoasă a lui Moody a alergat în întîmpinarea lui, l-a luat de gît şi l-a copltşit cu sărutări. Apoi şi-a îndreptat atenţia spre Mahtob şi a îmbrăţişat-o plină de dragoste. Puţin mai înainte ca să-mi dea o sărutare fugară pe obraz, mi-am tras instinctiv *rusari*-ul mai sus, încercînd să evit atingerea buzelor ei.

În cinstea acestei zile, Ameh Bozorg pregătise cadouri. Pentru Moody — o mare surpriză — un birou scump şi o bibliotecă cu geamuri glisante. Mahtob a primit o rochie de comandă, făcută din mătase naturală, importată de la Mecca. Ameh Bozorg s-a învîrtit fericită minute în şir, împărţind tuturor, cu excepţia mea, cadouri scumpe. Moody nu a observat această omisiune, iar mie nu mi-a păsat.

Am petrecut o după-amiază nenorocită şi însingurată în fosta mea închisoare. Nimeni nu-şi dădea osteneala sau nu risca să vorbească englezeşte cu mine. Mathob stătea lipită de mine, temîndu-se cumplit să nu rămînă singură cu Ameh Bozorg.

Sărbătorile obositoare au continuat zi de zi. Într-o dimineaţă, cînd ne pregăteam să facem cîteva vizite, m-am îmbrăcat într-un costum de lînă maro deschis, cu o jachetă trei sferturi, care arăta aproape ca un pardesiu. Pe dedesubt, purtam ciorapi trei sferturi groşi, şi îmi înfăşurasem capul în *rusari*.

— Trebuie să-mi pun *manto*-ul peste costumul ăsta, l-am întrebat pe Moody.

— Nu, bineînţeles că nu, a replicat el. Trebuie să te uiţi cu prea multă atenţie ca să vezi că ăsta nu e un *manto*.

De obicei Majid ne ducea la toate vizitele obligatorii pe la diferite rude.

Dar, în după-amiaza aceea, avea şi el un alt program, aşa că Moody, Mahtob şi cu mine am luat un taxi ca să-i vizităm pe *Aga* şi pe *Khanum* Hakim.

Cînd i-am părăsit ca să ne întoarcem acasă, era aproape întuneric. Trebuia să depăşim cîteva grupuri de case pînă la strada principală şi acolo să aşteptăm un

zărea nici un taxi.
taxi. Circulaţia era în toi şi cît vedeai cu ochii nu se

Deodată, scîrşnind din cauciucuri, la bordura trotuarului a oprit un camion alb de tip Nissan, urmat de un Pakon alb. Patru bărbaţi bărboşi în uniforma măslinie a *pasdar*-ului au sărit din maşină. Unul dintre ei l-a înhăţat pe Moody, iar ceilalţi şi-au îndreptat puştile spre el.

În acelaşi timp, patru poliţiste ale *pasdar*-ului în *chador*-urile lor uniformă — negre — au năvălit asupra mea răcnind.

Motivul ciocnirii era costumul meu maro-deschis. Ştiusem asta. Ar fi trebuit să-mi pun un *manto*.

Poliţiştii *pasdar*-ului l-au tîrît pe Moody spre Nissan, dar el se împotrivea insinctiv şi le striga ceva în farsi.

Duceţi-l la închisoare! mă bucuram în sinea mea. Duceţi-l la închisoare!

Moody s-a certat minute în şir cu poliţiştii de la *pasdar*, în timp ce poliţistele pasdar-ului feminin îmi strigau în faţă înjurături persane. Apoi au sărit cu toţii la fel de repede în maşini, aşa cum veniseră, şi au plecat.

— Ce le-ai spus l-am întrebat eu pe Moody.

— Le-am spus că eşti aici numai în vizită şi nu cunoşti regulile a răspuns Moody.

— Tu mi-ai spus că pot merge aşa pe stradă, am spus eu.

Moody şi-a recunscut greşeala.

— N-am ştiut. De acum încolo trebuie să porţi pe stradă sau *manto*-ul sau *chador*-ul. Apoi s-a străduit să-şi aranjeze ţinuta.

— Acum cînd cunoşti regulile, a spumegat el, nu mai trebuie să te laşi surprinsă încă o dată.

În cele din urmă, spre sfîrşitul săptămînii, le-a venit rîndul lui Mammal şi Nasserin să fie gazde. Nasserine şi cu mine am făcut curăţenie în casă. Moody şi Mammal s-au dus la piaţă şi au adus mormane de fructe proaspete dulciuri şi nuci. Am fiert litri întregi de ceai. În timpul zilei ne puteam aştepta să vină cîteva sute de musafiri.

Ellen şi Hormoz se aflau întîmplător la noi cînd de afară s-au auzit în microfoane *azan-ul*, chemarea la

rugăciune, care intervine de trei ori pe zi în viaţa oamenilor din Teheran. Indiferent unde te afli sau ce faci, nu este admis să uiţi momentul rugăciunii. Teoretic, rugăciunile ar putea fi spuse oricînd în cursul următoarelor ore, dar Allah îi acordă o mai mare răsplată aceluia care răspunde îndată la chemare.

— Îmi trebuie un *chador*, a spus Ellen şi a sărit în picioare. Alte credincioase, printre care şi Ameh Bozorg, i s-au alăturat şi în curînd, dintr-o cameră alăturată, se auziră mormăind la unison rugăciunea lor.

După asta, Ameh Bozorg şi-a arătat clar preferinţa pentru Ellen.

— *Mash Allah*, îi spuse ea lui Moody. Lăudat fie Allah. Ce frumos din partea ei să se roage aşa conştiincios. Allah o s-o răsplătească.

La un moment dat, în cursul zilei, în timpul acestei lungi sărbători, Moody s-a angajat într-o discuţie cu unul dintre verii lui Nasserine, care era şi el medic.

— De ce nu lucraţi ? l-a întrebat Dr. Marashi.

— Ei bine, încă nu-mi sînt gata actele, a răspuns Moody.

— Atunci pot să vorbesc eu cu spitalul. Avem nevoie urgentă de un anestezist.

— Puteţi să faceţi într-adevăr ceva pentru mine ? a întrebat Moody cu un licăr de optimism în voce.

— Directorul spitalului e prietenul meu, a răspuns Dr. Marashi. O să vorbesc cu el şi vom vedea ce se poate face.

Moody era ultrafericit întrucît ştia cît de importantă era o poziţie influentă în relaţiile cu autorităţile. În fine, acest post, părea să fie o posibilitate reală. Moody era leneş, dar era un medic cu studii. Era avid, în egală măsură, atît de bani, cît şi de statutul de care se bucura un medic în Iran.

Cînd am cîntărit cursul pe care îl luaseră lucrurile, am realizat că o asemenea soluţie ar putea să-mi fie folositoare şi mie. Aş fi dispus de o anumită libertate, chiar dacă insuficientă. Puţin cîte puţin, Moody ar fi realizat că era prea greu să mă păzească în fiecare moment. Trebuia să-mi acorde ceva mai multă libertate ca

să nu-şi complice şi mai mult viaţa lui şi aşa plină de griji.

Dacă Moody ar munci, acest lucru mi-ar mări cu siguranţă posibilitatea de mişcare. Şi poate, asta i-ar ridica şi lui moralul zdruncinat.

No-ruz a continuat în cea de-a doua săptămînă cu ceea ce s-a numit un „concediu“ pe malul Mării Caspice, care se află la nord de Teheran şi formează o parte a graniţei irano-ruse. Fratele lui Essey lucra la departamentul guvernamental al Ministerul Islamic de Îndrumare, care confiscase toate proprietăţile şahului. Descriind luxul opulent, el oferea familiei posibilitatea să folosească una din fostele vile ale şahului.

Dacă aş fi venit de mai puţin timp în Iran acest lucru mi s-ar fi părut ceva exotic. O vilă a şahului ! Dar nu mai eram atît de proastă încît să mai cred în atîtea poveşti despre splendorile republicii Ayatollahului.

În primul rînd, imaginaţia mea privind o săptămînă petrecută în vila şahului, nu putea de la început, să facă abstracţie de gîndul că eram una din cele douăzeci şi şase de persoane care se vor înghesui în trei maşini. Ceea ce mă incita era şansa de a studia peisajul. Ştiam că Iranul este o ţară întinsă, dar nu aveam nici o idee cît ar trebui să străbatem eu şi cu Mahtob din această ţară dacă voiam vreodată să ieşim de aici. Aşadar, am fost atentă şi am adunat date despre împrejurimi, căci nu ştiam cît de folositoare ar fi putut să-mi fie cîndva.

Dar, cu cît înaintam mai mult, cu atît mă cuprindea mai mult descurajarea. Peisajul era, desigur, minunat, dar această splendoare era conferită de puternicele lanţuri muntoase, mai înalte şi mai prăpăstioase decît Munţii Stîncoşi din vestul Statelor Unite. Ei înconjurau Teheranul de jur-împrejur, astfel că oraşul părea prins într-o capcană. De la locul meu strîmt din maşina arhiplină vedeam cum, după ore de mers, munţii se făceau tot mai înalţi şi mai prăpăstioşi. Aşa că m-am cufundat într-o discuţie plină de melancolie cu mine însumi.

Poate, în cursul săptămînilor viitoare se va ivi vreo ocazie fericită, ca să ne ofere, mie şi lui Mahtob, posibilitatea să fugim. Ne-am putea ascunde ca pasageri clan-

destini pe un vapor și să plecăm pe Marea Caspică spre... Rusia.

— Mi-e egal ! îmi argumentam singură. Numai să ies de aici.

Reflecțiile mele alunecau cu repeziciune spre o concluzie care mă înspăimînta. Îmi dădeam seama că deveneam cu fiecare zi mai pesimistă, mai amărîtă, mai înspăimîntată. Moody era și el iritat și mă întrebam dacă, inconștient, era o reacție la starea mea tot mai descurajată. M-a străbătut un fior rece. Tensiunea crescîndă se acumulase atît la mine cît și la Moody și amenința să-mi distrugă planul pe care mi-l alcătuisem cu grijă, acela ca el să se simtă în siguranță.

Mă temeam că dacă nu va interveni un eveniment fericit, atunci curînd se va întîmpla un lucru îngrozitor.

Cînd am sosit la vila șahului, am găsit-o, cum era de așteptat, devastată. Dispăruse tot ceea ce amintea de cultura occidentală, în special mobila. Cîndva clădirea fusese impozantă, dar acum nu era decît un adăpost absolut gol. După ce am cinat, ne-am întins toți, douăzeci și șase de oameni, unul lîngă altul în aceeași cameră și am încercat să adormim. Fiindcă în încăpere se aflau și bărbați — într-adevăr, lîngă mine dormea *Aga* Hakim — a trebuit să-mi păstrez toată noaptea pe mine uniforma și să încerc ca, înfășurată în *manto* și *rusari*-ul corect îmbrobodit în jurul capului, să-mi găsesc o poziție comodă.

În noaptea de primăvară timpurie prin ferestre adia o briză înghețată dinspre mare. Mahtob și cu mine tremuram și ne-am învîrtit toată noaptea, în timp ce rudele noastre iraniene dormeau ca niște sugari.

Dimineața am descoperit că regiunea suferea din cauza secetei. Ca măsură de economie fusese oprită alimentarea cu apă în cea mai mare parte a zilei, rezultatul fiind că prima dimineață a „concediului" mi-am petrecut-o în curte, împreună cu celelalte femei, spălînd *sabzi* — salată — în singura găleată cu apă rece ca ghiața, în timp ce bărbații zăceau în casă, dormeau, se plimbau prin grădină sau se uitau la noi cum muncim.

Mai tîrziu bărbații s-au dus să călărească ; femeilor le era interzis să participe.

Noi am făcut o plimbare de-a lungul malului, frumos altădată, acum însă năpădit de gunoaie și murdărie.

Săptămîna a trecut greu. Neplăcerile și jignirile se adunaseră una peste alta. Eu și Mahtob am rezistat însă, întrucît știam că altfel nu se poate. Și între timp ne obișnuiserăm cu ele.

Începutul primăverii a dus în același timp un sentiment de optimism și de depresiune. În curînd în acești munți zăpada se va topi. Ar putea oare prietenul lui Rashid să ne treacă clandestin în Turcia ? Vremea blîndă oferea posibilitatea de acțiune.

Și totuși, derularea anotimpurilor sublinia durata detenției mele. Mahtob și cu mine eram reținute deja de șapte luni în Iran.

După întoarcerea noastră la Teheran, Moody a aflat că se rezolvase cu postul de la spital. Era entuziasmat, țopăia plin de bucurie toată ziua prin casă, copleșindu-ne pe Mahtob și pe mine, cu zîmbetul lui, pe care altfel îl vedeam foarte rar, glumea și se purta prietenos și plin de dragoste, lucruri care — cu mult timp înainte — mă atrăseseră atît de mult.

— Actele mele încă nu sînt complet în ordine, mi-a mărturisit el. Dar se va trece cu vederea peste acest lucru și mă vor lăsa să lucrez. Au nevoie de un anestezist. Cînd actele vor fi în regulă, mi se va plăti pentru toate orele muncite.

Apoi, în cursul zilei, entuziasmul i-a scăzut. Deveni îngîndurat și puteam să-i citesc gîndurile. Cum putea el să muncească și în același timp să mă păzească ? L-am lăsat în pace căci nu voiam să-i dau nici un prilej să ajungă la concluzia că aș dori mai multă libertate de mișcare. O să găsească el ceva.

Programul lui de lucru la spital nu era precis stabilit. Nu trebuia să plece în fiecare zi de acasă, iar cînd era cazul, putea să aibă controlul asupra mea. Nasserine putea să-i raporteze ora sosirii și plecării mele. Trebuia, după ce se terminau orele de școală ale lui Mahtob, să vin neapărat acasă ca să am grijă de Amir, în timp ce Nasserina se ducea la cursuri la Universitate. Singura excepție de la acest program era joia, cînd aveam lecția

de Coran. Nasserine avea grijă ca atunci să-l supravegheze altcineva pe Amir.

Puteam aproape să aud cum se învîrteau rotiţele în capul lui Moody. Putea oare să aibă încredere în mine? Trebuia s-o facă? Sau era nevoit să renunţe la serviciu.

— Joia, după lecţia de Coran, vii imediat acasă, mi-a spus el. Am să te controlez.

— Bine, i-am promis.

— Okay, a spus Moody. Şi chipul i s-a luminat la gîndul că va lucra din nou.

Îmi foloseam rareori libertatea; şi asta doar atunci cînd merita să risc. Moody era destul de şiret ca să-şi pună toate rudele posibile să mă spioneze. Probabil le însărcina să mă controleze sporadic.

Ceea ce făcea şi el însuşi cîteodată. Dacă avea o zi liberă sau venea mai devreme de la serviciu, apărea la şcoală ca să ne ia acasă. Permanent trebuia să fiu cu ochii-n patru.

Aşa că trebuia să mă conformez cu cea mai mare exactitate orarului şi nu-mi puteam permite să mă îndepărtez de el decît numai în anumite scopuri.

Într-o zi, în timp ce elevele erau în pauză, o învăţătoare a venit încet şi s-a aşezat lîngă mine pe bancă. O cunoşteam numai din vedere, dar îmi zîmbise întotdeauna prietenește. Ne salutam de la distanţă.

A privit în jurul ei, în mica încăpere, ca să fie sigură că nu ne observă nimeni şi apoi a şoptit, dintr-o parte, în colţul gurii:

— *Nagu*. Nu trebuie să spui. *Nagu*, d-nei Azhar.

Am aprobat.

— Eu vorbesc soţul meu, dumneavoastră, zise ea, căutîndu-şi cuvintele. Ea vrea ajută dumneavoastră.

În farsi nu există nici un pronume pentru „el" şi „ea". Iranienii confundă întotdeauna aceşti termeni. Învăţătoarea şi-a coborît privirea în poală. O mînă i s-a furişat aproape pe neobservate din veşmintele ei fluturînde şi s-a

întins către a mea. A privit încă o dată în jur ca să se asigure că nu ne observă nimeni. Apoi mîna ei mi-a atins-o pe a mea şi s-a retras. În palma mea se afla un bileţel, pe care era măzgălit un număr de telefon.

— Dumneavoastră telefonaţi, şopti învăţătoarea.

În timp ce o grăbeam pe Mahtob pe drumul spre casă, am riscat cîteva minute în prăvălia lui Hamid ca să dau de această urmă misterioasă. După ce am format numărul, mi-a răspuns o femeie care vorbea englezeşte. Se numea doamna Alavi şi era bucuroasă să mă audă. Mi-a explicat că lucrează pentru soţul învăţătoarei, care i-a povestit ei şi mamei ei despre situaţia mea.

— El m-a întrebat — deoarece vorbesc engleza şi am studiat în Anglia — dacă aş putea face ceva ca să vă ajut, m-a informat ea. I-am promis că voi încerca.

Asta era încă o dovadă că nu toţi iranienii trebuiau incluşi în categoria fanaticilor care îi urau pe americani. Doamna Alavi era sinceră în promptitudinea cu care dorea să mă ajute; probabil, în timp ce vorbea cu mine, îşi punea în joc viaţa şi, sigur, libertatea ei.

— Cum ne putem vedea? m-a întrebat ea.

— Trebuie să aştept pînă se va ivi o ocazie.

— Cînd veţi avea posibilitatea să mă întîlniţi, îmi voi aranja şi eu o pauză de prînz. Voi veni cu maşina acolo unde vă veţi afla, ca să vă întîlnesc.

— În ordine, i-am răspuns eu.

Biroul ei se afla departe de locuinţa lui Mammal, departe de şcoala lui Mahtob şi tot atît de departe de şcoala unde mă duceam la lecţiile de Coran în fiecare joi. Va fi greu să aranjez o întîlnire ca să avem linişte şi timp destul pentru a ne cunoaşte cum trebuie. Dacă, într-un fel, aveam unele îndoieli în privinţa motivelor doamnei Alavi, nu aveam de ce să mă tem în privinţa discreţiei ei. Sinceritatea cuvintelor ei îmi trezise încrederea.

Zilele se tîrau încet, deveniră săptămîni, în timp ce eu căutam calea cea mai sigură şi mai eficientă ca să realizez o întîlnire. Acum, că Moody lucra, am descoperit că ochiurile reţelei de pază se îndesiseră. Nasserine mă

urmărea mai îndeaproape decît soţul meu. De cîte ori intram pe uşă, se uita la ceas.

Dar, în mod inevitabil, sistemul de pază al lui Moody s-a prăbuşit. Într-un oraş de patruşprezece milioane de locuitori, era imposibil să-mi controleze fiecare pas. Într-o zi, cînd m-am întors de la şcoală cu Mahtob, Nasserine mă aştepta nerăbdătoare. Fusese chemată la o întîlnire la Universitate şi trebuia să-l lase pe Amir la mine. Se grăbea foarte tare. Moody lucra la spital. Reza şi Essey erau în vizită la rude.

I-am telefonat imediat doamnei Alavi.

— Pot să mă întîlnesc cu dumneavoastră astăzi după-amiază, chiar acum, i-am spus.

— Plec imediat, mi-a răspuns ea.

I-am descris poziţia parcului care se găsea la o depărtare de cîteva străzi de casa noastră.

— După ce-o să vă recunosc ? am întrebat.

— Port un palton negru, un pantalon negru şi un şal negru — haine de doliu. Mama mea a murit de curînd.

— Îmi pare rău.

— Totul e în ordine, a răspuns ea.

Am mâzgălit un bilet pentru Moody. Munca lui la spital un decurgea după un program fix. Dimineaţa, trebuia să fie acolo devreme pentru operaţii, dar nu ştia cînd putea pleca după-amiaza. Uneori nu se întorcea nici pînă la unsprezece noaptea ; dar putea şi să apară în orice moment.

— Copiii sînt neastîmpăraţi, i-am scris. Mă duc cu ei în parc.

Mahtob şi Amir erau cuminţi dacă aveau voie să meargă în parc. Puteam să am încredere oarbă în Mahtob, iar Amir era încă prea mic ca să-mi fac vreo problemă din cauza lui. Ceea ce mă îngrijora era reacţia lui Moody în faţa hotărîrii mele de a pleca din casă fără însoţitor şi fără permisiune, şi a ideeii de a mă duce în parc. Speram să mă pot întîlni cu doamna Alavi şi să mă întorc înaintea lui acasă.

Copiii se jucau fericiţi la leagăne, împărtăşindu-şi entuziasmul, cînd femeia în negru s-a îndreptat spre mine. Datorită modului iranian de a se îmbrăca e întotdeauna

dificil de apreciat vîrsta unei femei, dar după ceea ce puteam vedea, părea să aibă vreo cincizeci de ani, poate puţin mai tînără. S-a aşezat lîngă mine pe banca din parc.

— I-am lăsat un bilet soţului meu, am spus repede. Ar putea să apară aici.

— E-n ordine, a spus d-na Avlavi. Dacă vine o să fac în aşa fel ca şi cum cîţiva dintre copiii de acolo ar fi ai mei.

Ea prinse privirea unei altei femei care stătea pe banca de vizavi şi vorbi cu ea un moment în farsi.

— I-am spus acestei femei că dacă vine soţul dumneavoastră, voi proceda ca şi cum aş fi cu ea şi cu copiii ei aici în parc şi nu cu dumneavoastră. E de acord.

Străina acceptase fără împotrivire. Treptat, am început să înţeleg că iranienilor le plac intrigile. Sînt obişnuiţi să trăiască cu secrete, probabil de pe vremea şahului, şi făceau la fel şi pe timpul Ayatollahului. Complotul şi contracomplotul abundă nu numai în relaţiile lor oficiale cu statul, dar şi în sînul familiei. Rugămintea doamnei Alavi n-a surprins-o şi n-a alarmat-o nicidecum pe străină. Probabil că-i făcea chiar ziua puţin mai veselă.

Aşadar, cum s-a întîmplat ? a întrebat d-na Alavi. De ce sînteţi aici, în Iran ?

Mi-am depănat povestea cît mai scurt posibil, relatîndu-i numai lucrurile principale.

— Înţeleg foarte bine problema dumneavoastră, mi-a spus ea. Cînd studiam în Anglia, eram o străină. Am fost mereu tratată aşa deşi nu voiam deloc să mai fiu o străină. Voiam să rămîn în Anglia, dar aveam nevoie de cîţiva oameni care să mă ajute să pot realiza acest lucru. Dar aceştia n-au vrut să mă ajute şi am fost nevoită să mă întorc din nou în Iran. Asta ne-a întristat foarte mult pe mama şi pe mine. Am hotărît ca noi să-i ajutăm pe străinii din ţara noastră dacă s-ar ivi vreodată o ocazie de acest fel. Vă voi ajuta. Sînt sigură că pot.

Şi-a tras sufletul, înainte de a putea să continue :

— Mama a murit acum două săptămîni, mi-a explicat ea. Trebuie să ştiţi asta întrucît înainte de moartea ei am vorbit împreună despre dumneavoastră. Ea mi-a spus :

„Nimeni nu ți-a ajutat cînd ai fost o străină". I-am promis că voi ajuta pe o străină, dacă voi avea vreodată posibilitatea. Trebuie acum să-mi îndeplinesc promisiunea. De altfel asta este și dorința mea. D-na Alavi și-a șters ochii înlăcrimați cu tivul hainei.

— Dar cum, am întrebat-o. Ce puteți face pentru mine ?

— Am un frate care locuiește în Zahidan, la granița cu Pakistanul. Lui am să-i...

— Mami ! Mami ! Mami ! ne întrerupse Mathob, alergînd spre mine. Tati e aici !

Stătea mai la o parte, dincolo de gardul de fier care înconjura parcul, și mă fixa cu privirea. O neîncredere adîncă i se întipărise pe față. Mi-a făcut semn cu mîna să mă duc la el.

— Stați aici liniștite, le-am șoptit doamnei Alavi și lui Matob. Nu-i dați motiv de bănuială. Mahtob, du-te din nou la leagăn și te joacă.

M-am ridicat de pe bancă și m-am dus la Moody Eram recunoscătoare că exista zidul între noi.

— Ce faci aici, a bombănit el ?

— E o zi atît de frumoasă, am spus eu. Vine primăvara. Am vrut să ies cu copii în parc.

— Cine-i aia care a stat lîngă tine ?

— Nu știu. Copiii ei se joacă aici.

— Vorbeai cu ea. Știe englezește ?

Știam că Moody nu putuse auzi nimic, așa că l-am mințit :

— Nu, am exersat să vorbesc în farsi cu ea.

Înciudat, Moody a privit de jur-împrejur în parc, dar nu vedea decît copii care se jucau gălăgioși sub supravegherea mamelor. Doamna Alavi și cealaltă femeie iraniană se duseseră la leagăne, chipurile, pentru a se juca cu copiii lor. Nimic nu-i indica vreo intrigă. El mă controlase, iar eu fusesem unde îi spusesem. Fără vreun cuvînt, s-a întors pe loc și a plecat acasă.

M-am îndreptat încet spre locul de joacă ; mi-am oprit puțin respirația, ca să le fac vînt lui Mahtob și Amir cu leagănul. Mi-aș fi întors cu plăcere capul ca să văd dacă Moody continua să mă urmărească, dar mi-am jucat rolul mai departe. După cîtăva vreme m-am așezat

din nou pe bancă. Doamna Alavi a mai așteptat cîteva minute înainte de a se așeza lîngă mine.

— A plecat a spus ea.

D-na Alavi prinse încă o dată privirea celeilalte iraniene și i-a mulțumit cu o înclinare a capului. Cealaltă femeie a făcut la fel. Fără să cunoască motivul intrigii, colaborase cu multă amabilitate. Ce chinuri trebuie să îndure zilnic femeile astea, mi-a trecut prin minte.

Dar gîndurile mi s-au întors repede înapoi, la propriile-mi griji.

— Fratele dumneavoastră ? am întrebat, ca să nu mai pierdem timp.

— Locuiește în Zahidan. La granița pakistaneză. O să vorbesc cu el și o să-l întreb dacă el — în cazul în care v-aș duce eu la Zahidan — , ar putea aranja să vă treacă granița.

— Poate face asta ?

Doamna Alavi și-a coborît vocea pînă cînd a devenit doar o șoaptă.

— Face mereu asta ; el însuși trece oameni peste granită.

Am început să văd lucrurile mai în roz. Gîndindu-mă la împrejurările care făcuseră posibilă această întîlnire, mi-am dat seama că de la început lucrurile se petrecuseră mult mai puțin întîmplător decît mi se părușe mie. Învățătoarea de la școală și soțul ei știau cu siguranță că doamna Alavi nu era numai o persoană care vorbea englezește și care mi-ar fi ajutat în virtutea acestui fapt.

Știuseră de fratele ei ! Cu siguranță că nu eram singura reținută în Iran. Dacă pentru mine viața aici era insuportabilă, existau, desigur, în jurul meu, milioane de oameni care îmi împărtășeau suferința. Țara aceasta avea un îndelungat trecut de guvèrnări represive ; de aceea era logic de presupus că tot de multă vreme se formase o rețea profesionalizată, pusă la punct în toate detaliile, alcătuită din persoane a căror sarcină consta în a scoate oameni afară din țară. În sfîrșit, voi stabili o legătură cu unul din acești profesioniști.

— Cît va costa ? am întrebat eu.

— Nu vă faceţi nici o grijă în privinţa banilor. Aş dori să plătesc eu însămi. I-am promis acest lucru mamei mele. Dacă într-o zi veţi dori să-mi daţi banii înapoi, bine. Despre asta însă, nu-mi fac nici o grijă...

— Cum putem pleca de aici, am întrebat agitată. Cum ajungem la Zahidan ?

— Vom pleca curînd, a răspuns ea. Ca să puteţi zbura dumneavoastră şi fiica dumneavoastră la Zahidan trebuie să vă procur acte.

Ea mi-a explicat amănunţit planul ei şi a stabilit în special un lucru :

— Lucrurile trebuiau să meargă foarte repede, asta era cel mai important. Cînd totul urma să fie pregătit, trebuia să găsim o cale de a-l părăsi pe Moody cu cîteva ore mai înainte ca el să ne observe lipsa. Trebuia să ajungem la aeroport, să ne urcăm la bordul avionului, să zburăm la Zahidan şi să luăm legătura cu fratele d-nei Alavi — şi toate astea înainte ca Moody să bănuiască ceva şi să anunţe poliţia. După cum reieşea pînă acum, cel mai bine ar fi fost joia, cînd Moody era de serviciu la spital. Mahtob şi cu mine trebuia să fim, potrivit programului, dimineaţa la şcoală, iar după-amiaza la lecţia de Coran, aşa încît am fi putut ajunge la Zahidan, înainte ca Moody să-şi dea seama de dispariţia noastră.

Era un plan de acţiune mult mai raţional şi mai profesional decît al lui Trish şi Suzanne. Helen şi Mr. Vincop de la Ambasadă accentuaseră că în Teheran cel mai important lucrú era acela de a putea să ne ascundem de Moody şi de poliţie. Doamna Alavi nu considera acest procedeu rezonabil. Poliţia aeroportului ar fi fost prima care ar afla despre fuga unei femei americane şi a copilului ei. De aceea era foarte important să lăsăm în urmă aeroporturile din Teheran şi Zahidan, înainte ca absenţa noastră să fie anunţată autorităţilor.

— Cît de curînd, am întrebat, excitată.

— În două săptămîni, a răspuns ea, voi vorbi cu fratele meu. Telefonaţi-mi duminică dacă puteţi. Încercaţi să ne întîlnim din nou aici, apoi vom discuta detaliile.

Mi-era greu să-mi ascund bucuria, iar lucrul acesta era ceva vital, nu numai în faţa lui Moody, a lui Mammal şi Nasserine şi a celorlalţi duşmani ai mei, dar chiar

şi faţă de propria mea fiică. Mahtob se transformase, de cîte ori fusese nevoie, într-o actriţă excelentă, dar nu puteam risca s-o copleşesc cu acest secret minunat. I-l voi spune cînd va sosi momentul să fugim. Nu înainte.

Cînd ne-am întors din parc, l-am găsit pe Moody meditînd, aşa că m-a lăsat singură cu gîndurile mele, mai fierbinţi decît fasolea pe care o pregăteam pentru cină.

Dar, brusc, am încremenit. Mi-au venit în minte toate grozăviile pe care mi le povestiseră Helen şi Dr. Vincop despre contrabandişti.

Ei vorbiseră însă despre contrabandiştii care treceau oamenii în Turcia ! îi contraziceam eu. Oamenii aştia mă vor duce însă în Pakistan. Cu toate astea, sînt tot contrabandişti. Te violează. Îţi fură banii. Te omoară sau te predau *pasdar*-ului.

Oare poveştile astea erau răspîndite de guvern ca să înspăimînte oamenii ? Sau erau cumplit de adevărate ?

Doamna Alavi îmi cîştigase uşor încrederea. Dar pe fratele ei nu-l cunoşteam şi nici pe oamenii care îşi puneau viaţa în joc în această aventură. Simţeam dorinţa înnebunitoare s-o vizitez pe Helen la Ambasadă ca să discut cu ea acest nou plan şi să-i cer sfatul, cu toate că înclinam să mă încred în d-na Alavi.

A doua zi dimineaţa, îndreptîndu-ne spre şcoală, Mahtob şi cu mine ne-am oprit la prăvălia lui Hamid ca să-i dau un telefon lui Helen. I-am explicat cît am putut de bine despre această nouă legătură pe care o stabilisem, dar la telefon trebuia să fiu foarte prevăzătoare.

— Veniţi pînă la mine, a spus Helen. Ar fi bine pentru noi dacă ne-am putea vedea azi. În afară de asta, am scrisori pentru dumneavoastră din partea familiei. V-au sosit şi paşapoartele. Vă rog, veniţi azi.

Cum trebuia să procedez ? Nu era o zi propice pentru asta. Moody avea liber şi nu ştiam dacă sau cînd va apărea la şcoală.

Am luat încă o dată telefonul lui Hamid. I-am telefonat lui Ellen la birou şi i-am spus că ar fi timpul să ne punem planul în aplicare şi cum ar putea să mă ajute să ajung la Ambasada Elveţiană.

Mai tîrziu, în aceeaşi dimineaţă, Ellen i-a telefonat lui Moody acasă şi l-a întrebat dacă eu şi cu Mahtob

am avea voie să mergem după-amiază la cumpărături împreună cu ea. Ea ne-ar lua de la școală, am lua masa de prînz cu ea și apoi ne-am cumpăra haine de primăvară.

Moody a fost de acord.

Apoi Ellen a pus în aplicare a doua parte a planului nostru. Telefonul a sunat la secretariatul școlii și o funcționară i-a dat receptorul lui *Khanum* Shahin. Ea vorbea în farsi, dar pentru că pomeni de mai multe ori numele Betty, știam că vorbea cu Ellen.

Era un test ca să vadă dacă *Khanum* Shahin mi-ar permite să primesc un telefon. Ea n-a acceptat însă acest lucru. Ellen a trebuit să-l sune încă o dată pe Moody, ca el să telefoneze la școală și să le permită să mă lase să vorbesc la telefo

În cele din urmă aveam legătura.

— Totu-i clar, a spus Ellen cu o voce evident tremurătoare. Vă iau de la școală.

— Bine, am răspuns eu. Apoi am adăugat : E ceva în neregulă ?

— Nu, mi-a replicat Ellen cu o voce înțepată.

După cincisprezece minute, Ellen a sunat din nou :

— I-am telefonat din nou lui Moody și i-am spus că a intervenit ceva. Nu mai pot să rezolv azi după-amiază.

— Dar ce s-a întîmplat ?

— Mi-am schimbat părerea. Trebuie să vorbesc despre asta cu tine.

Eram furioasă pe Ellen și trebuia neapărat să ajung la Ambasadă, dar fără să am certitudinea că Ellen m-ar acoperi nu puteam risca.

Ce nu mersese bine ? Cum puteam ajunge la Ambasadă ?

Nici în ziua următoare nu s-a ivit vreo ocazie, deoarece Moody era liber și în toane proaste. Ne-a însoțit pe mine și pe Mahtob la școală și ne-a dat cîteva ordine înainte să se întoarcă acasă. Nu trebuia să ne întoarcem singure acasă, căci el ne va lua la prînz. Dar prînzul a venit și a trecut fără să primim nici un semn de la Moody. Mahtob și cu mine am așteptat ascultătoare. După ce s-a scurs un timp oarecare, ne-am privit întrebătoare și

neliniștite. Eram controlate ? Nu știam ce trebuia să facem.

Trecuse o oră și Moody nu venise.

— Ar fi mai bine să mergem acasă, i-am spus lui Mahtob.

Foarte îngrijorate că s-a întîmplat ceva care ar fi putut să complice situația noastră și așa destul de precară n-am mai pierdut timpul. Am făcut semn unui taxi oranj. De îndată ce ne-a lăsat la stația noastră de pe strada Shariati, ne-am grăbit spre casă, fără să riscăm nici o deviere de la ruta noastră. Poate Moody ne spiona din urmă.

Dar, cînd am ajuns acasă, l-am găsit pe Moody plîngînd, lungit pe podeaua din hol.

— Ce s-a întîmplat, am întrebat.

— Nelufar, a rostit Moody. A căzut de pe balconul de acasă. Să mergem.

12

Nelufar era fiica în vîrstă de nouăsprezece luni a celui de-al doilea fiu al lui Baba Hajji și al lui Ameh Bozorg, Morteza, și al soției sale, Nastaran. Era copilița drăguță care stricase din greșeală unul din torturile de la aniversarea lui Mahtob. Cu rîsetele și cu gînguritul ei, fusese întotdeauna drăgăstoasă față de mine și de Mahtob.

Reacția mea imediată a fost o îngrijorare adîncă în privința sănătății ei, dar curînd în capul meu a sunat un clopot de alarmă. Era o capcană ? Elaborase Moody vreun plan ca să ne tîrască undeva ?

Nu ne rămînea decît să-l însoțim din nou în strada Shariati și în taxi. Frica mă făcuse vigilentă. Îi povestise Ellen lui Moody despre secretele noastre ? Telefonase Ambasada ? Ne făcea să dispărem în altă ascunzătoare înainte de a fi avut prilejul să povestim cuiva ceva despre asta ?

Am fost nevoiți să schimbăm de două ori taxiul și, în timp ce mergeam mă rugam ca Mahtob să nu ne dea de gol că recunoaște zona, căci ne aflam în porțiunea, aproape familiară nouă, care ducea la Reprezentanța SUA de la Ambasada Elvețiană.

În realitate, spitalul la care am ajuns în cele din urmă se afla chiar de cealaltă parte a străzii, vizavi de ambasadă.

Moody ne-a condus repede în sala de primire și a cerut numărul camerei lui Nelufar. Cu cunoștințele mele limitate de farsi am înțeles totuși că există o problemă, iar Moody trebuia să apeleze la autoritatea lui de medic ca să înlăture birocrația. S-a implicat într-o discuție furioasă cu portarul, înainte de a ne spune :

— Voi n-aveți voie să intrați. Tu nu porți *chador*-ul și nici Mahtob.

Mi-am dat seama imediat de dilema lui Moody, întrucît dacă intra la Nelufar, trebuia să ne lase pe mine și pe Mahtob în sala de primire, fără pază, chiar vizavi de Ambasadă ! Am înțeles pe loc că nu era vorba de nici o capcană. Nelufar era într-adevăr rănită. Pentru un timp mi-am uitat propria grijă. Mă durea sufletul pentru fetiță și părinții ei. Moody a hotărît în fine că necazurile de familie au prioritate în fața securității familiei. Și, bineînțeles, el nu știa că eu cunoșteam locul unde ne aflam.

— Rămîneți aici, a comandat el. Apoi a alergat ca să se intereseze de starea lui Nelufar.

Era ciudat să te afli atît de aproape de Ambasadă și să nu poți acționa. Cîteva minute petrecute cu Helen n-ar fi putut însă echivala mînia lui Moody.

După cîteva minute el s-a întors.

— Nu mai e nimeni aici, ne-a spus el. Morteza a dus-o la alt spital. Nastaran a plecat acasă, așa că o să ne ducem la ea.

Ne-am îndreptat repede spre casa lor, aflată în apropiere, și pe drum am trecut pe lîngă Ambasadă. M-am silit să nu privesc clădirea și am încercat în tăcere s-o determin pe Mahtob să facă la fel. Nu voiam ca Moody să observe că noi cunoșteam tăbliță.

Locuința lui Morteza și Nastaran se afla într-un bloc din spatele Ambasadei. Se adunaseră deja mai multe femei ca să-și exprime compătimirea, printre care și Fereshteh, nepoata lui Moody, care fierbea ceaiul. Nastaran umbla de colo pînă colo și ieșea din cînd în cînd pe balcon ca să vadă dacă nu apărea soțul ei cu știri despre fetiță.

Fetița se prăbușise chiar din acest balcon, aflat la etajul trei. Ea se rostogolise peste grilajul de metal, înalt numai de douăzeci și cinci de centimetri. Acest balcon obișnuit, și această obișnuită tragedie, era ceva tipic pentru Teheran.

Trecuseră două ore de discuții neliniștite, consolatoare. Mahtob se lipise de mine plină de gravitate. Ne gîndeam amîndouă la copilașul drăgălaș și fericit și ne rugam în șoaptă ca Dumnezeu să vegheze asupra micuței Nelufar.

Am încercat s-o alin pe Nastaran și ea știa că afecțiunea mea era reală, căci aveam în suflet compătimirea unei mame.

Întîmplarea a făcut ca eu și cu Mahtob să ieșim împreună cu ea pe balcon, atunci cînd a vrut să se uite încă o dată după soțul ei. Și, la capătul curții, l-am văzut pe Morteza apropiindu-se flancat de doi dintre frații lui. Duceau în brațe niște cutii de carton pline cu batiste fine de hîrtie, care erau foarte grele.

Nastaran a scos un țipăt înspăimîntător de durere, care te făcea să te cutremuri pînă în măduva oaselor, căci interpretase corect îngrozitorul semn. Batistele erau aduse ca să usuce lacrimile.

A alergat la ușă și i-a așteptat pe bărbați pe scară.

— *Mordeh* ! „A murit !“ a strigat Morteza în timp ce lacrimile-i șiroiau.

Nastaran a căzut leșinată pe podea.

În scurt timp casa s-a umplut de rudele îndoliate. Potrivit ritualului, rudele îndoliate se lovesc în piept și țipă.

Moody, Mahtob și cu mine plîngeam împreună cu ei.

Îi compătimeam din suflet pe Nastaran și Morteza, dar în timp ce lunga noapte se scurgea în doliu și la-

crimi, mă întrebam cum se va răsfrînge această tragedie asupra propriilor mele planuri. Era marți, iar duminică trebuia să mă întîlnesc în parc cu doamna Alavi.

Voi putea să-mi păstrez înțelegerea sau viața noastră va fi încă tulburată din cauza acestei tragedii ? Trebuia să existe o ocazie ca să-i pot da un telefon atît ei cît și lui Helen, la Ambasadă. Și mai trebuia neapărat să aflu ce se întîmplase cu Ellen.

În dimineața următoare ne-am îmbrăcat în culoarea neagră de doliu și ne-am pregătit să însoțim familia și nenumăratele rude la cimitir. Peste noapte, Nelufar fusese ținută la ghiață și, potrivit ritualului, în această zi părinții ei trebuiau să se supună unei spălări rituale a corpului, în timp ce rudele celelalte intonau rugăciuni speciale. Apoi, Nelufar va fi înfășurată într-o pînză albă simplă și va fi dusă la cimitir.

În timp ce ne pregăteam pentru trista zi care ne stătea în față, i-am spus lui Moody în dormitorul nostru de la Mammal.

— De ce nu pot să rămîn acasă și să am grijă de copii în timp ce toți ceilalți se duc la cimitir ?

— Nu, a răspuns el. Trebuie să vii cu noi.

— Nu vreau ca Mahtob să vadă așa ceva. Pot să fiu mai folositoare dacă rămîn acasă și am grijă de copii.

— Nu !

Odată ajunși la Nastaran și la Morteza, am repetat propunerea în prezența lui Moody și toți au găsit ideea foarte bună. Moody a cedat repede. Era prea preocupat ca să-și mai facă griji în privința mea.

N-aș fi îndrăznit să părăsesc casa fără permisiunea lui Moody, dar cît eram singură cu niște copii neștiutori puteam să folosesc telefonul. Așa că am alergat la telefon și am sunat-o pe Helen.

— Vă rog veniți aici, mi-a spus ea, trebuie să vorbesc cu dumneavoastră.

— Nu pot. Sînt chiar în apropierea Ambasadei, dar nu pot veni.

M-am gîndit că mai tîrziu, cînd se vor întoarce ceilalți, aș fi putut lua copii într-un parc, așa că Helen și cu mine am stabilit un plan provizoriu ca să ne întîlnim în jurul orei trei într-un parc din apropierea Ambasadei.

Pe doamna Alavi n-am găsit-o, ceea ce m-a necăjit, dar am reușit s-o prind pe Ellen la birou și discuția cu ea m-a făcut să trag o sperietură îngrozitoare.

— Am să-i spun totul lui Moody, a spus Ellen. Îi voi spune că vrei să încerci să fugi.

— N-ai voie să-mi faci una ca asta ! am implorat-o eu. Ți-am povestit totul pentru că ești americancă. Și mi-ai promis că vei păstra secretul. Ai promis să nu spui nimănui nimic despre acest lucru.

— I-am povestit totul lui Hormoz, și vocea i-a devenit tăioasă. E foarte supărat pe mine. Mi-a poruncit să nu pătrund niciodată în Ambasadă și mi-a spus că obligația mea islamică ar fi să-i mărturisesc totul lui Moody. Dacă nu fac asta, iar ție și lui Mahtob vi se întîmplă ceva, atunci va fi numai vina mea, ca și cînd eu v-aș fi omorît. Trebuie să-i spun.

O teamă înspăimîntătoare m-a cuprins. Moody ar fi fost în stare să mă omoare. În orice caz, m-ar închide și mi-ar lua-o pe Mahtob. Aș fi fost privată pentru totdeauna de prețioasele fărîme de libertate pe care reușisem să le obțin pînă acum. Din clipa asta n-ar mai avea încredere în mine niciodată.

— Te rog, nu ! nu face asta ! am suspinat eu. Te rog, nu-i spune nimic.

Am țipat prin telefon la Ellen. Plîngeam, imploram, am apelat la proveniența noastră comună, dar ea părea de neînduplecat. Repeta întruna că trebuia să-și îndeplinească obligația ei islamică din dragoste față de mine și din grijă față de sănătatea mea și a fiicei mele. Era obligată să-i spună totul lui Moody.

— Lasă-mă pe mine s-o fac, i-am spus disperată. Pot s-o fac mai bine ca tine. Am s-o fac.

— E-n ordine, a hotărît Ellen. Am să-ți acord un răgaz. Dar trebuie să-i spui, altfel o fac eu însămi.

Am pus receptorul în furcă și am simțit un șarpe islamic în jurul gîtului. Ce trebuia să fac acum ? Cît voi putea amîna ? Cît timp voi găsi scuze ca s-o potolesc pe Ellen ? Va trebui să-i mărturisesc totul lui Moody ? Cum va reacționa el ? O să mă bată — nu exista nici o

îndoială în privința asta — dar cît de departe îl va împinge furia. Și apoi ?

Cît aș fi dorit să-mi fi ținut gura față de Ellen și să-mi fi păstrat secretul ! Dar cum aș fi putut să prevăd că voi eșua nu încrezîndu-mă într-un iranian ci într-o americancă din orașul meu natal ?

Mînioasă din cale afară, dar fără să mă pot dezlănțui și împinsă de o energie nervoasă, am privit în jurul meu la mizeria obișnuită din casele iraniene. Neștiind ce aș putea face altceva, m-am apucat de treabă, începînd cu bucătăria. Podeaua unei bucătării iraniene este astfel construită încît să poată fi curățată simplu, aruncînd doar cîteva găleți de apă și clătind-o de gunoi, care se scurge printr-o scurgere practicată în mijloc. Ceea ce am și făcut ; zvîrlind găleată după găleată pe podea, am clătit chiar și pe sub rafturile de metal, colțișor neglijat de mai toate femeile iraniene, de unde au ieșit la iveală leșurile multor gîndaci uriași.

Încercînd să-mi învîng scîrba, am spălat pe jos întreaga bucătărie și n-am dat atenție zarvei pe care o făceau cei vreo cinci-zece copii care zburdau în sala de la intrare.

Am căutat proviziile de alimente și m-am hotărît să gătesc. Cum mîncatul reprezintă ocupația predilectă a acestor oameni, știam că se vor bucura dacă la întoarcere îi voi aștepta cu masa. Trebuia pur și simplu *să fac* ceva. Cînd am descoperit în frigider o bucată de carne de vacă în locul obișnuitei cărni de oaie, am hotărît să fac un *taskabob*, o mîncare persană care lui Moody îi plăcea în mod special. Am tocat și am călit un morman de ceapă și am amestecat-o într-o oală cu felii subțiri de carne de vită și condimente, în special cu curry. Deasupra am pus cartofi roșii și morcovi. În curînd totul clocotea pe foc, răspîndind un plăcut miros de tocană de vită bine condimentată.

Inima îmi bătea neliniștită, dar am observat că activitățile mele curente mă ajutau să-mi păstrez cumpătul. Moartea tragică a lui Nelufar o să-mi ofere un răgaz de cîteva zile. În timpul zilelor de doliu, Moody nu va lua legătura cu Ellen și Hormoz. Am înțeles că singura mea șansă era să-mi păstrez pe cît posibil *statu-quo*-ul și să

trăiesc cu speranța că doamna Alavi va realiza o minune înainte ca trădarea lui Ellen să declanșeze o criză.

— Găsește-ți o preocupare, îmi spuneam singură.

Tocmai găteam specialitatea mea, fasole favă, după o rețetă libaneză, cînd s-au întors rudele îndoliate.

— Nu poți să gătești așa fasolea, mi se adresă Fereshteh, cînd văzu că o amestec cu ceapa. Noi o facem altfel.

— Lasă-mă s-o fac așa cum știu eu, i-am replicat.

— Bine, dar n-o s-o mănînce nimeni.

Fereshteh s-a înșelat. Clanul a devorat tot ce gătisem și m-a copleșit cu laude.

Mă bucurau, desigur, laudele lor, iar Moody era mîndru de mine împotriva voinței sale. Eu însă aveam un gînd ascuns. Știam că săptămîna următoare adulții vor fi foarte ocupați cu parastase și voiam să-mi consolidez poziția de supraveghetoare la copii, bucătăreasă, femeie de serviciu. După ce masa s-a sfîrșit, la dorința generală, am primit acest post.

După-amiază, către ora trei au fost cu toții entuziasmați cînd am propus să iau copiii cu mine într-un parc apropiat. Dar, spre decepția mea, uriașul Majid m-a însoțit, căci el era întotdeauna dispus să se joace. Am privit-o pe Helen de la distanță și am clătinat aproape imperceptibil din cap. Ea ne-a urmărit o vreme, dar n-a îndrăznit să se apropie.

Săptămîna s-a scurs greu. N-am mai putut telefona fiindcă mereu cel puțin un adult găsea un motiv să rămînă cu mine și cu copiii. M-am bucurat foarte mult cînd Moody m-a anunțat că perioada de doliu ia sfîrșit vineri și că sîmbătă — o zi înainte de înțelegerea pe care o aveam cu doamna Alavi — Mahtob trebuia să meargă din nou la școală.

Moody era însă ușor agitat. Odată cu terminarea doliului pentru Nelufar, grijile lui în privința propriei familii îl copleșeau din nou. Recunoșteam în ochii lui tulburi o urmă crescîndă de nebunie. Asta îmi sfărîmă și echilibrul meu și mă aduse într-o stare apropiată de o panică irațională. Uneori eram convinsă că Ellen îi spu-

sese deja totul ; alteori credeam că dădea toate semnele de nebunie.

Sîmbătă, cînd ne pregăteam pentru şcoală, Moody era într-o stare deosebit de proastă. Întrucît nu voia să mă slăbească nici o clipă din ochi, urma să ne însoţească la şcoală. Enervat, căutînd ceartă, ne-a purtat în lungul străzii şi ne-a împins cu brutalitate într-un taxi. Mahtob şi cu mine am schimbat priviri înfricoşate ; simţeam că ne aşteaptă un scandal.

Ajunşi la şcoală, mi-a spus în faţa lui Mahtob :

— Las-o aici. Trebuie să înveţe să rămînă singură. Du-o în clasă şi vino cu mine acasă.

Mahtob a început să ţipe şi s-a agăţat de tivul paltonului meu. Avea abia cinci ani şi îi era imposibil să analizeze cu discernămînt ce reprezenta un pericol mai mare : să îndrepte mînia lui taică-său asupra ei sau să fie despărţită de maică-sa.

— Mahtob trebuie să fii curajoasă, i-am şoptit repede.

Încercam să-i vorbesc liniştitor, dar puteam să aud cum îmi tremura vocea.

— Vino să te duc în clasa ta. O să fie bine. Te iau la prînz.

Mahtob a cedat îndemnului meu cînd am luat-o de mînă, şi m-a urmat de-a lungul holului. Dar, cu cît se apropia mai mult de clasă, şi se îndepărta de ameninţătorul ei tată, cu atît mai tare a început să scîncească şi să suspine. Cînd am ajuns în sala de clasă, plîngea la fel de tare cum plînsese de frică în primele zile de şcoală, înainte ca eu să fi început s-o aştept la secretariat, rămînînd astfel în apropierea ei.

— Mahtob, o rugam eu. Trebuie să te linişteşti. Tata este într-adevăr foarte furios.

Cuvintele mele s-au pierdut printre ţipetele lui Mahtob. Cu o mînă s-a agăţat de mine, iar cu cealaltă şi-a împins învăţătoarea.

— Mahtob, am strigat, te rog...

Deodată toată clasa de fete a scos un strigăt de surpriză şi uluire. Dintr-o mişcare şi-au strîns şalurile şi s-au asigurat că au capetele înfăşurate regulamentar. Un bărbat pătrunsese în împărăţia lor !

Mi-am ridicat privirea şi l-am zărit pe Moody. Statura lui se înălţa mult deasupra noastră, iar fruntea-i, ce se făcea tot mai înaltă, se înroşise ca sîngele de mînie. Ţinea pumnul sus, ca să-şi lovească potrivnicul. În ochi i se adunase mînia a miilor de demoni torturaţi.

13

Apucînd-o pe Mahtob de braţ, Moody a îmbrîncit-o şi, răsucind-o aşa încît ea să-l privească în faţă, i-a tras o palmă peste obraz.

— Nu, am strigat eu. N-o lovi !

Mahtob a scos un ţipăt pătrunzător de durere şi surprindere. Dar n-a reuşit să se desprindă din strînsoare şi a ajuns din nou la tivul paltonului meu de care s-a agăţat strîns. Am încercat să mă interpun între ei doi, dar el era mult mai puternic decît noi amîndouă la un loc. A început să lovească orbeşte în mica ţintă mişcătoare şi a nimerit-o în braţ şi în spate. Cu fiecare lovitură ţipetele lui Mahtob deveneau mai tari.

Disperată, am tras-o pe Mahtob de braţ şi am încercat s-o îndepărtez de el. Cu braţul stîng am dat-o pe Mahtob la o parte, împingînd-o spre perete. *Khanum* Shahin şi alte cîteva învăţătoare au format repede un cerc apărător în jurul ei. Ea încerca să fugă, să se elibereze din strînsoarea lor, dar ele o împingeau înapoi.

Furia lui Moody s-a îndreptat imediat spre o nouă ţintă. Şi-a repezit pumnul drept spre tîmpla mea şi m-am clătinat ameţită, gata să cad pe spate.

— Te omor ! a urlat el în englezeşte privindu-mă furios, pentru ca apoi să-şi îndrepte privirea-i batjocoritoare spre învăţătoare. Şi, în timp ce îmi strîngea încheietura mîinii ca într-o menghină, se îndreptă direct spre *Khanum* Shahin :

— Am s-o omor, a repetat el încet, mînios. M-a smuls de braţ. Am opus puţină rezistenţă, căci fusesem prea atinsă de lovitura lui puternică ca să mă mai pot elibera

din strînsoarea lui. Undeva în zăpăceala și în sperietura mea eram într-adevăr bucuroasă că-și îndreptase furia numai contra mea. M-am hotărît să plec cu el, numai ca să-l îndepărtez de Mahtob. Totul e în ordine, îmi spuneam în tăcere, numai să nu fie în apropierea ta. Atîta timp cît eu sînt cu el, ea e în siguranță.

— Nu-ți face griji, Mahtob, am suspinat eu. Mă întorc. Acum hai să plecăm. Hai să plecăm !

Khanum Shahin a trecut în față și a îmbrățișat-o pe Mahtob. Celelalte învățătoare s-au dat în lături și au format un culoar pentru Moody și pentru mine. Toate aceste femei erau lipsite de putere în fața furiei unui singur bărbat. Țipetele stridente ale lui Mahtob au devenit tot mai tari și mai disperate în timp ce Moody mă trăgea din clasă pe hol și spre stradă.

Eram amețită de frică și de durere ; o frică de moarte mă năpădea cînd mă gîndeam la ceea ce ar putea să-mi facă Moody.

M-ar omorî într-adevăr ? Dacă aș supraviețui, ce-ar face el cu Mahtob ? Aș revedea-o vreodată ?

Afară, în stradă, Moody a răcnit la un taxi oranj :

— *Mustakim* (Înainte !)

Taxiul a oprit pentru noi. Moody a deschis ușa din spate și m-a împins cu grosolănie înăuntru. Patru sau cinci iranieni se înghesuiau deja pe bancheta din spate, așa că Moody a sărit pe locul din față.

Cînd taxiul s-a integrat cu repeziciune în circulație, Moody, fără să se sinchisească de ceilalți, s-a întors spre mine și mi-a strigat :

— Ești o ființă rea ! M-am săturat de tine. Am să te omor ! Chiar astăzi am să te omor !

A continuat așa cîteva minute, pînă cînd, în siguranța relativă a taxiului, m-a cuprins mînia și, învingîndu-mi lacrimile și frica, i-am replicat plină de sarcasm :

— Ah, da. Spune-mi numai cum vrei să mă omori.

— Cu un cuțit mare. Te tai bucăți. O să-ți trimit nasul și o ureche familiei tale. N-or să te mai vadă niciodată. Și împreună cu sicriul tău am să trimit și cenușa unui steag american ars.

Mi s-a făcut din nou frică, mai tare decît înainte. De ce îl enervasem ? Își ieșise din minți și nu puteai să prevezi ce putea să facă. Amenințările lui păreau înspăimîntător de adevărate. *Știam* că era capabil de nebunia pe care o descrisese amănunțit.

Continuă să răcnească, să țipe și să înjure. N-am mai îndrăznit să mai răspund. Puteam doar să sper că își va revărsa mînia în vorbe nu în fapte.

Taxiul alerga grăbit mai departe, dar nu în direcția casei, ci spre spitalul unde lucra el. În timp ce plănuia pasul următor, se liniștise.

Cînd taxiul s-a oprit în mijlocul unei aglomerații, Moody s-a întors spre mine și mi-a poruncit :

— Coboară !

— Nu cobor ! am spus repede.

— Am spus, coboară ! ! ! a țipat el.

S-a întins peste spătarul scaunului, a tras de mîner și a deschis ușa. Cu celălalt braț mi-a dat un brînci și m-am rostogolit împiedicîndu-mă pe jumătate, în stradă. Spre surprinderea mea Moody a rămas pe scaun. Înainte să-mi dau seama ce mi se întîmplă, a închis ușa cu zgomot, iar taxiul a plecat cu Moody.

Înconjurată de mulțimea de oameni care se grăbeau spre treburile lor, mă simțeam mai singură ca niciodată. Primul meu gînd s-a îndreptat spre Mahtob. Se va întoarce Moody la școală s-o ia, să-i facă rău și să mi-o ia de lîngă mine ? Nu, era clar. El se îndrepta acum spre spital.

Știam că Moody urma să se întoarcă la prînz ca s-o ia pe Mahtob de la școală, dar nu înainte. Așa că aveam cîteva ore la dispoziție.

— Caută un telefon, mi-am spus. Sun-o pe Helen. Sună poliția. Sună pe oricine ar putea pune capăt acestui coșmar.

Nu reușeam nicăieri să găsesc un telefon și am umblat un timp fără țintă pe străzi, în timp ce lacrimile îmi înmuiau *rusari*-ul pînă cînd am recunoscut zona. Eram la numai cîteva blocuri depărtare de locuința lui Ellen. Am luat-o la fugă, blestemînd paltonul larg în care mă împiedicam. Mă rugam ca Ellen să fie acasă, chiar și Hormoz. Dacă nu puteam lua legătura cu Ambasada, trebuia să mă bazez pe Ellen și Hormoz ! Trebuia să mă bazez pe cineva !

Cînd m-am apropiat de locuința lui Ellen, mi-am adus aminte de prăvălia de unde telefona ea și cînd m-am apropiat de prăvălie m-am străduit să-mi vin în fire ca să nu-mi atrag vreo neplăcere.

Am intrat și i-am spus proprietarului că sînt prietena lui Ellen și că trebuie să dau un telefon. El a fost de acord.

Curînd, la celălalt capăt al telefonului se afla Helen și tot calmul meu începu să se prăbușească.

— Ajutați-mă, vă rog. Trebuie să mă ajutați am suspinat eu.

— Liniștiți-vă, a spus Helen. Spuneți-mi ce s-a întîmplat.

I-am povestit ce se petrecuse.

— N-o să vă omoare, mă consolă Helen. V-a amenințat deja de mai multe ori.

— Nu, de data asta vorbește serios. Vrea s-o facă azi. Vă rog, trebuie să ne întîlnim. Veniți, vă rog !

— Puteți să veniți la Ambasadă ? a întrebat Helen.

Am calculat. Nu aveam timp să fac drumul lung pînă la Ambasadă iar la prînz să fiu din nou la Mahtob la școală. Trebuia să fiu acolo, chiar dacă îmi puneam viața în pericol ; trebuia să-mi salvez copilul.

— Nu, i-am răspuns. Nu pot veni la Ambasadă.

Știam că Helen era asediată zilnic de numeroși străini aflați în Iran și că fiecare avea povestea lui tragică, disperată. Timpul ei era măsurat și îi era aproape imposibil să-și facă liber, dar eu aveam nevoie de ea acum.

— *Trebuie* să veniți ! am strigat.

— În ordine. Unde ?

— La școala lui Mahtob.

— Bine.

M-am întors în grabă înapoi spre strada principală, unde puteam să iau un taxi oranj. Lacrimile îmi șiroiau pe obraji și l-am împins la o parte pe un trecător care mă împiedica în goana mea. Așa am trecut pe lîngă locuința lui Ellen tocmai în momentul în care Hormoz privea de la o fereastră deschisă a apartamentului, aflat la etajul doi.

— Betty ! a țipat el. Unde vă duceți ?

— Nicăieri. Totu-i în ordine. Lăsați-mă în pace.

Hormoz a sesizat panica din vocea sa. A ieșit din casă și m-a ajuns cu ușurință la jumătatea drumului spre strada principală.

— Ce s-a întîmplat ? a întrebat el.

— Lăsați-mă în pace, am suspinat eu.

— Nu, nu vă las. Ce s-a întîmplat ?

— Nimic. Trebuie să plec.

— Veniți înăuntru, mi-a propus Hormoz.

— Nu, nu pot. Trebuie să merg la Mahtob la școală.

— Veniți înăuntru, a repetat Hormoz blînd. Descărcați-vă sufletul. Și apoi vă ducem noi la școală.

— Nu, am telefonat la Ambasadă și cîțiva dintre oamenii de acolo mă așteaptă să ne întîlnim la școală.

Mîndria iraniană a lui Hormoz s-a simțit lezată.

— De ce ați telefonat la Ambasadă. Nu rezolvați nimic cu Ambasada. Scoate-ți-o din joc. Nu vă pot ajuta cu nimic.

Am suspinat, drept răspuns.

— Faceți o mare greșeală, mi-a spus în concluzie Hormoz. Telefonînd la Ambasadă vă atrageți într-adevăr mînia lui Moody asupra dumneavoastră.

— Eu plec, am spus eu. Mă duc la Mahtob la școală.

Cînd a văzut că nu mă poate abate de la hotărîrea mea și că trebuia să ajung la fiica mea, Hormoz a spus :

— Vă ducem acolo. Eu și Ellen vă ducem acolo cu mașina.

— Bine, am spus eu. Cît se poate de repede.

Toată școala era agitată. *Khanum* Shahin mi-a spus că Mahtob era în clasa ei, bosumflată, dar liniștită. A propus să n-o deranjăm și am fost de acord. Ellen și Hormoz au vorbit îndelung cu directoarea, făcînd în așa fel încît să li se confirme detaliile pe care le povestisem eu. Hormoz reacționă cu îngrijorare. Îi venea greu să audă relatările despre nebunia lui Moody și să mă vadă atît de îndurerată. Căuta o cale să rezolve această criză, fără să mai dezlănțuie și alte nenorociri.

După un timp, d-na Azhar veni grăbită și-mi spuse :

— Afară, cineva dorește să vă vorbească.

— Cine ? a întrebat plină de neîncredere *Khanum* Shahin.

Hormoz îi spuse ceva în farsi, iar chipul directoarei se întunecă. Nu voia ca funcționari ai Ambasadei Elveției să fie implicați în treaba asta.

În ciuda figurii ei speriate, am ieșit afară ca să vorbesc singură cu ei.

Helen și Dl. Vincop așteptau în fața școlii. Am urcat împreună cu ei pe bancheta din spate a unei mașini oarecare, despre care nu puteai ști că aparține Ambasadei. Acolo le-am povestit tot ce se întîmplase.

— Vă ducem la Poliție, a propus Dl. Vincop.

Poliția ! De multe ori m-am gîndit foarte atent la această posibilitate și de fiecare dată am înlăturat-o. Poliția era poliția iraniană, organul executiv al legii iraniene. Iar după legea iraniană Moody era stăpîn absolut asupra familiei sale. Cîteodată ajutorul poliției era binevenit, dar mă temeam de rezoluția finală. Avea puterea să mă deporteze și să mă constrîngă să părăsesc țara fără fiica mea. Mahtob ar rămîne atunci prizonieră în țara asta de nebuni lîngă acest tată lipsit de rațiune. Dar acum mi se păru și mie că Poliția rămăsese singura alternativă. Cu cît mă gîndeam mai mult la întîmplările din dimineața aceea, cu atît eram mai convinsă că Moody își va duce la capăt amenințările. Eram îngrijorată atît pentru Mahtob cît și pentru mine.

— Bine, le-am spus. Merg la Poliție. Dar mai întîi s-o iau pe Mahtob.

M-am întors din nou în școală unde Ellen și Hormoz mai discutau încă cu *Khanum* Shahin.

— O iau acum pe Mahtob cu mine, am spus eu.

Doamna Azhar a tradus spusele mele și răspunsul negativ al lui *Khanum* Shahin. Cuvintele directoarei reflectau o schimbare plină de gravitate și de mînie în comportamentul ei. Luni în șir, și chiar azi de dimineață, ea fusese, în acest mic război împotriva soțului meu, în mod clar de partea mea. Făcusem însă greșeala de neiertat să introduc în sfera ei funcționari ai Reprezentanței de interese SUA. Din punct de vedere oficial, ei erau funcționari

elvețieni, dar reprezentau interesele SUA. Datoria lui *Khanum* Shahin era să predice, să învețe, să inoculeze propaganda anti-americană. Primise funcția, pe care o avea, de directoare a unei școli, tocmai datorită fermelor ei convingeri politice.

Khanum Shahin mi-a spus :

— N-o putem lăsa să iasă. Aici domnește legea islamică. Aceasta este o școală islamică și noi trebuie să respectăm legea, iar după legea islamică copilul aparține tatălui. În situația de față nu vă putem da în nici un caz copilul.

— Dar trebuie ! am țipat eu. O s-o chinuiască.

Khanum Shahin a devenit și mai gravă :

— Nu, a repetat ea și a adăugat : N-ar fi trebuit niciodată să aduceți aici oamenii de la Ambasadă.

— Bine, atunci mergeți dumneavoastră cu mine și cu Mahtob la Poliție. Vine cineva de la școală cu noi ?

— Nu, a replicat *Khanum* Shahin. Noi nu știm nimic.

— Dar el a afirmat în prezența dumneavoastră că vrea să mă omoare.

— Noi nu știm nimic, a repetat directoarea.

Privirea mi-a căzut atunci asupra lui *Khanum* Matavi, o funcționară care era cea mai conștiincioasă elevă a mea la engleză.

— Și dumneavoastră ? am întrebat-o eu. Dumneavoastră l-ați auzit ?

— Da, a răspuns ea. Eu l-am auzit.

— Ați merge cu mine la Poliție ?

Khanum Matavi a aruncat o privire rapidă către *Khanum* Shahin, care a ridicat capul și a plescăit din limbă — nu.

— Nu pot în timpul orelor de școală, a spus *Khanum* Matavi. Dar după școală aș merge cu dumneavoastră la Poliție și le-aș spune că l-am auzit amenințîndu-vă că vă va ucide.

Această impertinență a făcut-o pe *Khanum* Shahin să-și încrețească fruntea.

Încercînd un sentiment de dezamăgire, mută de frică, scîrbită de legea islamică care îmi interzicea accesul la

propria-mi fiică, m-am întors afară, refugiindu-mă în mașina Ambasadei.

— Nu vor să mi-o dea pe Mahtob, am plîns eu. Refuză chiar să meargă la Poliție.

— Ce veți face, a întrebat Helen.

— Nu știu, am răspuns.

Cuvintele „poliție" și „lege islamică" mi se învîrteau în cap. Dacă legea islamică o determina pe *Khanum* Shahin să fie atît de supusă, atunci de cîtă simpatie și compătimire m-aș fi putut aștepta eu din partea poliției ? Acolo vor fi numai bărbați. Eram sigură că mergînd la Poliție o voi pierde pe Mahtob pentru totdeauna. Și acest lucru nu-l puteam face chiar dacă ar fi fost să-mi pun viața în joc. Puteam oare să cred că Moody se va calma, că nu-și va pune în aplicare amenințările, că voi mai trăi încă o zi ? Aveam de fapt de ales ?

Helen și Dl. Vincop încercau să mă determine să gîndesc rațional. Îmi înțelegeau temerile referitoare la Poliție, căci erau întemeiate. Ei erau îngrijorați în privința securității mele și a copilului nevinovat aflat în vîltoarea acestei demențe.

Dezvăluindu-mi gîndurile, le-am povestit de doamna Alavi și de planul ei — să ne treacă, pe Mahtob și pe mine, clandestin, cu ajutorul fratelui ei, în Pakistan.

— Planul este aproape elaborat, am spus eu. Acum nu trebuie decît să aștept să văd ce se întîmplă. Poate pe această cale vom reuși să ieșim din țară.

— Sînteți nebună, îmi spuse Helen prietenește. Duceți-vă la Poliție. Părăsiți țara în acest mod. Lăsați-o aici pe Mahtob.

— Niciodată, am izbucnit eu, surprinsă încă o dată de atitudinea lipsită de afecțiune a lui Helen. Ea era inimoasă și nu voia să mă rănească. Trebuia însă să mă gîndesc că era iraniană, chiar dacă de extracție armeană. Crescuse cu altă mentalitate. Pentru ea copiii aparțineau cu adevărat tatălui. Ea nu se putea identifica în nici un fel cu instinctul matern.

— Nu vă duceți la Poliție ? a întrebat Dl. Vincop.

— Nu, fiindcă dacă fac acest lucru, n-am s-o mai revăd niciodată pe Mahtob.

Funcționarul Ambasadei oftă adînc.

— Ei bine, spuse el. Pe moment noi nu putem face mai mult pentru dumneavoastră. Ar trebui poate să vorbim cu prietenii dumneavoastră.

I-am chemat afară pe Ellen și pe Hormoz.

— O puteți ajuta ? întrebă Dl. Vincop.

— Da, a răspuns Hormoz. N-o vom lăsa singură. Vom rămîne aici pînă vine Moody. Le vom lua pe Betty și pe Mahtob la noi, unde sînt în siguranță, și le vom ține pînă cînd situația se va limpezi.

Acum eram cu toții mai calmi. Ellen și Hormoz erau gata să ne ajute, bineînțeles în manieră iraniană. Hellen și Dl. Vincop mi-au dat amîndoi numerele lor particulare de telefon și m-au rugat să le telefonez de îndată ce ar apărea alte probleme ; și apoi au plecat.

Ellen, Hormoz și cu mine așteptam în fața școlii. în mașina lor, sosirea lui Moody. La un moment dat Hormoz a spus :

— Am hotărît, deși obligația noastră islamică ne-ar fi cerut să nu-i spunem nimic lui Moody despre funcționarii de la Ambasadă sau despre planurile dumneavoastră. Nu acum. Dar dumneavoastră trebuie să promiteți că veți trece peste acest moment dificil și că nu veți mai încerca nimic altceva.

— Mulțumesc, am șoptit eu. Vă promit să rămîn în Iran, dacă pot fi împreună cu Mahtob. Vă promit că nu voi mai încerca să fug.

Aș fi jurat și pe Coran.

Puțin înainte de prînz, în fața școlii a oprit un taxi oranj și din el a sărit Moody. Ne-a zărit imediat în mașina lui Hormoz.

— De ce îi amesteci și pe ei în treaba asta, a țipat el la mine.

— N-a făcut ea asta, l-a întrerupt Hormoz. Ea n-a vrut ca noi să venim aici, dar noi am insistat.

— Nu-i adevărat, m-a învinovățit Moody. A plecat să vă aducă pe voi. Vă amestecați în treburile noastre personale.

Spre deosebire de Mammal și Reza, care nu îndrăzneau să se opună *Dahijon*-ului lor, Hormoz îl contrazicea

pe Moody. Mai tînăr, mai puternic şi cu mult mai muşchiulos, Hormoz ştia foarte bine că, dacă ar fi fost nevoie, putea să-l potolească pe Moody, iar Moody îşi dădea şi el seama de asta. Hormoz încercă însă să aplaneze spiritele cu vorbă bună.

— Hai s-o luăm pe Mahtob şi să mergem la noi să discutăm, a propus el.

Moody a cîntărit alternativele şi, văzînd că pentru moment mă aflam sub protecţia lui Ellen şi a lui Hormoz, a fost de acord.

Am petrecut după-amiaza în locuinţa lor. Mahtob speriată, se agăţase de mine şi se ghemuise în braţele mele, ascultînd tirada lui Moody. El le povestea lui Ellen şi Hormoz ce soţie rea eram. Ar fi trebuit să divorţeze de mulţi ani. Le spuse că eu îl uram pe Ayatollahul Khomeini — ceea ce era adevărat şi demn de crezare fără nici o obiecţie — că aş fi o agentă CIA — ceea ce era ridicol — dovadă limpede pentru gradul lui de demenţă.

Dar, iată că se ivise o ocazie să lovesc şi eu :

— M-am săturat să-i mai iau apărarea, am mîrîit eu. Vrea să rămînă în Iran pentru că nu este un doctor bun. Nici eu nu credeam acest lucru. Moody era un doctor competent, excelent pregătit, dar nu mai eram dispusă să lupt corect. E un doctor atît de prost încît l-au dat afară de la spitalul din Alpena, am continuat eu. Avea o mulţime de încurcături ; neglijenţe peste neglijenţe.

Şi am continuat să ne aruncăm unul altuia insulte grele, pînă cînd Hormoz a reuşit să-l scoată din casă sub pretextul destul de şubred că trebuie să-i cumpere ţigări lui Ellen.

Ellen s-a folosit de această ocazie ca să-mi dea cîteva sfaturi bune.

— Nu mai spune răutăţi, m-a sfătuit ea. Taci şi lasă-l să spună ce vrea despre tine, nu-i mai răspunde în contradictoriu. Încearcă să fii drăguţă cu el. N-are nici o importanţă ce spune el despre tine.

— Dar tot ce spune despre mine nu-i adevărat.

— Bărbaţii iranieni se înfurie dacă îi vorbeşti de rău, mă avertiză Ellen.

După întoarcerea lui Hormoz şi a lui Moody, cearta a izbucnit din nou. Scîrbită de mine însămi, încercam să

acţionez după sfatul lui Ellen, muşcîndu-mi buzele cînd auzeam ce-mi arunca în faţă Moody, furios. Cuvintele lui nu mă răneau fizic, iar Ellen şi Hormoz îmi promiseseră adăpost în casa lor. Aşa că încercam să nu reacţionez în nici un fel, permiţîndu-i lui Moody să-şi descarce furia dementă.

Procedeul păru să dea rezultate. El s-a potolit treptat şi, apoi, în cursul după-amiezii, Hormoz a acţionat cu tact pentru a evita cearta. Voia să ne împăcăm. Voia să fim fericiţi. Ştia că o căsătorie mixtă poate totuşi funcţiona. El personal era fericit. Ellen era fericită şi ea, sau, în orice caz, el o credea astfel.

În cele din urmă Moody a spus :

— E în ordine, plecăm acasă.

— Nu, s-a împotrivit Hormoz. Trebuie să rămîneţi la noi pînă cînd vă trece toată supărarea.

— Nu, a mîrîit Moody. Plecăm acasă. Nu rămînem la voi.

Spre spaima mea, Hormoz i-a răspuns :

— Cum vrei. Dar ne-ar face plăcere să vă ştim la noi

— Nu mă puteţi sili să plec cu el, am început eu să plîng. Aţi promis — şi mi-am muşcat buzele să nu las să-mi scape „funcţionarilor de la Ambasadă“ —, aţi promis să ne ocrotiţi. Nu mă puteţi trimite cu el acasă.

— N-o să vă facă nimic, a spus Hormoz, privindu-l ţintă în ochi pe Moody. Sînt numai vorbe goale, adăugă el cu un zîmbet.

— Plecăm, a repetat Moody.

— Bine, a aprobat Hormoz.

Mahtob înţepeni în braţele mele. Eram cu totul şi cu totul la cheremul acestui nebun ? Acestui om care jurase astăzi că vrea să mă omoare ?

— Hai odată, a mormăit Moody.

În timp ce Moody se pregătea să ne ia cu el, am reuşit să rămîn o clipă singură cu Ellen.

— Te rog, dă-mi un semn de viaţă, am suspinat eu Simt că se va întîmpla ceva.

Am coborît din taxiul oranj pe strada Shariati, în faţa unui magazin cu sucuri de fructe. Cu toată spaima ce-o

trăise în timpul zilei, Mahtob descoperi afară, pe un raft, o delicatesă rară :

— Căpşuni ! a exclamat ea.

Nu ştiusem că în Iran existau căpşuni. Erau fructele mele favorite.

— Putem să cumpărăm căpşuni, tăticule ? a întrebat Mahtob.

Moody s-a înfuriat pe loc :

— Nu-ţi trebuie nici o căpşună ! a zbierat el. Sînt prea scumpe.

Mahtob a început să plîngă.

— Mergeţi acasă ! mîrîi Moody şi ne împinse pe amîndouă în străduţa laterală.

14

Cîte nopţi nedormite petrecusem eu în această ambianţă tristă ? Asta urma să mai fie încă una dintre ele, şi încă una dintre cele mai îngrozitoare.

Moody m-a ignorat toată seara şi s-a întreţinut cu Mammal şi Nasserine pe un ton conspirativ. Cînd, în cele din urmă, mult după miezul nopţii, a venit în pat, eu eram încă trează de frică, dar mă prefăceam că dorm.

A adormit repede, după cum mi s-a părut, dar eu am continuat să fiu într-o asemenea stare de nervozitate, încît atunci cînd minutele întunecoasei nopţi s-au scurs cu greu, panica începu să mă stăpînească tot mai tare. Nu speram ocrotire nici de la Mammal nici de la Reza, nici din altă parte, iar de la Moody nu mă puteam aştepta decît la manifestări tot mai acute de nebunie. Frica mă ţinea trează. Îmi era teamă că el s-ar putea scula ca să se năpustească asupra mea cu un cuţit, o bucată de frînghie sau chiar cu mîinile goale. Ar putea încerca să-mi facă rapid o injecţie care să mă omoare.

Fiecare moment dura la nesfîrşit. Ascultam încordată fiecare zgomot, braţele mă dureau, întrucît o ţineam pe fiica mea strîns lîngă mine, rugăciuni nesfîrşite mi se

îmbulzeau în minte şi, neputincioasă în faţa furiei demenţiale a soţului meu, îmi aşteptam cel de pe urmă ceas.

După un timp ce mi se păru o veşnicie, se auzi, la megafoanele oraşului, strigătul pentru *azan* şi, cîteva minute mai tîrziu, l-am auzit pe Moody pe hol, spunîndu-şi rugăciunile împreună cu Mammal şi Nasserine. Mahtob se mişcă neliniştită în pat. Prima licărire slabă a unei dimineţi reci străbătea noaptea înspăimîntătoare.

Mahtob s-a sculat ca să plece la şcoală — tremura deja de frică, se apăsa cu mîinile pe burtă, văietîndu-se de dureri.

De nenumărate ori îşi întrerupse pregătirile de dimineaţă pentru a se duce la baie.

Iar eu ştiam *acum* într-adevăr, ceea ce plănuia în continuare Moody. Puteam să-i citesc în ochi şi să înţeleg din glas, cînd a îndemnat-o pe Mahtob să se grăbească, iar mie mi-a spus :

— Azi o duc eu la şcoală. Tu rămîi aici.

Mahtob şi cu mine fusesem în aceste opt luni aliate nedespărţite împotriva grandiosului vis al lui Moody de a ne transforma într-o familie iraniană. Numai împreună puteam opune rezistenţă, separate, am fi fost supuse.

— Dacă vrea să te ia cu el, trebuie să mergi, i-am spus blînd lui Mahtob cînd ne-am îmbrăţişat în baie. Trebuie să te porţi frumos cu tata chiar dacă te ia de lîngă mine şi nu te mai aduce înapoi. Nu spune nimănui că ne-am dus împreună la Ambasadă. Şi nu spune niciodată nimănui că am încercat să fugim. Chiar dacă te-ar bate, să nu spui acest lucru. Căci, dacă dezvălui asta nu vom mai ieşi niciodată de aici. Tu trebuie, pur şi simplu, să păstrezi toate astea ca fiind secretul nostru.

— Nu vreau să mă ia de lîngă tine, plînse Mahtob.

— Ştiu. Nici eu n-aş putea suporta lucrul ăsta. Dar dacă totuşi o face, nu fi îngrijorată. Gîndeşte-te că nu eşti singură. Gîndeşte-te la faptul că Dumnezeu este tot timpul lîngă tine, indiferent cît de singură te simţi. Roagă-te ori de cîte ori ţi-e frică. Şi gîndeşte-te că nu voi părăsi ţara asta fără tine. Niciodată. Vom reuşi odată şi odată să plecăm de aici.

Cînd Mahtob a fost în sfîrşit îmbrăcată şi gata de şcoală, era deja tîrziu. Moody, îmbrăcat într-un costum bleumarin cu dunguliţe subţiri, aştepta nerăbdător, gata de plecare. Întîrzia la spital. Tot comportamentul lui arăta că era un cazan sub presiune, iar Mahtob aprinse fitilul cînd, tocmai cînd Moody voia să iasă cu ea pe uşă, gemu tare şi se repezi din nou la baie. Moody fugi după ea şi o trase înapoi spre uşă.

— E-atît de bolnavă, am strigat eu. Nu-i poţi face aşa ceva.

— Şi cum am să mai pot, a urlat el.

— Te rog, lasă-mă să merg cu voi.

— Nu !

I-a tras o palmă lui Mahtob şi ea a început să ţipe.

Încă o dată toate gîndurile mi s-au şters din minte. Disperată, m-am năpustit spre Moody ca s-o apăr pe Mahtob de toate nenorocirile necunoscute care o puteau aştepta. L-am smucit sălbatic de braţ, iar unghiile mele i-au sfîşiat costumul.

Moody a dat-o pe Mahtob de-o parte, m-a apucat şi, trîntindu-mă pe podea, s-a năpustit asupra mea. M-a prins cu ambele mîini, şi m-a izbit de mai multe ori cu capul pe podea.

Ţipînd, Mahtob a alergat în bucătărie ca s-o caute pe Nasserine. Moody s-a întors o clipă, urmărind-o cu privirea cum fugea, iar eu am folosit această ocazie ca să mă apăr. Unghiile mele i-au zgîriat faţa, degetele mele i-au smuls părul. Ne-am luptat încă un timp pe podea înainte de a reuşi să mă domine din nou, în urma unei cumplite lovituri de pumn pe care mi-a tras-o în plină faţă.

Negăsind pe nimeni în bucătărie, Mahtob a alergat pe hol, spre dormitorul lui Mammal şi a lui Nasserine.

— Ajutaţi-mă, vă rog ! ajutor ! am ţipat eu.

Mahtob a bătut la uşa dormitorului, dar era încuiată. Nu se auzea nici un zgomot. Nici o ofertă de ajutor.

Frustrarea şi mînia adunate de opt luni mi-au dat puterea de a rezista, ceea ce l-a surprins pe Moody. Călcînd, muşcînd, zgîrîindu-i ochii, încercînd să-l lovesc cu genunchiul în viscere, îl obligam să-şi îndrepte întreaga atenţie asupra mea.

— Fugi jos la Essey ! am ţipat eu la Mahtob.

Mahtob plîngea şi ţipa. Îi era şi ei tot atît de frică pentru viaţa mea ca şi pentru a ei şi nu voia să mă lase singură cu acest nebun care se numea tatăl ei.

Ea l-a apucat din spate cu pumnişorii ei, lovindu-l cu disperare, pînă la neputinţă. Apoi, cuprinzîndu-l cu braţele de şolduri, a încercat să-l tragă de lîngă mine. Furios, Moody a lovit-o şi a dat-o la o parte.

— Du-te Mahtob, am repetat. Fugi la Essey.

Copila mea a dispărut disperată pe uşă şi a coborît scara în goană, în timp ce eu şi Moody ne luptam mai departe. Eram sigură că aceasta este ultima noastră luptă.

Moody m-a muşcat atît de tare de braţ, încît acesta sîngera. Am ţipat şi, răsucindu-mă, am reuşit să scap din strînsoarea lui şi să mă îndepărtez de el. Asta l-a înfuriat şi mai tare. M-a apucat cu braţele lui puternice şi m-a aruncat pe podeaua tare. Am căzut pe spate şi am simţit cum durerile îmi cuprind tot corpul.

Acum de-abia mă mai puteam mişca. Minute în şir, Moody s-a înverşunat împotriva mea, înjurînd ca un sălbatic, călcîndu-mă în picioare, aplecîndu-se să mă lovească. Trăgîndu-mă de păr, m-a tîrît pe podea prin casă. Avea mîinile pline cu smocuri din părul meu.

A făcut apoi o pauză ca să răsufle puţin. Zăceam scîncind, fără să mă mai pot mişca.

Răsucindu-se brusc pe călcîie, Moody a ieşit în goană, luînd-o spre capul scărilor. Uşa grea de lemn s-a trîntit cu zgomot şi am auzit cum a încuiat uşa, învîrtind cheia de două ori, ca să fie mai sigur. La scurt timp după aceea am auzit-o pe Mahtob ţipînd. Zgomotele îngrozitoare se auzeau înăbuşit, căci venind dinspre casa scării, care ducea spre locuinţa de jos a lui Essey, treceau cu greu prin uşă, şi totuşi îmi frîngeau inima. Apoi s-a făcut linişte.

Mi-au trebuit mai multe minute pînă cînd am reuşit să mă ridic puţin ca să mă aşez şi încă şi mai mult timp ca să mă pot ridica în picioare. M-am împleticit pînă la baie, încercînd să fac abstracţie de propriile-mi dureri în faţa îngrijorării pline de disperare în privinţa lui Mahtob. Odată ajunsă în baie, în ciuda fierului înroşit care părea

să mă ardă pe spate la orice mișcare, am reușit să mă urc pe WC și, de acolo, ridicîndu-mă pe vîrful picioarelor, mi-am apropiat urechea de țeava de ventilație, care lega această încăpere cu baia de jos. Am putut să-l aud astfel pe Moody cum se plîngea de mine lui Essey și cum debita toate înjurăturile și blestemele posibile. Răspunsurile lui Essey erau amabile și politicoase. Mahtob nu se auzea deloc.

Se scurse așa un timp oarecare. Îmi venea să urlu din cauza durerilor din spate, accentuate și de efortul de a sta pe vîrful picioarelor, dar acum nu-mi puteam permite să mă las pradă chinurilor mele. Discuția se auzea acum din ce în ce mai încet, astfel încît, în cele din urmă, nu mai puteam înțelege cuvintele rostite în farsi. Deodată am auzit-o însă din nou pe Mahtob țipînd.

Urechile mele înregistrau aceste țipete în timp ce ele se îndreptau din apartamentul lui Essey spre sală și apoi spre ușa casei. Poarta de fier s-a închis cu ecoul înfundat și înspăimîntător al unei porți de închisoare.

După ce am coborît cu greu de pe WC, am alergat în dormitorul lui Mammal și Nasserine, unde am găsit cheia în broască, așa că am deschis ușa. Camera era goală. M-am repezit la fereastra care dădea spre partea din față a casei. Trebuia să-mi lipesc nasul de geam și să-mi apăs fruntea de gratiile de fier ca să pot vedea ce se petrece jos. Acolo se afla Moody ; mîneca ruptă a costumului fusese cusută — desigur de Essey. El o ținea cu forța pe Mahtob, strîns sub braț, deși ea se smucea și încerca să se elibereze din strînsoarea lui. Cu mîna liberă, a desfăcut căruciorul pliant a lui Amir, a trîntit-o în el și a legat-o de mîini și de picioare.

Eram cu totul distrusă la gîndul îngrozitor că n-o s-o mai văd niciodată pe Mahtob. Eram absolut convinsă de acest lucru. M-am repezit înapoi, am alergat în dormitorul nostru, am smuls aparatul de fotografiat de 35 mm a lui Moody din șifonier și m-am întors la timp ca să fac o poză celor doi, în timp ce se îndreptau pe străduță în jos, spre strada Shariati.

— Mahtob mai țipa încă, dar Moody ignora țipetele ei de protest.

I-am petrecut cu privirea prin perdeaua de lacrimi chiar și după ce dispăruseră din fața ochilor. N-am s-o mai revăd niciodată, îmi spuneam întruna.

— Te simți bine ?

Era Essey care striga din baie, prin conducta de aerisire. Mă auzise probabil plîngînd în timp ce încercam să mă spăl de sînge.

— Da, i-am răspuns. Te rog, vreau să vorbesc cu tine.

Așa nu puteam vorbi, căci trebuia să țipăm ca să ne putem înțelege una cu alta.

— Te rog, du-te în curtea din spate, ca să pot vorbi cu tine, am rugat-o.

Mi-am tîrît corpul chinuit pînă pe balconul din spatele casei și am văzut-o pe Essey așteptînd în curte.

— De ce l-ai lăsat pe Moody înăuntru ? am întrebat și am suspinat adînc ? De ce n-ai apărat-o pe Mahtob ?

— Au intrat amîndoi în același timp, mi-a explicat Essey. Mahtob se ascunsese sub scară, dar Moody a găsit-o și a adus-o înăuntru.

— Sărmana Mahtob ! plîngeam în sinea mea. Apoi m-am adresat lui Essey :

— Te rog, trebuie să mă ajuți.

— Reza e plecat la serviciu, a spus Essey. Se putea vedea în ochii și în comportamentul ei o sinceră înțelegere din partea ei, dar și precauția înnăscută a femeilor iraniene.

Ea ar fi făcut tot ce-ar fi putut pentru mine, dar nu îndrăznea să acționeze împotriva voinței soțului ei sau a *Dahijon*-ului acestuia.

— Îmi pare rău, dar noi nu putem face nimic.

— Cum îi merge lui Mahtob ? Unde e ?

— Habar n-am unde a dus-o.

Am auzit amîndouă că Mehdi, copilul lui Essey, începuse să plîngă.

— Trebuie să intru, a spus ea.

M-am întors în apartament. Să telefonez la Ambasadă ! m-am gîndit. De ce nu făcusem mai demult asta ? În cazul că nu-i găseam aici pe Helen sau pe Dl. Vincop, aveam numerele lor particulare.

M-am grăbit să intru în bucătărie, dar acolo nu se mai afla nici un telefon. Trebuia să recunosc tot mai mult că Moody plănuise foarte exact ceea ce urma să se întîmple în această dimineață. Unde era Mammal ? Unde era Nasserine ? Unde era telefonul ? Situația mea era și mai gravă decît mă temusem. M-am silit să-mi păstrez luciditatea, ca să găsesc posibilități de contraatac.

Întrucît aveam deja experiența fiarei prinse în capcană, am început să cercetez împrejurile. Nu aveam încă nici un plan clar în minte, dar îmi dădeam seama că trebuia să caut punctele slabe ale noii capcane a lui Moody. M-am întors pe balcon, dar nu mi-a surîs posibilitatea de a sări jos, căci n-aș fi fost decît închisă în curtea din spatele casei lui Reza și Essey, care era înconjurată de un zid înalt de cărămidă.

Într-o parte a balconului era un pervaz îngust, lat de numai cîțiva centimetri, ce făcea legătura cu acoperișul casei vecine, care nu avea decît un etaj. Aș fi putut ajunge la acest pervaz de la fereastra dormitorului nostru și, poate, de acolo aș fi putut să sar pe acoperișul vecin, chiar dacă o asemenea acțiune părea înfricoșătoare. Apoi ? O să fie oare ușa vecinilor deschisă ? Era cineva acasă ? O să-mi ajute vecinii sau o să anunțe poliția ? Și chiar dacă eu aș putea să-mi cîștig libertatea, ce s-ar întîmpla cu Mahtob ?

În capul meu, care îmi zvîcnea de durere din cauza loviturilor ca de ciocan ale lui Moody, toate aceste temeri și posibilități se învălmășeau laolaltă.

Totala izolare mă copleșea. Trebuia să iau contact — indiferent de ce gen — cu lumea din afară. M-am înapoiat repede în dormitorul lui Mammal și al lui Nasserine, la fereastra care dădea spre stradă. Afară. spectacolul unei zile obișnuite se desfășura mai departe, indiferent și implacabil în fața nefericirii mele. Mi se părea important să ajung cît mai aproape de acești bărbați și femei care se duceau grăbiți la treburile lor.

Fereastra era asigurată cu gratii de fier, fixate la aproximativ zece centimetri distanță una de alta, iar în fața acestora, spre interior, se găsea un geam care mă împiedica să văd. Jos, trotuarul era lat de numai trei-

zeci de centimetri și atît de apropiat de casă încît nu-l puteam vedea direct.

Dacă aș fi reușit să dau geamul la o parte, mi-aș fi putut măcar lipi fața de gratii ca să privesc astfel în jos, spre trotuar. Geamul era fixat în mai multe șuruburi, așa încît am căutat în toată casa o șurubelniță. Fiindcă n-am găsit nici una, am luat un cuțit din bucătărie și l-am folosit în locul acesteia.

Cînd am reușit să dau geamul la o parte, am încercat să privesc în jos. Acum puteam vedea defilarea cotidiană a oamenilor, dar ce reușisem cu asta ? Nimeni de jos nu mi-ar fi dat o mînă de ajutor. Dezamăgită, am pus geamul la loc, ca Moody să nu observe.

Cînd m-am aflat din nou în hol, mi-am dat seama că Moody ar fi putut să mă închidă și mai mult. Toate ușile interioare ale locuinței erau prevăzute cu broaște. Putea, dacă ar fi vrut, să mă închidă chiar pe hol. Încă o dată am căutat prin casă niște scule — sau arme — și în cele din urmă am luat un cuțit ascuțit de la bucătărie. Împreună cu cel pe care îl folosisem drept șurubelniță, l-am ascuns sub un covor persan din sală. Dacă Moody mă închidea aici, le puteam folosi ca să demontez șuruburile de la balamalele ușii. Am percheziționat în continuare apartamentul și mi-am amintit că la acest etaj — al doilea — exista o fereastră interioară în peretele dintre sufragerie și capul scării. Moody uitase de această ieșire, căci, acoperită de o perdea, trecea neobservată.

Fereastra nu era încuiată și cînd am împins-o s-a deschis ușor. Mi-am scos capul prin ea și am încercat să văd ce posibilități am. Aș fi putut oarecum destul de ușor să mă cațăr pe ea și să ies pe acolo, ajungînd în capul scărilor, dar tot captivă aș fi rămas din cauza ușii de fier dinspre stradă, care era permanent încuiată. Am studiat treptele ce duceau din capul scării, de la etajul doi, pînă la acoperiș, trecînd pe lîngă apartamentul lui Nasserine. Aș fi putut sări pe acoperișul plan și de acolo pe acoperișul unei clădiri învecinate. Și apoi ? Ar fi îndrăznit vreo vecină s-o lase să intre pe-o americancă fugară în locuința ei, pentru ca ea să poată ieși apoi în stradă ? Dar și atunci aș fi fost fără Mahtob.

Lacrimile începură să-mi curgă șiroaie pe obraji. Îmi dădeam seama că viața mea se sfîrșise, că Moody putea să pună capăt existenței mele în orice clipă și că era pregătit s-o facă ; dar, cu toate astea, era foarte clar că trebuia să apăr o altă viață. Am înșfăcat agenda mea cu adrese, am răsfoit-o repede și am șters cîteva numere de telefon. Deși erau cifrate nu voiam să pun în pericol viața altcuiva care încercase cît de puțin să mă ajute. Mai multe numere de telefon cifrate se aflau printre paginile agendei mele. Le-am pus într-un plic, le-am ars și cenușa am aruncat-o în WC.

Epuizată de ceea ce mi se întîmplase în aceste zile înfricoșătoare, m-am prăbușit în cele din urmă pe podea și nu știu cît timp am zăcut acolo, într-o stare de inconștiență. Poate că am ațipit.

M-a speriat zgomotul unei chei în broasca apartamentului de sus. Essey a intrat înainte ca eu să am timp să reacționez. Aducea o tavă cu mîncare.

— Te rog, mănîncă, mi-a spus ea.

Am luat tava, i-am mulțumit pentru mîncare și am încercat să discut cu ea, dar Essey era înfricoșată și distantă. S-a întors imediat la ușă.

— Îmi pare rău, a spus ea încet înainte să iasă și să mă încuie din nou.

Nu mai auzeam decît scrîșnetul cheii care se învîrtea în broască. Am dus tava în bucătărie și am lăsat mîncarea neatinsă.

Și orele de deznădejde se scurseră încet pînă la reîntoarcerea lui Moody, înainte de prînz. Era singur.

— Unde e Mahtob ? am țipat eu.

— Asta nu trebuie să știi, a răspuns el întunecat. Nu trebuie să-ți faci nici o grijă în privința ei. Acum mă voi ocupa eu de ea.

A trecut pe lîngă mine și a intrat în dormitor. Mi-am permis un moment de satisfacție perversă cînd i-am văzut toată fața brăzdată de unghiile mele. Dar acest sentiment s-a spulberat repede din cauza propriilor mele răni, mult mai profunde. Unde se afla copilul meu ?

Moody s-a întors repede în hol, avînd în mînă cîteva din rochiile lui Mahtob și păpușa pe care i-o dăruiserăm de ziua ei de naștere.

— Vrea să-și aibă păpușa, a spus el.

— Dar unde e ? Te rog, lasă-mă s-o văd.

Fără nici un alt cuvînt, Moody m-a împins la o parte, a ieșit și a încuiat ușa de două ori după el.

După-amiaza tîrziu, cînd zăceam ghemuită în pat din cauza îngrozitoarelor dureri de spate, am auzit clinchetul soneriei de la ușă. Cineva se afla afară pe trotuar. Am alergat la interfonul care îmi permitea să vorbesc cu cel care venea în vizită. Era Ellen.

— Sînt încuiată aici, i-am spus. Așteaptă, vin la fereastră. De acolo putem vorbi.

Am dat la o parte geamul de la fereastră și mi-am lipit capul de grilajul de fier. Ellen se afla pe trotuar, împreună cu copiii ei, Maryam și Ali.

— Am venit să văd ce faci, a spus ea.

Apoi adăugă :

— Lui Ali îi este sete. Ar vrea să bea ceva.

— Nu pot să-ți dau nimic de băut, i-am spus eu. Sînt blocată aici.

Essey auzise, bineînțeles, totul și apăru curînd afară, pe trotuar, cu o ceașcă de apă pentru Ali.

— Ce putem face ? a întrebat Ellen.

Și lui Essey i-ar fi plăcut să poată avea un răspuns la această întrebare.

— Du-te și adu-l pe Hormoz, i-am propus. Încercați să vorbiți cu Moody.

Ellen a fost de acord. Își împinse copiii înainte, pe trotuarul îngust și aglomerat, în timp ce un colț al *chador*-ului ei negru flutura în vîntul de primăvară.

Tîrziu, în după-amiaza aceea, am vorbit cu Reza în timp ce el se afla în curte, iar eu pe balcon. Acum știam că Essey avea o cheie, dar Reza se împotrivea ca ea să vină în apartamentul de sus.

— Reza, i-am spus. De cînd sînt în Iran am apreciat amabilitatea ta față de mine. Ai fost mai drăguț cu mine decît oricine altcineva, mai ales după tot ceea ce s-a întîmplat în State.

— Mulțumesc, a spus el Te simți bine ?

— Te rog, ajută-mă ! Cred că eşti singurul care ar putea vorbi cu Moody. Am s-o mai revăd vreodată pe Mahtob ?

— Nu-ţi face nici o grijă. Ai s-o vezi din nou. N-o va ţine departe de tine. El te iubeşte. O iubeşte şi pe Mahtob. Nu vrea ca ea să crească singură. El a crescut fără mamă şi fără tată şi acest lucru nu-l vrea şi pentru fiica lui.

— Te rog, vorbeşte cu el, l-am implorat.

— Eu nu pot să vorbesc cu el. Orice ar hotărî, trebuie să fie hotărîrea lui. Eu nu pot să-i spun ce trebuie să facă.

— Te rog, încearcă în seara asta.

— Nu. nu astă seară, s-a împotrivit Reza. Mîine trebuie să plec cu afaceri în Resht. Dacă peste cîteva zile, cînd mă întorc, nu s-a schimbat nimic, atunci poate am să vorbesc cu el.

— Te rog, nu pleca. Rămîi aici, te rog. Mi-e frică. Nu vreau să fiu singură.

— Trebuie să plec.

Pe seară, Essey a deschis uşa. Vino jos, a spus ea Ellen şi Hormoz se aflau acolo. Era de faţă şi Reza. În timp ce Maryam şi Ali se jucau cu copiii lui Reza şi Essey, noi încercam o soluţie pentru problema prezentă. Toţi oamenii ăştia îl ajutaseră şi-l susţinuseră în trecut pe Moody împtriva mea, dar ei acţionaseră din motive ce li se păreau rezonabile. Erau musulmani supuşi. Trebuiau să respecte dreptul lui Moody de a-şi ţine în frîu familia Dar erau şi prietenii mei şi cu toţii o iubeau pe Mahtob Chiar şi în această blestemată Republică Islamică se ştia că un soţ şi un tată putea împinge uneori lucrurile prea departe.

Nimeni nu voia să meargă la Poliţie, iar eu cu atît mai puţin. De faţă cu Reza şi Essey, n-am îndrăznit să discut cu Ellen şi Hormoz despre Ambasadă. Chiar dacă aş fi făcut-o ştiam că ei ar refuza orice alt contact cu funcţionarii americani sau elveţieni.

Eram într-o situaţie critică. Nu se putea face nimic altceva decît o încercare de a se vorbi raţional cu Moody, deşi toţi ştiau că nu se poate discuta raţional cu el. Nu acum. Şi poate niciodată.

Mă străduiam să-mi înfrînez mînia crescîndă. Bateţi-l ! Închideţi-l ! Trimiteţi-mă pe mine şi pe Mahtob acasă, în Statele Unite ! Aşa aş fi vrut să le strig şi să-i pun în faţa unei asemenea evidente soluţii a acestei oribile încurcături. Dar trebuia să privesc problema din punctul lor de vedere. Trebuia să găsesc o cale de mijloc, pe care puteau şi ei s-o accepte. Deşi, aparent, nu exista nici una.

În toiul conversaţiei am auzit cum uşa se deschide şi se închide din nou. Reza s-a dus în hol să vadă cine a sosit şi l-a adus pe Moody în apartamentul de jos.

— Cum ai ieşit ? m-a întrebat el. De ce eşti aici jos ?

— Essey are o cheie, i-am explicat eu. Ea m-a adus jos.

— Dă-o încoace ! a ţipat el.

Essey se supuse ascultătoare.

— E în ordine, *Dahijon*, spuse Reza, blînd, încercînd să aplaneze evidenta nebunie a lui Moody.

— Şi *ăştia* ce fac aici ? a ţipat Mody, gesticulînd ca un nebun în direcţia lui Ellen şi Hormoz.

— Încearcă să ne dea o mînă de ajutor, am spus eu. Avem probleme. Avem nevoie de ajutor.

— N-avem nici o problemă, a bombănit Moody. Tu ai probleme.

Şi întorcîndu-se spre Ellen şi Hormoz le-a strigat :

— Dispăreţi şi lăsaţi-ne singuri. Nu vă priveşte. Nu vreau să mai aveţi de-a face cu ea.

Spre groaza mea, Ellen şi Hormoz s-au ridicat imediat să plece.

— Vă rog, nu plecaţi, i-am implorat eu. Mi-e frică să nu-mi facă iar ceva. O să mă omoare. Dacă va face asta nimeni nu va afla niciodată nimic. Vă rog, nu plecaţi, nu mă lăsaţi singură aici !

— Trebuie să plecăm, a spus Hormoz. Întrucît Moody a spus că trebuie să plecăm, sîntem obligaţi să respectăm hotărîrea lui.

De îndată ce au plecat, Moody m-a împins iar în apartamentul de sus şi s-a încuiat cu mine.

— Unde sînt Mammal şi Nasserine ? am întrebat nervoasă.

— Din cauza purtării tale rele, n-au mai putut suporta să stea aici, a spus Moody. Locuiesc acum la părinții lui Nasserine. Au fost alungați din propria lor casă. Vocea îi devenea tot mai tare. Dar nu e treaba lor. Nu e treaba nimănui. E mai bine să nu vorbești cu nimeni despre asta. De-acum eu mă voi ocupa de toate. Eu voi lua toate hotărîrile. Eu am să clarific toate lucrurile.

Prea înfricoșată ca să mă pot apăra, l-am ascultat fără să scot o vorbă tot timpul cît a bombănit și a înjurat îngrozitor. Cel puțin nu mă bătea.

În noaptea aceea am rămas singuri în apartament ; am zăcut în același pat, dar cît mai departe unul de altul, cu spatele unul la altul. Moody dormea, dar eu mă răsuceam și mă întorceam pe toate părțile căci mă durea tot corpul și încercam să-mi găsesc o poziție mai confortabilă, ceea ce n-am reușit. Eram îngrijorată din cauza lui Mahtob, plîngeam din cauza ei, încercam să vorbesc cu ea în gînd. Și mă rugam, și mă rugam !

De dimineață Moody s-a îmbrăcat să meargă la serviciu. Și-a luat un alt costum, nu pe acela pe care i-l rupsesem eu cu o zi mai înainte. Cînd a plecat, a înhățat iepurașul lui Mahtob.

— Vrea să-l aibă, a spus.

15

După plecarea lui Moody am zăcut încă mult timp în pat, plîngînd din ce în ce mai tare .

Întregul meu corp nu era decît o imensă vînătaie. Partea de jos a coloanei mă durea foarte rău din cauza bușiturilor de pe podea, unde mă aruncase Moody. Stăteam chircită de durere.

Mi se părea că trecuseră ore, cînd am auzit afară în curte un zgomot cunoscut : scîrțîitul unui lanț ruginit care se freca de o bară de fier : zgomotul leagănului lui Maryam, jucăria preferată a lui Mahtob. M-am ridicat cu greu și m-am îndreptat șchiopătînd spre balcon ca să văd cine se juca afară.

Era Maryam, fiica lui Essey, care se bucura de strălucirea soarelui dimineții de aprilie. A văzut că o urmăresc și a întrebat cu vocea ei nevinovată, copilăroasă :

— Unde e Mahtob ?

N-am putut să-i răspund din cauza lacrimilor.

Dintr-un motiv pe care numai eu singură îl știam, o adusesem pe Mahtob în Iran ca s-o salvez ; acum o pierdusem. Întunericul mă învăluia, iar eu mă certam cu credința mea. Trebuia într-un fel să prind curaj și să fiu mai hotărîtă. Mă bătuse Moody atît de tare încît nu mai eram în stare să opun nici o rezistență ?

Bineînțeles că eram preocupată cel mai mult de întrebarea unde o dusese Moody pe Mahtob, dar o enigmă și mai mare, și la fel de neliniștitoare, pe care încercam s-o rezolv, era *cum* putuse el să-i facă una ca asta ? La fel și mie ? Moody pe care îl cunoscusem nu mai era acum, pur și simplu, același bărbat cu care mă căsătorisem

Ce nu mersese bine ? Știam și nu prea știam. Puteam să refac evenimentele. Puteam să corelez manifestările, mai violente și mai puțin violente, de nebunie ale lui Moody în decursul celor opt ani ai căsniciei noastre cu greutățile lui pe plan profesional și chiar să stabilesc anumite suișuri și coborîșuri ale comportamentului său în acord cu unele evenimente politice imprevizibile.

Cum de nu putusem prevedea și împiedica acest chin ? În ultimul timp îmi adusesem aminte de unele fapte cumplite.

Cu opt ani înainte, cînd Moody se afla aproape de sfîrșitul perioadei sale de asistență la spitalul de osteopatie din Detroit, am fost obligați să luăm o hotărîre deosebit de importantă. Sosise timpul să ne organizăm o viață comună sau să ne despărțim. Am hotărît să rămînem împreună. Și interesîndu-ne peste tot de o ofertă de serviciu, am aflat de Clinica osteopatică de la Corpus Christi, unde un anestezit își deschisese deja cabinetul, iar un al doilea era căutat. O antecalculație promitea un salariu de 150 000 $ pe an și perspectiva unei sume atît de mari ne-a amețit.

Pe de o parte nu voiam să plec de lîngă părinții mei din Michigan, dar, parcă în mai mare măsură doream să încep o viață nouă, fericită, în bogăție și cu un nou statut social.

Joe, și în special John cel de șase ani, au fost foarte fericiți de această idee.

Înainte de nuntă, John mi-a spus :

— Mami, nu știu dacă voi putea trăi împreună cu Moody.

— De ce nu ? am întrebat eu.

— Fiindcă îmi aduce atîtea dulciuri încît precis că o să-mi strice dinții.

Am rîs cînd am observat că John vorbea serios. El asocia dulciurile și guma de mestecat cu Moody.

La toate motivele temeinice care pledau pentru o căsnicie trainică se adăuga și faptul de nedezmințit că eu și Moody ne iubeam. Mi se părea o alternativă de neconceput să-l părăsesc, să-l trimit la Corpus Christi în timp ce eu aș fi dus o existență tristă în lumea muncitorească din Michigan.

Așa că ne-am căsătorit pe 6 iunie 1979, într-un cerc foarte restrîns, într-o mică *masjed* din Houston. După ce au fost spuse în șoaptă cîteva cuvinte în farsi și în engleză, am devenit regina adorată și onorată din viața lui Moody.

Moody m-a copleșit cu flori, cu cadouri personale și cu continue surprize plăcute. Poșta îmi aducea zilnic o vedere făcută de el sau o scrisoare de dragoste, cu cuvinte tăiate din ziare și lipite pe o foaie de hîrtie. Mă copleșea cu laude exagerate în fața prietenilor noștri.

Odată, la o masă, mi-a dăruit un trofeu mare, strălucitor în auriu și albastru deschis, care mă proclama „cea mai bună soție din lume". Colecția mea de boxe muzicale a crescut. Cu orice ocazie îmi oferea numeroase cărți și în fiecare se afla o dovadă personală a afecțiunii sale. Abia dacă trecea vreo zi în care să nu-mi declare din nou dragostea lui.

Curînd am observat cît de inteligent procedase Moody alegîndu-și această specializare. În general, anestezia este una dintre cele mai lucrative ramuri ale medicinii, și, cu toate astea, nu îi cerea lui Moody prea multă osteneală.

El mai supraveghea o grupă de anesteziști, ceea ce îi permitea să trateze simultan trei sau patru pacienți și să le scrie simultan aceleași note de plată astronomice. Zilele se scurgeau în liniște. Dimineața trebuia să asiste la operații la spital, dar venea adesea acasă la masa de prînz. Nu avea de făcut ore de birou, iar urgențele și le putea împărți cu alți anesteziști.

Deoarece, în tinerețea lui, în Iran, aparținuse clasei superioare, lui Moody nu i-a venit greu să joace rolul medicului american înstărit. Ne-am cumpărat o casă spațioasă și frumoasă într-un cartier bogat din Corpus Christi. În vecinătate locuiau numai doctori, dentiști, juriști și alți licențiați.

Ca să mă elibereze de treburile inferioare ale gospodăriei, Moody a angajat o fată în casă, așa încît am avut timp să-mi valorific profesiunea mea de manager și talentul meu organizatoric.

Zilele îmi erau pline de sarcini plăcute : să scriu notele de plată pentru pacienți sau să țin contabilitatea în cabinetul lui Moody ; la toate astea se adăuga plăcerea de a avea grijă de căminul și familia mea.

Deoarece pentru treburile mai grele ale casei o aveam pe fată, eram liberă să mă dedic sarcinilor educative, care îmi aduceau multe bucurii.

Aveam deseori invitați, pe de o parte pentru că ne făcea plăcere, pe de altă parte fiindcă legăturile de afaceri sînt foarte importante pentru cariera unui medic.

Celălalt anestezist, fusese suprasolicitat înainte de sosirea noastră la Corpus Christi. Era recunoscător că avea o înlesnire, dar cum medicii, prin natura lor, au ambiția de a avea propria lor sferă de influență, prezența lui Moody a determinat începutul unei pașnice concurențe.

Era suficient de multă muncă pentru amîndoi, dar noi simțeam totuși necesitatea de a ne consolida legăturile profesionale cu ajutorul numeroaselor întîlniri de societate. Doctorii care frecventau cercul nostru erau fie americani, fie străini, care, ca și Moody, veniseră din patria lor în Statele Unite ca să studieze și să practice medicina. Erau mulți iranieni, arabi saudiți, pakistanezi, egipteni și alți cîțiva din alte țări. De la fiecare învățam

cu plăcere despre obiceiurile diferite alte culturilor străine. Devenisem renumită pentru talentul meu culinar iranian ; stabilisem o a doua sale prin care încercam să mă împrietenesc cu soțiile altor medici.

Într-un alt cerc din care făceam și noi parte, am devenit membri ai conducerii. S-a întîmplat ca pe lîngă Universitatea A § I din Texas să existe o școală foarte apreciată pentru elevii iranieni. Îi invitam adesea și, ca membri ai Societății Islamice din Texasul de Sud, organizam petreceri și festivități la sărbătorile iraniene și islamice. Mă bucuram nespus că Moody își găsise în cele din urmă un echilibru între viața lui dinainte și cea de acum. Se complăcea, față de mai tinerii săi compatrioți, în rolul medicului iranian americanizat, al bărbatului de lume, ajuns la maturitate.

Moody a dovedit că s-a integrat mediului cultural american în momentul cînd a solicitat cetățenia americană. Formularul prin care se solicita acest lucru conținea multe întrebări la care trebuia să răspunzi, printre care :

„Credeți în Constituția și forma de guvernămînt a Statelor Unite ?"

„Sînteți pregătit să depuneți jurămîntul de credință față de Statele Unite ?"

„Sînteți pregătit, ca, potrivit legii, să luptați în numele Statelor Unite ?"

La toate aceste întrebări Moody răspunsese afirmativ.

Am călătorit deseori. Am fost în California și în Mexic. De fiecare dată cînd se organiza un seminar pe teme medicale sau avea loc o sesiune de comunicări, participam și eu și Moody, iar pe copii — Joe și John — îi lăsam acasă cu o îngrijitoare care dormea la noi. Legile fiscale ne permiteau cele mai luxoase hoteluri și restaurante, căci cheltuielile puteau fi trecute drept cheltuieli de afaceri. Peste tot unde încheiam contracte, aveam grijă să adun toate chitanțele, pentru a argumenta caracterul de afaceri al activității noastre de serviciu.

Această schimbare uluitoare din viața mea amenința uneori să mă copleșească. Deși nu profesam o meserie clar definită, eram mai ocupată ca oricînd. Răsplătită mărinimos cu bani și afecțiune, iubită pînă la adulație, m-aș fi putut plînge oare de ceva ?

De la începutul căsătoriei noastre existaseră însă anumite probleme cu implicații adînci, dar, încă de pe atunci, amîndoi am preferat să le trecem cu vederea. Rareori, cînd între noi apăreau divergențe de păreri, le considera urmarea unor deosebiri de cultură. Moody le considera deseori mărunțișuri lipsite de importanță, chiar dacă uneori îl puneau în încurcătură. De exemplu, cînd am vrut să deschidem un cont de virament la o bancă din Corpus Christi, a scris pe formularul de cerere numai numele lui.

— Ce-i asta ? am întrebat eu. De ce nu deschidem contul și pe numele meu ?

El a fost foarte surprins :

— Noi nu deschidem nici un cont pe numele femeilor, mi-a spus el. Iranienii nu fac așa ceva.

— Dar aici nu ești iranian, l-am înfruntat eu. Dimpotrivă, tu vrei să fii american.

După cîteva discuții de acest gen, Moody a cedat. Nu-i trecuse, pur și simplu, prin minte că amîndoi eram posesorii averii.

Un obicei care mă irita era pretenția lui de proprietate asupra mea, ca și cînd eu, precum contul lui de virament, aș fi fost capitalul său personal. Oriunde ne găseam într-o încăpere plină de oameni voia să fiu mereu lîngă el. Mă cuprindea cu brațul sau mă ținea de mînă ca și cînd i-ar fi fost teamă să nu fug. Eram măgulită de atenția și afecțiunea lui, dar resimțeam uneori acest atașament ca pe o povară.

Moody a ratat și rolul de tată vitreg. Adept al sistemului iranian de educație, cerea de la Joe și John ascultare absolută. Ceea ce era neplăcut îndeosebi pentru Joe, care împlinind unsprezece ani începuse să-și manifeste independența. Înainte de apariția lui Moody în familia noastră, John fusese bărbatul în casă.

Și mai exista și Reza, fără îndoială motivul esențial al încordării relațiilor noastre din acel timp. Reza studiase la Wayne State University din Detroit și locuise o perioadă acolo, în apartamentul lui Moody. La scurtă vreme după ce ne-am aniversat primul an de căsătorie,

Reza şi-a susţinut examenul de diplomă în ştiinţe economice şi Moody l-a invitat să locuiască la noi în Corpus Christi, pînă îşi va găsi un post.

De fiecare dată cînd Moody nu era acasă, Reza prelua rolul domnului şi stăpînului, încercînd să-mi comande mie şi copiilor şi cerînd să-l ascultăm fără nici o discuţie, ca şi cînd i s-ar fi cuvenit de drept. La scurt timp după ce venise la noi, îmi invitasem cîteva prietene la ceai. Reza stătea tăcut în cameră cu noi, notîndu-şi evident în minte ceea ce i se părea lipsit de respect pentru a raporta mai tîrziu totul lui Moody. În momentul cînd musafirii au plecat, mi-a poruncit să spăl vesela.

— Am s-o fac cînd voi crede de cuviinţă, i-am răspuns pe un ton incisiv.

Reza încerca să-mi indice cînd trebuia să spăl rufele, ce să le dau de mîncare băieţilor şi cînd anume aveam voie să mă duc la o vecină la cafea. Nu-mi convenea deloc ingerinţa lui în treburile mele, dar el continua să mă sîcîie. La treburile casei, însă, nu voia să participe.

M-am plîns de mai multe ori lui Moody în legătură cu prezenţa enervantă a lui Reza în viaţa mea. Dar Moody nefiind de faţă atunci cînd aveau loc aceste certuri, mă sfătuia să fiu mai răbdătoare.

— Nu va dura mult, îmi spunea el, pînă îşi va găsi un post. E nepotul meu. Trebuie să-l ajut.

Moody şi cu mine ne-am interesat asupra posibilităţilor de închiriere a locuinţelor, în care să ne investim banii şi, în acelaşi timp, să fim avantajaţi în privinţa impozitelor. Stabilisem astfel o relaţie destul de strînsă cu unul dintre bancherii care se bucurau de mult succes în oraş. Am discutat cu acest bancher să-i ofere un post lui Reza.

— Mi s-a oferit un post de casier, s-a plîns Reza cînd s-a întors după convorbirea de prezentare. Eu nu vreau să devin casier la o bancă.

— Mulţi s-ar bucura să aibă acest post, am spus eu, supărată de atitudinea lui Reza. Ai multe posibilităţi de avansare din acest post.

Reza a făcut o observaţie demnă de remarcat — observaţie pe care am înţeles-o cu adevărat mult mai tîrziu, peste ani de zile, cînd mi-a fost dat să cunosc mult prea bine acel *ego* al bărbaţilor iranieni, şi în special modul în care se manifesta el în familia lui Moody.

El spuse :

— Nu voi accepta în ţara asta nici un post, dacă nu pot să devin şeful firmei.

S-a mulţumit să trăiască pe spinarea noastră pînă cînd o firmă americană a dat dovadă de atîta înţelepciune încît a acceptat să se pună sub controlul lui.

Între timp şi-a petrecut zilele făcînd plajă la ştrand, citind Coranul, rugîndu-se şi încercînd să-mi controleze orice acţiune. Cînd se simţea prea extenuat de atîtea obligaţii, trăgea un pui de somn.

Asemenea săptămîni neplăcute s-au transformat în luni, pînă cînd l-am constrîns pe Moody să întreprindă ceva în privinţa lui Reza.

— Sau pleacă el, sau plec eu ! am spus în cele din urmă.

Credeam într-adevăr acest lucru ? Poate nu, dar m-am bazat foarte mult pe dragostea lui Moody pentru mine şi am avut dreptate.

Reza a bombănit ceva în farsi şi s-a mutat, blestemîndu-mă evident, într-o locuinţă proprie, plătită de Moody. La scurt timp după aceea s-a întors în Iran ca să se căsătorească cu verisoara lui, Essey.

După plecarea lui Reza, ne-am retras din nou într-o căsnicie comodă şi fericită, sau, cel puţin, aşa o consideram eu. Între Moody şi mine existau anumite divergenţe, dar ştiam foarte bine că o căsătorie cere şi compromisuri. Eram convinsă că odată cu scurgerea timpului toate vor intra în normal.

M-am concentrat asupra aspectelor ei pozitive. Viaţa mea devenise, în multe privinţe, mai bogată. Găsisem în sfîrşit acel ceva „în plus", greu de definit.

Cum aş fi putut să ştiu că la mai mult de 16 000 de mile spre est se pregătea o furtună înfricoşătoare, care îmi va zdruncina căsătoria, mă va aduce în stare de prizonieră, îmi va răpi fiii şi va constitui o ameninţare nu numai pentru viaţa mea, dar şi pentru cea a fiicei mele care la acea dată nici nu se născuse încă.

Eram căsătoriți de un an și jumătate, cînd, curînd după Anul Nou 1979, Moody și-a cumpărat un radio-receptor cu unde scurte, dotat cu căști. Era impresionant să poți recepționa emisiuni de radio de peste tot din lume. Brusc, lui Moody i se trezi interesul să asculte radio Iran.

Studenții organizaseră un șir de demonstrații împotriva guvernului condus de șah. Asemenea ciocniri mai avuseseră loc și înainte, dar, acum erau mai grave și mult mai extinse. Din exilul său de la Paris, Ayatollahul Khomeini adoptase o poziție foarte critică la adresa șahului, în special, și a influenței occidentului, în general.

Știrile pe care le auzea Moody la radio erau adesea în contradicție față de ceea ce vedeam seara la televizor, așa că el a devenit foarte circumspect vizavi de reportajele americane.

După ce șahul a părăsit Iranul și Ayatollahul s-a întors a doua zi în triumf, Moody a sărbătorit evenimentul. Fără să mă anunțe în prealabil, a adus acasă o duzină de studenți iranieni, la o petrecere. Au rămas pînă seara tîrziu și mi-au umplut locuința cu discuțiile lor agitate și aprinse, în farsi.

La fel ca și în Iran, revoluția și-a spus cuvîntul și la noi acasă. Moody a început să-și spună rugăciunile iraniene cu un zel pe care nu-l mai văzusem la el pînă atunci. Făcea donații la diverse organizații șiite.

Fără să mă întrebe, a aruncat toate proviziile noastre de alcool, pregătite pentru numeroșii oaspeți. Numai lucrul acesta și i-a oprit pe musafirii noștri americani să ne mai viziteze, iar tonul pe care îl folosea Moody în diversele discuții i-a alungat în curînd și pe antialcoolici. Moody era iritat din cauza presei americane, considerîndu-i pe reporteri niște mincinoși. În cursul lunilor viitoare studenții au folosit adesea casa noastră ca loc de întîlnire. Au format ceea ce au numit ei „Un grup de musulmani îngrijorați" și au alcătuit, alături de alte activități, următoarea scrisoare pe care au răspîndit-o în diferite medii :

„În numele lui Allah, cel mai milostiv și cel mai îndurător :

Astăzi, în Statele Unite, Islamul este unul dintre cele mai greșit înțelese concepte din viața de fiecare zi. La acest lucru au condus mai multe motive : 1) reportaje false transmise de mass-media despre Republica Islamică Iran ; 2) refuzul guvernului american de a trata corect țările islamice ; 3) refuzul creștinătății de a accepta Islamul și pe adepții săi.

Mass-media exercită asupra gîndirii societății americane o influență de netăgăduit. Știrile de seară, cotidienele și revistele săptămînale stau la baza opiniei publice americane. Aceste surse sînt propagandistice în cel mai înalt grad, întrucît ele reprezintă în exclusivitate interesele Statelor Unite. De aceea evenimentele internaționale sînt prezentate adesea ca acțiuni absurde.

Un exemplu actual de eveniment internațional tratat ca un nonsens este întemeierea Republicii Islamice Iran. Poporul islamic a fost acela care l-a alungat pe Șah și a adoptat în unanimitate realizarea unei Republici Islamice. De curînd am aflat de rebeliunile kurzilor din Iran. Dacă într-adevăr kurzii au luptat pentru autodeterminare, de ce au fost implicați și soldați israelieni, ruși și irakieni ?

Revoluția Islamică din Iran a demonstrat că iranienii se opun regimului polițist, promovat în exterior de guvernul american, și nu publicului american. Vă cerem să examinați critic informațiile dumneavoastră primite prin mass-media. Mențineți legătura cu musulmanii iranieni, care sînt informați în privința situației actuale.

Vă mulțumim,
Un grup de musulmani îngrijorați
Corpus Christi, Texas."

A fost prea mult pentru mine. M-am ridicat în apărarea patriei mele și l-am copleșit pe Moody cu ocări. Discuțiile au degenerat în certuri cumplite, total diferite față de modul nostru de viață normal în care nu cunoscusem pînă acum asemenea confruntări.

— Trebuie să încheiem pace, am propus eu disperată. Noi nu mai putem discuta probleme politice.

Moody a fost de acord și un timp mai îndelungat am dus o coexistență pașnică. Dar nu mai reprezentam cen-

trul universului său. Cu fiecare zi își amintea tot mai puțin de iubirea sa. Acum părea să nu mai fie căsătorit cu mine ci cu receptorul de radio cu unde scurte și cu duzini întregi de ziare, reviste și alte foi propagandistice la care se abonase. Cîteva dintre ele erau tipărite în scriere persană, altele în engleză. Cînd Moody nu era acasă, aruncam uneori o privire prin ele, și rămîneam uluită și înspăimîntată de răutatea atacurilor lor irațională împotriva Americii.

Moody și-a retras cererea pentru cetățenia americană.

Erau momente în care cuvîntul „divorț" urca din adîncuri la suprafața conștiinței mele. Era un cuvînt pe care îl uram și de care mă temeam. Mai făcusem încă o dată drumul ăsta și nu mi-ar fi făcut nici o plăcere să-l mai străbat încă o dată. Ca să mă despart de Moody ar fi însemnat să renunț la un stil de viață pe care eu singură nu mi-l puteam permite și la o căsătorie despre care încă mai credeam că era întemeiată pe iubire.

În afară de asta, un asemenea pas nici nu putea fi luat în considerare din moment ce constatasem că eram însărcinată.

O asemenea minune l-a făcut pe Moody să-și vină în fire. În loc să se consacre în totalitate politicii iraniene, începuse să se mîndrească cu paternitatea sa. Și-a reluat plăcutul obicei de a-mi dărui în fiecare zi bucuria unui drăguț cadou. De îndată ce am început să port rochia specifică unei femei însărcinate, se lăuda cu burta mea oricui ne privea. Mi-a făcut sute de fotografii și mă asigura că sarcina mă făcuse și mai frumoasă decît înainte.

A treia vară a căsătoriei noastre a trecut cu bucuria calmă a așteptării dinainte de naștere. În timp ce Moody era la spital, eu petreceam împreună cu John o perioadă deosebit de încîntătoare. El avea acum opt ani, așadar un mic bărbat care putea să mă ajute să aranjăm casa pentru noul său frate sau noua sa soră. Am transformat împreună un mic dormitor în cameră pentru copil. Cumpăram cu multă plăcere îmbrăcăminte pentru sugari, galbenă și albă. Moody și cu mine ne duceam împreună la cursurile de naștere, unde nu făcea nici un secret din faptul că ar fi preferat să aibă un băiat nu o fată. Mie

îmi era egal. Viața nouă din mine, indiferent dacă era un băiat sau o fată, era un om pe care îl iubeam deja.

La începutul lui septembrie, cînd eram gravidă în luna a opta, Moody m-a rugat să particip cu el la un Congres medical care avea loc la Houston. Excursia urma să ne ofere cîteva zile deosebit de plăcute înainte de a cunoaște bucuria obositoare a vieții de părinte. Medicul meu ginecolog a încuviințat călătoria, asigurîndu-mă că pînă la naștere va mai trece cel puțin o lună.

Dar, din prima seară petrecută în camera noastră de hotel de la Houston am început să am dureri puternice în spate și mi-am pus, profund îngrijorată, întrebarea dacă nu cumva îmi sosise timpul să nasc.

— O să te simți iar bine, mă asigură Moody.

Voia ca în ziua următoare să facem o vizită la NASA.

— Nu mă simt în stare pentru asta, am spus eu.

— Bine, atunci să mergem să facem cumpărături, a spus el.

Înainte de a merge după cumpărături, am intrat să mîncăm și la restaurant durerile de spate au devenit și mai acute, și am simțit cum mă cuprinde o mare oboseală.

— Să ne întoarcem la hotel, am spus eu. Vom putea merge poate după cumpărături după ce mă voi odihni puțin.

Ajunși la hotel, au început durerile, și mi s-a rupt apa.

Lui Moody nu-i venea să creadă că sosise momentul.

— Ești medic, i-am spus. Apa mi s-a rupt. Nu știi ce înseamnă asta ?

I-a telefonat doctorului mamoș din Corpus Christi care ne-a trimis la un medic din Houston, pregătit să preia cazul, și care ne-a grăbit să mergem repede la spital.

Îmi amintesc de lumina caldă, tremurătoare din sala de naștere și de Moody care, îmbrăcat cu haine sterile, stătea lîngă mine, mă ținea de mînă și-mi dădea indicații. Îmi amintesc încă travaliul chinuitor și durerile puternice care însoțesc începutul fiecărei vieți noi. Poate ca un avertisment pentru tot ceea ce urmează să se întîmple în anii ce vin.

Dar înainte de toate îmi amintesc cum a anunțat mamoșul :

— Aveți o fiică !

Surorile au exclamat încîntate, în semn de respect în fața acestei mereu noi minuni. Eu am chicotit copleșită de fericire, ușurare și extenuare. O soră și un medic se ocupau de copil și mi-au dat-o apoi pe fiica noastră alături, ca să-și poată cunoaște părinții.

Era o comoară, o piatră prețioasă cu pielea deschisă, cu ochi luminoși-albaștri, care îi clipeau din cauza luminii prea puternice din sala de naștere. Căpșorul umed era acoperit cu șuvițe de păr blond-roșcate. Trăsăturile fetei lui Moody erau imprimate în miniatură pe chipul ei.

— De ce are părul blond, întrebă Moody cu o vădită încordare în voce ? De ce are ochi albaștri ?

— N-am ce face în privința asta, am replicat eu, prea obosită și prea tulburată ca să mai dau atenție micilor reclamații ale lui Moody în privința copilului extraordinar pe care îl adusesem pe lume. Cu excepția părului, seamănă perfect cu tine.

Pentru o vreme mai îndelungată puișorul meu mi-a atras toată atenția, așa că nici nu mi-am dat seama ce făceau doctorii și surorile cu mine, și nici măcar ce culoare avea cerul. Îmi legănam pruncul în brațe și sufletul meu se umplea de imaginea lui.

Am să te numesc Maryam, am șoptit eu. Era unul dintre cele mai frumoase nume iraniene pe care le cunoșteam și aducea puțin și cu un nume american, scris într-o grafie ușor exotică.

Au trecut cîteva minute pînă să observ că Moody nu fusese în stare să răspundă la întrebarea care îl frămînta în realitate : „De ce e fată ?“ Învinovățire pe care, de fapt, voia să mi-o atribuie mie. Mîndria lui de bărbat islamic fusese rănită de faptul că primul născut fusese o fată, așa că ne-a lăsat singure în noaptea aceea cînd, de fapt, ar fi trebuit să se afle lîngă noi. Nu ăsta era tipul de bărbat pe care mi-l doream eu.

Noaptea se scurse, iar somnul meu neliniștit a fost întrerupt de sentimentul nedescris de fericire cînd copilașul meu nou-născut a început să-mi sugă la piept și de

clipele de depresiune legată de comportamentul copilăresc al lui Moody. Mă întrebam dacă era numai un acces trecător de furie sau dacă plecase pentru totdeauna. Eram atît de furioasă în clipa aceea încît, cu adevărat, îmi era absolut indiferent.

În dimineața următoare a telefonat foarte devreme, fără nici un cuvînt de scuze că dispăruse așa, dar și fără să pomenească ceva de faptul că ar fi preferat un fiu. Îmi spuse că și-ar fi petrecut noaptea într-o *masjed*, unde fuseserăm cununați, și se rugase lui Allah.

Cînd și-a făcut apariția la spital, dimineața mai tîrziu, rîdea prietenos și agita prin aer o grămadă de foi, pline cu litere persane de culoare roz. Erau cadouri ale bărbaților de la *masjed*.

— Ce semnificație au semnele scrise, am întrebat eu ?

— Mahtob, a răspuns el, radiind.

— Mahtob ? ce înseamnă asta ?

— „Rază de lună“, a răspuns el.

Apoi mi-a explicat că a telefonat familiei sale în Iran, care i-a propus mai multe nume pentru copil. El spuse că a ales numele de Mahtob, fiindcă în ultima noapte fusese lună plină.

Eu am pledat pentru Maryam întrucît numele suna mai american, iar copilul urma să fie american. Dar, cum eram slăbită și ușor ametită de atîtea sentimente învălmășite, Moody a fost acela care i-a completat certificatul de naștere, trecînd Mahtob Maryam Mahmoody.

Am fost doar vag nedumerită de faptul că acceptasem rolul de subordonată în fața soțului meu.

Mahtob avea două luni și purta o rochiță de mătase roz, scoasă dintr-un dulap plin de hăinuțe, pe care îl supraîncărcase soțul meu, care o găsea atît de încîntătoare, încît uitase repede decepția sa inițială și devenise cel mai mîndru tată. Copilul stătea liniștit în brațele mele și mă privea adînc în ochi. Culoarea ochilor începuse să i se schimbe, aceea culoare vag albăstrie de la naștere se definitiva acum într-un castaniu închis. Privirea-i urmărea toate manifestările vieții — jur împrejurul nostru mai mult de o sută de studenți iranieni sărbătoreau *Eid e Ghorban*, Sărbătoarea Sacrificiului.

Eram în 4 noiembrie 1979.

Ca membru din ce în ce mai activ al Societății Islamice din Texasul de Sud, Moody era unul dintre organizatorii principali ai manifestării, care se ținea într-un parc din apropierea casei noastre.

Îmi recăpătasem repede puterile și atîta timp cît era vorba de o ocazie socială, separată de politică, participam cu plăcere la pregătiri. Ajutasem la fiertul unei enorme cantități de orez. Împreună cu alte femei, un amestec de iraniene, egiptene, arabe saudite și americane, am pregătit din abundență diferite sosuri pentru *khoreshe*. Am tăiat castraveți, roșii și ceapă în felii și le-am stropit cu zeamă de lămîie. Am aranjat coșuri uriașe cu toate fructele proaspete și zemoase pe care le găsiserăm. Am făcut și baclava.

În această zi bărbații sînt cei care gătesc. Sărbătoarea comemorează ziua în care Dumnezeu i-a poruncit lui Abraham să-și sacrifice fiul, pe Isac, dar apoi îl salvează pe băiat și în locul lui a fost sacrificat pe altar un miel. Cîțiva bărbați au luat mai multe oi vii și le-au tăiat gîtul în timp ce priveau spre Mecca și spuneau în cor rugăciuni sfinte. Bărbații au tras apoi animalele moarte la un loc de grătar, unde au fost pregătite pentru masa festivă.

Sărbătoarea este celebrată în toate țările islamice nu numai în Iran. De aceea, în această zi, doar cercurile restrînse de iranieni abordaseră teme politice, discutînd bucuroși despre încercarea cu succes a Ayatollahului de a centraliza puterea de stat.

Am stat deoparte de asemenea discuții și m-am întreținut cu cercul meu larg de prietene, care reprezentau în mic Națiunile Unite. Cele mai multe dintre ele gustau acest iz de cultură orientală, dar toate erau bucuroase că trăiesc în America.

Îndată după festivitate, eu cu Moody și Mahtob am plecat să participăm la o sesiune de osteopatie din Dallas. Pe băieți i-am lăsat acasă. În drum, ne-am oprit la Austin ca să vizităm clanul rudelor lui Moody care își părăsiseră țara și veniseră în SUA, clan ce se mărea tot mai mult. Moody îi numea „nepoți", iar ei îi spuneau *„Dahijon"*. Am cinat cu ei și ne-a înțeles ca în dimineața următoare să ne întîlnim pentru micul dejun la hotelul nostru.

Am dormit mai mult, căci eram obosită din cauza zilei anterioare. Grăbiți, ne-am făcut repede toaleta de dimineață, fără să ne mai ostenim să deschidem televizorul. Cînd am ajuns în holul hotelului, eram așteptați de unul dintre „nepoți", un bărbat tînăr, care se numea Jamal. Agitat, ne-a venit în întîmpinare.

— *Dahijon!* spuse el. Ai auzit știrile? Ambasada americană din Teheran a fost ocupată.

Moody constată acum că politica era o afacere foarte serioasă.

La început, destul de sigur datorită poziției avantajoase pe care o avea și la o distanță de aproape o jumătate de glob terestru, își manifestase entuziasmul pentru revoluție și visul Ayatollahului care transformase Iranul într-o Republică Islamică. Era simplu să spui fraze goale de la distanță.

Acum însă, faptul că studenții din Teheran întreprinseseră un act de forță armată împotriva Statelor Unite, reprezenta pentru Moody ca persoană un adevărat pericol. Nu era un moment propice să fii iranian în America și nici să fii căsătorită cu vreunul. Un student iranian de la Texas — A § I fusese bătut de doi agresori necunoscuți, și Moody era îngrijorat că ar putea avea și el aceeași soartă. Era neliniștit și de posibilitatea unei arestări sau expulzări.

La spital, cîțiva începuseră să i se adreseze cu „Dr. Khomenini". O dată avu chiar impresia că o mașină ar fi încercat să dea peste el cînd traversa strada. Primeam o mulțime de telefoane anonime de amenințare.

— Te prindem noi, spunea la telefon o voce cu un puternic accent sudic. Te omorîm!

Lui Moody i s-a făcut într-adevăr frică și a însărcinat un serviciu de detectivi să observe casa și să ne păzească pe noi, oriunde ne-am fi dus.

Nebunia asta nu se va sfîrși vreodată? mă întrebam. De ce bărbații trebuiau să mă amestece și pe mine în jocul lor prostesc? De ce nu puteau să mă lase în pace să fiu numai soție și mamă?

Moody și-a dat seama că nu se poate ține deoparte de neînțelegerea internațională. Era aproape imposibil pentru el să rămînă neutru. Prietenii lui iranieni voiau tot mai mult să-l atragă de partea lor, ca membru activ care să-i ajute la organizarea demonstrațiilor și să le pună la dispoziție casa noastră, ca un fel de bază. Prietenii noștri americani și vecinii, ca și colegii săi, așteptau, sau chiar îi cereau, să declare credință țării care îi oferise o poziție socială atît de bună.

La început Moody a oscilat. Personal era entuziasmat de amploarea înfiorătoare a dramei ostatecilor și se bucura că americanii fuseseră înjosiți în fața întregii lumi. Îl uram și ne certam îngrozitor din această cauză. Debita nenumărate tirade împotriva embargoului american de arme contra Iranului, presupunînd continuu că totul ar fi numai o simulare a faptelor reale și că, de fapt, americanii vindeau arme în Iran prin intermediul unei a treia țări, ceea ce ar fi determinat ridicarea prețurilor.

Apoi s-a întîmplat un lucru curios. Moody stabilise o relație strînsă cu Dr. Mojallali, un neurolog iranian. Pentru că studiase în Iran, Dr. Mojallali nu avea aprobare să practice medicina în Statele Unite, lucrînd ca tehnician laborant. Dar Moody îl trata cu tot respectul datorat unui coleg și lucrau împreună cu plăcere cu studenții iranieni. Peste noapte, relația de prietenie dintre cei doi s-a răcit și Moody a refuzat să mai vorbească cu Dr. Mojallali, dar mie nu mi-a spus de ce.

La spital Moody încerca să evite orice confruntare. Deși le permitea în continuare studenților iranieni să se adune în casa noastră, încerca totuși să țină secrete aceste întîlniri și să evite, pe cît posibil, discuțiile politice, pe motiv că el ar fi întrerupt contactul cu „Grupul musulmanilor îngrijorați". La spital se concentra asupra muncii sale.

Dar dezastrul se înfăptuise. Își trîmbițase mult prea tare simpatiile, iar asta îl făcea să fie o țintă ușoară pentru oricine ar fi avut un motiv să tragă.

Situația încordată s-a concretizat în clipa în care un alt anestezist de la spital l-a învinovățit pe Moody că

ascultă radio la căști cînd ar trebui să-și îndeplinească obligațiile la operații. Era o învinovățire căreia eu îi puteam da crezare. Pe de altă parte, cunoșteam avantajele meseriei lui Moody. Eu și cu el ne bucuraserăm foarte mult de plăcerea banului cîștigat repede. Dar de toate astea un anestezist se bucură numai cu prețul unei tot mai mari lupte de concurență. Prea puțin solicitat și plătit mai mult decît bine, „colegul" lui Moody adulmecase probabil posibilitatea unui schimb de putere pentru a-și apropria o mai mare parte din munca pe care o aveau în perspectivă.

Controversa a împărțit personalul spitalului în două tabere.

Și se profilau și mai multe neplăceri legate, în special, de drama ostatecilor de la Ambasada Americană din Teheran, criză mocnită care se întindea, luînd amploare.

La sfîrșitul acestui an tumultuos, Moody se afla între două tabere internaționale, vulnerabil la atacurile din ambele părți.

I-am spus că de Crăciun trebuie să ne ducem acasă în Michigan, ca să-i vizităm pe părinții mei. Era o schimbare binevenită în comparație cu apăsarea insuportabilă de la Corpus Christi.

Am petrecut toți zile fericite, de sărbătoare, la părinții mei, care i-au copleșit pe Joe, John și Mahtob cu cadouri.

În perioada liniștită și plăcută dintre zilele de sărbătoare, am căutat să găsim o posibilitate de a ne sustrage din încurcătura ce intervenise în viața noastră la Corpus Christi. Moody se bucura să se afle la Michigan. Oare s-ar întoarce aici dacă i s-ar ivi o ofertă de serviciu ? Exista vreo posibilitate ? Știind că dacă i-ar vizita pe vechii săi colegi, un asemenea subiect ar putea fi discutat, i-am propus într-o zi :

— De ce nu-ți vizitezi vechii prieteni de la Carson City ?

La acest gînd fața i s-a luminat. Era o ocazie să vorbească despre diverse probleme de afaceri într-o atmosferă normală, fără să i se reproșeze trecutul de

simpatizant iranian. Vizita, i-a redat dispoziția pentru muncă și i-a amintit că există locuri unde povestea lui ar putea trece pe planul al doilea. Radia încă de fericire cînd mi-a relatat că un doctor ar fi spus :

— Cunosc pe cineva care caută un anestezist.

Moody a telefonat persoanei respective, un anestezist din Alpena și a fost invitat să se prezinte la o discuție. Lucrurile s-au precipitat. Am lăsat copiii la familia mea și am făcut drumul de trei ore spre Alpena cu mașina.

Pe drum ningea ușor. Pîlcuri de pini de o culoare verde-închis erau parcă acoperiți cu glazură de zăpadă, arborînd o haină de un alb festiv. O asemenea priveliște de iarnă, ca desprinsă dintr-o carte poștală, era amețitor de frumoasă după trei ani petrecuți în Texasul fierbinte și pustiu.

— Cum am putut oare să ne mutăm de aici ? se întreba Moody cu voce tare.

Spitalul din Alpena se afla parcă într-o adevărată țară a minunilor. În față se afla un corp de clădiri ce se armonizau perfect cu parcul acoperit cu zăpadă. Gîște de Canada se plimbau, legănîndu-se nepăsătoare, printre pini. La o oarecare depărtare, un șir de coline formau un fundal de un calm desăvîrșit.

Discuția de prezentare a decurs fără probleme. Aici, în Alpena, era absolută nevoie de un al doilea anestezist. La sfîrșitul discuției, celălalt medic a surîs și, întinzîndu-i lui Moody mîna, l-a întrebat :

— Cînd puteți veni ?

Au trecut mai multe luni pînă cînd ne-am rezolvat problemele noastre la Corpus Christi. Moody se bucura atît de mult de mutare, încît de cîteva ori în timpul iernii blînde din Texas, a pus în funcțiune instalația de aer condiționat pentru a face un foc care să troznească în cămin. Pregătirile necesare pentru mutare au început cu un curaj plin de entuziasm. Eram din nou o echipă care avea un țel comun. Moody alesese : va trăi și va munci în Statele Unite. O să devină un american. Ne-am vîndut casa din Corpus Christi, dar, din cauza anumitor avantaje fiscale, am păstrat dreptul de proprietate asupra unei alte case în care investisem mult. Și cînd a sosit primăvara, ne aflam la Alpena, la

o depărtare de numai trei ore de părinții mei — și la un milion de mile depărtare de Iran.

16

Alpena era atît de departe de locuința îngrozitoare în care eram acum prizonieră. Mama și tata erau atît de departe ! Joe și John erau atît de departe ! Mahtob era și ea atît de departe !

Se afla oare la Mammal și Nasserine ? Speram să nu fie. Speram să fie la cineva pe care îl cunoștea și-l agrea, la cineva care o iubea. Era poate la Ameh Bozorg ? La acest gînd un fior mi-a trecut pe șira spinării : Vai, cum îmi mai plîngeam copilul !

Singură în apartament, închisă toată ziua, așteptînd disperată vreo știre de la Mahtob, am început să mă îngrijorez din cauza sănătății mele mintale și mi-am găsit alinarea în lacrimi de dezamăgire și durere, ceea ce o sfătuisem și pe Mahtob să facă : „Cînd crezi că ești foarte singur, poți întotdeauna să te rogi. Nu ești niciodată singur cu adevărat."

Am închis ochii și am încercat să mă rog. „Dumnezeule iubit" am început eu... dar, epuizată sufletește, gîndurile-mi rătăceau și mă simțeam brusc cuprinsă de un sentiment de vinovăție. Ani în șir neglijasem religia, iar acum, cînd mă aflam prinsă ca într-o capcană într-o țară străină, îi ceream ajutor lui Dumnezeu. De ce trebuia el să mă asculte acum ?

Am încercat încă o dată. N-am cerut nimic altceva decît ca Mahtob și cu mine să găsim o cale ca să ne putem întoarce împreună în America. Mă rugam să fiu din nou împreună cu fiica mea. „Dumnezeule iubit" spusei, ajută-mă s-o primesc înapoi pe Mahtob. Apăr-o și mîngîi-o. Fă-o să simtă că o iubești, că ești pentru ea aici și că eu o iubesc. Ajută-mă s-o reprimesc cîndva.

Ceva — cineva ? mi-a ordonat să deschid ochii. Auzisem sau nu într-adevăr o voce ? Speriată, am privit în jur și am văzut servieta cu acte a lui Moody, care se afla într-un colț al camerei, pe podea. În mod normal o lua cu el, dar astăzi sau o uitase sau o lăsase pur și simplu acasă. M-am dus curioasă lîngă ea și am cercetat-o. Habar n-aveam ce era înăuntru, dar poate găseam ceva ce m-ar fi putut ajuta. Vreo cheie poate ?

Servieta avea o broască cu cifru. Moody stabilise singur combinația de cifre, iar eu nu știam șirul numerelor cu care se deschidea servieta.

— O să încep cu zero — zero — zero, mi-am spus. Ce altceva aveam de făcut ?

Am dus servieta în dormitorul lui Mammal și Nasserine, unde, prin fereastra deschisă, puteam auzi dacă cineva se apropia de casă. M-am așezat pe podea și am învîrtit rotițele broaștei la 0 — 0 — 0. Am apăsat pe butoane. Nu s-a întîmplat nimic. Am învîrtit combinația pe 0 — 0 — 1 și am încercat din nou. Din nou, nimic. Cu urechea ciulită la vocile de pe stradă, ca să aud dacă se întorcea Moody, am lucrat sistematic mai departe : 0—0—3 ; 0—0—4 ; 0—0—5. Am continuat fără întrerupere, repetarea continuă a operației ajutîndu-mă să-mi consum timpul, dar aducîndu-mi și un oarecare pesimism.

Ajunsesem la 1—0—0 fără nici un succes. Am continuat. Treaba părea din ce în ce mai mult să fie fără rost : Probabil în servietă nu se găsea nimic din ceea ce mi-ar fi fost de folos. Dar aveam în fața mea încă mii de combinații și nimic altceva cu ce să-mi petrec vremea.

Am ajuns la 1—1—1. Nimic.

1—1—5. Nimic. De ce mă mai osteneam ?

1—1—6. Tot nimic. Ce s-ar fi întîmplat dacă Moody s-ar fi întors tiptil acasă și, strecurîndu-se înăuntru, m-ar fi surprins încercînd să-i cotrobăiesc prin lucrurile lui personale. Am învîrtit rotițele la 1—1—7 și, pesimistă, am apăsat pe butoane.

Ambele deschizători s-au deschis !

Am ridicat capacul și, de bucurie am tras adînc aer în piept. Înăuntru se afla telefonul, un telefon Trimline, cu tastatură, care atunci cînd formai numărul scotea niște sunete și avea și alte completări de ordin tehnic. Mammal îl cumpărase dintr-o călătorie făcută din Germania.

La capătul cablului se găsea ceva care arăta ca un ștecăr electric cu două picioruțe. Cu acesta putea fi cuplat la rețeaua electrică.

Am alergat la priză, dar m-am întors imediat. Essey se afla acasă. Puteam s-o aud exact sub mine, alergînd încoace și încolo și puteam să-l aud și pe copil scîncind. Știam și că sistemul telefonic era defect. De fiecare dată cînd cineva forma sus un număr, telefonul de jos suna încet de cîteva ori. Essey ar fi știut imediat că dau telefon. Puteam să risc ? Nu, ea își arătase destul de clar supunerea. Chiar dacă nu era de acord cu ceea ce făcea Moody, era ascultătoare. M-ar fi spionat, dacă *Dahijon* ar fi dorit-o.

A trecut cîtva timp — douăzeci de minute sau o jumătate de oră. Stăteam pe hol cu telefonul în mînă, pregătită să bag ștecărul în priză, în timp ce cîntăream riscurile. Am auzit apoi cum ușa de pe palierul apartamentului lui Essey s-a deschis și s-a închis din nou. Ușa casei s-a deschis și s-a închis. Am alergat la fereastră și mi-am lipit fața de geamul de protecție tocmai la timp ca s-o mai văd pe Essey și copiii ei trecînd strada. Ei părăseau rar casa și atunci numai pentru cîteva minute. Toate astea erau un răspuns la rugăciunea mea.

Am pus imediat telefonul în priză, am sunat-o pe Helen la Ambasadă și i-am povestit printre suspine amănuntele sechestrării mele ; situația mea se înrăutățea și mai mult.

— Credeam că locuiți în casa lui Ellen, a spus Helen, și încercați să lămuriți anumite lucruri.

— Nu ! Moody m-a înșelat. Mi-a luat-o pe Mahtob. Nu știu unde e și cum îi merge.

— Ce pot face eu pentru dumneavoastră ? a întrebat Hellen.

— Nu știu dacă ați putea face ceva pentru mine înainte de a o avea înapoi pe Mahtob, am spus eu repede. Nu vreau să fac nimic din ceea ce ar reprezenta un risc ca să n-o mai văd.

— De ce nu vorbiți cu Dl. Vincop ? propuse Helen.

Ea îmi făcu legătura. Am explicat încă o dată că în momentul de față nu voiam să risc o acțiune din partea Ambasadei. Nu, nimic pînă nu voi fi din nou împreună cu Mahtob.

— Sînteți irațională, mi-a spus el. Trebuie să venim și să încercăm să vă scoatem afară. Trebuie să anunțăm Poliția că sînteți închisă acolo.

— Nu ! am țipat eu la telefon. Vă poruncesc. Vă cer să nu întreprindeți nimic. Nu încercați să luați legătura cu mine. Nu faceți nimic ca să-mi veniți în ajutor. Voi lua din nou legătura cu dumneavoastră de îndată ce va fi posibil ; dar nu știu cînd va fi asta — mîine, peste șase luni, într-adevăr nu știu cînd. Dar nu încercați să mă sunați cu de la dumneavoastră putere.

Am pus receptorul în furcă și mă întrebam dacă puteam risca s-o sun pe Ellen la serviciu.

Dar am auzit o cheie învîrtindu-se în broasca de la ușa casei. Essey și copiii se întorseseră. Am scos repede telefonul din priză, l-am aruncat în servieta cu acte și am pus-o din nou în locul unde o lăsase Moody.

Brusc m-am simțit îngrijorată din cauza pozei pe care i-o făcusem lui Moody cînd o luase pe Mahtob de lîngă mine. Mai avea și alte poze pe film. Eram convinsă că se va înfuria atunci cînd le va da la developat și va vedea ce făcusem.

Am căutat în sacoșa unde țineam cele necesare pentru fotografiat un alt film ca să-l schimb pe cel din aparat, dar n-am găsit nici unul.

Poza mi se părea acum lipsită de importanță, nu s-ar vedea pe ea decît spatele lui Mahtob, în timp ce Moody o împingea în căruciorul de copii. Tocmai de aceea nu merita să risc furia lui Moody. Am deschis aparatul, și, după ce am ținut filmul la lumină l-am pus din nou la loc, sperînd să fi distrus orice poză care ar fi putut să prezinte vreo importanță pentru Moody.

Peste două zile, Essey a părăsit fără nici o explicație apartamentul de jos, luîndu-i cu ea pe Maryam și Mehdi. Privind de la fereastra de sus, am văzut cum se urcă într-un taxi oranj, luptîndu-se cu geamantanul, copiii neastîmpărați și cu *chador*-ul ei. Părea să fi pornit în vizită la rude. Reza era încă la serviciu. Acum eram absolut singură.

În unele seri, Moody venea acasă, în altele nu. Nu știam ce variantă era mai convenabilă pentru mine. Îl disprețuiam și mă temeam de omul ăsta, dar el reprezenta singura mea legătură cu Mahtob. În serile cînd venea acasă, apărea încărcat cu alimente, îmi vorbea scurt și morocănos, iar la întrebările mele despre Mahtob se fofila cu un laconic „îi merge bine".

— Se descurcă bine la școală ? am întrebat.

— Nu merge la școală, mi-a spus el tăios. N-o mai primesc la școală din cauza a tot ce-ai făcut tu. E vina ta. Ai distrus totul și nu vor s-o mai primească. Tu creezi mereu numai supărare. Și, în afară de asta, nu ești o soție bună. Nu-mi mai dăruiești nici un copil. O să-mi iau altă femeie ca să am un fiu.

Mi-am amintit brusc de mica bucățică de sîrmuliță în spirală, legată de membrana mea anticoncepțională. Ce s-ar întîmpla dacă Moody ar descoperi acest lucru. Ce-ar fi dacă m-ar bate atît de tare încît ar trebui să merg la un tratament medical și atunci ar fi găsită de un medic iranian ? Dacă nu m-ar omorî Moody, atunci ar face-o, poate, guvernul.

— Am să te duc la Khomeini și am să-i spun că nu poți să-l suferi mîrîi Moody. Te duc în fața guvernului și spun că ești o agentă de la CIA.

În orice alt moment aș fi considerat afirmațiile lui drept simple amenințări, dar auzisem destule povești despre oameni care, pe baza unor motive caraghioase sau a unor dovezi neîntemeiate, fuseseră acuzați și apoi, fără nici un proces, închiși sau uciși. Iar eu eram atît la cheremul acestui bărbat nebun, cît și al guvernului acestei țări demente. *Știam* că viața mea depindea de toanele lui Moody și ale Ayatollahului său.

Închisă în locuință cu acest călău, nu îndrăzneam să-l contrazic cu nimic. De cîte ori vedeam în ochii lui cum începe să licărească acea flacără a nebuniei, mă sileam să tac și speram ca el să nu-mi poată auzi dureroasele bătăi de inimă.

În esență, furia lui se concentra asupra faptului că nu eram musulmană:

— Ai să te perpelești în focul iadului, țipa el. Iar eu am să ajung în cer. De ce nu te trezești odată ?

— Nu știu ce se va întîmpla, am rostit eu pe un ton blînd, încercînd să-l calmez. Nu sînt judecător. Numai Dumnezeu poate să judece.

În nopțile în care Moody hotăra să rămînă cu mine, dormeam în același pat, dar era retras. Luptînd cu disperare pentru libertatea mea, m-am strîns de cîteva ori lîngă el, punîndu-mi capul pe umărul lui, deși mi se făcea aproape greață în fața acestui efort. Dar nici așa Moody nu a manifestat mai mult interes față de mine. Ofta și se întorcea cu spatele, cît mai departe de mine.

Dimineața mă lăsa singură, își lua servieta cu acte și telefonul.

Eram înnebunită de frică și plictiseală. Mai aveam încă dureri și mă simțeam plină de răni din cauza îngrozitoarei lupte. Mă copleșeau depresiunea și disperarea. Ore întregi zăceam în pat, neputînd să dorm, dar nici să mă scol nu mă simțeam în stare. Uneori alergam prin apartamente căutînd ceva ce nu prea știam ce-ar fi putut să fie. Alteori, petreceam zile întregi lîncezînd. După un timp nu mai știam în ce zi a săptămînii mă aflam, nici în ce lună, sau dacă soarele va răsări a doua zi, și nici nu mă interesa. Tot ceea ce voiam, era să-mi văd fiica.

Într-una din aceste zile chinuitoare frica mi s-a concentrat asupra unui singur lucru. Mi-am introdus degetele adînc, în corp și am căutat sîrmulița de cupru ce se afla la capătul spiralei. Am găsit-o și un moment am ezitat. Dacă voi începe să sîngerez ? Eram închisă, fără telefon. Ce s-ar întîmpla dacă aș avea o hemoragie.

În clipa aceea mi-a fost indiferent dacă trăiam sau muream. Am tras de sîrmă și am țipat de durere, dar membrana spiralată a rămas fest la locul ei. Am încercat de mai multe ori, am tras din ce în ce mai tare, chircindu-mă din cauza durerilor îngrozitoare. Dar tot n-am reușit s-o scot. În cele din urmă am luat o pensetă din trusa mea de manichiură și am apucat cu ea sîrmulița. Trăgînd ușor și constant, ceea ce mă făcea să urlu de durere, am avut, în sfîrșit, succes. Brusc, am constatat că

țin în mînă micul obiect de plastic la capătul căruia se afla sîrmulița de cupru care m-ar fi putut condamna la moarte. Toate mă dureau. Am așteptat mai multe minute ca să nu sîngerez.

Am studiat membrana spiralată — o bandă îngustă de plastic netransparent, nu mai mare de doi centimetri și jumătate, legată strîns de sîrmulița de cupru.

Ce trebuia să fac cu ea ? Nu puteam s-o arunc pur și simplu la gunoi și nici să risc s-o găsească Moody. Ca medic, ar fi știut imediat ce fusese acest obiect.

Puteam oare s-o arunc în WC ? Nu eram sigură. Ce s-ar întîmpla dacă ar înfunda toaleta și ar trebui să chemăm un instalator, care i-ar arăta lui Moody ciudatul obiect din cauza căruia se produsese înfundarea.

Metalul era moale.

Puteam poate să-l tai în bucăți. Am găsit o foarfecă în lucrurile de cusut ale lui Nasserine și m-am străduit s-o tai pe toată în bucățele mici de tot.

Apoi mi-am adus cuțitul șurubelniță, am dat repede geamul de o parte, m-am aplecat înafară, deasupra trotuarului, și am pîndit un moment cînd nimeni nu părea să fie atent la ceea ce fac. În clipa aceea am dat drumul micilor bucățele să călătorească pe străzile Teheranului.

Ziua de naștere a tatei era pe 5 aprilie. Ar împlini 65 de ani dacă mai trăiește. Ziua de naștere a lui Joe era pe 7 aprilie. El împlinea 15 ani. Știa oare că mai sînt în viață ? Nu puteam să-i fac nici un cadou. Nu puteam să-i fac nici o prăjitură.

Nu puteam să le dau telefon să le doresc cele bune de ziua de naștere. Nu puteam să le trimit nici o felicitare. Nici măcar nu știam exact cînd ar fi fost ziua lor de naștere, căci pierdusem orice orientare în timp.

Uneori noaptea, cînd stăteam pe balcon și vedeam luna, mă gîndeam că deși pămîntul e atît de mare, luna e singură, aceeași pentru Joe și John, mama și tata, și chiar pentru mine.

Era aceeași lună pe care o vedea și Mahtob.

Asta îmi dădea, oarecum față de ea un sentiment de atașament.

Într-o zi, pe cînd priveam prin fereastra din fața casei, am simțit că mi se oprește respirația. Pe trotuarul de pe cealaltă parte a străduței se afla doamna Alavi și privea în sus spre mine. Un moment am crezut că trebuie să fie o nălucă născocită de mintea mea rătăcită.

— Ce faceți aici ? am întrebat-o surprinsă.

— Am stat și am observat casa. Aștept de ore, a spus ea. Știu ce vi s-a întîmplat.

Cum descoperise ea unde locuiam ? mă întrebam. Cu ajutorul Ambasadei ? De la școală ? Îmi era indiferent ; eram entuziasmată văzînd-o pe femeia care era gata să-și rişte viața ca să ne scoată pe Mahtob și pe mine din țară. Și la gîndul ăsta am oftat din nou la reînnoita amintire că Mahtob dispăruse.

— Ce pot să fac ? a întrebat doamna Alavi.

— Nimic, am spus doborîtă de suferința mea.

— Trebuie să vorbesc cu dumneavoastră, a spus ea și și-a coborît vocea cînd a observat că era ceva curios ca o femeie de pe stradă să discute cu o femeie aflată la una din ferestrele etajului întîi, și, pe lîngă toate, și în engleză.

— Așteptați ! i-am spus.

În cîteva minute am dat la o parte geamul. Apoi mi-am lipit capul de zăbrele și ne-am continuat conversația noastră ciudată cu voce mai înceată.

— Am observat casa zile în șir, mi-a spus doamna Alavi.

Mi-a povestit că fratele ei fusese un timp cu ea și că stătuseră în mașină. Cineva însă, bănuitor, i-a întrebat ce fac acolo. Fratele doamnei Alavi a explicat că observa o fată care stătea în una din case, fiindcă voia să se căsătorească cu ea. Era o explicație suficientă, dar probabil că incidentul îl enervase pe fratele ei. În orice caz, doamna Alavi era acum singură.

— Totul e pregătit pentru plecarea la Zahidan, a spus ea.

— Nu pot pleca. Mahtob nu mai e cu mine.

— Am s-o găsesc pe Mahtob.

Oare cum ar fi putut să facă asta ?

— Nu întreprindeți nimic ce ar putea trezi suspiciune.

Ea aprobă. Apoi dispăru la fel de misterios, cum venise. Am pus geamul la loc, am ascuns cuțitul și am recăzut într-o stare de letargie, în care mă întrebam dacă acest episod nu fusese cumva numai un vis.

Probabil că Dumnezeu poruncise lumii să se învîrtească mai încet. Fiecare zi avea cel puțin patruzeci și opt, dacă nu șaptezeci și două de ore. Acestea au fost cele mai pline de singurătate zile-ale vieții mele. Era foarte obositor să găsesc ceva care să-mi ocupe timpul.

Îmi făuream în gînd un plan complicat cum aș putea să iau legătura cu Mahtob. Încercam să-i gătesc lui Mahtob din toate resturile de mîncare pe care le puteam găsi prin casă și cu ceea ce aducea Moody acasă mîncărurile ei preferate, și să i le trimit prin tatăl ei. Pilaful bulgăresc era una dintre acestea.

Cu cîteva bucățele de ață albă am reușit să-i croșetez o pereche minusculă de cizme pentru păpușa ei. Apoi mi-am amintit de cîteva cămăși-bluză cu guler înalt pe care abia dacă le mai purta, fiindcă o strîngeau la gît. Am tăiat gulerul, ca bluzele să fie mai comode, iar din bucățelele de material astfel obținute i-am cusut rochițe noi pentru păpușă. Am găsit și o bluză albă cu mîneci lungi, care îi rămăsese mică. I-am tăiat mînecile și am cusut materialul în talie, astfel încît a rezultat o bluză cu mîneci scurte, dar din nou suficient de lungă pentru ea.

Moody lua cadourile cu el, dar refuza să-mi spună vreo noutate despre fiica mea, cu o singură excepție cînd a adus înapoi cizmulițele pentru păpușă.

— A spus că nu vrea să le aibă acolo pentru că i le murdăresc ceilalți copii, a spus el.

Sufletul mi s-a încălzit la această veste, dar nu voiam ca Moody să-și dea seama de ceea se întîmplase. Micuța mea curajoasă Mahtob înțelesese planul meu. Acesta era modul în care îmi spunea : „mamă, mai trăiesc încă". Și era împreună cu alți copii. Acest lucru excludea, slavă Domnului, casa lui Ameh Bozorg.

Dar unde se afla totuși ?

Din plictiseală și disperare am început să citesc colecția de cărți englezești a lui Moody. Cele mai multe aveau ca obiect Islamul, dar asta îmi era indiferent. Le-am citit din scoarță-n scoarță. Exista chiar și un dicționar Webster și l-am citit și pe acela. Aș fi dorit să fi găsit și o Biblie.

Dumnezeu era singurul meu însoțitor în aceste zile și nopți anoste. Vorbeam tot timpul cu el. Cu timpul, nu mai știu în cîte zile, în mintea mea a încolțit o strategie. Prinsă fără nici o posibilitate de a acționa, în această capcană, incapabilă să fac ceva pentru a putea să mă apăr, eram ferm hotărîtă să fac tot posibilul de a fi din nou împreună cu Mahtob. Așa că mi-am îndreptat atenția asupra religiei lui Moody.

Am studiat cu multă atenție un manual care explica obiceiurile și ritualurile rugăciunilor islamice și am început prin a le urma pe toate cu exactitate. Înainte de rugăciune îmi spălam mîinile, brațele, fața și partea de sus a picioarelor. Apoi întindeam un *chador* alb de rugăciune. Cînd se îngenunchează la rugăciunea islamică și se apleacă în față ca semn de supunere în fața voinței lui Allah, capul nu trebuie să atingă nici un obiect creat de om. Afară este mai simplu. În casă, cel ce se roagă, plin de umilință, trebuie să folosească o piatră de rugăciune, iar aici se găseau destule de-astea. Erau mici bolovani simpli, de argilă uscată, cu un diametru de aproximativ doi centimetri și jumătate. Puteau fi făcuți din orice fel de pămînt, dar aceștia erau făcuți din pămînt adus special de la Mecca.

Învăluită în *chador*, mă aplecam în față, astfel încît să ating cu capul piatra de rugăciune.

Într-o dimineață, l-am uimit pe Moody cînd s-a sculat, întrucît mi-am făcut și eu spălarea rituală. Mă privea uimit cînd mi-am întins *chador*-ul și mi-am luat poziția de rugăciune pe hol. Îmi cunoșteam exact locul — nu alături de el, ci în spatele lui. Împreună am privit spre Mecca și ne-am început solemnele intonații.

Urmăream un dublu scop. Voiam să-i fac lui Moody o bucurie, chiar dacă ar fi descoperit planul meu ascuns. Ar fi crezut că încerc să-i cîștig bunăvoința, ca s-o primesc înapoi pe Mahtob, dar n-ar fi fost ăsta deja un mic

succes ? Mahtob fusese ultima lui piatră de încercare pentru a mă determina să-i urmez planurile privitoare la viața noastră. N-ar fi fost asta o dovadă că strategia lui dăduse roade ?

Dar asta nu era decît al doilea scop pe care-l urmăream, căci, indiferent de ceea ce ar fi putut Moody să bănuiască vreodată, motivul rugăciunilor mele islamice era mult mai serios. Căutam disperată ajutor, în mod egal, de oriunde ar fi venit. Dacă Allah era aceeași ființă supremă ca Dumnezeul meu, atunci îi voi îndeplini cît de bine posibil cerințele. Voiam să-l mulțumesc pe Allah, la fel de mult ca și pe Moody.

După ce ne-am terminat rugăciunile, Moody mi-a spus laconic :

— Nu trebuie să le spui în englezește.

Așadar, acum mai aveam ceva de făcut. Întreaga zi, și în cele ce au urmat, am exersat cuvintele arabe și am încercat să mă încredințez că devenisem cu adevărat o casnică iraniană ascultătoare.

Într-o zi a venit Ellen, anunțîndu-și vizita la soneria de la ușă. Ne-am întreținut de la fereastră.

— Știu, Moody mi-a spus să mă țin cît mai departe de tine, dar trebuia pur și simplu să aflu ceva despre tine, măcar dacă ești în viață, spuse Ellen. S-a schimbat ceva ?

— Nu.

— Știi unde se află Mahtob ?

— Nu. Știi tu ?

— Nu, mi-a răspuns Ellen. Apoi a făcut o propunere. Poate *Aga* Hakim ar putea să te ajute cu ceva. Moody îl respectă. Aș putea să vorbesc cu *Aga* Hakim.

— Nu, am spus eu repede. Dacă Moody descoperă că am vorbit cu cineva, situația mea se va înrăutăți și mai mult. Nu vreau decît s-o văd pe Mahtob.

Ellen mi-a înțeles temerile și și-a clătinat dezamăgită capul înfășurat în *chador*.

— Ai putea totuși să faci ceva pentru mine. Ai putea să-mi aduci un Nou Testament.

— Bine, a încuviințat Ellen, dar cum ajung eu sus la tine.

— Am să leg un coș cu o sfoară, sau văd eu.

— Okay.

Ellen a plecat, dar nu s-a mai întors niciodată cu Noul Testament. Avea probabil remușcări pentru că mă vizitase pe ascuns și-i povestise despre asta lui Hormoz.

Într-o dimineață însorită, stăteam afară pe balconul din spate și mă întrebam dacă mai eram sau nu în posesia facultăților mele mintale. Cît timp se scursese astfel? Încercam să socotesc timpul care trecuse după ziua bătăii. Trecuse o lună? Două? Nu-mi puteam aminti. Am hotărît să număr vinerile, căci erau singurele zile mai deosebite. Existau chemări suplimentare pentru rugăciune. Oricît mă străduiam să-mi amintesc, nu puteam să îmi aduc aminte decît de o singură vineri de la cearta noastră. Trecuse numai o săptămînă? Mai puțin de două? Era într-adevăr încă aprilie?

Am observat cum o vecină mă urmărea de la fereastra ei, de pe strada alăturată, din spatele curții de beton. N-o mai văzusem înainte.

— De unde sînteți? m-a întrebat ea brusc într-o engleză stîlcită.

Eram surprinsă și speriată. Suspicioasă chiar.

— De ce? am întrebat eu.

— Fiindcă știu că sînteți străină.

Disperarea mi-a dezlegat limba, iar cuvintele au izbucnit în șuvoi. N-am pierdut nici o clipă ca să-mi dau seama dacă femeia îmi e prieten sau dușman.

— Sînt închisă în casa asta, am șoptit eu. Mi-au luat fiica și m-au închis înăuntru. Am nevoie de ajutor, vă rog ajutați-mă.

— Îmi pare rău de dumneavoastră. Să văd ce pot face.

Dar ce putea ea să facă? O gospodină iraniană avea doar puțin mai multă libertate decît mine. Apoi mi-a venit o idee.

— Aș vrea să trimit o scrisoare familiei mele, am spus.

— Bine. Scrieți scrisoarea. Apoi eu trec strada și puteți să-mi aruncați plicul jos.

Am mîzgălit repede o scrisoare de înștiințare, într-un stil aproape de neînțeles. Am descris, cît am putut mai repede, toate aceste noi și îngrozitoare complicații și i-am avertizat pe mama și pe tata să nu insiste prea mult în aceste momente pe la Ambasadă sau la Ministerul de Externe. Nu trebuia întreprins nimic pînă nu o aveam pe Mahtob înapoi, alături de mine. Le-am scris cît îmi erau de dragi, iar pe scrisoare mi-au curs lacrimi.

Am deșurubat geamul de la fereastra din față și am așteptat cu plicul în mînă ca să apară femeia pe străduță. Nu erau mulți trecători, dar nu eram sigură că aș fi recunoscut-o, fiindcă la fel ca toate celelalte femei era învăluită în *chador*. Cîteva femei au trecut pe lîngă casă, dar nici una nu schiță vreun gest că m-ar recunoaște.

Apoi s-a apropiat alta. Era îmbrăcată cu *manto* și *rusari*; ea s-a apropiat mai mult, grăbită, ca și cînd s-ar fi dus la cumpărăturile zilnice. Dar cînd a ajuns în dreptul meu s-a uitat în sus și a înclinat ușor capul. Scrisoarea mi-a alunecat din mînă și a aterizat pe trotuar ca o hîrtie care a căzut. Noua mea complice a ridicat-o repede, și-a pitit-o sub pardesiu fără să-și încetinească mersul.

N-am mai văzut-o niciodată de atunci. Deși mi-am petrecut mult timp pe balconul din spate în speranța că poate voi mai zări-o. Considerase probabil că riscul era prea mare ca să mai încerce să facă ceva pentru mine.

După cum sperasem, participarea mea la rugăciuni l-a calmat pe Moody. Drept recompensă mi-a adus *The Khayam*, un ziar cotidian de limbă engleză. Știrile erau toate falsificate de propaganda iraniană, dar aveam cel puțin și altceva de citit, scris în limba mea, în afara cărților religioase și a dicționarului. Îmi venea foarte greu să cred că petrecusem numai o săptămînă și jumătate de izolare. Poate mă gîndeam eu, că *The Khayan* falsifica și data, așa cum falsifica și realitatea.

Dar faptul că aveam ziarul arăta o modificare bruscă a situației mele sau cel puțin în comportamentul lui Moody. Acum apărea în fiecare seară acasă, îmi aducea *The Khayan* și uneori cîte o mică surpriză.

— Căpșuni, mă anunță el, venind acasă într-o după-amiază. Sînt scumpe și greu de găsit.

Ce ofertă neașteptată și evidentă de pace ! În seara cînd ne întorseserăm de la Ellen și Hormez refuzase să cumpere căpșuni pentru Mahtob.

Fusese ultima noapte în care o avusesem pe Mahtob alături de mine.

Se împlinise aproape un an de cînd mîncasem ultima oară căpșuni. Acestea erau mici, fără suc, și probabil că nu aveau nici un gust deosebit ; dar în momentul acela reprezentau ceva ieșit din comun. Am înghițit trei din ele, înainte de a mă obliga să mă opresc.

— Du-i-le lui Mahtob, i-am spus.

— Bine, a răspuns el.

În unele seri Moody era destul de prietenos față de mine și chiar dispus să discute puțin. Alteori, părea distant și amenințător. Și, cu toate că-l întrebam mereu despre Mahtob, nu voia să-mi relateze nimic despre ea.

— Pînă cînd trebuie s-o ducem așa ? l-am întrebat.

A mormăit ceva.

O zi lipsită de fericire urma alteia asemănătoare.

În mijlocul nopți ne-a trezit soneria de la ușă. Mereu pregătit să alunge demonii care îl torturau, Moody a sărit din pat și a alergat la fereastra din față. Trezindu-mă din letargia mea, am ascultat din dormitor și am putut să aud vocea lui Mustafa, al treilea fiu al lui Baba Hajji și al lui Ameh Bozorg. L-am auzit pe Moody spunînd că vine imediat.

— Ce s-a întîmplat ? l-am întrebat eu, cînd s-a întors în dormitor, ca să se îmbrace la repezeală.

— Mahtob e bolnavă, a spus el. Trebuie să plec imediat.

Inima mi s-a strîns.

— Lasă-mă să merg și eu, am strigat.

— Nu. Rămîi aici.

— Te rog !

— Nu !

— Te rog, adu-o acasă !

— Nu. N-am s-o mai aduc niciodată acasă.

Cînd s-a îndreptat spre ușă, am sărit din pat și am alergat după el, pregătită să cutreier străzile Teheranului,

în cămașă de noapte, dacă asta mi-ar fi adus-o înapoi pe fiica mea.

Dar Moody m-a împins deoparte, a închis ușa după el și m-a lăsat singură cu această nouă spaimă. Mahtob era bolnavă ! Atît de bolnavă ca Mustafa să fie trimis la miezul nopții după Moody. O s-o ducă oare la vreun spital ? Era oare atît de bolnavă ? Ce nu era în ordine ? Puișorul meu ! Puișorul meu, strigam eu plîngînd.

În timpul acestei nesfîrșite nopți de lacrimi și presimțiri întunecate, am încercat să descopăr însemnătatea acestei noi firimituri de informație despre Mahtob. De ce Mustafa ?

Apoi mi-am dat seama că Mustafa și soția lui, Malouk, locuiau la o depărtare de numai trei blocuri. Mahtob îi cunoștea pe amîndoi și se înțelegea destul de bine și cu copiii lor. Iar Malouk era cel puțin ceva mai curată și mai prietenoasă decît alți membri ai familiei. Gîndul că Mahtob se afla la Mustafa și la Malouk m-a mai liniștit puțin, dar era totuși o prea slabă mîngîiere pentru sufletul meu îngrijorat. Cînd e bolnav, un copil are și mai mult nevoie de mamă. Încercam să-i trimit în gînd dragostea și mîngîierea mea și speram și mă rugam ca să mă audă și să simtă cît de îngrijorată eram din cauza ei.

Săptămînile trecute crezusem că atinsesem pragul de jos al disperării, dar acum îmi dădeam seama că deznădejdea mă putea împinge mult mai adînc.

În sfîrșit, orele grele și triste ale nopții au făcut loc dimineții, iar eu nu aveam încă nici o veste. Dimineața s-a tîrît și mai încet. Fiecare bătaie a inimii mele îngrijorate era o chemare către copilul meu : „Mahtob, Mahtob, Mahtob !

Nu puteam mînca. Nu puteam dormi.

Nu puteam să fac absolut nimic.

Nu mi-o puteam închipui pe Mahtob singură într-un pat de spital.

A trecut și o după-amiază lungă, dureroasă, apăsătoare. Am considerat-o drept cea mai lungă zi din existența mea chinuită.

Simțeam o apăsare nebunească, disperată. Priveam fix de la fereastra dormitorului nostru, dar nu puteam vedea decît spatele caselor și am zărit, într-o curte învecinată, o

femeie. Era menajera casei, o femeie bătrînă, înfăşurată în *chador*. Aplecată peste o ţişnitoare, spăla, cît putea de bine cu o singură mînă — cea liberă — oale şi crătiţi. O văzusem de mai multe ori robotind aşa, dar nu vorbisem niciodată cu ea.

În clipa aceea am luat o hotărîre. Voi fugi din această închisoare, voi alerga la casa lui Mustafa şi a lui Malouk şi am să-mi salvez copilul. Eram prea răscolită ca să mai gîndesc cu mintea limpede şi nu mă gîndeam deloc la eventualele consecinţe ale unei asemenea acţiuni. Orice s-ar întîmpla, trebuia să-mi văd *acum* copilul.

Fereastra din spate nu era prevăzută nici cu geam nici cu gratii. Am tras un scaun, m-am urcat pe el, m-am ridicat în sus, ţinîndu-mă cu mîna de rama ferestrei şi am încercat să pun piciorul pe pervazul îngust care depăşea numai cu trei-patru centimetri peretele casei.

Stînd pe pervaz, în timp ce mă ţineam cu mîna de rama de sus a ferestrei, eram la numai un pas depărtare de acoperişul casei vecine, care avea numai un etaj. Întorcîndu-mă spre dreapta, am strigat :

— *Shoma Englisi sobatcom ?* Vorbiţi englezeşte ? Speram să ne putem înţelege destul de bine ca să-mi permită să mă caţăr pe acoperişul ei, să mă lase în casă şi apoi afară, pe uşa casei.

Ca răspuns la întrebarea mea, femia şi-a strîns şi mai mult *chador*-ul în jurul ei şi a alergat în casă.

Încetişor, m-am dat înapoi şi am reintrat în apartament. Nu exista nici un ajutor, nici o cale de ieşire. Mă învîrteam prin casă, şi căutam tot felul de soluţii.

Am căutat ceva de citit şi am răscolit biblioteca lui Moody după ceva englezeşte, ceva încă necitit de la cap la coadă. Am găsit un pliant de patru pagini, care alunecase în spatele unei grămezi de cărţi şi l-am privit curioasă. Nu-l mai văzusem pînă atunci. Era un manual de redactat în engleză şi care reprezenta rugăciuni islamice speciale pentru anumite ritualuri. M-am aşezat pe podea şi am citit totul în fugă, pînă cînd ochii mi-au rămas aţintiţi asupra descrierii unui *nasr*.

Un *nasr* este o promisiune solemnă făcută lui Allah, un soi de jurămînt, un fel de înţelegere, de tocmeală. Reza şi Essey făcuseră deja o dată un *nasr*. Dacă Allah

ar fi reuşit cumva să îndrepte picioarele strîmbe ale lui Mehdi, atunci şi Reza şi Essey trebuiau să-şi îndeplinească în fiecare an obligaţia de a duce la *masjed* tăvi cu pîine, brînză, *sabzi* şi alte alimente ca să le binecuvînteze şi să le împartă săracilor.

Megafoanele chemau pe străzi la rugăciune. Şi în timp ce îmi făceam spălarea rituală şi mă înfăşuram în *chador*, lacrimile îmi curgeau şiroaie pe obraji. Dar acum ştiam ce aveam de făcut. Voi face un *nasr*.

Amestecînd legile fundamentale ale credinţei islamice cu cele ale creştinismului, mă rugam cu voce tare :

— Te rog, Allah, dacă eu şi cu Mahtob vom fi din nou împreună şi vom putea să ne întoarcem acasă, am să fac un pelerinaj la Ierusalim, în ţara sfîntă. Acesta este *nasr*-ul meu. Apoi am citit cu voce tare din cartea pe care o aveam în faţă, intonînd cu veneraţie şi sinceră evlavie o rugăciune specială, lungă, în arabă. Credeam foarte mult în asta. Separată de lume, comunicam acum direct cu Dumnezeu.

S-a făcut seară. Întunericul a coborît peste Teheran. Şedeam pe podeaua din hol şi citeam ca să treacă timpul.

Brusc luminile s-au stins. Pentru prima oară, după săptămîni de zile, urletul înfiorător al alarmei aeriene, a năvălit peste conştiinţa mea rătăcită. Mahtob, m-am gîndit eu. Sărmana Mahtob, cît trebuie să-i fie de frică. Disperată, am alergat la uşă, dar bineînţeles că era închisă, iar eu eram prizonieră în apartamentul de la etajul doi. Doborîtă de durere umblam de colo-colo prin cameră, fără să mă gîndesc să iau măsuri pentru propria-mi apărare. Mi-am amintit din nou de cuvintele din scrisoarea lui John : „Te rog, ai grijă de Mahtob, şi n-o lăsa de lîngă tine.“ Plîngeam după fiica mea şi am vărsat cele mai amare lacrimi, cele mai pline de îngrijorare şi durere pe care le-am vărsat vreodată, pe care le voi vărsa sau le-aş putea vărsa.

Afară sirenele urlau, iar bubuitul rachetelor antiaeriene se auzea din depărtare. Am auzit motoarele cîtorva avioane şi explozii de bombe, dar şi astea rămîneau undeva departe. Mă rugam întruna pentru Mahtob.

Atacul a durat doar cîteva minute, fiind cel mai scurt dintre cele pe care le trăisem. Totuși, m-a făcut să tremur, căci eram singură într-o casă plină de întuneric, într-un oraș întunecat, într-o disperare neagră. Zăceam și plîngeam.

A trecut probabil așa vreo jumătate de oră înainte de a auzi cum se deschide ușa casei. Pasul greu al lui Moody a răsunat pe trepte. Am alergat în hol pregătită să-l implor să-mi spună ceva, cît de puțin, despre Mahtob.

Ușa s-a deschis larg, și el și-a făcut apariția. Pe fundalul întunecat al nopții, abia îi zăream silueta în raza slabă de lumină a micii sale lanterne.

Părea să poarte o boccea mare și grea. M-am apropiat să văd ce avea în brațe.

Brusc, mi s-a tăiat respirația. Era Mahtob ! Înfășurată într-o pătură, stătea lipită de el, dar cu o privire absentă. Fața ei lipsită de expresie avea — chiar și în apartamentul întunecat — o paloare fantomatică.

17

— Ah ! îți mulțumesc iubite Dumnezeule, îți mulțumesc, am murmurat eu cu voce tare.

Nu mai puteam să mă gîndesc decît la *nasr* și la rugăciunea specială pe care o spusesem în ziua aceea.

Dumnezeu îmi auzise rugăciunile.

Eram entuziasmată, dar și înfricoșată. Puișorul meu părea atît de trist, de chinuit, de bolnav.

I-am îmbrățișat pe amîndoi, strîngîndu-i în brațe, pe soțul meu și pe fiica mea.

— Te iubesc într-adevăr pentru că ai adus-o acasă, i-am spus lui Moody, deși părea destul de caraghios ca tocmai eu să spun asta cînd, de fapt, el era cauza tuturor chinurilor prin care trecusem. Dar eram atît de recunoscătoare că o revedeam pe Mahtob, încît această afirmație lipsită de orice rațiune, mi se părea aproape credibilă.

— Cred că acest atac aerian a fost un semn al lui Dumnezeu, a spus Moody. Nu există nici un motiv care ne-ar impune să trăim despărțiți. În vremurile astea, trebuie să fim împreună. Am fost într-adevăr îngrijorat din cauza ta. Nu mai trebuie să fim despărțiți.

Broboane de sudoare, din cauza febrei, umezeau fruntea lui Mahtob. Mi-am întins brațele spre ea, iar Moody mi-a dat-o mie. Era atît de bine s-o pot din nou atinge !

N-a scos nici un cuvînt cînd am dus-o în dormitor și Moody ne-a urmat. Am înfășurat-o în pături, am luat o cîrpă, pe care am înmuiat-o în apă rece și i-am tamponat fruntea. Își dădea seama de tot ce se întîmplă, dar era agitată și evident înfricoșată să vorbească cu mine în prezența lui Moody.

— A mîncat ? l-am întrebat.

— Da, m-a asigurat el.

Dar după cum arăta, afirmația lui nu prea stătea în picioare. Mahtob slăbise.

Toată noaptea a avut grijă să nu ne lase singure. Mahtob a rămas liniștită și absentă, dar datorită îngrijirilor mele febra a început să-i scadă.

Am petrecut noaptea toți trei în același pat. Mahtob la mijloc, într-o stare de continuă neliniște, s-a trezit mereu, acuzînd dureri de stomac și diaree. Am ținut-o în brațe toată noaptea, căci nici eu n-am putut adormi decît în scurte intervale de timp. Îmi era atît de frică să-l întreb pe Moody :

— Și acum ce se va întîmpla ?

De dimineață, cînd Moody se pregătea să se ducă la serviciu, mi-a spus, pe un ton nu neprietenos, dar totuși lipsit de afecțiunea din timpul nopții trecute :

— Pregătește-o.

— Te rog, n-o lua.

— Ba da. N-o las aici, la tine.

N-am îndrăznit să mă împotrivesc în această clipă îngrozitoare. Moody avea toată puterea asupra mea și nu mai puteam risca o izolare totală.

Mahtob a acceptat, tăcînd în continuare, s-o ducă departe de mama ei, care simțea că o să i se frîngă inima de durere.

Ceva ciudat s-a întîmplat cu noi trei. Am avut nevoie de cîtva timp ca să descifrez ce se ascundea în noul nostru mod de comportare, dar, intuitiv, îmi dădeam seama că intrasem într-o nouă fază a vieţii noastre comune.

Moody era mai stăpînit, mai puţin ameninţător, dar mai calculat decît înainte. Aparent părea calm, ca şi cînd şi-ar fi definit o anume personalitate.

În ochii lui puteam descifra însă semnele unei supărări mai profunde.

Era preocupat în special de problema banilor.

— Cei de la spital nu m-au plătit încă, mi s-a plîns el. Muncesc pe gratis.

— Asta-i caraghios, am spus eu. E de necrezut. Atunci de unde ai bani ?

— Banii din care trăim acum îi iau de la Mammal.

Tot nu-l credeam. Eram convinsă că vrea să mă facă să cred că nu are nici un ban, ca să pară că nu ar exista nici o posibilitate să ne schimbăm modul de viaţă.

Dintr-un motiv pe care nu reuşeam să-l descopăr, Moody şi-a deplasat treptat ţinta crizelor sale de furie. A început s-o aducă pe Mahtob aproape în fiecare seară acasă, cu excepţia nopţilor cînd era de gardă. După una sau două săptămîni, i-a permis lui Mahtob să rămînă din cînd în cînd la mine şi peste zi, cînd el lucra, dar, bineînţeles, nu fără să sublinieze starea noastră de prizonierat trăgînd şi zăvorul după ce încuia uşa de două ori după el.

Apoi, într-o dimineaţă, cînd a plecat ca de obicei, iar eu am aşteptat să aud sunetul cunoscut al zăvorului, n-am auzit nimic altceva decît sunetul paşilor lui ce părăseau casa. Am alergat la fereastra dormitorului şi l-am văzut coborînd spre străduţă.

Uitase să ne încuie, sau ne punea la încercare ?

Am hotărît să iau în calcul ultima variantă. Mahtob şi cu mine am rămas în locuinţă, pînă cînd s-a întors el peste cîteva ore, părînd mult mai bine dispus decît înainte. Ne pusese la încercare, eram convinsă. Probabil stătuse la pîndă, observînd locuinţa, sau angajase un detectiv, iar noi ne dovedisem demne de încredere.

Moody vorbea acum mai des şi mai pătimaş despre noi trei ca o familie, încercînd să ne vadă trăind împreună

drept pavăză împotriva asalturilor lumii. După ce zilele s-au transformat în săptămîni, am devenit tot mai sigură că mi-o va reda cu totul pe Mahtob.

Mahtob se schimbase şi ea. La început n-a vorbit decît în silă despre amănuntele despărţirii ei de mine.

— Ai plîns mult ? am întrebat-o. L-ai rugat pe tata să te aducă înapoi ?

— Nu, spuse ea încet, înfricoşată. Nu l-am rugat. N-am vorbit cu nimeni. Nu m-am jucat. Nu am făcut absolut nimic.

A fost nevoie să insist de mai multe ori ca s-o fac să-şi deschidă sufletul măcar faţă de mine.

Am aflat, în fine, că fusese supusă multor interogatorii, în special de Malouk, nevasta nepotului lui Moody. Ea a întrebat-o dacă mama ei ar fi luat-o vreodată la Ambasadă sau dacă ar fi încercat să părăsească ţara. Dar Mahtob răspunsese întotdeauna „nu".

— Mami, am încercat într-adevăr să fug, mi-a spus ea, ca şi cînd ar fi fost supărată pe ea însăşi că nu reuşise. Ştiam drumul înapoi de la casa lui Malouk. Uneori, cînd am cumpărat cu Malouk zarzavaturi sau altceva, voiam să fug, să mă întorc acasă, să te caut.

Cît de recunoscătoare eram că nu-i reuşise fuga. Ideea de-a o şti singură pe străzile Teheranului, atît de circulate, cu şoferi neatenţi, cu Poliţia lipsită de suflet, aprigă şi bănuitoare, era pur şi simplu înfricoşătoare.

Bineînţeles că nu fugise. Nu făcuse nimic. Şi asta era ceea ce se schimbase la Mahtob. Se adaptase împotriva voinţei ei. Durerea şi frica o copleşiseră, nu mai riscase nimic. Era nefericită, bolnăvicioasă, nervoasă — şi rănită sufleteşte.

Aceste două modificări de personalitate, au adus cu ele a treia — şi anume în ceea ce mă priveşte. Am avut timp să reflectez îndelung în timpul zilelor nesfîrşite pe care le mai petreceam încă închisă în locuinţa lui Mammal. Mi-am adunat gîndurile şi mi-am formulat argumentele logice, analizîndu-le după un anumit plan strategic. Nu reuşeam să depăşesc cu nici un chip ideea că nu m-aş putea obişnui niciodată cu viaţa în Iran. De asemenea, era foarte clar pentru mine că nu mai puteam avea nici o speranţă ca mintea zdruncinată a lui Moody să re-

devină lucidă. Acum se comporta bine, era mai raţional, mai puţin ameninţător, dar nu mă puteam baza pînă la capăt pe acest lucru. Puteam doar să mă folosesc de situaţia actuală pentru a-mi îmbunătăţi pe moment poziţia, pînă la următorul scandal, a cărui izbucnire era de prevăzut.

Cum puteam să realizez cel mai bine acest lucru? Nu-mi dădeam seama cum ar fi trebuit să procedez exact, cu toate amănuntele, dar ajunsesem la cîteva concluzii fundamentale. De acum înainte trebuia să mă îndrept în altă direcţie şi să-mi dublez eforturile de a părăsi Iranul împreună cu Mahtob pentru a mă întoarce în SUA, ceea ce presupunea o strategie de acţiune pregătită cu multă exactitate. Am ajuns la concluzia că de acum trebuia să am secrete faţă de fiica mea. Mă neliniştea foarte mult faptul că fusese interogată de Malouk. N-o puteam expune la pericolul de a şti prea multe. Nu voi mai vorbi cu ea prea mult despre reîntoarcerea în Statele Unite. Într-o anumită privinţă, această hotărîre mă îndurera foarte mult. Ardeam de nerăbdare să pot împărţi cu Mahtob noutăţile mele bune, dacă ar fi existat vreuna. Dar, pe de altă parte, în sufletul meu, îmi dădeam foarte bine seama că păstrînd tăcerea asupra acestor lucruri dădeam dovadă de mai multă dragoste. Nu voi mai trezi în ea nici un fel de speranţă. Abia cînd ne vom afla pe drumul spre America — şi încă nu aveam habar cum trebuia să rezolv asta — îi voi spune.

Şi aşa am început, fiecare în parte, să ne ridicăm un zid propriu de apărare, în timp ce Moody se consacră, mînat de motivele nebuniei sale, să ofere un suport afectiv soţiei şi fiicei sale.

Era un fel de pace plină de încordare, o existenţă ciudată, care aparent — în amănuntele sale exterioare — era mai liniştită, mai sigură, dar ale cărei încordări interioare zăceau îngropate înlăuntrul fiecăruia. Situaţia noastră de fiecare zi se îmbunătăţise, dar în străfundul sufletului se contura un conflict ce putea să devină şi mai ameninţător, şi mai primejdios decît înainte.

Mammal şi Nasserine nu s-au întors la locuinţa lor, continuînd să locuiască la rude. Dar Reza şi Essey s-au

mutat din nou jos. Essey şi cu mine ne-am reluat prietenia noastră destul de îndoielnică.

În a şaisprezecea zi a lunii persane *ordibehesht*, care în acest an căzu pe 6 mai, era ziua de naştere a imamului Mehdi, al doisprezecelea imam. El dispăruse de secole, dar şiiţii credeau că la ziua Judecăţii de Apoi el va reapărea împreună cu Iisus. Şi exista obiceiul ca la ziua lui de naştere să te rogi să ţi se îndeplinească o dorinţă.

Essey m-a invitat în casa unei femei bătrîne, care încheia al patruzecilea an al unui *nasr*. Drept mulţumire pentru vindecarea fiicei sale de o boală aproape necruţătoare, datoria ei era ca în fiecare an, în ziua de aniversare a imamului, să organizeze o petrecere. Essey îmi spusese că se vor afla acolo aproape două sute de femei. Dar pentru că nu-mi puteam imagina decît o zi întreagă de bocete şi rugăciuni, i-am spus :

— Nu, nu vreau să merg.

— Te rog, vino, spuse Essey. Oricine are o dorinţă, la împlinirea căreia ţine foarte mult, se duce la această femeie, îi dă o sumă de bani, ca ea să citească din Coran şi să se roage pentru el. Înainte de a se împlini un an, înainte de următoarea aniversare a Imamului Mehdi, dorinţa îi va fi îndeplinită. N-ai nici o dorinţă pe care ai vrea s-o vezi îndeplinită? Şi-mi zîmbi cu o sinceră prietenie. Doar îmi cunoştea dorinţa !

— Bine, am spus eu, merg dacă mă lasă Moody.

Spre surprinderea mea, Moody mi-a dat voie. Aproape toate rudele sale feminine se vor afla acolo, iar Essey ne va păzi pe Mahtob şi pe mine. El voia ca eu să particip la sărbătorile sfinte.

În dimineaţa respectivă, casa se umplu de oameni. Bărbaţii s-au adunat în apartamentul lui Reza, în timp ce femeile se înghesuiau, cîte-o duzină, în maşini, pentru un drum de circa o oră şi jumătate spre sud, spre casa bătrînei, care locuia lîngă aeroport.

Ziua mi-a oferit o mare surpriză. Am intrat într-o casă de femei, complet neînvăluite, care purtau cele mai frumoase rochii festive — rochii de ocazie, roşu-carmin, cu decolteuri adînci, rochii fără umeri, rochii cu paiete sau costume-pantalon, strîns lipite de corp. Toate se coafaseră proaspăt şi se machiaseră. Toate îşi etalau bijute-

riile. Muzica puternică, *banderi*, cu tobe și cimbale, se revărsa din mai multe megafoane stereo. Peste tot în sala cea mare femeile dansau cu mîinile deasupra capului, își legănau șoldurile. Nici una nu a rămas înfășurată în *chador*.

Essey și-a aruncat *chador*-ul, dînd la iveală o rochie de culoare turcoaz, cu un decolteu scandalos de adînc și multe bijuterii de aur.

Nasserine avea un deux-pièces albastru-închis, decorat cu un model de tip scoțian, roșu.

Zohreh și Fereshteh se aflau și ele aici, dar nici urmă de Ameh Bozorg.

— E bolnavă, mi-au explicat ele.

Acum, cînd îmi dădeam seama ce fel de petrecere era aceasta, puteam înțelege de ce Ameh Bozorg nu venise. Ea nu putea suferi veselia ; această petrecere ar fi reușit într-adevăr s-o îmbolnăvească.

În curînd a început partea distractivă ; cu dansuri interpretate de femei ; o grupă a prezentat un fel de dans de cadîne ; cîteva au cîntat. Apoi au urmat alte dansatoare cu haine în culori aprinse.

Una cîte una, femeile se duceau într-un colț al sălii, la cititoarea de Coran, care anunța dorința fiecărei femei la megafon și apoi îngîna un cîntec.

Fereshteh își dori să treacă un examen de la școală.

Zohreh își dori un soț.

Nasserine nu-și dori nimic.

Petrecerea înfierbîntată a mai durat cîtva timp, înainte ca Essey să mă întrebe :

— Tu n-ai nici o dorință ?

— Ba da, am una, dar nu știu cum trebuie să procedez.

Essey mi-a dat cîțiva bani.

— Du-te la femeie și dă-i banii, spuse ea. Nu trebuie decît să te așezi lîngă ea, și ea se va ruga pentru tine. Nu trebuie neapărat să-i spui dorința ta. Dar în timp ce ea se roagă, tu trebuie să te concentrezi cu toată puterea asupra dorinței tale.

Am luat-o pe Mahtob de mînă și ne-am dus la femeia sfîntă. I-am dat banii și n-am spus nimic. M-am așezat, numai, lîngă ea.

Ea a pus un material mătăsos, cu un model negru, pe capul meu și-și spuse rugăciunea.

Ce proastă sînt ! mă gîndeam. E imposibil ca treaba asta să aibă vreun efect. Apoi m-am gîndit că poate există totuși o șansă, oricît de mică, de reușită. Trebuia să încerc totul. Așadar, m-am concentrat : Îmi doresc ca Mahtob și cu mine să ne putem întoarce înapoi în Statele Unite.

Ritualul nu a durat decît cîteva minute. Cînd m-am întors la Essey, mi-am dat seama că s-ar putea să am neplăceri : Essey, Nasserine, Zohreh, Fereshteh, sau vreuna din nenumăratele „nepoate" ale lui Moody care se aflau în această încăpere, ar putea — și ar face-o, probabil — să-i povestească că am avut și eu o dorință. Iar Moody ar pretinde să afle ce.

M-am hotărît să-i povestesc eu însămi lui Moody de îndată ce vom fi acasă și înainte s-o poată face altcineva.

— Mi-am dorit și eu azi ceva am spus eu. L-am rugat pe Imam Mehdi să-mi împlinească o dorință.

— Ce ți-ai dorit ? m-a întrebat el bănuitor.

— Mi-am dorit ca noi trei să putem duce din nou o viață fericită de familie.

Moody și-a slăbit treptat paza, într-atît încît, după aproximativ o lună de cînd o adusese pe Mahtob prima oară înapoi noaptea, ca să ducem din nou împreună o viață de familie, îi permitea acesteia să petreacă mai multe zile pe săptămînă cu mine. Uneori ne lăsa să ieșim ca să facem cumpărături, alteori, dimpotrivă, ne păzea cu gelozie. Duceam o existență neobișnuită, asemănătoare vieții dintr-o mănăstire.

Era îngrozitor de greu pentru mine să aștept un moment potrivit, dar ăsta era singurul lucru pe care îl puteam face. Acum îmi jucam disperată rolul, atît în fața lui Mahtob cît și a lui Moody. Îmi spuneam conștiincioasă rugăciunile islamice, iar Mahtob, după exemplul meu, făcea același lucru. Încet-încet, Moody se lăsa amăgit, căci voia să creadă că în perspectivă se întrevedea din nou o viață normală. O posibilă catastrofă mă înspăimînta îngrozitor. Acum, că ne reluasem viața de familie, eram

constrînsă să simulez afecţiunea. Dar ce s-ar întîmpla dacă aş rămîne gravidă ? Nu voiam să-mi măresc şi mai mult greutăţile prin aducerea unei noi vieţi în această lume nebună. Nu voiam să port copilul unui bărbat pe care îl detestam. O sarcină mi-ar fi încorsetat şi mai mult libertatea.

Pe 9 iunie aniversam cea de-a patruzecea zi de naştere. Am încercat să nu mă gîndesc la acest eveniment. În noaptea aceea Moody era de gardă, aşa încît a pretins ca Mahtob şi cu mine să rămînem jos, unde Essey ne putea păzi. Am obiectat împotriva acestui lucru, dar a rămas neînduplecat. Aşa că, în noaptea aniversării mele, Mahtob şi cu mine a trebuit să ne facem loc pe podeaua lui Essey, să spălăm de pe jos uriaşii gîndaci morţi, atraşi mereu de urina lui Mehdi care făcea mereu pe el, să ne întindem aşternuturile pe jos şi să încercăm să dormim.

Telefonul a sunat în miez de noapte. Essey a ridicat receptorul şi am auzit cum repeta mereu : „*Na, na*".

— E familia mea, am spus eu. Vreau să vorbesc cu ei. Azi e ziua mea de naştere.

Cu un soi de protest ce nu-mi era caracteristic, i-am smuls receptorul şi am auzit vocea surorii mele, Carolyn. Ea mi-a prezentat starea de moment a sănătăţii tatălui meu, deocamdată stabilă, şi mi-a povestit amănunte despre munca la banda rulantă pe care Joe o îndeplinea la vechiul meu patron, ITT Hancock, în Elsie. Ochii mi s-au umplut de lacrimi, iar nodul din gît nu-mi dădea voie să vorbesc.

— Spune-i că îl iubesc, a fost tot ce am putut cu greu să rostesc. Spune-i şi lui John... că şi pe el... îl iubesc.

În dimineaţa următoare, cînd Moody s-a întors după lunga sa gardă de la spital, a adus un buchet mic de părăluţe şi crizanteme drept cadou de aniversare. I-am mulţumit şi i-am povestit apoi repede, înainte ca Essey sau Reza să poată face acest lucru, că a sunat Carolyn. Spre uşurarea mea, a reacţionat la această veste mai mult cu indiferenţă decît cu supărare.

Într-o zi, Moody ne-a scos la plimbare sub soarele verii, şi ne-a condus, cîteva blocuri mai departe, la locuinţa unei familii mai în vîrstă, înrudită cu el. Fiul lor,

Morteza, care era cam de aceeaşi vîrstă cu Moody, locuia cu ei. Îşi pierduse soţia de cîţiva ani, iar părinţii îl ajutau să-şi crească fiica, pe Elham, care era numai cu cîţiva ani mai mare decît Mahtob. Era o fetiţă drăguţă, frumuşică, dar necăjită şi singură, adeseori nebăgată în seamă nici de tatăl ei, nici de bunici.

Chiar de la începutul discuţiei, Morteza mi-a dat foarte clar să înţeleg că rudele l-au împins pe Moody să-mi dea mai multă libertate.

— Ne bucurăm mult să te vedem, mi-a spus el. În ultimul timp nimeni nu te-a mai văzut undeva. Ne întrebam deja ce s-a întîmplat cu tine şi cum te simţi.

— Se simte bine, spuse Moody, cu o voce din care răzbătea o uşoară jenă. Poţi să vezi că-i merge bine.

Morteza lucra la oficiul guvernamental care controla telegramele ce intrau şi ieşeau din ţară. Era un post important care îi aducea multe privilegii. În ziua aceea, în cursul discuţiei, ne spuse că îşi propusese să o ia pe Elham într-o călătorie în Elveţia sau poate în Anglia.

— Ar fi drăguţ dacă ar putea învăţa puţin englezeşte, înainte de a pleca, a spus el.

— Ah, i-aş da cu plăcere lecţii de engleză, am spus eu.

— E o idee grozavă, a spus Moody, aprobator. De ce n-o aduceţi mîine la noi ? Betty poate s-o înveţe englezeşte în timp ce eu sînt la serviciu.

Mai tîrziu, pe drumul spre casă, Moody a declarat că e foarte mulţumit de acest aranjament. Elham era un copil bun, care avea un comportament mult mai frumos decît cei mai mulţi copii iranieni, iar Moody voia s-o ajute. Se simţea în mod special legat de ea, căci, la fel ca şi el, şi ea îşi pierduse, copil fiind, mama. În afară de asta, afirmă el, era bucuros că-mi găsise o preocupare.

— Aş dori să fii fericită aici, spuse el.

— Şi eu aş vrea să fiu fericită aici, am minţit eu.

Faptul de a-i da lecţii de engleză lui Elham era răspunsul la rugăciunile mele. Moody nu s-a mai ostenit mult timp s-o mai ducă în cursul zilei pe Mahtob la casa lui Malouk. Elham şi cu mine aveam nevoie de Mahtob ca traducătoare şi, cînd nu învăţam, fetele se jucau vesele împreună.

Reza și Essey plănuiau să facă un pelerinaj la sfînta *masjed* din Meshed, unde se dusese și Ameh Bozorg în căutarea unei vindecări miraculoase. Înainte de nașterea lui Mehdi, Reza și Essey făcuseră un *nasr* și promiseseră să facă un pelerinaj, dacă Allah le va dărui un fiu. Faptul că în realitate Mehdi era malformat și întîrziat mintal nu avea nici o importanță ; ei trebuiau să-și îndeplinească *nasr*-ul. Cînd ne-au invitat să-i însoțim, l-am îndemnat pe Moody să primească oferta.

Îmi venise imediat în minte că, pentru a putea ajunge la Meshed, urma să zburăm pînă departe, în nord-estul Iranului. În ultimul timp avuseseră loc multe deturnări de avioane și exista vaga posibilitate ca zborul nostru să facă o aterizare neprogramată la Bagdad.

Dar, motivul grabei mele era mult mai profund, voiam să fac pelerinajul dintr-o convingere sinceră. Essey îmi povestise că dacă cineva îndeplinește la mormîntul din Meshed ritualul după tot tipicul, are voie să-și spună trei dorințe. Eu aveam o dorință și voiam din tot sufletul să cred în minunea de la Meshed.

— Unii oameni aduc bolnavi sau oameni cu mintea rătăcită și îi leagă cu sfori de monumentul funerar, așteptînd să se întîmple minunea, povestea Essey cu seriozitate. Multe lucruri s-au întîmplat deja.

De mult nu mai știam ce să cred și ce nu despre religia lui Moody. Știam numai că eram împinsă de disperare. Moody a fost imediat gata să întreprindă acest pelerinaj. Și el avea dorințe.

Zborul la Meshed a fost scurt, iar cînd am sosit, Moody ne-a grăbit pe toți spre stația de taxi, ca să mergem la hotel. El și Reza rezervaseră camere la cel mai bun hotel din oraș.

— Ce-i asta ? a șoptit el cînd am intrat în camera noastră rece și umedă.

Aici ne aștepta un pat uriaș. O bucată de material ruptă, agățată, la fereastră, servea drept draperie. Crăpături uriașe brăzdau pereții cenușii, care, evident, nu mai fuseseră zugrăviți de decenii. Covorul era atît de murdar, că nu îndrăzneam să umblăm pe el fără pantofi. Iar duhoarea de la toaletă era de nesuportat.

Camera lui Essey și a lui Reza, care se învecina cu a noastră, nu era mai grozavă. Ne-am hotărît să mergem imediat la *haram*, monumentul funerar, pe de o parte din zel religios, pe de altă parte, ca să fugim de hotel.

Essey și cu mine ne-am pus *abbah*-urile pe care le împrumutasem pentru această ocazie. Acestea sînt un gen de vestminte arabe, asemănătoare unui *chador*, dar care sînt ținute cu un elastic. Pentru o amatoare ca mine, *abbah*-ul era mult mai ușor de purtat.

Ne-am dus cu toții la *masjed*, care se afla cam la cinci blocuri depărtare de hotelul nostru. Străzile erau supraaglomerate de vînzători, care țipau tare, acoperindu-se unul pe altul cînd își lăudau sortimentul de *tassbeades* (mătănii) și *morghs* (pietre de rugăciune). Alți vînzători ofereau broderii frumoase și bijuterii, făcute din peruzele. Pretutindeni, în jurul nostru, megafoanele revărsau valuri de rugăciuni. *Masjed*-ul era mai mare decît toate pe care le văzusem pînă aici și era decorată cu fantastice cupole și minarete. Trecînd prin mulțimea credincioșilor, ne-am oprit afară lîngă un bazin de apă și ne-am spălat, pregătindu-ne de rugăciune.

Apoi l-am urmat pe ghidul nostru într-o curte mare și am vizitat mai multe încăperi, în care erau întinse covoare persane prețioase și ale căror pereți erau împodobiți cu uriașe oglinzi aurite și argintate. Lustre enorme de cristal luminau scena și lumina lor, reflectată de oglinzi, îți lua ochii.

Cînd ne-am apropiat de *haram*, bărbații au fost despărțiți de femei. Essey și cu mine le-am tras pe Maryam și pe Mahtob în urma noastră, încercînd să ne croim drum cu coatele prin mulțimea de penitenți în extaz și să ne strecurăm cît mai aproape de *haram*, ca să-l atingem și să-l putem ruga pe Dumnezeu să ne împlinească dorințele. Dar, de mai multe ori, am fost împinse înapoi. În cele din urmă, ne-am dus să ne rugăm într-o încăpere alăturată.

După un timp, Essey a hotărît să mai încercăm o dată. Ne-a lăsat pe Mahtob și pe mine în spate și s-a repezit, cu Maryam în brațe, prin mulțimea credincioșilor. Dato-

rită perseverenței, a reușit în cele din urmă să ajungă la *haram* și a ridicat-o pe Maryam deasupra maselor de oameni ca să poată atinge și ea monumentul.

Mai tîrziu, Moody a fost foarte furios pe mine fiindcă nu-i oferisem și eu lui Mahtob o asemenea ocazie.

— Mîine o iei pe Mahtob cu tine, i-a poruncit el lui Essey.

Au trecut trei zile de extaz religios. Reușisem și eu să mă strecor pînă la *haram* și, cînd am atins mormîntul, m-am rugat din adîncul sufletului ca Allah să ne împlinească numai o dorință : să ne permită, mie și lui Mahtob, să ajungem în siguranță în Statele Unite, și la timp ca să-l mai văd pe tata, înainte de a muri.

Acest pelerinaj m-a tulburat adînc și m-a determinat mai mult decît orice altceva să cred cu adevărat în religia lui Moody. Poate că asta era urmarea disperării mele, corelată cu reacția de hipnoză în fața acestei mulțimi care mă înconjura. Oricare ar fi fost motivul, eu începusem să cred în puterea *haram*-ului.

În a patra și ultima zi în Meshed, am fost hotărîtă să repet ritualul sfînt cu toată dăruirea pe care o puteam oferi.

— Astăzi vreau să mă duc singură la *haram*, i-am spus lui Moody.

Nu mi-a pus nici o întrebare. Observase și el evlavia mea. Surîsul lui ușor arăta chiar cît de mult îi plăcea transformarea mea.

Am părăsit hotelul dimineața devreme, înainte ca ceilalți să fie gata și ne-am pregătit pentru ultima și cea mai serioasă rugăciune. Cînd am sosit la *masjed*, am constatat cu bucurie că sosisem înaintea maselor de oameni. I-am dat unui preot, care se oferise să se roage pentru mine — pentru dorința mea nerostită — cîțiva riali și am stat mai multe minute adîncită într-o profundă meditație lîngă mormînt.

Am repetat mereu pentru Allah dorința mea și am observat cum mă cuprindea un ciudat sentiment de liniște. Știam acum, într-un fel, că Allah sau Dumnezeu îmi va îndeplini dorința. Și asta în curînd.

În capul meu au început să se aranjeze bucățelele unui joc de mozaic.

Moody ne-a luat într-o zi la Ameh Bozorg, dar nu și-a dat osteneala să îmbrace acolo uniforma obișnuită de vizită, pijamaua purtată în societate. A rămas în costum și în cîteva minute era implicat într-un schimb, tăios de cuvinte cu sora lui. Vorbeau în dialectul shustari, limba pe care o vorbiseră cînd fuseseră copii, astfel încît nici Mahtob, nici eu nu înțelegeam nimic din ceea ce-și spuneau, dar părea să fie continuarea unei certi curente.

— Trebuie să rezolv ceva, a spus Moody pe neașteptate. Tu și cu Mahtob rămîneți aici. Apoi a plecat repede cu Majid.

Nu mă întorceam cu plăcere în această casă, care pentru mine adăpostea atîtea amintiri îngrozitoare și nici nu rămîneam singură cu plăcere cu cineva care locuia aici. Mahtob și cu mine ne-am strecurat pe terasa din spate, lîngă bazinul de înot, ca să ne bucurăm de razele de soare ce puteau pătrunde prin hainele noastre, și să ne distanțăm astfel de restul familiei.

Spre neplăcerea mea, Ameh Bozorg ne-a urmat afară.

— *Azzi zam*, mi se adresă ea cu blîndețe.

— Draga mea ! Ameh Bozorg mă numise „dragă" ! Mă înconjură cu brațele ei mari, osoase.

— *Azzi zam*, repetă ea.

Vorbea în farsi și folosea cele mai simple cuvinte ca eu să pot înțelege sau ca Mahtob să poată traduce.

— *Man khaly, khaly, khaly motasifan, azzi zam.* Mă doare sufletul pentru tine, draga mea. Și-a lovit palmele deasupra capului și a strigat : *„Aii Khodah !"* O, Doamne ! Apoi îmi spuse :

— Du-te la telefon și vorbește cu familia ta.

Asta-i un truc, m-am gîndit.

— Nu, i-am răspuns și, cu ajutorul lui Mahtob care traducea, i-am explicat :

— Nu pot să telefonez fiindcă Moody nu vrea asta. N-am nici o permisiune de la el.

— Ba da, telefonează familiei tale, insista Ameh Bozorg.

— Tata se va înfuria groaznic, spuse Mahtob.

Ameh Bozorg ne-a aruncat o privire rapidă. I-am studiat ochii și puțin expresia feței care i se putea zări de sub *chador*... Ce se petrece aici ? mă întrebam. E o capcană pe care mi-a întins-o Moody ca să vadă dacă nu cumva nu-l ascult ? Sau s-a schimbat aici ceva și eu nu știu nimic.

Ameh Bozorg i s-a adresat lui Mahtob :

— Tatăl tău nu se va înfuria fiindcă noi n-o să-i spunem nimic.

Am refuzat în continuare și am devenit și mai neîncrezătoare și mai încurcată, aducîndu-mi aminte de cîte ori mă băgase în bucluc, mai ales la Qum, unde mai întîi mi-a poruncit să mă așez, ca mai apoi să se plîngă că aș fi refuzat să îndeplinesc pelerinajul la mormîntul sfinților martiri musulmani.

Ameh Bozorg a dispărut pentru scurt timp, dar s-a întors curînd cu fiicele sale Zohreh și Fereshteh, care vorbeau cu noi englezește.

— Du-te și sună-ți familia, a spus Zohreh. Noi avem într-adevăr mustrări de conștiință că tu n-ai vorbit de atîta vreme cu ei. Sună-i pe toți. Vorbește cu ei cît vrei. Nu-i vom spune nimic lui.

Cuvîntul „lui" a fost pronunțat cu o nuanță de răutate. Asta a fost ceea ce m-a convins în cele din urmă.

În momentul de față aveam ocazia să vorbesc cu familia mea și, oricît de scurtă și relativ plină de bucurie și de mîhnire ar fi fost convorbirea, merita să risc pentru ea mînia lui Moody.

Așa că i-am sunat și le-am strigat plîngînd toate grijile mele și afecțiunea mea. Plîngeau și ei, iar tata mi-a mărturisit că starea lui se înrăutățea zilnic, că avea dureri din ce în ce mai mari și că medicii aveau în vedere o nouă operație. Am vorbit și cu Joe și cu John, care se aflau acasă la tatăl lor și pe care i-am trezit la miezul nopții.

Cît timp am vorbit la telefon, Ameh Bozorg ne-a lăsat singure și nu și-a dat osteneala să ne spioneze... Apoi m-a rugat să iau loc în hol. Cu Mahtob, Zohreh și Fereshteh ca traducătoare, am avut o convorbire revelatoare.

— Eu am fost aceea care i-a spus lui Moody să o aducă pe Mahtob înapoi la tine, susținu ea. Eu i-am spus

că nu trebuie să-ți mai facă niciodată așa ceva. Nu poate să se poarte așa cu tine.

Era oare posibil ca această femeie pe care eu o uram, care se purtase atît de dușmănos față de mine să-mi devină o aliată ? Avea ea suficientă rațiune ca să observe nebunia crescîndă a fratelui ei mai tînăr ? Mă compătimea ea oare destul ca să facă tot ce-i stătea în putere ca eu și Mahtob să fim apărate în fața unor noi primejdii necunoscute ? Era prea greu să-mi pot face o imagine asupra acestor lucruri. De aceea discuția mea cu Ameh Bozorg a fost destul de reținută, dar ea părea să accepte această situație și să-mi înțeleagă motivele.

Întregul ei comportament era, foarte limpede, un punct în plus pentru această femeie extrem de ciudată. Își dădea seama că eu remarcasem la ea o schimbare care mi se părea de neînțeles. Bineînțeles că nu-i puteam încredința nici un secret, indiferent despre ce ar fi fost vorba. Dar puteam s-o cred în stare să țină în frîu comportamentul lui Moody ?

În ziua aceea m-am preocupat și de o altă problemă. Cea mai mare parte a bagajului nostru era depozitată în dulapul liber din dormitorul în care locuiserăm, demult, la început. Altfel, camera nu era folosită de nimeni. Pentru că aveam ceva timp și pentru mine, m-am dus în dormitor și am sortat provizia de medicamente pe care o adusese Moody din Statele Unite.

Pilulele mici roz — anticoncepționale — erau ambalate în folie de plastic. Se numeau Nordette. N-am înțeles niciodată cum a reușit Moody să treacă clandestin asemenea pilule pe la vamă, tocmai în Republica Islamică, unde controlul nașterilor era ilegal. Poate mituise pe cineva. În orice caz, pilulele erau aici, pachețele cu despărțituri separate, puse deoparte ca un sortiment deosebit de medicamente. Le numărase oare Moody ? Am pus în balanță teama de a fi descoperită și frica de a rămîne însărcinată și am riscat să iau un pachet pentru o lună.

Cînd mi-am ascuns sub haine cutiuța mică, ambalajul de plastic a foșnit. Troznea la fiecare mișcare. Nu puteam să fac altceva decît să mă rog să nu-l audă nimeni.

Cînd s-a întors Moody ca să ne ia acasă, nimeni nu i-a spus nimic despre convorbirea cu America. Ne-am pregătit de plecare, iar eu tresăream la cel mai uşor zgomot, dar se pare că-l auzeam numai eu.

De îndată ce am ajuns acasă, am ascuns pilulele sub saltea. În ziua următoare am înghiţit-o pe prima, fără să ştiu dacă era momentul potrivit, rugîndu-mă să reuşesc.

Peste cîteva seri, la o oră mai tîrzie, Baba Hajji l-a sunat pe Moody şi i-a spus că ar vrea să vină la noi ca să discute ceva. Moody nu putea refuza acest lucru. M-am grăbit la bucătărie, am turnat ceai şi i-am făcut ceva de mîncare acestui cinstit oaspete. Îmi era teamă că datoria în faţa conştiinţei îl va face să-i spună lui Moody despre telefonul dat acasă. Dar, în loc de asta, Mahtob şi cu mine, care trăgeam cu urechea din dormitor, am auzit o convorbire care brusc m-a umplut de optimism.

Pe cît de bine reuşiserăm noi să înţelegem, se pare că Baba Hajji îi spusese lui Moody :

— Asta-i locuinţa lui Mammal. Din pricina ta, Mammal locuieşte acum la socrii lui, fiindcă Nasserine nu are chef să se învăluie tot timpul în propria-i casă şi fiindcă tu eşti tot timpul aici. Asta nu le convine. Jos e locuinţa lui Reza şi îi încurci şi pe ei. Nici lor nu le convine. Trebuie să te muţi cît mai repede. Trebuie să pleci de aici.

Moody răspunse liniştit, plin de respect. Sigur că va da curs „rugăminţii" lui Baba Hajji. Bătrînul l-a aprobat. Ştia că vorbele lui aveau puterea autorităţii dumnezeieşti. Apoi, după ce şi-a prezentat cererea, a plecat.

Moody era furios pe familia lui, pe propriile sale rude.

Deodată, Mahtob şi cu mine eram tot ce avea el.

Am dus-o pe Mahtob în pat, iar eu şi cu Moody am vorbit pînă noaptea tîrziu.

— L-am ţinut pe Reza la Universitate, se plînse el. I-am dat tot ce a avut nevoie. I-am dat bani, i-am cumpărat maşină nouă, i-am pus o locuinţă la dispoziţie. Cînd a venit Mammal, i-am plătit operaţia şi am făcut toate pregătirile. I-am dat familiei mele tot ce a voit. Dacă îmi telefonau în America şi voiau paltoane, le-am trimis. Am cheltuit mulţi bani pentru ei. Se pare că au uitat

asta, au uitat tot ce-am făcut pentru ei şi acum vor să plec pur şi simplu.

Apoi se legă de Nasserine.

— Şi Nasserine ! E atît de proastă — şi nici nu trebuie să se înfăşoare tot timpul. De ce nu poate fi ca Essey ? Sigur, a fost frumos pentru noi aici, dar tu ai făcut curat, ai gătit şi i-ai schimbat scutecele lui Amir. Ea nu face nimic în afară de faptul că-l îmbăiază pe Amir o dată la două luni, cînd se apropie *Eid-ul* — o zi de sărbătoare. Ce fel de mamă şi soţie este ea de fapt ? Dar acum are toată vacanţa şi e acasă. Acum, sigur, nu-i mai trebuie dădacă, aşadar, s-a exprimat foarte clar : „Căraţi-vă !" Nu ştiu încotro s-o iau şi nici n-am nici un ban. Cum pot să-mi pretindă să mă mut.

Erau cuvinte uimitoare. În decursul lunilor trecute, Moody se plînsese în încăpăţînarea lui islamică de neglijenţa lui Essey în privinţa purtării *chador*-ului şi în casă, dînd-o pe Nasserine drept model de cuminţenie. Schimbarea din opiniile lui era uluitoare.

Am murmurat cuvinte de compătimire pline de precauţie. Dacă aş fi fost Nasserine, aş fi dorit şi eu ca Moody să plece din casa mea, dar m-am ferit să pomenesc ceva despre asta. I-am luat mult mai mult partea decît s-ar fi aşteptat el. Eram din nou aliata lui, ajutoarea lui neînfricată, adepta sa cea mai credincioasă — îi flatam ego-ul cu cea mai nesinceră linguşeală care îmi venea în minte, în timp ce mă gîndeam intens la asta.

— Chiar n-avem, într-adevăr, nici un ban ? am întrebat eu.

— Pe cuvînt că nu. Încă nu m-au pălit. Formalităţile încă nu s-au terminat.

L-am crezut şi l-am întrebat :

— Atunci, trebuie să ne mutăm acum ?

— Majid a spus că va găsi pentru noi orice locuinţă vom dori, iar el şi Mammal se vor îngriji de cheltuieli.

Numai cu un mare efort mi-am putut stăpîni bucuria. Nu mai era nici o îndoială că ne vom muta din această închisoare de la etaj, căci Moody îşi dăduse cuvîntul lui Baba Hajji. În afară de asta ştiam acum că nu mai trebuia să mă tem că va fi nevoie să mă întorc în casa lui Ameh Bozorg, căci Moody îşi dăduse frîu liber supărării

lui răutăcioase împotriva surorii sale pe care altădată o venerase. Într-adevăr, în clipa asta, cînd ei nu-i mai dădeau prea mare importanță, nu se punea problema să mai locuim la vreuna dintre rude.

Puteam oare îndrăzni să sper că venise timpul ca Moody să se hotărască să ne ducă înapoi în Statele Unite?

— Ei nu te înțeleg, i-am spus, blînd. Tu ai făcut atît de mult pentru ei. Dar totu-i în ordine. Totul se va lămuri. Cel puțin ne avem unul pe altul, noi trei.

— Într-adevăr, a spus el.

Apoi m-a îmbrățișat. Și, în timpul următoarelor clipe pline de patimă, am reușit să fac abstracție de prezent. În acest moment trupul îmi era numai un instrument pe care, cînd era necesar, îl foloseam în favoarea libertății mele.

Am căutat o casă pe care s-o închiriem și am cutreierat cu un misit de imobile străzi pline de noroi și cartiere murdare. Fiecare locuință pe care o vizitam era într-o stare de dărăpănare accentuată și nu mai văzuseră de decenii nici perie, nici pensulă.

Reacțiile lui Moody erau încurajatoare, căci, nici el nu era de acord cu mizeria ce domnea pretutindeni. Îi trebuise aproape un an ca să se elibereze de amintirile din copilărie și să observe veritabila decădere, pe care compatrioții lui o considerau normală.

Nici el nu mai voia să trăiască astfel. Un lat, condiționat de împrejurări exterioare, se strîngea din ce în ce mai mult în jurul gîtului său. Deși avea la spital un post respectabil, practica în continuare neoficial, întrucît nu putea determina un guvern antiamerican să-i legalizeze certificatele, nu putea fi plătit, nu putea ajunge la prestigiul pe care el îl considera a fi o pretenție de drept a familiei sale.

Moody se surprinse împotrivindu-se obligației de a respecta dorințele celui mai bătrîn reprezentant al familiei sale. Baba Hajji avea un prieten, care era misit de clădiri. El ne-a prezentat o locuință, la numai un bloc depărtare de casa lui Mammal. Dar nouă nu ne-a plăcut și n-am vrut s-o închiriem, așa încît a izbucnit o ceartă între Moody și Baba Hajji.

— Nu are nici o curte, a reclamat Moody. Mahtob are nevoie de curte ca să se joace.

— Asta nu-i un motiv, a spus Baba Hajji.

Nevoile sau dorințele copiilor nu-l interesau pe el.

— Nu are nici mobilă, nici aparate casnice, a spus Moody.

— Asta nu face nimic. Nu vă trebuie nici o mobilă.

— Nu avem nimic, accentuă Moody... N-avem aragaz, nici frigider, nici mașină de spălat. N-avem nici farfurii, nici linguri.

Ascultînd discuția, am descoperit nu numai că, treptat, puteam să înțeleg mai bine în farsi, ci și că eram uimită și bucuroasă auzind argumentele lui Moody. El voia o curte pentru Mahtob. Voia aparate de bucătărie pentru mine. Voia lucruri pentru noi nu numai pentru el însuși. Și găsea ac st lucru atît de important, încît îl contrazicea chiar și pe atît de respectatul cap al familiei

— Toate astea nu sînt importante, spuse Baba Hajji pentru a nu știu cîta oară. Tu îți primești locuința proprie și fiecare îți va da ceea ce ai nevoie.

— *Taraf*, a replicat Moody, strigînd, aproape, la bărbatul sfînt. Asta-i numai *taraf*.

Baba Hajji plecă furios, iar Moody își făcu griji că mersese prea departe.

— Trebuie să ne găsim cît de curînd o locuință proprie, spuse el. Trebuie să găsim o locuință destul de mare ca să pot deschide un cabinet, să cîștig ceva bani.

După ce s-a mai gîndit un timp, mai făcu o observație care mă neliniști :

— Trebuie să cerem să ni se trimită aici lucrurile noastre din America.

Reza Shafii, o rudă a lui Moody era anestezit în Elveția. Vizitele sale regulate la părinți erau întotdeauna prilej pentru mari festivități și, cînd am primit o invitație la o cină în onoarea lui, Moody a fost foarte entuziasmat. Acum, că lucra la spital și plănuia să-și deschidă un cabinet propriu, o discuție de afaceri era într-adevăr importantă.

Moddy voia să-i înmîneze lui Reza Shafii un cadou special și mi-a comandat mie și lui Mahtob să-l cumpă-

răm. Mi-a făcut o descriere exactă a drumului pînă la o anumită cofetărie, în care se vindeau aranjamente frumoase făcute din fructe de fistic. Mahtob şi cu mine ne-am dus pînă acolo în arşiţa după-amiezii, ca să constatăm că prăvălia era închisă pentru rugăciune.

— Vino, vom aştepta vizavi, i-am spus eu lui Mahtob, arătîndu-i, pe partea cealaltă a străzii, un copac ce făcea umbră în jurul lui.

— E atît de cald.

În timp ce aşteptam, am observat că o trupă de *pasdar* se oprise departe, în josul străzii. Acolo se afla un camion alb plin cu bărbaţi în uniformă şi un Pakon, în care stăteau patru membre ale *pasdar*-ului feminin, înfăşurate în *chador*. Instinctiv mi-am controlat fruntea cu mîna şi m-am bucurat că nici un fir de păr nu mi se strecurase de sub *rusari*-ul meu. De data asta n-au cu ce să mă prindă, mi-am zis.

După un timp, ne-am plictisit aşteptînd şi am trecut din nou strada, ca să vedem dacă nu mai era vreo indicaţie cînd se va deschide prăvălia. Cînd am traversat, Pakonul a trecut repede pe lîngă noi şi s-a oprit scrîşnind din cauciucuri, chiar în faţa noastră.

Patru femei de la *pasdar* au sărit afară şi ne-au înconjurat. Numai una dintre ele vorbea :

— Desigur, nu sînteţi iraniană, aşa-i, începu ea pe un ton acuzator, în farsi.

— Nu.

— De unde veniţi ?

— Vin din Statele Unite, am răspuns eu în farsi.

Vorbea repede şi tăios, mă privea drept în faţă şi-mi punea răutăcioasă la încercare cunoştinţele mele limitate de limbă.

— Nu vă înţeleg, am bolborisit eu.

Asta le-a făcut pe femeile de la *pasdar* şi mai furioase. S-au năpustit asupra mea ţipînd în limba lor de neînţeles, pînă cînd micuţa Mahtob a fost în stare, în cele din urmă, să traducă ceva :

— Vor să ştie de ce nu mai înţelegi nimic, explică Mahtob. Ea a spus că începuseşi să vorbeşti destul de bine în farsi.

— Spune-i că nu înţeleg decît cîteva cuvinte.

Asta le-a îmblînzit într-o oarecare măsură pe femeile de la *pasdar*, dar continuară să vocifereze, pînă ce Mahtob îmi explică :

— Te-au oprit fiindcă îţi alunecă ciorapii.

Mi-am ridicat ciorapii, motiv de scandal, iar femeile de la *pasdar* s-au întors să plece, nu fără a-i mai da lui Mahtob o ultimă indicaţie :

— Spune-i mamei tale că nu trebuie să mai meargă niciodată pe stradă cu ciorapii căzuţi.

Mustruluită astfel, am cumpărat, în fine, fisticul şi, pe drumul spre casă am rugat-o pe Mahtob să nu-i povestească nimic tatălui ei despre acest incident. Nu voiam ca Moody, auzind despre asta, să considere că ar trebui să ne limiteze din nou libertatea de mişcare. Mahtob a înţeles.

În seara aceea ne-am dus la casa lui *Amu* („unchi" din partea tatălui) Shafii, în cartierul Geisha din Teheran şi i-am înmînat fiului său aranjamentul de fistic. Eram prezenţi cincizeci sau şaizeci de oameni.

Seara tîrziu, după ce cîţiva oaspeţi plecaseră deja, ceea ce tocmai voiam şi noi să facem, răsună brusc urletul unei sirene de alarmă aeriană. Luminile s-au stins. Am tras-o pe Mahtob lîngă mine şi ne-am căutat un locşor, unde, îmbrăţişate strîns, ne-am chincit lîngă un perete, împreună cu alţi vreo patruzeci.

Într-o linişte încordată aşteptam, ca de obicei, zgomotul rachetelor antiaeriene. Din depărtare auzeam huruitul înspăimîntător al avioanelor care se apropiau, dar nu se auzea încă nici o rachetă de apărare antiaeriană.

— Ceva nu e în regulă, a spus cineva. Probabil nu mai avem muniţie.

Avioanele de bombardament au zburat, făcînd un zgomot infernal, pe deasupra noastră, înspăimîntător de aproape.

A urmat o explozie asurzitoare şi, în acelaşi moment, am avut sentimentul straniu că o fantomă întunecată aleargă prin încăpere şi ne lasă ţepeni şi răniţi.

Peretele s-a zguduit în spatele meu și ne-a împins pe Mahtob și pe mine în față. Cestile de ceai zdrăngăneau. Am auzit cum undeva se spărgeau geamuri.

Înainte de a putea reacționa, m-a zguduit o a doua explozie, apoi a treia. Casa se zgîlțîia. Tencuiala cădea pe jos în bucăți. Am auzit lîngă mine țipete, care totuși mi se păreau curios de slabe. Așteptam în întuneric ca acoperișul să se prăbușească peste noi. Mahtob urla. Moody mă ținea strîns de mînă.

Așteptam neajutorați, ne țineam răsuflarea, luptam contra panicii.

Am revenit la realitate foarte încet. S-au scurs cîteva minute bune pînă cînd cineva a observat că în locul urletelor avioanelor și bubuitului îngrozitor al bombelor ce explodau se auzeau acum sirenele salvărilor.

De afară răzbăteau țipetele victimelor.

— Trebuie să ne urcăm pe acoperiș ! a spus cineva și am alergat cu toții pe acoperișul plan al casei. Luminile orașului erau stinse, dar vîlvătaia incendiilor încă nesupuse, farurile aprinse ale ambulanțelor care soseau, ale mașinilor de poliție și ale celor de pompieri luminau priveliștea unui oraș pustiit. Scrutam cu atenție prin praful ce se ridicase ca o ceață deasă în jurul nostru și peste tot nu vedeam decît moarte și distrugere. În locul clădirii din apropiere nu mai era acum decît un crater adînc. Noaptea mirosea a praf de pușcă și a carne arsă. Sub noi, pe stradă, alergau de-a valma, ca niște sălbatici, bărbați isterizați, femei și copii țipînd, plîngînd, căutîndu-și familiile pierdute.

Cîțiva bărbați au părăsit casa și s-au îndepărtat o bucată scurtă de drum, pînă în strada principală ca să afle amănunte. S-au întors cu vestea că străzile erau blocate pentru orice fel de circulație, cu excepția mașinilor de salvare.

— În noaptea asta nu se poate ieși din Geisha, a spus cineva. Am rămas peste noapte pe podeaua casei lui *Amu* Shafii. Mahtob și cu mine i-am mulțumit lui Dumnezeu în rugăciunile noastre pentru că supraviețuisem, și ne-am repetat rugăminții noastre disperate de a fi eliberate.

Străzile au rămas blocate și în dimineața următoare, dar a venit o mașină de salvare și l-a dus pe Moody la spital. În timp ce el a lucrat toată ziua acolo, îngrijind victimele, noi, cei care rămăseserăm în casă, făceam tot felul de presupuneri legate de tăcerea rachetelor antiaeriene din noaptea trecută, mulți susținînd o părere pesimistă, că guvernul nu ar mai dispune deloc de muniție. Dacă acest lucru ar fi fost adevărat, atunci, curînd, asupra noastră se vor revărsa flăcările iadului.

Probabil că aceste zvonuri se răspîndiseră în oraș, căci, după-amiază, emisiunea postului guvernamental de televiziune încerca să dezmintă aceste zvonuri și să înlăture temerile. După ceea ce puteam eu înțelege, comentatorii sfătuiau populația să nu se agite. Guvernul încerca o nouă strategie, de aceea nu fuseseră utilizate rachetele de apărare antiaeriană. Dar nu spuneau despre ce strategie era vorba.

Moody s-a întors seara la casa lui *Amu* Shafii. Cartierul Geisha era în continuare blocat pentru circulația normală, astfel că trebuia să petrecem o a doua noapte acolo. Moody era obosit și iritat, fiindcă toată ziua trebuise să supravegheze anestezia la numeroasele operații urgente. A adus trista știre a existenței unui mare număr de victime. Numai într-o singură casă, care era plină de oameni veniți la sărbătorirea unei aniversări, fuseseră uciși opt copii.

Reza Shafii, care fusese nevoit să-și amîne întoarcerea în Elveția, îi făcu în seara aceea o propunere lui Moody.

— Nu le poți lăsa aici pe Betty și pe Mahtob, spuse el. Pur și simplu e prea periculos pentru ele. Lasă-mă să le iau cu mine în Elveția. Te asigur că ele vor rămîne la mine. Nu le voi lăsa să întreprindă nimic.

Ce știa Reza Shafii despre situația mea ? m-am întrebat.

Plănuia, într-adevăr să ne păzească în Elveția sau încerca numai să împrăștie temerile lui Moody că am putea fugi ?

Dar Moody distruse într-o clipită această slabă speranță :

— Nu, mîrîi el. În nici un caz.

Prefera să ne știe amenințate de pericolul războiului.

Am petrecut o a doua și apoi o a treia zi în casa lui *Amu* Shafii, înainte ca forțele de salvare să poată termina transportarea răniților și a morților. Pe zi ce trecea, știrile guvernului deveneau tot mai ciudate. Reporterii difuzaseră informația că absența rachetelor antiaeriene se explica prin faptul că Iranul ar avea acum rachete aer-aer, sofisticate, superioare rachetelor antiaeriene cu lansare de pe sol. Un reporter afirmă că iranienii ar fi surprinși dacă ar ști de unde provin noile rachete.

Din SUA ? Din Rusia ? Din Franța ? Din Israel ? Fiecare făcea fel de fel de presupuneri, dar Moody era sigur că aceste rachete veneau din Statele Unite. Din cauza embargoului de arme, fuseseră aduse, probabil, printr-o a treia țară, așa încît Iranul să fie nevoit să plătească prețuri și mai mari. Moody era convins că negustorii americani, avizi de bani, nu puteau ignora un client cu o asemenea poftă nepotolită.

Nu știam de unde veneau armele, ceea ce, de altfel, îmi era indiferent ; mă rugam să nu trebuiască să fie folosite.

Cîteva zile mai tîrziu, după ce ne-am întors la locuința lui Mammal, au avut loc din nou desfășurări de forțe aeriene. Guvernul a promis represalii grele împotriva Irakului din pricina bombardării cartierului Geisha și a anunțat că un atac puternic fusese declanșat asupra Bagdadului, la care se folosise și o armă nouă, o rachetă sol-sol, care putea ajunge, trimisă de pe pămînt iranian, direct, fără nici un avion, la Bagdad.

Existența acestei a doua arme a încins și mai mult discuțiile speculative în privința statului care livra aceste arme sofisticate Iranului. Guvernul declara triumfător că noile arme fuseseră produse chiar în Iran. Moody era sceptic în privința asta.

Într-o zi, Moody ne-a permis, lui Mahtob și mie, să mergem cu Essey și Maryam la cumpărături, să căutăm rochii de vară pentru fete.

După o dimineață în care am făcut o mulțime de cumpărături, am oprit un taxi oranj ca să ne ducă acasă și

ne-am înghesuit toate patru pe locul din față. Eu stăteam la mijloc, cu Mahtob în brațe. Șoferul a pornit și în timp ce acționa schimbătorul de viteze, am simțit cum mîna lui îmi mîngîia piciorul. Mai întîi am crezut că-i ceva întîmplător, dar în timp ce ne strecuram prin trafic, mîna i-a alunecat mai sus și și-a lipit-o de coapsa mea.

Era un bărbat urît, care puțea și mă privea lacom cu coada ochiului. Atenția lui Mahtob fiind atrasă de Maryam, am folosit ocazia ca să-l lovesc pe șofer cu cotul în coaste.

Asta l-a încurajat însă să continue. Și-a apăsat palma pe piciorul meu, apoi, repede, mîna i s-a plimbat mai sus și mai sus.

— *Muchakher injas !* am strigat eu. Aici, mulțumesc ! Acesta era semnalul că se ajunsese la destinație. Șoferul a apăsat pe frînă.

— Nu spune nimic, coboară repede, i-am spus lui Essey.

Am împins-o pe ea și pe fete pe trotuar și am coborît în urma lor.

— Ce s-a întîmplat ? a întrebat Essey. Nu voiam să mergem aici.

— Știu, am răspuns.

Tremuram din cap pînă în picioare. Am trimis fetele mai departe să se uite la o vitrină, apoi i-am povestit lui Essey ce se întîmplase.

— Am auzit deja despre asta, mi-a spus ea. Mie nu mi s-a întîmplat încă. Cred că fac asta numai cu străinele.

Odată pericolul trecut, îmi veni altă idee :

— Essey, o implorai, te rog să nu-i povestești lui Moody nimic, căci dacă află, nu mă mai lasă să ies. Te rog nu-i spune nici lui Reza.

Essey se gîndi bine, apoi clătină aprobator din cap.

Îmi dădea mult de gîndit relația din ce în ce mai deteriorată dintre Moody și rudele sale. Încercînd să-l înțeleg cît mai bine pe acest om, pentru a-mi pregăti o replică cît mai eficientă, m-am interesat de unele amănunte din viața sa. Cînd a ajuns la o vîrstă destul de matură, a părăsit Iranul și a plecat în Anglia. După cîțiva ani petrecuți acolo, a venit în Statele Unite. A pre-

dat la o școală, dar a renunțat pentru a studia ingineria. După cîțiva ani ca inginer, a studiat medicina. Au urmat apoi trei ani la Corpus Christi, doi la Alpena și unul la Detroit, înainte de a-și lua lumea în cap și a ne aduce în Teheran.

Acum, abia trecuse un an și viața lui Moody se învolburase din nou.

Nu putea să ducă o viață liniștită. Echilibrul lui de viață nu dura multă vreme. În scurt timp simțea nevoia de schimbare. Găsea întotdeauna motive exterioare pe care să dea vina. Dar eu puteam să-mi dau seama, avînd o privire de ansamblu, că el era singurul vinovat de toată această învălmășeală a lucrurilor. Era urmărit parcă de o manie care nu-i dădea pace.

Mă întrebam ce va urma.

Pentru el părea să nu existe nici o cale de ieșire din această dilemă. Îmi dădea tot mai multe dovezi de faptul că eram singura lui prietenă și aliată ; noi doi contra întregii lumii.

Toate astea îmi ofereau o slabă speranță că s-ar hotărî să ne ducă, pe Mahtob și pe mine, înapoi în America, dar că existau anumite complicații.

Într-o seară, cînd am încercat să discut subiectul reîntoarcerii în America, Moody a fost mai curînd deprimat decît furios. Mi-a relatat o poveste pe care el înclina s-o creadă, deși eu o găseam neverosimilă.

— Îți amintești de dr. Mojallali, a întrebat el.

— Desigur.

Dr. Mojallali fusese cel mai apropiat prieten al lui Moody în Corpus Christi, pînă imediat după ocuparea Ambasadei americane din Teheran, cînd prietenia lor s-a sfîrșit brusc.

— A lucrat pentru CIA, presupunea Moody. Și m-a rugat și pe mine să lucrez pentru CIA și să agit studenții împotriva lui Khomeini. Bineînțeles, n-am fost de acord. Iar acum noi nu mai avem ce căuta în America. Dacă mă întorc voi fi ucis. CIA mă caută.

— Treaba asta nu poate fi adevărată, am replicat eu. O spui doar așa.

— *E* adevărat ! a țipat Moody.

Cu perspectiva furiei care ne anunța, n-am mai discutat subiectul. Nu puteam crede că el era atît de important încît să se afle pe o „Hit-listă" a CIA, dar Moody era în mod evident convins de acest lucru. Și această concluzie nebunească îl ținea aici, în Iran.

În fine aflasem și un alt motiv, poate mai important, care îl determina pe Moody să nu ia în considerare posibilitatea unei reîntoarceri. Cînd Moody ne-a permis într-o zi, lui Mahtob și mie, să ne ducem la piață, m-am oprit la magazinul de confecții al lui Hamid, ca să-i telefonez lui Helen la Ambasadă. Cu ea am discutat posibilitățile lui Moody de a se întoarce în America.

— Nu mai poate, a spus ea : „Cartea verde" i-a expirat.

Singura lui cale de a se întoarce acum în America ar fi fost dacă eu — ca soția lui americană — i-aș fi dat permis să se întoarcă. Aș fi făcut cu siguranță acest lucru numai ca eu și Mahtob să ne putem întoarce înapoi, dar asta ar fi fost o lovitură fatală pentru mîndria lui.

Asta era așadar. Așteptase prea mult. Grandiosul lui plan luase o întorsătură dramatică și amară. *Moody* era acum, aici în Iran, prins în capcană !

18

Într-o zi am văzut în *The Khayan* un anunț în care se ofereau locuințe pentru străini.

— Poate vorbesc englezește, i-am spus lui Moody. Aș putea telefona acolo.

— Bine, s-a învoit el.

La telefon mi-a răspuns o femeie care vorbea perfect englezește și a fost încîntată cînd a auzit că o pereche americană caută locuință. Am aranjat o întîlnire pentru ziua următoare, după-amiază, cînd Moody și-a terminat treaba la spital.

În după-amiezele următoare misita ne-a arătat cîteva locuințe care erau curate, luminoase și mobilate confortabil în stil occidental. Nici una nu era potrivită pentru noi. Unele erau prea mici, altele prea departe de spital. Știam însă că sîntem pe drumul cel bun. Erau casele unor investitori care trăiau în străinătate, sau ale unor iranieni cultivați care voiau să le știe bine întreținute. Cel mai simplu mod de a realiza acest lucru era să nu le închirieze iranienilor.

Eram sigură că mai devreme sau mai tîrziu vom găsi locuința potrivită pentru noi, dar programul de lucru al lui Moody ne lăsa prea puțin timp de căutat, așa încît misita ne făcu o sugestie logică. Ignorînd problemele noastre personale, întrebă cu nevinovăție :

— Ce-ar fi dacă Betty ar merge cu mine o zi întreagă să căutăm ? Am putea vedea mai multe locuințe și, dacă ea ar descoperi ceva interesant, atunci ați veni și dumneavoastră să vedeți.

L-am privit cu încordare pe Moody.

— De acord, a spus el.

Mai tîrziu, cînd am fost singuri, și-a restrîns, însă, permisiunea.

— Trebuie să te ia de acasă. Trebuie să rămîi tot timpul cu ea. Și tot ea trebuie să te aducă înapoi acasă, a ordonat el.

— Foarte bine, am spus eu.

Încet, treptat, lanțurile se desfăceau. Chiar a doua zi am găsit, în împrejurările date, o casă ideală pentru noi. Era o locuință spațioasă, cu două etaje, cea mai mare dintre trei grupuri de apartamente aflate într-o clădire. Era situată mai departe, în norul Teheranului, unde casele erau în general mai noi și mai bine întreținute, și era numai la cincisprezece minute depărtare, cu taxiul, de spital.

Casa fusese construită încă pe vremea șahului, iar apartamentul care mă interesa era minunat mobilat în stil italian. Avea sofale confortabile, fotolii, o sufragerie elegantă și aparatură modernă de bucătărie. Telefonul era deja instalat, deci nu trebuia să ne înscriem pe acea listă pentru aprobarea căreia se aștepta la nesfîrșit. În fața

casei se întindea o grădină cu gazon și un mare bazin de înot.

Apartamentul ocupa cea mai mare parte a celor două etaje și era ideal construit pentru ca Moody să-și poată amenaja cabinetul într-una din cele două aripi — misita le numea vile. Vila din dreapta, care se întindea pînă în spatele casei, putea deveni locuința noastră personală, iar cabinetul lui Moody putea fi instalat în partea din față. Uși mari de lemn separau o aripă de partea principală a locuinței, și acolo era loc pentru o sală de așteptare și o cameră de tratament.

Dormitorul nostru și camera lui Mahtob se aflau la etajul al doilea, împreună cu o cameră de baie complet amenajată cu cadă, duș, și un WC american. Dormitorul se învecina cu un apartament mai mic, orientat cu spatele spre stradă.

Încă în aceeași seară, Moody a mers împreună cu mine să vadă locuința și s-a îndrăgostit de ea la fel ca mine. Fără să fie nevoie să-i atrag atenția, a observat și el că era ideal construită pentru ca în ea să se poată amenaja un cabinet. Iar eu consideram că era ideală și pentru propriile mele planuri. Aici, ca stăpînă în propria împărăție, ca soție de medic, mă voi bucura de și mai multă libertate. Moody nu va mai avea posibilitatea să-mi urmărească mișcările și să mă mai țină izolată, departe de telefon. N-o să mai fie nici un spion al casei, nici o posibilitate de a mă ține zăvorîtă.

Mă deranja puțin că ne instalam oarecum definitiv. Și mă deranja, de asemenea, că nu-i puteam explica lui Mahtob că acest nou „acasă" nu trebuia să fie în nici un caz pentru totdeauna. Ea nu mai vorbea de o întoarcere în America. Recunoșteam încă în ochii ei că visa la acest lucru, dar nu îndrăznea să pomenească despre asta nici măcar cînd eram singure.

Cu ajutorul banilor pe care ni i-au pus la dispoziție Majid și Mammal, ne-am mutat la sfîrșitul lui iunie. În afară de asta, i-au dat lui Moody și o sumă considerabilă de bani lichizi ca să ne putem cumpăra cele necesare : prosoape, așternuturi, perne, oale, tigăi, alimente.

Și alte rude ne-au ajutat, bucuroase că ne instalăm. *Aga* și *Khanum* Hakim, fericiți că ne-am împăcat, ne-au

invitat la cină și i-au pregătit lui Moody o surpriză, care pentru mine s-a dovedit a fi un progres binefăcător.

Cînd am intrat la ei, fața lui Moody s-a luminat brusc la vederea a doi oaspeți neașteptați :

— Chamsey ! strigă el, Zari !

Erau două surori care crescuseră în Shushtar, ca vecine ale familiei lui Moody. Plecînd din Iran, pierduse legătura cu ele, iar acum era încîntat să le revadă. Chamsey Najafi mi-a fost simpatică de la bun început, înainte chiar de a afla amănunte despre viața ei.

Chamsey purta un *chador*, dar el nu se asemăna nici unuia pe care le văzusem pînă acum. Era lucrat din dantelă transparentă și contravenea scopului său. Pe sub el, Chamsey purta o fustă neagră și un pulovăr roz, amîndouă de proveniență occidentală. A vorbit cu mine prietenește, într-o engleză impecabilă.

Moody a fost entuziasmat cînd a auzit că soțul lui Chamsey era chirurg la una din puținele clinici particulare din Teheran.

— Poate dr. Najafi, îți poate găsi un post acolo, comentă *Aga* Hakim.

Din discuția cu ele am aflat lucruri minunate ; de pildă că Chamsey și Zari își petreceau zece luni pe an în America. Dr. Najafi își împărțea timpul între cele două țări ; aici venea ca să cîștige sume exorbitante în cabinetul său particular, iar celelalte șase luni le petrecea în California, participa la seminare, studia, aprecia curățenia. Zari era cu vreo cincisprezece ani mai mare decît Chamsey. Ca văduvă, locuia la sora ei. Engleza ei nu era atît de aleasă, dar și ea se arăta foarte prietenoasă cu mine. Ambele femei se considerau americance.

În timp ce cinam pe podea, eram atentă la conversația din jurul meu, dusă parțial în farsi, parțial în engleză. Îmi făcea plăcere ceea ce auzeam. Zari l-a întrebat pe Moody :

— Ce părere are sora ta despre Betty ?

— Eh, au problemele lor, a răspuns Moody.

Chamsey s-a năpustit asupra lui :

— Nu-i corect din partea ta să-i pretinzi soției tale să se înțeleagă cu o femeie ca sora ta, a spus ea. Eu, care o cunosc, n-aș putea să-mi dau seama cum Betty și

cu ea s-ar înțelege vreodată una cu alta. Betty n-ar putea-o mulțumi niciodată. Diferența de cultură dintre ele este prea mare. Sînt sigură că Betty n-o poate suferi.

Departe de a se simți jignit de tirada acestei femei, Moody dădu din cap aprobator :

— Într-adevăr, a recunoscut el, n-a fost corect.

— Ar trebui într-adevăr să vă duceți din nou acasă, spuse Chamsey. De ce rămîneți atît de mult aici ?

Moody ridică din umeri.

— Nu face greșeli, continuă Chamsey. Nu fiți nebuni. Duceți-vă înapoi.

Zari dădu din cap, aprobînd.

Moody ridică din nou din umeri.

Trebuie să petrecem mai mult timp împreună cu ele, mi-am zis.

Înainte de plecare, Moody a spus politicos :

— Vă vom invita la masă.

Și tot drumul spre casă m-am străduit să mă asigur că invitația fusese mai mult decît un simplu *taraf*.

— Au fost foarte drăguțe, am spus eu. Să le invităm cît mai curînd.

— Într-adevăr, aprobă Moody, ca și cînd i-ar fi revenit pofta după o mîncare bună, după prieteni buni. Locuiesc doar patru străzi mai departe.

În sfîrșit, șeful lui Moody de la spital îl anunță că ar fi fost plătit, iar banii depuși pe un cont la o Bancă particulară din apropierea spitalului. Ca să-i ridice, Moody trebuia doar să prezinte la Bancă numărul corect de cont.

Fericit, Moody s-a dus direct la Bancă, ca să-și ia primul salariu din Iran, după aproape un an. Dar, un funcționar de la Bancă i-a spus că nu se află nici un ban în cont.

— Noi i-am depus, l-a asigurat administratorul spitalului.

— Nu e nici un ban în acest cont, a insistat funcționarul.

Moody s-a plimbat de la unul la altul și mînia i-a crescut cu fiecare clipă, pentru ca, în cele din urmă, să descopere cauza : birocrația. În Iran, contabilizarea con-

tului se făcea manual. Moody s-a enervat cînd a auzit că-şi va putea lua banii abia în vreo zece zile.

Mi-a povestit supărat toată istoria, şi a sfîrşit cu următoarea remarcă :

— Doar o bombă atomică ar putea face ordine în ţara asta decăzută ! S-o spulbere de pe hartă şi s-o ia de la început.

Dar supărarea sa a continuat, căci în clipa în care banii au sosit, în fine, suma era mult mai mică decît cea promisă. În afară de asta, spitalul plătise pe baza unei foarte ciudate forme de acord. Moody a calculat că ar putea cîştiga tot atît de mult şi dacă ar munci două zile pe săptămînă, din şase, cum făcuse pînă acum. Ca urmare, a informat spitalul că va mai lucra numai marţea şi miercurea. Acest lucru îi oferea timpul necesar aranjării cabinetului.

Cînd totul a fost gata, a atîrnat o tăbliţă simplă, pe care scria :

DR. MAHMOODY : DIPLOMĂ ŞI PRACTICĂ ÎN AMERICA
SPECIALIST ÎN TRATAMENTUL DURERILOR

Cînd a văzut tăbliţa, nepotul său, Morteza Ghodsi, un avocat, a intrat în casă ţipînd :

— Nu face asta, l-a certat el. E o mare greşeală să practici fără licenţă. O să te aresteze.

— Mi-e indiferent, replică Moody. Am aşteptat pînă acum şi nimic nu s-a rezolvat în privinţa licenţei mele. Nu aştept mai mult.

* * *

Chiar dacă Moody îşi mai făcea griji că Mahtob şi cu mine am încerca să fugim, totuşi comportamentul lui nu mai trăda acest lucru. Avea acum nevoie de noi mai mult ca oricînd. Noi eram familia lui ; eram singurii oameni pe care îi avea. Chiar dacă raţiunea îi spunea că această concluzie este foarte îndrăzneaţă, el trebuia acum să aibă deplină încredere în dragostea şi devotamentul nostru. Şi el trebuia să-şi dea seama acum de această oportunitate.

Chiar aproape în spatele casei noastre se afla o stradă principală cu trei magazine, la care trebuia să merg aproape zilnic. Ca să ajung pînă acolo o luam în lungul străzii noastre, traversam şi mai mergeam numai o stradă mai departe.

Unul dintre magazine era un „Super", ce nu se putea compara, bineînţeles, cu supermagazinele americane, dar era oarecum aprovizionat cu toate cele necesare. Avea întotdeauna lucruri ca fasole, brînză, ketchup şi condimente. În anumite zile avea ouă şi lapte. Al doilea magazin era o prăvălie de *sabzi*, unde puteam cumpăra o varietate de legume şi fructe. Al treilea era o măcelărie.

Moody întreţinea relaţii amicale cu stăpînii celor trei magazine. Ei şi familiile lor veneau pentru tratament la Moody, fără să plătească. În schimb, ne anunţau întotdeauna cînd aveau produse mai rare şi opreau cele mai bune bucăţi pentru noi.

Aproape zilnic le duceam acestor negustori ziare sau sfoară pe care le utilizau la ambalarea produselor lor. *Aga* Reza, proprietarul magazinului „Super", îmi spuse :

— Sînteţi cea mai bună femeie din Iran. Majoritatea femeilor iraniene sînt risipitoare.

Toţi trei mă numeau „*Khanum* Doctor" şi găseau întotdeauna un băiat ca să-mi ducă acasă cumpărăturile.

Moody voia să-şi realizeze visul, să trăiască potrivit statutului său de medic educat în America, prosper, cultivat, conştient de poziţia sa, dar nu avea timp să se ocupe de amănunte. Aşa că m-a copleşit cu bani.

— Cumpără ceea ce trebuie, mi-a spus. Pune casa la punct. Amenajează cabinetul.

A primi această sarcină însemna pentru mine, ca străină, să depăşesc limitele vieţii cotidiene ale unui oraş cu paisprezece milioane de locuitori, oameni în parte duşmănoşi şi mai ales întotdeauna imprevizibili. Nu ştiam nici o altă femeie — iraniană, americană sau de altă naţionalitate — care şi-ar fi asumat riscul unei aprovizionări în mijlocul Teheranului, fără să fie însoţită de un bărbat sau, cel puţin, de o altă femeie adultă.

Într-o zi, Moody m-a rugat să mă duc în centru, la un magazin ce aparţinea tatălui lui Malouk, femeia ce avusese grijă de Mahtob cînd mi-o luase Moody. Voia să

cumpăr prosoape și așternuturi de pat, articole de lux, care ne plasau în mod clar în rîndul elitei.

— Ia autobuzul, mi-a propus Moody. E un drum lung și așa nu costă nimic. Mi-a dat un carnețel întreg de bilete, din acelea care erau împărțite gratuit salariaților guvernului.

Îmi era indiferent dacă-i puteam economisi lui Moody cîțiva riali, dar voiam să mă descurc cu toate mijloacele de transport, așa că eu și Mahtob i-am urmat indicațiile. Mai întîi m-am dus în strada Pasdaran, o arteră principală de circulație, și am luat un taxi pînă la o stație de autobuz din apropierea casei lui Mammal. Ne-am urcat într-un autobuz, ce semăna mai mult cu-n autocar turistic decît cu un autobuz obișnuit american. Toate locurile erau ocupate și mulți pasageri stăteau în picioare.

Drumul în centru a durat peste o oră. Autobuzul oprea des și la fiecare stație urcau și coborau o mulțime de oameni. Nimeni nu aștepta în ordine, toți încercau simultan, să urce și să coboare, se loveau cu coatele și înjurau în gura mare.

În fine, am găsit magazinul și ne-am făcut cumpărăturile. Dar Mahtob și cu mine eram epuizate. Încărcate cu pachete grele, ne-am strecurat, luptînd, pe străzile supraaglomerate pînă am ajuns la un garaj de autobuze, unde se aflau multe mașini. Nu reușeam să găsesc autobuzul cu numărul pe care mi-l spusese Moody și am intrat în panică. Pentru mine era foarte important să rezolv treaba corect. Dacă nu reușeam, Moody va considera că nu sînt capabilă să duc la capăt singură astfel de treburi.

Mai rău, putea deveni suspicios, dacă întîrziam în mod inexplicabil mai mult timp.

Probabil că agitația mi se citea clar pe figură, căci un iranian m-a întrebat :

— *Khanum, chi mikai?* Ce căutați, dumneavoastră doamnă ?

— *Seyyed Khandan?*

— *Seyyed Khadan.* Asta era cartierul în care locuia Mammal, punctul de legătură de unde puteam ajunge ușor acasă cu un taxi oranj. I-am arătat spre un autobuz :

— *Nu,* răspunse el și clătină din cap.

Apoi ne spuse lui Mahtob și mie să-l urmăm și ne duse la un autobuz gol. *Seyyed Khandan,* spuse el.

I-am mulțumit dînd din cap. Mahtob și cu mine ne-am urcat încărcate de pachete. Pentru că ne puteam alege locul, ne-am așezat pe primul loc disponibil, chiar în spatele șoferului.

În curînd mașina s-a umplut de pasageri pentru *Seyyed Khandan.* Spre surprinderea mea, s-a urcat și bărbatul care mă îndrumase și s-a așezat pe locul șoferului. Întîmplarea făcea ca tocmai el să fie șoferul.

I-am întins biletele, dar le-a dat la o parte. Îmi părea rău că ne așezasem pe locurile astea căci șoferul puțea îngrozitor. Era mic și ras în cap, dar ăsta era singurul lucru curat la el. Hainele îi puteau și arătau ca și cînd n-ar fi fost spălate de luni de zile.

Cînd s-a făcut timpul de plecare, șoferul s-a strecurat pe porțiunea dintre scaune și a început să adune de la toți biletele. Nu i-am acordat nici o atenție. Aveam pachetele în poală. Mahtob era obosită și nervoasă. Am încercat în zadar să găsim o poziție confortabilă pe scaunele noastre.

Șoferul a ajuns în față și a întins mîna. Cînd i-am întins biletele, mi-a apucat mîna și mi-a ținut-o o clipă înainte de a-și retrage mîna în care ținea tichetele. Am considerat acest gest o neatenție. Bărbații iranieni nu ating așa femeile. N-am dat nici o importanță incidentului ; nu doream decît să ajung cît mai repede cu Mahtob acasă.

Ea a moțăit pe drum și cînd, în fine, am ajuns în *Seyyed Khandan,* la capătul liniei, dormea adînc. Mă întrebam cum aș putea s-o iau și pe ea în brațe împreună cu toate pachetele. Am încercat s-o trezesc :

— Hai, Mahtob, i-am spus cu blîndețe. Trebuie să coborîm.

Nu s-a clintit. Dormea adînc.

Între timp toți pasagerii se îmbulziseră la ușă. M-am uitat și l-am văzut pe șofer așteptîndu-ne. A surîs și mi-a arătat că o scoate el pe Mahtob din autobuz.

A ridicat-o pe Mahtob și, spre consternarea mea, a sărutat pe obraz, cu buzele lui murdare, copilul meu care dormea.

M-am uitat în jur căci brusc mi s-a făcut frică. Autobuzul era întunecat, culoarul îngust. Mi-am adunat pachetele și m-am ridicat ca să cobor.

Dar șoferul, care o ținea pe Mahtob strîns în brațe, mi-a blocat ieșirea. Fără un cuvînt, s-a aplecat în față și și-a lipit tot corpul de-al meu.

— *Babakshid,* am spus. Scuzați-mă. Mi-am întins brațele și am smuls-o pe Mahtob de la șofer. Am încercat să mă strecor pe lîngă el, dar mi-a blocat ieșirea cu brațul. Nu spunea însă nimic. Își lipea doar corpul lui scîrbos și urît mirositor de al meu.

Acum mi se făcuse într-adevăr frică. Mă întrebam ce aș putea folosi ca armă, dacă ar trebui să risc să-i trag un genunchi în viscere. De epuizare și de scîrbă eram aproape leșinată.

— Unde locuiți ? întrebă el în farsi. Vă ajut să ajungeți acasă.

Și-a întins o mînă și mi-a pus-o pe piept.

— *Babakshid,* am țipat cît am putut de tare. Și cu un impuls brusc de energie și o lovitură fericită de cot, m-am strecurat pe lîngă el și am coborît din mașină ducînd-o în brațe pe Mahtob care dormea liniștită.

Într-o zi cînd am vizitat-o pe Ellen, am avut din nou revelația pericolelor care îți pot amenința viața într-un oraș sărăcit, supraaglomerat cu refugiați.

Ellen și cu mine ajunseserăm la un armistițiu tacit. În ciuda amenințării ei de a mă trăda în numele îndatoririlor ei islamice, ea și cu Hormoz făcuseră tot ce le stătuse în putință ca să-mi ajute în momentele de grea încercare. Și n-au mai amintit niciodată de faptul că-i vor divulga lui Moody planul meu de fugă. Deși părerile noastre se bazau pe opinii filozofice diferite, Ellen și cu mine eram americance și aveam încă multe lucruri comune.

Se făcuse deja întuneric, cînd am vrut în ziua aceea să plec de la ea.

— Nu pleci singură, a spus Ellen.

— Ah, dar totul e în regulă, am spus eu.

— Nu, te duce Hormoz.

— Nu, nu vreau să-l deranjez. Pot să merg și singură. Iau un taxi.

— Nu te las să pleci.

Apoi Ellen îmi explică motivul comportării ei atît de precaute.

— O fată a fost asasinată în apropiere. Au găsit-o aici, în vecini. Avea treisprezece ani și plecase dimineața la cinci să cumpere carne pe cartelă. Nu s-a întors și părinții au început s-o caute. I-au găsit corpul pe strada noastră. A fost violată și asasinată.

Bineînțeles că am fost șocată.

— Zilnic se întîmplă asemenea lucruri, continuă Ellen alarmată. Mereu aud că s-a mai petrecut ceva.

Nu știam dacă trebuia s-o cred. Dacă știuse despre treburile astea, de ce nu-mi spusese mai demult ? Nu citisem niciodată în ziare despre răpiri, violări sau asasinate.

— Afganii sînt făptașii, spuse Ellen. Sînt atît de mulți afgani în Iran, nu au soții și de aceea violează toate femeile care le cad în mînă.

Curînd după acest incident, a venit pe la noi Majid și i-am povestit cele spuse de Ellen.

— Oh, da, e adevărat, a confirmat Majid. Așa ceva se întîmplă în fiecare zi. E într-adevăr periculos să ieși singură. Trebuie să fii atentă.

Într-o după-amiază, Essey mi-a telefonat aproape plîngînd.

— Mi-e o frică groaznică. A telefonat mama ta și i-am spus că v-ați mutat. A vrut să știe noul număr de telefon. I-am spus că nu-l știu, și atunci ea s-a supărat și m-a făcut mincinoasă. Așa că i-am dat numărul, dar acum o să am de-a face cu *Dahijon.*

— Nu-ți face griji pentru asta, i-am spus. Moody nu e acasă, așa că totul e în regulă. Închide telefonul ca mama să mă poată suna.

Peste cîteva clipe telefonul a sunat și am ridicat receptorul. La celălalt capăt al liniei am auzit vocea mamei spunîndu-mi „hallo". A venit și tata la telefon. Mi-era greu să vorbesc. Simțeam un nod în gît.

— Cum te simți ? l-am întrebat pe tata.

— Merge, mi-a răspuns el. Unde e voință există și o soluție. Se simțea după voce că era total epuizat.

— Cum îți merge *ție* ? a întrebat mama.

— Mai bine.

I-am povestit de noua noastră locuință și de faptul că aveam mai multă libertate.

— Ce fac Joe și John ? am întrebat. Mi-e tare dor de ei !

— Le merge grozav, devin adevărați bărbați, spuse mama.

Joe lucra în schimbul al doilea la ITT Hancock. John era în al doilea an de liceu și juca în echipa de fotbal. Pierdusem o perioadă atît de mare din viața lor !

— Spune-le cît îi iubesc.

— O vom face.

Ne-am gîndit cînd mi-ar putea telefona. Fiindcă Moody era la spital marțea și miercurea, ei puteau să-mi dea atunci telefon ca să vorbim nestînjeniți. Asta însemna că trebuiau să se scoale la trei noaptea ca să mă sune ; dar merita.

— Săptămîna viitoare, voi încerca să fie aici și Joe și John cînd voi vorbi la telefon, a spus mama.

A doua zi am vizitat-o pe Essey, ca s-o acopăr. Cînd m-am întors acasă, i-am povestit lui Moody că tocmai cînd mă aflam la Essey familia mea telefonase acolo și că le dădusem noul nostru număr de telefon.

— Bine, a spus el.

Nu l-a deranjat faptul că vorbisem cu ei și părea chiar să se bucure de coincidență.

* * *

— Vino la ceai, mi-a propus Chamsey la telefon.

I-am cerut voie lui Moody.

— Desigur, a încuviințat el.

Ce-ar fi putut spune ? Le respecta pe Chamsey și Zari și nu voia ca ele să știe cum mă maltratase în trecut.

Ceaiul a fost o experiență minunată. Chamsey și cu mine ne-am împrietenit repede și am petrecut multe zile împreună în vara aceea.

În mod obișnuit, Chamsey trăia doar vreo două luni în minunata ei casă din apropierea locuinței noastre, dar de data asta își propusese să rămînă ceva mai mult în Teheran, fiindcă ea și soțul ei voiau să vîndă casa ca să poată transfera cît mai mult din averea lor în California.

Chamsey era foarte tulburată de perspectiva ruperii legăturilor cu Iranul, deși se bucura de reîntoarcerea în California. Gîndul că va trebui să întrerupem relația noastră, pe care o simțisem ca o legătură între două surori, ne întrista pe amîndouă.

— Nu știu cum voi putea să mă întorc în California și s-o las pe Betty aici, îi spusese ea într-o zi lui Moody. Trebuie s-o lași pe Betty să meargă cu mine.

Nici Moody și nici eu n-am riscat o confruntare, reacționînd la o asemenea propunere.

Chamsey adusese o adiere proaspătă în viața mea, dar în primele săptămîni n-am îndrăznit să-i fac prea multe confidențe privind anumite amănunte ale situației mele. Știam că mă pot baza pe sprijinul ei, dar nu aveam încredere în discreția ei. Fusesem deja trădată o dată. O să alerge la Moody și o să-l acuze că mă ține aici împotriva voinței mele, tocmai acum cînd începusem să fac unele progrese. De aceea, bucurîndu-mă de prietenia ei, am fost totuși destul de reținută, pînă cînd a aflat singură anumite amănunte. Probabil, datorită faptului că pentru orice trebuia să cer învoire de la Moody. Fiecare plecare, fiecare rial, totul trebuia discutat mai înainte cu el.

În sfîrșit, într-o zi, cînd i-am povestit cît de îngrijorată eram din cauza tatălui meu, care era la Michigan, ea mă întrebă :

— Dar atunci, de ce nu te duci acasă să-l vizitezi ?

— Nu pot.

— Betty, faci o mare greșeală dacă nu te duci la el.

Și mi-a povestit o întîmplare :

— Într-o zi, pe cînd trăiam la Shustar, iar tatăl meu se afla aici, în Teheran, am avut o presimțire groaznică. Ceva îmi spunea că trebuie să mă duc la el și i-am spus acest lucru soțului meu. El mi-a spus : „Nu, nu pleci acum. Vei pleca luna viitoare, cînd se termină școala." Ne-am certat îngrozitor. Prima și ultima dată în viața

noastră. I-am spus : Dacă nu mă lași să mă duc la tatăl meu te părăsesc. Atunci m-a lăsat să plec.

Cînd Chamsey a ajuns la tatăl ei a aflat că a doua zi urma să fie internat în spital pentru un control de rutină. Au rămas în seara aceea mai mult timp împreună, au stat de vorbă despre noutățile întîmplate, au depănat amintiri și, în dimineața următoare, ea l-a însoțit la spital, unde, în aceeași zi, el a murit pe neașteptate, în urma unui atac de cord.

— Dacă nu m-aș fi dus la el, datorită presimțirii pe care o avusesem, nu mi-aș fi iertat niciodată asta, îmi spuse Chamsey. Am simțit că trebuie să-mi văd tatăl. Și tu trebuie să pleci să-ți vezi tatăl.

— Nu pot, am suspinat eu în timp ce lacrimile îmi șiroiau pe obraji.

Apoi i-am mărturisit de ce nu puteam.

— Nu-mi vine să cred că Moody ți-ar face așa ceva.

— El m-a adus aici, iar acum totul merge bine. Sînt fericită să te am prietenă, dar dacă află că ți-am mărturisit aceste lucruri și mai ales că vreau să plec neapărat acasă, îmi va interzice să mai fiu prietena ta.

— Nici o grijă, mi-a spus Chamsey. Nu-i spun nimic.

S-a ținut de cuvînt. Dar din ziua aceea în atitudinea ei față de Moody s-a produs o schimbare perceptibilă. Era rece, distantă și-și stăpînea furia cam tot atît de bine pe cît *chador*-ul ei transparent, din dantelă, îi acoperea îmbrăcămintea.

Vara era aproape pe trecute. Săptămîna Războiului din ultimele zile ale lui august a sosit ca o amintire urîtă care ne vestea că Mahtob și cu mine eram deja de un an captive în Iran. În fiecare seară străzile se umpleau de marșuri gălăgioase. Bărbații mărșăluiau în formație, practicînd ritualul flagelării. Într-o cadență foarte exactă se loveau cu lanțuri pe umeri — avînd spatele gol — mai întîi peste dreptul, apoi peste stîngul. Cîntînd neîncetat, păreau să fie într-o stare de transă. Sîngele le curgea pe spate, dar păreau să nu simtă nici o durere.

Știrile de la televiziune erau și mai pline de venin, într-o prezentare și mai retorică și mai malițioasă decît de obicei, dar o suportam mai ușor deoarece între timp învățasem că între cuvintele și faptele iranienilor există o

enormă diferență. Toate furibundele cuvîntări și cîntările zgomotoase erau numai *taraf*.

— Țin foarte mult să sărbătorim ziua de naștere a lui Mahtob, am spus eu.

— Bine, dar nu invităm pe nimeni din familia mea, mi-a replicat Moody. Și, spre surprinderea mea, a adăugat : Nu-mi place să-i am în casă. Sînt murdari și put.

Cu cîteva luni înainte, o aniversare sărbătorită fără a fi invitată familia, ar fi reprezentat cea mai de neîngăduit greșeală.

— Îi vom invita pe Chamsey și Zari, Ellen și Hormoz, pe Malileh și familiile lor.

Malileh locuia în apartamentul care se învecina cu dormitorul nostru. Nu vorbea englezește, dar era foarte prietenoasă cu mine. Vorbeam zilnic, iar ea mă ajuta să-mi îmbunătățesc cunoștințele mele de farsi.

Lista de invitați a lui Moody mi-a relevat cît de mult se schimbase cercul nostru de prieteni și cît de concesivă devenise atitudinea lui față de Ellen și Hormoz. Realizase și el că făcuseră tot posibilul să ne ajute să traversăm perioada de criză. În această perioadă relativ lucidă din viața tulbure a lui Moody, încercarea lui de a se apropia de Ellen și Hormoz era o recunoaștere tacită că o parte a neplăcerilor avute fusese rezultatul nebuniei lui.

De data asta Mahtob nu voia nici o prăjitură de la cofetărie. Voia să-i fac eu ceva. Eram în mare dificultate. Altitudinea Teheranului și gradația diferită a cuptorului mi-au anulat priceperea mea la prăjituri. Tortul a ieșit sfărîmicios și uscat, dar lui Mahtob i-a plăcut, cu atît mai mult cu cît la mijloc așezasem o păpușă ieftină de plastic.

În acest an ziua de naștere a lui Mahtob căzu într-o zi de *Eid e Ghadir*, una din nenumăratele sărbători religioase. Nimeni nu trebuia să muncească, de aceea am preferat o masă de prînz unei invitații la cină.

Am făcut friptură de vacă cu toate garniturile tradiționale, inclusiv piure de cartofi și fasole bătută, ultima ca delicatesă pentru Ellen.

Totul era pregătit ; toți musafirii sosiseră, cu excepția lui Ellen și Hormoz. În timp ce-i așteptam, Mahtob și-a desfăcut cadourile. Malileh îi dăruise o păpușă de mînuit

— un Mikimaus — păpușă, din desenele animate, preferată în Iran, cu urechi portocalii supradimensionate. Chemsey și Zari au avut un cadou special pentru Mahtob — un ananas proaspăt — foarte rar. Moody și cu mine i-am dăruit o bluză și un pantalon de culoare purpurie, culoarea ei preferată. Cel mai frumos cadou al nostru a fost însă o bicicletă fabricată în Taiwan, pentru care plătisem echivalentul a 450 $.

Am așteptat cu masa cît am putut de mult, dar în cele din urmă foamea și-a spus cuvîntul și am început să mîncăm fără Ellen și Hormoz. Ei au sosit abia după-amiază tîrziu și au fost surprinși să vadă că noi stătusem la masă.

— Mi-ai spus la cină, nu la prînz, s-a enervat Ellen.

— Sînt sigură că n-am spus așa, am răspuns eu. Evident, e vorba de o neînțelegere.

— Faci tot timpul greșeli, țipă Hormoz la Ellen. Ne ducem mereu cînd nu trebuie, fiindcă încurci totul.

Și Hormoz o certă încă multă vreme în fața celorlalți oaspeți, în timp ce ea își ținea plecat capul înfășurat în *chador*.

Ellen reprezenta pentru mine o puternică motivație pentru continua-mi căutare de a reuși să scap din Iran. Aș fi continuat și fără exemplul ei negativ, dar situația ei îmi întărea sentimentul de urgență. Cu cît rămîneam mai mult în Iran, cu atît riscam mai mult să ajung la fel ca ea.

În viața noastră de aici se produsese o schimbare. Era considerabil mai confortabilă, ceea ce aducea cu sine pericolul obișnuinței. Era posibil să se ajungă aici, în Iran, la o relativă stare de fericire alături de Moody ? La un nivel de confort care să contrabalanseze pericolele reale la care trebuia să mă expun dacă încercam să fugim ?

În fiecare seară, cînd mă duceam cu Moody în pat, știam că răspunsul era irevocabil : nu. Îl uram pe bărbatul alături de care dormeam și, mai rău, îmi era frică de el. Pentru moment se afla într-o dispoziție stabilă, dar această situație nu putea să dureze. Era numai o chestiune de timp, pînă la următorul său acces de violență.

Pentru că puteam folosi telefonul mai des și puteam chiar, în trecere, să ajung pe la Ambasadă, mi-am reluat mai serios eforturile de a găsi pe cineva care putea și era

în situația de a mă ajuta. Din nefericire, contactul meu atît de promițător părea să se fi evaporat în aerul fierbinte al verii. Telefonul doamnei Alavi nu mai funcționa. Am încercat să reiau contactul cu Rashid, ai cărui prieteni treceau clandestin oameni în Turcia. A refuzat din nou să ia un copil cu el.

Trebuia să găsesc pe cineva nou. Dar pe cine ? Și cum ?

Priveam fix adresa pe care un necunoscut mi-o mîzgălise pe un bilețel.

— Mergeți acolo și întrebați de manager, m-a instruit acest necunoscut. Apoi mi-a explicat drumul.

Să dezvălui identitatea binefăcătorului meu, ar însemna să condamn pe cineva la moarte folosind brațul Republicii Islamice Iran.

Adresa era a unui birou aflat la capătul opus al orașului, de unde, ca să ajungem acasă, trebuia să facem un drum lung, pe străzile supraaglomerate. Eram însă hotărîtă să mă duc imediat, chiar dacă ceea ce întreprindeam era riscant. Am luat-o și pe Mahtob cu mine. Era deja după-amiază și nu știam dacă vom putea fi acasă înainte de întoarcerea lui Moody de la spital. Dar libertatea pe care o obținusem mă făcea mai curajoasă. Dacă va fi nevoie, voi cumpăra ceva — orice — pentru casă și-i voi explica lui Moody că Mahtob și cu mine am întîrziat la cumpărături. Moody va înghiți explicația mea, măcar o dată.

Nu mai pot aștepta, am hotărît. Trebuie să plec acum.

Mahtob și cu mine am luat un taxi-telefon, mai scump, în locul unui taxi oranj, ca să economisim timp. Cu toate astea, a fost un drum lung, obositor. Mahtob nu m-a întrebat unde mergem ; probabil își dădea seama că sînt lucruri despre care mai bine să nu știe nimic.

Am ajuns, în sfîrșit la adresa de pe bilet, o clădire cu birouri în care funcționari preocupați lăsau impresia unei activități intense, neobișnuită în acest oraș. Am găsit o portăreasă care vorbea englezește și am întrebat de manager.

— Luați-o la stînga, a spus ea. Apoi coborîți treptele pînă la capătul culoarului.

Mahtob şi cu mine am urmat indicaţia şi ne-am aflat la subsol, din nou într-un complex de birouri. Într-un colţ se afla o sală de aşteptare cu mobilă occidentală confortabilă. Erau acolo şi cărţi şi reviste de citit.

— Poţi să aştepţi aici, Mahtob, i-am propus eu.

Mahtob a fost de acord.

— La manager ? am întrebat eu un muncitor care trecea pe acolo.

— La capătul coridorului. Şi îmi arătă un birou separat de celelalte. M-am dus direct acolo.

Am bătut la uşă şi, după ce mi-a răspuns un bărbat, am spus, aşa cum fusesem instruită :

— Sînt eu, Betty Mahmoody.

— Intraţi, spuse un bărbat într-o engleză perfectă, şi mi-a strîns mîna. V-am aşteptat.

A închis uşa în spatele meu şi mi-a oferit surîzînd un scaun. Era un om scund, slab, îmbrăcat curat, cu costum şi cravată. S-a aşezat în spatele biroului său şi a discutat cu mine cu încrederea omului care se simte în deplină securitate. În timp ce vorbeam, ciocănea cu pixul în birou.

Cineva îmi dăduse cîteva detalii despre el. Acest om spera ca într-o zi să poată pleca împreună cu familia sa din Iran, dar împrejurările erau deosebit de complicate. Ziua era un prosper om de afaceri, care susţinea regimul Ayatollahului. Noaptea, viaţa lui nu era altceva decît o ţesătură de intrigi.

Era cunoscut sub mai multe nume ; eu l-am numit Amahl.

— Regret profund că vă găsiţi în această situaţie, spuse Amahl fără alt preambul. Voi face tot ce pot ca să vă scot de aici.

Felul lui deschis de a vorbi era încurajator, dar şi derutant. Îmi cunoştea povestea. Credea că mă va putea ajuta. Dar eu mai parcursesem deja acest drum împreună cu Trish şi Suzanne, cu Rashid şi prietenul său, cu misterioasa doamnă Alavi.

— Uitaţi, i-am spus eu. Am mai încercat de cîteva ori, dar eu am o problemă. Nu plec fără fiica mea. Dacă ea nu mă poate însoţi, nu plec. Nu are rost să vă irosiţi timpul — numai aşa consimt să colaborăm.

— Vă respect pentru asta, spuse Amahl. Dacă aşa vreţi, vă voi scoate pe amîndouă din ţară. Trebuie însă să aveţi răbdare. Nu ştiu *cînd* şi *cum* se poate aranja treaba asta. Vă rog să aveţi răbdare.

Vorbele lui mi-au încălzit inima, dar m-am forţat să mă temperez. Îmi dădea speranţă, dar admitea că nu ştie cum sau cînd vom putea fugi.

— Aici sînt numerele mele de telefon, spuse el, scriindu-le pe un notes. Lăsaţi-mă să vă arăt cum se pot codifica. Acestea sînt numerele mele particulare, unul aici în birou, altul acasă. Mă puteţi suna oricînd, ziua şi noaptea. Vă rog să nu ezitaţi. Trebuie să am cît de cît ştiri despre dumneavoastră. Să nu aveţi sentimentul că mă deranjaţi. Sunaţi-mă mereu căci eu nu pot să vă dau telefon acasă. Soţul dumneavoastră ar putea-o interpreta greşit. Ar putea deveni gelos.

Amahl rîse.

Buna lui dispoziţie era molipsitoare. Păcat că era căsătorit, m-am gîndit, şi am simţit un uşor sentiment de vinovăţie.

— În regulă, am spus şi am dat din cap încîntată.

Amahl emana în jurul lui o senzaţie de eficienţă extraordinară.

— N-o să discutăm la telefon, îmi dădu el instrucţiuni. Spuneţi numai : „ce faceţi ?“ sau ceva de genul ăsta. Dacă am vreo informaţie pentru dumneavoastră vă spun că trebuie să vă văd şi în cazul ăsta trebuie să veniţi aici, fiindcă la telefon nu putem discuta nimic.

Treaba asta trebuie să aibă un motiv ascuns, m-am gîndit eu. Poate bani.

— Părinţii mei trebuie să trimită o sumă de bani la Ambasadă ? l-am întrebat.

— Nu. Nu vă faceţi griji în privinţa banilor. Eu plătesc pentru dumneavoastră. Puteţi să mi-i trimiteţi mai tîrziu, cînd veţi fi în America.

Mahtob a rămas tăcută în timpul lungului nostru drum cu taxiul spre casă. A fost foarte bine, căci gîndurile mi se învălmăşeau în cap. Îmi răsunau mereu în minte cuvintele lui Amahl şi încercam să apreciez posibilităţile de reuşită. Găsisem într-adevăr calea de-a ieşi din Iran ?

— Puteți să plătiți și mai tîrziu, cînd veți fi în America, spusese el plin de încredere.

Dar trebuia să mă gîndesc și la ceea ce adăugase :

— Nu știu *cum* și *cînd* pot să aranjez lucrurile.

20

Vara trecu și venise timpul ca școala să înceapă din nou. Trebuia să procedez astfel ca și cum aș fi de acord ca Mahtob să meargă în clasa întîi și de aceea n-am obiectat cînd Moody a abordat acest subiect.

În mod surprinzător, nici Mahtob. Începuse într-adevăr să se obișnuiască cu ideea de a trăi în Iran ?

Într-o dimineață, Moody, Mahtob și cu mine am făcut o plimbare de zece minute ca să ne interesăm în privința unei școli din apropiere. Clădirea aducea mai puțin a închisoare decît *Madrasay* Zainab fiindcă avea mai multe ferestre, lăsînd astfel să pătrundă lumina soarelui. Dar această atmosferă nu avea nici o influență asupra directoarei, o femeie în *chador*, prost dispusă, care se holba la noi, neîncrezătoare.

— Dorim s-o înscriem aici pe fiica noastră, i-a spus Moody în farsi.

— Nu se poate, a rostit ea repezit. Nu mai avem locuri libere aici în școală. Și, în silă, ne-a descris drumul spre o altă școală, aflată la o distanță considerabilă de casa noastră

— Am venit aici, fiindcă e mai aproape, încercă Moody să-i explice.

— N-avem nici un loc liber !

Mahtob și cu mine ne-am întors să plecăm, iar eu simțeam cît de recunoscătoare era Mahtob că nu fusese încredințată acestei bătrîne arțăgoase.

— Atunci, spuse încet Moody, într-adevăr n-am timp să mergem azi la cealaltă școală. Trebuie să merg la sala de operații !

— Oh ! spuse directoarea. Sînteți medic ?

— Da.

— Oh, atunci poftiți încă o dată înăuntru. Luați loc. Pentru fiica unui doctor există întotdeauna un loc.

Moody radia la această recunoaștere a însemnatei lui poziții sociale.

Directoarea a discutat cu noi lucrurile cele mai importante.

Mahtob avea nevoie de o uniformă cenușie, un pardesiu, un pantalon și un *macknay* — un fel de șal care nu se leagă, ci e cusut în față, ceva mai greu de mînuit decît un *rusari*, dar nu atît de greu ca un *chador*.

Mi s-a spus să o aduc pe Mahtob într-o anumită zi, la o întîlnire mamă — fiică.

După ce am părăsit școala, i-am spus lui Moody :

— Cum poate să aibă doar o singură uniformă ? Ele se așteaptă să poarte în fiecare zi aceeași uniformă ?

— Și celelalte procedează la fel, mi-a răspuns Moody. Dar ai dreptate. Are nevoie de mai multe.

Moody a plecat la muncă și ne-a lăsat bani să cumpărăm uniformele. În timp ce ne făceam cumpărăturile, soarele cald al după-amiezii de septembrie îmi însenina sufletul. Atinsesem un obiectiv major. Cînd Mahtob va fi la școală, iar Moody la spital, puteam să mă duc unde voiam în Teheran.

Peste cîteva zile, Mahtob și cu mine am participat la ședința orientativă mamă — fiică și am luat-o pe vecina noastră Malileh ca translatoare. Ea înțelegea numai puțin englezește, dar cu ajutorul ei și al lui Mahtob puteam să înțeleg măcar parțial procedura.

Întîlnirea a durat cinci ore, majoritatea timpului, fiind folosită pentru rugăciune și citirea Coranului. Apoi directoarea a ținut o cuvîntare pătimașă, în care a solicitat donații din partea părinților. A explicat că în școală nu există WC-uri și că au nevoie de bani ca să termine instalațiile sanitare înainte de începerea școlii.

I-am spus lui Moody :

— Nici nu mă gîndesc ! Nu le dăm nici un ban pentru instalarea toaletelor ! Dacă-și pot permite să trimită pretutindeni pe străzi toate aceste *pasdar*, ca să descopere dacă unei femei i-a alunecat părul de sub *rusari* sau dacă

îi alunecă ciorapii, atunci ar putea să folosească din acești bani și ca să facă în școli toalete pentru copii.

După scurt timp, toate aceste lucruri noi au devenit rutină. Mahtob pleca dimineața devreme la școală. Tot ce puteam face era să mă duc cu ea pînă la stația de autobuz și s-o iau de acolo la prînz.

În majoritatea zilelor, Moody rămînea acasă și lucra în cabinetul lui. Cînd faima despre competența lui s-a răspîndit, a început să aibă mulți pacienți. Oamenii se bucurau în special de alinarea pe care le-o dădeau tratamentele de masaj, deși aici existau cîteva probleme cu unele paciente mai circumspecte. Ca să poată rezolva încurcătura, Moody m-a instruit în procedura acestei metode de tratament. Cu asta, și cu obligațiile mele de primire a clientelei, aveam, peste zi, puține posibilități de a mă mișca liberă.

Trăiam numai pentru zilele de marți și miercuri, zile cînd Moody lucra la spital. Zilele astea erau numai pentru mine și puteam să mă mișc, în libertate, oriunde voiam în oraș.

Am început acum să trec regulat, marțea sau miercurea, pe la Helen la Ambasadă. Trimiteam și primeam săptămînal scrisori de la părinții și copiii mei. Era un sentiment minunat, dar, în același timp, oarecum deprimant. Îmi lipseau atît de mult! Fiecare scrisoare a mamei mele îmi provoca o mare îngrijorare cînd citeam ceea ce-mi scria despre faptul că starea tatălui meu se înrăutățea tot mai mult. Nu știa cît timp va rezista tata. El vorbea zilnic despre noi și se ruga să mă mai poată vedea încă o dată înainte de a muri.

Cînd puteam, îi telefonam zilnic lui Amahl. De fiecare dată mă întreba numai de sănătate și adăuga: „Aveți răbdare".

Într-o zi a trebuit să fac mai multe cumpărături: Moody îmi spusese să dau la făcut încă o cheie pentru locuința noastră. Știam că exista un atelier de chei ceva mai departe de magazinul Pol-Pizza. În drum, am trecut pe lîngă o librărie pe care n-o mai văzusem și, împinsă de un impuls interior, am intrat.

Proprietarul librăriei vorbea englezește.

— Aveți cărți de bucate în limba engleză? am întrebat.

— Da. Jos.

Am coborît și am găsit cîteva cărți de bucate uzate, cu colțurile îndoite; m-am simțit în al nouălea cer. Cît îmi lipsise această simplă îndeletnicire — studierea unor rețete! Mi-am amintit meniuri întregi și speram să găsesc ingredientele necesare sau să le pot înlocui.

O voce de copil, o fetiță care vorbea englezește, m-a întrerupt din starea mea de încîntare.

— Mami, spunea ea, îmi cumperi o carte de povești?

Am zărit, într-o parte a încăperii, o femeie și un copil, amîndouă în pardesie și învăluite în șaluri. Femeia era înaltă și brunetă, cu pielea ușor bronzată, ca a majorității iranienilor. Nu arăta a americancă, totuși am întrebat-o.

— Sînteți americană?

— Da, a răspuns Alice Shari.

Ne-am împrietenit imediat în această țară străină. Alice era o învățătoare din San-Francisco, căsătorită cu un iranian americanizat. La puțin timp după ce soțul ei, Malek, și-a luat titlul de doctor în California, acestuia i-a murit tatăl. Așa că el și Alice se aflau acum pentru scurt timp la Teheran, ca să pună în ordine problemele legate de moștenire, dar nu avea motive de îngrijorare. Fiica ei, Samira — ei o numeau Sammy — era de vîrsta lui Mahtob.

— O, vai de mine! am exclamat, uitîndu-mă la ceas. Trebuie s-o iau pe fiica mea de la autobuzul școlii. Sînt nevoită să fug.

Am schimbat între noi numerele de telefon.

Seara i-am povestit lui Moody despre Alice și Malek.

— Trebuie să-i invităm, a spus el cu o bucurie anticipată. Trebuie să le cunoască pe Chamsey și Zari.

— Vineri, de exemplu, am propus eu.

— Da, a aprobat el imediat.

Era și el la fel de agitat ca și mine cînd a sosit după-amiaza de vineri. I-a plăcut imediat pe Alice și pe Malek. Alice era o femeie inteligentă, plină de temperament, un partener grozav pentru discuții, gata mereu

să spună cîte o glumă. Cînd, în seara aceea mi-am trecut în revistă oaspeții, am ajuns la concluzia că dintre toți oamenii pe care îi cunoscusem în Iran, Alice și Chamsey erau singurele care păreau cu adevărat fericite. Probabil fiindcă amîndouă știau că în curînd se vor întoarce în America.

Alice spuse o anecdotă :

— Un bărbat intră într-o prăvălie cu tablouri și vede unul care-l reprezenta pe Khomeini. Vrea să cumpere tabloul, dar proprietarul îi spuse că-l costă 500 de tumoni. Un tumon reprezintă zece riali.

— Vă dau 300, spuse clientul.

— 350.

— 500.

— 400, spuse clientul. E ultima mea ofertă.

Chiar în clipa aceea intră un alt client. El vede un tablou al lui Isus Hristos, care îi place, și îl întreabă pe vînzător cît costă.

— 500 de tumoni, a spus vînzătorul.

Omul plătește 500 de tumoni și pleacă.

— L-ați văzut pe omul ăsta, spune vînzătorul. A venit, a văzut un tablou, i-a plăcut, mi-a plătit cît i-am cerut și a plecat.

La care, primul client i-a replicat :

— Ei, dacă dumneavoastră îl puteți răstigni pe Khomeini, vă dau și eu 500 de tumoni pentru asta !

Toți rîseră în cameră, inclusiv Moody.

Chamsey mă sună în ziua următoare.

— Betty, Alice asta e o femeie minunată. Trebuie să te împrietenești într-adevăr cu ea.

Am fost cu totul de acord cu ea.

— Dar uit-o pe Ellen, adăugă Chamsey. E o nulitate.

Alice și cu mine ne întîlneam regulat. Era singura femeie pe care o întîlneam în Iran care poseda unul din acele aparate noi de lux, numite uscătoare de rufe. Avea și un detergent special, care se folosea la limpezire, ca să facă rufele mai moi, mai pufoase ! Și muștar !

Și mai avea un pașaport care îi permitea să zboare acasă !

— Să nu-i povestești niciodată lui Chamsey cum ți-a mers în Iran, mă avertiză Moody. Și nici lui Alice. Dacă o faci, nu le vei mai revedea niciodată !

— Bine, i-am promis.

Moody era mulțumit să creadă ceea ce voia el să creadă și subiectul privind reîntoarcerea în America n-a mai fost niciodată abordat. Cîștigase. Procedase și el cu mine, la fel cum procedase Hormoz cu Ellen.

Bazîndu-se pe promisiunea mea, îmi permitea să mă văd oricînd cu Chamsey și Alice. De fapt, avea o șansă foarte mică să mă țină închisă în noua locuință, căci dacă ar fi încercat acest lucru n-ar fi putut păstra în fața prietenilor noștri fațada unei căsătorii fericite.

Deși raporturile lui Moody cu familia se răciseră, trebuia totuși să ne îndeplinim obligațiile sociale. Moody nu voise să-i invite la cină pe Baba Hajji și pe Ameh Bozorg, dar trebuia să le arate respect. Amînaserăm și așa prea mult această invitație obligatorie.

— Mahtob merge la școală și la ora opt trebuie să fie în pat, așa că veniți la șase, i-a spus el soră-si la telefon.

Ea i-a amintit că nu cinau niciodată înainte de ora zece.

— Nu mă interesează, a răspuns Moody. Ori mîncați la șase, ori nu mai veniți deloc.

Strînsă cu ușa, Ameh Bozorg a acceptat.

Pentru ca prezența lor să nu ni se pară prea greu de suportat, am invitat și familia Hakim să ne țină companie în această seară.

Am pregătit o cină specială, avînd ca aperitiv clătite cu carne de pui, căci voiam să servesc cea mai bună mîncare.

Întrucît exploram bine piața, descoperisem, pentru prima oară în Iran, varza de Bruxelles, care apăruse acum, și am combinat-o cu praz și morcovi, înăbușindu-le ușor.

Baba Hajji și Ameh Bozorg, care îi aduseseră cu ei și pe Majid și pe Fereshteh, au sosit mai curînd la opt decît la șase, dar ne așteptaserăm la așa ceva și, de altfel, era

un compromis acceptabil. Ne-am așezat să mîncăm, împreună cu familia Hakim, la masa din sufragerie.

Familia Hakim era adaptată la lucruri mai sofisticate, dar Baba Hajji și Ameh Bozorg aveau mari dificultăți de adaptare, deși își dădeau toată silința să aibă o comportare cît mai bună. Baba Hajji privea țintă la tacîmurile neobișnuite de argint și nu era sigur cum să le folosească. Am observat că întreba ce trebuie el să facă cu șervetul de masă și, probabil, socotea o extravaganță ridicolă ca fiecare să-și aibă paharul său.

Ameh Bozorg se foia pe scaunul ei, căci nu reușea să găsească o poziție comodă. În cele din urmă, și-a luat farfuria de pe masă, s-a așezat pe podeaua sufrageriei și a început să mestece fericită varza de Bruxelles, numind-o „căpățînile mici de varză ale lui Betty".

În cîteva minute în sufrageria mea s-a înstăpînit o mare dezordine. Resturi de mîncare zburau peste tot pe masă sau pe podea, căci oaspeții își foloseau mîinile și numai ocazional apucau lingura.

Moody, Mahtob și cu mine, am mîncat liniștiți, folosind tacîmurile corespunzătoare.

Cina a trecut repede, iar musafirii s-au retras în camera de zi. Moody mi-a șoptit :

— Uită-te unde a mîncat Mahtob. Nu e nici un bob de orez lîngă farfuria ei sau pe podea. Și uită-te unde au mîncat ceilalți.

Nici nu voiam să privesc. Știam că va trebui să rămîn pînă noaptea tîrziu ca să adun boabele de orez și celelalte resturi de mîncare de pe pereți și de pe covor.

Ceaiul l-am luat în camera de zi. Ameh Bozorg și-a vîrît adînc lingurița de zahăr și a lăsat o dîră groasă și dulce pe covor, în timp ce amesteca fiecare linguriță în păhărel.

Într-o seară, ne-am dus acasă la Akeram Hakim, mama lui Jamal, unul dintre „nepoții" lui Moody care — cu mulți ani în urmă — ne întîlnise într-un hotel din Austin și ne anunțase faptul că Ambasada SUA din Teheran fusese ocupată. Aici se afla și nepoata lui Akeram Hakim și era vizibil agitată. Am întrebat-o care o motivul și mi-a povestit în engleză ce i se întîmplase.

În aceeași zi de dimineață, începuse să aspire în apartamentul ei și brusc i-a venit pofta să fumeze. Și-a pus *manto*-ul și *rusari*-ul și s-a dus vizavi, în timp ce fetele ei, una de zece, alta de șapte ani, au rămas singure în casă. După ce și-a cumpărat țigările și voia să traverseze strada înapoi, a fost oprită de *pasdar*. Mai multe femei-*pasdar* au vîrît-o în mașina lor și i-au șters cu acetonă lacul de unghii și rujul de buze. Au țipat un timp la ea și au amenințat-o c-o vor duce la închisoare.

Ea le-a rugat să-i permită să-și ia fetele din casă. Femeile-*pasdar* nu s-au sinchisit de copii, ci au ținut-o aproape două ore în mașină ca să-i citească. Au întrebat-o dacă își spusese rugăciunile și ea a negat. Înainte de-a o lăsa să plece, i-au pretins să promită că nu-și va mai da niciodată cu lac de unghii și nici nu se va mai folosi de machiaj. A trebuit, de asemenea, să promită că-și va face conștiincios rugăciunile. Dacă nu, au avertizat-o femeile-*pasdar*, era o persoană rea și va ajunge în iad.

— Le urăsc pe aceste femei-*pasdar*, am spus eu aprobînd-o.

— Pe mine mă înfricoșează, a spus femeia. Sînt periculoase.

Povesti apoi că *pasdar*-ul, omniprezent pe străzile Teheranului pentru a controla respectarea regulilor vestimentare avea și alte sarcini. Aceste femei-*pasdar* îndeplineau și atribuțiile unei poliții secrete, căutînd dușmani ai Republicii sau chiar oameni mai temători, pe care îi puteau intimida.

De cîte ori *pasdar-ul* aresta vreo femeie care trebuia să fie executată, o lăsau să fie mai întîi violată de bărbați, fiindcă ele respectau zicala : „O femeie nu trebuie niciodată să moară fecioară."

Primul și ultimul meu gînd în fiecare zi era să-mi apreciez stadiul planurilor mele de evadare. În mod cert, nu se întîmpla nimic concret, dar făceam tot ce puteam ca să-mi păstrez orice contact posibil. Am păstrat legă-

tura cu Helen de la Ambasadă și-i telefonam aproape zilnic lui Amahl.

Orice amănunt al vieții de zi cu zi îl orientam în direcția realizării marelui meu scop. Hotărîsem să fiu o cît mai bună și harnică soție și mamă, și asta din trei motive. Întîi pentru a consolida iluzia de normalitate și fericire și a preîntîmpina orice suspiciune pe care Moody ar fi putut s-o nutrească. În al doilea rînd, s-o fac fericită pe Mahtob și să-i sustrag atenția de la situația noastră de captive.

— Putem să ne întoarcem în America, mami ? întreba ea din cînd în cînd.

— Nu, acum încă nu, răspundeam eu. Poaee, într-o zi, tata își va schimba părerea și ne vom duce cu toții acasă, dar asta va mai dura mult.

Oferindu-i această imaginară speranță, îi micșoram puțin îngrijorarea, dar nu și pe-a mea.

Al treilea motiv pentru a crea un cămin „fericit" era spre a mă feri pe mine însămi să nu înnebunesc. Nu aveam nici o posibilitate să știu ce vom face Mahtob și cu mine după ce ne vom cuceri libertatea. Nu voiam să mă gîndesc la pericolele posibile. Uneori mă gîndeam la Suzanne și Trish și la felul în care refuzasem cererea lor ca eu și Mahtob să fugim imediat cu ele. Făcusem o greșeală ? Nu puteam răspunde cu certitudine. Voi avea vreodată curajul suficient ? Vom putea oare, eu și Mahtob, la momentul oportun, să privim în față situația cu toate dificultățile pe care ni le va impune ? Nu-mi dădeam seama. Pînă atunci, însă, zilele treceau mai ușor dacă aveam o ocupație.

Moody încercă să-mi facă o bucurie și-mi propuse să vizitez un salon cosmetic din apropiere. Mi se părea absurd să faci asta într-o țară în care era interzis să-ți arăți părul și fața, dar m-am dus totuși. Cînd o femeie m-a întrebat dacă vreau să-mi penseze sprîncenele și să-mi înlăture cele cîteva fire de păr de pe față, am consimțit. În loc de ceară sau pensetă, cosmeticiana a scos un fir lung și subțire de bumbac. Îl ținea întins foarte tare, și mi l-a plimbat pe față, în sus și-n jos, rupîndu-mi părul.

Aș fi putut țipa de durere, dar am îndurat procedura, întrebîndu-mă de ce se lasă femeile atît de mult torturate în numele frumuseții. La sfîrșit îmi simțeam fața foarte aspră. Pielea îmi ardea.

Seara am observat o iritație pe față, care s-a întins repede, cuprinzîndu-mi gîtul și decolteul.

— Trebuie să fi fost un fir murdar, mormăi Moody.

Într-o seară cînd m-am întors de la supermagazin, am găsit sala de așteptare a lui Moody plină de pacienți.

— Deschide ușile, îmi spuse Moody. Lasă-i pe cîțiva să stea în camera de zi.

De fapt nu voiam să las nici un iranian în camera mea de zi, dar am făcut-o la ordinul soțului meu și am deschis ușile de lemn capitonate, invitînd cîțiva pacienți care stăteau în picioare să se așeze pe sofa sau pe scaune.

Una din obligațiile mele era să le servesc pacienților ceai. Detestam treaba asta, iar în seara aceea eram prost dispusă fiindcă știam că foarte repede camera mea de zi va fi plină cu pete de ceai vărsat și dîre de zahăr.

Totuși, am servit ceaiul și cînd m-am întors ca să duc tava în bucătărie, o femeie, ce se afla în camera de zi mă întrebă :

— Sînteți americancă ?

— Da, am răspuns. Vorbiți englezește ?

— Da, am studiat în America.

M-am așezat lîngă ea și dispoziția mi s-a schimbat imediat.

— Unde ? am întrebat.

— În Michigan.

— Ah, eu sînt din Michigan. Unde, anume în Michigan ?

— În Kalamazzo.

Se numea Fereshteh Noruzi. Era o tînără drăguță căreia cineva de la spital i-l recomandase pe Moody.

Suferea de dureri de ceafă și spate, al căror motiv nu era cunoscut și spera ca tratamentul lui Moody să-i ajute. Am vorbit cam trei sferturi de oră în timp ce aștepta.

Fereshteh venea des la tratament și o invitam mereu în camera de zi ca să putem sta de vorbă. Într-o seară îmi făcu confidențe.

— Eu știu cauza durerilor.

— Și care e ?

— Stresul.

A început apoi să plîngă și mi-a povestit următoarele Cu un an înainte, soțul ei plecase să cumpere benzină. Nu s-a mai întors niciodată. Fereshteh și părinții ei l-au căutat disperați peste tot, dar nici urmă de el. După douăzeci și cinci de zile au primit un telefon de la poliție, relată Fereshteh printre lacrimi. Li s-a ordonat : „Veniți și luați-i mașina", dar n-au vrut să le spună nimic altceva despre el.

Fereshteh și fiica ei de un an s-au mutat la părinții ei. Au mai trecut încă patru luni îngrozitoare pînă ce poliția a anunțat-o că soțul ei era la închisoare și ea avea voie să-l viziteze.

— L-au arestat pur și simplu și l-au băgat la închisoare, suspină Fereshteh. E închis deja de un an și nici măcar nu l-au acuzat de ceva.

— Cum pot să facă așa ceva ? am întrebat. De ce ?

— Are diplomă în științe economice, mi-a explicat Fereshteh. Și eu am, amîndoi am studiat în America. Guvernului îi e frică de astfel de oameni.

Fereshteh m-a rugat să nu spun nimănui de soțul ei. Îi era frică să nu fie și ea arestată dacă se plîngea prea mult.

Seara tîrziu, după ce și-a închis cabinetul, Moody m-a întrebat :

— Îmi place de Fereshteh. Cu ce se ocupă soțul ei ?

— E licențiat în economie, am răspuns eu.

*
* *

— Veniți cît puteți de repede.

În vocea lui Amahl era ceva atît de urgent, încît inima-mi era gata să plesnească.

— Pot veni marți, cel mai curînd, cînd Moody e la spital.

— Dați-mi înainte un telefon, ca să vă aștept.

Ce s-o fi întîmplat ? Mă așteptam mai mult la vești bune, decît la greutăți, căci vocea lui Amahl suna precaut-optimist.

Marți m-am trezit devreme, mi-am făcut rugăciunile cu Moody și am așteptat scurgerea greoaie a timpului. Mahtob pleca la șapte la școală, Moody cu patruzeci și cinci de minute mai tîrziu.

L-am urmărit de la fereastră, pînă l-am văzut dispărînd într-un taxi, apoi l-am sunat pe Amahl ca să confirm întîlnirea. Am alergat afară, în jos, pe străduță, pînă la strada principală ca să opresc un taxi.

Era începutul lui noiembrie. Un vînt rece anunța o posibilă ninsoare. Traficul de dimineață era greoi și situația s-a complicat și mai mult prin aceea că pentru a străbate orașul trebuia să schimb de mai multe ori taxiul. Cînd am ajuns în sfîrșit la clădirea cu birouri și am bătut la ușa lui Amahl, capul mi se învîrtea de atîtea întrebări.

A răspuns imediat la ciocănitul meu și a surîs larg.

— Poftiți înăuntru, spuse el. Luați loc. Doriți ceai sau cafea ?

— Cafea, vă rog.

Așteptam nerăbdătoare să-mi dea ceașca, dar îi făcea plăcere să prelungească momentul.

În sfîrșit, mi-a dat o ceașcă de cafea, s-a așezat în spatele biroului și mi-a spus :

— Așadar, cred că e mai bine să luați legătura cu familia dumneavoastră.

— Ce s-a întîmplat ?

— Trebuie să le spuneți că va fi nevoie să mai pună două tacîmuri pentru sărbătoarea pe care o numiți Thanksgiving (Ziua Recunoștinței) [1].

Un oftat adînc de ușurare mi-a scăpat de pe buze. De data asta *știam*. De data asta vom reuși, Mahtob și cu mine ne vom reîntoarce în America.

— Cum ? am întrebat.

---

[1] Sărbătoarea întemeierii primei colonii engleze pe teritoriul Americii de către *pelerinii* (puritani englezi, refugiați în Olanda), sosiți la Cape Cod (Massachusetts), pe vasul Mayflower, sub conducerea lui John Carver.

Mi-a explicat planul. Mahtob și cu mine vom zbura cu un avion iranian la Bandar-Abbas, în zona extrem sudică a țării De acolo vom trece clandestin, cu o vedetă rapidă, Golful Persic, într-unul din emiratele arabe.

— În emirate veți întîmpina probabil cîteva greutăți birocratice, spuse Amahl, dar nu veți mai fi în Iran și nu vă vor trimite înapoi. Veți primi repede un pașaport de la Ambasadă și o să puteți zbura spre casă.

Gîndul de a străbate marea într-un vapor deschis mi se părea ceva înfricoșător, dar dacă acesta era biletul spre libertate, al meu și al fiicei mele, atunci vom risca.

— Am nevoie de bani ? am întrebat.

— Eu plătesc, spuse Amahl și-și repetă oferta, pe care o mai făcuse o dată. Cînd veți fi din nou în State, mi-i puteți trimite.

— Pe aceștia, am spus, aruncîndu-i un mănunchi de bancnote, aș vrea să-i păstrați pentru mine. Nu vreau să risc să-i găsească Moody.

Erau aproape nouăzeci de dolari în valută americană, ce valorau aproape șase sute de riali ; erau banii ce-mi rămăseseră din vechea mea comoară. Amahl voia să-i păstreze pentru mine.

— Vă trebuie legitimații, spuse el, ca să puteți urca în avion.

— Ambasada are carnetul meu de conducere auto, am spus ; au și certificatul meu de naștere și cărțile mele de credit.

— Dar certificatele dumneavoastră de naștere iraniene ?

— Nu. Au numai certificatul meu american, pe care mi l-am adus cu mine. Pe cel iranian l-a ascuns probabil Moody pe undeva.

— Putem încerca să vă procurăm un tichet de avion pe certificatul de naștere american, se gîndi Amahl. Dar ar fi mai bine dacă l-ați primi pe cel iranian. Aduceți-vă lucrurile de la Ambasadă, dar încercați să primiți și actele iraniene.

— Bine. Cînd zburăm ?

— Pentru moment am trimis pe cineva la Bandar-Abbas ca să facă aranjamentul și îl aștept în două zile înapoi la Teheran. Nu vă faceți nici o grijă, dumneavoastră și Mahtob veți fi acasă de Ziua Recunoștinței.

Din biroul lui Amahl am sunat-o pe Helen la Ambasadă.

— Trebuie să vă văd imediat, i-am spus.

Timpul oficial de audiențe trecuse deja, dar Helen îmi spuse :

— Mă duc jos imediat să-i spun paznicului să vă lase înăuntru.

După convorbirea telefonică, Amahl îmi atrăsese atenția, avertizîndu-mă :

— Nu spuneți nimic oamenilor de la Ambasadă.

Dar eram atît de agitată, încît Helen, în momentul în care mi-a văzut figura, a exclamat :

— Doamne, Dumnezeule ! Ce s-a întîmplat cu dumneavoastră ? Arătați atît de fericită, cu totul altfel.

— Merg acasă, am spus.

— Asta n-o mai cred.

— Ba da, merg acasă și-am nevoie de actele și cărțile mele de credit.

Helen se bucura cu adevărat pentru mine. Figura ei exprima entuziasmul. M-a strîns în brațe. Plîngeam amîndouă de bucurie. Nu a întrebat cum, cînd sau cu cine. Știa că nu i-aș fi spus și, de altfel, nici nu voia să afle.

Helen mi-a dat actele pe care le păstrase pentru mine, carnetul de conducere auto, certificatele noastre de naștere americane și noile pașapoarte americane pe care le primise pentru noi, ca și cărțile mele de credit. Ne-am dus împreună la Dl. Vincop. S-a bucurat și el pentru mine, dar mai reținut.

— E de datoria noastră să vă avertizăm în fața unei încercări de fugă. Nu trebuie să puneți în pericol viața lui Mahtob.

Dar ceva în expresia chipului său îmi arăta că nu spunea ceea ce gîndea. Sigur, era de datoria lui să mă avertizeze. Dar, evident, se bucura de succesul planului meu.

A mai adăugat încă un avertisment, care era foarte rațional.

— Îmi fac într-adevăr griji pentru dumneavoastră, spuse el. Sînteți atît de fericită, încît oricine poate observa. Soțul dumneavoastră va remarca imediat că s-a petrecut ceva.

— Am să mă străduiesc să-mi ascund sentimentele.

Cînd m-am uitat la ceas, am realizat că era deja tîrziu. Moody nu venea de la spital decît după-amiaza tîrziu, dar la unu și un sfert trebuia să fiu acasă, căci atunci sosea Mahtob de la școală. M-am scuzat și am alergat în josul străzii, ca să-mi încep lungul drum spre casă.

Era aproape unu și jumătate cînd am sosit grăbită acasă și am găsit-o pe Mahtob plîngînd în hohote în fața ușii închise :

— Am crezut că ai plecat deja în America fără mine ! plînse ea.

Cît aș fi vrut să-i povestesc unde am fost și ce urma să se întîmple ! Dar acum îndrăzneam mai puțin ca oricînd să-i dau vestea cea bună. Timpul era prea scurt. Erau prea multe detalii de luat în seamă. I-ar veni la fel de greu ca și mie să-și ascundă bucuria.

— Niciodată nu voi pleca în America fără tine, am asigurat-o eu.

Am dus-o în casă.

— Mahtob, te rog, nu-i spune tatei că am ajuns acasă după tine.

Ea dădu din cap. Frica îi trecuse ; se grăbea la joacă. Treptat, o mulțime de gînduri mi s-au învălmășit în cap. Mi-am ascuns actele în husa cu fermoar a canapelei din camera de zi și am încercat să inventez o strategie ca să-mi potolesc bucuria.

O idee mi se înfiripă în minte și-i telefonai lui Alice.

— Aș vrea să serbăm Ziua Recunoștinței la noi acasă, am spus. Putem organiza o masă împreună. Le invităm și pe Chamsey și Zari și aș vrea s-o cunoști și pe Fereshteh.

Alice a aprobat imediat.

E grozav ! mă gîndeam. N-am să fiu aici, dar am s-o fac ca și cînd aș fi.

Moody s-a reîntors după-amiaza tîrziu, și m-a găsit pălăvrăgind.

— Alice și cu mine facem o masă de Ziua Recunoștinței ! l-am anunțat eu.

— Foarte bine, a răspuns Moody.

Curcanul era mîncarea lui preferată.

— Trebuie să mergem la bazar, să cumpărăm un curcan.

— Poți să rezolvi treaba asta cu Alice ?

— Sigur.

— Okay, spuse Moody și radia de bucurie că soția lui vedea viitorul într-o dispoziție atît de bună.

* * *

În săptămînile următoare, în timp ce Mahtob era la școală, iar Moody era cupat cu munca lui, am cutreierat Teheranul cu energia și vitalitatea unei școlărițe. Împreună cu Alice am căutat ce ne trebuia pentru Ziua Recunoștinței.

Alice era impresionată de ușurința cu care ajunsesem să mă descurc între timp în Teheran. Și ea ieșea bucuroasă, dar singură nu îndrăznea să se îndepărteze prea mult de casă. Îi făcea plăcere să se lase condusă de mine, cînd am plecat la bazar ca să cumpărăm curcanul pentru Ziua Recunoștinței.

Ne-a trebuit mai mult de o oră ca să ajungem la destinație. Am trecut pe sub o poartă boltită, care ducea spre bazar și am pătruns într-o lume sălbatică, plină de imagini și mirosuri necunoscute. În fața noastră se întindeau, pe lungimea mai multor blocuri, continuîndu-se pe străzile laterale, ca un fagure, tarabele a sute de negustori care își ofereau marfa. Toate lucrurile posibile erau prezentate în gura mare.

O masă de oameni se înghesuia și se îmbrîncea în spațiul din mijloc ; împingeau cărucioarele și se certau unii cu alții. Erau mulți afgani, cu pantaloni largi, mototoliți, care duceau pe umeri greutăți incredibile.

— Aici se află o zonă, o stradă întreagă, unde există toate alimentele posibile, i-am explicat lui Alice. Pește, pui, curcani — orice fel de carne.

Ne-am împins și ne-am înghesuit, croindu-ne încet drum prin mulțimea nespălată, asurzite de atîta zgomot, pînă am ajuns în acea parte a străzii pe care o căutam. Am găsit, în fine, o tarabă de al cărei acoperiș spînzurau, atîrnați de cap, cîțiva curcani slabi. Erau numai parțial

curățați în interior, mizeria orașului se depusese pe fulgii lor, dar erau singurii ce puteau fi găsiți. Aș fi vrut unul de vreo cinci kilograme, dar cel mai mare pe care l-am putut găsi avea trei.

— Putem face și o friptură de vacă, a propus Alice.

Așadar, am cumpărat curcanul și ne-am întors acasă.

Am așteptat mult timp un taxi oranj. Treceau multe, dar fiindcă aceasta era partea cea mai populată a orașului, toate erau deja pline. Mă dureau deja mîinile din cauza greutății curcanului. În sfîrșit, un taxi a reacționat la țipetele noastre. Banca din spate era ocupată, așadar, ne-am înghesuit pe banca din față, mai întîi Alice apoi eu.

Cînd priveliștea orașului începu să mi se perinde prin față, am căzut într-un soi de visare. Știam că nu va trebui niciodată să frig acest curcan. În loc de asta, îi voi ajuta mamei să pregătească o cină pentru care Mahtob și cu mine vom fi veșnic recunoscătoare.

— *Muchakher injas !*

Vocea lui Alice mi-a întrerupt visarea din plină zi.

— Mulțumesc, aici, comandă ea șoferului.

— Dar aici... spusei.

Am observat ce se întîmplă cînd Alice m-a împins din ușă. Taxiul a pornit mai departe.

— Nu-ți poți închipui ce mi-a făcut șoferul, spuse Alice.

— O, ba da, pot. Mi s a întîmplat și mie. N-avem voie să povestim soților noștri ce s-a petrecut, căci nu ne mai lasă să ieșim singure.

Alice dădu din cap aprobator.

Nu auziserăm niciodată despre astfel de agresiuni asupra femeilor iraniene și ne întrebam dacă presa iraniană, unde apăreau numeroase reportaje privind rata divorțurilor americane, nu îi făcuse pe bărbații iranieni să-și închipuie că am fi un fel de sirene obsedate de sex.

Am făcut cu mîna altui taxi și ne-am înghesuit de data asta în spate.

Întoarse acasă, am petrecut ore întregi ca să curățăm pasărea slăbănoagă și să-i scoatem, cu meticulozitate, ajutîndu-ne de o pensetă, toți fulgii, înainte de a o congela.

Erau necesare încă foarte multe cumpărături. De cîteva ori am luat-o în grabă pe Alice cu mine și am adus-o acasă înainte de prînz. Prima dată cînd am făcut asta, i-am spus :

— Dacă Moody te va întreba, să-i spui că după cumpărături am trecut pe aici să beau o cafea și am plecat din nou pe la unu.

Alice m-a privit surprinsă, dar a aprobat și n-a pus nici o întrebare. Apoi a făcut întotdeauna în așa fel de parcă aș fi fost „la ea acasă" atunci cînd eu mă grăbeam să intru din nou în vîltoarea orașului.

De la casa lui Alice mă duceam adesea la prăvălia lui Hamid și-i foloseam telefonul ca să-l sun pe Amahl. A fost nevoie să-l întîlnesc de mai multe ori căci voia să discute cu mine o serie de amănunte. Rămînea optimist, deși Ziua Recunoștinței se apropia.

Dimpotrivă, Hamid era pesimist. Cînd i-am împărtășit vechiului meu tovarăș de conspirație minunatul meu secret, el mi-a spus :

— Nu cred asta. Veți fi încă în Iran cînd se va reîntoarce Imam Mehdi.

Zilele erau atît de agitate, încît serile acasă cu Moody deveniseră ciudate interludii ce presupuneau adevărate puteri supraomenești. Nu-mi puteam permite să arăt cît eram de ostenită pentru ca nu cumva Moody să devină bănuitor. Gătitul, curățenia, îngrijirile pentru Mahtob, toate îndatoririle unei zile normale trebuiau îndeplinite. Cu toate astea, noaptea mi-era greu să adorm, căci gîndurile mele erau deja în America. Noaptea eram deja acasă.

Din resurse adînci îmi trăgeam puterea de a merge mai departe.

Alice era o aliată neprețuită, deși nu știa nimic despre viața mea secretă. Într-o zi, cînd eram la cumpărături, am spus întîmplător :

— Aș dori tare mult să dau un telefon familiei mele. Îmi lipsesc atît de mult !

Alice știa că Moody nu mă lăsa să telefonez acasă. Nici soțul ei n-o lăsa să telefoneze des în California, căci era prea scump. Dar Alice avea proprii ei bani cîștigați pe lecțiile de engleză pe care le dădea unor studenți, din

care lua uneori ca să dea pe ascuns cîte un telefon acasă.

— Te iau cu mine la *tup kuneh*, spuse ea.

— Ce-i asta ?

— Centrala telefonică. Se află în cartierul de afaceri, aproape de bazar. Trebuie să plătești cu bani lichizi, dar poți vorbi în străinătate.

Erau noutăți îmbucurătoare. Imediat, în ziua următoare, sub pretextul plauzibil că trebuie să cumpărăm țelină pentru umplerea curcanului, Alice și cu mine ne-am dus la *tup kuneh*, în cartierul de afaceri. În timp ce Alice vorbea în California, eu am vorbit cu mama și tata în Michigan.

— Am găsit un loc de unde pot telefona, le-am spus. E mai simplu decît de la Ambasadă și mai sigur decît să încercați să mă găsiți acasă. Am să încerc să telefonez mai des.

— Oh, sper asta, a spus mama.

Tata era fericit să-mi audă vocea. Mi-a spus că pe loc a început să se simtă mai bine.

— Am un cadou pentru tine, l-am anunțat eu. Mahtob și cu mine venim acasă de Ziua Recunoștinței.

21

— Nu vorbiți, spuse Amahl. Stați liniștită acolo. Nu spuneți nici un cuvînt.

Am făcut așa cum îmi ordonase și am rămas nemișcată pe scaunul din biroul lui Amahl. El s-a dus în spatele meu, spre ușă. A deschis-o și a spus încet cîteva cuvinte în farsi.

Un bărbat cu pielea mai închisă la culoare a intrat, mi-a dat ocol ca să mă poată vedea din față. M-a privit fix în față, străduindu-se să-și fixeze în memorie trăsăturile chipului meu. M-am gîndit dacă n-ar trebui să-mi dau jos *rusari*-ul, ca să-mi poată vedea în întregime toată fața, dar m-am hotărît să nu fac nimic fără instrucțiunile

lui Amahl. Nu știam cine era acest bărbat, nu voiam să-l jignesc.

El mai rămase un minut-două și părăsi fără nici un cuvînt biroul. Amahl se așează din nou în spatele biroului său și nu făcu nici o remarcă despre vizitator.

— Am trimis pe cineva la Bandar-Abbas ca să facă aranjamentele pentru vedeta rapidă, spuse el. Îl aștept să se întoarcă la Teheran. Sînt pe punctul de a pune la punct totul în privința zborului la Bandar-Abbas. În avion vor fi oameni de-ai noștri cu dumneavoastră, dar nu veți ști cine sînt. Nu vor sta lîngă dumneavoastră.

Amahl îmi inspira încredere, și cu toate astea eram neliniștită. Lucrurile progresau încet. Timpul înseamnă atît de puțin pentru iranieni ; e dificil să rezolvi cu ei treburi în funcție de un anumit program. Trecură din nou multe zile fără nici o veste. Era ziua de luni înainte de Ziua Recunoștinței și îmi dădeam seama că era imposibil ca Mahtob și cu mine să fim la timp acasă ca să serbăm festivitatea în Michigan.

— Poate veți fi acolo la sfîrșitul săptămînii, încercă să mă consoleze Amahl. Sau la sfîrșitul celei următoare. Încă nu e totul aranjat. Nu vă pot da drumul pînă cînd nu e totul stabilit exact.

— Și dacă nu va fi niciodată ?

— Nu vă faceți nici o grijă în privința asta. Am în vedere și alte posibilități de fugă. Unul din oamenii mei se întîlnește cu un șef de trib din Zahidan ; poate vă putem scoate din țară prin Pakistan. Duc alte tratative cu un bărbat care are o soție ca dumneavoastră și o fiică ca Mahtob. Încerc să-l conving să vă ia, pe dumneavoastră și pe Mahtob, ca soția și fiica lui, într-un zbor la Tokio sau în Turcia. La întoarcerea sa pot plăti un om ca să-i ștampileze pașaportul, demonstrînd astfel că soția și fiica lui s-au întors cu el.

Treaba asta mi se părea ceva riscant, căci nu știam dacă puteam juca rolul unei soții iraniene. Pe poza din pașaport femeia purta *chador* și fața-i era acoperită. Dar dacă un vameș mi s-ar adresa în farsi, aș avea probleme.

— Vă rog, grăbiți-vă, i-am spus lui Amahl. Timpul lucrează în defavoarea mea. Vreau atît de mult să-mi văd tatăl. Nu vreau să moară înainte ca noi să ajungem acasă.

O să moară mai liniștit dacă va ști că am reușit. Vă rog, găsiți repede o cale.

— Bine.

Să petrec Ziua Recunoștinței în Iran era o încercare foarte grea pentru mine, mai ales după ce spusesem familiei mele că voi fi împreună cu Mahtob acasă. Slavă Domnului că lui Mahtob nu-i spusesem nimic !

În acea zi de joi m-am simțit foarte deprimată. Pentru ce ar fi trebuit să fiu recunoscătoare ?

Străduindu-mă să-mi ridic moralul sau măcar să încerc să trec ziua cu bine, am început să pregătesc masa de seară. Trebuia ca din curcanul cel slab să iasă, după posibilități, o capodoperă.

Ziua a început să devină mai suportabilă o dată cu sosirea prietenilor mei, după amiază. Iar le eram recunoscătoare — un cerc nou de oameni minunați, care apreciau o viață civilizată și care, făcînd abstracție de împrejurările în care se născuseră, erau mai curînd americani decît iranieni. Veniseră cu toții în căminul nostru ca să celebrăm împreună o zi de sărbătoare americană unică. Chamsey și Zari, Alice, Fereshteh — toate îmi erau dragi — dar cît de dor îmi era de cei de-acasă !

Melancolia a pus din nou stăpînire pe mine după-masă, după ce am mîncat plăcinta cu dovleac, făcută dintr-un fel de dovleac existent aici. Moody se așezase comod într-un fotoliu și, cu brațele pe burtă, ațipise, pe deplin mulțumit, de parcă în ultimul an și jumătate nimic nu s-ar fi schimbat în privința condițiilor sale de viață. Cît îl uram pe monstrul ăsta ! Cît de mult doream să fiu împreună cu mama și tata, Joe și John !

Într-o marți, știind că Moody e la serviciu, m-a sunat fratele meu Jim, din America. Mi-a povestit că starea tatălui meu se îmbunătățise senzațional după ce îi promisesem că eu și Mahtob vom fi acasă de Ziua Recunoștinței.

— Trei zile, la rînd, s-a ridicat și s-a plimbat de colo-colo, spuse Jim. Înainte nu putuse să facă asta. S-a dus chiar pînă în grădină.

— Cum se simte acum ? l-am întrebat eu.

— A fost deprimat pentru că tu și Mahtob n-ați venit de Ziua Recunoștinței. De aceea ți-am telefonat. Îi merge din ce în ce mai rău. Are nevoie de o speranță. Nu poți să-i mai dai un telefon ?

— Nu e prea simplu, i-am spus. De aici nu pot da telefon, căci Moody și-ar da seama după nota de plată. Trebuie să mă duc în oraș într-un anumit loc, și e foarte greu, dar am să încerc.

— O să vii curînd cu Mahtob ? a întrebat el.

— Încerc tot ce e posibil ca să ajung acasă chiar înainte de Crăciun. Dar n-aș vrea să-i promit tatei.

— Nu, dacă nu ești absolut sigură, aprobă Jim.

După telefon am fost disperată. Faptul că nu-mi putusem ține promisiunea de Ziua Recunoștinței mi se părea o neîmplinire. De Crăciun ! Te rog, Doamne, lasă-mă să fiu atunci în Michigan nu în Iran.

În Iran, Crăciunul trece oficial neobservat. Populația armeană destul de numeroasă din Teheran, sărbătorește Crăciunul potrivit tradiției, dar în acest an primise o avertizare amenințătoare. La începutul lui decembrie presa iraniană a publicat pe prima pagină un articol de fond în care li se recomanda armenilor să ignore sărbătoarea. Fericirea și veselia nu aveau ce căuta în această perioadă de război plină de suferințe și durere, spunea Ayatollahul.

Lui Moody nu-i păsa. Se mîndrea pe față cu cabinetul său ; nu-l mai interesa politica iraniană ; a hotărît că fiica lui trebuie să aibă un Crăciun fericit.

Ca să mă sustrag de la grijile pe care mi le făceam și, de asemenea, ca să-i abat atenția lui Moody de la faptul că ieșeam tot mai des în oraș, m-am dedicat cumpărăturilor de Crăciun.

— Mahtob nu prea are jucării, i-am spus eu lui Moody. Vreau să aibă un Crăciun fericit. Am să-i cumpăr mai multe jucării.

Moody a fost de acord, așa că eu mergeam aproape zilnic la cumpărături, uneori însoțită de Alice, alteori singură. La un asemenea drum, mi-am pierdut toată dimineața în bazar, împreună cu Alice, și ne-am întors acasă cu autobuzul. Alice a coborît în apropiere de locuința ei, așa că eu am mers ultimele stații singură. Ui-

tîndu-mă la ceas, mi-am spus că voi ajunge cu punctualitate la stația de unde puteam lua un taxi oranj, ce urma să mă lase la colțul străzii noastre ca să pot prinde astfel autobuzul școlar care o aducea pe Mahtob.

Dar deodată, în zarva generală a străzii iraniene, a sunat alarma mai multor sirene. În Teheran sirenele sînt omniprezente, aparțin atît de mult vieții cotidiene încît șoferii nu le mai acordă nici o atenție ; de data asta însă era mult mai puternică și mai insistentă decît de obicei.

Spre surprinderea mea, șoferul autobuzului a tras pe marginea străzii ca să treacă vehiculele de salvare. Mai multe mașini de poliție au trecut în viteză, urmate de un camion uriaș, cu un aspect ciudat, înzestrat cu masive brațe mecanice.

— *Bohm, bohm !* țipau cîțiva pasageri.

Era o echipă de genieți, Ellen mai văzuse odată acest camion și-mi povestise despre el ; l-am recunoscut imediat. Armele sale de robot ridicau bomba și o depozitau într-un container protector, aflat în spatele camionului.

Eram îngrijorată. Undeva, în fața noastră, în direcția casei noastre ticăia o bombă.

Autobuzul a ajuns la stația finală și am făcut repede cu mîna unui taxi oranj, care mă putea duce spre casă.

Pe dată am fost însă blocați în mijlocul unei aglomerații de mașini ce așteptau. Șoferul îi înjura pe ceilalți șoferi, iar eu mă uitam la ceas. Cînd, în fine, taxiul a ajuns la cîteva blocuri de stația mea, am intrat în panică.

Autobuzul lui Mahtob trebuia să sosească. I se va face frică dacă nu voi fi acolo s-o iau, iar prezența unui număr atît de mare de polițiști o s-o alarmeze și mai mult. Undeva, în fața noastră, se afla o bombă !

Circulația a fost dirijată pe o stradă laterală și cînd taxiul a dat colțul, am văzut în fața noastră autobuzul lui Mahtob. Ea coborîse și se uita în jur derutată. La colțul străzii se îmbulzeau polițiști și o mulțime de gură-cască.

I-am aruncat șoferului cîțiva riali ; am sărit din taxi și am luat-o pe Mahtob. Blocarea circulației era un semn clar că bomba se afla în apropiere.

Mînă în mînă, am alergat acasă, dar, cînd am cotit pe strada noastră, am văzut camionul albastru oprit la celălalt capăt al străzii, numai la vreo sută de metri depărtare de casa noastră.

Priveam amîndouă cu o fascinație bolnăvicioasă. Tocmai în clipa aceea brațele robot ridicau o cutie dintr-un Pakon galben, care staționa pe marginea străzii. Uriașele brațe mecanice au apucat foarte ușor, cu multă grijă, bomba și au depus-o în siguranță în containerul de oțel de pe platforma camionului.

În cîteva minute echipa de genieți a dispărut. Poliția a controlat Pakonul galben încercînd să descopere anumite urme, care, fără îndoială aveau să conducă la *Munafaquin,* forțele rebele anti-Khomeini.

Pentru poliție era o treabă de rutină. Pentru mine însă era un avertisment îngrozitor privind pericolele ce ne pîndeau viața în Teheran. Trebuia să ieșim din iadul ăsta și asta cît mai curînd, mai înainte ca lumea din jur să sară în aer.

I-am spus lui Moody că majoritatea cadourilor de Crăciun le cumpărasem în bazar, dar asta era numai pe jumătate adevărat. Între timp găsisem niște magazine mai aproape de casă, unde cumpăram repede lucrurile și cîștigam astfel timp pentru scurte vizite la Amahl, în perioada de timp în care m-aș fi dus pînă la bazar și m-aș fi întors.

Într-o zi am cumpărat mai multe jucării pentru Mahtob, dar le-am lăsat la Alice în loc să le iau acasă.

— Pot să le las la tine ? am întrebat. O să le iau treptat.

— Desigur, spuse Alice.

Ea s-a dovedit o adevărată prietenă prin aceea că nu punea întrebări. Nu îndrăzneam să-i divulg planurile mele. Dar Alice era o femeie extrem de inteligentă, extraordinar de abilă în cunoașterea oamenilor. Știa că sînt nefericită cu soarta mea în Iran, ea însăși nu-l agrea pe Moody. Probabil că Alice își pusese întrebări despre activitățile mele secrete. Se gîndea poate că am o relație amoroasă.

Poate că într-un anumit sens se putea spune acest lucru. Deşi între mine şi Amahl nu exista nici o legătură fizică. El era devotat familiei, iar eu n-aş fi întreprins niciodată ceva care ar fi pus în pericol căsnicia lui.

Cu toate astea, era un bărbat atractiv, atît fizic cît şi moral, aureolat de virtutea posibilităţii de control şi acţiune, căreia i se adăuga o adevărată grijă pentru Mahtob şi pentru mine. Ne apropia interesul comun în atingerea unui scop comun. După decepţia din Ziua Recunoştinţei, m-a asigurat că Mahtob şi cu mine vom fi acasă de Crăciun.

Trebuia sau să-l cred sau să-mi pierd minţile, căci zilele treceau fără cel mai mic semn de progres.

Într-o dimineaţă, la scurt timp după plecarea lui Mahtob la şcoală şi după ce Moody plecase cu un taxi la spital, mă îndreptam repede spre „Super". Era ziua în care se aducea laptele şi voiam să fiu acolo devreme, ca să pot cumpăra înainte ca provizia să se termine. Dar, cînd am dat colţul în strada principală, am încremenit de spaimă.

Mai multe maşini ale *pasdar*-ului parcaseră direct în faţa „Super-ului", a magazinului de *sabzi* şi a măcelăriei. *Pasdari* în uniforme stăteau pe trotuar, cu puştile îndreptate spre magazin. Am chemat un taxi şi m-am dus cîteva străzi mai departe, la un alt „Super", ca să-mi pot face cumpărăturile.

Cînd m-am întors în zona mea, am putut vedea cum *pasdar*-ul încărca în camioane diverse articole din cele trei magazine. M-am grăbit să ajung acasă, în siguranţă.

Ajunsă acasă, am întrebat-o pe vecina mea, Malileh, dacă ştia ce se petrece la magazine, dar ea dădu neştiutoare din umeri. În curînd îşi făcu apariţia gunoierul cel care afla tot ce se petrece în jur — şi Malileh l-a întrebat pe el. Nu ştia decît că *pasdar*-ul confiscase marfa celor trei magazine.

Curiozitatea şi îngrijorarea pentru soarta celor trei negustori m-au gonit din casă. M-am asigurat că eram regulamentar înfăşurată şi m-am hotărît să mă duc la „Super", ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Cînd m-am

apropiat, *Aga* Reza era afară pe trotuar şi se uita cum *pasdar*-ul îi fura bunurile.

— Vreau să cumpăr lapte, i-am spus în farsi.

— *Nistish*, răspunse el. N-am deloc.

Apoi oftă dînd din umeri cu stoicismul celui obişnuit cu capriciile hoţilor susţinuţi de guvern.

— *Tamun*, totul.

M-am dus mai departe la magazinul de *sabzi*, unde am găsit mai mulţi *pasdari*, foarte preocupaţi să spintece legăturile de legume şi să încarce fructe şi legume proaspete în camionul lor. Din magazinul de alături se căra carnea.

Mai tîrziu, în cursul aceleiaşi zile, cînd Moody a venit de la muncă i-am povestit că cei trei prieteni ai noştri îşi pierduseră prăvăliile, dar el spuse :

— Probabil că au făcut afaceri la negru, altfel nu s-ar fi întîmplat asta.

Moody avea o concepţie ciudată despre morală. La fel ca toţi ceilalţi, era încîntat de delicatesurile ce se puteau găsi pe piaţa neagră, dar apăra obligaţia guvernului de a-i pedepsi pe aceşti negustori. Era convins că *pasdar*-ul avea tot dreptul să jefuiască prăvăliile.

Incidentul a tulburat-o pe Mahtob, care, şi ea, îi îndrăgise pe cei trei bărbaţi. În seara aceea şi în cele următoare se ruga :

— Te rog, Doamne, fă ceva ca aceşti oameni să-şi poată deschide din nou prăvăliile. Ei au fost aşa drăguţi cu noi. Te rog, fii şi tu drăguţ cu ei.

S-a răspîndit zvonul că guvernului îi trebuiau clădirile pentru birouri, dar magazinele au rămas goale.

Aceşti iranieni cumsecade fuseseră nevoiţi să-şi închidă prăvăliile fără vreun motiv evident. Asta, desigur, era o amplă justificare pentru activitatea *pasdar*-ului.

Săptămînile treceau. Telefoanele zilnice la Amahl şi vizitele la biroul său pe care le făceam cu ocazia altor drumuri, aveau acelaşi rezultat. Mai aşteptam încă finalizarea detaliilor.

Uneori mă întrebam dacă totul nu era decît *taraf*.

— Dacă nu reuşim de Crăciun, atunci de Anul Nou vreau să vă ştiu acasă, mă asigura Amahl. Lucrez cît pot

de repede. Lucrurile se vor rezolva pe o cale sau alta. Aveţi răbdare.

Auzisem cuvintele astea atît de des, prea des de la prima vizită la Ambasadă, la Helen, şi la fiecare discuţie pe care o avusesem cu Amahl.,,

Era un sfat pe care îl acceptam din ce în ce mai greu.

Exista un alt plan nou, suplimentar. Amahl avea legături cu un anumit vameş, care se arătase dispus să nu observe viza de pe paşapoartele noastre americane obţinute de la Ambasada Elveţiană. Asta ne-ar fi permis să luăm un avion spre Tokio, care pleca în fiecare marţi dimineaţă — în timp ce Moody lucra la spital. Amahl era preocupat să coordoneze lucrurile. Vameşul nu lucra de obicei marţea dimineaţa, şi încerca să-şi schimbe tura cu altul. Planul suna rezonabil, dar îl găseam prea riscant pentru vameş.

— Ce se aude despre Bandar-Abbas ? am întrebat.

— Lucrăm şi la asta, spuse Amahl. Aveţi răbdare.

Dezamăgirea mea era vizibilă. Lacrimile îmi curgeau şiroaie pe obraz.

— Uneori cred că nu vom ieşi niciodată de aici, am spus eu.

— Ba da, veţi pleca, mă alină el. Şi la fel şi eu.

În ciuda încrederii din cuvintele sale, trebuia să-l părăsesc, trebuia să mă întorc pe străzile Teheranului, înapoi la soţul meu.

Cele mai mici întîmplări din viaţa acestei societăţi de balamuc mă enervau tot mai mult.

Într-o după-amiază, Mahtob se uita la televizor la o emisiune pentru copii, care consta din două filme violente de desene animate şi o predică islamică pătimaşă. După emisiunea de copii a urmat o emisiune medicală, care ne-a atras atenţia şi mie şi lui Mahtob. Se vorbea despre naşteri şi pe parcursul emisiunii îmi dădeam seama din nou cît de absurdă era această societate. Filmul prezenta pe viu naşterea unui copil. Mama iraniană era asistată de un doctor bărbat, iar camera îi arăta tot corpul — complet gol — dar capul, faţa şi gîtul erau acoperite de *chador*.

*
* *

— Nu vrei să-i pui lui Moş Crăciun o farfurie cu fursecuri şi un pahar cu lapte ? am întrebat-o pe Mahtob.

— Vine cu adevărat la noi acasă ? Anul trecut nu a venit.

Mahtob şi cu mine discutaserăm destul de des deja despre asta şi ajunseserăm la concluzia finală că Iranul era prea departe de Polul Nord ca Moş Crăciun să poată face acest drum.

I-am spus că în acest an el se va strădui mai mult.

— Nu ştiu dacă vine, dar oricum trebuie să-i punem ceva, i-am spus.

Mahtob a fost de acord cu asta. S-a dus în bucătărie să-i pregătească lui Moş Crăciun o gustare. Apoi a intrat în camera ei şi s-a întors cu o insignă de la Alice pe care era desenat Moş Crăciun cu soţia lui.

— Poate Moş Crăciun vrea să-şi vadă o poză alături de soţia sa, a spus ea şi a pus pe tavă insigna alături de prăjituri.

Preocupată cu pregătirile de Crăciun, Mahtob întîrzie să se culce. În sfîrşit, cînd o înveleam, îmi spuse :

— Te rog trezeşte-mă dacă îl auzi pe Moş Crăciun venind, fiindcă aş vrea să vorbesc cu el.

— Ce vrei să-i spui lui Moş Crăciun ? am întrebat-o eu.

— Vreau să-i spună bunicii şi bunicului că eu sînt bine, fiindcă atunci se simt şi ei mai bine de Crăciun.

Mi s-a pus un nod în gît, care nu-mi mai dădea voie să respir.

Moş Crăciun avea o grămadă de cadouri pentru Mahtob, dar ceea ce ea îşi dorea cel mai mult, nu-i putea aduce.

Dacă Moş Crăciun ar putea s-o facă pachet, s-o arunce în sania lui, atunci renul Rudolf şi ceilalţi reni ar duce-o peste munţi şi peste mări, afară din Iran, tocmai pe acoperişul unei căsuţe din Bannister, în Michigan ! Dacă ar putea s-o lase prin horn, sub pomul de Crăciun, ca să-şi spună singură mesajul bunicii şi bunicului !

În loc de asta, aveam perspectiva încă unui Crăciun în Iran, a încă unui Crăciun departe de Joe și John, fără mama și tata.

Moody a lucrat în cabinetul său pînă seara tîrziu, tratînd pacienții.

Ajunul Crăciunului nu avea nici o semnificație pentru ei. Cînd a terminat, l-am întrebat :

— Poate Mahtob să nu se ducă mîine la școală ?

— Nu, a mormăit el. Nu-și va lua liber fiindcă mîine e Crăciunul.

N-am replicat în nici un fel, căci vocea lui căpătase într-o clipă un ton autoritar care m-a alarmat.

Începuse din nou să aibă schimbări de dispoziție. Pentru o clipă se reîntorsese nebunul Moody de dinainte, iar eu nu simțeam nici cea mai mică dorință să-l înfurii.

— Mahtob, hai să vedem dacă Moș Crăciun a venit aici astă-noapte.

O trezisem devreme ca să-și poată despacheta toate cadourile înainte de a se duce la școală. S-a dat jos din pat cu o săritură, a alergat în jos pe trepte și a strigat bucuroasă cînd a văzut că Moș Crăciun mîncase laptele și prăjiturile. Apoi a admirat pachetele frumos ambalate. A venit și Moody într-o dispoziție mai bună decît în seara precedentă. În America îndrăgise Crăciunul, iar această dimineață era plină de amintiri plăcute. Surîse bucuros, văzînd-o pe Mahtob în mijlocul mormanului de cadouri.

— Nu pot să cred că Moș Crăciun a venit într-adevăr pînă în Iran ca să-mi aducă mie cadouri, a spus ea.

Moody a tras mai multe role de film și cînd s-a făcut ora șapte, iar Mahtob voia să se ducă în camera ei ca să se pregătească de școală și să prindă autobuzul, el îi spuse :

— Nu e nevoie să te duci la școală. Sau ai putea să te duci mai tîrziu.

— Nu, n-am voie să lipsesc de la școală, răspunse Mahtob.

Ea făcu această observație ca un lucru de la sine înțeles ; învățătoarele iraniene o îndoctrinaseră bine.

N-avea nici un chef să ajungă prea tîrziu la școală și să fie tîrîtă apoi la secretariat pentru a fi dojenită ca *baad*.

Prietenii noștri sosiră seara la friptura de Crăciun, dar dispoziția noastră sărbătorească era umbrită de compătimirea pentru Fereshteh. Era în pragul isteriei. După mai mult de un an petrecut în închisoare, soțul ei fusese judecat și condamnat.

Chiar după tot ce văzusem și auzisem în țara asta dementă abia mi-a venit să-mi cred urechilor cînd Fereshteh mi-a povestit suspinînd :

— L-au învinuit că ar gîndi împotriva regimului !

Așa că fusese condamnat la șase ani închisoare.

Lui Moody îi era milă, căci și el o agrea pe Fereshteh la fel ca și mine. Dar, între patru ochi, îmi spuse :

— Probabil că la mijloc e ceva mai mult decît atît.

Îi contraziceam în adîncul sufletului, dar îmi dădeam foarte bine seama cît de necesar era pentru Moody să creadă în corectitudinea justiției iraniene. Chiar și Moody gîndise împotriva Ayatollahului. Se cutremurase probabil auzind această poveste care l-a înfricoșat. El acționa doar total împotriva legii, practicînd medicina fără aprobare. Dacă un om putea fi închis șase ani numai pentru gîndurile sale, cît-de mare ar fi fost pedeapsa pentru cel care încălca legile în mod deschis ?

A doua zi de Crăciun am avut multă treabă, și de aceea n-am găsit nici cel mai mic timp pentru autocompătimire.

Toate rudele lui Moody apăruseră neanunțate la ușă, aducînd mîncăruri, îmbrăcăminte, obiecte de uz casnic, cadouri pentru Mahtob și pentru mine. Era o totală răsturnare de situație față de anul trecut, și reprezenta o evidentă încercare a familiei de a-mi arăta că mă acceptase.

Singurul membru apropiat al familiei care nu venise era Baba Hajji, dar absența lui era compensată din plin de entuziasmul nevestei sale.

— *Azzi zam ! Azzi zam !* exclamă ea de la intrare. Draga mea.

Era încărcată cu cadouri — oale mici și tigăi, flori și ciorapi pentru Mahtob ; un pachet de celofan cu șofran pur — rar și prețios, adus din orașul sfînt Meshed, un kilogram de sămînță de drăcilă [1], un *rusari* nou și o pereche de ciorapi pentru mine ; nimic pentru Moody.

Avea, ca întotdeauna, chef de vorbă, iar eu eram în centrul atenției ei. A insistat să mă așez lîngă ea și să mi se traducă totul. Începea fiecare propoziție cu *„azzi zam"* și nu mai găsea cuvinte de laudă. Eram atît de bună. Toți mă iubeau. Eram atît de harnică. Eram o soție atît de bună, mamă — și *soră !*

Amețită de această avalanșă de complimente, m-am dus la bucătărie, îngrijorată că nu exista destulă mîncare în casă pentru atîția musafiri neașteptați.

Nu mai aveam decît ceea ce mai rămăsese de la masa festivă din ziua precedentă. Le-am pregătit cît am putut mai bine. Îmi mai rămăseseră clătite cu carne de pui, și tăiței, chec cu fructe, legume asortate cu sosuri, brînză și praline.

Ameh Bozorg a poruncit ca fiecare oaspete să guste din aceste mîncăruri speciale americane pe care le-a pregătit sora ei, căci ar fi sfinte.

Seara tîrziu, după ce unii oaspeți plecaseră deja, au sosit *Aga* și *Khanum* Hakim. *Aga* Hakim, fiind un bărbat cu turban, a hotărît, ca întotdeauna, tema discuției, orientînd-o spre religie.

— Aș vrea să vă vorbesc despre povestea Crăciunului, a spus el. Și a citit din Coran.

„Și în Carte se vorbește despre povestea Mariei care s-a retras singură într-o cameră orientată spre răsărit. Cînd a fost despărțită de familia ei, i-au trimis pe duhul nostru (Gabriel), care i-a apărut sub chipul unui bărbat. Ea îi spuse : „Eu mă refugiez la Dumnezeu din fața ta ; dacă asta înseamnă ceva pentru tine". El îi răspunse : „Sînt trimis de Domnul tău să-ți dau un copil sfînt." Dar ea a răspuns : ‚Cum pot să am un fiu cînd nici un bărbat nu m-a atins și nici tîrfă nu sînt ?" El a răspuns : „Totuși, așa va fi, căci Domnul tău a spus : „E ușor pentru mine să fac asta și o voi face ca un miracol pentru oameni și ca semn al milosteniei

[1] Arbust cultivat ca plantă decorativă. (n. tr.).

noastre ; aceasta este calea care a fost hotărîtă". Ea a rămas grea și s-a retras într-un loc izolat. Și, într-o zi, cînd au cuprins-o durerile facerii lîngă trunchiul unui palmier, ea a exclamat : „Oh, aș fi vrut să fiu moartă și demult uitată înainte de a se întîmpla asta !" Dar copilul i-a strigat de sub ea, spunîndu-i : „Nu fi necăjită. Domnul a făcut un rîuleț la picioarele tale. Scuturã trunchiul palmierului și vor cădea peste tine destule curmale coapte. Mănîncă și bea și fii fericită. Și cînd vezi pe cineva, atunci spune : „I-am promis lui Dumnezeu să țin post ; nu voi vorbi cu nimeni."

Apoi se întoarse cu copilul în brațe la familia ei. Ei au spus : „O, Maria, ai făcut ceva de neînchipuit. O, soră a lui Aaron, tatăl tău n-a fost un om nelegiuit, nici mama ta o tîrfă". Ea a arătat spre copil ; ei au spus : „Cum putem să vorbim cu un copil de leagăn ?" (Copilul) a spus : „Sînt servitorul lui Dumnezeu. El mi-a dat Scriptura și m-a făcut profet. Mi-a dat binecuvîntarea sa, oriunde aș fi, și mi-a poruncit să-mi fac rugăciunea și să dau milostenie cît voi trăi, iar pe mama mea să o cinstesc. El nu a făcut din mine un rebel neascultător. Și pacea se va înstăpîni asupra zilei cînd voi muri și în care voi reînvia".

Asta este deci adevărata poveste a lui Isus, fiul Mariei, pe care creștinii o pun la îndoială. Dumnezeu n-a luat niciodată un fiu pentru el însuși. Dumnezeu să fie slăvit. Dacă el poruncește ceva și spune numai „să fie", așa este. [1]

Coranul arăta clar că Isus nu era fiul lui Dumnezeu, chiar dacă fusese conceput în mod miraculos și era un mare profet.

Îl dezaprobam, bineînțeles, dar mi-am ținut gura.

Moody era bine dispus și se mîndrea cu faptul că în timpul sărbătorilor casa noastră fusese în centrul atenției. De aceea nu m-am ostenit să-i cer permisiunea înainte de a-i invita la Revelion pe prietenii noștri cei mai apropiați.

Spre surprinderea mea, Moody s-a enervat.

— N-o să beți nici un fel de alcool, a comandat el.

— De unde să iau alcool ? am întrebat.

— Poate vor aduce ei ceva.

[1] Coran, Sura 19, vers. 17—37.

— Le voi spune să nu aducă. Nu vreau nici un fel de alcool în casa mea. E prea riscant.

Asta îl satisfăcu pe Moody dar numai într-o oarecare măsură, căci ridică şi alte obiecţii :

— N-am să îngădui nici dansul, nici sărutatul, spuse el. Nu vei săruta pe nimeni şi n-ai să spui „An Nou fericit".

— N-am să fac nimic din toate astea, vreau doar să fim împreună cu prietenii noştri.

Moody a mormăit. Ştia că era prea tîrziu să mai revoce invitaţiile. Şi-a programat pacienţi pentru toată după-amiaza, pînă seara tîrziu. Mai lucra încă în cabinet cînd au sosit oaspeţii : Alice şi Chamsey cu soţii lor, şi Fereshteh şi Zari. Am ţinut mîncarea la cald mai mult de o oră, am sorbit ceai şi am mîncat fructe. Soţul lui Chamsey a fost chemat telefonic la o operaţie urgentă, dar a refuzat să meargă :

— Spune-le să găsească pe altcineva, a răspuns el, neavînd chef să părăsească mica noastră petrecere.

Cînd Moody a venit, în sfîrşit, din cabinet, ne-a anunţat :

— Am primit un telefon de la spital. O urgenţă. Trebuie să plec.

Toţi se întrebau de ce Moody evita să ia parte la petrecere. Putea şi el, ca Dr. Najafi, să ceară să fie înlocuit. În cîteva minute o salvare cu alarmă a apărut în faţa uşii noastre sclipind cu luminile de atenţie. Era cea mai rapidă metodă de transportare a unui medic la spital, legitimînd astfel afirmaţia lui Moody că era vorba de o urgenţă.

Ne-am aşezat la masa de Revelion fără el. Mîncam încă, la întoarcerea lui, către ora zece şi jumătate.

— Hai, vino să mănînci cu noi, am spus eu.

Telefonul sună, iar Moody se grăbi să-l ridice.

— E o pacientă, anunţă el. Are puternice dureri de spate şi vine încoace acum, imediat.

— Nu, am protestat eu, spune-le s-o aducă mîine dimineaţă.

— Ar trebui să nu mai primeşti nici un pacient atît de tîrziu şi să ai ore fixe, spuse Chamsey.

— Nu, zise el. Trebuie s-o tratez în seara asta.

Şi a dispărut în cabinet.

— Ne strică seara, a murmurat Alice.

— Asta se întîmplă des, am spus eu. Mă obişnuiesc treptat. Nu mă mai deranjează.

Am observat că toţi mă compătimeau, dar în realitate mă bucuram mai mult de compania prietenilor mei cînd soţul meu nu era de faţă.

Masa a fost plăcută, dar musafirii trebuiau să ajungă repede acasă. Ziua de Anul Nou a lumii occidentale trecea neobservată în Iran ; mîine aici va fi o zi normală.

Cinci minute după miezul nopţii toţi se pregăteau să plece, cînd, în sfîrşit, a apărut şi Moody din cabinetul lui.

— Doar nu vreţi să plecaţi ? a întrebat el, prefăcîndu-se că regretă. Tocmai am terminat lucrul.

— Trebuie să ne sculăm devreme mîine dimineaţă, spuse Dr. Najafi.

Abia ieşiră ei pe uşă, că Moody mă şi luă în braţe pe neaşteptate şi mă sărută cu pasiune.

— Ce înseamnă asta ? am întrebat.

— Cum ce, un An nou fericit.

Într-adevăr, un An Nou fericit, m-am gîndit eu. O mie nouă sute optzeci şi şase. Încă un an a trecut, iar eu sînt tot aici.

Pînă cînd ?

Sărbătorile au trecut, iar eu eram mai dezolată ca oricînd. Mă folosisem de ele pentru a-mi găsi o ocupaţie. Fiecare zi de sărbătoare reprezentase pentru mine un scop anume. Speram să-mi petrec aceste zile în Michigan şi nu aici. Dar după ce au venit şi au trecut şi Ziua Recunoştinţei, şi Crăciunul, şi chiar Anul Nou, calendarul nu mai promitea decît o iarnă întunecată şi lungă.

Timpul se scurgea leneş.

— Aveţi răbdare, spunea Amahl de cîte ori vorbeam cu el.

Zăpada acoperise oraşul. Străzile se transformaseră într-un pustiu mocirlos. În fiecare dimineaţă mă trezeam mai disperată, şi în fiecare zi se întîmpla ceva care părea să-mi adîncească şi mai mult sentimentul atotcuprinzător de disperare.

Într-o zi, cînd treceam printr-o aglomerație din apropierea casei noastre, m-a oprit o femeie *pasdar*. Mi-a răspuns în engleză. Era prima oară că mi se întîmpla așa ceva.

— Cînd ați trecut strada v-am văzut o părticică din genunchi, între palton și ciorapi. Ar trebui să purtați niște ciorapi mai buni.

— Credeți că îmi plac ciorapii ăștia, am replicat. N-am purtat așa ceva în viața mea. Dacă aș putea alege, aș fi în America și aș purta ciorapi cu chilot și nu ciorapii ăștia care nu stau pe picior. Spuneți-mi, vă rog, unde aș putea să cumpăr în Iran ciorapi care nu alunecă ?

Femeia *pasdar* a devenit gînditoare și compătimitoare.

— Vă înțeleg, *Khanum*, vă înțeleg, a spus ea prietenoasă.

Și plecă lăsîndu-mă derutată. Întîlnisem într-adevăr o femeie *pasdar* înțelegătoare.

În clipa aceea am resimțit și mai adînc durerea din sufletul meu. Ce dor mi-era să mă întorc într-o societate unde puteam să mă îmbrac așa cum voiam. Unde puteam respira.

Era pe la mijlocul lui ianuarie, pe la patru după-amiaza, cînd a sunat telefonul. Mă aflam în camera de așteptare a lui Moody, înconjurată de pacienți. Am ridicat receptorul și am auzit vocea surorii mele din America. Plîngea.

— Doctorii au chemat familia, spuse ea. Tata are obstrucție intestinală și s-au hotărît să-l opereze. Fără operație nu va supraviețui, dar doctorii nu cred că va putea rezista la operație. Presupun că s-ar putea să moară azi.

În fața ochilor mei camera a devenit neclară cînd lacrimile au început să-mi curgă șiroaie și mi-au udat *rusari*-ul. Mă durea sufletul. Tatăl meu era pe moarte la mii de kilometri depărtare și eu nu puteam fi acolo, să-i împărtășesc dragostea mea, să împart durerea și doliul cu familia mea. O întrebam pe Carolyn despre starea tatei, dar în durerea mea nu puteam înțelege răspunsul

Deodată l-am zărit pe Moody lîngă mine, cu chipul îngrijorat. Auzise destul din conversație ca să bănuiască și detaliile.

Încet, mi-a spus :

— Du-te. Du-te să-ți vezi tatăl.

22

Cuvintele lui Moody m-au luat prin surprindere. Trebuia să mă asigur că auzisem bine. Cu mîna pe receptor i-am spus :

— Tata se simte tare, tare rău. Ai mei nu cred că va mai apuca ziua de mîine.

— Spune-i că sosești.

Pentru o fracțiune de secundă am fost copleșită de fericire. Dar imediat suspiciunea a pus stăpînire pe mine. De unde această schimbare bruscă ? De ce, după un an și jumătate, Moody ne-ar fi permis, mie și lui Mahtob, să ne întoarcem pe neașteptate în America ?

Am încercat să cîștig timp.

— Trebuie să mai discutăm asta.

Apoi m-am întors la telefon.

— Carolyn, am spus, țipînd cît puteam de tare ca să acopăr distanța, vreau să vorbesc cu tata înainte de operație.

Moody n-a făcut nici o obiecție. A ascultat cum puneam la punct cu Carolyn amănuntele. Trebuia să cer o convorbire la spitalul din Carson City exact în trei ore. Ea va aranja în așa fel încît tata să poată vorbi cu mine înainte de operație.

— Spune-i că vii, repetă Moody.

Buimacă de nedumerire, n-am luat în seamă cererea.

— Spune-i *acum*.

Ceva e la mijloc, m-am gîndit eu. Ceva îngrozitor.

— *Acum !* repetă Moody, cu o mină clar amenințătoare.

— Carolyn, am spus, Moody zice că pot veni acasă.

Sora mea țipă de bucurie și fericire.

După ce am închis telefonul, Moody s-a întors imediat în camera plină de pacienți care aveau nevoie de îngrijirea lui, ceea ce a făcut imposibilă orice discuție. M-am refugiat în liniștea dormitorului și-l plîngeam cu lacrimi de durere pe tatăl meu, în timp ce totul se învîrtea cu mine într-un amestec de confuzie și bucurie pricinuit de hotărîrea lui Moody că aveam voie să ne întoarcem în America.

Nu știu cît timp am plîns pînă am remarcat prezența lui Chamsey în cameră.

— Am telefonat întîmplător și Moody mi-a spus despre veștile proaste în legătură cu tatăl tău, spuse ea. Zari și cu mine am venit ca să fim alături de tine.

— Mulțumesc, am spus eu și mi-am șters lacrimile. M-am ridicat de pe pat și m-am aruncat în brațele ei, în timp ce lacrimi noi începură să-mi șiroiască din ochi.

Chamsey mă conduse jos pe trepte, în camera de zi. Acolo am găsit-o pe Zari, care o ajută să mă liniștească. M-au întrebat tot ce știam despre tata, amintindu-și și ele de moartea subită a tatălui lor, cu ani în urmă.

— Eu am avut azi dimineață o lungă discuție cu Moody, înainte ca să primești telefonul, spuse Zari. Eram îngrijorată pentru tine din cauza tatălui tău și l-am prelucrat pe Moody să te lase să pleci.

Am ciulit urechile. Acesta era motivul pentru care Moody își schimbase brusc părerile.

Zari îmi relată conversația. Moody îi spusese că nu mă lăsa să plec în America, fiindcă știa că nu m-aș mai întoarce în Iran.

— Cum poți să faci așa ceva ? l-a întrebat Zari. Nu poți s-o ții aici legată pentru tot restul vieții ei numai fiindcă tu crezi că nu se va mai reîntoarce.

Zari l-a numit pe Moody o persoană *baad*, dacă nu mă lăsa să plec să-l văd pe tatăl meu. Aceasta era, desigur, o insultă grea, înjositoare, venită în special din partea lui Zari, care era mai vîrstnică decît Moody și căreia, ca prietenă veche a familiei, îi datora un deosebit respect.

Totuși, Moody a rămas neînduplecat pînă cînd Zari, fără nici o intenție, i-a oferit o soluție. În nevinovăția ei

se gîndise că Moody își făcea griji fiindcă nu avea cine să vadă de Mahtob în timp ce eu eram plecată, și atunci i-a spus :

— Dacă îți faci griji că n-are cine să se ocupe de Mahtob, atunci ea poate să rămînă la Chamsey cît timp Betty e plecată.

În cele optsprezece luni de iad pe care le îndurasem, nu simțisem încă un junghi *atît* de ascuțit. Zari se gîndise bine, dar îi oferise lui Moody o capcană pentru mine. Ori de cîte ori vorbisem cu Moody despre o călătorie în America, întotdeauna fusese vorba despre mine *și Mahtob !* Mahtob dorea asta și așa am făcut. Nu voiam s-o copleșesc și pe ea cu aceste temeri.

Nu m-aș întoarce în America fără Mahtob.

— Bunicule, venim să te vedem ! spuse Mahtob la telefon. Cuvintele îi exprimau excitarea, dar pe chip i se putea citi nedumerirea. Se putea vedea că nu-i venea să creadă că tatăl ei ne-ar lăsa să plecăm. Era îngrijorată, dar bunicului ei nu voia să-i transmită decît bucurie. El nu putuse vorbi decît un moment cu micuța lui Tobby, căci fiecare cuvînt îi cerea multă osteneală.

— Mă bucur mult că veniți, mi-a spus. Grăbiți-vă, nu întîrziați multă vreme.

Îmi plîngea sufletul în timp ce încercam să-l liniștesc, căci realizam că probabil nu va supraviețui operației și că nu-l voi mai vedea niciodată. Dacă, într-adevăr, mă voi duce acasă, o voi face pentru înmormîntarea lui.

— Am să mă rog pentru tine în timpul operației, i-am spus.

— Unde e voință, se găsește și o cale, spuse el.

Simțeam cum vocea părea să-i devină mai puternică. Apoi îmi spuse :

— Vreau să vorbesc cu Moody.

— Tata vrea să vorbească cu tine, i-am spus întinzîndu-i receptorul.

— Bunicule, vrem să venim să te vedem, spuse Moody. Ne lipsești mult.

Chamsey și Zari îi auziră spusele, la fel ca Mahtob și cu mine. Toate știam că Moody era un mincinos.

Discuția s-a terminat repede ; era timpul ca tata să intre în operație.

— Mulțumesc pentru ce i-ai spus tatei, i-am spus lui Moody, în efortul de a încerca totul să potolesc uraganul ce creștea în el.

A mormăit ceva. Cînd voia, era un actor bun. Știa că n-avea nici o intenție să se întoarcă în America sau să-i dea voie lui Mahtob să plece. Dar ce joc juca acum cu mine ?

Moody a avut pacienți pînă seara tîrziu. Mahtob se afla în pat și avea un somn agitat, căci era îngrijorată pentru bunicul ei, iar perspectiva călătoriei în America o tulburase. Zăcînd în pat, mi-am dat frîu liber lacrimilor. Adînc îndurerată plîngeam pentru tatăl meu, care, între timp, era deja, probabil, mort. Plîngeam de grija mamei mele, a sorei și fratelui meu, pentru Joe și John, care trebuiau să suporte pierderea bunicului fără ca eu să fiu acolo, ca să-i alin cu mîngîierile mele. Plîngeam pentru Mahtob ; cum trebuia să trăiască și ea copleșită de această supărare suplimentară. Îl auzise pe tatăl ei spunînd că vom pleca în America să-l vedem pe bunicul. Cum putea să-i mai explice cineva că *ea* nu mai trebuia să meargă și că nu mai exista nici un bunic pe care să-l poată vedea.

Moody a apărut în dormitor către ora zece și jumătate seara. S-a așezat lîngă mine pe pat. Era acum mai blînd. Încerca să-mi arate compătimire și să mă consoleze.

Cu toată disperarea mea, m-am străduit să folosesc o strategie ca să putem pleca de aici eu și Mahtob :

— Vino cu noi, i-am spus. Nu vreau să merg singură în America. Vreau să plecăm toți trei. Am nevoie de tine într-un asemenea moment. Nu mă descurc fără tine.

— Nu, nu pot să merg, a spus el. Dacă plec, îmi pierd postul de la spital.

Următoarele cuvinte au reprezentat încercarea de a face imposibilul posibil. Am încercat să le spun firesc, fără să pară că mă gîndisem la ele mai dinainte.

— Atunci, pot s-o iau măcar pe Mahtob, nu ?

— Nu. Ea trebuie să meargă la școală.

— Dacă ea nu merge cu mine, nu plec nici eu, am declarat eu.

Fără nici un alt cuvînt, Moody s-a ridicat de pe pat și a ieșit din cameră.

— Mammal va rezolva toate lucrurile, spuse Moody în dimineața următoare. Mă bucur mult că poți pleca la familia ta. În ce zi vrei să pleci ? Cînd vrei să te întorci ?

— Nu vreau să plec fără Mahtob.

— Ba da, rosti Moody pe un ton de gheață. Ba da, pleci.

— Dacă plec, atunci nu rămîn decît două zile.

— Ce tot spui tu acolo ? zise Moody. Îți iau un bilet pentru Corpus Christi.

— Ce să fac acolo ?

— Să vinzi casa. Nu pleci în America dacă nu vinzi casa. Nu va fi o călătorie scurtă. Nu pleci pentru cîteva zile. Pleci ca să vinzi tot ce posedăm acolo. Și vei avea grijă să aduci dolarii înapoi. Nu te întorci pînă eu nu văd banii.

Asta fusese așadar, asta era ceea ce stătea în spatele bruștei hotărîri a lui Moody de a mă lăsa să plec acasă. Nu dădea un ban pe tatăl meu, pe mama mea, pe fiii mei sau pe restul familiei mele. Nu-l interesa deloc bucuria pe care mi-ar fi putut-o face o asemenea vizită. Lui nu-i păsa decît de bani. Și, în mod evident, voia s-o păstreze pe Mahtob ostatecă, garantînd astfel întoarcerea mea.

— Asta n-o voi face ! am țipat eu. Nu plec. Dacă merg în America o fac pentru înmormîntarea tatălui meu, nu merg acolo pentru a vinde totul. Nu e ușor să lichidezi totul. Știi cîte lucruri avem depozitate peste tot. Și cum aș putea să realizez asta într-un timp atît de scurt ?

— Știu că nu e ușor, țipă și Moody la mine. Dar mi-e indiferent cît de mult rămîi acolo. Mi-e egal cît timp îți trebuie. Dar nu vii înapoi înainte de a fi vîndut totul.

De îndată ce Moody a plecat la spital, am alergat să iau un taxi, care să mă ducă la biroul lui Amahl. Îmi

ascultă cu atenție noutățile despre evenimentele ce se iviseră în viața mea zbuciumată.

O expresie îndurerată și plină de îngrijorare i se ivi pe chip.

— Poate voi putea pleca pentru două zile — numai pentru înmormîntare — și apoi să mă întorc, îi propusei. Apoi, am putea, Mahtob și cu mine, să fugim așa cum am planificat...

— Nu plecați, mă sfătui Amahl. Dacă plecați, n-o veți mai revedea niciodată pe Mahtob. Sînt convins de acest lucru. Nu vă vor mai lăsa să intrați din nou în țară.

— Dar ce fac cu promisiunea pe care i-am făcut-o tatălui meu ? L-am dezamăgit de atîtea ori.

— Nu plecați.

— Dacă plec și aduc banii — atunci aș putea aduce și banii pentru o evadare.

— Nu plecați. Tatăl dumneavoastră *n-ar vrea* deloc să vă vadă dacă ar ști că Mahtob se află încă în Iran.

Amahl avea dreptate. Știam asta. Știam că dacă părăseam Iranul, chiar fie și numai pentru cinci minute fără Mahtob, Moody ar avea grijă să fiu despărțită de Mahtob pentru totdeauna. Cu toată viața mai confortabilă pe care o duceam între timp în Iran, în sufletul meu știam că Moody ar fi fost bucuros și fericit să mă dea la o parte din calea lui. Ar avea-o pe fiica noastră. M-ar ține departe prin aceea că mai întîi m-ar constrînge să vînd tot ce posedam, apoi ar pretinde să-i trimit banii înainte de întoarcerea mea. De îndată ce ar avea banii în mînă, ar divorța de mine, mi-ar interzice intrarea în Iran, și ar căuta o soție iraniană ca să aibă grijă de Mahtob.

Conversația cu Amahl luă o nouă întorsătură :

— Nu ne-am putea accelera planurile ca să fugim înainte de a mă sili el să plec ?

Amahl se foia neliniștit pe scaunul lui. Își dădea seama că planurile lui durează prea mult. Știa că ajunsesem într-un punct critic. Dar el nu putea realiza minuni.

— E foarte important, spuse el, cum îmi mai explicase și altădată, ca totul să fie organizat perfect înainte ca dumneavoastră și Mahtob să-l părăsiți pe Moody. E prea riscant să încercați să stați ascunsă în Teheran pînă

sînt definitivate toate detaliile. Sînt prea puține autostrăzi care ies din oraș. Ați fi repede găsită dacă vă caută la aeroport sau la ieșirile de pe autostrăzi.

— Da, am fost eu de acord. Dar trebuie să lucrăm repede.

— Asta și vreau să încerc, spuse Amahl. Dar nu vă faceți prea multe griji.

Apoi mă lămuri că aveam nevoie de un pașaport iranian. Pașaportul nostru iranian actual, cu care intraserăm, era valabil pentru toți trei. Ca să-l putem folosi, trebuia să călătorim ca o familie. Nu-l puteam folosi singură, și nici pe cel american, pe care Moody îl ascunsese cine știe pe unde. Îmi trebuia un pașaport iranian doar pentru mine.

— El nu are posibilitatea să vă facă rost foarte repede de un pașaport iranian, mă liniști Amahl. În mod normal se așteaptă un an. Chiar dacă cineva se grăbește și are relații, poate să dureze de la șase săptămîni la două luni. Cel mai scurt timp, din cîte am auzit, sînt șase săptămîni. În timpul ăsta vă voi putea ajuta să plecați. Aveți răbdare.

Chiar în aceași după-amiază am vorbit cu sora mea Carolyn. Tata supraviețuise operației. Trăia încă ! Carolyn mi-a povestit că mergînd spre sala de operație spusese tuturor medicilor și surorilor că Betty și Tobby vor veni acasă. Era sigură că asta îi dăduse puterea să treacă peste situația critică. Se mai afla în stare de inconștiență, iar doctorii se mai temeau încă pentru viața lui.

În seara aceea au venit în vizită Mammal și Majid. Au petrecut cîtva timp în cabinetul lui Moody, discutînd detalii despre călătoria pe care eram hotărîtă să n-o fac. Eram singură în bucătărie, cînd a intrat Mahtob. Am văzut după expresia feței ei că se întîmplase ceva îngrozitor. Nu plîngea, dar în ochii ei era un amestec de mînie furibundă și suferință profundă.

— Vrei să mă părăsești, nu-i așa ? zise ea.

— Ce tot spui ?

— Tata mi-a explicat că pleci în America fără mine.

Apoi lacrimile au început să-i curgă şiroaie.

Am făcut un pas spre ea, ca s-o iau în braţe, dar s-a retras spre uşă.

— Mi-ai promis că n-ai să pleci niciodată fără mine, suspină ea. Şi acum vrei să mă părăseşti.

— Ce ţi-a spus tata ? am întrebat-o eu.

— A spus că mă laşi aici şi nu vei mai veni să mă vezi niciodată.

— Vino cu mine, am spus şi am tras-o de mînă.

Furia clocotea în mine.

— Vom vorbi cu tata despre asta.

Am deschis cu zgomot uşa de la cabinetul lui şi mi-am făcut apariţia în faţa celor doi ce complotau împotriva mea.

— De ce i-ai spus lui Mahtob că plec în America fără ea ? am ţipat eu.

Moody a început să ţipe şi el.

— N-are nici un rost să-i ascundem acest lucru. Va trebui să se obişnuiască cu asta. Aşa că poate să înceapă chiar acum.

— Eu nu plec.

— Ba da, pleci.

— Nici nu mă gîndesc.

Ne-am învinuit reciproc cîteva minute în şir, fără ca unul să-şi poată impune hotărîrea. Declaraţia mea şi efectul acestei poveşti asupra lui Mahtob părea să nu-i afecteze deloc pe Mammal şi pe Majid.

În cele din urmă am ieşit furioasă din cameră. Mahtob şi cu mine ne-am dus sus, în dormitorul meu. O luasem în braţe şi repetam întruna :

— Mahtob, eu nu plec fără tine. Nu te voi părăsi niciodată.

Mahtob voia să mă creadă, dar puteam vedea în ochii ei că nu are încredere în spusele mele. Cunoştea puterea pe care tatăl ei o avea asupra noastră.

Am încercat încă o dată.

— Nu vreau ca tata să ştie despre asta, dar dacă nu-şi schimbă părerea înainte de zbor, atunci am să mă prefac îngrozitor de bolnavă, atît de bolnavă, încît să nu pot urca în avion. În nici un caz n-ai voie să-i spui asta tatei.

Ştiam că nu mă credea nici de data asta, iar eu nu îndrăzneam să-i povestesc despre Amahl. Încă nu.

Mahtob a plîns în somn şi toată noaptea — o noapte, lungă, lungă — s-a încleştat de mine.

* * *

Moody a plecat la Serviciul de paşapoarte, unde a petrecut întreaga zi, dezamăgit de coada nesfîrşită şi de incapacitatea birocratică şi, după cum presupusese Amahl, se întorsese cu mîinile goale.

— Trebuie să te duci personal acolo, spuse el. Te duci mîine, şi merg şi eu cu tine.

— Ce facem cu Mahtob ? am întrebat repede, încercînd să găsesc o scăpare. Tu ai stat acolo toată ziua. Mîine vom pierde din nou toată ziua acolo. Nu vom sosi acasă înainte ca ea să se întoarcă de la şcoală.

Moody se gîndi :

— Du-te singură, spuse el în cele din urmă. Îţi voi da toate lămuririle. Eu rămîn acasă şi o aştept pe Mahtob.

Seara a lucrat în cabinet, completîndu-mi o cerere de paşaport şi a scris o scrisoare explicativă despre moartea inevitabilă a tatălui meu. Mi-a făcut o descriere exactă a drumului spre serviciul de paşapoarte şi mi-a spus numele omului care mă aştepta acolo. Am hotărît că trebuia să mă duc. Trebuia să respect înţelegerea cu funcţionarul de la paşapoarte, căci Moody mă va spiona cu siguranţă. Mă bazam însă pe faptul că mă voi întoarce cu formulare noi şi cu multe scuze pentru întîrziere.

Serviciul paşapoartelor era un labirint încurcat de coridoare şi uşi, cu cozi lungi de bărbaţi şi la fel de lungi de femei, care sperau cu toţii să pună mîna pe mult rîvnita permisiune de a părăsi Iranul. Visasem mult timp la o asemenea posibilitate. Cît de ciudat şi apăsător era acum că eram îngrozită să primesc un paşaport şi o viză de ieşire.

L-am căutat pe bărbatul cu care Moody aranjase o întîlnire pentru mine. M-a salutat bucuros, murmurînd ceva de neînţeles în farsi şi m-a condus printr-un întreg şir de camere, folosindu-şi autoritatea şi coatele, ca să se

poată aşeza în fruntea cozii. Se pare totuşi că nu făcuserăm mare lucru, ceea ce m-a încurajat puţin. Apoi m-a condus într-o încăpere mare, unde se aflau, strîns înghesuiţi, vreo cîteva sute de bărbaţi. A cercetat îngrijorat cu privirea întreaga încăpere, pînă cînd ochii lui au găsit ce căutau, un iranian tînăr pe care l-a adus lîngă mine şi i s-a adresat în farsi.

— Vorbesc engleza, spuse tînărul. Aici e secţia pentru bărbaţi — ceea ce se putea vedea. El vrea ca dumneavoastră să aşteptaţi aici, la coada asta. Se va întoarce într-o oră-două, ca să vadă ce faceţi.

— Şi ce se întîmplă aici ?

Bărbatul cel tînăr traduse o serie de întrebări şi răspunsuri.

— Vi se va înmîna un paşaport.

— Astăzi ?

— Da, la coada asta.

Am încercat să cîştig timp.

— Ah, astăzi, de fapt voiam numai să văd cum decurg lucrurile.

— Asta-i imposibil.

— Ba da. Eu am adus cererea abia azi dimineaţă.

— Oricum, paşaportul vi se va înmîna astăzi. Aşteptaţi aici.

Amîndoi bărbaţii m-au lăsat pradă panicii ce mă cuprinsese. Cum era posibil aşa ceva ? Moody aşteptase pînă acum în zadar aprobarea pentru practicarea medicinei. Cu toată îngîmfarea sa, el şi familia lui aveau prea puţine relaţii în birocraţia medicală. Dar apreciasem greşit — la fel şi Amahl — influenţa sa aici ? Sau a lui Mammal ? Sau a lui Baba Hajji, cu relaţiile lui în afacerile de import-export ?

Mi-am amintit de primele rude ale lui Moody pe care le întîlnisem la aeroport ; Zia Hakim trecuse pe lîngă vameşi.

O presimţire m-a făcut să ameţesc. Aici, aşa cum stăteam în mijlocul a sute de iranieni care pălăvrăgeau, mă simţeam goală, neputincioasă, o femeie singură într-o societate masculină. *Ce se va întîmpla de fapt ? Va putea Moody să-şi continue cu succes diabolicul său plan ?*

M-aş fi întors şi aş fi luat-o la goană. Aş fi putut să alerg pe străzile Teheranului. La Ambasadă ? La Poliţie ? La Amahl ? Mahtob nu se afla la nici unul din ei. Era acasă, în mîna duşmanului.

Aşa că am rămas unde eram, avansînd încet, odată cu coada, ştiind sigur că Moody va pretinde şi va primi un raport de la oamenii săi de legătură.

Coada se micşorase alarmant de repede.

Stătusem deja ore în şir pentru o pîine, o bucată de carne şi cîteva ouă, din care jumătate erau sparte. Nu trebuia să dureze mai mult cînd primeai un paşaport ? Trebuia tocmai acum să mă întîlnesc cu eficienţa ?

Cu asta, am ajuns în faţă ; am dat hîrtiile unui funcţionar cu fruntea încreţită. El mi-a înmînat în schimb un paşaport. L-am privit şocată şi nu ştiam ce trebuie să fac în continuare.

Raţiunea mi se înceţoşase, dar cînd am părăsit biroul mi-a venit ideea că Moody se aştepta să întîrzii. Era puţin după ora unu. Nu va şti cît de repede primisem acest document oribil.

Am acţionat cu iuţeală, străduindu-mă să scap din această nouă cursă, aşa că am luat un taxi în direcţia biroului lui Amahl.

Era pentru prima oară că mă duceam la el fără să telefonez în prealabil. Figura lui exprima surpriza şi îngrijorarea, căci îi era clar că eram într-o situaţie critică.

— Nu-mi vine să cred, spuse el uitîndu-se la paşaport. Aşa ceva n-am mai auzit. Trebuie să aibă nişte relaţii pe care eu nu le ştiu. Şi eu am relaţii, dar aşa ceva n-aş putea realiza.

— Ce fac eu acum ? am întrebat.

Amahl îmi studie cu grijă paşaportul.

— Aici scrie că sînteţi născută în Germania, remarcă el. De ce aşa ? Unde sînteţi născută ?

— În Alma, Michigan.

Amahl se gîndi :

— *Alman* înseamnă în farsi „Germania". Bine. Spuneţi-i lui Moody că va trebui să vă duceţi mîine paşaportul înapoi ca să fie schimbat. Acest paşaport nu are nici o valabilitate dacă vreţi să-l folosiţi. Aşadar, duceţi-vă din

nou mîine la Pașapoarte. Duceți-vă și lăsați-l acolo. Nu le dați ocazia să vi-l corecteze. Apoi spuneți-i soțului dumneavoastră că vi l-au reținut. Vom cîștiga timp pînă se lămurește treaba.

— Okay.

De la birfoul lui Amahl m-am grăbit spre casă și am încercat să-mi trec în revistă toate scenele prin minte. Eram atît de preocupată să-i explic lui Moody greșeala din pașaport, încît m-a surprins total nepregătită.

— Unde ai fost ? a mîrîit el.

— La serviciul de Pașapoarte.

— Mi-au telefonat la ora unu și mi-au spus că ți-au înmînat pașaportul.

— Te-au sunat ei ?

— Da.

— Îmi pare rău că am întîrziat. Traficul a fost îngrozitor. Am avut greutăți la schimbarea autobuzului.

Moody m-a privit atent, neîncrezător. Părea să-i facă plăcere că mă prinsese cu o minciună, dar eu i-am distras atenția.

— Idioții ăștia stupizi ! am spus, băgîndu-i pașaportul sub nas. Uită-te. După ce am așteptat o jumătate de zi, mi-au completat greșit în pașaport. Au scris Germania. Trebuie să-l duc înapoi să mi-l corecteze.

Moody a studiat pașaportul cu grijă și a văzut că spusesem adevărul. Pașaportul nu coincidea cu actul meu de naștere.

— Mîine, mîrîi el.

Apoi nu mai spuse nimic.

Dimineața am încercat în zadar să-l fac pe Moody să mă lase să mă duc din nou singură la Biroul de Pașapoarte. Cu o zi înainte reușisem. Puteam să rezolv singură această problemă. Dar Moody nu luă în seamă argumentele mele. Deși avea pacienți care se anunțaseră pentru dimineața aceea, m-a luat într-un taxi-telefon, care ne-a dus rapid. I-a lătrat niște comenzi repezite șoferului și, cu o iuțeală extraordinară, am fost din nou la Pașapoarte. Și-a găsit prietenul, i-a dat pașaportul și am așteptat vreo cinci minute, înainte ca documentul corectat să apară în mod magic în mîinile lui.

Aveam deci permisiunea oficială de a părăsi Iranul. Singură.

Moody cumpărase un loc pentru mine la un avion al Liniilor Elvețiene, care urma să plece din Teheran vineri, 31 ianuarie.

* * *

— Totul e pregătit, a spus Amahl. În sfîrșit.

Era marți dimineața, trei zile înainte de zborul meu. Mahtob și cu mine urma să zburăm mîine, în timp ce Moody se afla la spital. Vom scăpa de planul său cu două zile mai devreme.

Amahl și cu mine am trecut totul în revistă cu mare grijă. În ciuda îndelungilor pregătiri, planul de a zbura la Bandar-Abbas și de a ieși din țară cu o vedetă rapidă, nu era perfectat. Pentru că Moody ne constrînsese să acționăm repede, Amahl pregătise un alt plan. Mahtob și eu mine vom zbura cu avionul de ora nouă de la Teheran la Zahidan, urmînd să traversăm munții prăpăstioși spre Pakistan. O echipă de contrabandiști profesioniști ne vor duce la Quetta în Pakistan. De acolo urma să zburăm spre Karachi.

Am intrat pe dată în panică, fiindcă tocmai citisem un articol înspăimîntător în *The Kayhan*. Articolul relata despre un cuplu australian care fusese răpit în Quetta de membrii unui trib și tîrîți în Afganistan, unde fuseseră reținuți opt luni de zile înainte de a fi eliberați. Îmi puteam imagina ororile acestei experiențe.

I-am povestit lui Amahl întîmplarea.

— E adevărat, a spus el. Astfel de lucruri se petrec mereu, dar nu există nici o posibilitate de a părăsi Iranul fără pericole. A încercat să mă liniștească spunîndu-mi că șeful de trib din zonă, care controla ambele părți ale graniței, era prietenul său personal. Dintre toate drumurile care ies din Iran, spuse el, acesta este cel mai sigur. Aici am cele mai bune relații. Bandar-Abbas și alte planuri nu pot fi perfectate atît de rapid. Drumul prin Turcia este imposibil din cauza zăpezilor din munți. Și

oricum drumul prin Zahidan era mai sigur decît cel prin Turcia : o dată pentru că am acolo un prieten şi apoi pentru că graniţa cu Turcia este mult mai bine păzită. Acolo patrulează *pasdar*-ul.

Trebuia să plecăm. Nu mai aveam timp să ne bazăm pe cuvintele preferate ale lui Amahl : „aveţi răbdare". În loc de asta, trebuia să urmăm sfatul tatălui meu : „Acolo unde există voinţă, există şi o posibilitate".

I-am dat lui Amahl o pungă de plastic să mi-o păstreze. Conţinea un schimb de haine pentru Mahtob şi pentru mine şi cîteva lucruri pe care nu voiam să le las acolo. Printre ele, o carpetă de perete, mare şi grea, pictată cu o scenă în care bărbaţi, femei şi copii se bucură de frumuseţea unui izvor în mijlocul naturii. Asocierea culorilor — trandafiriul stins, albastrul deschis şi verdele — se armoniza minunat. O îndoisem în forma unui mic patrat. În afară de asta luasem plicul de celofan cu şofran pe care îl primisem de Crăciun de la Ameh Bozorg.

În timp ce discutam cu Amahl, tot felul de gînduri mi-au trecut prin minte. Veştile din America erau dulci-amărui. Tata se menţinea tenace în viaţă, aşteptînd să ne vadă. Eu aveam voinţă, iar Amahl se îngrijea să găsească o modalitate de a ne scoate de aici. Mîine o voi sili pe Mahtob, fără ca ea să-şi dea seama, să se mocăie, să-şi întîrzie pregătirile pentru şcoală. Trebuie să fiu sigură că a pierdut autobuzul de şcoală. Apoi voi pleca cu ea pe jos spre şcoală. Afară pe stradă, departe de Moody, îi voi spune minunata noutate, că plecăm în America. În timp ce soţul meu care nu ştia nimic se va îndrepta grăbit spre serviciu, eu şi Mahtob ne vom întîlni cu oamenii lui Amahl, care ne vor transporta pe cel mai scurt drum spre aeroport pentru zborul spre Zahidan.

O ironie a sorţii ne obliga să urmăm aceeaşi rută pe care o plănuise doamna Alavi. Mă întrebam ce s-o fi întîmplat cu ea. Fusese poate arestată. Poate fugise ea însăşi din Iran. Speram acest lucru.

— Cît va costa ? l-am întrebat pe Amahl.

— Pretind douăsprezece mii de dolari, îmi răspunse el. Dar nu vă faceţi nici o grijă în privinţa asta. Mi-i trimiteţi cînd veţi fi în America.

— Vă voi trimite banii imediat, am jurat eu. Şi mulţumesc.

De ce trebuia să facă atît de mult Amahl pentru Mahtob şi pentru mine ? Chiar să pună în joc, încredător, douăsprezece mii de dolari ?

Credeam că ştiu cel puţin cîteva dintre răspunsuri, deşi nu-l întrebasem niciodată direct.

În primul rînd, credeam într-adevăr că Amahl era răspunsul la rugăciunile mele, creştine şi islamice, la *nasr*-ul meu, la rugămintea mea către Imam Mehdi, la pelerinajul la Meshed. Îl slujeam doar pe acelaşi Dumnezeu.

Amahl avea ceva de demonstrat lui însuşi, mie, lumii întregi. Optsprezece luni în şir fusesem captivă într-o ţară care, după cum mi se părea mie, era populată exclusiv de duhuri rele. Hamid, patronul de prăvălie, fusese primul care îmi arătase şi cealaltă înfăţişare. Doamna Alavi Chamsey, Zari, Fereshteh şi alţi cîţiva îmi demonstraseră că o persoană nu trebuie caracterizată după naţionalitatea ei. Chiar şi Ameh Bozorg îmi arătase, în felul ei caracteristic, că avea intenţii bune.

Acum venise rîndul lui Amahl. Motivaţia lui era în acelaşi timp şi simplă şi complexă : voia să ajute două victime nevinovate ale revoluţiei iraniene. Nu pretindea nici o răsplată. Se mulţumea, drept compensaţie, cu bucuria pentru succesul nostru.

Dar vom reuşi oare să fugim ?

Articolul despre perechea australiană răpită şi cuvintele domnului Vincop mă înfricoşau. Cînd amintisem pentru prima oară de posibilitatea de a apela la contrabandişti, dl. Vincop de la Ambasadă mă avertizase :

— Vă iau banii, vă duc pînă la graniţă, vă violează, vă omoară sau vă predau puterii de stat.

Dar acum avertismentul lui nu mai avea nici o valabilitate. Hotărîrea mea era clară. Vineri puteam să mă urc în avion şi să zbor acasă în mod foarte confortabil, dar fără posibilitatea de a-mi mai revedea vreodată fiica. Sau puteam mîine să-mi iau fiica de mînă şi să mă arunc în cea mai periculoasă aventură pe care mi-o puteam imagina.

Într-adevăr, nu mai exista o altă posibilitate de alegere. Puteam să mor în munții dintre Iran și Pakistan sau să o duc sigur pe Mahtob înapoi în America.

Vîntul înghețat m-a făcut să mă înfior cînd am coborît din taxiul oranj. Adîncită în gînduri mă îndreptam spre casă.

În curînd Mahtob se va înapoia de la școală. Mai tîrziu va veni și Moody de la spital. Seara urmau să vină Chamsey, Zari și familia Hakim ca să-și ia rămas bun. Ceea ce știau ei era că voi pleca vineri la tatăl meu, aflat pe patul de moarte, și că mă voi întoarce după înmormîntare. Trebuia să-mi țin firea ca să ascund toate speranțele și temerile ce mi se învălmășeau în cap.

Eram deja aproape de casă cînd, privind în sus, i-am văzut pe Moody și pe Mammal stînd la ușă și așteptîndu-mă enervați. Furia îl făcea pe Moody să uite vîntul rece care îi arunca în față zăpada deasă ce cădea de sus.

— Unde ai fost ? țipă el.

— La cumpărături.

— Mincinoaso ! N-ai nici un pachet.

— Am căutat un cadou pentru mama, dar n-am găsit nimic.

— Mincinoaso ! a repetat el. Unelteşti ceva. Intră în casă. Ai să rămîi aici pînă vineri, cînd trebuie să mergi la aeroport.

Mammal a plecat să facă cumpărături. Moody m-a împins pe ușă și a repetat porunca. N-aveam voie să ies din casă. N-aveam voie să folosesc telefonul. Voi sta închisă în zilele următoare, pînă mă va urca în avion. Își luase azi liber. Își va lua și mîine liber, ca să rămînă acasă, să mă păzească. În timp ce se ocupa de pacienți, luă telefonul cu el în cabinet. Mi-am petrecut toată după-amiaza în curtea interioară, închisă, din fața casei, care se vedea de la fereastra cabinetului. Mahtob și cu mine am făcut un om de zăpadă și l-am împodobit cu un fular purpuriu, culoarea preferată a fiicei mele.

Încă o dată fusesem încolțită, prinsă în capcană. Mahtob și cu mine nu vom putea respecta înțelegerea cu oamenii lui Amahl, și nici nu aveam nici o posibilitate

să iau contact cu el ca să-i relatez despre această îngrozitoare întorsătură a lucrurilor.

Seara, tremuram de frig și de frică, pregătindu-mă să primesc oaspeții și oferind astfel o preocupare mîinilor, în timp ce gîndurile îmi alergau libere. Trebuia, într-un fel sau altul, să iau legătura cu Amahl. Trebuia să găsesc un mijloc de a mă scoate pe mine și pe Mahtob de aici. Am început să tremur din nou și de data asta mi-am dat seama că, într-adevăr, casa se răcise. O idee mi-a venit în cap.

— S-a întrerupt căldura, i-am mormăit eu lui Moody.

— S-a stricat instalația sau nu mai avem petrol ? a întrebat el.

— Mă duc s-o întreb pe Malileh ce s-a întîmplat cu căldura, am spus eu, sperînd ca tonul meu să sune destul de degajat.

— Okay.

M-am străduit să nu las să observe cît de grăbită eram să ajung în locuința lui Malileh. Am întrebat-o în farsi dacă îmi permite să dau un telefon. A fost de acord. Știam că nu poate înțelege o convorbire în engleză.

Am avut imediat legătura cu Amahl.

— N-o să meargă, i-am spus eu. Nu pot pleca. Nu pot ieși din casă. A fost azi aici cînd am ajuns acasă și a devnit bănuitor.

Amahl a oftat din greu.

— Oricum n-ar fi mers, a spus el. Am vorbit tocmai acum cu oamenii din Zahidan. Au cele mai mari căderi de zăpadă din ultima sută de ani. Prin munți e imposibil de trecut.

— Ce trebuie să facem, am țipat eu.

— Pur și simplu nu vă urcați în avion. El nu vă poate duce personal la bordul avionului.

— Nu pleca, îmi spuse Chamsey seara, cînd a putut să vorbească singură cu mine în bucătărie. Nu te urca în avion. Eu prevăd ce se va întîmpla. De îndată ce vei pleca, o va duce pe Mahtob la sora lui, iar el va fi din nou cu totul în mîinile familiei sale. Nu pleca.

— Nici nu vreau, am spus. Nu fără Mahtob.

Simțeam însă cum lațul lui Moody se strîngea și mai tare în jurul gîtului meu. Mă strînsese cu ușa, putea să

mă forțeze să iau avionul ; putea să mă amenințe că mi-o va lua pe Mahtob. Gîndul acesta era insuportabil pentru mine și în nici un caz nu-mi trecea prin minte s-o las aici în timp ce eu mă întorceam în America. Ar fi însemnat s-o pierd.

În seara aceea nu mi-a plăcut nimic din mîncarea pe care m-am forțat s-o înghit. Abia auzeam ce se vorbește.

— Ce-ați spus ? am întrebat eu ca răpuns la o întrebare a lui *Khanum* Hakim.

Voia să mă duc cu ea în dimineața următoare în *tavauni*, un magazin pentru membrii moscheii lui *Aga* Hakim. Tocmai primiseră linte care, în mod normal, se găsea cu mare greutate.

— Trebuie să cumpărăm și noi, înainte de a se fi vîndut toată, spuse ea în farsi.

Chamsey voia și ea să meargă. Am aprobat, total absentă. Nu-mi era gîndul la linte.

Mai tîrziu, în aceeași seară, după ce Chamsey și Zari plecaseră deja, Mahtob se băgase în pat, iar Moody își termina ultimii pacienți, eu și familia Hakim stăteam în sufragerie bînd ceai, cînd, un oaspete nepoftit a sosit pe neașteptate — Mammal.

I-a salutat pe Hakimi, a pretins pe un ton obraznic ceai și apoi, cu obișnuitul lui surîs răutăcios, a scos biletul de avion din buzunar, fluturîndu-mi-l prin fața ochilor.

Optsprezece luni de furie au izbucnit din adîncurile sufletului meu. Mi-am pierdut controlul.

— Dă-mi biletul ! am țipat. Am să-l rup.

Aga Hakim și-a asumat imediat rolul de împăciuitor.

Preotul blînd, cel mai înțelegător dintre rudele lui Moody, mi-a pus cîteva întrebări. Nu vorbea englezește. Mammal ar fi putut să traducă, dar n-a făcut-o. Îmi era greu să mă fac înțeleasă în farsi, dar am încercat cu disperare, căci vedeam în *Aga* Hakim un prieten și un aliat.

— Cuvintele au năvălit din mine :

— Nu știți ce am pătimit eu aici, am suspinat eu. M-a silit să rămîn aici. Am vrut să mă întorc în America, dar m-a silit să rămîn aici.

Hakimii au fost cu adevărat șocați. *Aga* Hakim îmi puse alte întrebări și la fiecare răspuns chipul lui exprima o și mai mare durere. Înspăimîntătoarele amănunte din anul și jumătate care trecuse ieșiseră la iveală.

Totuși, el era nedumerit.

— Și acum de ce nu te bucuri că poți pleca la familia ta ?

— Doresc din tot sufletul să mă duc la familia mea, am explicat eu. Dar Moody vrea să rămîn acolo pînă voi vinde totul, iar apoi trebuie să aduc toți banii cu mine. Tatăl meu e pe moarte. Nu vreau să merg în America pentru afaceri.

Moody își terminase pacienții și se așeză lîngă noi în sufragerie, unde *Aga* Hakim îl supuse unui interogatoriu sever. Moody răspunse în farsi pe un ton calm. A făcut pe uimitul, ca și cînd auzea pentru prima oară de obiecțiile mele împotriva acestei călătorii.

În cele din urmă, *Aga* Hakim l-a întrebat :

— Dar dacă Betty nu vrea să plece, de ce trebuie totuși să plece ?

— Nu trebuie, a bolborosit Moody. Voiam numai s-o fac pentru ea, ca să-și poată vedea familia.

Moody se întoarse spre mine :

— Vrei să pleci ?

— Nu, am spus eu repede.

— Bine. Atunci de ce toată zarva asta ? Am făcut-o pentru binele tău, ca să-ți poți vedea încă o dată tatăl muribund. Dacă nu vrei să pleci, nu trebuie s-o faci.

Cuvintele lui exprimau sinceritate, dragoste și respect pentru mine, reverență față de sfatul înțelept al lui *Aga* Hakim. Cu asta discuția a luat sfîrșit.

Pe toată durata vizitei, Moody a pălăvrăgit bine dispus cu Hakimii. Ca o gazdă primitoare, i-a condus pînă la ușă cînd au plecat, le-a mulțumit tuturor pentru vizită, i-a mulțumit lui *Aga* Hakim pentru sfaturi.

— Vă iau mîine dimineață la zece la *tavauni*, i-am spus eu lui *Khanum* Hakim. Speram ca pe drumul la cumpărături să se ivească vreo ocazie de a-i putea da un telefon lui Amahl.

Moody a închis încet ușa după familia Hakim, a așteptat să se îndepărteze îndeajuns și apoi, într-un acces

de nebunie, s-a întors spre mine. M-a plesnit atît de puternic peste față, încît m-am prăbușit cît eram de lungă.

— Acum ai reușit ! țipă el. Ai distrus totul. Ai să te urci în avion. Dacă nu faci asta, ți-o iau pe Mahtob, iar pe tine te voi închide în camera ta pentru tot restul vieții !

23

Putea să facă acest lucru. Și *îl va face*.

În noaptea aceea somnul nu s-a lipit de mine. Mă învîrteam încoace și-încolo din cauza supărării, aducîndu-mi aminte că eu o adusesem pe Mahtob aici, lucru pentru care mă blestemam continuu.

* * *

Scandalul începuse cu aproape patru ani înainte, în seara de 7 aprilie 1982, cînd Moody se întorsese acasă de la spitalul din Alpena adîncit în gînduri și distant. La început n-am dat atenție acestui lucru, cu atît mai mult cu cît eram ocupată să pregătesc o cină deosebită. John își sărbătorea a douăsprezecea zi de naștere.

În ultimii doi ani fuseserăm fericiți. În 1980 Moody venise din Corpus Christi cu dorința fermă de a se detașa de evoluția politică a evenimentelor din Iran.

— Oricine știe că sînt străin, spuse el, dar nu vreau ca oricine să știe că sînt iranian.

Tabloul întunecatului Ayatollah Khomeini a fost dus în magazie. A promis să nu mai vorbească la servici de revoluție, fiindcă știa că pasiunea lui pentru evenimentele petrecute în patrie, reaprinsă la Corpus Christi, nu-i adusese decît supărare. În Alpena se obișnuise repede cu noua lui muncă ; își refăcuse cariera ; trăia din nou ca un american.

Starea mea s-a îmbunătțit imediat, mai ales cînd am găsit casa de la Thunder Bay-River. Era mică și nu prea

arătoasă ca aspect exterior, dar imediat ce intrasem, mă îndrăgostisem de ea. Întreaga casă era orientată spre rîu. În spate avea ferestre mari, dispuse spre o priveliște care îți tăia răsuflarea. O scară ducea la parterul lambrisat minunat, spațios și luminos. De acolo dădeai spre o terasă imensă, care se termina la numai cinci metri de malul rîului. Un mic pod de lemn ducea pînă la apă, tocmai bun pentru pescuit sau pentru a lega o barcă. Casa era situată la un cot al rîului. În susul rîului se afla un pod pictural, care se putea vedea bine.

Interiorul casei era surprinzător de spațios, cu dormitoare mari, două băi, două cămine și uimitor de mult spațiu de locuit. Priveliștea rîului îți dădea un sentiment de liniște.

Moody fusese la fel de impresionat ca și mine. Am cumpărat pe loc casa.

Alpena era la numai trei ore depărtare de Bannister, așa că puteam să-mi văd mai des familia. Tata și cu mine aveam aceeași pasiune comună pentru pescuit ; prindeam bibani, somni și, ocazional, cîte o știucă în rîul liniștit. Mama și cu mine petreceam ore întregi croșetînd, gătind, sporovăind. Eram mulțumită că aveam posibilitatea să-mi petrec mai mult timp cu ei, mai ales că îmbătrîniseră.

Mama suferea de lupus [1] ; era bucuroasă că putea să-și aibă cîtva timp nepoții pe lîngă ea. Micuța Mahtob care se învîrtea prin casă era un motiv special de bucurie pentru mama și tata. Tata o numea Tobby.

Am fost acceptați cu ușurință în societatea profesională din Alpena, fiind adesea vizitați sau invitați. Moody era fericit cu munca lui, iar eu eram fericită ca soție și mamă — totul pînă în acea seară cînd Moody se întorsese acasă de la muncă, avînd în ochi expresia mută a durerii.

Îi murise un pacient, un băiețel de trei ani, aflat la spital pentru o operație simplă. Spitalul îl suspendase pe timpul investigațiilor.

În dimineața următoare a sunat sora mea Carolyn. Amărîtă, m-am dus la telefon ; dormisem prea puțin, și

[1] Eczemă a pielii. (n. tr.).

aveam ochii umflați și roșii de plîns. Ca prin ceață, am auzit-o pe Carolyn spunînd :

— Tata are cancer.

Am plecat imediat direct la spitalul din Carson City, unde Moody și cu mine ne întîlnirăm pentru prima oară și unde acum ne plimbam nervoși de colo-colo, într-o sală de așteptare, în timp ce doctorii făceau o primă operație abdominală. Rezultatele erau proaste. Chirurgii i-au făcut o rezecție de colon, dar n-au putut să înlăture întreaga zonă canceroasă. Boala se extinsese prea mult. Ne-am sfătuit cu un chimioterapeut, care ne-a explicat că ar putea să-i prelungească tatii viața pentru un timp — dar nu putea spune cît. Pînă la urmă tot l-am pierde.

Mi-am jurat să-mi petrec cît mai mult timp cu el, să-l țin de mînă și să-i spun toate lucrurile care trebuiau spuse înainte de a fi prea tîrziu.

Viața se întorsese deodată pe dos. Cu cîteva luni înainte fuseserăm mai fericiți ca oricînd. Acum, deodată, cariera lui Moody era în pericol, tata era pe moarte, iar viitorul arăta jalnic.

Stresul își cerea tributul, pe care trebuia să-l plătim atît individual, cît și împreună, ca familie.

În săptămînile următoare am făcut naveta între Alpena și Carson City. Moody îi ajuta tatii să depășească trauma operației. Imediat ce-l vedea pe Moody i se părea că-i trec durerile. Moody îi oferea sfaturile sale ca medic și-i explica terminologia medicală într-un limbaj accesibil.

Cînd starea sănătății tatii s-a îmbunătățit suficient ca să poată călători, Moody l-a invitat la noi în Alpena, să ne viziteze. Își petrecea ore întregi ca să-l aline pe tata, să-l ajute să accepte realitatea bolii și să-l învețe să trăiască cu rezecția lui de colon.

Tata era efectiv unicul pacient al lui Moody. Întotdeauna cînd erau împreună, Moody se simțea din nou medic. Dar cînd stătea în Alpena, fără să facă nimic toată ziua, devenind din ce în ce mai morocănos, se simțea un ratat. Și, în timp ce săptămînile treceau, inactivitatea și-a spus cuvîntul.

— La mijloc sînt rațiuni politice, afirma el mereu, vorbind despre cercetările întreprinse de spital.

Moody încerca să fie la curent cu noutățile, participînd la numeroase seminare medicale, dar și așa se simțea nemulțumit, căci nu putea aplica în practică cunoștințele științifice pe care le acumulase.

Amîndoi ne făceam griji serioase în privința banilor, iar eu continuam să cred că dispoziția lui s-ar schimba dacă ar avea din nou de lucru. Nici un spital nu i-ar fi permis să lucreze ca anestezist în timpul investigațiilor, dar el avea și licența de medic general osteopat. Mă gîndisem mereu că ar fi putut să realizeze mai mult în acest domeniu.

— Ar trebui să mergi la Detroit, i-am propus eu. Du-te la Clinica din Strada Patrusprezece. Ei au nevoie de cineva.

Moody lucrase acolo clandestin în timpul anilor săi de practică și avea încă prieteni acolo.

— Nu, răspunse el. Rămîn aici și lupt.

În cîteva zile însă s-a schimbat, retrăgîndu-se în el însuși ca într-o cochilie de melc, certîndu-ne pe mine și pe copii la cea mai mică, și adesea imaginată, obrăznicie. A încetat să mai frecventeze seminarele fiindcă nu mai voia să fie în compania altor medici. Își petrecea zilele stînd într-un fotoliu, privind în gol pe fereastră, spre rîu, în timp ce orele se scurgau în tăcere. Cînd se sătura de asta, dormea. Uneori asculta radioul sau citea cîte o carte, dar îi era greu să se concentreze. Refuza să iasă din casă și nu voia să vadă pe nimeni.

Ca medic, știa desigur că acest comportament reprezenta simptomele clasice ale unei depresiuni clinice. Știam și eu asta, ca soție de medic, dar el nu voia să asculte de nimeni și respingea toate încercările de ajutor.

Timp îndelungat am încercat să-i arăt compasiune și să-i insuflu curaj, fiindcă, după părerea mea, o soție este datoare să facă acest lucru. Desigur, îngrijorarea mă marcase și pe mine destul de vizibil. Împreună cu copiii mă duceam de mai multe ori pe săptămînă să-l vizitez pe tatăl meu, dar Moody nu ne-a mai însoțit mult timp. Rămînea acasă și era prost dispus.

Săptămîni întregi am încercat să mă obișnuiesc cu această situație, evitînd orice confruntare, întrucît speram că va ieși din letargie. Simțeam însă că lucrurile nu vor mai putea merge așa multă vreme.

Săptămînile au devenit luni. Petreceam mai multe zile la Bannister, la tatăl meu, decît acasă, unde Moody, cu aerul lui absent, mă călca pe nervi. Nu aveam nici un venit, iar economiile noastre scădeau.

După ce amînasem, cît de mult am fost în stare, o ceartă, în cele din urmă am explodat :

— Du-te la Detroit și caută-ți de lucru : i-am spus.

Moody m-a privit furios. Detesta să ridic vocea, dar acum îmi era indiferent. A ezitat și s-a gîndit cum să reacționeze la cererea soției lui.

— Nu, a spus simplu și definitiv și a ieșit din cameră.

Accesul meu de furie l-a făcut să devină mai vorbăreț. Repeta mereu, același laitmotiv, prin care explica toate necazurile care i se întîmplaseră vreodată :

— M-au suspendat din serviciu fiindcă sînt iranian. Dacă n-aș fi iranian, asta nu s-ar fi întîmplat niciodată.

Cîțiva medici de la spital erau în continuare de partea lui Moody. Treceau uneori pe la noi ca să-l salute, și își exprimau față de mine îngrijorarea pentru starea depresivă a lui Moody. Unul dintre ei, medic cu îndelungată experiență în tratarea bolnavilor mintali, s-a oferit să vină în mod regulat ca să discute cu Moody.

— Nu vreau, a replicat Moody. Nu vreau să discut despre asta.

L-am rugat să meargă la un psihiatru.

— Eu știu mai mult decît ei ; nu mă pot ajuta cu nimic.

Nici unul dintre prietenii sau rudele noastre nu-și puteau da seama de dimensiunile schimbării personalității lui Moody. Încetasem de mult să mai invităm musafiri, dar asta era de înțeles prin perspectiva grijilor noastre financiare. Prietenii și rudele noastre își aveau viața lor proprie, problemele lor personale pe care trebuiau să și le rezolve. Nu-și puteau da seama cît de profundă era depresiunea lui Moody dacă nu le povesteam despre asta. El n-o putea face, iar eu nu voiam s-o fac.

Mi-am căutat ceva de lucru, pentru cîteva ore pe zi, și am fost angajată în biroul unui avocat. Moody era furios pe mine, fiindcă el considera că datoria unei soții era să rămînă acasă și să aibă grijă de soțul ei.

Din zi în zi, dispoziția lui devenea tot mai proastă. Mîndria lui era înjosită prin întreruperea carierei, iar faptul că eu munceam îl considera drept o înjosire a bărbăției sale. Se apăra, încerca să-și recîștige poziția dominatoare asupra mea, pretinzîndu-mi ca în fiecare zi la prînz să vin acasă de la lucru și să-i pregătesc masa. M-am supus acestei ridicole pretenții, în parte ca să-l liniștesc, în parte fiindcă tot ce se petrecuse în ultimele luni mă neliniștise și mă năucise. Nu mai aveam o viziune clară asupra distribuției rolurilor în căsnicia noastră. Aparent voiam să par cea mai puternică dintre noi, dar dacă lucrurile stăteau așa atunci de ce alergam la prînz acasă să-i fac de mîncare ? Nu puteam da nici un răspuns.

La prînz îl găseam adesea încă în halatul de baie. Nu făcea nimic toată dimineața, în afară de faptul că se ocupa cît de puțin posibil de copii. După ce-i pregăteam prînzul, dădeam din nou fuga la serviciu. Seara urma să găsesc din nou toată vesela murdară pe masă, iar mîncarea abia atinsă. Soțul meu va sta iar întins pe sofa și va vegeta.

Dacă se enerva că mergeam la lucru, atunci îl întrebam de ce nu face *el* nimic.

Această ciudată existență s-a prelungit mai bine de un an, perioadă în care munca mea mi-a oferit un sentiment de împlinire, pe cînd viața mea personală devenea tot mai lipsită de sens. Postul meu, la început doar pentru o jumătate de normă, s-a prelungit cu timpul mai mult decît o normă obișnuită. Salariul meu nu se prea potrivea cu stilul de viață de pînă acum și, cînd economiile au început să se subțieze, mi-am impus încă o dată voința în fața lui Moody și am oferit spre vînzare minunata noastră casă.

Am pus în grădina din față o tăbliță pe care scrisesem : CASĂ DE VÎNZARE DIRECT DE LA PROPRIETAR și am așteptat să văd ce se va întîmpla. Dacă aveam

noroc, puteam economisi în acest fel comisionul pentru misit.

Săptămîni întregi Moody mi-a spus că trecuseră duzini de perechi ca să vadă drăguța noastră căsuță cu spectaculoasa ei vedere spre rîu, dar nimeni nu făcuse nici o ofertă. Îl suspectam pe Moody că proceda intenționat ca să-i descurajeze pe cumpărători, sau că apariția lui neglijentă și morocănoasă îi speria.

În cele din urmă, Moody mi-a spus într-o seară că o familie se arătase interesată de casă și urma să vină a doua zi, ca s-o mai vadă o dată. Am hotărît să fiu acasă cînd vor veni.

Cînd am sosit acasă de la servici, la timpul fixat pentru întîlnire, am găsit casa într-o dezordine totală. L-am trimis pe Moody după niște cumpărături, m-am grăbit să fac ordine în jur și am prezentat eu însămi casa.

— Ne place, mi-a spus bărbatul, dar în cît timp vă puteți muta ?

— Cînd doriți să aveți casa ?

— În două săptămîni.

Asta m-a deconcertat puțin, dar ei s-au oferit să ne preia ipoteca și să ne plătească diferența în bani lichizi. Am fi rămas astfel, chiar după ce ne-am fi achitat toate datoriile, cu vreo douăzeci de mii de dolari în plus, iar noi aveam nevoie urgentă de bani.

— E-n regulă, am spus.

Cînd Moody s-a întors acasă și a aflat ce afacere încheiasem, s-a făcut livid la față.

— Și unde ne vom muta în două săptămîni ? a răcnit el.

— Avem nevoie de bani, am spus pe un ton hotărît. Trebuie să avem banii.

Ne-am certat îndelung, încercînd să găsim o ieșire pe moment, dar discuția a degenerat scoțînd acum la suprafață din străfunduri uitate și alte dezamăgiri acumulate pe parcurs. Era o luptă inegală, căci Moody abia putea să reziste unei asemenea confruntări. A făcut o slabă încercare de a-și demonstra autoritatea de cap al familiei, dar știam amîndoi că el renunțase la tron.

— Tu ne-ai adus în această situație, i-am reproșat furioasă. Nu putem aștepta pînă cînd nu vom mai avea nimic. Trebuie să vindem acum.

L-am constrîns să semneze contractul de vînzare.

Următoarele două săptămîni au fost mai agitate decît oricînd. Am golit toate dulapurile și sertarele și am împachetat toate resturile vieții noastre din Alpena, dar nu știam încotro ne vom îndrepta. Moody nu mi-a ajutat deloc.

— Împachetează-ți măcar cărțile tale, i-am spus. Avea o bibliotecă mare care se compunea din cărți de medicină și volume de propagandă islamică.

Într-o dimineață i-am pus în brațe cîteva cutii de carton și i-am spus :

— *Astăzi* îți împachetezi cărțile !

Cînd m-am întors tîrziu de la muncă, după o zi obositoare, l-am găsit stînd fără chef, tot în halatul de dimineață, neras și nespălat. Cărțile lui erau tot pe rafturi. Am explodat din nou :

— Îți cer să-ți faci geamantanul în seara asta. Mîine te urci în mașină și pleci la Detroit, și nu te întorci înapoi pînă nu ai un serviciu. M-am săturat de toate astea. Nu mai vreau să trăiesc așa nici un minut mai mult.

— Nu pot să găsesc de lucru, a murmurat el.

— Nici n-ai încercat măcar.

— Nu pot să-mi găsesc un post pînă cînd suspendarea mea de la spital nu e anulată.

— Nu trebuie neapărat să faci anestezie. Poți să lucrezi ca medic generalist.

Se simțea rănit și nu se putea apăra decît cu argumente foarte slabe.

— N-am mai lucrat de ani de zile ca medic generalist, spuse el încet. Nu vreau să fac medicină generală.

Îmi amintea de Reza care nu voia nici un post în America dacă nu putea deveni curînd președinte al companiei.

— Eu fac o mulțime de lucruri pe care trebuie să le fac, deși nu doresc deloc să le fac, i-am spus eu și supărarea mea crescu. Mi-ai distrus și așa viața în multe privințe. Nu mai vreau să mai trăiesc în felul ăsta. Ești un puturos. Profiți de situație. N-ai să găsești niciodată

un post dacă stai aici și zaci. Trebuie să umbli și să cauți. Nu va cădea din cer. Nu, te duci acum și nu vii înapoi pînă n-ai găsit un post sau — cuvintele mi-au scăpat înainte să realizez ce spuneam — voi divorța de tine.

Nu exista nici o întrebare, ultimatumul meu era sincer.

Moody a făcut ce i-am spus. În seara următoare m-a sunat din Detroit. Avea un post la Clinică. Urma să înceapă lunea următoare, după Paști.

De ce, mă întrebam, așteptasem atît de mult?

De ce nu mă impusesem mai des înainte? Sfîrșitul săptămînii Paștelui 1983 ne-a găsit într-o mare agitație. Trebuia să ne mutăm în Vinerea Mare din casa noastră, iar Moody urma ca luni să-și ia în primire postul de la Detroit.

Miercuri încă nu găsisem nici o locuință. Eram îngrozitor de agitată, dar aveam totuși un sentiment de satisfacție. Cel puțin făceam *ceva*.

Un client de la biroul unde lucram, vicepreședintele unei bănci locale, auzind de problema noastră, ne-a oferit o soluție temporară. În urma unui act executoriu, tocmai primise o casă și ne-a propus să ne-o închirieze lunar. Am semnat contractul în Vinerea Mare la prînz și am început imediat să ne mutăm lucrurile în noua casă.

La sfîrșit de săptămînă Moody a dat dovadă de oarecare energie, ajutîndu-mă să aranjez casa. Duminică, m-a sărutat de despărțire, înainte de a pleca la un drum de cinci ore spre Detroit. Era primul sărut după luni de zile și am simțit o dorință care m-a surprins. Nu se bucura încă de munca grea de la clinică, dar îmi puteam da seama că se simțea deja mai bine. Pentru mîndria sa rănită fusese foarte bine că reușise să primească atît de simplu un post. Plata era foarte bună, chiar dacă nu se compara cu salariul lui de la spitalul din Alpena, și ajungea la aproape nouăzeci de mii de dolari pe an.

La scurt timp, trăiam din nou potrivit unei rutine zilnice, comparabilă, în mod plăcut, cu primii ani în care ne cunoscuserăm. În timpul săptămînii ne rezolvam separat treburile, iar la sfîrșitul de săptămînă, mergeam, alternativ, cînd la Alpena, cînd la Detroit.

Starea spirituală a lui Moody se regenera.

— Ne înțelegem de minune, îmi spuse el la una dintre aceste vizite.

Era foarte fericit că de cîte ori ne întîlneam Mahtob îi și sărea în brațe în clipa în care îl vedea, fericită că tatăl ei era la fel ca înainte.

Primăvara, vara și toamna au zburat. Chiar dacă Moody ura Detroitul, deși se părea că în mediul metropolei te loveai de mult mai puțină intoleranță, era convins că viitorul său profesional, într-o specialitate sau alta, era acolo.

În ce mă privește, mă simțeam în sfîrșit din nou liberă. În timpul săptămînii luam singură toate deciziile. La sfîrșit de săptămînă mă îndrăgosteam din nou. Poate că asta era formula ce se potrivea cel mai bine căsniciei noastre.

Pentru un timp, am fost mulțumită.

În martie 1984 am primit un telefon de la Teheran. O voce de bărbat care vorbea într-o engleză stricată, cu un accent pronunțat, s-a recomandat drept Mohamed Ali Ghodsi. Spunea că ar fi un nepot al lui Moody. În perspectiva tendinței manifestată de familie pentru căsătorii între rude, acest lucru putea să însemne orice. Părea să existe sute de iranieni pe care Moody îi considera drept nepoții lui.

A întrebat cum ne merge lui Mahtob și mie, încercînd în zadar să lege o conversație. Cînd m-a întrebat de Moody, am scris numărul lui de telefon, spunîndu-i că i-l voi da lui Moody ca acesta să-i telefoneze.

Am transmis mesajul la Detroit, iar Moody m-a sunat din nou, chiar în aceeași seară. Fusese Mammal, îmi relată el, al patrulea fiu al surorii sale, Ameh Bozorg. Moody îmi spuse că Mammal fusese întotdeauna prea slab, dar că în ultimele luni pierduse și mai mult în greutate. Doctorii de la Teheran diagnosticaseră un ulcer stomacal și-l operaseră, dar el continuase să slăbească. Disperat, zburase în Elveția, pentru un consult. Medicii elvețieni i-au spus că chirurgii iranieni greșiseră operația inițială, iar stomacul lui trebuia cusut încă o dată. Îi telefonase

unchiului său în America ca să-i ceară sfatul, unde ar trebui să-şi facă operaţia.

— Nu i-am spus ce trebuie să facă, mi-a spus Moody. Tu ce crezi ?

— Lasă-l să vină aici, i-am propus eu. Îl putem ajuta să găsească un spital unde să se opereze.

Moody a fost fericit, auzind părerea mea.

— Dar, spuse el, e foarte greu să scoţi bani din Iran.

— De ce nu-i plăteşti tu operaţia ? l-am întrebat. Aş aştepta să faci asta şi pentru familia mea, dacă ar fi necesar.

— Okay. Grozav !

Am pregătit totul şi în cîteva zile Mammal se afla în avionul de America. Conform orarului avioanelor, urma să sosească într-o vineri, la începutul lui aprilie. Moody voia să-l ia de la aeroport şi, de acolo, să vină direct, fiind sfîrşit de săptămînă, la Alpena, ca Mammal să ne cunoască.

Cu totul altfel decît revoluţionarii gălăgioşi care se infiltraseră în viaţa noastră din Corpus Christi, majoritatea iranienilor pe care îi cunoşteam aici se comportau ca nişte oameni cultivaţi şi politicoşi. Aveau, desigur, vederi demodate despre femei, dar asta se manifesta în general printr-o curtoazie plină de atenţie, care, altfel, te flata. Îmi propusesem să fiu o gazdă generoasă pentru nepotul lui Moody. Pregăteam bucuroasă o cină iraniană, în timp ce, împreună cu copiii, îi aşteptam să sosească.

În mod nefericit l-am urît pe Mammal din clipa în care a intrat pe uşă. Era mic de statură, ca majoritatea bărbaţilor iranieni — şi poate de aceea — avea un comportament insolent. Barba şi mustaţa ţepoasă îi dădeau un aspect neîngrijit. Ochii mici, adînciţi în orbite, mă străpungeau cu privirea, trecînd prin mine ca şi cînd n-aş fi existat. Întreaga lui înfăţişare părea să spună :

— Cine eşti tu ? Sînt mai valoros decît tine.

În afară de asta, influenţa lui asupra lui Moody era de-a dreptul neliniştitoare. Primele cuvinte pe care le-a rostit au sunat cam aşa :

— Trebuie să vii în vizită la Teheran. Toţi aşteaptă să te vadă pe tine şi pe Mahtob.

Mă îngrozea gîndul ăsta. În această primă seară bărbaţii au petrecut ore în şir, discutînd aprins în farsi. Era, poate, un lucru de înţeles, căci îşi puteau spune multe noutăţi despre familie, dar mă temeam că Moody va lua în serios invitaţia lui Mammal. Dar, pentru că vorbeau numai în farsi, mă excluseseră în totalitate din conversaţia lor, deşi engleza lui Mammal era acceptabilă.

În scurt timp am început să număr orele ce mai rămăseseră pînă la sfîrşitul săptămînii şi mă bucuram deja de o duminică seara liniştită, cînd Moody şi Mammal se vor afla din nou pe drumul spre Detroit. Dar, duminică după-amiază, Moody îmi spuse :

— Lasă-l să stea aici, cu tine, în timp ce eu mă ocup de aranjamentele pentru operaţie.

— Nu, am spus eu. E nepotul tău. E oaspetele tău.

Moody mi-a argumentat clar că el avea de lucru la clinică. Mammal avea nevoie de îngrijire. Trebuia să urmeze un regim foarte strict. Eu puteam să nu merg cîteva zile la serviciu, pînă cînd va fi hotărîtă exact data operaţiei.

Nu mi-a mai lăsat timp să discut. Undeva, într-un colţişor al creierului meu realizam că Moody îşi recăpăta puterea de influenţă asupra mea. Dar m-am liniştit spunîndu-mi că toată treaba nu va dura decît cîteva zile.

M-am hotărît să fac totul cît mai bine. Îmi era milă de Mammal, căci cursa aeriană îi rătăcise bagajul. Prietena mea, Annie Kuredjian, o armeancă croitoreasă, m-a însoţit ca să cumpăr haine noi de schimb pentru Mammal. Annie a modificat toate lucrurile ca să se potrivească cu făptura lui neobişnuit de slabă.

Mammal a acceptat hainele fără nici un cuvînt de mulţumire. Le-a depozitat în camera lui şi a purtat mai departe aceeaşi cămaşă care putea şi aceiaşi blujeans.

Cînd geamantanul lui Mammal a fost găsit şi, în fine, i-a fost restituit, era plin de cadouri pentru noi. Dar nu conţinea nici o haină împachetată. Deşi, urma, probabil să rămînă mai multe luni în America, avea de gînd, evident, să poarte aceleaşi lucruri în fiecare zi.

— Nu vrei să-ţi spăl hainele, l-am întrebat.

— Nu, a dat el din cap indiferent.

Cînd, odată cu sfîrșitul de săptămînă, Moody a venit acasă, mi s-a părut incredibil să nu simtă duhoarea pînă cînd nu i-am atras eu atenția.

— Du-te și scoate-ți hainele ca Betty să le poată spăla. Și fă-ți și un duș.

Nepotul lui Moody s-a supus făcînd o grimasă. Dușul era un eveniment rar în viața lui, iar el considera acest lucru mai curînd ceva neplăcut, decît ca o nouă experiență.

Două săptămîni întregi a rămas Mammal în casa mea ca musafir leneș, pretențios și obraznic, pînă cînd l-am dus la operație la spitalul din Carson City. Am făcut apoi o vizită familiei mele și m-am întors la Alpena, scoțîndu-l pe Mammal din viața mea.

Mai tîrziu, Moody mi-a relatat că Mammal se simțise ofensat deoarece nu-mi mai luasem încă o dată liber, că nu găsisem pe cineva să rămînă o noapte cu copiii, că nu mai făcusem încă o dată drumul, de patru ore, pentru a fi lîngă el cînd a fost operat.

Au trecut zece zile în care Mammal a rămas la spital ca să se vindece. Apoi, Moody l-a luat pe nepotul său aflat în convalescență, de la spitalul din Carson City și l-a adus la Alpena, punîndu-l încă o dată sub oblăduirea mea.

— Nu, nu mai vreau să mai am grijă de el, am protestat eu. Ce să fac dacă i se întîmplă ceva? Tu ești medicul. Tu poți avea grijă de el.

Moody abia dacă a auzit protestele mele. S-a întors la Detroit lăsîndu-l pe Mammal la mine.

Mă detestam pentru că mă reîntorsesem la rolul meu de soție supusă, dar făceam totuși pe guvernanta și-i pregăteam cele cinci mese de regim care îi fuseseră prescrise zilnic. Îi plăcea mîncarea mea la fel de mult cum îmi plăcea mie să gătesc pentru el. Dar nu exista altă ieșire decît să suport pînă ce Mammal se va reface și se va putea întoarce în Iran.

Moody considera că Mahtob va fi pe loc atrasă de Mammal. A încercat s-o constrîngă să-și petreacă mai mult timp împreună cu nepotul lui, dar Mahtob a reacționat la fel ca mine față de iranianul jegos.

— Las-o în pace, i-am sugerat. Mahtob nu poate fi constrînsă să se împrietenească cu cineva. Așa e ea. Știi foarte bine. Nu încerca să-i dai prea multă atenție și ea va veni singură la tine, dacă-i va face plăcere.

Moody n-a vrut să mă asculte. A plesnit-o chiar de cîteva ori fiindcă părea să-i fie frică de Mammal.

În săptămîna cînd Moody fusese la Detroit, îi telefonase lui Mammal în fiecare seară. Vorbeau ore întregi în farsi și am ajuns repede la concluzia că Moody îl folosea pe Mammal ca să mă spioneze. Într-o seară, de exemplu, Mammal a pus brusc receptorul jos și mi-a spus că Moody vrea să-mi vorbească. Soțul meu era furios. De ce o lăsasem pe Mahtob, împotriva indicației lui, să vadă un anumit program de televizor.

Sfîrșiturile noastre liniștite de săptămînă aparțineau de-acum trecutului. Moody venea la Alpena ca să-și petreacă sîmbăta și duminica în interminabile discuții cu Mammal, să fie informat despre treburile familiei, să se aprindă din nou pentru Ayatollahul Khomeini și să defăimeze obiceiurile și morala occidentală — și în special pe cele americane.

Ce trebuia să fac? La fiecare sfîrșit de săptămînă izbucnea, tot mai puternic, la soțul meu, americanizat de douăzeci și cinci de ani, personalitatea lui de iranian. Atîta timp cît Mammal era aici, dragostea mea pentru soțul meu era pusă la grea încercare. Mă căsătorisem cu americanul Moody; acest Moody iranian era un străin nepoftit. Și la toate astea se adăuga faptul că el și Mammal vorbeau continuu să ne ia, pe Mahtob și pe mine, într-o vizită de familie, la Teheran.

La sfîrșit de săptămînă se retrăgeau și aveau lungi discuții, foarte animate, de neînțeles. Deși vorbeau în farsi, coborau vocea ori de cîte ori intram în cameră.

— Cînd va pleca odată? am întrebat disperată într-o zi.

— Nu poate pleca fără consimțămîntul medicilor, răspunse Moody.

Două întîmplări grăbiră izbucnirea unei crize. În primul rînd banca găsise un cumpărător pentru casa pe care o închriaserăm, astfel încît eram constrînși să ne mutăm. Cam tot în aceeași perioadă norma mea de muncă

în biroul avocatului se micşorase. Era clar pentru toţi că era timpul să mă mut.

Şi Moody ştia deja unde trebuia să mă mut. A anunţat că era timpul să ne începem o nouă viaţă ca o familie unită.

Nu voiam să mă mut şi de fapt nici nu eram sigură dacă voiam să renunţ la independenţa mea. Dar ştiam că Mammal va pleca curînd în Iran şi-mi puneam mari speranţe în faptul că Moody şi cu mine ne vom putea relua stilul de viaţă anterior, elegant şi comod. Deşi nu discutasem acest subiect, singura alternativă era un divorţ. Asta era clar, luînd în cosiderare insistenţele lui Moody. Aşadar, am aprobat să mă mut la Detroit. Depăşisem ceea ce fusese mai greu sau, cel puţin, aşa speram, mă rugam eu. Voi încerca — într-adevăr voi încerca — să refac căsătoria noastră.

Mi-am luat totuşi o măsură de precauţie. Pentru că viitorul nu mi se părea deloc sigur, mă temeam să nu mai rămîn însărcinată, aşa că în săptămîna dinaintea mutării m-am dus la un doctor şi mi s-a fixat o membrană anticoncepţională spiralată.

Moody locuise într-un mic apartament foarte mic, aşa că trebuia să începem din nou să căutăm o casă. Presupuneam că vom cumpăra o casă, dar Moody a insistat să închiriem una pentru o perioadă mai îndelungată şi să căutăm un teren care să ne placă, unde să ne construim casa mult visată. Faptele se petrecuseră atît de repede, încît totul mi se învîrtea în cap. Moody îşi recăpătase puterea de influenţă asupra mea. Înainte de a-mi da seama exact ce se petrece, închiriaserăm o casă în Southfield şi ne-am mutat — eu, Moody, Joe, John, Mahtob... şi Mammal.

Am înscris-o pe Mahtob la o excelentă şcoală Montessori în apropiatul Birmingham, condusă de femeia care adusese pentru prima dată acest sistem din Europa în America.

Moody îmi cumpărase o maşină nouă şi aproape în fiecare zi îl luam pe Mammal cu mine ca să vadă monumentele şi priveliştile din Detroit sau, pur şi simplu, să poată cumpăra ce voia cu banii pe care soţul meu i-i

oferea cu multă generozitate. Comportamentul lui Mammal era la fel de puţin plăcut şi lipsit de respect ca întotdeauna, dar el părea să creadă că eram încîntată de prezenţa lui. În realitate, bineînţeles, trăim numai pentru ziua cînd urma să se întoarcă în Iran.

Mammal a rămas la noi pînă la jumătatea lui iulie şi, cu cît se apropia mai mult ziua plecării, cu atît insista mai mult ca noi — Moody, Mahtob şi cu mine — să face neapărat o vizită familiei, în Teheran.

Spre groaza mea, Moody a fost de acord şi a anunţat că vom veni în august pentru un concediu de două săptămîni. Joe şi John puteau rămîne pentru această perioadă la tatăl lor.

Brusc, discuţiile secrete, pînă noaptea tîrziu ale lui Moody şi Mammal luară o formă mult mai ameninţătoare. În timpul celor cîteva zile dinaintea plecării lui Mammal, Moody şi-a petrecut fiecare minut liber cu el. Puneau oare ceva la cale?

O dată i-am confruntat cu cele mai întunecate temeri ale mele:

— Ce faceţi de fapt aici? am întrebat. Plănuiţi s-o răpiţi pe Mahtob ca s-o duceţi la Teheran?

— Nu fii caraghioasă, a spus Moody. Ai înnebunit? Du-te la un psihiatru.

— Nu sînt atît de nebună ca să plec cu tine în Iran. Tu poţi pleca. Copiii şi cu mine rămînem aici.

— Tu şi cu Mahtob, veniţi cu mine, a spus Moody. E un lucru hotărît.

Bineînţeles că aveam o alternativă. Una amară, dar care începuse să prindă contur în capul meu. Mizam încă pe speranţa că ne putem cîrpi din nou căsnicia, mai ales după plecarea lui Mammal. Nu voiam să mă supun, nici pe mine şi nici pe copii, traumatismului unui divorţ.

Dar nici nu voiam să plec în Iran.

Moody a devent mai înţelegător, şi a încercat să discute cu mine.

— De ce nu vrei să mergi? m-a întrebat el.

— Pentru că ştiu că, dacă merg cu tine şi tu vei hotărî să rămîi acolo, nu mă mai pot întoarce acasă.

— Ah, asta te neliniștește deci, exclamă Moody pe un ton prietenos. Nu ți-aș face niciodată așa ceva. Eu te iubesc.

Deodată îi veni o idee :

— Adu-mi Coranul, mi-a spus el.

Am adus cartea sfîntă a Islamului de la locul ei din bibliotecă și i-am dat-o soțului meu.

A pus mîna pe cartea sfîntă și a declarat :

— Jur pe Coran că nu te voi sili niciodată să rămîi în Iran. Jur pe Coran că nu te voi sili niciodată să rămîi undeva contra voinței tale.

Mammal mi-a promis și el, din partea lui :

— Nu se va întîmpla niciodată asta, mă asigură el. Familia noastră n-ar accepta așa ceva. Îți promit că nu se va întîmpla un asemenea lucru. Îți promit că dacă se va ivi vreo problemă, familia noastră se va îngriji s-o rezolve.

Un sentiment de ușurare m-a cuprins.

— Bine, am spus. Plecăm.

* * *

Moody a adus tichetele de avion. Întîi august sosise mai repede decît aș fi voit. Deși soțul meu făcuse acea promisiune gravă și solemnă, eram cuprinsă de îndoieli din ce în ce mai mari. El devenea tot mai bucuros. Petrecea ore în șir citind o mulțime de cărți iraniene ce-i cădeau în mînă. Vorbea plin de afecțiune despre familia lui — în special despre Ameh Bozorg. Începuse să-și spună rugăciunile. Se transforma din nou, în fața ochilor mei, dintr-un american într-un iranian.

În secret, am consultat o avocată.

— Trebuie să plec cu el sau să divorțez, am întrebat-o. Nu vreau să plec în Iran. Mi-e teamă că, dacă plec acolo, nu-mi va permite să mă întorc acasă.

Am discutat această posibilitate și în timp ce vorbeam m-a străfulgerat și o altă idee care m-a făcut și mai mult să mă-nspăimînt. Chiar posibilitatea unui divorț era riscantă — poate chiar mai riscantă decît călătoria în sine. Dacă divorțam, dacă mă despărțeam de Moody, n-aș

mai fi existat în viața lui. N-ar mai fi avut nici o posibilitate să mă ducă *pe mine* în Iran, dar ce s-ar întîmpla cu *Mahtob* ? Dacă ar lua-o cu el în Iran și s-ar hotărî să rămînă acolo, mi-aș pierde fiica pentru totdeauna.

— E necesar să aibă dreptul de a-și vizita fiica ? am întrebat eu. N-am putea convinge un judecător că asta înseamnă un pericol pentru Mahtob astfel încît Moody să fie ținut departe de ea ?

Avocata mi-a atras atenția că legea americană nu permite aplicarea unei pedepse înainte de comiterea faptului încriminat.

— El n-a comis nici o crimă. Nu există nici un motiv care să-l priveze de dreptul de a-și vizita fiica. Deși nu văd cu ochi buni plecarea dumneavoastră în Iran, continuă avocata, nu văd ce-aș putea găsi ceva rău în asta. Poate că Moody a fost supus prea multă vreme unei anumite tensiuni și acum e prea deprimat ; așa că, poate, se va simți mai bine după ce își va vedea familia. Poate se va reîntoarce la un nou început. Sînt convinsă că plecarea i-ar face bine.

Conversația m-a năucit și mai tare decît fusesem înainte. Dacă introduceam divorțul, știam în inima mea că Moody mi-ar lua fiica și ar condamna-o la viața îngrozitoare din Iran. N-aveam de ales decît speranța ca, independent de ce comploturi reale sau imaginare se învălmășeau în capul lui Moody, diferențele sociale îl vor determina, în cele din urmă, să se întoarcă în America. Pe vremea aceea nu puteam decît să-mi imaginez cît de îngrozitoare era viața în Iran, dar trebuia să accept șansa ca aceste două săptămîni să-i fie suficiente lui Moody.

Motivul real pentru care urma s-o iau pe Mahtob în Iran era următorul : Potrivit religiei lui Moody, și eu și Mahtob am fi fost blestemate dacă nu făceam asta.

Ziua fixată sosi. Mahtob și cu mine ne-am împachetat puține lucruri, lăsînd loc pentru cadourile pe care voiam să le luăm în Iran. Moody avea însă mai multe bagaje. O sacoșă era plină cu medicamente pe care, spunea el, voia să le doneze comunității medicale locale. În ultimul moment i-a venit și lui Mahtob ideea să-și ia iepurele.

Şi astfel am plecat pe 1 august 1984, zburînd mai întîi la New-York şi apoi la Londra. Acolo am făcut o întrerupere de douăsprezece ore, timp destul ca să ne plimbăm. I-am cumpărat lui Mahtob o pereche de păpuşi englezeşti. Cu cît orele treceau, cu atît teama mea de a urca într-un alt avion creştea.

În timp ce aşteptam pe aeroportul din Heathtrow, puţin înaintea zborului nostru peste Cipru spre Teheran, Moody începu să discute cu un medic iranian care se întorcea acasă după o vizită în America.

— Sînt greutăţi de a ieşi din nou din ţară ? l-am întrebat nervoasă.

— Nu, m-a asigurat el.

Medicul iranian ne-a dat cîteva sfaturi cum am putea să trecem mai uşor pe la vamă.

— Iranienii, ne explică el, pun taxe vamale foarte mari pe produsele fabricate în America ce sînt introduse în ţară. Dacă le spuneţi însă că rămîneţi acolo şi vreţi să munciţi, atunci e posibil să nu plătiţi nici o vamă, spuse el.

Nu voiam să aud aşa ceva, nici dacă în felul acesta economiseam bani.

— Dar noi nu rămînem.

— Ştiu, mă întrerupse el.

— Nici nu ne gîndim să rămînem în Iran, continuai eu. Rămînem acolo numai două săptămîni şi apoi ne întorceam imediat.

— Da, spuse el. Apoi Moody şi cu el începură să discute în farsi.

Cînd a venit timpul să urcăm la bordul avionului, tremuram din tot corpul. Voiam să ţip, să mă întorc şi să fug jos pe pistă, dar trupul nu dădea ascultare sufletului. Cu Mahtob, care mă ţinea strîns de mînă, am urcat în avion, ne-am găsit locurile şi ne-am pus centurile.

În timpul zborului spre Cipru am realizat dilema din mintea mea. Cînd roţile au atins pămîntul insulei mediteraneene, ştiam că sosise ultima şansă. Trebuia s-o iau pe Mahtob, să fug şi să iau primul avion spre casă. spre casá.

M-am oprit asupra acestei opţiuni, dar în urechi îmi răsunau cuvintele avocatei :

— El n-a comis încă nici o crimă. Nu există nici un motiv ca să-l privaţi de dreptul de a o vizita pe Mahtob.

De altfel nici n-aş fi putut fugi din avion. Cînd aparatul a început să ruleze pe pistă, un steward ne-a explicat la microfon că escala din Cipru este foarte scurtă, aşa încît pasagerii care îşi continuau zborul spre Teheran, trebuiau să rămînă la bord.

După numai cîteva minute eram din nou pe pista de decolare. Motoarele au accelerat. Botul avionului s-a îndreptat în sus, roţile au pierdut contactul cu pămîntul. Am simţit puterea de împingere a motoarelor care ne urca spre cer.

Mahtob se ghemuise lîngă mine, epuizată de lunga călătorie.

Moody citea o carte iraniană.

Eu stăteam aici, aproape înnebunită de atîta încordare, într-o stare de şoc, ştiind spre ce destinaţie mă îndreptam, dar nu şi soarta care mă aştepta.

24

Miercuri, 29 ianuarie 1986, era o seară rece şi întunecoasă la fel ca dispoziţia mea. Oglinda îmi arătă un obraz roşu, umflat, urmarea unei nopţi pe care o petrecusem plîngînd. Moody a dus-o pe Mahtob la autobuzul şcolii şi mi-a spus apoi că vom merge la Biroul Liniilor Aeriene Elveţiene pentru a-mi preda paşaportul, pe care ei îl vor păstra acolo pînă mă voi îmbarca vineri la bordul avionului.

— Trebuie să mă duc împreună cu Chamsey şi *Khanum* Hakim la *tavauni*, i-am reamintit eu.

— Nu putea să treacă peste discuţia mea cu soţia bărbatului cu turban.

— Întîi trecem pe la Elveţieni, a spus el.

Asta presupunea o grămadă de vreme, căci Biroul Liniilor Aeriene Elveţiene se afla la capătul opus al ora-

şului. nî timp ce goneam cu taxiul prin oraş, mă concentram asupra drumului pe care-l aveam de făcut mergînd la tirguieli. Ne va lăsa pe noi, trei femei singure ? Voi putea telefona ?

Spre îngrijorarea mea Moody mă însoţi la locuinţa lui Chamsey.

— Ce s-a întîmplat ? mă întrebă ea cînd îmi văzu faţa ?

N-am răspuns.

— Spune-mi ce s-a întîmplat, pretinse ea.

Moody stătea ameninţător lîngă mine.

— Nu vreau să plec în America, am spus eu plîngînd. Moody pretinde şă plec ca să rezolv cîteva afaceri. Trebuie să vînd totul Dar nu vreau să plec.

Camsey se întoarse către Moody.

— N-o poţi constrînge să rezolve afaceri într-un asemenea moment. Las-o să plece numai pentru cîteva zile la tatăl ei.

— Nu, mîrîi Moody. Tatăl ei nu e nici măcar bolnav. E numai un truc. Ei au aranjat totul.

— Ba da, e adevărat, am strigat eu. Tata e cu adevărat bolnav, asta o ştii şi tu.

În faaţ lui Chamsey şi Zari ne-am aruncat în faţă unul altuia toată ura pe care o simţeam reciproc.

— Ai căzut în propria ta cursă ! răcnea Moody. Asta a fost numai un truc ca să te ducă înapoi în America. Acum trebuie să pleci. Vei pleca şi o să-mi trimiţi toţi banii aici.

— Nu ! am ţipat eu.

Moody m-a apucat de braţ şi m-a tîrît spre uşă.

— Plecăm, a anunţat el.

— *A Bozorg.* Calmează-te, spuse Chamsey. Trebuie să discutaţi despre asta în linişte.

— Plecăm, a repetat Moody.

Cînd m-a tras cu brutalitate afară, n-am întors şî le am strigat lui Chamsey şi lui Zari :

— Vă rog, ajutaţi-mă. Interesaţi-vă de mine. O să ne facă ceva.

Moody a trîntit uşa.

Ţinîndu-mă strîns de braţ m-a tras de-a lungul trotuarului îngheţat pînă la Hakimi. Pe tot drumul, care

dura vreo cincispreze minute, mi-a strigat obscenităţi, repetîndu-le mereu într-un limbaj degradant. Nu înjurăturile îmi secau atît sufletul, cît ceea ce ţipa :

— N-ai s-o mai vezi niciodată pe Mahtob !

Cînd ne-am apropiat de casa familiei Hakim, mi-a spus :

— Ia seama ! Să nu mai verşi o lacrimă în faţa lui *Khanum* Hakim. Să nu laşi să se observe ceva.

Moody n-a primit ceaşca de ceai oferită de *Khanum* Hakim.

— Să mergem la *tavauni,* a spus el.

Ne-am dus toţi trei la prăvălia moscheei. Moody nu mi-a dat nici o clipă drumul la braţ. Am cumpărat o provizie de linte şi am plecat acasă.

După-amiază, Moody a lucrat în cabinet. Fără să vorbească un cuvînt cu mine, mă păzea tăcut, aşa cum avea de gînd să facă şi următoarele două zile, pînă cînd mă voi urca în avionul de America.

După ce s-a întors de la şcoală şi s-a asigurat că tatăl ei e ocupat, Mahtob a venit la mine în bucătărie, spunîndu-mi brusc :

— Mamă, te rog, du-mă astăzi în America ! Era prima oară după luni de zile că îmi cerea aşa ceva. Simţea şi ea că nu mai trebuia să rămînem aici.

Am început s-o legăn în braţele mele. Lacrimile ne şiroiau pe obraji, se amestecau unele cu altele.

— Mahtob, nu putem pleca acum, i-am spus. Dar nu-ţi face nici o grijă. Nu plec şi te las în Teheran. Nu plec fără tine în America.

Cum trebuia să procedez ca să-mi ţin promisiunea ? Mă putea oare duce tîrîndu-mă şi ţipînd pînă la avion ? Mi-am dat seama, că ar fi putut face asta şi nimeni nici nu s-ar fi gîndi măcar să-l oprească. Ar fi putut să-mi administreze un sedativ, ca să nu mai pot gîndi. Putea să facă orice.

Fereshteh a venit după-amiaza tîrziu ca să-şi ia rămas bun. Ştia că eram adînc deprimată şi încerca, cît putea mai bine, să mă mîngîie. Nu mă mai puteam prefface în faţa ei şi nici a altor prieteni sau a lui Moody. Nu mai puteam pretinde că aş fi o soţie musulmană fericită. Pentru ce ?

Moody a apărut și a cerut ceai. A întrebat-o pe Fershteh despre soțul ei și asta a făcut-o să izbucnească în lacrimi. Fiecare avea problemele lui.

— Te rog, Doamne, te implor, mă rugai, lasă-ne pe Mahtob și pe mine să putem pleca de lîngă Moody. Te rog, te rog, te rog !

Auzisem oare ambulanța salvării sau fusese doar o impresie ? Văzusem luminile aprinse care se reflectau prin fereastră pe perete sau le visam numai ? Nu se auzise nici o sirenă. Apăruse pur și simplu în fața ușii. Ca o aprariție extraterestră.

O urgență ! Moody trebuia să plece la spital.

Ochii lui mă priveau țintă. Șuvoaie întregi de ură, de neîmpliniri și reproșuri au trecut nerostite în schimbul nostru de priviri. Cum putea el să plece la spital și să mă lase nepăzită ? Ce puteam eu face Încotro trebuia să fugă ? A ezitat un moment între neîncrederea față de mine și datoria lui morală de medic. Nu putea refuza urgența, dar nici să-și slăbească supravegherea. Fershteh a simțit dilema în care se afla.

— Rămîn eu aici pînă te întorci, i-a spus ea lui Moody.

Fără nici un cuvînt, Moody și-a înhățat servieta medicală și a sărit în ambulanța care îl aștepta.

Plecase. Nu știam cînd se va întoarce. După cinci ore sau după o jumătate de oră — asta depindea de natura urgenței.

Mintea mea a început să lucreze. Iată ocazia pentru care m-am rugat, mi-am spus. Trebuie să fac ceva ! Acum !

Fereshteh era o prietenă bună, apropiată și demnă de toată încrederea. Puteam să-mi încredințez viața în mîinile ei. Dar ea nu știa nimic despre Amahl, despre intrigile secrete din viața mea. Pentru binele ei n-aș fi vrut s-o implic în această treabă. Soțul ei era la închisoare fiindcă gîndise împotriva guvernului ; și deja acest lucru îi făcea situația destul de precară. N-aveam voie s-o încarc și mai mult.

Am lăsat să treacă cîteva minute, deși jonglam cu o rezervă de timp pe care n-o știam. Apoi i-am spus,

încercînd cu disperare ca vocea mea să pară cît mai degajată :

— Trebuie să mai cumpăr niște flori pentru diseară.

Eram invitați la vecina noastră Malileh la o cină de adio. Pretextul era plauzibil, căci să duci flori era ceva de bon-ton.

— Bine, te duc cu mașina, a spus Fereshteh.

Asta era foarte bine. Ieșeam mai repede de pe strada noastră și din vecinătate, decît pe jos... Cît mai repede, dar fără să par agitată, am îmbrăcat-o cît am putut de gros pe Mahtob și am sărit în mașina lui Fereshteh. A parcat în fața unui magazin de flori, aflat la cîteva străzi de noi și, cînd a deschis ușa ca să coborîm, i-am spus :

— Lasă-ne aici. Am nevoie de puțin aer proaspăt. Mahtob și cu mine ne vom întoarce pe jos acasă.

Chiar și pentru mine suna caraghios ceea ce spusesem. Nimănui nu i-ar fi venit ideea să se plimbe pe o astfel de gheață și zăpadă.

— Te rog, lasă-mă să vă duc, a insistat Fereshteh.

— Nu, am nevoie într-adevăr de aer. Vreau să merg pe jos. M-am întins spre scaunul șoferului și am îmbrățișat-o. Părăsește-ne, am repetat eu. Du-te. Și-ți mulțumesc pentru tot.

Avea lacrimi în ochi cînd îmi spuse :

— Okay.

Mahtob și cu mine am coborît din mașină și am privit-o pe Fereshteh plecînd.

Vîntul rece ne șfichiuia fața. Îmi era indiferent. Voi simți frigul mai tîrziu. Mahtob nu puse nici o întrebare.

Am luat două taxi-oranj diferite ca să ieșim din zonă și să ne pierdem urmele. În fine, am coborît pe o stradă și am găsit o cabină telefonică. Cu degetele tremurînde am format numărul particular al lui Amahl de la birou. A ridicat imediat receptorul.

— Este absolut ultima mea șansă, am spus. Trebuie să plec chiar în clipa asta.

— Am nevoie de mai mult timp. Nu este totul pregătit.

— Nu se poate. Trebuie să folosesc șansa asta. Dacă nu plec acum n-o voi mai avea niciodată pe Mahtob.

— Okay. Veniți. Mi-a dat adresa unui apartament din apropierea biroului său și m-a avertizat să mă conving că n-am fost urmărite.

Am pus receptorul în furcă și m-am întors spre Mahtob ca să-i împărtășesc minunata noutate :

— Mahtob, am spus, sîntem pe drumul spre America.

Spre consternarea mea, ea începu să plîngă.

— Ce ai ? am întrebat-o. Doar azi după-masă mi-ai spus că trebuie să te duc în America.

— Da, scînci ea, vreau în America, dar nu acum. Vreau mai întîi acasă, să-mi iau iepurașul.

Mă străduiam să-mi mențin calmul.

— Ascultă, i-am spus, am cumpărat iepurașul în America, așa-i ? Ea dădu din cap. Putem să cumpărăm unul nou în America. Vrei să mergi în America, sau vrei să mergi acasă la tatăl tău ?

Mahtob și-a șters lacrimile. Am văzut în ochii fiicei mele de șase ani o hotărîre crescîndă și am știut pe dată că Moody nu reușise s-o supună. Nu era un copil iranian supus, ascultător, era fiica mea americancă, hotărîtă.

— Vreau în America, decise ea.

— Hai repede, trebuie să găsim un taxi.

— Betty, întrebă tînăra femeie prin ușa abia crăpată.

— Da.

Ea s-a dat la o parte și ne-a lăsat să intrăm în apartament. Ne trebuise mai mult de o oră ca să găsim drumul, de-a curmezișul Theranului, prin viscol, cu ajutorul mai multor taxi oranj. Asta i-a oferit timp suficient lui Amahl ca să înceapă pregătirile pentru fuga noastră inopinată.

— Amahl a spus să vă dau ceva de mîncare, dacă vă e foame, a spus femeia.

Nu-mi era foame, și nici lui Mahtob. Aveam cu totul altceva în minte decît mîncarea. Dar îmi dădeam foarte bine seama că trebuia să profit de orice ocazie ca să ne întărim puterile pentru ceea ce ne aștepta și pentru nesiguranța misterioasă a nopții de iarnă care se apropia, ca și pentru următoarele zile și nopți pline de pericol.

— Da, spusei, vă rog.

Femeia și-a înfășurat capul într-un *rusari* negru, ascunzîndu-și fața tînără. O fi fost vreo studentă ? mă gîndeam. Cît știa despre noi ? Ce fel de relații avea cu Amahl ?

— Mă întorc imediat, a spus ea.

Ne-a lăsat singure în noul nostru mediu. Am tras imediat draperiile.

Apartamentul era mic și neîngrijit, dar era mai sigur decît strada. În sufragerie se afla o sofa veche cu arcurile stricate. În dormitor nu era nici un pat ; pe podea se aflau rulate cîteva așternuturi.

Teama era molipsitoare și puteam vedea cum teama mea se reflecta în ochii lui Mahtob. Se întorsese oare Moody deja ? Anunțase poliția ?

Dar în ochii lui Mahtob era mai mult decît frică. Nervozitate, energie, speranță ? Cel puțin întreprinseserăm *ceva*. Spre bine sau spre rău ; oricum lunile de paralizantă pasivitate aparțineau de-acum trecutului.

Întrebările nu-mi dădeau pace. Ce se va întîmpla dacă nu vom reuși să ieșim repede din Teheran ? O să stăm multe nopți închise aici ? Prea multă lume îmi spusese că pentru a putea spera în reușita unei fugi era nevoie ca totul să fie planificat pe minute. Încălcasem regula.

Am luat receptorul și, după cum fusesem instruită, i-am telefonat lui Amahl, ca să-i anunț sosirea noastră în siguranță.

— *Aahlo*, auzi vocea familiară.

— Sîntem aici, am spus.

— Betty ! strigă el. Sînt atît de fericit că ați ajuns cu bine în apartament. Nu vă faceți griji. Totul va fi bine. Avem grijă de dumneavoastră. Am luat contact cu cîțiva oameni și am să lucrez toată noaptea la un plan de fugă. Nu e încă nimic definitivat, dar lucrez la el.

— Vă rog, grăbiți-vă.

— Bine, nici o grijă. Vom reuși. Apoi adăugă : Fata vă va aduce mîncare, apoi va trebui să plece. Dar eu voi veni primul mîine de dimineață ca să vă aduc micul dejun. Rămîneți în casă. Nu părăsiți clădirea și nu vă apropiați de ferestre. Dacă aveți nevoie de ceva, suna-

ți-mă. Dacă e necesar, vă rog să mă sunați și noaptea, oricînd, sunați-mă.

— Okay.

— Dar m-am gîndit la ceva și v-aș ruga să vă notați ce-am să vă spun. Am pus receptorul jos și am scos din poșetă o foaie de hîrtie și un creion. Ca să vă putem scoate din Teheran, avem nevoie de timp din partea soțului dumneavoastră, continuă Amahl. Aș vrea să-i telefonați. Trebuie să-l convingeți că ar fi posibil să vă întoarceți la el.

— Să-l sun pe Moody, e într-adevăr un lucru pe care n-aș vrea să-l fac, am protestat eu.

— Știu asta, dar trebuie s-o faceți.

— Mi-a dat indicații precise ce trebuiam să spun și mi-am luat notițe.

Curînd după discuția cu Amahl, tînăra femeie s-a reîntors, aducîndu-ne o pizza iraniană — cîteva picături de sos de roșii și carne tocată pe un *lavash* uscat — și două sticle de cola. Ne-a primit mulțumirile și a plecat repede ; misiunea ei era încheiată.

— Nu vreau deloc din asta, spuse Mahtob uitîndu-se la pizza atît de puțin apetisantă.

Nici eu nu voiam nimic. Pentru moment ne hrăneam, exclusiv, cu adrenalină.

Mi-am aruncat o privire pe notițe, le-am transcris citeț, le-am citit cu atenție și am început să mimez în gînd discuția. Apoi mi-am dat seama că de fapt amînam cît puteam discuția cu Moody. Am luat în silă receptorul și am format numărul nostru de acasă.

Moody a răspuns la primul semnal.

— Eu sînt, am spus.

— Unde ești ? mă apostrofă el.

— La prieteni.

— Care prieteni ?

— Nu-ți spun.

— Să vii imediat acasă, a comandat el.

Comportamentul impulsiv îi era caracteristic lui Moody, dar nu m-am lăsat impersionată și am urmat indicațiile lui Amahl.

— Trebuie să discutăm cîteva lucruri, am spus eu. Mi-ar face plăcere să rezolv această problemă dacă și tu ai fi dispus s-o faci.

— Da, sînt. Vocea îi devenise mai clamă, mai calculată. Vino acasă și vom încerca propuse el.

— Nu vreau să afle toți ce s-a întîmplat, i-am spus eu. Aș vrea să nu-i povestești asta nici lui Mammal sau Majid, nici sorei tale sau altcuiva ; dacă vrem să rezolvăm asta, atunci e problema noastră și trebuie s-o rezolvăm împreună. În ultimele zile Mammal s-a amestecat din nou în viața ta și toate lucrurile au luat-o razna. Nu voi accepta nici o discuție dacă nu ești de acord cu acest lucru.

Moody nu părea fericit de tonul hoătrît al vocii mele.

— Vino înapoi acasă și vom discuta despre asta, repetă el.

— Dacă vin acasă, îl pui pe Mammal la ușă ca s-o înhațe pe Mahtob, iar pe mine mă închizi, după cum ai promis.

Moody era năucit și nu știa pe ce ton să-mi vorbească. Vocea i se mai îmblînzise.

— Nu, nu voi face asta, promit. Mi-am contramandat orele de consultație de mîine. Vino acasă. Mîncăm împreună și apoi putem discuta toată noaptea.

— N-am să mă urc vineri în avion.

— Nu pot să-ți promit asta.

— Okay, atunci ți-o spun acum. N-am să mă urc vineri în avion.

Mi-am dat seama că vocea îmi devenise mai nervoasă. Fii, atentă, mă avertizai. Nu te lăsa prinsă. Trebuie să obții o amînare, nu să te lași implicată într-o ceartă.

La celălalt capăt al firului, Moody țipa :

— Nu promit nimic ! Vino imediat acasă ! Îți dau timp o jumătate de oră, sau fac ceea ce trebuie să fac.

Știam, asta însemna că va anunța poliția și de aceea am folosit atu-ul pe care Amahl mi-l pusese la dispoziție.

— Ascultă, am spus pe un ton hotărît ; tu practici medicina fără aprobare. Dacă-mi faci necazuri, te reclam.

Tonul lui Moody a devenit brusc mai blînd.

— Nu, te rog, nu face așa ceva, mă imploră el. Ne trebuie bani. Doar pentru noi am făcut asta, nu face așa ceva. Vino acasă.

— Mai întîi trebuie să mă gîndesc, am spus și am închis telefonul.

Nu știam ce avea de gînd Moody să facă imediat după aceea, dar știam că încă nu anunțase poliția, iar eu mă bazam că amenințarea mea îl va împiedica s-o facă încă, cel puțin în seara aceea.

M-am întors spre Mahtob care ascultase încordată sfîrșitul conversației mele cu Moody.

Am vorbit despre fuga noastră în America :

— Ești sigură că vrei să faci asta ? am întrebat-o. Știi că dacă facem asta n-ai să-l mai revezi niciodată pe tatăl tău.

— Da, spuse ea. Asta e ceea ce vreau. Vreau să merg în America.

Am fost încă o dată surprinsă de puterea ei de înțelegere. Hotărîrea din vocea ei mă făcea și pe mine mai puternică. Nu mai exista întoarcere.

În următoarele ore am vorbit excitate, amintindu-ne despre America. Plecaserăm de atîta vreme de acolo ! Fiecăreala noastră a fost întreruptă de cîteva ori de către Amahl care ne suna ca să ne întrebe dacă ne simțim bine și să ne împărtășească despre vagile lui progrese în privința planului de fugă.

A sunat pentru ultima oară pe la ora douăsprezece și jumătate noaptea.

— În noaptea asta nu vă mai sun, a spus el. Aveți nevoie de somn, avînd în vedere zilele grele ce vă așteaptă. Acum culcați-vă. Am să vorbesc mîine dimineață cu dumneavoastră.

Mahtob și cu mine am împins jumătățile stricate ale sofalei una lîngă alta și am petrecut orele următoare rugîndu-ne sau răsucindu-ne de pe-o parte pe alta. Mahtob a reușit să ațipească, dar eu am rămas trează pînă ce zorii au invadat camera și chiar atunci ne-a sunat și Amahl ca să ne anunțe că vine spre noi.

A sosit către ora șapte și ne-a adus o sacoșă de picnic, plină cu pîine, brînză de oaie, roșii, castraveți, ouă și lapte. Avea și cărți de desenat și creioane colorate

pentru Mahtob și sacoșa de plastic cu hainele de schimb și amintirile pe care i-o dădusem marți la birou. Îmi dădu și o poșetă scumpă de piele pentru umăr, ca dar de despărțire.

— Am lucrat toată noaptea și am vorbit cu diverși oameni, spuse el. Planul e în așa fel făcut încît trebuie să fugiți prin Turcia.

— Turcia ! Am intrat în panică. Un zbor la Bandar-Abbas și un drum cu vaporul peste Golful Persic — un zbor la Zahidan, continuat cu o trecerea clandestină în Pakistan — un zbor la Tokio cu un pașaport împrumutat — erau alternativele la care lucrase. Turcia reprezentase întotdeauna ultima variantă pentru Amahl. El îmi spusese că o fugă prin Turcia nu e numai foarte obositoare din punct de vedere fizic, dar și cea mai riscantă din cauza oamenilor care o organizau.

— Pentru că sînteți dată dispărută, nu puteți zbura cu avionul, îmi explică el. Trebuie să părăsiți Teheranul cu mașina. Pînă la granița turcă e un drum foarte lung, dar e totuși cea mai apropiată. Tocmai aranjase ca cineva să ne ducă cu mașina pînă la Tabriz, în partea de nord-vest a Iranului, și apoi mai departe, unde trebuia să trecem granița clandestin, într-o ambulanță a Crucii Roșii.

— Au pretins treizeci de mii de dolari americani, spuse Amahl. E prea mult. Duc tratative să mai lase din preț. Am ajuns la cincisprezece mii, dar e încă mult prea mult.

— E în ordine, aranjați, am spus eu.

În realitate nu mai știam ce bani mai aveam acasă în cont, dar îmi era indiferent. O să fac eu rost cumva, cîndva, de bani.

Amahl clătină din cap :

— E încă prea mult, spuse el.

Brusc mi-am dat seama că vorbeam de banii lui Amahl și nu de-ai mei. El era cel care plătea întîi, fără nici o garanție că voi ajunge în America și îi voi putea restitui.

— Voi încerca să-i presez, spuse el. Astăzi am multe de făcut. Dacă aveți nevoie de ceva, sunați-mă la birou.

Mahtob și cu mine am petrecut o zi tensionată, obligate să stăm degeaba ; am vorbit, ne-am rugat. Din cînd în cînd Mahtob lua cîte o carte de desenat, dar nu reușea

să se concentreze prea multă vreme. Păşeam încoace şi încolo pe covorul persan uzat, iar dispoziţia mea oscila între teamă şi bucurie. Eram egoistă? Puneam în joc viaţa fiicei mele? Oricît ar fi fost de rău, pentru ea, n-ar fi fost mai bine să crească aici — cu sau fără mine — decît deloc?

Amahl a venit din nou către prînz şi mi-a raportat că reuşise să scadă preţul la 12 000 dolari.

— Primiţi, i-am spus eu. Nu contează preţul.

— Nu cred că pot scădea mai mult.

— Acceptaţi, am repetat.

— E-n ordine, spuse el.

Apoi încercă să mă liniştească. Aceşti oameni nu vă vor face nimic. Vă promit acest lucru. Sînt oameni buni. M-am informat şi, dumneavoastră ştiţi că dacă aş avea măcar vreo bănuială că v-ar putea face necazuri, nu v-aş trimite cu ei. Nu sînt de cea mai bună calitate, dar trebuie să acţionăm repede. Vor avea grijă de dumneavoastră aşa cum trebuie.

Noaptea de joi spre vineri a durat o veşnicie, căci somnul nu s-a lipit de mine. Sofaua era atît de incomodă, încît de data asta am încercat să ne întindem pe podea, şi am desfăcut aşternuturile subţiri. Mahtob, cu nevinovăţia ei de copil adormise, dar eu nu-mi puteam găsi liniştea pînă nu-mi vedeam fiica în America — sau vom muri în această încercare.

Vineri dimineaţă, devreme, Amahl a venit din nou cu mai multă mîncare — un soi de preparat din carne de pui, învelit într-un ziar, iar pentru Mahtob cornflackes — greu de găsit — şi mai multe cărţi de colorat, o pătură, un *manto* pentru Mahtob, un *chador* negru pentru mine şi un tub subţire de gumă de mestecat, importată din Germania. În timp ce Mahtob era ocupată cu aceste delicatese, Amahl îmi prezentă situaţia.

— Lucrez continuu la plan, spuse el. E dificil din cauză că cei mai mulţi oameni nu au telefon.

— Cînd plecăm? am întrebat repede.

— Nu vă pot spune, a răspuns el. De aceea, aş dori ca astăzi după-amiază să-l mai sunaţi o dată pe soţul dumnevoastră, dar nu de aici. O să vin şi o să rămîn cu

Mahtob, ca să puteţi telefona de la o cabină. O să vă scriu dinainte ce va trebui să-i spuneţi.

— Bine, am spus.

Mahtob şi cu mine aveam amîndouă încredere în Amahl. N-ar rămîne cu nimeni altcineva dacă eu aş pleca. Dar înţelegea foarte bine ce se petrecea în jurul ei. Rîzînd şi mestecînd gumă, a fost de acord cu propunerea lui Amahl.

După-amiază am părăsit siguranţa relativă a apartamentului lui Amahl şi am ieşit afară, pe străzile îngheţate şi periculoase ale Teheranului. Pentru prima oară într-un an şi jumătate eram recunoscătoare că mă puteam ascunde sub *chador*. Vîntul rece mă suflă zdravăn în timp ce mă îndreptam, ca să fiu în siguranţă, spre o cabină telefonică, aflată în apropiere, pe colţ. Degetele îmi erau înţepenite cînd am luat receptorul şi am format numărul. Mi-am scos din poşetă hîrtia pe care îmi notasem indicaţiile lui Amahl.

La telefon a răspuns Majid.

— Unde eşti? a întrebat el? Unde eşti?

Fără să-i răspund, l-am întrebat şi eu:

— Unde-i Moody, vreau să vorbesc cu el.

— Moody nu-i acasă. E la aeroport.

— Cînd se întoarce?

— În aproximativ trei ore...

— Vreau să discut cu el despre acest lucru.

— Da, şi el doreşte să vorbească cu tine. Vino, te rog.

— Bine, atunci vin mîine împreună cu Mahtob şi cu avocatul meu ca să putem discuta amîndoi, dar aş vrea să nu mai fie nimeni altcineva acolo. Spune-i că pot veni între orele unsprezece şi douăsprezece sau între şase şi opt. Sînt singurele ore pe care le are libere avocatul meu, am minţit eu.

— Vino între unsprezece şi douăsprezece, spuse Majid. Şi-a anulat toate consultaţiile pentru mîine dimineaţă. Dar nu veni cu nici un avocat.

— Ba da, nu vin fără avocatul meu.

— Adu-o şi pe Mahtob şi vino singură, insistă Majid. Vom rezolva treaba. Voi fi şi eu aici.

— Mi-e frică, am spus eu. Ultima oară Moody m-a bătut și m-a închis, iar tu și familia ta nu ați luat nici o măsură împotriva lui.

— Nu-ți fă griji. Eu voi fi aici, repetă Majid.

Îmi făcea bine să-i pot rîde sarcastic în față unei rude a lui Moody și asta o făceam acum :

— Mi-a fost deajuns, am murmurat eu. Am mai trecut o dată prin asta. Te rog să-i transmiți mesajul meu.

După convorbire am început să tremur de groază. Știam de ce se dusese Moody la aeroport. Voia să-mi retragă pașaportul iranian de la Elvețieni. Nu voia să riște ca eu să i-o iau înainte. Se va duce apoi la poliție ? Chiar și în anonimatul *chador*-ului mă simțeam goală pe străzile Teheranului, pe drumul de întoarcere spre locuința lui Amahl. Peste tot stăteau polițiști cu arma în poziție de tragere. Eram sigură că mă căutau pe mine.

Îmi dădeam seama foarte clar că, oricît de periculos ar fi fost, trebuia să risc și să fug. Puteau fi contrabandiștiii din nord-vestul Iranului oricît de înspăimîntători și sinistri, ei nu puteau reprezenta pentru mine un pericol mai mare decît soțul meu. Fusesem deja răpită, ținută cu sila, violată. Iar Moody era capabil chiar să mă omoare.

Cînd m-am întors în apartament, Amahl îmi spuse :

— Plecați în seara asta. A scos o hartă, mi-a pus-o în față și mi-a arătat ruta călătoriei : un drum lung, greu, de la Teheran la Tabriz, apoi mai departe, în sus spre munții care erau controlați în egală măsură de rebelii kurzi și de patrule ale *pasdar*-ului. Kurzii se împotriviseră regimului șahului și erau la fel de ostili Ayatollahului. Dacă cineva vorbește cu dumneavoastră nu aveți voie să-i spuneți nimic, mă avertiză Amahl. Nu spuneți nimic despre mine. Nu spuneți că sînteți americancă. Nu spuneți ce s-a întîmplat.

Sarcina contrabandiștilor era să ne ducă de la Teheran la graniță și, cu o ambulanță a Crucii Roșii, să ne treacă clandestin în Turcia, pînă în orașul Van, în munții din estul Turciei. De acolo trebuia să ne descurcăm singure. Trebuia să fim în continuare foarte precaute, ne avertiză Amahl. Întrucît nu vom trece granița pe la un punct de control, nu vom avea nici o ștampilă de intrare pe pașapoartele noastre americane. Dacă ne vor prinde, autoritățile turcești nu ne vor trimite înapoi în Iran, dar ne vor aresta și, ar fi posibil, să ne despartă.

De la Van ne vom duce direct cu avionul sau cu autobusul la Ankara și vom căuta Ambasada Americii. Abia acolo vom fi în siguranță.

Amahl mi-a dat o provizie de fise :

— Sunați-mă de la fiecare cabină telefonică de pe drum, spuse el. Dar alegeți-vă cuvintele cu grijă. A privit o secundă în tavan. Ispahan, spuse el, numind un oraș iranian. Acesta va fi codul nostru pentru Ankara. Cînd veți fi la Ankara, spuneți-mi că sînteți la Ispahan.

Voiam ca Amahl să mai rămînă, să mai vorbească cu mine și cu Mahtob. Atîta timp cît era prezent alături de noi mă simțeam în siguranță. Dar el se grăbea ca în duminica musulmană să-și rezolve celelalte treburi.

Era ultima mea vineri în Iran ? Ce trebuia să iau cu mine ? M-am uitat la covorul gros de perete pe care îl cărasem marți cu mine la biroul lui Amahl. Ce mă apucase ? Nu-mi trebuia. Nu aveam nevoie de nimic. Voiam doar să ajung acasă, atîta tot. Carpeta trebuia să rămînă aici, la fel ca și șofranul.

Poate că pe drum puteam să transform bijuteriile în bani lichizi, iar de ceas aveam nevoie ca să știu cît era ora. Așadar, am îndesat aceste lucruri în sacoșa mea, împreună cu o cămașă de noapte pentru Mahtob și schimburi curate pentru mine. Mahtob împachetase fursecurile, cornflackes și cîteva cărți de desenat în ghiozdanul ei.

Cu asta eram gata, pregătite. Așteptam numai semnalul.

Către ora șase, Amahl telefonă și ne spuse :

— Plecați la ora șapte.

O oră. După atîtea zile, săptămîni, luni, mai aveam încă o oră de așteptat. Fusesem atît de des dezamăgită. Gîndurile au început să mi se învîrtească din nou prin minte. Doamne mă rugam eu, ce fac ? Te rog, însoțește-ne... Te rog, ai grijă de fiica mea, orice s-ar întîmpla.

La ora șapte și zece a sosit Amahl cu doi bărbați pe care nu-i mai văzusem niciodată.

Erau mai tineri decît mă așteptasem, poate puțin peste treizeci de ani. Unul dintre ei, care rupea cîteva cuvinte englezești, purta jeans, T-shirt și o jachetă de motociclist.

Mi-l evoca pe Fonzi din serialul american „Zile fericite". Celălalt, un bărbat bărbos, purta o jachetă sport. Făcură o impresie plăcută asupra mea și a lui Mahtob.

Nu mai aveam timp de pierdut. I-am ajutat lui Mahtob să se îmbrace cu *manto*-ul și mi-am acoperit fața complet cu *chador*-ul negru.

M-am întors spre Amahl și, amîndoi, brusc, am fost cuprinși de un val de emoție. Sosise momentul definitivei despărțiri.

— Sînteți sigură că vreți să faceți acest lucru ? m-a întrebat Amahl.

— Da, am răspuns eu. Vreau să plec.

Avea lacrimi în ochi, cînd ne-a spus :

— Vă iubesc pe amîndouă, iar apoi, către Mahtob : Ai o mamă deosebită, ai grijă de ea.

— O să am, a rostit Mahtob solemn.

— Apreciez tot ce ați făcut pentru noi, am spus eu. Vă voi trimite cei douăsprezece mii de dolari pentru contrabandiști de îndată ce vom ajunge în America.

— Bine, aprobă el.

— Dar dumneavoastră ați făcut atîtea pentru noi, am adăugat eu. Și dumneavoastră ar trebui să primiți ceva.

Amahl se uită la fiica mea. Ea era speriată.

— Singura plată pe care mi-o doresc, este un zîmbet pe chipul fiicei dumneavoastră, spuse el. Apoi trase marginea *chador*-ului de pe fața mea și mă sărută ușor pe obraz. Și acum, repede ! comandă el.

Mahtob și cu mine am zbughit-o pe ușă împreună cu bărbatul cel tînăr pe care îl numeam în gînd Fonzi. Al doilea bărbat a rămas în urmă cu Amahl.

Fonzi ne-a condus la o mașină obișnuită care era parcată pe stradă. M-am cocoțat înăuntru și am luat-o pe Mahtob în brațe. Fugeam în întunericul crescînd al serii de vineri, pe un drum cu primejdii nebănuite, spre o destinație necunoscută. A sosit momentul, mă gîndeam. Vom reuși oare ? Putem reuși numai cu ajutorul lui Dumnezeu. Dacă el nu vrea, înseamnă că are alte gînduri în privința noastră. Și, în timp ce încercam să ne strecurăm printre mașini care claxonau, cu șoferi care scrîșneau înjurături, aruncîndu-ne priviri întunecate, sau trecători triști, nu-mi

venea să cred că viața de aici era aceea pe care ne-o hărăzise Dumnezeu.

Sirenele și claxoanele urlau pretutindeni în jurul nostru. Era zgomotul obișnuit al străzilor iraniene, dar în mintea mea era ceva legat în mod direct de noi. Mi-am strîns și mai tare *chador*-ul pe față, acoperindu-mi-o toată, cu excepția ochiului stîng, dar și așa mă simțeam expusă și vulnerabilă.

Am mers aproape o jumătate de oră înapoi, în direcția locuinței noastre, spre nordul orașului. Brusc, Fonzi a frînat, cotind scurt, pe o străduță îngustă.

— *Bia, zud bash* ! Veniți, grăbiți-vă ! porunci el.

Am coborît repede pe trotuar și am fost împinse pe bancheta din spate a unei a doua mașini. Nu era timp de întrebări. Mai mulți străini au sărit în spatele nostru înăuntru și am plecat repede mai departe, lăsîndu-l în urmă pe Fonzi.

Imediat am început să-i cercetez pe tovarășii noștri de călătorie. Mahtob și cu mine stăteam în spatele noului nostru șofer, un bărbat de vreo treizeci de ani. Lîngă el stătea un băiat de vreo doisprezece ani, iar pe locul „de tras", alături, un alt bărbat mai vîrstnic.

În dreapta noastră, la mijlocul banchetei din spate stătea o fetiță de vîrsta lui Mahtob, îmbrăcată într-un palton londonez, iar lîngă ea o femeie. Toți vorbeau în farsi, prea repede pentru mine, dar din tonul familiar al conversației mi-am dat seama că era vorba de o familie.

Eram o familie ! am realizat brusc. Asta era camuflajul nostru.

Cine erau acești oameni ? Cît de mult știau despre noi ? Voiau și ei să fugă ?

Șoferul a mers spre vest, a întors pe străzile orașului și s-a apropiat de o autostradă, care ducea afară, în cîmp deschis. La marginea orașului am oprit la un punct de control. Inspectorul s-a uitat în mașină și și-a îndreptat arma spre fețele noastre. Dar n-a văzut decît o familie tipic iraniană, aflată într-o excursie de vineri seara, șapte într-o mașină. Ne-a făcut semn să trecem.

Odată aflați pe autostradă, o șosea modernă cu patru benzi de circulație, am pornit-o imediat cu viteză mare, de vreo 140 km/oră, în noapte. Femeia de pe locul din

spate a încercat să intre în vorbă cu mine, amestecînd fărîme de engleză în farsi-ul ei. Mi-am amintit de avertismentul lui Amahl, de a nu povesti nimănui despre noi. Această femeie nu trebuia să știe că eram americance, dar părea totuși să știe. Am pretins că n-o înțeleg. Cît am putut de repede, m-am prefăcut că am adormit, ca să pun capăt strădaniilor ei de a încropi o conversație. Mahtob dormea agitată.

Știam de la Amahl că Tabrizul era la cel puțin cinci sute de kilometri depărtare și că de acolo pînă la graniță mai erau vreo sută cincizeci de kilometri. Ceilalți călători se liniștiseră și moțăiau. Și mie mi-ar fi prins bine un somn, dar nu voia să vină.

Priveam cu ochiul stîng ca să văd cît înaintam. Minute nesfîrșite ticăiau la ceasul meu. Îmi era clar că, la această viteză, ne apropiam, cu fiecare minut care trecea, cu cîte doi kilometri de graniță.

Am trecut pe lîngă indicatoare ce anunțau orașe necunoscute : Kazvin, Takistan, Ziaabad.

La un moment dat, tîrziu, după miezul nopții, undeva într-un loc sălbatic, între Ziaabad și Zanjan, șoferul a încetinit viteza. Am privit alertată că opriserăm într-un loc de parcare de lîngă o benzinărie și o cafenea mică. Ceilalți m-au invitat să merg cu ei înăuntru, dar nu voiam să risc. Mă temeam că, poate, între timp ne căuta poliția.

Am arătat-o pe Mahtob care dormea în brațele mele și le-am dat să înțeleagă că rămîneam în mașină.

Familia a intrat în cafenea și a stat, după părerea mea, destul de mult. Un șir întreg de mașini parcase în fața ușii. Prin ferestrele cafenelei puteam să văd o mulțime de oameni care făceau un popas și beau ceai. O invidiam pe Mahtob pentru somnul ei. În felul ăsta timpul trecea foarte repede. De-aș putea închide odată ochii să adorm și să mă trezesc din nou în America !

În cele din urmă, unul dintre bărbați se întoarse din nou la mașină :

— *Nescafé* bolborosi el și-mi oferi, spre surpriza mea, o ceașcă de cafea. În Teheran era aproape imposibil să găsești cafea, iar aici aveam o ceașcă plină de cafea aromată, într-un restaurant oarecare, în mijlocul drumului. Era o cafea tare, groaznică, dar am găsit că era foarte drăguț din partea bărbatului că se gîndise la mine. Am murmurat un mulțumesc și am băut. Mahtob nu se mișcase.

Curînd s-au întors cu toții la mașină și ne-am îndepărtat cu viteză, dinspre Teheran spre graniță. Autostrada s-a transformat într-o șosea cu două benzi, care urca, în serpentină, către munți.

În curînd fulgi de zăpadă loviră parbrizul. Șoferul puse în funcțiune ștergătoarele și dădu drumul la căldură. Viscolul a devenit și mai puternic, aproape sălbatic. În fața noastră șoseaua era ca oglinda, dar șoferul n-a micșorat deloc viteza turbată. Dacă vom avea norocul să nu fim descoperite de autorități, atunci vom muri cu siguranță într-un groaznic accident de mașină, mă gîndeam eu. Din cînd în cînd, alunecam pe zăpadă, dar șoferul redresa repede mașina, ținînd-o sub control. Era un șofer deosebit de îndemînatic, dar dacă ar fi trebuit să frîneze brusc, nu mai exista nici o speranță.

Oboseala mi-a învins teama și am ațipit cufundîndu-mă într-o stare de somnolență agitată, ca să mă trezesc pe jumătate la fiecare zdruncinătură a mașinii.

În sfîrșit a apărut și soarele deasupra unui peisaj înghețat, străin. Deasupra noastră se îngrămădeau munții acoperiți cu zăpadă. Mai departe, spre vest, vîrfurile au devenit mai înalte și mai înspăimîntătoare. Iar noi încă mai goneam pe șoseaua înghețată.

Cînd văzu că m-am trezit, femeia încercă din nou să intre în vorbă cu mine. Spuse ceva despre faptul că și ea voia să meargă în America.

— Iranul e atît de rău, șoptea ea, încît nu putem primi nici o viză.

Mahtob se mișcă, se întinse și căscă :

— Fă-te că nu înțelegi nimic, i-am șoptit. Nu traduce. Ea dădu din cap.

Ne apropiam de Tabriz și am încetinit cînd am ajuns la un punct de control. Mi s-a oprit inima cînd am văzut cum în fața noastră soldații opreau unele mașni, în timp ce pe altele le lăsau să treacă. Mașina noastră a fost una dintre cele oprite la întîmplare. Un ofițer tînăr și obraznic de la *pasdar* și-a băgat capul pe fereastră și a vorbit cu șoferul. Mi-am ținut respirația căci eu și Mahtob aveam

la noi numai pașapoartele noastre americane. Eram oare pe lista unor refugiați căutați ? *Pasdar*-ul a vorbit puțin cu șoferul și ne-a făcut semn să trecem. Toți din mașină au răsuflat ușurați.

Am intrat în Tabriz. Era mai mic decît Teheranul, dar mai curat, mai proaspăt. Poate era doar un efect al zăpezii proaspete, sau poate pentru că acest oraș îmi dădea un sentiment de libertate.

Tabriz face parte din Republica Islamică Iran, dar era foarte departe de centrul agitației revoluționare.

Pasdar-ul și trupele iraniene patrulau peste tot, dar am avut repede impresia că oamenii din Tabriz aveau mai multă libertate decît cei din Teheran.

La fel ca Teheranul, dar la o scară mai redusă, Tabrizul reprezenta un contrast între arhitectura modernă, înaltă, și colibele prăpădite. În Iran, Orientul se întîlnește cu Occidentul, dar nimeni nu știe ce stil de viață se va impune.

Șoferul a condus pe străduțe dosnice, pînă cînd s-a oprit brusc. În propoziții abrupte, femeia îi ordonă băiatului să coboare. Înțelegeam destul farsi ca să-mi dau seama că trebuia să meargă să-și viziteze mătușa. A fost instruit să nu-i povestească nimic despre noi sau despre intențiile noastre. Băiatul dispăru într-o străduță, dar se reîntoarse după cîteva minute. Mătușa lui nu era acasă, spuse el. Femeia a coborît și a înaintat cu el pe străduță, iar acest lucru m-a neliniștit fără să știu de ce. Mi-am dat seama că prezența ei în mașină avea un efect liniștitor asupra mea, deși era o străină. Bărbații erau amabili, dar nu voiam să fiu singură cu ei. Voiam să mai fie o femeie cu mine.

Mahtob începu să se agite :

— Nu mi-e bine, se plînse ea.

Fruntea îi frigea. Spuse că-i e greață. M-am mutat cu ea în partea dinspre trotuar și am deschis ușa, tocmai la timp ca să poată voma. Și ea suferea din cauza încordării. Am așteptat neliniștite cîteva minute, pînă cînd femeia s-a întors singură.

Mătușa era acasă, relată ea, dar nu auzise cînd băiatul bătuse la ușă. Am respirat ușurată, întrucît femeia continua să meargă cu noi. Apoi am plecat mai departe.

După dou sau trei minute, am oprit într-o intersecție aglomerată. Părea să fie piața orașului. Șoferul nostru a oprit chiar în fața unui polițist care dirija circulația.

— *Zud bash ! Zud bash !* Repede ! Repede ! spuse femeia, cînd un bărbat de pe trotuar deschise ușa și ne făcu semn să ieșim afară. Am fost transferate într-o mașină oprită chiar în spatele nostru, în timp ce primul șofer discuta aprins cu polițistul, care îi spunea că nu avea voie să parcheze acolo. Dacă toată întîmplarea fusese gîndită pentru distragerea atenției, funcționase strașnic. Pînă cînd să observe cineva ce se întîmplă, eu și cu Mahtob ne aflam deja în a doua mașină. Bărbatul, femeia și fetița au năvălit după noi și din nou am gonit mai departe, lăsîndu-l în urmă pe primul șofer, prins într-o ceartă gălăgioasă cu polițistul.

Femeia făcu o mișcare cu mîna în direcția noului nostru șofer, un bărbat mai bătrîn, de vreo cincizeci și cinci de ani

Șoferul părea să fie amabil, dar nu realiza probabil că era implicat într-o dramă internațională. Avea ordin să ne ducă, pur și simplu, de la punctul A la punctul B. Nu știa probabil nimic mai mult.

După ce am străbătut Tabriz-ul, am ajuns în alt oraș. Șoferul ne-a condus printr-un labirint aproape nesfîrșit de astăzi. Pretutindeni se puteau vedea urmele războiului. Blocuri întregi erau distruse de bombe. Pereții caselor erau ciuruiți de gloanțe. Soldații patrulau peste tot. După un timp ne-am oprit la marginea unei străzi, în spatele unui camion albastru în care se aflau doi bărbați. Bărbatul de lîngă șofer a coborît, a venit direct la mașina noastră și a vorbit cu șoferul într-o limbă străină pe care, în agitația mea, am luat-o drept turcă.

Omul s-a întors apoi din nou la camion, care a pornit repede. Mașina noastră l-a urmat, dar l-am pierdut repede în aglomerație. Un timp am făcut înconjurul orașului. De ce dura atît de mult ? mă întrebam. Doamne, fă să putem avansa ! Era într-o sîmbătă, ziua cînd trebuia să mă duc cu avocatul la Moody. Cît o să aștepte pînă o să-și dea seama că l-am tras pe sfoară ?

O să se înfurie atît de tare încît o să reclame la poliție ? Sau o și făcuse deja ? Nu aveam de unde să aflu.

Mă gîndeam la Amahl. Pînă acum nu avusesem nici o posibilitate să-i telefonez, după cum mă rugase. Era probabil îngrijorat.

Ce se întîmplase oare cu Joe și John, cu părinții mei din îndepărtatul Michigan ? Îi vor telefona lui Moody ? Își vor face imediat griji pentru viața mea și a lui Mahtob la fel ca pentru viața tatii ? Vor avea loc în viitorul apropiat trei decese în familie ?

Să mergem mai repede, aș fi vrut să strig.

În sfîrșit, am părăsit orașul și ne-am îndreptat, pe o șosea, spre vest. Orele se scurseseră în tăcere, întrerupte numai de un incident.

— *Nakon !* mîrîi șoferul, întorcîndu-se spre Mahtob ! Nu face asta !

— Îi împingi scaunul, îi spusei lui Mahtob și i-am tras picioarele pe scaunul nostru.

Am mers mai departe. În cele din urmă, după-amiaza, am oprit lîngă o casă abandonată de pe o șosea de țară. Un camion a oprit chiar în spatele nostru — același pe care îl văzuserăm în oraș. Venise probabil după noi. Mahtob și cu mine am primit indicația să ne urcăm în camion și cînd am trecut în cealaltă mașină, mașina cu care venisem a plecat, lăsîndu-ne singure cu un nou șofer și cu încă un bărbat străin.

Șoferul arăta mai curînd a indian american decît a iranian. Părul lui negru-albăstrui era tuns și pieptănat cu grijă, iar pometii proeminenți ai obrajilor își puneau pecetea asupra trăsăturilor aspre ale feței. Mîna lui cu pielea de culoare închisă mă înspăimînta.

Celălalt bărbat, care stătea la mijloc, în cabină, arăta mai prietenos. Era înalt și slab și avea un aer de șef.

Cînd camionul a dat înapoi, ieșind de lîngă casa părăsită, a rîs și mi-a spus în farsi.

— Mă numesc Mosehn.

Am mers o bucată scurtă, numai cîteva sute de metri, a cotit pe un drum lateral, care ducea într-un sătuc. Colibe mici erau răspîndite ici și colo și, deși era îngrozitor de frig, copii se jucau afară desculți, îmbrăcați doar în niște hăinuțe subțiri. Ne-am oprit brusc, iar șoferul a

sărit din mașină. A alergat pînă la un zid de piatră și s-a cocoțat pe el, așa ca să poată vedea de partea cealaltă. Drumul era liber ; ne-a făcut semn cu mîna să venim. Mosehn a trecut pe scaunul șoferului și a condus mașina foarte încet înainte. O poartă de fier s-a deschis și am intrat repede înăuntru. În urma noastră poarta s-a închis imediat.

— *Zud bash ! Zud bash !* spuse Mosehn.

Mahtob și cu mine ne-am năpustit din mașină într-o curte mocirloasă, plină de găini și de oi. Ne împleteceam în spatele lui Mosehn, care ne duse într-un fel de șură, aflată în mijlocul curții. Cîteva dintre animale ne-au urmat înăuntru.

Pereții de beton ai șurii accentuau parcă senzația de frig, care ne intrase în oase și ne făcea să tremurăm involuntar. Respirația îmi îngheță în aer cînd îi șoptii lui Mahtob :

— Acum e rîndul tău să fii rezervată, Mahtob. Să nu traduci decît dacă ți-o cer eu. Nu arăta că înțelegi. Prefă-te că ești obosită, ca și cînd ai vrea să dormi. Nu vreau ca oamenii ăștia să afle ceva despre noi.

Am cuprins-o pe Mahtob cu brațele, ca să ne încălzim amîndouă, și m-am uitat prin șură. Peste tot, pe podea, erau împrăștiate bucăți lungi de material viu colorat, însăilate ca niște pături fără căptușeală. Pe pereți atîrnau așternuturi. Bărbații au adus o sobă cu kerosen, au aprins-o, au tras materialele lîngă sobă și ne-au arătat, cu o mișcare a mîinii, să ne așezăm. În timp ce lucrau, unul a lovit soba astfel că puțin kerosen a sărit pe o bucată de material. Mi-a fost frică că așternutul ar putea lua foc.

Ne-am așezat cît am putut mai aproape de sobă și am strîns așternuturile, umede și reci, în jurul nostru.

Din cauza frigului paralizant, aproape că nu simțeam căldura emanată de sobiță. Mirosul de kerosen plutea în aer. Nu puteam sta locului și nici nu mă puteam hotărî dacă ar fi fost mai cald cu sau fără așternuturile umede. Așteptam nerăbdătoare să văd ce va urma.

— Mă întorc din nou mai tîrziu, promise Mosehn.

Apoi plecă împreună cu celălalt bărbat.

În curînd, o femeie a intrat în şură. Purta îmbrăcăminte kurdă, atît de diferită, datorită culorilor vii, de cea a femeilor iraniene. Avea multe rînduri de fuste colorate sau înflorate, puse una peste alta, care, prinse în talie şi înfoiate, cădeau atît de largi încît şoldurile păreau uriaşe. Un copilaş cam de un an era legat pe spatele ei. Avea acelaşi cap mare şi trăsături lătăreţe ca ale şoferului nostru smead. M-am gîndit că era fiul acestuia.

Femeia se afla într-o continuă mişcare. S-a apucat să cureţe *sabzi* şi s-a dus afară. Prin uşa deschisă vedeam cum stropeşte toată curtea cu apă. Curînd s-a întors înăuntru, a ridicat preşurile şi aşternuturile de pe podea, le-a împăturit, le-a stivuit într-un colţ, apoi a măturat podeaua goală cu o mătură din paie uscate, pe care le legase cu o cîrpă. În timp ce muncea, cîteva găini s-au rătăcit prin şură. Femeia le-a gonit, ajutîndu-se de mătură, şi a continuat să facă curat.

Ce se va întîmpla mai departe ? mă întrebam. Se vor întoarce cu adevărat Mosehn şi ceilalţi bărbaţi ca să ne ia ? Ce ştia femeia asta despre noi ? Drept cine ne lua ? Nu ne dădea nici o atenţie, ignorîndu-ne, în timp ce-şi făcea treburile casei.

După un timp, ne lăsă puţin singure şi se întoarse apoi cu pîine, brînză şi ceai. Brînza era atît de iute, încît nici eu nici Mahtob n-am putut s-o mîncăm, deşi eram tare înfometate. Ne-am sorbit ceaiul şi am înghiţit atîta pîine uscată cît am putut.

Seara se scurse într-o tăcere grea şi aşteptare. Mahtob şi cu mine tremuram de frică şi de frig. Ştiam cît eram de vulnerabile. Acum eram într-adevăr părăsite ; ne aflam undeva la extremitatea ţării, într-un loc în care condiţiile de viaţă erau primitive, chiar şi în cele mai fericite cazuri.

Dacă acestor oameni le trecea prin minte să ne jefuiască, nu aveam nici o posibilitate să ne apărăm. Eram la cheremul lor.

Am aşteptat multe ore pînă cînd Mosehn s-a întors. M-am bucurat să-l revăd. Avea ceva aparte în felul lui de a fi. Îmi dădeam seama că în situaţia mea neajutorată era firesc să încerc un sentiment de atracţie pentru cineva care îşi asuma rolul de protector. Era trist şi înspăimîntător că-l lăsasem în urmă pe Amahl. Întîi îmi fusese frică de femeia din maşină ; apoi am avut încredere în ea. Acum era Mosehn. Viaţa mea — şi a lui Mahtob — era în mîinile lui. Voiam să mă simt în siguranţă lîngă el. Trebuia să mă simt în siguranţă lîngă el.

— Ce aveţi în sacoşă ? a întrebat el.

Am golit-o. Cărţile de colorat ale lui Mahtob, puţinele noastre haine, bijuterii, bani, fisele de telefon de la Amahl, paşapoartele noastre, le-am pus pe toate pe podeaua rece de piatră.

— *Betaman*, spuse Mosehn. Daţi-mi-le mie.

Era totuşi numai un hoţ, m-am întrebat. Ne jefuia aici şi acum ? Nu încăpeau proteste. Am reuşit numai să-i spun că ceasul mi-l păstram „pentru timp". Toate celelalte i le-am dat pur şi simplu lui.

Mosehn le aranjă în mici moviliţe şi le sortă.

— Mîine, spuse el în farsi, trebuie să vă îmbrăcaţi cu atîtea haine cu cîte puteţi. Toate celelalte le lăsaţi aici.

Şi-a trecut degetele prin cele două şiruri de perle ale mele şi o brăţară de perle şi le-a băgat în buzunar.

Încercînd să-l îmblînzesc mi-am căutat trusa de machiaj şi i-am dat-o.

— Dăruiţi-le soţiei dumneavoastră, i-am spus. Avea oare o soţie ?

Făcu o grămăjoară din banii mei, paşapoartele noastre şi colierul meu de aur.

— Păstraţi-le în noaptea asta, spuse el. Dar lucrurile astea trebuie să le am mîine, înainte de a pleca la drum.

— Bine, am aprobat repede.

Se uită la un manual pe care Mahtob îl luase cu ea. Era abecedarul ei în farsi. Cînd şi l-a băgat în buzunar, ochii lui Mahtob s-au umplut de lacrimi.

— Pe ăsta vreau să-l iau cu mine, începu ea să plîngă.

— Ţi-l dau din nou, spuse Mosehn.

Bărbatul ăsta devenea cu fiecare minut mai misterios. Era prietenos, dar cuvintele şi faptele sale nu ne lăsau posibilitatea unei opţiuni. Zîmbea cu înţelegerea unui tată, dar îşi strecurase în buzunar perlele mele.

— Mă întorc mîine, ne-a spus el.

Apoi a dispărut în noaptea întunecată și rece.

Femeia s-a reîntors și a început să se pregătească de culcare. Așternuturile pe care le stivuise, curate, într-un colț, deveniră paturi pentru noi, pentru ea, pentru bărbatul ei cel smead și pentru copil.

Era tîrziu, așa că Mahtob și cu mine ne-am înghesuit una lîngă alta pe un preș, cît mai aproape de sobă. Ea căzu, în fine, într-un somn neliniștit.

Epuizată, tremurînd de frig, înfometată și chinuită de neliniște, zăceam lîngă fiica mea. Îmi făceam griji că așternuturile ar putea lua foc de la soba cea veche. Îmi făceam griji că Moody ar fi putut afla cumva de fuga noastră și era pe urmele noastre. Îmi făceam griji din cauza poliției, a soldaților, a *pasdar*-ului. Îmi făceam griji pentru ziua de mîine și pentru trecerea clandestină a granței. Cum vom proceda ? Va trebui, Mahtob și cu mine, să simulăm vreo boală sau vreo rănire în ambulanța Crucii Roșii ?

Îmi făceam griji pentru tata. Pentru mama. Pentru Joe și John.

Din cauza atîtor gînduri, m-am cufundat într-un fel de somnolență din care mă trezeam mereu, tresărind speriată.

Cînd se lumină de ziuă, șura mi se păru și mai rece. Mahtob tremura groaznic în somn. Femeia s-a trezit devreme și a adus și mai multă brînză rîncedă, de nemîncat. În timp ce beam ceaiul și mestecam pîinea tare, femeia se întoarse cu o surpriză — pe o tavă de tablă adusese semințe de floarea soarelui. Mahtob a făcut ochii mari de bucurie. Eram atît de înfometate, încît am fost sigură că va înghiți toate semințele, cu coajă cu tot. În loc de asta, ea le împărți în două porții :

— Mami, nu le putem mînca azi pe toate, spuse ea. Trebuie să păstrăm cîteva.

Și arătînd spre grămăjoara mai mică, spuse :

— Astea le mîncăm astăzi, pe celelalte le păstrăm pentru mîine.

Planul ei, de a raționaliza prețioasele semințe, mă surprinse. Și ea era îngrijorată de situația noastră nesigură.

Femeia își făcea de lucru în curte, la o sobă mică, primitivă. Gătea un pui ; fără îndoială pe vreunul dintre locuitorii curții, pe care singură îl tăiase și-l curățase. Ne era atît de foame !

Cînd puiul s-a fiert și mirosul minunat a pătruns în șură prin ușa deschisă, femeia a intrat din nou ca să curețe *sabzi*. M-am așezat lîngă ea și i-am ajutat, bucurîndu-mă de perspectiva unei mese calde.

Puiul era gata, farfuriile împărțite pe podea și tocmai voiam să ne așezăm la masă, cînd a sosit Mosehn.

— *Zud bash ! Zud bash !* comandă el.

Femeia se ridică, ieși afară și într-o clipă se întoarse cu un braț plin de haine. Mă îmbrăcă repede în haine kurde, grele. Erau patru haine, dintre care prima avea mîneci lungi, de la care atîrnau un fel de fîșii de material, lungi cam de douăzeci și cinci de centimetri și late cam de opt centimetri. Îmi trase celelalte rochii pe deasupra, peste cap, și-mi netezi fustele. Ultima rochie, cea de deasupra, era din brocart greu de mătase, într-un oranj țipător cu albastru și roz. Cînd ultima rochie a stat corect, mi-a înfășurat strîns în jurul încheieturilor bucățile de material care atîrnau, rezultînd un fel de manșete groase.

Apoi mi-a înfășurat tot capul cu o bucată de material, pînă cînd doar o părticică a mai rămas să atîrne într-o parte.

Eram o kurdă.

Mahtob rămase în *manto*.

Mosehn îmi spuse că va trebui să facem o parte a drumului călare.

— N-am pantaloni lungi i-am spus eu.

Dispăru repede și reapăru cu o pereche de pantaloni bărbătești, strîmți, din velur. Am răsucit cracii pantalonilor și am încercat să-i trag în sus, pe sub fustele groase kurde. Abia dacă mă încăpeau peste coapse și nici nu putea fi vorba să-mi închei fermoarul. Dar îmi dădeam seama că trebuiau să mi se potrivească. Apoi Mo-

sehn ne-a adus ciorapi groși de lînă. Ni i-am pus și ne-am încălțat cizmele.

Eram gata.

Mosehn mi-a cerut banii, colierul de aur și pașapoartele — tot ce aveam bunuri de valoare, în afară de ceas. Nu mai avea timp să mă amărăsc din cauza acestor mărunțișuri care în realitate, pentru viață, nu aveau nici o importanță.

— *Zud bash ! Zud bash !* repetă Mosehn.

L-am urmat fără să gustăm o îmbucătură din mîncarea fierbinte. Am ieșit din șură și ne-am cocoțat în camionul albastru. Ca și mai înainte, conducea celălalt bărbat. A ieșit cu spatele pe poartă, și apoi, pe aceeași străduță pe care veniserăm, afară din sătuc, și înapoi pe strada pavată :

— Nu fiți îngrijorată ! Nu fiți îngrijorată, repeta Mosehn.

Ne-a explicat planul, cît de putea de bine, în farsi și din cînd în cînd o dădea pe turcește sau în kurdă. Ne-a spus că un timp vom merge cu camionul acesta, apoi vom trece în alt camion și apoi într-o mașină roșie.

Amănuntele mi se păreau foarte vagi. Speram să fie mai bine organizate decît știuse Mosehn să ni le comunice.

Eram în continuare intrigată din cauza comportamentului lui Mosehn. Avea o atitudine oarecum amenințătoare. Avea la el banii și bijuteriile mele. Nu-mi păsa de pașapoarte, căci fără viză erau inutile. Dacă reușeam să ajungem la ambasada SUA din Ankara, puteam primi altele noi. Dar ce se întîmpla cu banii mei ? Cu bijuteriile mele ? Nu-mi făceam griji din cauza valorii lor ci a intențiilor lui Mosehn.

Pe de altă parte, era amabil și grijuliu. Ca și mai înainte, el era acela cu ajutorul căruia înaintam, singura mea speranță de a ajunge în siguranță, și doream foarte tare să pot vedea în el pe protectorul și ghidul nostru. Ne va însoți oare tot drumul ?

— Încă n-am trecut niciodată cu cineva granița, spuse el în farsi. Dar dumneavoastră sînteți sora mea. Cu dumneavoastră voi merge peste graniță.

Brusc, m-am simțit cuprinsă de o stranie siguranță.

După un timp, ne-am încrucișat cu o mașină. Cînd au ajuns unul lîngă altul, șoferii au oprit brusc.

Mosehn ne spuse :

— *Zud bash !*

Mahtob și cu mine am coborît pe caldarîm. M-am întors spre Mosehn în speranța că va veni cu noi.

— Dă astea bărbatului din mașină, mi-a poruncit el, strecurîndu-mi în mînă pașapoartele.

Și chipul lui a rămas în urmă, în timp ce șoferul a apăsat pe accelerație. Camionul albastru plecase, iar cu el Mosehn.

Deci nu vine cu noi, am constatat. Nu-l voi mai revedea niciodată.

Celălalt camion întorsese și se oprise lîngă noi. Ne-am cățărat înăuntru. Fără să mai piardă timpul, șoferul acceleră, grăbindu-se pe un drum cu serpentine, înspre munți.

De data asta era un camion deschis, un fel de jep. Doi bărbați stăteau în cabină, iar eu îi dădui omului care stătea la mijloc pașapoartele noastre. Le-a luat cu precauție de parcă îl frigeau. Nici unul nu voia să fie prins cu pașapoartele noastre americane.

Am mers doar o bucățică de drum, înainte ca mașina să se oprească, iar omul din mijloc să ne arate că trebuie să ne suim în spate, pe platforma descoperită. Nu-mi puteam imagina de ce voia să stăm afară, în frig, dar l-am ascultat.

Imediat, mașina a pornit cu viteză amețitoare mai departe.

Cu o seară înainte, în șură, mă gîndisem că nu mi-ar putea fi și mai frig. Greșisem. Mahtob și cu mine ne-am înghesuit cît am putut una în alta, pe platforma deschisă. Un vînt de gheață ne străpungea parcă, dar Mahtob nu se plîngea.

Înaintam tot mai departe, ne hurducăiam pe serpentine strînse, înalte, sus în munți.

Cît de mult vom mai avea de îndurat ?

Șoferul a cotit de pe șosea și a început să traverseze un teren pietros, denivelat, de-a lungul unei linii invi-

zibile. După vreun kilometru a oprit, iar noi am avut voie să ne urcăm din nou în cabină.

Am mers mai departe ; maşina cu tracţiune pe toate roţile îşi croia singură drum. Treceam uneori pe lîngă colibe singuratice şi turme răzleţe de oi slabe.

Bărbatul din mijloc ne arătă brusc spre vîrful unui munte. M-am uitat în sus şi am văzut în depărtare silueta unui bărbat care stătea în vîrf, cu arma pe umăr — o santinelă. Omul din mijloc a clătinat din cap şi a mîrîit ceva. În timp ce maşina gonea, ne-a arătat mai multe santinele pe munţii înconjurători.

Deodată, inconfundabilul *ping* al unui glonţ a sfîşiat tăcerea. Un al doilea i-a urmat repede, lovindu-se de peretele muntelui.

Şoferul a oprit maşina într-o secundă. Chipul lui şi al celuilalt bărbat s-au înverzit de frică, iar teama lor o mărea şi pe-a mea. Am aşteptat într-o tăcere încordată pînă ce un soldat a venit în goană spre noi cu arma întinsă. Purta o uniformă kaki, strînsă în talie.

Brusc, paşapoartele noastre se aflau din nou în mîna mea. Fără să ştiu ce să fac cu ele, mi le-am vîrît în carîmbul unei cizme, şi am aşteptat strîngînd-o pe Mahtob şi mai tare lîngă mine.

— Nu te uita la bărbatul ăsta, i-am şoptit. Nu spune nimic.

Soldatul s-a apropiat cu fereală de geamul maşinii şi şi-a îndreptat arma spre şofer. Inima mi se opri de frică. Cu arma îndreptată spre faţa şoferului, soldatul spuse ceva într-o limbă care îmi era străină.

În timp ce bărbaţii discutau aprins, mă străduiam să nu mă uit la ei. Amîndoi ridicaseră mult tenul. Cel al soldatului era răutăcios şi obraznic. Mahtob îşi înfipse mîna într-a mea. Mi-era frică şi să respir.

În fine, după o veşnicie, soldatul s-a dat un pas înapoi. Şoferul şi-a privit însoţitorul şi au scos un oftat zgomotos de uşurare. Povestea lor fusese crezută.

Am continuat traversarea, hurducăind cu maşina, pînă am ajuns la o şosea. Maşini militare circulau în ambele direcţii pe lîngă noi. În faţă ne ameninţa un punct de control. Dar înainte de a ajunge la el, şoferul ne-a

făcut semn să coborîm din maşină şi să-l urmăm. Evident, trebuia să ocolim punctul de control.

Mahtob şi cu mine l-am urmat pe platoul montan deschis, acoperit cu gheaţă, zăpadă şi noroi îngheţat. Puteam fi văzuţi foarte bine de la punctul de control, nu puteam înşela pe nimeni. Mi se părea că sînt acel cerc de ţintă de la tirul din iarmaroc. Am mers mai multe minute peste cîmp, pînă cînd am ajuns la o altă şosea, pe care circulaţia curgea în ambele sensuri.

Presupuneam că jepul ne va lua din nou de aici, sau poate maşina cea roşie despre care vorbise Mosehn. Dar, în loc să ne oprim, ghidul nostru o luă la picior de-a lungul drumului. L-am urmat, îngheţate, nefericite şi buimace.

Înaintam, în mod periculos, în aceeaşi direcţie, de jos în sus, odată cu traficul, fără să încetinim paşii nici măcar atunci cînd maşini militare îngrozitoare şi zgomotoase treceau în goană pe lîngă noi. Alunecam uneori pe noroiul îngheţat, dar continuam să alergăm mai departe. Mahtob păşea fără să se vaiete.

Am înaintat cu greu, cam o oră, în lungul şoselei, pînă ce ghidul nostru a găsit la poalele unei movile abrupte un loc nivelat în zăpadă. Ne-a făcut să înţelegem, printr-o mişcare a mîinii, că trebuia să ne odihnim acolo. Apoi în cîteva cuvinte rostite în farsi şi ajutîndu-se de cîteva semne ne-a lămurit că trebuia să rămînem acolo pînă se va întoarce el. După care a plecat cu paşi repezi. Mahtob şi cu mine am rămas în zăpadă, părăsite, urmărindu-l cum dispare după creasta unui deal lung, acoperit cu zăpadă.

De ce ar fi trebuit să se întoarcă ? mă întrebam. Aici e îngrozitor. Amahl îi plătise pe aceşti oameni înainte. Tocmai se trăsese asupra noastră. De ce, pentru numele lui Dumnezeu, trebuia să încerce acest om să se întoarcă ?

Nu ştiu cît timp am stat acolo, aşteptînd îngrijorate, rugîndu-ne. Mi-era teamă că cineva se va opri să cerceteze ce făceam acolo sau să ne ofere ajutor. Ce trebuia atunci să spun ?

O dată am văzut jepul deschis, condus de bărbatul care reuşise să ne scape din pericolul pe care îl repre-

zentase soldatul. Ne-a privit fix, dar n-a dat de înțeles că știa cine eram.

Bărbatul nu va mai veni, îmi repetam în gînd. Cît vom sta aici și vom aștepta ? Încotro ne-am putea îndrepta.

Mahtob nu spunea nimic. Fața ei exprima o hotărîre mai mare ca oricînd. Ea se afla pe drumul spre America.

Bărbatul nu se va reîntoarce, eram acum sigură de asta. Vom rămîne aici pînă la căderea nopții. Apoi va trebui să întreprindem ceva. Ce ? Să ne croim singure drum în direcția vest ? Mamă și fiică trebuiau să lupte singure să treacă munții în Turcia ? Vom putea găsi înapoi drumul spre punctul de control ca acolo, să ne pierdem visele și, poate, și viața ? sau vom îngheța, pur și simplu, în timpul nopții, și, una în brațele alteia, vom muri la marginea drumului ?

Bărbatul nu se va mai întoarce.

Trebuia să mă gîndesc la povestea pe care, cu atîta timp în urmă, mi-o relatase Helen, povestea unei femei iraniene și a fiicei sale care fusesera abandonate în același mod. Fiica murise. Femeia era aproape moartă și, din cauza chinurilor îndurate, își pierduse toți dinții Imaginea femeii muribunde îmi revenea în minte.

Eram prea înțepenită de frig și de teamă, ca să pot remarca mașina roșie ce se apropia cu viteză de noi Oprise deja la marginea șoselei, înainte ca eu să-mi dau seama că era acolo.

Bărbatul se întorsese ! Ne-a împins repede în mașină și i-a comandat șoferului să pornească mai departe.

Un sfert de oră mai tîrziu am ajuns în dreptul unei case de pe șosea, ușor mai retrase. Era o clădire albă, patrată, cu acoperișul plan, din beton. Intrarea ducea în spatele casei, într-o curte în care o amestecătură numeroasă, murdară de copii, sumar îmbrăcați, țipa tare și se juca în zăpadă.

Peste tot, pe crengi, pe pari, pe grinzile de la ferestre, atîrnau rufe înghețate, sub forma unor sculpturi diforme.

Femei și copii au venit să ne vadă. Femeile erau urîte, cu chipuri morocănoase și nasuri mari. Costumul lor kurd le făcea să pară tot atît de late, pe cît erau de înalte, fapt accentuat de fustele pe care le purtau, și

mai largi decît cele de pe mine. Ne-au privit bănuitoare, cu mîinile în șolduri.

— *Zud bash !* spuse omul care ne adusese. Ne-a dus înapoi, la poarta dinspre stradă a casei, de unde am intrat într-un hol mai mare. Mai multe femei ne arătară că trebuia să ne scoatem acolo cizmele. Teama și oboseala își cereau tributul. Mi se părea că totul e un vis.

Femeile și copiii au continuat să ne păzească mai departe, privindu-ne cu gura căscată, în timp ce ne descălțam cizmele înghețate, pe care se depusese o crustă de noroi. Am fost duse într-o cameră mare, rece și goală. O femeie mi-a arătat că trebuie să mă așez.

Ne-am așezat pe podeaua tare de pămînt, privindu-le fix, în tăcere, pe kurdele care ne urmăreau și ele cu privirea, într-o manieră care nu dădea impresia de prietenie. Monotonia pereților văruiți, murdari, era înviorată doar de două ferestre mici, cu zăbrele de fier, și de tabloul unui bărbat, un kurd cu pometii accentuați și o căciulă rusească pe cap.

Una dintre femei a aținat focul și a fiert ceaiul. Alta ne-a oferit cîteva bucăți tari de pîine. O a treia a adus așternuturi.

Ne-am înfășurat în ele, dar nu reușeam să ne oprim din tremurat.

Ce-or fi gîndind femeile astea ? mă întrebam. Știau că sîntem americance ? Și kurzii îi urau pe americani ? Sau erau aliați, dușmani comuni ai majorității șiite ?

„Bărbatul care se întorsese“ se așeză lîngă noi, fără să spună ceva. N-aveam nici o posibilitate să aflu ce va urma.

După un timp a intrat o femeie care avea o fustă atît de creață și de largă cum nu mai văzusem încă niciodată. Cu ea se afla și un băiat de doisprezece ani.

Femeia s-a îndreptat spre noi și i-a spus ceva, pe un ton ascuțit, băiatului, făcîndu-i semn să se așeze lîngă Mahtob. El s-a executat ca la ordin și se uita, în sus, chicotind, către femeie. Femeia despre care credeam că ar fi mama lui, stătea lîngă noi ca o santinelă.

Eram îngrozită. Ce se întîmpla aici ? Scena era atît de bizară încît era cît pe aci să intru în panică. O re-

negată în această țară străină, o ostatecă neajutorată, la cheremul acestor oameni care în propria lor țară sinistră treceau drept nelgiuiți ; mă rugam în tăcere după ajutor. Oare toate aceste întîmplări erau reale ? Cum putea o americancă obișnuită să ajungă într-o asemenea situație imposibilă ?

Știam cum. Mi-am amintit din nou. Moody ! Chipul lui se furișă rînjind printre mișcătoarele umbre de pe perete. Flacăra din ochii lui, cînd ne lovise, pe Mahtob și pe mine, ardea acum în soba cu kerosen. Vocile kurzilor din jurul meu deveniră tot mai intense și se amestecară cu țipătul răutăcios, puternic, al lui Moody.

Moody !

Moody mă silise să fug. Trebuia s-o iau pe Mahtob. O, Doamne, mă gîndeam, dacă i se întîmplă ceva...

Plănuiau acești oameni un complot ? Aveau de gînd să mi-o ia pe Mahtob ? Cine era băiatul ăsta și mama lui impunătoare ? Voiau s-o facă pe Mahtob mireasa lui ? Anul și jumătate care trecuse mă convinsese că în țara asta ciudată mă puteam aștepta la orice.

Nu am fi meritat să ni se întîmple așa ceva ! îmi strigam. Dacă ar fi vîndut-o sau ar fi făcut vreun tîrg cu ea, n-ar fi meritat să fugim. Aș fi vrut să rămîn în Iran pentru tot restul vieții mele. Cum am putut s-o amestec pe Mahtob în toate astea ?

Am încercat să mă liniștesc, spunîndu-mi că temerile mele nu erau decît imaginația oboselii și a încordării.

— Mami, șopti Mahtob, nu-mi place locul ăsta, vreau să plecăm.

Rugămintea lui Mahtob îmi întări sentimentul de teamă. Așadar, și Mahtob simțea ceva.

Din cînd în cînd, băiatul se mișca de la locul lui de lîngă Mahtob, dar femeia — mama sa — se uita la el urît, iar el se cumințea din nou. „Bărbatul care se întorsese", stătea lîngă mine și continua să nu socată o vorbă.

Am rămas astfel aici, poate vreo jumătate de oră, pînă cînd în cameră a intrat un alt bărbat, a cărui apariție produse multă agitație printre femei. I-au adus imediat ceai fierbinte și pîine. Îl serveau și-i umpleau ceașca continuu. El stătea pe podea vizavi de noi, dar nu ne

acorda nici o atenție. Și-a scos un pachet de foiță de țigări și a inceput să-și răsucească o țigară, dar dintr-o anumită substanță albă. Marihuana, haşiş, opium ? Nu mă pricepeam la lucrurile astea, dar în nici un caz nu arăta a fi tutun !

Brusc l-am recunoscut. Era bărbatul din tabloul de pe perete. Evident, era stăpînul casei. Toate femeile astea erau nevestele lui ? mă întrebam. Părăsisem o societate a bărbaților și nimerisem în alta, în care bărbatul se bucura de drepturi și mai mari ?

— Cînd vom putea pleca, întrebă în șoaptă Mahtob. Nu-mi place casa asta.

M-am uitat la ceas. Se apropia seara.

— Nu știu ce va urma, i-am spus lui Mahtob. Dar să fim pregătite.

Treptat, în cameră se făcu întuneric. Cineva aduse o lumînare, și cînd întunericul a coborît peste noi, flăcăruia ei mică ce pîlpîia luminînd slab încăperea, adăugă o notă suprarealistă întregii scene. Zgomotul regulat al sobei cu kerosen ne dădea impresia că ne aflăm în transă.

Am rămas astfel ore în șir, uitîndu-ne cu neîncredere la bărbații și la femeile acelea ciudate, care ne priveau și ei la fel.

Tensiunea a fost în sfîrșit întreruptă de lătratul unui cîine care anunța sosirea cuiva. Toți din cameră au sărit în picioare atenți, așteptînd.

După cîteva minute, în casă a intrat un bărbat bătrîn. Eram într-o țară aspră, unde pielea îmbătrînește repede. Purta niște haine kaki, probabil luate din rezervele armatei, o căciulă îmblănită cu urechi și o jachetă militară de culoare verzuie. Stăpînul casei spuse ceva privind spre noi, probabil un fel de prezentare.

— *Salom*, șopti bărbatul cel bătrîn, sau ceva asemănător. Se mișca repede prin cameră de colo-colo și, în timp ce-și încălzi puțin mîinile la sobă, discută cu ceilalți. Era proaspăt, plin de energie, pregătit pentru orice întîmplare.

Una dintre femei ne-a adus haine de schimb și mi-a arătat că trebuia să-mi scot rîndurile de haine kurde,

pînă rămîneam în hainele mele proprii. Apoi mi-a ajutat să-mi trag pe deasupra alte patru rînduri de rochii, care se deosebeau de celelalte prin cîteva amănunte. Fustele erau mult mai largi, potrivit obiceiului acestei regiuni diferite. Cînd femeile au terminat cu mine, eram atît de împachetată, încît nu mă puteam mișca decît cu mare greutate.

Tot timpul cît a durat acest schimb de haine, bărbatul cel bătrîn s-a fîțîit prin cameră, nerăbdător, căci voia să plece. Cînd am fost gata, ne-a făcut semn să-l urmăm în camera mică, unde aveam cizmele. A spus ceva, și una dintre femei a suflat în lumînare, lăsînd camera în întuneric; numai soba cu kerosen împrăștia o lumină slabă. Apoi, a deschis ușa destul de larg ca să putem ieși să ne aducem cizmele. Închise ușa din nou, repede și fără zgomot.

Mahtob nu putea să-și încalțe cizmele, dar eu abia dacă puteam să mă aplec s-o ajut. Repede! Repede! ne zorea bărbatul cel bătrîn.

În sfîrșit am fost gata. Mahtob m-a luat curajoasă de mînă. Nu știam încotro mergem, dar eram bucuroase că plecam de aici. Poate că bătrînul acesta ne ducea la ambulanța Crucii Roșii. În tăcere, l-am urmat pe stăpînul casei și pe noul nostru ghid în noaptea rece ca gheața. „Bărbatul care se întorsese" venea în urma noastră. Fără zgomot, am fost conduse în spatele casei.

Cîinele lătra furios, și urletul său se pierdea în noapte, dus de vîntul puternic ca un uragan. A alergat spre noi și ne-a lovit cu botul. Înfricoșate, ne-am dat înapoi.

Se auzea un cal nechezînd.

Era o noapte clară, cu stele, dar cu toate astea nu luminau pămîntul. Cerul împrăștia o lumină sinistră, gri-alburie. Abia dacă vedeam să-l urmăm pe ghidul nostru.

Cînd ne-am apropiat de un cal care aștepta, gazda noastră din ultimele patru ore s-a apropiat de mine atît de tare, încît în lumina tulbure am putut să-i văd chiar ridurile de pe față. A făcut un gest de rămas bun, iar eu am încercat să-i transmit un mulțumesc.

Bătrînul, ghidul nostru ne-a arătat că trebuie să ne urcăm pe cal. „Bărbatul care se întorsese" își făcu mîna

căuș ca să-mi pot așeza piciorul în ea, iar bătrînul m-a împins pe spatele calului.

Nu avea nici o șa — numai o pătură, pe care am încercat s-o așez ca lumea sub mine. „Bărbatul care se întorsese", a urcat-o pe Mahtob în fața mea pe cal.

Vîntul vîjîia prin multele mele rînduri de haine.

— Încearcă să-ți ții capul plecat, i-am spus eu lui Mahtob. E atît de frig.

Am înconjurat-o protector cu brațele și le-am întins în față ca să mă țin de coamă. Nu era un animal mare, ca un cal american. Aducea mai mult cu un catîr.

Bătrînul păși repede înainte, părăsi curtea, ieși pe poartă și dispăru în întuneric. „Bărbatul care se întorsese" luase hățurile și ne conducea pe urmele lui.

Nu mai stătusem de ani de zile pe un cal și nu călărisem niciodată fără șa. Sub mine, pătura se freca de blana animalului, amenințînd să alunece și să ne trîntească pe pămîntul înghețat. Mă țineam de coamă cu toată puterea pe care o mai aveam în corpul meu epuizat. Mahtob tremura în brațele mele și nu putea să se oprească.

Am înaintat încet peste un cîmp liber. Bătrînul se întorcea des, ca să ne avertizeze în șoaptă. Unele porțiuni înghețate de pe cîmp erau prea riscante, fiindcă gheața putea crăpa sub potcoavele calului. În această zonă muntoasă, fiecare zgomot avea un ecou asemenea unei împușcături și putea alarma patrulele dese ale *pasdar*-ului. Zgomotul era dușmanul nostru.

Treptat, ținutul urca spre coama unui deal, ce preceda munții stîncoși. În curînd nu mai exista nici o porțiune plană. Calul își căuta cu greutate drumul și ne zgîlțîia încoace și încolo. Era destoinic și-și îndeplinea liniștit greaua sarcină. Făcuse, probabil, și altădată drumul.

Cînd am ajuns pe creasta unui deal, calul s-a împiedicat pe neașteptate de porțiunea înclinată, iar noi ne-am pierdut echilibrul. Mahtob și cu mine am căzut pe pămînt și, chiar în cădere, am ținut-o strîns la piept ca s-o apăr de lovitură. Ne-am izbit tare de gheață și de zăpadă. „Bărbatul care se întorsese" ne-a ajutat să ne ridicăm repede în picioare, ne-a scuturat zăpada de pe haine.

Mahtob, a cărui față ardea din cauza vîntului aspru, lovită, înfometată și epuizată a rămas tăcută și hotărîtă, fără să izbucnească în plîns.

Ne-am urcat din nou pe cal și am încercat să mă țin și mai strîns de coamă, înfundîndu-mi mîinile mai adînc în ea, în timp ce ne îndreptam în sus, spre o destinație necunoscută.

Nu ajunseserăm nici măcar la cel mai sălbatic munte, mă gîndeam. Cum voi putea depăși eu oare această acțiune nebunească ? Nici măcar nu mă pot ține pe cal. Mă vor abandona.

Dacă mai era posibil, noaptea a devenit mai rece și mai sumbră. Stele dispăruseră, o zăpadă înghețată, nemiloasă, ne lovea peste față, adusă de vîntul aspru.

Drumul urca și cobora, pînă cînd dealurile se transformară în munți, unul mai amenințător decît altul. Pe costișă, în sus, era mai ușor, pentru că acolo eram apărate de viscol. Calul mergea repede la deal, și numai din cînd în cînd trebuia să ocolim porțiunile înghețate sau ne înțepau ramurile unor tufișuri mici.

Coborîșurile erau mai viclene. De fiecare dată cînd ajungeam pe creastă, vîntul ne sufla cu toată puterea în față. Zăpada ne lovea pielea ca alicele. Nămeții erau deosebit de înalți, iar noi ne luptam cu troienele care amenințau uneori să-i înghită pe bărbații care mergeau pe jos.

Brațele mă dureau. Degetele de la picioare îmi amorțiseră. Aș fi plîns, m-aș fi lăsat să cad de pe cal și aș fi căzut în nesimțire. Mă temeam de degerături. Cu siguranță că ne vom pierde cîteva degete de la picioare după această noapte înspăimîntătoare. Sărmana Mahtob tremura în continuare.

Luptam continuu ca să mă pot concentra asupra a ceea ce aveam de făcut. Nu aveam nici o posibilitate să aflu cît de mult și cît de departe trebuia să mai mergem astfel.

Habar n-aveam cît timp trecuse. Chiar dacă aș fi încercat să văd în întuneric cît arăta ceasul meu, nu puteam să-mi desprind nici o clipă mîna de pe coama calului. Timpul și spațiul erau numai niște noțiuni golite

de sens. Eram pierdute în pustietatea întunecată pentru eternitate.

Deodată am auzit voci în fața noastră. O mare disperare mi-a invadat inima. Era *pasdar*-ul, eram sigură. După ce înduraserăm atîta, vom fi acum arestate ?

„Dar bărbatul care se întorsese" ne-a condus încrezător mai departe și în cîteva minute am ajuns la o stînă de oi. Ce curios, să întîlnim aici animalele astea ! Cum supraviețuiesc oare, în clima asta atît de aspră ? Probabil au carnea foarte tare, mă gîndeam eu, dar le invidiam pentru lîna lor.

Cînd ne-am apropiat, am văzut că brătrînul, ghidul nostru, discuta cu ciobanul, un bărbat îmbrăcat tot în negru. Nu puteam vedea din el decît ridurile feței și bîta ciobănească.

Ciobanul îl salută cu voce joasă pe „bărbatul care se întorsese." Îi luă hățurile din mînă și ne conduse, simplu, mai departe, folosindu-și bîta ca să-și mențină echilibrul.

Instinctiv, m-am uitat după apărătorul meu ; dispăruse fără măcar un rămas-bun.

Bătrînul mergea din nou înainte, ca să caute drumul, iar ciobanul conducea calul de hățuri.

Am traversat încă un munte. Apoi încă unul. Reușeam să ne menținem pe cal, dar îmi simțeam mîinile ca și cînd ar fi fost desprinse de corp și înțepenite de coamă. Apoi nu le-am mai simțit. Nu vom reuși, plîngeam tăcută în mine. După toate astea, nu vom reuși. Mahtob tremura în brațele mele. Era singurul semn de viață din partea ei.

La un moment dat am privit întîmplător în sus. În fața noastră, pe creasta unui munte mai înalt, stîncos, am văzut niște siluete fantomatice, negre, ce se conturau pe cerul sinistru, alb de viscol. Acolo sus stăteau mai mulți cai cu călăreți. *Pasdar*-ul mi-am spus eu.

Dintre toate loviturile inimaginabile ale sorții, să cazi în mîna *pasdar*-ului era cel mai rău. Auzisem atîtea povești despre *pasdar* — și toate erau îngrozitoare. Inevitabil, violau toate victimele feminine — chiar și fete tinere — înainte de a le ucide. Mă cutremuram, amin-

tîndu-mi de oribila lor zicală : „O femeie nu trebuie să moară fecioară".

Dacă era posibil să mă înfior şi mai mult, asta făceam acum.

Continuam să înaintăm.

După un timp, am auzit din nou voci înaintea noastră, de data asta mai tari, părînd că se ceartă.

Acum eram sigură ; fuseserăm prinse de *pusdar !*

Am înconjurat-o pe Mahtob strîns cu braţele mele, ca s-o apăr. Lacrimi de durere şi disperare îmi îngheţau pe obraz.

Ciobanul, vigilent, a oprit calul.

Trăgeam cu urechea.

Vîntul aducea vocile pînă la noi. În faţa noastră se aflau mai mulţi bărbaţi care păreau să nu facă nici o încercare de a-şi ţine secretă prezenţa. Dar tonul conversaţiei lor nu mai suna a ceartă.

Am aşteptat ca bătrînul să se întoarcă, dar n-a venit. Au trecut minute pline de încordare.

În cele din urmă ciobanul a considerat că e destul de sigur să mergem mai departe. A tras de hăţuri şi ne-am îndreptat repede spre voci.

Cînd ne-am apropiat, calul nostru îşi ciuli urechile fiindcă auzise un alt cal. Am ajuns lîngă un grup de patru bărbaţi, care discutau liniştit, ca şi cînd ar fi făcut o excursie obişnuită. Aveau cu ei trei cai.

— *Salom*, îmi spuse încet unul dintre ei.

Chiar şi în mijlocul viscolului vocea lui mi se păru cunoscută, dar am avut nevoie de un moment ca să-i recunosc figura. Era Mosehn ! Venise să-şi ţină promisiunea.

— Nu am luat niciodată pe nimeni peste graniţă, spuse şeful acestor banditi. Dar pe dumneavoastră vă iau. În noaptea asta vă voi trece dincolo. Acum daţi-vă jos de pe cal.

— I-am dat-o mai întîi pe Mahtob, apoi am alunecat recunoscătoare jos, ca să descopăr că picioarele îmi erau la fel de amorţite ca şi braţele. Abia dacă puteam să mă ţin pe ele.

Mosehn mi-a explicat că planurile trebuiau schimbate. După-amiază, cînd se trăsese asupra maşinii şi fusese oprită de soldaţi, scăpasem numai datorită şoferului nostru, care inventase din senin o explicaţie pentru prezenţa noastră în zona de graniţă a războiului. Incidentul alertase fiecare soldat. Mosehn considera că era periculos să trecem graniţa în ambulanţă şi să fim supuse unui nou interogatoriu. De aceea trebuia să ne continuăm drumul călare, mult în lateral de toate drumurile, să străbatem munţii golaşi, periculoşi, dinspre Turcia.

— Lăsaţi-o pe Mahtob să călărească cu un bărbat pe un alt cal, a spus Mosehn în farsi.

După cinci zile de fugă, după ore nesfîrşite de înfometare, dureri şi derută, nervii lui Mahtob au cedat în cele din urmă. Lacrimile au început să-i curgă şiroaie pe obraji, formînd ţurţuri mici pe şalul ei. Era prima oară că plîngea, era primul moment de disperare de cînd se resemnase să plece în America fără iepuraşul ei. Fetiţa mea curajoasă trecuse pînă acum peste toate încercările fără să plîngă. Acum însă se vedea ameninţată să fie despărţită de mine.

— Vreau să rămîn cu tine, mami, suspină ea.

— Şsst, i-am spus. Mai avem puţin. Sîntem chiar pe graniţă. Dacă mai mergem o bucăţică de drum, ajungem dincolo de graniţă şi putem pleca în America. Altfel, trebuie să ne întoarcem înapoi la tata. Te rog, încearcă, de dragul meu.

— Nu vreau singură pe cal, suspină ea din nou.

— Vei fi împreună cu un bărbat.

— Nu vreau pe cal fără tine.

— Trebuie. Oamenii ăştia ştiu ce e mai bine de făcut. Te rog, fă asta. Ai încredere.

Undeva, în adîncul sufletului ei, Mahtob a găsit resursele de care avea nevoie. Şi-a uscat lacrimile şi a prins din nou curaj. Va face cum va spune Mosehn, dar după ce va rezolva o treabă măruntă.

— Trebuie să mă duc la WC, a spus ea.

Şi acolo pe munte, în întunericul nopţii, înconjurată de bărbaţi străini, în mijlocul unui viscol furios, şi-a găsit uşurarea.

— Mahtob, am spus eu, îmi pare tare rău de toate cele petrecute. N-am ştiut că va fi atît de greu. Nu ştiu dacă tu vei reuşi. Nu ştiu nici dacă eu voi reuşi sau nu.

Deşi era epuizată şi tremura de foame şi de frig în aerul îngheţat de iarnă, Mahtob îşi revenise.

— Voi reuşi, a spus ea, plină de hotărîre. Pot să fac tot ce trebuie ca să ajung în America.

Apoi adăugă :

— Îl urăsc pe tata fiindcă ne-a silit să facem asta.

A acceptat să fie urcată în braţele unui bărbat, care stătea deja pe un cal odihnit. Mosehn m-a ajutat şi pe mine să mă urc pe un alt cal, iar un alt bărbat a luat hăţurile. Bărbaţii mergeau pe jos, ne duceau pe Mahtob şi pe mine şi doi cai de rezervă. În această formaţie am pornit mai departe. M-am întors ca să văd ce face Mahtob. Puteam auzi paşii calului ei, dar nu-l puteam vedea, şi nici pe Mahtob.

— Fii tare, copilul meu, îmi spuneam în gînd.

Noaptea nesfîrşită, îngrozitoare, continua. Munţii deveniseră mai stîncoşi decît înainte. Urcam şi coboram. Cînd vom ajunge la graniţă ? Eram deja de partea cealaltă ?

I-am atras atenţia conducătorului calului meu :

— Turcia ? Turcia ? am şoptit eu arătînd pămîntul.

— Iran, Iran, a şoptit el.

Am ajuns la un munte prea stîncos încît caii să poată duce o povară. Mosehn ne-a ordonat să coborîm şi să ne urmăm drumul pe jos, urcînd, pe gheaţă. M-am lăsat să alunec de pe cal. Picioarele îmi erau prea slabe ca să mă ţină, iar cizmele îmi alunecau pe gheaţă. Unul dintre bărbaţi mă apucă repede, înainte de a mă prăbuşi. În spatele meu, un alt bărbat o ridică pe Mahtob pe umeri şi o duse în cîrcă. Mă străduiam cu multă hotărîre să înaintez, dar îi ţineam pe toţi în loc pentru că alunecam, cădeam şi mă împiedicam tot timpul în fustele mele.

Cînd am ajuns, în fine, pe creastă, prin mintea mea obosită mi-a trecut ideea că aceasta ar putea fi graniţa, fiindcă aceasta fusese cel mai stîncos drum de pînă acum.

— Turcia ? Turcia ? l-am întrebat pe bărbatul care mă ţinea de braţ.

— Iran, Iran, spuse el.

Ne-am urcat din nou pe cai şi am început să coborîm. Curînd am rămas înţepeniţi în troienele de zăpadă. Picioarele din faţă ale calului se îndoiră, iar picioarele mele atîrnau în zăpadă. Bărbaţii l-au tras şi l-au tîrît pînă cînd curajosul animal s-a ridicat din nou în picioare, pregătit să-şi continue drumul.

Cînd ne-am apropiat de poalele muntelui, am dat peste o prăpastie, o falie căscată, pătrunzînd adînc pînă în mijlocul platoului, şi despărţind muntele acesta de următorul.

Oamenii au aşteptat tăcuţi cîteva minute. În munţi fusesem apăraţi, nu puteam fi descoperiţi, dar platoul acoperit cu zăpadă din faţa noastră era luminat de lumina tulbure a cerului. Pe el se puteau observa umbrele noastre pe fundalul neted şi alb.

Din nou, ghidul mă somă să rămîn liniştită.

În sfîrşit, unul dintre bărbaţi, a înaintat cîţiva paşi. Puteam să-i văd, profilîndu-se, silueta cenuşie cînd a intrat pe platou. Apoi a dispărut. S-a întors după cîteva minute şi i-a şoptit ceva lui Mosehn, care, la rîndul său, s-a întors şi i-a şoptit ceva ghidului meu.

Apoi mi s-a adresat cu o voce abia perceptibilă :

— Trebuie să vă trecem pe rînd, mă lămuri el în farsi. Poteca ce înconjoară rîpa este prea îngustă, prea periculoasă. Vă ducem întîi pe dumneavoastră, apoi copilul.

Am înaintat pe platou şi am încercat să depăşim cît mai repede şi mai uşor uriaşa crăpătură. În curînd ne-am aflat pe o potecă îngustă care trecea chiar pe lîngă stîncă şi era lată cît să treacă un cal. Am urmat poteca înghe-ţată care se profila, urmînd conturul muntelui, ducînd în jos, spre prăpastie, sau de partea cealaltă a platoului, în sus, pe celălalt perete. Oamenii îşi cunoşteau meseria. În zece minute eram de partea cealaltă.

Ghidul rămase cu mine, în timp ce Mosehn se duse s-o aducă pe Mahtob. Stăteam tăcută pe cal, tremurînd şi aşteptînd înfricoşată. Privirile mele încercau să străpungă întunericul. Vă rog, vă rog, faceţi treaba mai repede, îmi spuneam plîngînd. Mă temeam că Mahtob ar putea avea o criză de isterie.

Apoi a fost lîngă mine, ghemuită în brațele unuia dintre bărbați. Tremura fără să se poată controla, dar era atentă și calmă.

Ghidul îmi prinse privirea. Arătă spre pămînt :

— Turcia ! Turcia ! șopti el.

— *Alhamdoallah !* am spus eu cu un oftat adînc. Slavă Domnului !

În ciuda frigului incredibil, am fost inundată brusc de o căldură binefăcătoare. Eram în Turcia ! Ieșisem din Iran !

Dar nu eram încă libere. Dacă ne găseau grănicerii turci puteau deschide focul pur și simplu asupra unei bande de intruși. Dacă am supraviețui și acestui lucru, atunci turcii ne-ar aresta și ar trebui să răspundem la anumite întrebări. Dar cel puțin știam — Amahl mă asigurase — că turcii nu ne vor preda niciodată înapoi în Iran.

O idee ce m-a făcut să înghețe mi-a străfulgerat prin minte. Un fior m-a străbătut cînd mi-am dat seama că eu, timp de douăzeci de minute, în timp ce o așteptam pe Mahtob de partea astalaltă a prăpastiei, fusesem deja în Turcia, în timp ce Mahtob mai era încă în Iran. Slavă Domnului, că ideea asta îngrozitoare îmi venise numai după ce pericolul trecuse.

Simțeam din nou vîntul cel rece. Eram încă în munți, în mijlocul viscolului înghețat. O linie imaginară pe hartă nu ne aducea nici un strop de căldură adevărată de care aveam atîta nevoie în acest moment. Cu ce preț îmi voi plăti libertatea ? Eram convinsă că vreo cîteva din degetele mele de la picioare nu mai puteau fi salvate Speram ca Mahtob să se simtă mai bine decît mine

Urcam din nou călare un munte incredibil de stîncos. De data asta am alunecat eu de pe cal și am căzut împleticindu-mă în zăpadă, înainte ca ghidul să mă poată ajuta. El și Mosehn m-au ridicat în picioare și m-au sprijinit ca să pot merge. Cît timp mai poate avea efect adrenalina ? mă întrebam. Cu siguranță că mă voi prăbuși în curînd.

Pentru un timp mintea păru să-mi părăsească trupul. Așa că, în timp ce urcam, o parte din mine observa distanțat și se minuna ce resurse poate avea un om disperat. Mă vedeam cum încercam să mă odihnesc puțin, în timp ce călăream la vale. Apoi mă urmăream cum luptam din nou, pe jos, urcînd un alt povîrniș.

— Cîți munți încă ? l-am întrebat pe Mosehn.

— *Nazdik*, spuse el. Nu mai e departe.

Începeam să simt, în perspectiva acestor informații vagi, o oarecare ușurare, dar aveam nevoie urgentă de căldură și odihnă. Exista oare un loc în care să găsim adăpost și să ne putem reface puterile ?

— Cel din față, e ultimul, șopti Mosehn.

De data asta, cînd am alunecat de pe cal, picioarele mi-au cedat. Încercam cu disperare să mi le mișc prin zăpadă, dar nu mă mai puteam ține pe ele nici chiar cu ajutorul celor doi bărbați. Nu-mi simțeam picioarele ; nu-mi mai dădeam seama de corp. În ciuda frigului de necrezut, aveam sentimentul că luasem foc.

— *Da dahdigae*, spuse ghidul meu și arătă în sus. Încă zece minute.

— Vă rog, îl imploram. Lăsați-mă să mă odihnesc.

Ghidul nu mi-a dat voie. Mă ridică în picioare și mă tîrî înainte. Piciorul îmi alunecă pe gheață și mă prăbușii înainte ca ghidul să mă poată prinde de braț. M-am rostogolit pe pantă în jos vreo trei metri, pînă cînd m-am oprit ca un morman neajutorat. Ghidul s-a grăbit spre mine.

— Nu mai pot, am oftat.

Ghidul a strigat încet după ajutor și Mosehn a venit.

— Mahtob, am șoptit eu. Unde e ?

— E bine. Bărbații o duc spre vîrf.

Mosehn și ghidul mi-au sprijinit brațele pe umerii lor și m-au ridicat de jos. Fără un cuvînt, m-au purtat pe povîrnișul stîncos, pînă sus. Picioarele mele care atîrnau, arau zăpada.

Cu toată povara, oamenii pășeau fără efort în sus, nici măcar nu respirau cu greutate. De mai multe ori și-au slăbit strînsoarea, încercînd să mă lase să merg singură. Dar picioarele mi se îndoiau imediat și trebuiau să mă susțină.

— Vă rog, am strigat, lăsați-mă să mă odihnesc!

Disperarea din vocea mea l-a făcut pe Mosehn să mă asculte. M-a ajutat să mă întind pe zăpadă, apoi mi-a pus mîna lui rece ca gheața pe frunte, ca să vadă dacă nu ardea. Fața lui — sau ceea ce puteam eu vedea din ea — exprima îngrijorare și compătimire.

— Nu reușesc, m-am tînguit eu.

Știam acum că în noaptea aceea urma să mor. Nu voi reuși, dar o scosesem pe Mahtob din Iran. Ea va izbuti. Era de ajuns.

— Lăsați-mă aici, i-am spus lui Mosehn. Plecați cu Mahtob și luați-mă mîine.

— Nu! strigă ascuțit Mosehn.

Intensitatea strigătului său m-a făcut să-mi fie rușine mai mult decît dacă mi-ar fi dat o palmă peste față. Cum pot face așa ceva, m-am mustrat. Așteptasem atît de mult ziua asta. Trebuia să merg mai departe.

— Okay, am murmurat

Amîndoi bărbații mi-au oferit ajutorul lor. M-au ridicat din nou în picioare și m-au tîrît în sus pe munte. Pe alocuri, nămeții le treceau de genunchi. Oricît de siguri erau pe picioarele lor, tot se împiedicau, sub povara lor neajutorată. De cîteva ori am căzut împreună în zăpadă. Dar bărbații nu renunțau. De fiecare dată cînd ne prăbușeam se ridicau repede, fără comentarii, mă apucau de brațe și mă tîrau mai departe.

Totul în jurul meu deveni confuz. Îmi pierdusem probabil conștiința.

Cîțiva ani mai tîrziu — după cum mi s-a părut — am auzit în depărtare vocea lui Mahtob care șoptea:

— Mami!

Era lîngă mine. Ne aflam pe vîrful muntelui.

— Restul drumului puteți merge călare, spuse Mosehn.

Mă luă cu o mînă de șold și cu cealaltă mă ținu strîns de picioare. Celălalt bărbat procedă la fel, de cealaltă parte. Împreună, mi-au ridicat corpul înțepenit peste crupa calului, pe la spatele lui.

Am reușit să mă țin cumva pe cal pînă am ajuns în vale. Întunericul ne mai înconjura încă, deși îmi dădeam

seama că se va face dimineață. Abia am putut să recunosc figura lui Mosehn, cînd a venit lîngă mine și mi-a arătat cu degetul într-o anumită direcție, pînă cînd am zărit și eu, departe, în zare, licăritul unor lumini.

— Acolo vrem să ajungem, a spus el.

Luptam din răsputeri ca să pot rămîne în șa pe bucățica de drum ce-o mai aveam de străbătut în această incredibil de lungă noapte.

Am călărit vreo zece minute, pînă cînd am auzit cîinii care anunțau sosirea noastră. Mai mulți bărbați ne-au venit în întîmpinare, evident așteptîndu-ne. Ajungînd mai aproape am văzut că așa-zisa casă nu era decît o colibă prăpădită, un refugiu izolat pentru contrabandiștii de la granița estică a Turciei.

Bărbații din casă au întîmpinat grupul nostru cu zîmbete largi și discuții aprinse. L-au înconjurat pe Mosehn și pe ceilalți, felicitîndu-i pentru reușita acțiunii. Bărbatul care călărise cu Mahtob, o așeză ușor pe podea și se alătură și el grupului vesel. Pe neobservate, incapabilă să-mi desprind picioarele de pe cal, mi-am slăbit strînsoarea și am alunecat într-o parte, căzînd pe beton. Eram imobilizată. Mahtob a alergat să mă ajute, dar bărbații — chiar și Mosehn — păreau să mă fi uitat cu totul. Unii se îngrijeau de cai, ceilalți intraseră în casă, la căldură.

Cu ultimele sforțări, m-am tîrît mai departe în mîini, lăsîndu-mi picioarele pe care nu mi le puteam folosi, să se tîrască după mine. Coatele mi se frecau de betonul dur și rece. Ochii îmi erau ațintiți asupra ușii.

Am reușit cumva să ajung pînă în prag. Abia atunci Mosehn își dădu seama de chinul meu. El și ceilalți bărbați m-au tras în căsuța modestă. Am urlat de durere cînd Mosehn mi-a scos cizmele din picioarele pe care nu le mai simțeam deloc. Bărbații ne-au dus pe Mahtob și pe mine în mijlocul camerei, așezîndu-ne în fața unei sobe cu lemne, care dogorea.

Au trecut multe, multe minute pînă cînd am putut să mișc primul mușchi. Stăteam liniștită și încercam să mă încălzesc la căldura focului.

Căldura era un tonic care acționa, trezindu-mă treptat la viață. Am fost în stare chiar să-i surîd lui Mahtob. Reușiserăm! Eram în Turcia!

În sfîrșit, am putut să mă așez. Îmi frecam degetele picioarelor și mîinilor ca să-mi repun sîngele în circulație. Recompensa consta în dureri puternice, care mă ardeau ca un fier roșu.

Odată cu reîntoarcerea simțurilor, am sesizat și mirosul care domnea în cameră. Și teama m-a cuprins din nou. Casa era plină de bărbați. Bărbații, eu și Mahtob ne odihneam în fața focului. Într-adevăr eram în Turcia. Dar mi-a trecut din nou prin minte că eram în mîna unei bande de contrabandiști nelegiuiți. Bărbații ăștia ne căraseră atît de departe numai ca să ne expună unor torturi oribile ? Era Mosehn capabil de așa ceva ?

Poate că, simțindu-ne teama, unul dintre bărbați ne aduse mie și lui Mahtob ceai fierbinte. Mi-am pus mai multe bucăți de zahăr în gură și am sorbit ceaiul prin ele, ca iranienii. În mod normal nu-mi plăcea nici un fel de zahăr în ceai, dar aveam nevoie de energie. Am îndemnat-o pe Mahtob să ia mult zahăr. Ajuta.

A trecut poate mai mult de o oră pînă cînd am avut sentimentul că pot merge din nou. Mă împleticeam pe picioare, cînd am încercat să mă ridic.

Văzînd asta, Mosehn ne-a făcut semn cu mîna mie și lui Mahtob să-l urmăm. Ne duse din nou afară, unde se lumina ușor de ziuă, apoi înconjură casa, ajungînd într-o curte din spate. Aici se afla o a doua colibă.

Am intrat și am găsit o încăpere plină de femei și copiii.

Cîțiva vorbeau, cîțiva erau înfășurați în așternuturi și dormeau adînc pe podea.

La sosirea noastră, multe femei cu rochii largi, kurde, se grăbiră să ne întîmpine. Mosehn spuse în farsi :

— Asta-i sora mea !

Mosehn puse mai multe lemne pe foc.

— Mîine vă ducem la Van, spuse el. Apoi se reîntoarse în casa bărbaților. La Van, responsabilitatea contrabandiștilor se încheia. După ce soseam mîine acolo, Mahtob și cu mine trebuia să ne descurcăm mai departe singure.

Sora lui Mosehn ne dădu niște pilote grele de fulgi și ne găsi un loc pe podea, chiar lîngă perete, departe de foc.

Clădirea era rece și umedă. Mahtob și cu mine ne-am vîrît una în alta, împreună, sub așternut.

— Sîntem în Turcia. Sîntem în Turcia, repetam eu, ca o litanie, în fața lui Mahtob. Îți vine să crezi ?

Ea mă ținu strîns pînă căzu într-un somn adînc. Încercam un sentiment minunat ținînd-o în brațe și căutam să găsesc în somnul ei, plin de încredere, puțină consolare.

În capul meu gîndurile se învălmășeau. Corpul mă durea îngrozitor. Mi-era o foame de lup. Cîteva ore am căzut într-un somn neliniștit. Cea mai mare parte a timpului m-am rugat și i-am mulțumit lui Dumnezeu că ne-a adus pînă aici. Și îi mai ceream ceva :

— Te rog, Doamne, rămîi lîngă noi și restul drumului. Numai așa vom putea reuși.

Eram încă amețită de somn pe la ora opt dimineața cînd Mosehn a venit să ne ia. După cîteva ore de somn arăta și el odihnit. Mahtob s-a trezit greu, pînă cînd și-a dat seama că sîntem în Turcia. Atunci a sărit în picioare, plină de zel, s-o pornească din nou la drum.

Și eu mă odihnisem puțin. *Eram* în Turcia. Îmi simțeam corpul ca și cînd aș fi fost ciomăgită, dar puteam să-mi mișc din nou degetele picioarelor. Și eu eram gata de plecare. Mosehn ne duse afară, la o mașină relativ nouă, cu lanțuri la roți. Unul dintre contrabandiști stătea deja la volan, cînd ne-am urcat înăuntru.

Am mers pe un drum îngust de munte, care ducea în lungul prăpăstiilor. Nici o bară de protecție nu ne-ar fi apărat de nenorocirea unei răsturnări. Dar bărbatul conducea bine, iar lanțurile dădeau stabilitate. Am coborît mereu la vale, departe, în interiorul Turciei, îndepărtîndu-ne tot mai mult de Iran.

După cîteva minute ne-am oprit la o casă țărănească, construită pe coasta muntelui. Am fost duse înăuntru și acolo ne aștepta un mic dejun cu pîine și ceai, brînză iute rîncedă. Deși mi-era tare foame n-am putut să mănînc decît foarte puțin. Dar am băut lacomă cîteva pahare de ceai cu mult zahăr.

O femeie i-a adus lui Mahtob un pahar cu lapte cald de capră. Ea a încercat să bea, dar apoi a spus că bea mai bine ceai.

A intrat apoi o femeie enorm de grasă, fără dinți și cu părul albit înainte de vreme din cauza vieții grele de pe munte. Arăta ca de optzeci de ani. Avea pentru noi haine noi și ne îmbrăcă pe mine și pe Mahtob, după obiceiul kurd — de data asta cu variațiile turcești de aici.

Am rămas aici o bucată de timp și am început să mă neliniștesc. Am întrebat pe cineva ce așteptăm, și am aflat că Mosehn plecase „în oraș" să aducă o mașină. Am aflat apoi că femeia bătrînă, grasă, care ne îmbrăcase cu alte haine, era mama lui Mosehn. Și soția lui era aici. Acesta era răspunsul la o întrebare a mea. Mosehn era turc nu iranian. Propriu-zis nu era nici una nici alta. El era kurd și nu recunoștea valabilitatea granței pe care o trecuserăm în noaptea dinainte.

Reîntoarcerea lui Mosehn cu mașina a produs multă agitație. Mi-a aruncat un pachet mic, înfășurat în ziar și ne-a condus repede la mașină. Mi-am vîrît repede pachetul în poșetă și m-am întors spre mama lui Mosehn ca să-i mulțumesc pentru ospitalitate, dar, spre surprinderea mea, ea se cocoță, pe lîngă mine, pe bancheta din spate, făcîndu-ne semn s-o urmăm.

Unul dintre contrabandiști se urcă la volan și un băiat mai mare se așeză lîngă el.

Goneam prin mijlocul peisajului montan, deghizați într-o familie tipică de kurzi turci. Dimensiunile uriașe ale mamei lui Mosehn ne făceau aproape de neobservat în raport cu ea. Poate că ăsta era rostul prezenței ei alături de noi. Mama lui Mosehn căreia îi făcea mare plăcere drumul periculos prin munți fuma liniștită țigări tari turcești.

La poalele muntelui, șoferul încetini viteza. O cabină de pază apăru în fața noastră, un punct de control. Un soldat turc s-a uitat în mașină.

A vorbit și a flecărit cu șoferul. I-a controlat hîrtiile, dar de la noi n-a pretins nimic. Mama lui Mosehn îi arunca fumul de țigară în față. Soldatul ne făcu semn să trecem mai departe.

Am continuat să înaintăm pe o șosea pietruită, cu două benzi, pe o cîmpie înaltă. Tot cam la douăzeci de minute trebuia să oprim la cîte un post de control. De

fiecare dată simțeam că mi se oprește inima, dar am trecut fără dificultăți. Mama lui Mosehn ne îmbrăcase bine.

La un moment dat, șoferul a oprit la marginea șoselei, într-un punct de unde un drum bătătorit ducea spre un sat îndepărtat, care consta din cîteva colibe. Băiatul coborî și o luă pe drum. Noi am plecat mai departe, în direcția Van.

Mi-am dat seama că în zăpăceala generală, la plecarea din căsuța țărănească, nu avusesem nici o șansă să-mi i-au rămas bun de la Mosehn sau să-i mulțumesc. Un moment am fost cuprinsă de un sentiment de vinovăție. Mi-am amintit apoi de pachetul pe care mi-l dăduse el.

Era nedeschis în poșeta mea. L-am scos afară, l-am desfășurat din ziar și am găsit pașapoartele noastre, banii și bijuteriile. Erau toți dolarii mei americani, iar rialii iranieni fuseseră schimbați într-un morman de lire turcești. Mosehn îmi restituise totul, cu excepția colierului meu de aur. A fost sfîrșitul ciudat al unei întîlniri scurte, bizare. Îi datoram viața mea și a lui Mahtob. Banii și bijuteriile nu mai aveau nici o valoare. Mosehn socotise desigur că lanțul de aur era o răsplată potrivită.

Ne-am oprit în dreptul altui drum, care ducea spre alt sat sărăcăcios. Mama lui Mosehn își aprinse o nouă țigară de la mucul țigării pe care abia o fumase. A sărit din mașină și a dispărut și ea, fără să-și ia rămas bun.

Acum călătoream numai noi cu șoferul, îndreptîndu-ne în goană în direcția Van.

La un moment dat, în timpul drumului, în mijlocul cîmpului pustiu, șoferul a oprit la marșinea șoselei și ne-a făcut semn să ne scoatem rîndurile exterioare de îmbrăcăminte. Ne-am dezbrăcat pînă la îmbrăcămintea americană. Acum eram turiste americane, chiar dacă nu aveam viza corect pusă pe pașaport.

După ce am pornit din nou, am văzut că satele pe lîngă care treceam deveneau tot mai mari și mai numeroase. În curînd am ajuns la suburbiile Van-ului.

— La aeroport, încercai să-i spun șoferului.

Mahtob găsi cuvîntul corespunzător în farsi și chipul șoferului se lumină cînd înțelese. A oprit în fața unui

birou, ale cărui ferestre erau pline de afișe de călătorie și ne dădu să înțelegem că trebuia să așteptăm în mașină, în timp ce el intra înnăuntru. Se întoarse după cîteva minute și, cu ajutorul lui Mahtob, îmi spuse că următorul avion spre Ankara pleacă peste două zile. Era prea mult. Trebuia să plecăm imediat la Ankara înainte ca cineva să ne ia la întrebări.

— Bus ? am întrebat plină de speranță.

Șoferul mă privi nedumerit.

— *Autobus ?*

— Ah, oftă el înțelegînd. O luă pe un drum și ne duse pe străzile Van-ului pînă găsi un garaj de autobuze. A trebuit să rămînem din nou în mașină. Intră în curtea autogării și se întoarse peste cîteva minute, ca să întrebe :

— Lire ?

Luai pachetul de lire turcești din geanta mea și i-l întinsei. El luă cîteva bancnote și dispăru. Se întoarse apoi repede la mașină, surîzînd larg și fluturîndu-ne două bilete pentru Ankara. Vorbi cu Mahtob, luptîndu-se cu farsi-ul său.

— El spune că autobuzul pleacă la ora patru, spuse Mahtob. Nu va ajunge la Ankara decît a doua zi, pe la prînz.

M-am uitat la ceas. Era abia unu. Nu voiam să rămîn în curtea autogării timp de trei ore și întrucît faptul că ne apropiam tot mai mult de libertate mă făcea să fiu mai degajată, am rostit un cuvînt care, după cum știam, o interesa și pe Mahtob.

— *Gazza*, am spus, arătînd cu mîna spre gură. Mîncare.

De cînd părăsisem casa sigură din Teheran, singura noastră hrană fusese pîinea și semințele de floarea-soarelui, pe care le udasem cu ceai.

Șoferul a privit în jur și ne-a făcut semn să mergem cu el. Ne-a dus într-un restaurant și cînd ne-am așezat, spuse, frecîndu-și mîinile :

— *Tamum, tamum*. S-a terminat.

I-am mulțumit cît am putut de bine de ajutor. Aproape plîngea cînd a plecat.

Mahtob și cu mine am comandat o mîncare necunoscută de pe o listă de bucate neînțeleasă, într-o țară străină și nu știam ce ni se va pune pe masă. Am fost surprinse văzînd o minunată mîncare de pui cu orez. Era divin.

Am rămas mult timp la masă, savurînd și ultima înghițitură, omorîndu-ne timpul și vorbind cu înflăcărare despre America.

În sufletul meu, îmi făceam griji în privința tatei. Stomacul mi-era plin, dar eram înfometată după știri despre familia mea.

Figura lui Mahtob se lumină deodată.

— Oh, spuse ea. Omul care ne-a ajutat e din nou aici.

Mi-am ridicat privirea și l-am văzut din nou pe șoferul nostru venind spre masă. Se așeză și-și comandă și el ceva de mîncare și un ceai. Evident, conștiința nu-l lăsase să plece fără să ne știe în siguranță, în autobuz.

În fine, ne-am dus toți trei la autogară. Acolo șoferul l-a căutat pe un turc, probabil șeful stației și a vorbit cu el despre noi. Turcul ne-a salutat cu căldură. Șoferul nostru ne-a spus încă o dată „*tamum, tamum*". Din nou avea ochii umezi. Ne-a lăsat sub oblăduirea turcului.

Acesta ne duse la o bancă, lîngă o sobă de lemne. Un băiat de vreo zece ani ne aduse ceai. Așteptam. Cînd s-a apropiat ora patru, turcul veni spre noi.

— Pașapoarte, ne întrebă.

Inima începu să-mi bată tare. Îl priveam cu ochi goi și mă prefăceam că n-aș înțelege.

— Pașapoarte ? repetă el.

Mi-am deschis poșeta, căutînd cu silă în ea, căci nu voiam să ne controleze pașapoartele.

A dat repede din cap și a ridicat palma în sus, ca să mă oprească. Cînd a plecat mai departe, controlînd actele celorlalți pasageri, încercam să-i înțeleg comportamentul. Avea probabil responsabilitatea ca toți călătorii să aibă acte. Știa că aveam pașapoarte și mai mult nu voia să afle. Ce i-o fi povestit șoferul nostru ?

Ne aflam încă într-o lume a intrigilor, a granițelor, a controlului actelor, o lume plină de explicații șoptite și clătinări semnificative din cap.

O voce oficială anunță ceva și am înțeles cuvîntul Ankara, așa că m-am ridicat împreună cu Mahtob și ne-am îndreptat în urma celorlalți pasageri care se în-

ghesuiau spre un autocar modern, care arăta ca un Greyhound [1].

Am găsit două locuri în spate, pe stînga. Mai mulți călători se urcaseră deja și în curînd s-au urcat și ceilalți ocupînd aproape toate locurile. Motorul mergea în gol, iar în autobuz era cald.

Ne mai rămăsese să parcurgem acest drum de douăzeci și patru de ore spre Ankara, pentru a fi apoi în siguranță.

În cîteva minute am părăsit orașul și goneam acum pe șoselele din munți, cu multe serpentine, acoperite cu un strat gros de zăpadă. Șoferul evită de mai multe ori, scurt, cîte un accident, cînd lua cu viteză prea mare cîte o curbă, lipsită de bară de protecție. Doamne, mă gîndeam, am ajuns atît de departe ca să ne prăbușim acum într-o prăpastie ?

Epuizarea mă cuprinse. Tot corpul se resimțea din cauza efortului pe care îl făcusem în noaptea trecerii graniței, dar durerile nu mă puteau împiedica să adorm. Mă scufundam într-o stare de somnolență, rămînînd însă într-o permanentă alertă, deși mă simțeam bine la căldură și visam deja la ziua următoare.

În mijlocul nopții negre, m-a trezit o zdruncinătură. Șoferul apăsase cu putere pe frînă, iar autobusul alunecă periculos pînă reuși să se oprească în cele din urmă. Afară viscolul vîjîia. Alte autobuze se opriseră în fața noastră. Puteam să văd în față, mai departe, cum la o curbă, șoseaua era blocată de nămeți. Unul sau două autobuze erau înțepenite în zăpadă și blocau drumul.

În apropiere se afla o clădire, un hotel sau un restaurant. Prevăzînd că vom rămîne un timp aici, cîțiva călători coborîră și plecară spre clădirea încălzită.

Era aproape miezul nopții. Mahtob dormea adînc lîngă mine, iar eu vedeam spectacolul hibernal de afară într-o stare de buimăceală. Am adormit din nou repede.

Mă trezeam cînd și cînd, în timp ce orele treceau. M-am smuls din somn, tremurînd de frig, căci autobuzul nu mai era încălzit, iar eu, copleșită de oboseală nici

[1] „Ogarul cenușiu" — rețea interurbană de autobuze în SUA.

nu mă puteam mișca. Mahtob tremura lîngă mine, deși dormea încă.

În fine, după o oprire de șase ore, am plecat mai departe prin peisajul acoperit de zăpadă.

Mahtob se mișcă lîngă mine, se frecă la ochi și privi un moment pe fereastră, înainte de a-și aminti unde ne aflam. Întrebă, așa cum fac toți copiii care călătoresc :

— Mami, cînd ajungem.

I-am relatat despre oprirea cea lungă.

Autobuzul se zdruncină ore în șir într-un tempo accelerat, înaintînd prin viscolul tăios. Teama îmi crescu cînd șoferul încercă să mărească și mai mult viteza. La fiecare curbă înghețată a șoselei de munte ne vedeam murind. Mi se părea incredibil că autobusul își păstra traseul. Cît de stupid ar fi să murim așa !

După-amiaza tîrziu, autobuzul opri din nou și ne aflarăm în fața spectacolului morții. Cel puțin o jumătate de duzină de autobuse se ciocniseră încercînd să depășească într-o curbă foarte strînsă, înghețată. Răniți, pasageri care se văietau zăceau în zăpadă. Alții îi îngrijeau. Stomacul mi s-a întors pe dos.

Șoferul și-a așteptat rîndul ca să poată trece încet pe lîngă locul accidentului. Am încercat să nu mă uit, dar nu m-am putut abține.

Incredibil, dar imediat ce-am părăsit locul accidentului, șoferul apăsă pe accelerație. Te rog, Doamne, fă să ajungem pînă la Ankara, mă rugam.

Din nou se lăsă întunericul — urma a doua noapte pe acest drum care propriu-zis trebuia să dureze numai douăzeci și patru de ore. Mă întrebam și eu și Mahtob : Cînd vom ajunge ?

Somnul neliniștit, plin de griji, venea și pleca. Orice mișcare îmi provoca dureri cumplite, dar și nemișcarea mă durea la fel. Fiecare mușchi din corpul meu urla de durere. Mă foiam pe locul meu și nu-mi mai puteam găsi nici o poziție comodă.

Era ora două dimineața cînd am sosit, în fine, în mijlocul Ankarei, la o autogară modernă. Drumul de douăzeci și patru de ore de la Van, se prelungise la treizeci și două de ore de chin, dar trecuse.

Acum era miercuri, 5 februarie, și se împlinea exact o săptămînă de la fuga noastră neașteptată, disperată, din captivitatea sufocantă a lui Moody.

Cînd am intrat din autobuz în sala de așteptare, un bărbat a strigat internaționalul cuvînt „Taxi !", iar noi ne-am dus imediat cu el, fiindcă nu voiam, în nici un caz, să întîlnim un polițist.

— Sheraton. Hotel Sheraton, am spus fără să știu dacă în Ankara exista vreunul.

— *Na.*

— Hotel Hyatt.

— *Na.*

— *Khub* hotel, spusei. Hotel bun. Păru să înțeleagă cuvîntul în farsi și ne duse repede în centrul comercial al orașului. La un moment dat, își încetini mersul și ne arătă o clădire slab luminată, închisă peste noapte.

— *Amrika*, spuse el.

Ambasada ! Aici vom veni mîine dimineață.

Șoferul ne duse mai departe, coti apoi pe un bulevard, și opri mașina în fața unei clădiri elegante, care se recomanda, pe o tăbliță scrisă în englezește, drept HOTEL ANKARA.

Cu o mișcare a mîinii, șoferul ne făcu semn să așteptăm și intră înăuntru, ca să se întoarcă imediat împreună cu șeful recepției care vorbea englezește.

— Da, avem încă o cameră liberă pentru noaptea asta, spuse el. Aveți pașapoarte ?

— Da.

— Poftiți înăuntru.

I-am dat șoferului un bacșiș gras. Mahtob și cu mine l-am urmat pe șeful recepției într-un foaier confortabil. Acolo am completat o fișă de înregistrare și am dat ca adresă pe cea a părinților mei din Bannister, Michigan.

— Puteți să-mi dați pașapoartele dumneavoastră ?

— Da.

Răscolii în geantă și hotărîi să folosesc un truc de-al lui Amahl. Cînd i-am dat șefului recepției pașapoartele, i-am înmînat și incredibila sumă de o sută cincizeci de dolari, în bancnote americane. Aici sînt banii pentru cameră, am spus.

Dădu banilor mai multă atenție decît pașapoartelor.

A surîs larg și ne-a însoțit ca un paj la ceea ce ni se păru cea mai frumoasă cameră de hotel. Avea două paturi duble, fotolii extensibile, o baie mare, modernă, cu o cameră separată de îmbrăcat și televizor. De îndată ce-am rămas singure, ne-am îmbrățișat ca să ne exprimăm bucuria.

— Îți vine să crezi ? am întrebat. Putem să ne spălăm pe dinți, să facem baie... și să dormim.

Mahtob se duse de-a dreptul în baie, ca să se spele pentru totdeauna de Iran.

Deodată, se auzi un ciocănit tare la ușă.

Aveam necazuri cu pașapoartele, eram sigură.

— Cine e, am întrebat.

— Șeful recepției, veni răspunsul înfundat.

Am deschis ușa și l-am găsit cu pașapoartele în mînă.

— De unde aveți aceste pașapoarte ? întrebă el sever. Nu au nici viză, nici o ștampilă de intrare în Turcia.

— E adevărat, am spus. Există o problemă, dar o vom rezolva mîine dimineață. În zori vom merge imediat la Ambasadă.

— Nu puteți rămîne aici. Pașapoartele nu sînt în ordine. Trebuie să telefonez la poliție.

După toate prin cîte trecuserăm pînă acum, era singurul lucru care nu trebuia să se întîmple.

— Vă rog, l-am implorat. Fiica mea e în baie. Sîntem obosite. Sîntem înfometate și înghețate. Vă rog, lăsați-ne să rămînem noaptea asta și mîine, în zori, voi merge imediat la Ambasadă.

— Nu. Trebuie să anunț poliția, repetă el. Trebuie să părăsiți camera.

Era politicos, dar hotărît. Oricît i-ar părea de rău, nu și-ar putea pune postul în joc. Mă așteptă să-mi arunc în sacoșă cele cîteva lucrușoare. Apoi mă însoți în foaier.

Fuseserăm singure numai două minute, mă gîndeam cu sufletul tulbure.

Pe cînd coboram spre parter, am mai încercat o dată.

— Vă dau mai mulți bani. Vă rog, lăsați-ne să rămînem aici în noaptea asta.

— Nu. Trebuie să-i anunțăm la poliție pe toți străinii care înoptează aici. Nu vă putem lăsa să rămîneți aici.

— Nu putem, pur și simplu, să rămînem în foaier pînă mîine dimineață ? Vă rog, nu mă siliți să ies cu ea pe stradă, în frig.

Mi-a venit o idee.

— Puteți telefona la Ambasadă ? am întrebat. Poate am putea vorbi cu cineva și am lămuri lucrurile chiar în noaptea asta.

Era dispus să ne ajute în limitele instrucțiunilor sale și telefonă acolo. Vorbi un moment cu cineva, apoi îmi dădu mie receptorul. La celălalt capăt al firului era un american, o santinelă marinar.

— Ce problemă aveți Ma'am ? întrebă el cu o voce plină de suspiciune ?

— Nu vor să mă lase să rămîn aici, fiindcă nu avem nici o ștampilă în pașaport. Ne trebuie un loc de dormit. Vă rog, am putea veni la Ambasadă ?

— Nu ! explodă el. Nu puteți veni aici !

— Atunci ce să facem, am întrebat dezolată.

Vocea lui de militar se făcu de gheață :

— Cum ați ajuns în Turcia fără ca pașaportul să vă fie ștampilat ?

— Nu vreau să vă spun la telefon treaba asta. Poate vă gîndiți dumneavoastră cum.

— Cum ați venit în Turcia ? întrebă el din nou.

— Călare.

Soldatul de marină rîse tare și mă luă peste picior.

— Ascultați, doamnă, e ora trei dimineața, spuse el. N-am timp să discut cu dumneavoastră despre așa ceva. Nu aveți nici o problemă cu Ambasada. Aveți o problemă cu poliția.

Duceți-vă la poliție.

— Nu puteți să-mi faceți una ca asta ? am strigat eu. De o săptămînă evit poliția și acum îmi spuneți că trebuie să mă duc acolo. *Trebuie* să mă ajutați.

— Nu, nu putem face nimic pentru dumneavoastră.

Total decepționată, cînd numai o stradă ne mai despărțea de libertate, mi-am dat seama că ne mai aflam încă într-o lume birocratică, departe de ea. Am închis și i-am spus șefului recepției că abia mîine voi putea vorbi cu cineva de la Ambasadă. Încă o dată îl rugai să ne lase să rămînem în foaier.

— Nu vă pot permite să stați aici, a spus el.

Cuvintele îi era hotărîte, dar tonul mai blînd. Poate avea el însuși o fiică. Tonul lui îmi dădu speranța să încerc o altă tactică.

— Ați putea aranja o convorbire telefonică urgentă cu America ? l-am întrebat.

— Da.

În timp ce așteptam să prindem Bannister-Michigan, șeful recepției dădu cîteva porunci cu voce tare și de îndată apăru cineva aducînd o oală de ceai, pahare și șervețele din pînză de in. Ne beam ceaiul încet, bucurîndu-ne de moment și speram că nu va fi nevoie să ieșim afară în noaptea rece și întunecată.

La Ankara era miercuri, dar în Michigan încă marți, cînd am vorbit cu mama :

— Mahtob și cu mine sîntem în Turcia ! am anunțat-o eu.

— Slavă Domnului ! strigă mama.

Printre lacrimi de ușurare îmi explică că sora mea Carolyn telefonase ieri seară la Teheran ca să vorbească cu mine și Moody o anunțase furios că plecaserăm, dar că nu știe unde sîntem. Își făcuseră griji îngrozitoare. Înfricoșată de răspunsul pe care l-aș putea primi, am întrebat-o :

— Ce face tata ?

— O mai duce, spuse mama. Nici măcar nu mai e la spital. E acasă. Îi duc telefonul la pat.

— Betty !!! țipă tata la telefon. Mă bucur atît de mult că ați reușit. Veniți cît puteți de repede. O să... rezist, pînă ne vom revedea, spuse el cu o voce din ce în ce mai slabă.

— Știu că ai să reușești, tată. *Unde e voință, există și o soluție.*

Mama a luat din nou receptorul și am rugat-o să ia legătura cu persoana de la Ministerul de Externe, cu care colaborase, pentru ca cineva de la Washington să explice situația mea Ambasadei de la Ankara.

După ce am închis telefonul, mi-aș șters lacrimile și m-am întors să-mi rezolv problema mea de moment :

— Vă sun de îndată ce voi fi la Ambasadă, am spus.

— Ce trebuie să fac ? l-am întrebat pe șeful recepției. Nu pot să-mi tîrăsc fiica în mijlocul nopții, pe străzi.

— Chemați un taxi și mergeți de la un hotel la altul, spuse el. Poate veți găsi unul care să vă primească. Nu vă arătați pașapoartele dacă nu e nevoie.

Ne dădu înapoi pașapoartele împreună cu cei o sută cincizeci de dolari ai mei, apoi ne chemă un taxi...

Evident, n-avea de gînd să sune la poliție. Voia numai să nu aibă el însuși neplăceri. Și, cînd sosi taxiul, îi spuse șoferului :

— Hotel Dedeman.

Șeful recepției de aici a fost mai înțelegător. Cînd i-am spus că vom lămuri chestiunea pașapoartelor a doua zi, mă întrebă :

— Aveți dificultăți cu poliția ?

— Nu, am răspuns eu.

— Bine zise el. Apoi, mă rugă să mă trec sub un nume fals. Am semnat cu numele meu de fată, Betty Lover.

De îndată ce am fost în cameră, ne-am făcut și eu și Mahtob o baie fierbinte. Ne-am spălat pe dinți și am căzut într-un somn binecuvîntat.

În dimineața următoare l-am sunat pe Amahl.

— Betty ! țipă el bucuros. Unde sînteți ?

— La Ispahan, am spus eu jubilînd.

Amahl zbieră de bucurie cînd i-am spus numele codificat.

— Sînteți bine ? Totul a decurs mine ? V-au tratat bine ?

— Da, l-am asigurat. Mulțumesc, mulțumesc mult de tot. O, Doamne ! Mulțumesc mult !

Mahtob și cu mine ne-am îndopat cu un mic dejun cu ouă și cartofi prăjiți care înotau în ketchup. Am băut suc de portocale. Și am savurat cu poftă o adevărată cafea americană.

Apoi am luat un taxi spre Ambasada Statelor Unite. Cînd am plătit, Mahtob a exclamat :

— Mamă, uite, uite ! arătînd spre steagul american care flutura liber în vînt.

Înăuntru, ne-am spus numele unei doamne de la recepție. Stătea într-o gheretă, în spatele unui geam incasabil. I-am dat pașapoartele noastre.

În cîteva minute, în spatele recepționerei apăru un bărbat. Se recomandă Tom Murphy, vice-consul. Aflase deja de noi de la Washington.

— Îmi pare rău de ce s-a petrecut în noaptea trecută, a spus el. Vă promit că santinela nu va primi în anul următor nici o mărire de salariu. N-ați dori să rămîneți cîteva zile, să vedeți Turcia ?

— Nu ! am exclamat eu. Vreau să iau primul avion.

— Bine, atunci, a spus el. Vă vizăm pașapoartele ca să fiți în ordine și chiar azi după-masă puteți lua un avion spre casă.

Ne-a rugat să așteptăm cîteva minute în foaier. Privirea îmi căzu pe un alt steag american, aflat în foaier, înfipt într-un suport. Mi se puse un nod în gît.

— Îți vine să crezi că plecăm acasă, Mahtob, am întrebat-o eu. Îți vine să crezi că zburăm într-adevăr acasă ?

Am spus împreună o rugăciune : Mulțumesc, Doamne. Mulțumesc.

În timp ce așteptam, Mahtob găsi — sau cineva îi dădu — niște creioane. Începu să deseneze cu zel, folosind hîrtia de scris de la hotel. Gîndurile mi se învălmășeau atît de tare în mine, încît nu i-am dat atenție pînă cînd n-a terminat și nu mi-a arătat desenul gata.

Un soare galben-auriu strălucea sus. În spate erau patru șiruri de munți maronii. În față se afla o barcă, în amintirea casei noastre din Alpena. Într-o parte zbura o pasăre sau un avion. O casă kurdă tipică, așa cum văzusem numeroase pe drum, era colorată cu negru. Desenase și găurile din perete. În centru, un steag roșu-alb-albastru, flutura în vînt. Cu un creion negru Mahtob scrisese un cuvînt care ieșea în evidență în fața steagului.

Deși literele erau clare, abia dacă puteam citi cuvîntul, căci lacrimile îmi curgeau din ochi, fără să le mai pot reține. Cu scrisul ei de copil, Mahtob mîzgălise :

AMErICa

EPILOG

Pe 7 februarie 1986, Mahtob şi cu mine am ajuns în Michigan şi am fost nevoite să descoperim că libertatea era dulce-amăruie. Bucuria revederii noastre cu Joe şi John, cu mama şi tata, a fost uriaşă. Sosirea noastră i-a ajutat tatei să prindă puteri. Un timp relativ lung, a reacţionat cu forţă şi bucurie şi s-a stins în cele din urmă de cancer, pe 3 august 1986 — doi ani de la ziua în care Mahtob şi cu mine sosiserăm la Teheran. Îi simţim teribil lipsa.

Mama încearcă să trăiască în continuare fără tata, plînge adesea, dar este recunoscătoare că fiica şi nepoata au scăpat din iad. Se teme însă de viitor.

Joe şi John ne-a ajutat cu zel să ne ordonăm din nou viaţa. Sînt fii buni ; au devenit între timp mai mult bărbaţi decît băieţi, şi ne oferă un suport deosebit de valoros cu entuziasmul şi forţa lor tinerească.

Nu mai ştiu nimic despre prietenele mele Chamsey, Zari, Alice şi Fereshteh. Nici una dintre ele nu cunoştea planul meu de fugă şi sper să nu fi avut greutăţi din cauza mea. Nu le pot pune siguranţa în pericol, încercînd să iau contact cu ele.

Helen Ballssanian lucrează mai departe la Reprezentanţa de interese a SUA de la Ambasada Elveţiană din Teheran şi face tot ce poate ca să ajute şi alte femei, aflate într-o situaţie similară cu a mea.

I-am trimis lui Hamid, stăpînului magazinului de confecţii bărbăteşti din Teheran, de unde o sunam mereu pe Helen, lui Amahl şi altora cîte o scurtă ştire. Am primit ca răspuns o scrisoare, datată 2 iulie 1686, care mi-a parvenit printr-o a treia persoană. Iată un fragment din scrisoare :

„Viteaza mea soră Betty,

Cum v-aş putea face să înţelegeţi ce am simţit cînd v-am primit scrisoarea.

M-am aşezat la birou şi abia după cîtva timp mi-am revenit. Mi-am chemat soţia şi i-am povestit situaţia dumneavoastră. S-a bucurat şi ea. E atît de bine pentru noi să auzim că acum sînteţi acasă şi că acolo vă merge bine. Aşa cum ştiţi, vă apreciez pe dumneavoastră şi pe micuţa şi frumoasa dumneavoastră parteneră, M ! Nu vă voi uita toată viaţa.

De vreo cincizeci de zile magazinul mi-a fost închis pentru că am vîndut T-shirt-uri care erau marcate cu litere englezeşti. Aşa că acum nu lucrăm. Situaţia se înrăutăţeşte aici pe zi ce trece. Cred că, într-adevăr, sînteţi norocoasă.

Vă rog, salutaţi-o pe M şi pe părinţii dumneavoastră.

Dumnezeu să vă binecuvînteze,
Hamid"

Un bancher cu suflet mi-a împrumutat banii ca să-i pot trimite imediat lui Amahl.

La sfîrşitul lui 1986 lucra la un plan pentru propria sa fugă, dar evadarea a fost împiedicată de controversele legate de livrările de armament american către Iran, căci măsurile de securitate au fost înăsprite. La apariţia acestei cărţi se străduieşte în continuare să găsească o posibilitate de fugă.

Zvonurile despre livrările de armament ale SUA nu m-au surprins prea mult, la fel ca pe toţi ceilalţi care trăiseră în ultimul an în Iran. Acolo era un lucru general cunoscut că în războiul dintre Iran şi Irak, Statele Unite susţineau ambele părţi.

Lui Mahtob nu i-a fost uşor să se obişnuiască din nou cu viaţa în America, dar a reacţionat cu elasticitatea ei tinerească. Aduce numai note de zece de la şcoală şi este din nou un copil fericit, o rază de soare. Uneori resimte lipsa tatălui ei, dar nu pe al celui dement, care ne ţinuse ostatice în Iran, ci pe aceea a tatălui iubitor, care odată ne purtase pe braţe.

Îi lipseşte şi iepuraşul. Am cutreierat toate magazinele de jucării, dar un al doilea n-am putut găsi.

După reîntoarcerea în America, am cunoscut-o pe Tereza Hobgood, colaboratoarea Ministerului de Externe, care mi-a susţinut familia în timpul celor optsprezece luni chinuitoare. A fost cu totul de acord că trebuia să-mi istorisesc toată povestea ca să le avertizez şi pe alte femei.

Departamentul n care lucrează Tereza urmăreşte toate cazurile de femei şi de copii americani reţinuţi, contra voinţei lor, în Iran sau în alte ţări islamice. Departamentul are în evidenţă peste o mie de cazuri.

Mahtob şi cu mine trăim cu sentimentul îngrozitor că nu ne vom putea elibera niciodată din gheara lui Moody, a cărui abilitate ne-ar putea ajunge şi peste o jumătate de lume. Răzbunarea lui ar putea veni în orice moment, personal sau cu ajutorul nenumăraţilor lui nepoţi. Moody ştie că, dacă ar reuşi s-o atragă pe Mahtob din nou în Iran, legile societăţii sale l-ar susţne în totalitate.

Ceea ce Moody nu ştie e că Răzbunarea mea este la fel de puternică. Între timp am prieteni influenţi în Statele Unite şi în Iran, iar ei nu-i vor îngădui să învingă vreodată... Nu pot să înşir dimensiunile măsurilor mele de prevedere. Cred că e suficient să spun că Mahtob şi cu mine locuim, sub un nume nou, într-o localitate nenumită — undeva în America.

Despre Moody nu ştim nimic, cu excepţia unei ştiri dintr-o scrisoare a lui Ellen, din 14 iulie 1986, pe care a expediat-o mamei mele şi pe care ea mi-a dat-o. Ellen scrie :

„Dragă Betty,

Sper cu adevărat ca această scrisoare să te găsească bine şi fericită. Am sperat că-mi vei scrie odată ca să-mi

povesteşti ce s-a întîmplat. După toate, credeam că sîntem prietene apropiate.

De cîteva ori, după plecarea ta, l-am căutat pe soţul tău. I-am ajutat chiar să telefoneze peste tot, căci îmi făceam tot felul de griji. Îţi poţi închipui că mi-au trecut prin minte cele mai groaznice gînduri.

Sînt curioasă ce s-a întîmplat cu tine.

De cîteva luni nu l-am mai văzut pe Dr. Mahmoody. Am trecut într-o zi pe la el, dar nu era acasă. Toată iarna, în special după Anul Nou iranian, am încercat din cînd în cînd să iau legătura cu el. De fiecare dată omul de zăpadă, pe care tu şi cu Mahtob l-aţi făcut, se afla acolo, dar din ce în ce mai mic, pînă cînd, într-o zi, pe pămînt n-a mai rămas decît fularul purpuriu. Omul se evaporase în aer la fel ca tine...

SFÎRŞIT

editura CRISS CEZAR

Un destin dramatic asupra căruia absurdul confruntărilor religioase, sociale şi politice de la sfîrşitul secolului nostru îşi pune amprenta.

O femeie tenace — americanca Betty Mahmoody, ostatecă a propriului soţ — luptă cu deosebit curaj pentru libertatea ei şi a fiicei sale, sfidînd toate obstacolele şi prejudecăţile unei lumi ostile.

Numeroasele ediţii — vîndute în peste 15 milioane de exemplare — precum şi versiunea cinematografică — avînd-o ca interpretă, în rolul principal, pe cunoscuta actriţă Sally Field — au cucerit sufletele cititorilor şi spectatorilor din lumea întreagă.

În curînd, editura CRISS CEZAR vă oferă o nouă carte semnată de Betty Mahmoody — DIN DRAGOSTE PENTRU UN COPIL.

ISBN 973-95968-7-3

Lei 2250